

ספר

שם הגדולים

החדש

בו נקבצו ובאו שמות גאוני וגדולי ישראל, משוש דור ודור, מעשי יחידי סגולה, ושם הקדושים אשר בארץ המה אנשי השם, משפחות סופרים ומחברי ספרים, חכמי אשכנז ופולין, רוסיא וספרד, אשר היו מזמן הרב הגאון המובהק עיר וקדיש כמוהר"ר

חיים יוסף דוד אזולאי זצ"ל

בעל שם הגדולים הראשון, ומכמה דורות שלפניו. ערכתי וסדרתי סדר המערכה בסדר מסודר כיד ה' הטובה עלי, עפ"י א"ב: והמה יפרדו והיו לשתי מערכות:

א) מערכת גדולים ב) מערכת ספרים

חלק ראשון: מערכת גדולים

נדפס פעם ראשונה ע"י הרב המחבר נ"י בעצמו בשנת השם הטוב לברכה (תרכ"ד) לפ"ק,
ופעם שנית נדפס בהוצאות המנוח ר' אהרן מינץ ז"ל, בשנת וכי היא מקור הברכה (תר"ל) לפ"ק,
ועתה נדפס פעם שלישית עם הוספות ותקונים רבים והסרת כמה שבושים שנפלו בהדפסות הראשונות.
ע"י האברך המופלג מו"ה יוסף אריה ליב בן המחבר נ"י.

ווארשא

שנת שם רב הגדולים לפ"ק

ШЕМЪ ГАГДОЛИМЪ ГАХОДОШЪ. Томъ I.

Сочиненіе Арона Вайденъ.

ВАРШАВА.

Дозволено Цензурою
Варшава, 16 Декабря 1882 года.

Въ Типографіи Н. Шрифтгисера.

הסכמות הגאונים

מכבוד הרב הגאון האמתי מאור הגולה מופת הדור והדרו עטרת תפארת ישראל זקן ויושב בישיבה המפורסם בכל קצוי ארץ ומאיר לארץ ולדרים בחבוריו הרבים והיקרים כקש"ת מו"ה שלמה קלוגר ז"ל מבראד יע"א:

בעזה"י, לשמחה אמרתי מהולל בהופיע לנגד עיני מכתב עוז חביון במיטב הגיון מכבוד הרב המופלג חכם ושלם ירא ה' מו"ה אהרן וואלדען נ"י מווארשא, כי רצונו להעלות על מכבש הדפוס מחברתו אשר פיו יקבנו שם הגדולים חדש, כי הולך בעקבות הגאון בוצינא קדישא חכם חיד"א ז"ל בספרו שם הגדולים אף הוא אסף וקיבץ כל גאוני וחכמי הדור וספריהם מערך שתי מאות שנה עד עתה ותועלת לא מעט יוצמח מהחיבור הזה לכל איש אשר תורת ה' והוגיה חביבים בעיניו. ואם כי לא היתה המחברת הנ"ל למראה עיני אך ראיתי הסכמות גדולי הדור מהללים ומשבחים את המחבר הנ"ל כי טוב עשה בעמיו לזאת אף ידי תכון עמו חרועי תאמצנו להסכים על הדפסת ספרו יהי ה' עם הרב המחבר נ"י אשר מזימות לבבו יצא לפעולת אדם וגם אנכי ברצות ה' לא אמנע מליקח חיבור אחד בכסף [illegible]"א אשר ישית עלי המחבר נ"י. א"ד הנאנח על כבוד התורה כי הורס וכי הודש ומצפה לרח[illegible] ירום קרן כל חוכי ישועתו. היום יום ג' שנ[illegible] טוב כ"ה שבט כי היא מקור הברכה לפ"ק בראד:

הק' שלמה קלוגר

מכבוד הרב הגאון המובהק עטרת הגולה פאר הדור והדרו נזר ישראל ותפארתו נ"י ע"ה פה"ח שמו נודע בשערים המפורסם בכל קצוי ארץ בחבוריו הרבים והיקרים כקש"ת מו"ה יוסף שאול הלוי ז"ל אבד"ק לבוב והגליל:

ב"ה יום א' יתרו תרכ"ד לבוב

שלום וכט"ס לכבוד הרב המופלא ומופלג ותיק ירא ה' מו"ה אהרן נ"י וואלדען יצ"ו,

יקרתו הגיעני ואשר ביקש סמני אמלא שאלתו,

ע"ד אשר בקש לתת את ידי בדבר אשר זה כביר החל רוח ה' לפעמו לערוך מערכה ולהציב יד ושם לגאוני פולין ואשכנז מערך שתי מאות שנה עד היום לסדר סדר המערכה כאשר עשה הגאון הנפלא בבקור ספרים ושימת עין הנקוב בשמו הקדוש חיד"א ויעמוד ח"י ד"א תהא למיקם ועד נצח לא ישכח הטובה הגדולה אשר עשה עמנו להזכיר שמות גאוני עולם משוש דור ודור, והנה מעלתו ליבה ולבתו רוח טהרה לאשר הגאון חיד"א ז"ל רבים מגדולי חכמי פולין ואשכנז לא ראה ולא ידע וע"כ קנאת סופרים תרבה חכמה לסדר שמות גאוני עולם גדולי ישראל וחכמיהם ולמה יגרעו מהם, והנה הסכימו גאוני עולם על מחברתו ובקש להיות גם אני נמנה לדבר מצוה הלזו. ומה מאוד תגל נפשי בראותי זאת אשר נתעודד לעשות שם לשם הגדולים אשר בארץ אשר עודם חיים יש"ה. ולדעתי זה נקרא חסד של אמת שעושין עם החיים ועם המתים כי כמה גדולים אשר לא זכו להפיץ מעינותם חוצה ולהקים שם בישראל וגם אותם אשר שמו אותותם אותות לפי רוב השנים תמעט ידיעתם שמותם וספרותם. הנה כי כן כל אשר יגעו ועמלו ע"פ תבל כבר הכל נשכח ויכס אותם עפר הארץ וע"כ האיש אשר מגלה עפר עיניהם ויזכירם בזכרון טוב הוא הוא המחיה אותם מעריםת עפרם ואם לא זכינו לראותם ולהשתעשע אתם דבריהם הם זכרונם שמותם וספרותם, וכן נזכה לחזות אותם עת יעוררו משנתם עת יאמר ה' לאסורים יצאו מקברותם ויאיר לחשכת אפילותם, אלה דברי המדבר לכבוד הגאונים הקדושים אשר בארץ ולכבוד המזכיר גויתם ונשמתם:

הצעיר יוסף שאול הלוי נאטהנזאהן האבד"ק לבוב והגליל:

מכבוד הרב הגאון הגדול מעוז ומגדול שלשלת היוחסין פאר הדור כליל החכמה והמד[illegible]ים שמו נודע למשגב נ"י ע"ה פה"ח המפ[illegible]ם לשם ולתהלה כקש"ת מו"ה ד[illegible]ב[illegible]ריש מייזלש ז"ל אב"ד דפה קהלתנו יע"א:

בעזה"י הנה לא נעלם מעיני תופשי התורה רבות החבורים אשר הניח אחריו ברכה הרב הגאון החסיד מוהרחיד"א זצ"ל, וזולת חבוריו הגדולים בפרד"כ עוד הגיש לנו מנחה טהורה בכלי טהור בענור [illegible] ספר בשם הגדולים כנהו, עמל ויגע לקבץ בעמיו [illegible] קורות חיי חכמינו ורבותינו הקדמונים ז"ל [illegible] על הספר, ימי היותם, מקום תחנותם, סדר [illegible] שנות גויעתם, מוריהם והוריהם, צאצאי מעיה[illegible]מידיהם, וחבוריהם וידיעותיהם בכל חכמת

אשר

מכבוד הרב הגאון המאור הגדול נ"י ע"ה פה"ח שלשלת היוחסין בנן של קדושים פאר הדור שמו נודע למשגב ומפורסם בתורתו וצדקתו כקש"ת מו"ה שמעון סופר הי"ו אבד"ק קראקא יע"א בן לאותו צדיק הגאון האמתי מהר"ם סופר זצ"ל:

בעזה"י, גדולים מעשי צדיקים כי יסופר לדורות הבאים אחריהם לעורר לבבם לאמר זה הדרך הלך פלוני הצדיק לכו אחריו, וזכות הרבים תלוי בהקדושים אשר בארץ המה, באופן שיהיה זכר צדיק לברכה, ברכה להמזכירים אותו וברכה להצדיק בעולם העליון כי ינתן לו מהלכים בין צבא מרום העומדים ע"י החיים אשר בעוה"ז המזכירים בשבחו ולומדים ממעשיו לעשות כמוהו ולהלוך בדרכיו, וזה תכלית הברכה אשר ברך ה' את דוד עבדו

ועשיתי

אשר ככוכבים האירו לנו נתיבות התורה והיראה, תומכי התורה ומעודדיה, אשר חרפו נפשם והציקו רוחם לאסוף רכוש הפלפולים והסברות הישרות להנחילנו דרכי הלמוד בגמרא ולהורישנו עמל תבונות הפוסקים. כל מבקשם ימצאם באור קפאון לפי ערכם ומדרגתם בספר שם הגדולים ותהי שריד לאחריתם. ומנהון אשר ילמדו אותנו דעת האמונה המצורפה לצרף מרותינו. את הכל עשה יפה הגאון מ"ו חיד"א ז"ל עד אשר כמעט שבו נפשות הטמונות ונתונות באוצר מאות בשנים בצדור החיים, לגור עוד בארצות החיים: ומאז השלים הגאון הנ"ל ספרו שם הגדולים עד היום עברו כמה עשיריות שנים אשר גם בהמה לא חסרנו גדולי גאוני ישורון וצדיקים דור דורשיו חכמיו ומנהיגיו אשר היו נר לרגלי בית יעקב ואור לנתיבותיהם, אלו חבלם בנעימים לבאר דברי הראשונים והפלפול בבירור ההלכות וכל דבריהם הלכות קבועות אשר אין לזוז מהם, כשר לפני המלך, ואלו צדיקים וחסידים אשר יסופר מהם גדולות ונפלאות ספורים כאבני נזר מתנוססות ללמד לאדם במה יתרצה העבד העברי לקונו ית"ש והצטיינו ביתרון הכשר העבודה התמימה הטה כעבד לפני המלך, אשר ראוים להזכר בשמותם המון מעשיהם הטובים לעשות להם זכרון ליום אחרון. לזאת קם ונתעודד ה"ה הרב המופלג ירא שלם מו"ה אהרן וואלדען נ"י מתושבי קהלתנו יצ"ו והטה שכמו להיות עוסק במלאכת הקודש הזאת כי רבה היא, יגע ומצא, ואת אשר החל הגאון מוהרחיד"א ז"ל כלה,

ועשית לך שם כשם הגדולים אשר בארץ הזה, והוא אשר חכמים הגידו כתר שם טוב עולה על גביהם, ואמרו במ"א אשרי מי שגדל בשם טוב כי טוב שם משמן טוב שהכל מתבשמין בו ובשמו הטוב ההולך למרחקים, נמצא צדיק בא לבית מלונו ומצודתו פרוסה על כל החיים לוקח נפשות חכם בשמו הטוב אשר השאיר אחריו שם עולם אשר לא יכרת, הנה זה פרי צדיק יסוד עולם הגאון מו"ה חיים יוסף דוד אזולאי הספרדי זצ"ל בספרו שם הגדולים אשר קבץ ורבץ ועשה ציון לנפשות גדולי ישראל וספרותיהם ומעשה תקפם גבורתם וצדקתם לזכות את החיים ואת המתים הקרואים במיתתם חיים כאמור. ועתה בדורנו זה קם ונתעודד הרב הותיק המופלג החסיד מו"ה אהרן בה"ר ישעיה נתן זלה"ה מק"ק ווארשא להוסיף על שם הגדולים זכרון צדיקי גדולי ישראל וספרותיהם אשר השמיט הגאון בספרו שם הגדולים, מוסיף עליהם מן הדור ההוא אשר בו סיים הגאון אזולאי ספרו עד היום לערך מאת שנה אשר חלפו. וראיתי ביד הרב הנ"ל הסכמות גדולי הדור המשבחים מעשיו ופועל ידיו ירצו, לזאת לא אוכל השב ריקם משאלתו ואבוא גם אנכי היום על החתום לאמר לפעלא טבא ויתברך בזכות הצדיקים אשר מוזכרים בספרו, הכ"ד המתגורר פה ק"ק ווארשא כאורח נטה ללון:

הק' שמעון בהגאון מהר"ם סופר זצ"ל
אבד"ק קראקא המעוטרה:

הוא עד דורנו זה לסדר שמות הגדולים, ולערוך מערכת ספריהם, ויקרא שם חבורו, שם הגדולים החדש. וידוע לכל מבין כי המלאכה היקרה הזאת כבדה היא מאוד לסדר שמות הגדולים אשר צריך לזה יגיעה לא מעטה, ושקידה לא קטנה, ובפרט לברר עניני חבוריהם על מה אדניהם הטבעו כאשר ברר אותם בטוב טעת ודעת, אף כי שייר איזה מהגדולים ז"ל אשר לא הביאם בספרו פנימה יען כי רך בשנים הוא ונעלם ממנו איזה יחוסים מהגאונים ז"ל, עכ"ז ראוי לאמר לו יישר על טוב מפעלו אשר פעל ועשה לנו בהעלותו הגאונים והצדיקים זי"ע על ספרו, ולכן מצאתי נכון להיות גם ידי תמון עמו חרועי תאמצנו. ומהראוי לקחת החיבור הנכבד הזה בסבר פנים יפות, וכל המטיב ייטיבו לו משמים, בברכה כפלי כפלים, אורך ימים ושנות חיים, וזכות הגדולים יעמוד לנו לזכות ולחיות ולראות בבנין ציון וירושלים. הלא כ"ד המדבר לכבוד הגאונים והצדיקים אשר לשמם ולזכרם תאות נפש הבעה"ח ביום ג' י"ט לחודש הרחמים שנת תרכ"ד השם הטוב לברכה לפ"ק:

דובערוש מייזלש חופ"ק ווארשא יע"א.

מכבוד הרב הגאון הגדול הצדיק המפורסם חסיד ועניו מופת הדור והדרו נ"י ע"ה פה"ת עטרת תפארת ישראל סבא קדישא שמו נודע בישראל לשם ולתהלה כקש"ת מו"ה ישעיה מושקאט ז"ל אבד"ק פראגא יע"א:

בעזה"י, מה מאוד שמח לבבי ותגלנה כליותי בראותי פעולת ידי הרב המופלג חסיד ושלם כמוהר"ר אהרן וואלדען נ"י מפה-אשר ישא ללכת בעקבי ה"ב הגאון החסיד עיר וקדיש מו"ה חיים יוסף דוד אזולאי זצוק"ל לקבל ולאסוף את כל הגאונים הגדולים רבני וראשי ישיבות צדיקים קדושים אשר בארץ ואדירי התורה אשר היו בכל דור ודור מימות הגאון הנ"ל גם עשה מערכת ספרים אשר השאירו אחריהם לברכה, ופיו יקבנו בשם שם הגדולים חדש כשם הגאון המחבר הראשון אשר קרא לספרו. ועברתי בין בתרי אמריו בכל עבר פינה וראיתי את האור כי טוב להיות לזכרון

ומשמרת

מכבוד הרב הגאון האמתי מאוה"ג החריף העצום עוקר הרים בפלפולו המפורסם על פני תבל בחבוריו היקרים כקש"ת מו"ה יהושע אייזיק ז"ל אבד"ק סלאנימא בעה"ם ס' עמק יהושע, נחלת יהושע, אבי הנחל, שפת הנחל, נועם ירושלמי:

ב"ה יום ג' ה' אלול תרכ"ד לפ"ק פ"ק סלאנימא.

אל כבוד הרב המופלג היקר החכם השלם כמוהר"ר אהרן וואלדען נ"י:

מכתביו היקרים הגיעוני. והנה בדבר אשר רוצה לילך בעקבות הראשונים ולחבר ס' שם הגדולים חדש להיות מונה שבחן של חכמים בלב כל אחד ואחד וחכמת כל אחד ואחד מהגאונים הצדיקים נוחי נפש, והוא יקרא דשכבי ויקרא דחיי, וגם ראיתי הסכמות גאוני זמננו וחזיתי אשר רוח חכמים נוחה הימנו ומסכימים להדפיס ספרו, ומצוה לשמוע דברי חכמים. ע"כ אפריון נמטי ליה ותנני

מסכים

למשמרת כי הכל עשה בסדר נכון לכלכל דבריו בשום שכל בטוב טעם ודעת ולירד עד מטרת מהותם ולהעלות ממקור חכמתם מרגניתא טבא ספריהם היקרים על מה ארגיהם הטבעו וקולע אל השערה ולא יחטיא, אשר כל רואיו יאשרוהו ויברכו את שם המחבר לעולם כי טוב עשה בעמיו ורב התועלת אשר יצמח מזה כידוע. לכן אמרתי חזק ואמץ ויהי ה׳ עמו לחרות את ספרו בעט ברזל ועופרת, להיות לבני ישראל לדורות, להבין ולהורות, למען ידעו דור אחרון את גדוליהם וגאוניהם, מוריהם ומנהליהם, ועיני מיחלות לראות את הספר יוצא מבהד״פ כלול בהדרו ואקח בל״נ ספר אחד. פי המדבר לכבוד התורה ולומדיה מצפה לישועת ישראל עם עני ואביון, הכו״ח פה פראגא יום ב׳ ג׳ שבט לסדר דברו אל כל עדת ישראל ויקחו מקימי מעפר דל לפ״ק:

נאום ישעיה מושקאט חו״ק פראגא.

מסכים עם גאוני זמננו שיודפס ספרו, ושארית ישראל לא יעשו עולה להדפיס את הספר הנ״ל בלי רשות הרב המחבר נ״י כמוזהרים מן התורה וגם ידוע חוקי הקיר״ה. באתי על החתום:

נאום הק׳ יהושע אייזיק אבד״ק סלאניטא.

מכבוד הרב המאור הגדול הצדיק המפורסם פאר הדור חסידא ופרישא בנש״ק פרי צדיק עץ חיים כקש״ת מו״ה יעקב דוד ז״ל אבד״ק אמשנאוו בן לאותו צדיק הרב הגדול והקדוש מו״ה יצחק מווארקי זצוקלה״ה:

בעזה״י, גם אני באתי לחזק את כבוד הרב המחבר נ״י שם הגדולים חדש להדפיס החבור הנכבד הזה להזכר בו צדיקי עולם לדורות עולם, וכאן המתים יורשים את החיים שגם להם לתועלת שלא ישכח הודם ותורתם עד ביאת הגואל, וזכותם יגן עלינו. ומוכן אני ג״כ ליקח חבור אחד מחבורים האלו, ועז״ז באתי עה״ח יום א׳ י״ט אדר שני תרכ״ד לפ״ק ווארשא:

הק׳ יעקב דוד האבד״ק אמשנאוו.

מכבוד הרב הגאון המאור הגדול החסיד המפורסם פאר הדור כקש״ת מו״ה אלעזר הכהן הי״ו אבד״ק פולטוסק חתנא דבי נשיאה הגאון האמיתי המפורסם בכל קצוי ארץ מו״ה יעקב זצ״ל אבד״ק ליסא:

ב״ה ה״ה הרב המופלג השלם במדע מו״ה אהרן וואלדען נ״י מווארשא ביקש מאתי בהיותו מדפיס ספרו בקראו שמו שם הגדולים החדש שאתן לו הסכמתי. והנה ספר כזה הוא יקרא דשכבי, ומצינו מאמרם ז״ל בכתובות בשעת פטירת רבי כשנכנסו אצלו חכמי ישראל אמר להם אל תספידוני בעיירות, סבור מינה משום טרחא הוא דקאמר, כיון דחזו דקא ספדו בכרכי וקאתי כולי עלמא, אמרו ש״מ משום יקרא הוא דקאמר, ר״ל דאי הוה משום טרחא לא אסתייעא מלתא שספידו בכרכים ושאתי כולי עלמא להספידו כי רצון יראיו יעשה. ואם שרבינו הקדוש היה עניו כמבואר במשנה סוף מס׳ סוטה משמת רבי בטלה ענוה ויראת חטא, ולא הרגיש ולא הופעל בכבוד, הקפיד עכ״ז בעת פטירתו על כבודו למען השרש בלבנו אמונת אומן בהשארת הנפש, כי אין מכבדים דבר הנפסד והכלה לנצח. וכן העלו בגמרא שההספד הוא משום יקרא דשכבי. וכאשר מצינו שה׳ הפיר עצת ערומים מחשבות רשעים שיתפצו אשר יקרא שמותם עלי אדמות לדור דור, כמו שפירש הגזר הקודש במדרש בראשית על פסוק ויהי בונה עיר ויקרא שם העיר כשם בנו חנוך, וז״ל קרבם בתימו לעולם ר׳ יודן אמר מה סבירן הרשעים בתימו לעולם, ופירש דלעיל מיניה כתיב ועזבו לאחרים חילם קרבם בתימו לעולם משכנותם לדור ודור קראו בשמותם עלי אדמות ופירש הקרא ועזבו לאחרים חילם אף נחלת בתיהם יבא לידי זרים, ועז״ז אמר קרבם בתימו לעולם ר״ל שהיו סבורין הרשעים בתימו לעולם דהיינו שישארו בתימו לעולם וכן סברו שיתקיים משכנותם לדור ודור ולא יחרבו לעולם עד שקראו בשמותם עלי אדמות להיות להם לכבוד ולתפארת לזכר עולם, אך רבות מחשבות בלב איש ולא נתמלא רצונם ומחשבותיהם כי עזבו לאחרים חילם ומשכנותם יחרבו וגם שמותם וזכרם לנצח יאבדו. לא כן הצדיקים אשר המלך ה׳ צבאות חפץ ביקרם וחס על כבודם יותר מכבודו כמבואר בפסיקתא וישלח את ידו מעל המזבח אצל ירבעם כי כאשר הם ברחו מן הכבוד בחייהם כן הכבוד רודף אחריהם אחר מותם, וה׳ מעורר בכל דור ודור אנשי מדע שיחברו חבורים להזכיר שמות הצדיקים והתמימים אשר בארץ המה ונשכח מאנוש זכרם זה כביר ימים לדובב שפתי ישנים להאיר הארץ מכבודם. ולכן אמלא את רצון המחבר נ״י, והספר עוד לא חזיתי ואי״ה כאשר יצא מבית הדפוס אקח ס׳ אחד, ירצה ה׳ פעלו ומעשהו יכון וישא ברכה מאת ה׳ על פעולתו וצדקה מאלהי ישענו. דברי המדבר לכבוד התורה והוגיה. פולטוסק יום א׳ י״ט לחודש מנחם אב לפרט יחל ישראל אל ד׳ לפ״ק:

אלעזר בהרי״ו כהן.

מכתבי תהלה

מכבוד ידידי הרב המאוה"ג החריף ובקי משנתו קב ונקי ותיק וחסיד זרע קודש מחצבתו שלשלת היוחסין כש"ת צבי הירש הלוי הורוויץ ז"ל בעל המחבר ס' לקוטי צבי וס' שארית צבי נכד הגאונים הגדולים מוהרא"ז מרגליות מבראד ומוהר"צ הלוי הורוויץ אבד"ק פפד"מ בעל מחנה לוי ולהמי תודה:

ב"ה יום א' פורים קטן לסדר כי תשא את ראש בני ישראל לפקודיהם לפ"ק בראד.

רב שלום וכט"ס לכבוד אהובי יד"נ הרב המופלג החסיד חכם ונבון ירא ושלם מוכתר במעלות ובמדות טובות כש"ת מ"ה אהרן וואלדען נ"י:

ידידי מכתבו היקר קריתי אשר בו הודיעני אשר חפץ לעשות כיון למלאכת שמים, להביא כל הכתבים וספרן של צדיקים, הנקובים בשמותם, גאוני עולם, אראלים ומ.וקים, ואילי תרשישים, ולעשות חסד עם החיים והמתים, אשר עדנה חיים, בדבר שפתים עוד המה מדברים, ולשונם תהלך בארץ אשר המה עוברים, ותמיד יזכירו שמם בשמועתם, ונזכרים ונעשים, הלא בספרתם, המה זכאים באמירתם, בקבר פתוח גרונם, אין אומר ואין דברים בלי נשמע קולם, בכל הארץ יצא קום, יביגו ידברו כענבים בכומר נכמרו בזאת יבוא אהרן אל הקודש לזכות את הרבים, ושכרו הרבה מן השמים. להעיד על מחברתו, לכל גלוים גודל מעלות תפארתו, הוד והדר פעלו, ותועלת הדבר הגדול גלוי ונראה לכל בעלי עינים, כשמש בחצי השמים, להיות גלוי הספרים הנקובים בשמותם, ועל מה המה בנויים, ודרושים לכל חפציהם, ותפארת לכל עושיהם, ואשר המה בכתובים, ובאוצר שכיות חמדה המה טמונים, ובחררי חדרים המה צפונים, יהיו לכל גלוים וידועים, ואשר יערב לבו לזכות הרבים, לגלות הצפונים להעלות על הדפוס ספרי גדולים, ידע אל מי לפנות אצל מי המה נמצאים. וכבר קדמו הגאון הקדוש בעל ברכי יוסף ל.ראות דוגמתו בשם הגדולים, ומטה אהרן יפרח פרחים ללקוט שושנים. ואשר שאל ממני ליתן לו הסכמתי מי אנכי ומה מצא בי. אם אמרתי אספרה כמו הטובות אשר עשה עמדי, הרועה אותי מעודי, ומה אכוף ואקדם על כל הטובה אשר גמלני, ועודני באבי, להורות נתן בלבי, שלא לרדוף אחרי כבוד המדומה, להבל דמה, ומעודי הייתי נחבא אל הכלים, מבלי לצאת ולבוא בין הגדולים, כי מכיר אני סך ערכי. אולם מחברתו דבר שפתים אך למותר המה, הכל יהללו ויגידו תפארת מחברתו הרמה, ובעודו בכפו יבלענה, ויהי ידיו לאל אמונה, תחזקנה ידיו ותעשינה תושיה וחפץ ה' בידו יצלח ומטה אהרן יפרח פרח, וזכות הגאונים הקדושים יגינו עליו לעד ולעולמי עולמים ולנצח נצחים כחפצו וכחפץ ידידו הדוש"ת באהבה עזה:

הק' צבי הירש הלוי איש הורוויץ
בהרב מולאוויץ זצ"ל.

מכבוד ידידי הרב המאוה"ג החריף ובקי משנתו קב ונקי החכם והשלם בכל חכמה ומדע בנש"ק שלשלת היוחסין כש"ת מו"ה אברהם בנימין קלוגר הי"ו בן לאותו צדיק הגאון המובהק מוהרש"ק ז"ל מבראד:

ב"ה יום ה' ערב ז"ג השבועות כי היא מקור הברכה לפ"ק בראד.

ימים רבים לישראל מעת אשר הופיע על פני תבל כעצם השמים לטוהר כפרי שם הגדולים הברם ויכרם הרב המובהק התייר הגדול פאר הדור חסידא קדישא מורנו ורבינו חכם חיים יוסף דוד אזולאי זצוק"ל, ויהי אך יצאו מבית הדפוס רבים הלכו לאורם, ויצא שמם כשם הגדולים בכל אפסי ארץ ואיים רחוקים עד אשר נחפשו כמטמונים כי תועלת רב יצמחו מספריו להתולדות גאוני ישורון וספריהם בכלל. אך זאת גלוי וידוע לכל איש אשר לו לב מבין כי בכל מלאכת ופעולת אנושי בכלל ומלאכת כותבי קורות ותולדות ישורון בפרט לא נמצא שלימות גמור, היוכל איש אשר אף אם כגובה ארזים גבהו להתפאר לאמר כי ביכלתו לתקן ולרכוש כל גאוני הדור וספריהם מאז היו ישראל לגוי עד היום, ואף אם אלף שנה יחיה לא יבוא עד אפס קצהו. לכן גם הגאון החיד"א זצ"ל אם כי עליו נוכל לאמר בצדק כל יקר ראתה עינו ועל מי לא יקום אורהו, בכל זאת אך עיני בשר לו והשאיר אחריו עוללות לא מועטים להתגדר לאנשים חכמי לב הבאים אחריו, ומה גם מגאוני וספרי מדינותינו זה שם זעיר שם הנמצא בספריו, יען כי רב הדרך ממדינותינו למדינת איטליא מקום מגורתו בימים החמה (אשר נתיב הברזל לא ידעו עיט) ומעולם לא דרכו רגליו על אדמת מדינותינו כי דרכו בקודש היה רק במדינות איטליא אשכנז צרפת והוגרמה. לזאת אך מעט מזעיר אשר שמע וראה מספרי וגדולי מדינותינו, ורבים אומרים מי יראנו טוב דור ודור ודורשיו דור ודור וגאוניו דור ודור וחכמיו אלה אשר לא הובאו בספרי הגאון חיד"א ז"ל פנימה למען יהיה גם להם שם עולם אשר לא יכרת. לזאת מה עצמה שמחתי והגלנה עצמותי לקראת הבשורה אשר נתבשרתי מאת כבוד ידיד נפשי הרב המופלג בתורת ה' ויראתו חכם וש"ם מו"ה אהרן וואלדען נ"י מע"ם ווארשא כי עלה בידו אחרי היגיעה לאגור ולאסוף ספרי יקרי ערך ושמות גאוני וחכמי הדור משתי מאות שנה עד עצם היום הזה ויחלקם לשני מחלקות "מערכת גדולים" ,ומערכת ספרים" אחרי אשר צרפם וזקקם בכור בחינתו ובחכמת הבקורת כיד ה' הטובה עליו, הוא האיש אשר לפי עדות גאוני וחכמי פולין, יתאר רוח לו וכי נתן לו אלהים מדע והשכל בכל ספר וחכמה וברוב ענות לבו ים אותי קרא להסכים על הדפסת ספרו הנ"ל הנקוב בשם שם הגדולים חדש. ואם כי יש בידו די והותר כתבי תעודה מגאוני והכמי הדור ובראשם מר אבי הגאון הם ורסם נ"י הרנים לפעלו צדק, באתי גם אנכי כיהודה ויעוד לקרא להיות שר הסכים על מחברתו, ועיני כלות ומיחלות לראות המחברת הנ"ל חקוק בעט ברזל ועופרת, אז על שכמי אשאנו אענדנו עטרות לי, כחפץ ידידו המדבר באמת ומצפה לתשועת ה':

אברהם בנימין קלוגר בהגאן מוהרש"ק נ"י.

הקדמה

מִי פָעַל וְעָשָׂה קֹרֵא הַדֹּרוֹת מֵרֹאשׁ
אֲנִי יְהוָה רִאשׁוֹן וְאֶת אַחֲרֹנִים אֲנִי הוּא:

[ישעי' מא . ד']

אמר המחבר ראיתי נועם פעולת רבותינו הקדמונים ראשונים גם אחרונים גדולים חקרי לב, אשר עשו חיל לחקור אחרי שנות דור ודור, הלא המה סדר עולם רבא להתנא האלהי ר"י בר חלפתא, סדר עולם זוטא לרבינו יוסף טוב עלם א), סדר הקבלה לרבינו הנשר הגדול הראב"ד, ס' יוחסין להרב הגדול מו"ה אברהם זכות, שלשלת הקבלה להרב הגדול מו"ה גדלי' ן' יחייא, צמח דוד להגאון מו"ה דוד גאנז, קורא הדורות להרב המובהק מו"ה דוד קונפורטו, סדר הדורות להגאון המקובל אלהי מו"ה יחיאל לוריא, ודומיהם, והאחרון נכבד, שם הגדולים, וועד לחכמים, להגאון המו"הק חסידא קדישא מו"ה חיים יוסף דוד אזולאי הספרדי, כולם נתנו את לבבם ברוח נדיבה לאסוף ולקבץ את שם חכמי ישראל הקדמונים והאחרונים ולכתוב זכרון בספר דברי ימי חיי גדולי ישראל, מעשי יחידי סגולה, תולדות אנשים מצוינים, ושם הקדושים אשר בארץ המה אנשי השם, משפחות סופרים ומחברי ספרים, להיות שמם חקוק למזכרת נצח ומספרים עלילות מצעדי קדושי עליון, וכתבו מלייהו בספר הזכרונות זכרון מעשיהם הקדושים יספרו לדור אחרון אשר פעלו ישועות בקרב הארץ ב), ויגידו גם פעלם בחבוריהם וספריהם זמן דפוסם ומקומותם, כמאמרם ז"ל (במדבר רבה א') שהקב"ה מתעסק בשבחן של צדיקים לפרסמן בעולם, עוד אמרינן הראה הקב"ה למשה דור דור ודורשיו דור דור וחכמיו כו', אשר המה לנו לעינים להורות אותנו את הדרך נלך בה אשר בה תשכון אור ועל ידי חכמי הדור נדע המעשה אשר עלינו לעשות, וזכות הרבים תלוי בהם, והתועלת הגדולה לספר לדורות מעשי הצדיקים מבואר בדברי האלהי החסיד רבינו יונה ז"ל בספרו הטהור שערי תשובה וז"ל על פסוק כבוד חכמים ינחלו כי יש בכבוד החכמים והישרים תועלת גדולות וכו' כי בהתהדר

(א) כן כתב בעל ספר היוחסין, ובעל צמח דוד השיג עליו וז"ל, בעל סדר עולם זוטא לא ידעתי זמנו, והנה בראש ספר סדר עולם זוטא כתב וז"ל משחרב הבית עד עכשיו אלף וש"ן שנה והם בכלל ארבעת אלפים ותת"ק ליצירה ע"כ, והגיה הגאון מהר"ר משה איסרלש ז"ל וז"ל א"כ נמצא שבעל סדר עולם זוטא היה בשנת ד' אלפים תתפ"א ליצירה עכ"ד, אך לבי מגמגם בזה מפני שבסוף סדר עולם זוטא כתב על מר זוטרא וז"ל, בשנת תכ"ב לחורבן הבית היה שנת ד"א ר"פ לבריאת עולם עלה לא"י וכו' שהוא תרמ"א שנה קודם שנת תתפ"א, כי כל כותב דורות העולם עד זמנו הוא כותב, ואע"פ שחשב אחר מר זוטרא שמונה דורות מ"מ קרוב הוא לחשוב שהדורות ההם לא יאריכו תר"א שנים משנת ר"פ עד שנת תתפ"א כי כאשר תבקש אפי' בדורות הראשונים מימות משה רבינו עליו השלום כל ימי השופטים המלכים נביאים תנאים אמוראים וגאונים עד היום הזה לא תמצא ששמונה דורות האריכו תרכ"א שנים, ועל הרוב אפי' לא חצי הזמן הזה, ועוד אם היה מחבר ס"ע זוטא בשנת תתפ"א יהיה מן התימה שלא הזכיר לא ר"ג מאור"ג ולא אחד מגאונים רב שרירא ורב סעדיה אשר שמעם יצא בכל העולם. ובלקוטים המחוברים לספר יוחסין בדף קס"ג כתב שרבי יוסף טוב עלם חבר סדר עולם זוטא, וגם זה מעט רחוק, כי כבר מבואר למעלה שר' יוסף טוב עלם היה בימי רבינו גרשום א"כ משנת ר"פ עד זמנו הם יותר מת"ק שנה, אשר גם קרוב הוא להחשב ששמונה דורות הנזכרים לא יאריכו השנים ההם. ואני הכותב שמעתי מפי הגאון מהר"ר סיני בר בצלאל יצ"ו שקבלה בידו שמחבר סדר עולם זוטא היה אחד מהגאונים או חכם אחר בזמנו, ומה שכתוב בראש סדר עולם זוטא משחרב הבית עד עכשיו וכו' כנ"ל נראה לי שאיזה חכם כתב כן החשבון לעצמו בהגהה על גליון הספר והמעתיק כתבו בפנים עכ"ל:

(ב) כדאמרינן (כתובות ה') דרש בר קפרא גדולים מעשי צדיקים ממעשי שמים וארץ, עוד (מועד קטן ט"ז) אמר ר' שמואל בר נחמני אמר ר"י מה דכתיב נאם דוד בן ישי וגו' צדיק מושל יראת אלהים, צור ישראל אני מושל באדם מי מושל בי צדיק שאני גוזר גזירה והוא מבטלה בתפלתו, ואמרינן נמי (יבמות ס"ד) אמר ר' יצחק למה נמשלה תפלתן של צדיקים כעתר מה עתר זה מהפך התבואה ממקום למקום כך תפלתן של צדיקים מהפכת מדת הדין למדת הרחמים, עוד אמרו (תענית ח') ואם לחש ולא נענה ילך אצל חסיד שבדור וירבה עליו בתפלה, ואמרו גם (ב"ב קט"ז) דרש ר' פנחס כל שיש לו חולה בתוך ביתו ילך אצל חכם ויבקש עליו רחמים שנאמר ואיש חכם יכפרנה כו', וגרסינן נמי במדרש (בראשית רבה) צור ישראל מושל באדם צדיק מושל ביראת אלהים למה שהקב"ה גוזר גזירתו והצדיקים מבטלים גזירתו, אמר ר' אמי רצונך לידע כח של צדיקים איך שולטים בגזרתו של הקב"ה שכביכול גדלן ועשה אותן שרים כו' כי היו שרי קודש ושרי אלהים עיי"ש, עוד אמרינן במדרש (רבה וישלח) אין כאל ישורון כו' אתה מוצא כל מה שהקב"ה עתיד לעשות לע"ל הקדים ועשה ע"י הצדיק בעוה"ז הקב"ה מחיה מתים ואליהו מחיה מתים הקב"ה עוצר גשמים ואליהו עוצר גשמים הקב"ה מברך את המועט ואליהו מברך את המועט הקב"ה מחיה את מתים ואלישע מחיה את מתים הקב"ה פוקד עקרות ואלישע פוקד עקרות כו' עיי"ש, ורבינו הקדוש האלהי מהר"ם אלשיך ז"ל בספרו שושנת העמקים על שה"ש ז"ל הטהור, יש לך זכות הצדיקים הגדולים סובלי יסורים להגין על הדור כמאמרם ז"ל כן ע"י תפלות והכנעות אם צדיק מאושי ישראל יצא כל ישראל לחירות משיעבוד איום נורא כמשחדה לבא כו' עיי"ש:

הקדמה

בהתהדר החכמים דבריהם נשמעים וילוו עליהם העם כולו וידמו למועצתם, והשנית כראות בני אדם את כל כבודם ילמדו לקח לנחול כבוד ותרבה הדעת כמאמר רז"ל מתוך שלא לשמה בא לשמה, והשלישית רבים מישני הלבבות יעורו משנתם בראותם הדר כבוד התורה ויכירו מעלתה ויבא חשקה בלבבם ויהיה עסקם בה לשם יתעלה ולעבדו בלבב שלם, עוד שם על פסוק מצרף לכסף וכור לזהב ואיש לפי מהללו, לשבח עובדי עבודתו ויראיו וזכותו גדולה עד שמים כו' אם הוא משבח המעשים הטובים החכמים והצדיקים כו', עו"ש אבל הרבות חקר בכבוד הצדיקים כו' על כן ארז"ל את ה' אלהיך תירא לרבות ת"ח כי היראה מהם סיבה ליראת שמים כי בהיות דבריהם נשמעים מדרך יראתם הלא הם יורו וידריכו את העם ליראה את השם הנכבד והנורא, ונאמר וייראו כל העם מאד את ה' ואת שמואל כו' למען יכספו הלבבות לתורה ואשר אין כח בהם ללמוד ידעו הדר כבוד עסק התורה ויזכו בידעותם עכ"ל הטהור. והנה אף אחרי החרב בית מקדשנו וטירתנו היתה לשמה ואפס עצור ועזוב וחשך עלינו עול הגלות ומקרי הזמן הקים לנו ה' ברחמיו מושיע ורב בכל דור ודור וישלח לנו מלאכי אלהים המה הגאונים וחכמים קדושי עליון ג) השתולים בכל דור ודור ד) ובאורם ה) נראה לנו אור לדבק ו) בהם ולקחת מהם מוסר השכל לבחור בדרכיהם ולעשות כמעשיהם ז). והנה הצדיקים מוסדי ארץ ח) מגינים עלינו במעשיהם הטובים, כמאמר הגאון הקדוש ר' משה חיים לוצאטי ז"ל בספרו הנכבד מ"י (פרק י"ט) על פסוק אמרו צדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו וז"ל כי יש בכונת החסידות טובת הדור שראוי לכל חסיד שיתכוין במעשיו לטובת בני דורו כולו לזכות אותם ולהגן עליהם במעשיו שכל הדור אוכלין מפירותיהן, וכן אמרו רז"ל היש בה עץ אם יש מי שמגין על דורו כו', שזה רצונו יתברך שיהיו חסידי ישראל מזכים ומכפרים והוא מה שאמרו ז"ל (ויקרא פ') בלולב זמיניו, ואלה המה הרועים האמתים של ישראל כו' שדורשים ומשתדלים על שלומם וטובתם בכל הדרכים ועומדים תמיד בפרץ להתפלל ט) עליהם ולפתוח להם שערי ברכה י) ע"ש (פרק ק"ו) וכן אמרו הצדיקים הן המרכבה כי השכינה שורה עליהם יא) וכו' עכ"ל עיי"ש

(ג) גרסינן בגמרא (ב"ב ע"ה) אמר רבה א"ר יוחנן עתידים צדיקים שיקראו על שמו של הקב"ה שנאמר כל הנקרא בשמי וגו' וא"ר שמואל בר נחמני א"ר יוחנן שלשה נקראו על שמו של הקב"ה ואלו הן צדיקים כו' וא"ר אלעזר עתידים צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש וכו' שנאמר והי' הנשאר בציון והנותר בירושלים קדוש יאמר לו:

(ד) כדאמרינן (יומא ל"ח) והובא גם בילקוט שמואל אמר ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן ראה הקב"ה שהצדיקים מועטין עמד ושתלן בכל דור ודור שנאמר כי לה' מצוקי ארץ וישת עליהם תבל:

(ה) כדאיתא בספרי מה כוכבים רואים אורה מסוף העולם ועד סופו כך צדיקים רואים אורה מסוף העולם ועד סופו ומה כוכבים רמים ומנוטלים על כל העולם כך צדיקים רמים ומנוטלים מסוף העולם ועד סופו:

(ו) כדאמרינן באבות והוי מתחמם כנגד אורן של חכמים כו', ואיתא בפסיקתא כ"ז שמחבריך דבוקים לחכמים ושומעין דבריהם הם זוכין לקנות שני עולמות, ובתנחומא תמה מצילין תיק הספר עם הספר ותיק התפילין עם התפילין ללמדך אשריהם צדיקים ואשרי דבוקיהן כו' עיי"ש, ואיתא שם בספרי ולדבקה בו וכי היאך אפשר לעלות למרום ולדבק בו והלא כבר נאמר כי ה' אלהיך אש אוכלה הוא אלא הדבק בתלמידי חכמים ובתלמידיהם ומעלה אני עליך כאילו עלית למרום ונטלתה כו', עוד אמרינן (ירושלמי עירובין) והי' כל מבקש ה' כל מבקש משה אין כתיב כאן אלא כל מבקש ה' מכאן שכל המקביל פני רבו כאילו מקבל פני השכינה, ר' אבהו אמר ויאמר אליהו התשבי חי ה' אלהי ישראל אשר עמדתי לפניו וכלא אליהו שירת לנביאים היה אלא מלמד שכל עמידות שעמד לפני אחיהו השלוני רבו כאילו עמד לפני השכינה, כתיב והנער היה משרת את ה' את פני עלי מלמד שכל שירות ששרת לפני עלי רבו כאילו שרת לפני השכינה, תנא דבי ר' ישמעאל ויבא אהרן וכל זקני ישראל לאכל לחם עם חותן משה לפני האלהים וכי לפני השם אכלו אלא מכאן שכל המקבל פני חברים כאלו מקבל פני השכינה:

(ז) עיין בזוה"ק פ' שלח על פסוק היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני:

(ח) גרסינן בגמרא (יומא ל"ח) אמר ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן אפילו בשביל צדיק אחד העולם מתקיים שנאמר וצדיק יסוד עולם, מ"ש אמר ר' אליעזר בשביל צדיק אחד העולם נברא שנאמר וירא אלהים את האור כי טוב ואין טוב אלא צדיק שנאמר אמרו צדיק כי טוב ע"כ:

(ט) בא וראה כמה גדול כח הצדיקים אף לכל איש אשר יזכיר את שמו לפניהם יבוא לו עי"ז ישועות גדולות כדברי רבינו הגדול הרמב"ן ז"ל פ' במדבר וז"ל המקור, אבל ידיעת המספר לא ידעתי למה צוה שידעו אותו כו' ועוד כי הבא לפני אבי כל הנביאים ואחיו קדוש השם והוא נודע אליהם בשמו יהיה לו בדבר הזה זכות וחיים כי בא בסוד העם ובכתב בני ישראל ושם הרבים במספרם וכן לכולם זכות במספר שימנו לפני משה ואהרן כי ישימו עליהם עינם לטובה יבקשו עליהם רחמים ה' אלהי אבותיכם יוסף עליכם ככם אלף פעמים עיי"ש (ועיין אות ב' לעיל):

(י) כמאמרם ז"ל כל העולם כולו ניזון בשביל חנינא בני כו':

(יא) ז"ל רבינו הרמב"ן ז"ל על פסוק אם שמור תשמרון כו' ולדבקה בו, ויתכן באנשי המעלה שתהיה נפשם צרורה בצרור החיים כי הם עצמם מעון לשכינה, וכענין שאמר הכתוב ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם ולא כאשר כו' עיי"ש והגאון השלשי רבינו עובדיה ספורנו ז"ל פירש על פסוק והתהלכתי בתוככם שאין המתהלך הוא ההולך אנה ואנה לא אל מקום אחד בלבד, אמר א"כ אתהלך בתוככם כי לא אל מקום אחד בלבד ירד שפע הכבוד כמו שהיה במשכן ובמקדש

עיי"ש. והנה העוסק במעשי הצדיקים כאילו עוסק במעשה מרכבה כי הם מרכבה לו ית', והגאון הקדוש מו"ה יהונתן ז"ל בספרו היקר יערות דבש ביאר שם מעלת ת"ח וגדולת צדיקי הדור עפ"י מאמר חז"ל משה שפיר קאמרת יב), וז"ל כי ת"ח בכלל נקראים משה כו' והוא כי נשמתם ונפשם לא נסתלק למעלה רק הם נתקשרים עם נשמת החיים להגן על הדור וביחוד משה רע"ה נשמתו ונפשו תמיד נקשר עם חכמי הדור ואדוק בהם נפשו קשורה בנפשם כו' ולא עלתה נשמתו למעלה רק תמיד שרשה דבוק עם נשמת צדיקים ות"ח, וזהו ולא ידע איש את קבורתו כי הוא קבור בגולה עם כל חכמי הדור, ולכן כל תלמידי חכמים נקראו משה כו' עיי"ש. וכן גם בדורותינו לא עזב השם ית' חסדו מעלינו ושלח לנו גאונים וקדושים אשר יתורו לנו מנוחה ומגינים עלינו בצדקותיהם יג) וראיתי כי אין דורש אותם להעלות את שמם לברכה ולספר לדורות הבאים אחרינו לאמר זה הדרך הישרה הלכו צדיקי עולם לכו אחריהם, ולמה יגרעו חכמי זמננו ושלפנינו מהגאונים הקדמונים אשר אין דורש ואין מבקש להם ולא שם וזכר להם על פני הארץ אף כי מעיין חכמתם אחרי הסתלקותם יד) מאתנו בטמון לנו נחבשה כי לא שלחו קציר תבונתם למרחוק, אולם למה לא נזכיר את שמותם לדורות עולם אשר לא יכרת כי רבות גמלו אתנו בחייהם בעוד אור שמשם זרח עלינו בתורתם ובמעשיהם הטובים ולהם נגמול זאת? ואף הגאונים המאורות הגדולים אשר זכו להאיר מחכמתם על כל יושבי תבל והאירו פני הגולה בחבוריהם היקרים אשר השאירו אחריהם לברכה, גם המה רבים מהם אשר לא נודע על כל פני תבל לא שמותם ולא ספרותם, ואף כי ברבות הימים ישכח מהדור האחרון שמות הגדולים אשר החכמה שמה קן לה בפנות לבביהם, ולבניהם אשר יבואו אחריהם ישכח גם ספריהם. לכן קמתי אנכי האזוב אשר בקיר ובעזר השם שמתי תקותי כי הוא המקפיד על כבודן של צדיקים

כאמרו ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם כלומר בזה האופן ובאותו המקום בלבד אשכון בתוכם וביאר זה כאמרו אשר אועד לך שמה ונועדתי שמה אל בני ישראל, אבל אתהלך בתוככם ויראה כבודי בכל מקום שתהיה שם, כי אמנם בכל מקום שיהיה שם צדיקי הדור הוא קדוש משכני עליון שבו תושלם כוונתי כאמרו השמים כסאי והארץ הדום רגלי וגו' ואל זה אביט אל עני ונכה רוח וחרד על דברי עכ"ל הטהור, והאלשיך הקדוש פירש בספרו שושנת העמקים וז"ל אפריון עשה לו המלך שלמה הלא אמרתי כי היו אז ישראל כו' מרכבה אליו ית' למה זה נויתי לעשות משכן להכן שמי שם והלא טוב טוב הוא יהי' משכני בהם מבאוהל ומשכן ותהי נא עמהם כאשר היית עם אבותינו כו' כי הן הי' המרכבה מבלי משכן, הנני מודיעכם כי כן הוא אפריון עשה לו כו' מעצי הלבנון לא מאוהל עשה עיקר רק מעצי הלבנון הן נשמת ישראל צדיקים שבדור כו', עו"ש רק על עצי הלבנון הם הצדיקים אשר בקרבם שכינה שורה ואגבן התפשט במקדש כמדובר, עו"ש שוקיו עמודי שש שאם נסתלק מהמקדש לא נסתלק מהצדיקים ההווים מאז כי הלא שוקיו ונסיעתו מיוסדים ותקועים על אדני [פז] שהם צדיקים בעלי קיבל מרכבת השכינה עליהם לזכות ובהירות נפשם כפז וזה על אדני פז, שבכל מקום שהם נוסעים ומטולטלים בגלותם שם השכינה ושוקי מהלכיה נוסעים תקועים על ידם, עו"ש כי תהי' מרכבה אלי ולא בלבד על חלק הנפשות למעלה אחר הלוקם כ"א גם אוחזה בהנהיגיו הוא חלק הגופים כמאמרם ז"ל צדיקים דומים בעוה"ז לאילן כו' כי בגוף ונפש אמרה שכינתי עליכם כו' עיי"ש, וז"ל הגאון הכולל מוהר"ש יודא מינץ בדרשותיו להספדו של מרן הבית יוסף ז"ל, גזירה מותלטת הוא מכל החכמים הקדושים ראשונים ואחרונים שהצדיקים ות"ח יש להם יחוס מה עם המשכן ובהמ"ק שכשם שהשכינה שורה במשכן ובהמ"ק באמצעות הקרבנות כן הצדיקים ות"ח נעשים מעון ומשכן לשכינה באמצעות לימוד התורה וקיום המצות עכ"ל הטהור:

(יב) ועיין בתקונים תקון שיתין ותשע אשר הובא גם בס' חרדים להרב הקדוש אלקי מו"ה אלעזר אזכרי ז"ל בפרק ה' מהלכות תשובה והובא גם בילקוט חדש ובחד"א מהרש"א ז"ל:

(יג) כמאמרם ז"ל (יומא פ"ז) אשריהם לצדיקים לא דיין שהן זוכין אלא שמזכין עד סוף כל הדורות כו', עוד אמינו (אגדת משלי) ואת צדיקים ישלם טוב שישלם שכר להם ולבניהם עד סוף כל הדורות, ואמרינן נמי (קדושין מ') עשה מצוה אחת אשריו שהכריע א"ע ואת כל העולם כולו לכף זכות, עוד אמרינן (בתורת כהנים) ר"י אומר אם אתה רוצה לידע מתן שכרן של צדיקים כו' כו' שע"י מצוה אחת מזכה לו ולדורותיו ולדורי דורותיו עד סוף כל הדורות, ורבינו הגדול הקדוש אלקי רבינו בחיי ז"ל בספרו הטהור כד הקמח (מערכת א' אות ד') ז"ל, וידוע כי חכמי הדור מכפרים על הדור ומצינו בארון כי הוא הראשון והקודם לכל מלאכת המשכן וירמוז אל החכם שהוא קודם לכל בסדר המעלות להורות כי מכפרין על הדור כשם שהיה הארון מכפר על מעשי שיטים כו' עיי"ש:

(יד) גרסינן במדרש (קהלת רבה) כד דמך ר' יוסי פתח האי הכא ואמר מגיא הסלוקן של צדיקים קשה לפני הקב"ה מלוחות שנתכתבו תורה ומחורבן בהמ"ק בלוחות כתיב ויפלא ה' את מכותך בחורבן בהמ"ק כתיב ותרד פלאים אבל בסלוקן של צדיקים כתיב לכן הנני יוסיף להפליא את העם הזה הפלא ופלא וכל כך למה ואבדה חכמת חכמיו ובינת נבוניו תסתתר ע"כ, ורבינו בחיי הקדוש וזכותו יעמוד לנו בספרו כד הקמח (מערכת א' אות ה') ז"ל, ודבר ידוע שהצדיקים מגינים על הדור וכשהם מסתלקים מן הדור הנה זה עון הדור שכן מצינו ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר היו ענני כבוד מגוננין על ישראל בזכות אהרן וכשנסתלק אהרן נסתלקו ענני כבוד כו' עיי"ש, ורבינו האלשיך הקדוש בספרו דברים טובים פירש גם ע"פ טוב שם משמן טוב וז"ל וכן אמרז"ל אין בין צדיקים חיים לצדיקים מתים אלא הדבור בלבד ולא עוד אלא [שאחר] מיתם יש בו חיות מיום הולדו כו' שהוא כשמש המאיר לעולם בזכותו כו' ואעפ"י שמיתת הצדיק נמשל לביאת השמש כאמרם על וכא [השמש] אין אדם משתטר בשמשו כי יום המות מיום הולדו כי אפס מאיר לעולם ולפנים כו' עיי"ש:

צדיקים וכו' יו) ונתעודדתי בעזרתו, ואמרתי אל לבי מזקנים אתבונן כי דורשי פקודיו דרשו, והלכתי ולקטתי באמרים ספי סופרים וספרים. וערכתי מערכה מערכת הגדולים וכרבצתי על הספר גאונינו קדושי עליון משוש דור ודור אשר היו לנו לעינים משלש מאות שנה עד היום וקבצתי אותם אחד לאחד וחפשתי וחקרתי ודרשתי היטב והנה אמת נכון הדבר ואת אשר חזיתי ושמעתי נאמנה מפעולת צדקותיהם ותרומות מדותיהם והנהגותיהם הטובות אותם אספרה. וסדרתי את שמותם עפ"י א"ב כדרך הגאון חיד"א בשם הגדולים הראשון ולא בחרתי מי להקדים ומי לאחר כי הם ראשין ולא אני אשר קטנם עבה ממתני ומי יתן ואהיה עפר תחת כפות רגליהם לעוה"ב וסמכתי על דברי רז"ל שאמרו (תענית כח:) לא מקומו של אדם מכבדו אלא הוא מכבד את מקומו, ואת כבוד קדשם הסליחה אולי גרעתי מכבודם (ועיין בהקדמת נחלת שבעה), כי אך עיני בשר לי! וכשמוע אנוש שמעתי, ולא לכבודי עשיתי אלא לכבודם למען תגדל הדעת ויכירו כל באי העולם כי לא אלמן ישראל וכי ידו נטויה עלינו בכל דור ודור גם בעקבי משיחא לשלוח אלינו מלאכי מרום אראלי תרשישים גאונים וקדושים להישיר את הדרך לנו ללכת באורח מישור יז) ויסולו לנו מסילה בספריהם היקרים והקדושים אשר נתונים המה לנו אשר כתבתי את שמותם ובארתי אותם בחלק השני מערכת ספרים, אלה בחדושים יהדשו למשקל ולמיטרי בדברי רבותינו חכמי המשנה והתלמוד, ואלה בדברי הבאים אחריהם אשלי רברבי הפוסקים יתהלכו לאסוקי שמעתתא אליבא דהילכתא, ואלה ממדרש ואגדות חכמינו ז"ל יוציאו דבש ונופת צופים בדברי מוסר השכל לעורר לבב בני ישראל ולקרב לבן לאביהן שבשמים, בתוכחת מגולה ואהבה מסותרת, להראות אותנו כי כל מגמת רבותינו הקדושים היתה אך לטהר את לבב ב"י ולשתלם על פלגי מבועי התורה והמצוה אשר כתבו להורותם. אקוה כי כמו כשיל וכילפות יהלמון דברי הימים האלה מגדולינו בקרב איש נלבב, וכל נפש משכלת תתענג על טוב ותרוה דשן בקריאת זכרון המעשים אשר עשו אנשי מופת האלה בישראל, וספריהם היקרים יכו שורש בלבבם ללכת אחריהם וכי מצודתם פרוסה על כל החיים! וקראתי את שם מחברתי שם הגדולים החדש יען כי בו בחרתי ללכת בעקבות הגאון המובהק רב ועצום עיר וקדיש מו"ה חיד"א הספרדי זצלה"ה בעהמ"ח ספרים רבים ונוראים וביותר בספרו היקר שם הגדולים אשר הפליא לעשות בו והוא בכח ידו ורוחב בינתו הציב יד ושם לגדולי עם ישראל בדורו ושלפניו ותופע עליו נהרה להוציא יקר מזולל והעמיד דבריו על האמת, וידוע כי במחקר כזה יד האחרון על העליונה, אולם לאשר כי רבים המה הגאונים הגדולים צדיקים ומוסדי ארץ אשר העלימם מספרו הנ"ל ולא כתבם כי לא שמע מחכמי הארצות האלו, לכן באתי אחריו ומלאתי את דבריו. ואף באשכנז וספרד אשר בם היה מנוחתו ומקום קדשו, גם שם הניח לי גאוני עולם צדיקים וחסידים אשר לא העלם על מחברתו —. ולא רציתי להרחיב פה בסיפור ולבאר היטב בארוכה המחלוקות הרבות אשר היו בין גאונינו וחכמינו ז"ל בעוה"ר והשטן הצליח בעוה"ר את מעשיו ועשה קטגוריא בת"ח [כמו המחלוקת ואש התבערה אשר היו בין הגאון הגדול יעב"ץ ז"ל וסיעתו ובין הגאון הגדול ר' ר' יהונתן ז"ל אשר יצאו בחמתם לדבר תועה על קדוש ישראל ר"י הנ"ל, ועל הגאון בוצינא קדישא ר' משה חיים לוצאטי ז"ל. וגם קודם לזה דברי גאונים רבים על הגאון סבא קדישא בעל אור ישראל ז"ל. כמו כן בענין הגט מעיר קליבא. וכמו כן המחלוקת ואש התבערה אשר היו בין רבינו הגר"א מווילנא זצ"ל ובין רבינו הגאון רש"ז הרב מלאדי זצ"ל. שדברי ריבות האלו הרגיזו כל הארץ ויתאבקו שרפים ומלאכי מעלה והעלו אבק עד שמי ה' ויכסו את עין הארץ, בטל אז כבוד

(טו) וכמאמרם ז"ל (מדרש רבה נ"ה) א"ר ירמיה החמיר הקב"ה בכבודו של צדיק יותר מכבודו בכבודו כתיב כי מכבדי אכבד ובוזי יקלו ע"י אחרים ובכבודו של צדיק כתיב והברכה מברכיך ומקללך אאור אני, עוד אמרו (תנחומא פ' תשא) רב הונא אמר יתברך שמו של הקב"ה כמה סובל מבריותיו וכמה חס על כבודו של צדיק עומד ומקריב לעכו"ם ולא יבשה ידו וכיון שפשט ידו אצל אותו צדיק מיד יבשה ידו:

(טז) ורבינו הקדוש מהר"ם אלשיך ז"ל בספרו שושנת העמקים בתוך דבריו זה לשונו, כי הצדיקים הנמצאים בישראל יתיחסו לאבות הקדושים ויוצאים בזאת כמאחז"ל בב"ר פמ"ח וזהו האמנה היא גזע ישראל תנטה הגיה בלי ספק שאין לך דור שאמנע היכולת ממנו כו' ע"י הצדיקים הנז' הנקראים אחי ורעי על שהוא יתברך ברא העולם והם מקיימין אותו בהם באבותיהם ורעים כו', עו"ש מה יפה מאמר כי הנה לא יבצר בכל דור סוג צדיקים יוצאים ובאים בקרב העם ללמדם איכה יעבדו את ה' כו' עיי"ש, ובספרו עיני משה ביאר שם ג"כ מעלות הצדיקים וז"ל והענין כי הנה ידענו כי שלחן שהצדיק אוכל בו יקרא מזבח שהוא עבודה כאוכלים משלחנו של מקום כו' כאשר אכל ושתה הלא הוא נסמך שני העמודים אשר העולם נכון עליהם שהם עבודה שהוא השלחן אשר אוכל בו וגמילות חסדים כו' כי גם האכיל את כל ישראל בגמל להם חסדים הם אוכלים בזכותו עכ"ל, (ועיין ג"כ בספר דברי אמת על פסוק ויבאו לאכול לחם אצל הצבעים שהוא ג"כ בסוג זה):

הקדמה

כבוד התורה וכבוד גאוני ישראל, וברגלים נרמסו עטרת תפארת גאוני ישראל, בימים ההם הרבה גאוני עולם וחסידי עליון היו לקלון ולחרפה ולמשיסה ורבים מהם אשר הוכו חרם והושלך משמים ארץ תפארת קדושי עליון, וכאשר מדיינים זה עם זה כרובים קבל גלגלין מתרוממין באשתא זקוקין דנור ובעורין דאשא נפקי מפומיה דחד על חבריה וספרי תורות הקדושים היו שחים בצער. אוי לנו שכך עלתה עלינו] כי אך באתי פה לספר כבודם תהלתם וצדקתם, להלל החכם בחכמתו, והקדוש בקדושתו, והצדיק בצדקתו, והחסיד בחסידותו, אולם בקיצור נמרץ הוכרחתי להזכיר מה מהם. וברם זכור אותו איש לטוב ה"ה ידידי הרבני המופלג השלם חכם וסופר מו"ה אברהם יצחק הכהן נ"י אשר היה לי מעיר לעזור אותי במלאכה הנכבדה הזאת אשר לפני, ולא עשיתי מקום מיוחד בתוך מחברתי לכל גדולי זמננו ישמרם ה' לעשות לכל אחד מדור לפי כבודו מטעם הכמוס עמדי! יתן ה' אשר קרנם תרום בכבוד ויזכו עד ביאת הגואל לנו ויקומו גם ישני עפר מקברותם ונעלה יחדיו להר ה' אל בית אלהי יעקב ומלך ביפיו תחזינה עינינו בשובו לירושלים ברחמים, וזכות הגאונים והקדושים יעמוד לנו שלא תמוש התורה מפינו ומפי זרענו עד עולם ונזכה לעבוד ה' ברחבה ובנחת וכ"ט כעתירת הכותב:

אהרן באאמ"ו מו"ה ישעיה נתן זלה"ה.

מכתב השני מהרב מהר"ץ הנ"ל כשלחי אליו איזה עלים הנדפסים ממחברתי וז"ל

ב"ה יום א' כ' תמוז תרכ"ד לפ"ק בראד.

לידיד נפשי ולבבי הרב וכו' מו"ה אהרן נ"י.

אתמול הראה לי ידידנו הרב הגדול כו' בן דגאון מהרש"ק נ"י פ"ש באגרתו הנאמרים באהבה וחיבה, וגם קבלתי ספרו שם הגדולים אשר נהניתי ורב טוב שבעתי וקראתי לשבת עונג ולקדוש ה' מכובד כי כיון מלאכתו למערכת הגדולים מהגאון החיד"א ז"ל ורוב גילי ושמחתי מזה נגיל עלי קצר. תחזקנה ידיו ותעשינה תושיה ויעזור ה' אותו לברך בקרוב על המוגמר אי"ה ואז אתן לו מכתב תודה ואלף ת"ח חן לכ"ת כי מלאכת שמים בידו כו' וכעת אין לי פנאי להאריך יותר. כ"ד ידידו באמת ובתמים דוש"ת באהבה עזה בלונ"ח ומכיים בברכת שלום וחותם באה"ר רבה:

הק' צבי הירש הלוי איש הורוויץ.

מודעה רבה

ירא את ה' בני ומלך.

[משלי כ"ד, כ"א]

אף כי לשפת יתר הוא לגדור בעד כל בא להסיג גבולי, כי גם מבלעדי הזהרתי חלילה לו לשוב כזאת על עם ה' דלו ונחלתו כי יבואו בגבול איש אשר יגע הרבה וחפץ ה' בידו הצליח, ובודאי האיש אשר ידו על רעהו לנדוח עליו גרזן להזור ולהדפיס ספרי בלי רשותי קם לי' בארור כו' ומה גם כי לא איכפת לו ובודאי גם עונש יענש בפלילים כפי חוקי הממשלה יר"ה כידוע, לכן יירא כל אדם לנפשו לשוב ולהדפיס הספר הזה כמתכונתו או שלא כמתכונתו במהדורתנו או נמדי ות הקרובים והרחוקים אליו פן תרבץ בו ח"ו האלה הכתובה בספר התורה לכל מסיג גבול רעהו וגם יענש כפי נמוסי המדינה יר"ה ולהשומע ינעם וישכון בטח ושאנן:

המחבר.

[א] הרב מו"ה אבארשקא קאנצינעלבוגן הוא הגאון הגדול מופלא בדורו חד מקמאי בן הגאון השר מו"ה שאול ואהל בהגאון המפורסם בדורו מו"ה שמואל יודא מינץ בהגאון רשכב"ה מהר"מ פאדווה ז"ל ולמעלה בקודש. קודש קדשים זי"ע. והגאון הנזכר הי' ראש ישיבה בהקלויז של אביו השר בעירו ק"ק בריסק דליטא ונתקבל לאב"ד בק"ק ווארניק ואח"כ נתקבל לאבד"ק לבוב. והוא היה מהותן של הגאונים עמודי התוך ה"ה הגאון בעל תוי"ט ז"ל והגאון הר' פנחס הלוי הורוויץ ז"ל גיסו של רבינו הרמ"א זי"ע:

[ב] הרב מו"ה אביגדור הוא הגאון התריף אבד"ק פרוזינא. ראזינאי. ואלקאוויסק. זעלווי. משנת תע"ט עד תק"ו. ובסוף ימיו קבע ישיבתו בק"ק ווילנא בבית בנו הגאון מו"ה שמואל אב"ד דשם. ותשובתו הובאה בס' גבעת שאול להגאון האמתי מו"ה שאול ז"ל אבד"ק לאמז. והיתה שם בווילנא מנוחתו בשנת תקל"א:

[ג] הרב מו"ה אביגדור הגאון החסיד המפורסם בדורו אבד"ק שווערזינץ בימי הגאון ר' נפתלי הכהן הגדול אבד"ק פוזנא:

[ד] הרב מו"ה אביגדור הוא הגאון האמיתי. המפורסם בדורו. איש מופת אב"ד דק"ק חענטשין וק"ק נאווי מאלע בן הגאון המפורסם בדורו מו"ה מנחם מענדל אבד"ק קראטשין בעל עטרת זקנים בהגאון המפורסם מו"ה משה אבד"ק טראני בהגאון המפורסם בדורו מו"ה מענדל מרגליות אב"ד דק"ק פרעמסלא ז"ל ולמעלה בקודש דור אחר דור. מגזע קדושי ועמודי העולם זי"ע. והוא אבי הגאון החסיד מו"ה יוסף אב"ד ממקומות הנ"ל ה"ה ס' תבנית אות יוסף:

[ה] הרב מו"ה אביעזר מטיקטין המחבר ספר ברכה המשולשת על פרקי המשניות ועלה לאה"ק וחיבר ג"כ ס' שערי צדק הדרוש. וס' משמרת הבית. ועיין [ברכה המשולשת] בח"ב:

[ו] הרב מו"ה אבי עזרא זעליג הרב הגדול צדיק וחסיד מפורסם אבד"ק גרעניץ. חתנו של המגיד הקדוש מקאזניץ. והוא אבי הגאון החסיד מו"ה חיים מאיר יחיאל ז"ל האבד"ק קאזניץ. ומאגלניצא. ונח נפשיה שנת תקצ"ה תנצב"ה:

[ז] הרב מו"ה אבלי מלאדמיר גאון מפורסם בדורו אבד"ק לאדמיר בן החסיד והעניו מו"ה בונם ז"ל בהגאון המפורסם בדורו מו"ה מאיר ז"ק אבד"ק לבוב. והובאו דבריו כמה פעמים בס' הלכה אדם מישראל לנכדו הגאון מו"ה ישראל ז"ל. גם בסוף ס' הנזכר הרבה חידושים בשיטת תגרי לוד. גם בס' אהל יוסף לנכדו הגאון מו"ה יוסף יאסקי אבד"ק פאדקמאן בן הרב הלכה אדם מישראל בשיטת נשר. ומפורסם לגאון ולתפארת:

[ח] הרב מו"ה אברהם אבלי הגאון הגדול המפורסם בדורו אבד"ק קאליש בימי הגאונים הרב בית אפרים והרב חתם סופר וסייעתם. וגדול שמו בישראל:

[ט] הרב מו"ה אברהם אבלי מע"ה רב חסיד וקדוש. תלמיד להרב הגדול חסידא קדישא מו"ה מרדכי אבד"ק נשחיז. ולהרב הקדוש מו"ה יעקב יצחק הלוי מלובלין. ולהגאון הק' מו"ה יעקב יצחק היהודי מפרשיסחא. ותלמיד מובהק להאי חסידא קדישא הרב הגדול מו"ה שמחה בונם מפרשיסחא זי"ע:

[י] הרב מו"ה אברהם אבוש הוא הגאון האמתי. חסיד ועניו. נודע ביהודה. ובישראל גדול שמו. אבד"ק ליסא וק"ק פפד"מ ושאר קהילות בין הה המפורסם מו"ה צבי הירש ז"ל. אחי הגאון מו"ה מרדכי אבד"ק ליסא אשר הוא מילא מקומו. ודבריו מובאים בס' אור הישר. וגם הוא עמד לימין צדקו של הגאון מו"ה יהונתן אייבשיטץ ז"ל בעת המחלוקת הידועה. ובמקום גדולתו שמה שכנה ענותנותו. ונפלאות מדובר בו מתמימותו. ונח נפשיה דרב שנת תקכ"ט. זכותו י"ע:

[יא] הרב מו"ה אברהם אבלי אבד"ק חערסאן. עיין [בית אברהם] בח"ב:

[יב] הרב מו"ה אברהם אבלי גאון נודע וחריף מאוד אבד"ק ווילנא בימי הגאון בעל מראות הצובאות. תלמיד להגאון מו"ה שלמה אבד"ק וואלקמיר. ותשובותיו מובאות בס' בגדי ישע להרב הגדול מו"ה שמואל סו"ד דק"ק ביאליסטאק ובס' מנחת בלולה להרב מו"ה שמעון מסלאנימא. גם הגאון ר"ע איגר מזכירו בתשובותיו סי' ב'. ונח נפשיה בשנת תקצ"ז תנצב"ה:

[יג] הרב מו"ה אברהם אבא הגאון המפורסם הצדיק האמתי. ומפורסם בשם ר' אבא חסיד מקראו. והוא זקינו של הרב מחזה אברהם. ושמעו מגדולתו שהגר"א ווילנא נסע אליו פ"א להתבשם מתורתו וצדקתו:

[יד] הרב מו"ה אברהם אבלי ראזניש עיין [זכרון אברהם. מחזה אברהם] בח"ב:

הרב

[טו] הרב מו"ה אברהם אבא הרב החסיד המפורסם אבד"ק קרבטיש וק"ק שדה לבן תלמיד רבינו הבעש"ט נבג"מ:

[טז] הרב מו"ה אברהם אבוש עיין [ברכת אברהם . יין הרקח] בח"ב:

[יז] הרב מו"ה אברהם שרענציל הגאון הגדול המפורסם בדורו חד מקמאי תלמיד מובהק של רבינו הגאון הסמ"ע ז"ל. ונח נפשיה בשנת שע"ח:

[יח] הרב מו"ה אברהם אבא רב וגדול בתורה וחסיד קדוש תלמיד מובהק של רבינו הבעש"ט נבג"מ. והוא אבי הרב הגדול ארי' דבי עילאי מו"ה פנחס מקאריץ ז"ל זי"ע:

[יט] הרב מו"ה אברהם קאצינעלינפוגן הוא הגאון הגדול מעוז ומגדול המפורסם בדורו אבד"ק סלוצק ואח"כ נתקבל לאב"ד ור"מ בק"ק בריסק דליטא. בן הגאון הגדול המפורסם בדורו מו"ה דוד קאצינעלינפוגן אבד"ק אה"ו וק"ק קידען בהגאון אביר הרועים בעל כנסת יחזקאל. וגם הוא עמד לימין צדקו של הגאון מהר"י איבשיטץ בעת המחלוקת הידועה:

מצאתי כתוב בזה"ל ושמעתי מפי רב מופלג אחד ממדינות ליטא מה ששמע בק"ק בריסק מקומו של השר ר' שאול וואהל כי הגאונים מהר"מ פאדווה ובנו מהרש"י היו חותמים עצמם קאצינעלינבוגין בבי"ת (עיין בתשובות הרמ"א סימני כ"ג נ"א צ' קכ"ו קכ"א קכ"ט) והקריבו נכדי השר ר' שאול וואהל למשפט את אבותיו של בעל כנסת יחזקאל אשר לא היו יוצאי חלציו של השר מן הזכרים ובכ"ז חותמים עצמם קאצינעלינבוגין. ויצא הפסק דין מן הרבנים יושבי כסאות למשפט בועד של ד' ארצות כי יוצאי חלציו של הגאון ר' שאול מן הזכרים יחתמו עצמם קאצינעלינבוגין בחתימת ר"מ פאדווה ובנו רש"י אולם יוצאי חלציו מן הנקבות יחתמו עצמם קאצינעלינפוגן בפ', וכן הוא באמת חתימת הגאון בעל כנסת יחזקאל בכל תשובותיו קאצינעלינפוגין ע"כ:

[כ] הרב מו"ה אברהם ב"ר אביגדור ס"ט הרב הכולל בעה"מ ס' זכור לאברהם בזמן הרב מהר"א פלומבא ז"ל. ועיין [זכור לאברהם] בח"ב:

[כא] הרב מו"ה אברהם דאנציג הרב הגדול מעוז ומגדול המפורסם מ"צ דק"ק ווילנא. תלמיד הגאונים הר' יוסף ליבערמאן מפראג והר' יחזקאל לאנדא בעל נ"ב. שקיל וטרי עם הגאון בית מאיר בתשובותיו. ויצא שמו על פני כל הארץ בחבוריו. ה"ה. חיי אדם. נשמת אדם. חכמת אדם. ובינת אדם. ושאר חיבורים. ועיין [חיי אדם] בח"ב:

[כב] הרב מו"ה אברהם פארדו [עיין הר' יצחק פארדו]:

[כג] הרב מו"ה אברהם יהושע העשיל הוא הגאון החסיד. קדוש ישראל. מופת הדור. אשר אור תורתו וקדושת חסידותו האירו על כל פני תבל. תלמיד מובהק של הרב הקדוש והטהור מו"ה אלימלך מליזענסק ז"ל. היה אב"ד בק"ק קאלבסאב. אפטא. יאס. ולעת זקנתו קבע מקום קדשו בעיר מעזיבעז ורבים מישראל הלכו לאורו ושם מנוחתו כבוד:

הגאון החסיד מו"ה א"י העשיל היה נין ונכד להגאון עמוד ההוראה בעל ט"ז ממשפחת הגאון רבן של ישראל מו"ה אברהם יהושע העשיל המפורסם בשם קדשו רבי ר' העשיל. והוא מחותנו של הגאון הק' בעל באר מים חיים ומזכירו כמה פעמים בספריו היקרים סידורו של שבת ושער התפלה. ונדפס מהרב הנז' ב' ספרים על התורה ס' תורת אמת וס' אוהב ישראל. ועיין [אוהב ישראל] בח"ב:

[כד] הרב מו"ה אברהם אריה ליב כ"ץ גאון מפורסם בדורו חד מחכמי בראד בזמן הגאון אור ישראל ויש לו תשובת בס' הנזכר בין חכמי העיר הזאת:

[כה] הרב מו"ה אברהם די בוטין בן הרב ר' יעקב די בוטין נכד הרב לחם משנה [עיין הר' אשר ך ארדיט הכהן]:

[כו] הרב מו"ה אברהם בידנקיש גאון גדול ומפורסם בדורו אבד"ק קאריץ בן הגאון הגדול בדורו מו"ה שמשון ז"ל אבד"ק קרעמניץ אחי הגאון האדיר רבינו מהר"ל מפראג ז"ל. והגאון הנזכר הוא אחי הגאון מו"ה מנשה ז"ל אבד"ק שדה לבן. ודודו של המקובל קדוש אלהי מו"ה שמשון מאוסטרפאלי זצ"ל:

[כז] הרב מו"ה אברהם וואלירשטיין עיין [מאמר אברהם] בח"ב:

[כח] הרב מו"ה אברהם חעלמא הגאון אבד"ק עמדין בזמן הגאון בעל נודע ביהודה ומזכירו בתשובותיו במ"ק יו"ד סי' א':

[כט] הרב מו"ה אברהם קאליסקער גאון גדול וחסיד קדוש וטהור. אבד"ק קאליסקא. תלמיד מובהק להגאון אלהי מו"ה דוב בער המגיד ממעזריטש. עמיתו וחבירו של הגאון בוצינא קדישא מו"ה מנחם מענדל ז"ל מוויטעפסק. ובימי עלומיו היה חבירו של הגר"א מווילנא זצ"ל ולמד עמו יחד. ולבסוף ימיו תקע אהלו ומקום קדשו באה"ק תובב"א וגם שם האירה הארץ מקדושת תורתו וחסידותו לכבוד לשמו ולזכרו. ונדפס ממנו חסדי התורה

נגעב

נקוב בשם חסד לאברהם. ובסוף ס' פרי הארץ נדפס ממנו מכתבים מלאים מוסר ויראת ה', גם בס' אגרת הקדש. ויש ג"כ מאתו הרבה מכתבים בכ"י מה ששלח משם. והרב חסידא קדישא בעל דגל מחנה אפרים מביאו בספרו. זי"ע:

[ל] **הרב מו"ה אברהם ברי' אליהו** קאטאלן [עיין ה"ר אשר ז' ארדיט ה"הן]:

[לא] **הרב מו"ה אברהם שטערן** גאון מפורסם בדורו אב"ד ור"מ במדינת מעהרין אחי הגאון המקובל מו"ה מאיר שטערן אבד"ק פולדא ואמשטרדם. ועלה לשמים שנת תמ"ה:

[לב] **הרב מו"ה אברהם צבי** הוא הגאון הגדול המפורסם בדורו. קדוש ישראל. אבד"ק פילץ ודק"ק פיעטרקאוו. סיני ועוקר הרים בחריפותו ובבקיאותו. חיבר ספר ברית אברהם שו"ת על כל ד' חלקי ש"ע. ותשובותיו מובאות ג"כ בס' חמדת שלמה:

[לג] **הרב מו"ה אברהם יהודה** רב גדול בתורה אבד"ק באנאהרד בימי הגאון בעל נו"ב ומזכירו בתשובותיו במ"ת אה"ע סי' קכ"ג:

[לד] **הרב מו"ה אברהם ריגניו** רב גדול בתורה. וצדיק תמים. אבד"ק גריצא. תלמיד הגאון בעל פחד יצחק. והגאון ר"מ סופר מביאו בתשובותיו:

[לה] **הרב מו"ה אברהם ראבד"ק** זאבלודאווא עיין [הין צדק]. בח"ב:

[לו] **הרב מו"ה אברהם המלאך** בן הגאון האלהי מו"ה דוב בער המגיד ממעזריטש. חתן הגאון בעל משנת חכמים על משניות. וקדושתו. חסידותו. ופרישותו. רבו מלספר. מה גדול מעשיו. ומי ישמיע כל תהלתו. כי היה ממש מלאך אלהים. ושמו מוכיח עליו. ונדפס ממנו חבור על התורה נקוב בשם חסד לאברהם זי"ע:

[לז] **הרב מו"ה אברהם יצחק** [עיין ה"ר יעקב רוביין]:

[לח] **הרב מו"ה אברהם טיקטין** הוא הגאון הגדול. המפורסם בדורו. שר התורה. עוקר הרים בפלפולו. אבד"ק ברעסלא. גלוגא. בן הגאון האמתי מו"ה גדלי' ז"ל. תלמיד גיסו הגאון מו"ה מרדכי אבד"ק גרידעץ. והוא אמנו וגדלו אחר פטירת אביו הגאון ז"ל. שר"א הנז' נשאר אז מאביו כבן ז' שנים. חיבר הרבה [illegible] ולא נדפס מהם כ"א ספרו הנפלא [illegible] הבית. ושם בהקדמה כתוב שהיה לו ממר אביו הגאון ז"ל איזה חבורים. ותשובותיו הובאו בס' חמדת שלמה חלק או"ח סי' י"ז. ובכ' נחלת יעקב להגאון אבד"ק ליסא נדפס עליו הספד גדול וכבד מה שעשה לו הגאון הנזכר:

[לט] **הרב מו"ה אברהם קארינגל** עיין [יוסף משה] בח"ב:

[מ] **הרב מו"ה אברהם נתן נטע** הרב הגאון הגדול הצדיק המפורסם בדורו בעה"מ ס' נטע שעשועים ושאר חיבורי' והוא זקנו של הגאון ח"ק מו"ה עוזיאל מייזלש ז"ל ה"ה כרם שלמה. ואח"כ נסע לאה"ק והיתה שם מנוחתו:

[מא] **הרב מו"ה אברהם חיים** גאון וחסיד מפורסם אבד"ק זלאטשוב וקדוש יאמר לו. חתן הגאון מאור הגולה מו"ה פנחס הלוי הורוויץ בעל הפלאה ז"ל. ואח"כ בזווג שני היה חתן הגאון ח"ק מו"ה ישכר בער זצ"ל האבד"ק הנ"ל ה"ה ס' בת עיני אשר מנוחתו באה"ק תוב"ב. ואחר פרידתו של חמיו הנ"ל לאה"ק קימו וקבלו לחתנו הרב הנזכר לאב"ד שם. והוא תלמיד מובהק להגאון בו"ק מוהר"ש שמעלקא הלוי ז"ל אבד"ק נ"ש. חיבר ס' אורח לחיים על התורה. ומספרו נראה שגם היה בהיכלות הקדושים של האשל הגדול המגיד ממעזריטש והרב הגדול ח"ק מו"ה יחיאל מיכל ז"ל מזלאטשוב. שכמה פעמים מביא שם חידושי תורה מה ששמע בעצמו מפי קדשם. ושארו הגאון המובהק מוהר"א זלמן מרגליות כתב הקדמה ארוכה מאוד לספרו הנזכר והספד גדול עליו. וכותב שם שהרב הנזכר לא הניח שום בן דהוו ליה ומתו עיי"ש. וכותב שם עליו מקצת שבחו וז"ל. ואחרי הודיעי כל זאת אמרתי להציע לרבים טובו של האיש קדוש המחבר ז"ל ושמו נאה לו מו"ה אברהם חיים ז"ל. והיה אדם גדול בתורה ובחסידות והיה שוהה בתפלתו כמעט רובו של יום. ועסקן גדול בצדקות ובגנ"ח ורבים השיב מעון. והי' יודע בתעלומות חכמה וסתרי תורה והרבה קיבל מרבו הגאון החסיד מו"ה שמואל שמעלקא ז"ל ואחיו מחותני הגאון החסיד מו"ה פנחס ז"ל שהיה חותנו הראשון וכו'. לזכר עולם יהיה צדיק:

[מב] **הרב מו"ה אברהם הירשקס** מלבוב [עיין הרב מו"ה אליעזר בהרב מו' יהודה מפאפסק]:

[מג] **הרב מו"ה אברהם יוסף אשכנזי** הרב המובהק החכם השלם מתושבי עיר ליוורני יע"א והובאו תשובותיו בס' לחמי תודה להגאון מו"ה ישעי' באסאן ז"ל:

[מד] הרב מו"ה אברהם רב וגדול בתורה בן הגר"א מווילנא זצ"ל. בהשתדלותו ויגיעתו הובאו לדפוס כמה ספרי מר אביו הגאון ז"ל והוסיף בהם דברים בלשונו לבאר הכוונה ולפרש רמיזות של מר אביו ז"ל כאשר קיבל ממנו. והוציא לאור מדרש אגדת בראשית בצירוף כמה מדרשים קטנים עם ביאורים קצרים בווילנא שנת תקס"ב גם הקדים לו הקדמה במציאות המדרשים הבלתי מפורסמים. ושמעתי שהשאיר אחריו כתבים רבים בענינים שונים והם בכ"י. ונח נפשיה שנת תקס"ח:

[מה] הרב מו"ה אברהם היילבוט עיין [כף נחת] בח"ב:

[מו] הרב מו"ה אברהם דוב אורבאך גאון גדול וקדוש עליון. אבד"ק חמעלניק ודק"ק פולנאה. והוא היה תלמיד להני אשלי רברבי הגאון האלהי מו"ה דוב בער המגיד ממעזריטש. והגאון האלהי בעל תולדות יעקב יוסף זי"ע:

[מז] הרב מו"ה אברהם יקותיאל זלמן ליכטנשטיין הרב הגדול. הגאון הכולל והמובהק. מפורסם בדורו. אבד"ק פלונסק. חיבר ספר זרע אברהם ביאור על הספרי. וכמעט כל גאוני דורו המפורסמים נתנו עדיהם עליו. ובניו המה הרבנים החריפים מו"ה שלמה סאקלאוואער. ומו"ה משה. בעלי דברי קהלת:

[מח] הרב מו"ה אברהם ישראל המאור הגדול המקובל אלהי. שלוחא דרחמנא מעה"ק ירושלים תוב"ב בזמן הגאון מוהר"י אייבשיטץ ז"ל. וגם אליו הקריב את משפטו בדבר הקמיעות אשר הרעישו מתנגדיו את העולם. והרב הזה עמד לימין צדקו:

[מט] הרב מו"ה אברהם רב גדול בתורה וצדיק יסוד עולם. מ"מ דק"ק פרישיסחא. מחותנו של הרב המגיד הק' מקאזניץ ומביאו בספרו עבודת ישראל. והשתעשע עמו יחד בנגלה ובנסתר:

[נ] הרב מו"ה אברהם הלוי גאון מובהק מגדולי תלמידיו של מהרח"ש ז"ל ככתוב בס' קורא הדורות וז"ל. וגם מגדולי תלמידיו של הרב מהרח"ש היה הר' אברהם הלוי שהיה מרביץ תורה לתלמידים והר' יעקב טרפון והר' שלמה אביוב בן הר' אהרן אביוב הלך לעיר אסקופיא והרביץ שם תורה ונפטר שם והרב יעקב טרשא הלך לעיר רידוש והרביץ שם תורה ונפטר שם והר' יצחק ריסו מעיין גדול וחסיד ואחיו הר' יעקב ריסו חכם גדול מעיין ודרשן שניהם כאחד טובים. וגם מגדולי תלמידיו היה ר' חסדאי הכהן ממשפחת פרחיה רב מובהק ופסקן וכתב חידושים אחדים על טור חו"מ ושיטות על קצת מסכתות והרביץ תורה הרבה לתלמידים וגם היה לו תלמידים רבים כיוצא בהם וגם מגדולי ישיבתו היה הרב יוסף קראסו חכם גדול וחסיד ודרשן והר' יצחק פרנסים מעיין גדול ופלפלא חריפא והלך לקושטנדינא והרביץ שם תורה לתלמידים ונפטר שם ושני רבנים אלו היו תלמידים מובהקים מהרב ר' יצחק בארקי ז"ל ואחר שנפטר הר"י בארקי למדו תורה הרבה מהרב מהרח"ש ז"ל כו' עיי"ש:

[נא] הרב מו"ה אברהם שור [עיין הר' מרדכי מרגליות. והר' זלמן שור]:

[נב] הרב מו"ה אברהם המאור הגדול החריף המפורסם בן הרב הגדול מו"ה יצחק הלוי מק"ק לאקאטש תלמיד הגאון המפורסם רבן של ישראל מוהר"י אייבשיטץ ז"ל. חיבר כמה ספרים. ועי' [ס' החכמה, שלש שיטות] בח"ב:

[נג] הרב מו"ה אברהם ירוחם פישל עיין [פרי הארץ] בח"ב:

[נד] הרב מו"ה אברהם ראגאלער הרב הגאון מ"מ דק"ק שקלאב. אחי הגר"א מווילנא זצ"ל. חיבר ס' מעלות התורה מלוקט ממאמרי חז"ל המדברים במעלות העוסק בתורה. ושמענו שחיבר עוד ספרים והם בכ"י:

[נה] הרב מו"ה אברהם דוד גאון וחסיד וצדיק יסוד עולם. אבד"ק באטשאטש תלמיד להגאון הקדוש מו"ה לוי יצחק ז"ל אבד"ק ברדיטשוב. ולהרב ח"ק מו"ה משה יהודא ליב מסאסוב ז"ל. חיבר ס' ברכת דוד. ונדפס ממנו התנהגות בכל סידורי התפלות. והם מלאים מוסר ויראת ה'. ושקיל וטרי עם הגאון מוהר"י אבד"ק ליסא בתשובותיו. וזה לא כביר נדפס ממנו חיבור יקר עצום ורב על מדיפות בשם דעת קדושים:

[נו] הרב מו"ה אברהם פרץ הכהן ס"ט עיין [אבני שהם] בח"ב:

[נז] הרב מו"ה אברהם הגאון הגדול הצדיק המפורסם בדורו בן הרב מו"ה יהודה ליב. חיבר כמה חבורים והם באר אברהם. נחל איתן. משכיל לאיתן. הגהות על הש"ס נקובים בשם מצפה איתן ונדפסו כעת בזיטאמיר:

[נח] הרב מו"ה אברהם אליעזר גאון ורב רבנן. וחכם כולל. אבד"ק טריעסט בימי הגאון מהר"מ סופר ומביאו בתשובותיו

בתשובותיו בחלק אה"ע סי' ק"פ וחולק לו כבוד גדול:

[נט] הרב מו"ה אברהם ן' חיים הרב הגדול והמובהק רב ועצום בן הגאון המובהק מוה' אהרן ן' חיים בעל קרבן אהרן והיה שלוחא דרחמנא מעה"ק חברון תוב"ב ונפטר בעיר פונשיטוריו ואחיו הגדול היה הרב דוד ן' חיים ג"כ רב גדול ומובהק ונפטר בירושלים תוב"ב ושניהם נפטרו בקוצר שנים זי"ע:

[ס] הרב מו"ה אברהם אליעזר לייזר עיין [אבני קדש] בח"ב:

[סא] הרב מו"ה אברהם משה רב חסיד וקדוש בן הרב הגדול חכם הרזים מוהר"ש בונם זצ"ל מפרשיסחא. ומפורסם תוקף חסידותו ופרישותו. והרב הקדוש מוהר"י מווארקא המפורסם. היה תלמידו. ונתבקש בישיבה של מעלה בעודו צעיר לימים. וצלה"ה:

[סב] הרב מו"ה אברהם סג"ל גאון מפורסם אבד"ק הוצעפלאץ בימי הגאון מהר"מ סופר ומזכירו בתשובותיו לחו"מ סי' ל"ה:

[סג] הרב מו"ה אברהם ליפשיטץ עיין [זרע אברהם] בח"ב:

[סד] הרב מו"ה אברהם הכהן מלאסק רב מובהק. חסידא קדישא. ומקובל אלהי. קבע ישיבתו בעה"ק ירושלים תוב"ב ואח"כ נעשה שלוחא דרחמנא. ועבר בק"ק פיורדא והדפיס שם ספריו ס' בית יעקב וס' ושב הכהן. ובווארשא הדפיס את ספרו עיי"ן פנים בתורה. ושם מזכיר שאר ספריו שחיבר. וגאוני דורו מהם הגאון בעל פ"מ והגאון מו"ה צבי הירש מזאמושטש. ורבני תונים. ורבני ירושלים. מפליגים מאד בשבחו. וממקצת שבחו שזמן מרובה ישב בתענית משבת לשבת ולמד בעמידה ימים ולילות ולא נתן לעיניו תנומה. וכהנה יתר כתבי שבח שמאד התנהג א"ע בקדושה ובפרישות יתירה. זי"ע:

[סה] הרב מו"ה אברהם אחי ר' אליהו קאטאלן [עיין הר' אשר ן' אורדיט הכהן]:

[סו] הרב מו"ה אברהם מרדכי גאון גדול ומפורסם מאד בדורו אבד"ק זאלקוי בימי הגאונים בעל פ"י ובעל א"ת וסייעתם והובאו דבריו בס' אדני פז:

[סז] הרב מו"ה אברהם כרמי עיין [מאמר מרדכי] בח"ב:

[סח] הרב מו"ה אברהם פאדאלסקער קדוש עליון וצדיק יסוד עולם מפורסם בדורו בימי רבינו הבעש"ט נבג"ם והיה מ"מ בק"ק שדה לבן. והגאון חסידא קדישא מו"ה עוזיאל מייזלש בעל כרם שלמה מביא משמו דבר תורה בספרו תפארת עוזיאל:

[סט] הרב מו"ה אברהם בהגאון מו"ה מרדכי [עיין הר' מענדיל מרגליות]:

[ע] הרב מו"ה אברהם משולם זלמן הגאון הגדול המפורסם בדורו אבד"ק אוסטרהא ודק"ק לונדון. בן הגאון אביר הרועים חכם צבי ז"ל. אחי הגאון יעב"ץ ז"ל חיבר שו"ת וחידושים ונדפסו על שמו:

[עא] הרב מו"ה אברהם דוב בער מאוריטש הרב הגדול חסידא קדישא. צדיק יסוד עולם. ראבד"ק זיטאמיר תלמיד להרב חסידא קדישא מוה' מרדכי מטשארנאבל ז"ל. ובסוף ימיו תקע אהלו בעה"ק צפת תוב"ב וחיבר ס' בת עין על התורה:

[עב] הרב מו"ה אברהם ברוך גאון מובהק מגדולי תלמידיו של מהר"מ קלעי ז"ל ובס' קורא הדורות כתוב שהיה גם תלמידו של הר' יצחק פראנקו ז"ל וז"ל הר' אברהם ברוך היה דר בעיר גאנייאה והיו ימי חייו של הרב קרוב לצ' שנה וצוה בשעת פטירתו שיקברו אותו אצל הרב רבי יצחק פראנקו ז"ל מפני שהיה רבו ואמרו עליו על הר"מ פראנקו ז"ל שהיה יודע התלמוד על פה. וכן נעשה כדבריו ונקבר אצלו ונפטר שם הת"ו ליצירה לב"ע הצדק וצלה"ה:

[עג] הרב מו"ה אברהם אפנהיים עיין [אשל אברהם. מרגניתא טבא] בח"ב:

[עד] הרב מו"ה אברהם גאון וגדול מפורסם בדורו אבד"ק האלבר שטאדט בימי הגאונים מוהר"א ברודא ומוהר"ד אופנהיים והובאה תשובתו בס' אבן השוהם סי' נ"ו בנידון עסק קידושין בפני ע"א:

[עה] הרב מו"ה אברהם מרדכי מפינטשוב הרב הגדול חסידא קדישא צדיק יסוד עולם. אחי הגאון הקדוש מו"ה יוסף מזאמגורד ז"ל. תלמיד מובהק להרב הגדול והקדוש מו"ה אלימלך ז"ל מליזענסק וחתנו הוא הרב אוצר החיים:

[עו] הרב מו"ה אברהם הכהן עיין [אורי וישעי] בח"ב:

[עז] הרב מו"ה אברהם אספניא גאון מובהק מפורסם בדורו בזמן מהרח"ש ז"ל וכתוב בס' קו"ה וז"ל וגם בזמן ההוא היה בשאלוניקי הר' אברהם אספניא

אספניא חכם גדול זקן מופלג ונפטר שנת השצ"א ליצירה וביום שנפטר ירד מן השמים במקום מטר אבק דק ועפר הרבה ואז הייתי אני הכותב נער בן י"ג שנה או י"ד שנה וזכורני שהיו לוקחים מן האבק ההוא וגנזוהו למשמרת להראות לבאי העולם כמה גדולים מעשי ה' ע"כ :

[עח] **הרב מו"ה אברהם בר' שאול** הגאון המפורסם מק"ק שקלאוו תלמיד מובהק להגאון אביר הרועים בעל שאגת אריה והוא רבו של הגאון מו"ה יהושע צייטלין :

[עט] **הרב מו"ה אברהם אזולאי** בן הגאון החסיד מו' חיים יוסף דוד אזולאי ז"ל ומזכירו כמה פעמים בספריו בשם החכם השלם והכולל :

[פ] **הרב מו"ה אברהם סג"ל** עיין [תולדות יעקב] בח"ב :

[פא] **הרב מו"ה אברהם סגרי** הרב הכולל החכם השלם אחד מרבני איטליא בזמן הגאונים בעל לחמי תודה ובעל פחד יצחק ויש לו תשובה בס' שמש צדקה להגאון מו"ה שמשון מורפירגו ז"ל :

[פב] **הרב מו"ה אברהם** הרב הצדיק המפורסם חסיד אמתי בן לאותו צדיק ח"ק מו"ה שלום שכנא ז"ל בן הרב הגדול קדוש עליון מו"ה אברהם המלאך זצ"ל בהגאון אלהי מו"ה דוב בער המגיד ממעזריטש. והוא אחי הרב הגדול קדוש ישראל מו"ה ישראל מרוזין זצ"ל. ובימי עלומיו לקח אותו אלהים לאור באור החיים בגן אלהים זי"ע :

[פג] **הרב מו"ה אברהם הכהן** [עיין הר' אשר ן' אודיט הכהן] :

[פד] **הרב מו"ה אברהם בירך הלוי** מסמיאלין הרב החריף החסיד המפורסם תלמיד מובהק של הגאון האלהי הרב מלאדי ז"ל. ובנו הוא הרב הגאון החסיד מו"ה נחמיה מדובראוונא ג"כ תלמיד הרב ז"ל :

[פה] **הרב מו"ה אברהם זבעזויער** עיין [ברכת אברהם] בח"ב :

[פו] **הרב מו"ה אברהם** הגאון האמתי המפורסם בדורו אבד"ק אשכנזים שבאמשטרדם בזמן הגאון מהרשש"ך ז"ל :

[פז] **הרב מו"ה אברהם ארי' ליב הלוי** הגאון האמתי החסיד המפורסם בדורו אבד"ק סטריזאב בן הגאון החסיד האמתי מו"ה יהודה הלוי ז"ל דודו של הגאון החסיד מו"ה משה טייטלבוים ז"ל אבד"ק אוהעל. חיבר ספרים יקרי ערך הנקובים בשם הכולל דרישת הארי. והם אותות השמים. אבן פנה. חוק ומשפט :

[פח] **הרב מו"ה אברהם חיים מ"מ דק"ק** מאהלוב עיין [פת לחם] בח"ב :

[פט] **הרב מו"ה אברהם** הגאון המפורסם בדורו אבד"ק ביזנאוו בימי הגאון ר' סענדר מרגליות ושקיל וטרי עמיה בתשובותיו לאה"ע סי' כ"א כ"ב גם יש לו שם סי"א הסכמה על פסק הגאון הנז' :

[צ] **הרב מו"ה אברהם חיים מלינסק** הרב הצדיק המפורסם בדורנו בן הגאון החסיד המפורסם מו"ה נפתלי צבי אבד"ק ראפשיץ בהרב הגדול חסידא קדישא מו' מנחם מענדל מליסקא זצלה"ה. ורבים מישראל הסתופפו בצל כנפי צדקתו :

[צא] **הרב מו"ה אברהם פ"ב** זה לשון הגאון רשכב"ה מו"ה יהונתן אייבשיץ ז"ל בהספדו הנדפס בספרו יערות דבש. אוי לי שהגעתי לדבר זה להספיד שני שרי צבאות ישראל א' הגאון החסיד שבכהונה מו"ה ברוך זצ"ל רב דק"ק פיורדא אשר כל ימיו עסק בתעניתים וסגופים נודעים זקן יושב בישיבה. והאחרון הכביד אשר נמס כל לב וחובה על כל ישראל לקרוע בקריעה שאינה מאחה כי נפלה עטרת ראשנו החסיד הקדוש והטהור העניו מתלמידיו של הלל הצדיק הגאון שר התורה וחכמה ויראה מו"ה אברהם פ"ב בן הקדוש שזה שנה נהרג על קה"ש הגדול בלייפן מו"ה זלמן הי"ד. אוי נא לנו כי חטאנו והורם המצנפת והוסר העטרה מעלינו כו' עיי"ש :

[צב] **הרב מו"ה אברהם טובייאנה** הרב הגדול והמובהק. רפ ועצום. החכם השלם. הדיין המצויין. אחד מרבני ליוורני יע"א. והיה בזמן הגאונים בעל ברכי יוסף ובעל זרע אמת זי"ע :

[צג] **הרב מו"ה אברהם מייזלש מפראג** [עיין הר' מנחם מאניש] :

[צד] **הרב מו"ה אברהם הלוי העליר** הרב המאור הגדול חסידא ופרישא הצדיק המפורסם בתורה ובקדושה ובטהרה אבד"ק דולינא. אחי הרב הגדול איש אלהים קדוש מו"ה משולם פייבוש הלוי העליר מזבאריז זצ"ל : ונכדו כתב לי בזה"ל והנה מאא"ז יש הרבה כתבים בנגלה ובנסתר אבל המה מפוזרים בעולם אצל נכדיו. והנה לספר מגודל קדושתו אין די באר ואין די עולה על הכתב כאשר ידוע בעולם רק דבר אחד אעתיק לכבודו מה ששמעתי שאיזה ימים קודם שנתבקש בישיבה של מעלה הכין לעצמו כל הבגדים ולא היה נודע לשום איש מאנשי ביתו וביום שנלקח ארון אלהים בא מבה"כ לאחר התפלה והלך למקוה שנית ואח"כ נתעטף בטלית וקשר ותפילין דר"ת וכל הבגדים. ושלח אל בני החבורה קדושה גומלי חסדים. ועל כ"ז לא נודע לשום איש

מה זה ועל מה זה יצוה להם כל ההתנהגות עמו ואמר בקול גדול ק"ש ויצאה נשמתו הקדושה באחד. והם נכדי רבינו הגדול מהר"ל מפראג ובעל תוי"ט והגאון בעל ח"צ ז"ל. ויש כתב סדר יחוס שלנו מכל גדולי ארץ. והנה מכבוד דודי זקני הקדוש איש אלהים מו"ה משולם פייבוש מזבאריז שמעתי כמה וכמה ענינים נפלאים מכבוד בנו מופת הדור הקדוש הצדיק מאזוראן זצלה"ה. ומכבוד נכדו הצדיק הקדוש החסיד המפורסם מו"ה יוסקי זצ"ל מלאשקוויץ. חתן הקדוש איש אלהים מו"ה מאיר מפרימישלאן זצלה"ה. אך המה רק למותר כי מסתמא ידוע אצל כת"ה ממנו כי הוא מפורסם בעולם. והנה בקשתי מאת כת"ה לשום דבר זה בחבורו הקדוש והנני מוכן לפקודתו כי יכול להיות שבימים האלה אשיג מכתב מכבוד ש"ב הרב המאוה"ג נשיא הלוים ונשיא מארץ הקדושה מעיר צפת תובב"א הרב ר' שמואל העליר מ"מ דשם. וכתבתי מכבר שיכתוב לי מכת"י מאא"ז ומדודי זקני באר היטב אשלח לכת"ר. כ"ד ידידו הדוש"ת הק' אברהם מבראד, נכד הרב הקדוש אבד"ק דולינא הנזכר:

[צה] הרב מו"ה אברהם אבד"ק בריסק [עיין הר' מענדל מרגליות]:

[צו] הרב מו"ה אברהם ליכטשטיין רב גדול בתורה ודרשן מפורסם אבד"ק פראשניץ ואח"ז נתקבל לר"מ ומו"צ בק"ק לאסק. בן הרב אליעזר ליפמאן ז"ל נכד לגאון תפארת ישראל מו"ה קלונימוס קלמן ז"ל אבד"ק ביאליסטאק ונכד לצדיק תמים בדורותיו מו"ה נתן ז"ל אחי הני קדושי עליון הרב מו"ה משולם זושא ז"ל מאניפאלי והרב מו"ה אלימלך מליזענסק זי"ע. הוציא לאור שבעה ספרים והם כנפי נשרים והוא קיצור תמצית הנשרים הגדולים הרמב"ן ובעל עקידה. אבק סופרים ענינים עמוקים אשר לקט מפי סופרים וספרים קדושים. מחזה אברהם דרושים נעימים. קרית ספר כלול ובלול באמרי שפר כל חלקי הס' כלליו ופרטיו. נר מצוה כולל כל תרי"ג מצות להרמב"ם ז"ל. ונספחו אצל החומשים בצירוף מלחמת מצוה ושיורי מצוה ונדפסו ביוזעפאף. עוד חיבר גאולת עולם על הגדה ש"פ. עמודי שמים. מעשה אלפס. ועוד ספרים:

[צז] הרב מו"ה אברהם שטערין עיין [מי"חי מירב"י] בח"ב:

[צח] הרב מו"ה אדם המקובל הגדול אשר השאיר אחריו כתבים רבים בחכמת הקבלה, נוראים מאד. ובצוואתו לבנו אמר שיראה להגיע את הכתבים ליד הרב האלהי ר' ישראל בעש"ט. אשר עדיין לא ידע אז מי הוא ואנה הוא:

[צט] הרב מו"ה אהרן איטינגע גאון גדול בתורה מאד מפורסם בדורו אבד"ק חישא. בן הגאון אביר הרועים מו"ה חיים יהודה ליב הלוי ז"ל אבד"ק לבוב חתן

הגאון מאור הגולה מו"ה חיים כהן ראפפארט ז"ל. ויש לו תשובה בתוך תשובות מר חותנו הגאון הנזכר בחלק יו"ד סי' מ':

[ק] הרב מו"ה אהרן גאון מפורסם בדורו אבד"ק פפד"מ בימי הגאון בעל פני יהושע. והובאו דבריו בס' קול יהודה:

[קא] הרב מו"ה אהרן מקארלין קדוש עליון. צדיק יסוד עולם. נורא מאוד. ורבים השיב מעון. תלמיד מובהק להגאון אלהי מו"ה דוב בער המגיד ממעזריטש. ורבו עוזוו ונפלאותיו. ונדפס ממנו צוואה נוראה מאד. ובעוה"ר נח נפשיה בן ל"ו שנה זי"ע:

[קב] הרב מו"ה אהרן הרב הגאון אבד"ק שווערזניץ בימי הגאון בעל המרת שלמה ומזכירו בתשובותיו באה"ע סי' נ"ח:

[קג] הרב מו"ה אהרן גאון גדול ומפורסם מאוד בדורו חתן הכהן הגדול רבינו הש"ך ז"ל זי"ע:

[קד] הרב מו"ה אהרן אבד"ק נאחוד עיין [שאילת אביה] בח"ב:

[קה] הרב מו"ה אהרן הלוי מסטרשעלע הרב הגדול החריף בנגלה ובנסתר חסידא קדישא. מעין המתגבר. אחד המיוחד שבתלמידי הגאון אלהי אור שבעת הימים הרב מלאדי ז"ל. ויצק מים על ידיו ל' שנה וג"א זז מחבבו עד שגילה לו כל תעלומות חכמתו וכל רז לא טמר מניה. חיבר ס' עבודת הלוי שער היחוד והאמונה שער העבודה:

[קו] הרב מו"ה אהרן רב גדול בתורה אבד"ק צילך בימי הגאון בעל נודע ביהודה ומזכירו בתשובותיו במ"ת סי' ק"ל:

[קז] הרב מו"ה אהרן אחי הרב חסידא קדישא מו"ה גרשון קוטאווער ז"ל גיסו של רבינו הבעש"ט נבג"מ:

[קח] הרב מו"ה אהרן ן' חתון אחד מן הגאונים בזמן מהרח"ש ומהרי"ט ומהר"ם קלעי וסיעתם והובאו דבריו בס' תורת חיים למהרח"ש סי' ל"ו:

[קט] הרב מו"ה אהרן מבריסק הוא הגאון הגדול מאור הגולה מפורסם בדורו עטרת תפארת ישראל. ממשפחות המיוחסות שבישראל מגזע הר"מ פאדווה ז"ל. חיבר ס' מנחת אהרן ושו"ת מנחה בלולה. והוא מחותנו של הגאון מו"ה מאיר קריסטינפאלער אבד"ק בראד. ונכדו הוא הגאון מו' יעקב מאיר פאדווא אבד"ק הנ"ל ה"ה ספרים רבים:

[קי] הרב מו"ה אהרן עיין [אבן תקומה] בח"ב:

[קיא] הרב מו"ה אהרן מזיטאמיר הרב הגדול הסידא קרישא. צדיק יסוד עולם. בעה"מ ס' תולדות אהרן על התורה. וכנראה מספרו שהיה מתלמידי הגאון אלהי המגיד ממעזריטש. נבג"מ:

[קיב] הרב מו"ה אהרן הלוי גאון מפורסם בדורו אבד"ק טרענטשין בימי הגאון מהר"ם בנעט זצ"ל ושקיל וטרי בהדיה ומזכירו בתשובותיו סי' כ"ג:

[קיג] הרב מו"ה אהרן הלוי רב גדול בתורה בימי הגאון בעל נודע ביהודה ושקיל וטרי בהדיה בתשובותיו במ"ק אה"ע סי' צ':

[קיד] הרב מו"ה אהרן תאומים הגאון הגדול המפורסם בדורו אבד"ק קראקא. והובאה תשובתו בספר אבן השוהם סי' ס"ה בענין מסים וארנוניות בין עשירים ובינונים ופחותים והרבה דינים. ואולי הוא הרב מו"ה אהרן דרשן מקראקא ה"ה ס' בגדי אהרן וס' פרח אהרן:

[קטו] הרב מו"ה אהרן קופיני תלמיד מהרח"ש ז"ל [עיין הר' יעקב רוביי"ו]:

[קטז] הרב מו"ה אהרן הרב הגדול החסיד המפורסם בדורו מחותנו של החסיד והעניו מו"ה יעקב בהגאון מו"ה אבלי מלארמור חותנו של הגאון מו"ה ישראל ז"ל ה"ה ס' הלכה ארם מישראל והובאו דבריו כמה פעמים בס' הנזכר:

[קיז] הרב מו"ה אהרן משה מבראד רב חסיד וקדוש מגזע צבי ז"ל תלמיד להרב הגדול הק' מו"ה יעקב יצחק מלובלין זצ"ל ותלמיד מובהק של הרב הק' מו"ה אורי מסטרעלסק זצ"ל. ובסוף ימיו נסע לאה"ק ושם מנוחתו כבוד:

[קיח] הרב מו"ה אהרן הגאון אבד"ק צילץ בימי הגאון רע"ק איגר ושקיל וטרי בהדיה בתשובותיו סי' ס"ט:

[קיט] הרב מו"ה אהרן רב חסיד וקדוש מ"מ דק"ק סלאפקוויץ תלמיד רבינו הבעש"ט נבג"מ:

[קכ] הרב מו"ה אהרן הגאון המפורסם אבד"ק ברלין בזמן הגאון בעל נודע ביהודה ומביאו במ"ק או"ח סי' ס"ג וחולק לו כבוד גדול:

[קכא] הרב מו"ה אהרן נכד הגאון מו"ה מנחם מענדיל אבד"ק קאמניץ עיין [סייג לתורה] בח"ב:

[קכב] הרב מו"ה אהרן הגאון הגדול המקובל המפורסם בדורו אבד"ק קראטינגע ופינסק. בימי הגאון בעל משכנות יעקב. חיבר ס' תוספת אהרן ונדפס. והגאון מו"ה יעקב מאיר פארווא בהסכמתו לס' הנזכר מפליג מאוד בשבחו. ונח נפשיה בשנת תר"א. וזצלה"ה:

[קכג] הרב מו"ה אהרן נכד הבעש"ט וקדוש יאמר לו וכנראה שהיה בן הק' ר' צבי הירש בנו של הבעש"ט זי"ע:

[קכד] הרב מו"ה אהרן יפה רב חסיד וקדוש אבד"ק אומן במדינת אוקריינא אבי הגאונים הגאון המקובל אלהי מו"ה ישראל ה"ה אור ישראל ואחיו יפת הגדול מו"ה אפרים גאון מפראג. [ועיין הר' אפרים מפראג:

[קכה] הרב מו"ה אהרן סיגורה מארץ מצרים [עיין הר' זרחיה גוטא]:

[קכו] הרב מו"ה אהרן הכהן הגאון הגדול המפורסם בדורו אב"ד ור"מ דק"ק לבוב ומנוחתו בק"ק ראזנוי. חתן הגאון החסיד המקובל אלהי המפורסם בדורו מו"ה יהודה יודל זצ"ל אבד"ק קאוולי והוא מחותנו של הגאון המקובל מו"ה יחיאל הײלפרין ז"ל בעל סדר הדורות:

[קכז] הרב מו"ה אהרן ממכיילשאק עיין [קרבן אהרן. מטה לוי. נתורא השלם] בח"ב:

[קכח] הרב מו"ה אהרן הרב הגדול החסיד המפורסם בדורו. צדיק יסוד עולם אבד"ק זעלחאב. תלמיד מובהק של הגאון ח"ק מו' עוזיאל מייזלש ז"ל ה"ה כרם שלמה. ובספרו תפארת עוזיאל נדפס עליו הספד גדול וכבר מה שעשה לו רבו הקדוש הנזכר. ונדפס ממנו חיבור עה"ת בשם אור הגנוז גם סידור עם כוונות:

[קכט] הרב מו"ה אהרן משה טוביש גאון מפורסם בזמננו. היה אבד"ק סנאטין והגליל ואח"כ נתקבל לאב"ד בק"ק יאס. חיבר ס' על האלפסי ז"ל ולא נדפס ושקיל וטרי עם הגאון בעל ישועות יעקב. ועם בנו הגאון ר' מרדכי זאב בחדושיו הנדפסים בספרי ישועות יעקב גם עם הגאון מהרש"ק ז"ל:

[קל] הרב מו"ה אהרן יושע הגאון הגדול המפורסם בדורו אבד"ק קאניגסבערג ואח"כ נתקבל לאב"ד דק"ק ראוויטץ. נכד להגאונים בעל פני יהושע ומוהר"ש אבד"ק אמשטרדם והיה בזמן הגאון מהר"מ סופר ז"ל:

[קלא] הרב מו"ה אורי מסטרעלסק רב גדול בתורה. והסיד קדוש. צדיק יסוד עולם. מפורסם מאוד בישראל. תלמיד מובהק להרב הגדול עיר וקדיש מו"ה שלמה מקארלין זצ"ל. ורבים מישראל התקבצו אליו לשמוע מפיו דברי אלהים חיים:

[קלב] הרב מו"ה אורי עיין [בן אורי] בח"ב :

[קלג] הרב מו"ה (יצחק) אייזיק הכהן גאון גדול וחסיד מפורסם . מקובל אלהי . וקדוש יאמר לו . אבד"ק קארין . תלמיד האשל הגדול מו"ה דוב בער המגיד ממעזריטש ותלמיד מובהק של הרב הגדול ח"ק מו"ה יחיאל מיכל ז"ל מזלאטשוב . עמיתו וחבירו של הגאון בוצינא קדישא מופת הדור מו"ה מרדכי אבד"ק נשחיז זצ"ל . חיבר ס' ברית כהונת עולם עמוק מאוד בקבלה :

[קלד] הרב מו"ה אייזיק אורבאך עיין [באר רחובות] בח"ב :

[קלה] הרב מו"ה אייזיק הגאון הגדול החסיד המפורסם אבד"ק קאלעב תלמיד הגאון מופת הדור מוהר"ש שמעלקי הלוי ז"ל אב"ד דק"ק נ"ש . ומובא בנודע ביהודה :

[קלו] הרב מו"ה (יצחק) אייזיק [עיין הר' שמואל מרענביץ . והר' יצחק איזיק מטארני] :

[קלז] הרב מו"ה (יצחק) אייזיק המאור הגדול המפורסם בדורו שר ונגיד בישראל אבד"ק אישפצין . והגליל תאמן דד' ארצות במדינת פולין . חתן הגאון החסיד האמתי מו"ה לעמיל זצ"ל בהגאון הגדול בדורו מו"ה משה שמואל אהרן הכהן אשר היה ממשפחות המיוחסות שבישראל מגזע הגאונים הגדולים אריות הכפירים מו"ה העשיל המפורסם ומו"ה יהושע בעל מגיני שלמה. והרב הנזכר הוא מחותנו של הגאון בעל שמן רוקח שבנו הגאון בעל שערי תורה היה חתנו של הרב הנזכר :

[קלח] הרב מו"ה (יצחק) אייזיק כ"ץ המאור הגדול החסיד המפורסם בדורו אב"ד ור"מ דק"ק פרוסטיץ והוא בן הגאון החסיד נשיא ישראל מו"ה נפתלי הכהן הגדול אבד"ק פוזנא :

[קלט] הרב מו"ה (יצחק) אייזיק מטוראווצי קדוש עליון וצדיק יסוד עולם יד מחברייא קדישא של האשל הגדול מו"ה דוב בער המגיד ממעזריטש נבג"מ :

[קמ] הרב מו"ה (יצחק) אייזיק גאון גדול וחריף מאוד מפורסם בדורנו אבד"ק טארני (אחי הגאונים הגדולים מו"ה יהושע אבד"ק שידלוב ומו"ה שמואל שמעלקי אבד"ק קראקא) בן הגאון הגדול בדורו מו"ה יהודה ליב ז"ל אבד"ק קראקא בהגאון הגדול בדורו מו"ה יצחק אייזיק אבד"ק קראקא והגליל שהיה בנו של הגאון המפורסם בכל תפוצות ישראל מו"ה שמואל שמעלקי ז"ל שהי' אבד"ק אוסטרא והגליל ותתנא דבי נשיאה של הגאון רשכב"ה בעל מגיני שלמה. והגאון הנזכר היה בימי הגאונים בעל שב יעקב ובעל כנסת יחזקאל וסיעתם :

[קמא] הרב מו"ה (יצחק) אייזיק הגאון המפורסם אבד"ק עלקיש מחותנו של הגאון בעל נודע ביהודה ומזכירו בתשובותיו במ"ק יו"ד סי' ס"ו :

[קמב] הרב מו"ה (יצחק) אייזיק חבר הגאון הגדול הצדיק המקובל המפורסם בדורנו בן הרב מו"ה יעקב חבר ז"ל . היה אב"ד בק"ק ראזנוי . וואלקוויסק . טיקטין . סובלק . ושם מנוחתו כבוד . חיבר ס' בית יצחק על דיני קבוע וס"ם . בנין עולם שו"ת . סדר זמנים . יד מצרים . מגן וצנה . ועוד חיבורים והם בכ"י ונח נפשיה שנת תרי"ב תנצב"ה :

[קמג] הרב מו"ה (יצחק) אייזיק רב וגדול בתורה וחסיד מפורסם מו"צ דק"ק האמי' תלמיד מובהק להגאון הקדוש הרב מלאדי ז"ל ולבנו הרב הגדול ח"ק מו"ה דוב בער ז"ל :

[קמד] הרב מו"ה (יצחק) אייזיק קאליש גאון מפורסם בדורו אב"ד ור"ם דק"ק שטעמפי וק"ק טיפליז ואגפיה בזמן הגאונים בעל פני יהושע ובעל אורים ותומים ובעל נודע ביהודה וסיעתם. והובאו דבריו בס' קול יהודה לגיסו ז"ל. וגם הוא עמד לימין צדקו של הגאון מוהר"י איבשיץ ז"ל בעת המחלוקת הידועה :

[קמה] הרב מו"ה (יצחק) אייזיק מקובל אלקי הצנע לכת וקדוש יאמר יאמר לו שוחט בכפר זורוויץ סמוך לק"ק פרעמסלא חיבר ספר יסוד יצחק . אותיות דר' יצחק . רזא מהימנא . ושמענו מקדושתו שרבינו הבעש"ט נסע אליו, פ"א נהמתיק סוד עמו זי"ע :

[קמו] הרב מו"ה אייזיק מזאלקאווי המאור הגדול הצדיק יסוד עולם קדוש יאמר לו אבי הרב המאוה"ג הצדיק חסידא ופרישא המקובל מוהר"ר יהודה אהרן זצ"ל אבד"ק קאמרוב במדינת פולין (אבי הרב הגאון הגדול המובהק מאור הגולה מו"ה שלמה קלוגר ז"ל מבראד) אשר היה חתן הרב המאוה"ג הצדיק מו"ה יוסף ז"ל אבד"ק ביאלע . בהגאון המפורסם מופת הדור מו"ה יעקב אבד"ק לוצקא בעהמ"ס כוכבי יעקב . בהגאון המפורסם מו"ה אריה ליב אבד"ק הוראדני בהגאון מו"ה נתן נטע אבד"ק טארנאגראד ז"ל . ור' אריה ליב הנזכר היה חתן הגאון המפורסם מו"ה זכרי' מענדל אבד"ק בעלזא והגליל בעל באר היטב על ש"ע יו"ד וחו"מ . בהגאון החסיד מאור הגולה הקדוש

הקדוש האלהי מו"ה אריה ליב אבד"ק קראקא והגליל הנודע בשמו הקדוש הוכער רבי ר' ליב בהגאון החסיד מו"ה זכריה מענדל אשר היה נקרא בימיו זכרי' הנביא. (ונכדו הרב המאוה"ג כו' מו"ה אברהם בנימין נ"י בן הגאון מהרש"ק ז"ל כתב לי וז"ל, אא"ז הרב הצדיק ר' אייזיק מזאלקאווי היה חבר מובהק לרבינו הגאון בעל תבואות שור. אם כי היה הרב ר' אייזיק צעיר לימים אעפ"כ היה נפש הגאון תבו"ש קשורה בנפש הרב ר' אייזיק. ורבינו בעל תבו"ש חלה ימים רבים קודם פטירתו ע"כ ישב מחוץ לעיר לשאוב שמה אויר צח. והרב ר' אייזיק ז"ל היה ג"כ חולה וכלוא בביתו בתוך העיר ולא ראו זא"ז ימים רבים ונפטר הרב ר' אייזיק ז"ל בעוה"ר בימי עלומיו חצי שנה קודם פטירת רבינו התבואות שור ולא הגידו זאת להתבו"ש ז"ל כי מחמת גודל החביבות שהיה ביניהם יראו לנפשו פן יצער הרבה בהעדרו. אח"כ בכל עת אשר שאל התבו"ש ז"ל מדוע אינו רואה את חבירו ר"א הגידו לו דחיות שונות כי הוא רך וחלש המזג וכדומת כן השיבו לו האנשים העומדים סביבו. אך קודם פטירת רבינו התבואת שור נכנסו כל חכמי וגדולי עיר זאלקווי לבקרו כי התבואת שור נפטר בשנת תצ"ז וזאת היה קודם העיפוש ר"ל והיתה עיר זאלקווי מלאה תורה וחכמה. וכאשר שאל להם רבינו התבו"ש ר' אייזיק חי השיבו לו רבינו בודאי חי הוא. ענה להם שקר אתם אומרים הרי ר' אייזיק עומד כעת אצלי ומבקש ממני שאהיה נקבר אצלו. וכן היה. אחרי פטירתו הלכו החבורה הקדושה לבחור לו מקום אצל הרב הגדול ר' אייזיק זצ"ל אך לדאבון לבם מצאו כי המקום צר מאוד להניח שם גופו הטהור. אך כאשר החלו לפנות האדמה ולעשות קבר ראו עין בעין כי נתרחב מקום הקבר מאוד וכן היה ונקבר גופו הקדוש והטהור אצל הרב הגדול והצדיק ר' אייזיק זצ"ל תנצב"ה. כ"ז כתב לי במכתבו בשם רב גדול ונכבד מק"ק לבוב):

[קמז] **הרב מו"ה (יצחק) אייזיק** גאון גדול ומפורסם בדורו אב"ד ור"מ דק"ק לעווירטוב בן הגאון הגדול המפורסם בדורו מו"ה גבריאל ז"ל האבד"ק לעווירטוב וראבד"ק ברעסלא [ונמצא הסכמה ממנו בספר תשואות חן דפוס דובנא שנת תקנ"ז וכותב עליו המחבר ז"ל וז"ל הרב המאור הגדול המפורסם התייר הגדול זקן מלא חכמה כו' כבוד מו"ה יצחק אייזיק אב"ד ור"מ דק"ק לעווירטוב]. חתן הגאון הגדול המפורסם בדורו מו"ה משה רויטינבערג אבד"ק אלטונא והאמבורג בן הגאון המפורסם רשכב"ה מו"ה מרדכי זיסקינד רויטינבערג אבד"ק לובלין והגליל בעה"מ שו"ת מהר"מ זיסקינד אשר היה מפורסם לבעל רוה"ק. והגאון הנזכר הוא זקינו של הגאון המובהק וכו' מו"ה שלמה קלוגר ז"ל מבראד:

[קמח] **הרב מו"ה איסרל** גאון ומפורסם בדורו. בן הגאון הגדול המפורסם בדורו מו"ה משה אבד"ק לובלין בעל מהדורא בתרא אשר הוא חתן רבינו המהרש"א ז"ל. וחתן המפורסם מו"ה אברהם בהמפורסם מו"ה ליטמאן חתן הגאון רבינו מהר"ם לובלין ז"ל. נכד הגאונים מהר"מ פאדווא ומהר"י מינץ זכר כולם לחיי עד. והגאון מוהר"ם ז"ל הנזכר היה חתן הגאון מו"ה יצחק מקראקא ז"ל ונכד המפורסם בדורו מו"ה אשר מקראקא כמבואר בתשובות מהר"ם לובלין. [ועיין ת"ד מנחם מאניש]:

[קמט] **הרב מו"ה איצק** הגאון הגדול המפורסם בדורו אבד"ק ליסא בזמן הגאונים מוהר"א ברודא ומוהר"ד אופנהיים. ויש לו תשובה בס' אבן השוהם סי' ס' בענין שותפים ואחד מהם הלך בערכאות והרבה דיני דינים:

[קנ] **הרב מו"ה איצק** רב גדול בתורה אבד"ק פאקש ונזכר כמה פעמים בתשובות הגאונים המפורסמים ומהם בנו"ב ובבגדי כהונה למהרז"ך ובחתם סופר:

[קנא] **הרב מו"ה איצק שאברליש** עיין [קרבן אשם] בח"ב:

[קנב] **הרב מו"ה (יצחק) איצק** הגאון אבד"ק פלונסק. דאברי. לונטשיץ. בן הגאון הצדיק מוהר"ח אבד"ק לונטשיץ. חיבר ספר דברי חיים על ד' חלקי ש"ע. ושקיל וטרי עם הגאון בעל חמדת שלמה בתשובותיו:

[קנג] **הרב מו"ה אלחנן ברלינער** גאון אמתי ומפורסם בדורו. מק"ק הוראדני. חתן הגאון מו"ה זלמן מירלס אבד"ק האמבורג גיסו של הגאון מאור הגולה מו"ה צבי אשכנזי ז"ל בעל חכם צבי. וראיתי מיחסים אותו עד רבינו אלחנן בעל התוספות:

[קנד] **הרב מו"ה אלחנן בעש"ט** עיין [עמק המלך] בח"ב:

[קנה] **הרב מו"ה אלחנן** הגאון הגדול המפורסם בדורו אבד"ק דאנציג והמדינה. ואח"כ נתקבל לאב"ד במדינת קלוניא וגליל אורנשבארג ומדינת מינסטער. בזמן הגאונים מוהר"י אייבשיץ ומוהר"י יעב"ץ. חיבר ס' הנורא סדרי טהרה ויש לו ב' תשובות בספר אור הישר:

[קנו] **הרב מו"ה אלידור צורף** המאור הגדול המקובל אלהי מק"ק קראקא והיתה שם מנוחתו בשנת ת"ם ועל כותל ביה"כ של רבינו הרמ"א ז"ל נאמר עליו. מאור עינינו המקובל האשל הגדול שידע רזין עילאין מו"ה אליהו צורף שידע לצרף אותיות התורה:

[קנז] **הרב מו"ה אלידור מתלית** [עיין הרב מענדיל מרגליות]:

רבינו

[קנח] **רבינו הגר"א** (ר' אליהו מווילנא) הוא הגאון האמתי. עטרת תפארת חכמי דורו. החסיד המפורסם בכל קצוי ארץ. רשכבג"ה. רכב ישראל ופרשיו המקובל האלהי. גדול שמו בישראל. אין וחוקר ותיקן. מקרא. משנה. בבלי. ירושלמי. תוספתא ומכילתא. ספרא וספרי. לא הניח דבר קטן או גדול והפלא לעשות: הגאון ר"א מווילנא מימי בחרותו מאס בתענוגות בני אדם. וקידש גופו ונשמתו ליוצרו. עד יום אשר עלה אליהו בסערה השמימה. והלך גולה בימי עלומיו נע ונד כדרך גדולי חכמי ישראל. ויעבור ברוב ערי פולין ואשכנז. ואף כי מסתתר היה אז הדר כבוד גדלו בטמון נחבש. נודעה תהלתו בקהל רב ונתפרסמו מעשיו בכל מקום אשר דרכה כף רגלו. לזכר עולם יהיה צדיק:

הגאון רבי אליהו זצ"ל. כאשר היה כבן ל"ה שנה לשמע שמו הגדול אשר עשה לו בכל מקום גלותו. פנה אליו הגאון הגדול רבן של ישראל מו"ה יהונתן אייבשיץ ז"ל. בדבר המחלוקת בינו ובין הגאון הגדול מאור הגולה מו' יעקב עמדין זצ"ל והציע לפניו דברי הקמיעות. ובקש לחוות דעתו. וז"ל הגאון מוהר"י ז"ל. וכמו כן שלחתי פירושי הקמיעות לק"ק ווילנא כי ביחוד שמעתי בתוך חכמי עיר שאחד מיוחד החסיד קדוש וטהור מאור ישראל כליל כל החכמות חריף ובקי. ולו עשר ידות בנסתר מו"ה אליהו יצ"ו אשר נודעה תהלתו בכל פולין ובברלין וליסא ובמקום שעבר החסיד יספרו ממנו גדולות. ובקשתי ממנו לעיין בפירושים וליתן עדותו כי כנים הם (עיין בלוחות העדות):

הגאון החסיד מווילנא בימי חורפו היה תלמיד הגאון בעל פני משה על הירושלמי. עמיתו וחבירו של הגאון מו"ה אריה ליב מטשעכנאווצא. עשה ספרים הרבה אין קץ לחקר חכמתו בנגלה ובנסתר. ויתר כל מעשי תקפו ופרשת גדולתו הלא היא כתובה על ספר עליות אליהו עיי"ש. ונח נפשיה דרב שנת תקנ"ח ובכל תפוצות ישראל עשו לו כל גדולי הדור מספד גדול וכבד מאוד על כי הוסר עטרת ישראל ואל חלקת ארון אלהים ומהם קבעו הספדיהם בדפוס ונטעו אותם בתוך ספריהם. זכותו יגן עלינו:

[קנט] **הרב מו"ה אליהו דייץ** עיין [פי אליהו] בח"ב:

[קס] **הרב מו"ה אליהו קאטלין** [עיין הר' אשר ן' ארדיט]:

[קסא] **הרב מו"ה אליהו קאלימקיש** הגאון הגדול המפורסם בדורו מקובל אלהי וקדוש יאמר לו אב"ד ור"מ דק"ק לבוב בזמן רבינו הגאון בעל תוי"ט ז"ל. ובעוה"ר נפטר בתוך דרשתו שנת שצ"ו תנצב"ה:

[קסב] **הרב מו"ה אליהו** עיין [נבחר מחרוץ הדרת אליהו] בח"ב:

[קסג] **הרב מו"ה אליהו מוולאזין** הרב הגדול הצדיק המפורסם אבד"ק סמארגאן ושאר קהלות והוא דודו ורבו של הגאון מו"ה מנשה מאיליא:

[קסד] **הרב מו"ה אליהו הכהן ס"ט** עיין [מנחת אליהו] בח"ב:

[קסה] **הרב מו"ה אליהו מיגאנין** הרב המובהק החכם השלם רב ועצום אחד מרבני עה"ק תובב"א בזמן הגאון בעל פחד יצחק ויש לו תשובה בספר שמש צדקה להגאון מוהר"ש מורפורגו ז"ל:

[קסו] **הרב מו"ה אליהו מלבוב** [עיין הר' מנחם מאניש]:

[קסז] **הרב מו"ה אליהו ריגאלי** הגאון הגדול הצדיק המפורסם בדורנו אבד"ק קאליש ודק"ק סלאבאטקי בזמן הגאונים הרב נודע בשערים והרב בנין עולם:

[קסח] **הרב מו"ה אליהו גווארטיר** תלמיד מהרח"ש ז"ל [עיין הר' יעקב ריבי"ו]:

[קסט] **הרב מו"ה אליהו מקאברין** עיין [מכתב אליהו] בח"ב:

[קע] **הרב מו"ה (שלמה) אליהו** הרב הגדול חסידא ופרישא המקובל האלהי אבד"ק אולינוב וקאלטשין בפולין גדול ונתפס על דבר מצוה אשר הוצרך לברוח מהמדינה והרחיק נדוד בכל ארץ מערב איטליא תוגרמא ללמוד חכמת הקבלה למודיות ומעשיות ויאסוף בחפניו רוח חן מפי סופרים וספרים כמה אלפים ניירות בקבלה מעשיות והמה מלאים ברכת ה'. ואח"כ נסע לאמשטרדם ונתאכסן זמן רב בבית הגאון מו"ה אריה ליב אב"ד דשם מפתו יאכל ובחיקו ישכב ויהיה לו לבית נאמן. ורוב אנשי אמשטרדם אשכנזים וספרדים יעידון ויגידון על הפלגת פרשת גדולתו והסידותו. כן כתב עליו הגאון מו"ה יהונתן אייבשיץ ז"ל. חיבר ס' ברכת אליהו וגאוני הדור בהסכמותיהם על ספרו מהללים ומשבחים אותו בכמה קלוסין. וגם הוא יצא לישע הגאון מוהר"י אייבשיץ ז"ל בעת המחלוקת הידועה:

הרב

[קעא] הרב מו"ה אליהו מפינטשוב
עיין [מענה אליהו] בח"ב :

[קעב] הרב מו"ה אליהו הגאון המובהק
המפורסם בדורו מאורן של
ישראל אבד"ק קרעמזיר בימי הגאון רשכבה"ה
מוהר"י אייבשיץ ז"ל . ובספרו יערות דבש
נדפס עליו הספד גדול וכבר מה שעשה
לו הגאון המחבר ז"ל וכותב עליו בזה"ל
הגאון המובהק העולה על בני דורו . והובאו
דבריו בספר קול יהודה :

[קעג] הרב מו"ה אליהו מקראקא המאור
הגדול המפורסם בדורו חד מחכמי
קראקא בזמן הגאון מוהר"י אייבשיץ ז"ל
וגם הוא עמד לימין צדקו :

[קעד] הרב מו"ה אלימלך מליזענסק
איש אלהים . קדוש יאמר לו .
בוצינא עילאה ויקירא . עמיה שרי נהורא .
מופת הדור . מנורה הטהורה . מי כמוהו
מורה . תלמיד מובהק להאשל הגדול שר
התורה הגאון האלהי המגיד ממעזריטש ז"ל .
והעמיד תלמידים רבים קדושי עליון כמוהו .
ורבים מישראל הלכו לאורו לשמוע מפיו
דברי אלהים חיים המאירים בשמים . מי
ימלל קדושתו ופרישותו . ומי יספר צדקתו
וחסידותו . ומי ישמיע כל תהלתו :
רבינו הקדוש ר' אלימלך ז"ל בימי בחרותו
כתת את רגליו הוא ואחיו קדוש ישראל
ר' משולם זושא ז"ל מעיר לעיר וממדינה
למדינה . וכל מגמתם בהליכתם היה אך
לטהר לבב ב"י ולנטוע בלבבם יראת ה'
ועבודתו האמתית . לזכר עולם יזכר שמו .
ועד דור ודור אמונתו . אמונת ה' אשר
שתל על תלמי לבב זרע יעקב . ודבריו
הקדושים עוד היום ילהיבו לבב בני ישראל
ויזהירו כזוהר הרקיע וכעצם השמים לטוהר
בספרו הק' נועם אלימלך על התורה . גם
יסד תפלה אחת ברוח קדשו לאמרה קודם
התפלה . ונקרא אל השמים לאור באור
החיים שנת תקמ"ו זי"ע :

[קעה] הרב מו"ה אליעזר הוא הגאון הגדול
המפורסם בדורו . שלשלת היוחסין
אבד"ק פילץ . טריטש ושאר קהלות . נכד
הגאון בעל עטרת פז נין ונכד להגאון רבן
של ישראל המקובל האלהי מו"ה יצחק
מפוזנא רבו של המג"א ז"ל . ובנו הוא הגאון
החריף מו"ה בנימין ואלף אבד"ק טעפלאשיין
בעל המחבר ספר שערי תורה . וחותנו
הוא הגאון החריף מו"ה יצחק אברהם
אבלי אבד"ק סטאבניץ ופינטשוב בעה"מ
ס' כתר כהונה :
הגאון מו"ה אליעזר פאר דורו חיבר ספרים
רבים . והמה שו"ת שמן רוקח שני
חלקים . שמן רוקח חדושי הלכות . יבין
שמועה . שב שמעתתא . סמא דחיי .
תורת חסד . זר זהב על ס' המקח . זר
זהב על ס' עיני העדה . ומתוך חבוריו
ניכר גודל בקיאותו בש"ס ופוסקים . ושקיל
וטרי עם הגאון בעל נודע ביהודה גם עם
חותנו הגאון הנזכר :

[קעו] הרב מו"ה אליעזר ליפשיץ עיין
[השיב ר"א שיח השדה] בח"ב :

[קעז] הרב מו"ה אליעזר הלוי הורוויץ
גאון וחסיד . וצדיק יסוד עולם
מפורסם מאוד בישראל . אבד"ק טארנגראד
בן הגאון המפורסם מו"ה יעקב הלוי ז"ל
אבד"ק שינאווא . בהגאון המפורסם מו"ה
יוסף יוזפא מק"ק הורבישוב . בהרב המופלג
מו"ה ברוך שהיה נקרא ר' ברוך חריף .
בהרב המופלג מו"ה יוסף יוזפא ז"ל . בהגאון
המפורסם בדורו מו"ה משה שנתקבל לנשיא
בא"י . בהגאון הקדוש מו"ה יעקב סג"ל
הורוויץ אחי הגאון הקדוש השל"ה ז"ל .
חיבר ספר נועם מגדים על התורה . וספר
אמרות טהורות על תהלים :
הגאון הקדוש מו"ה אליעזר זצ"ל היה תלמיד
ג' מטיבי לכת האלה . הרב הקדוש
והטהור מוהר"ר אלימלך מליזענסק . והרב
הגדול ח"ק מו"ה יעקב יצחק מלובלין
והגאון קדוש ישראל המגיד מקאזניץ זי"ע .
ושמעתי אשר בנסיעתו מלובלין לקאזניץ כדרכו
כשהגיע סמוך לעיר הביט וראה את הבית החיים
דקאזניץ מרחוק . פתח פיו ואמר מה נאה המקום הזה
זאת מנוחתי עדי עד פה אשב כי אויתיה . ונכנס
לעיר וישב איזה שבועות שם אצל המגיד . ונתבקש
בישיבה של מעלה . ונקבר שם כדבריו . והמגיד עשה
עליו הספד גדול וכבד מאוד . זי"ע :

[קעח] הרב מו"ה אליעזר ליפמאן עיין
[מגדל דוד] בח"ב :

[קעט] הרב מו"ה אליעזר גאון ומפורסם
אבד"ק אורלא . ואח"כ נתקבל
לאב"ד בק"ק הוראדני . שקיל וטרי עם
גדולי זמנו והשאיר אחריו ברכה חבורים
רבים בכ"י . והוא אבי הגאון מו"ה תנחום
אבד"ק הנ"ל . ונקרא אל השמים בשנת
תקנ"ו :

[קפ] הרב מו"ה אליעזר צילץ רב גדול
בתורה מק"ק פוזנא בימי הגאון
רע"ק איגר ומזכירו בתשובותיו סי' ע"א ע"ב :

[קפא] הרב מו"ה אליעזר רב חסיד וקדוש
בן הרב הגדול עיר וקדיש מו"ה
אלימלך מליזענסק זצ"ל . וגם אליו רבים
מישראל התקבצו לשמוע מפיו דברי אלהים
חיים . ובסוף ס' נועם אלימלך נדפס ממנו
אגרת מלא מוסר ויראת השם . וחתנו הוא
הרב

הרב ת״ק מו״ה משה אליקים ברואה זצ״ל
בן המגיד הק׳ מקאזניץ :

[קפב] הרב מו״ה אליעזר איזרבעך גאון גדול וחריף מאוד . אבד״ק קולמשין ודק״ק דובנא רבתי . בימי הגאון מוהר״א זלמן מרגליות ושקיל וטרי עמיה בתשובותיו . גם שקיל וטרי עם הגאונים מו״ה אריה ליב אבד״ק בראד . ומו״ה מרדכי אבד״ק הורחוב . חיבר ספר שו״ת טורי אבן ונדפס . ונקרא לשמים בשנת תקפ״ט :

[קפג] הרב מו״ה אליעזר הגאון אבד״ק פיקאלש בימי הגאון חתם סופר ושקיל וטרי עמיה בתשובותיו :

[קפד] הרב מו״ה אליעזר הגאון הגדול המפורסם בדורו מקובל אלהי ר״מ דק״ק מערנאק ודק״ק שעדליץ תלמיד מובהק של הגאון החסיד מו״ה אברהם אבוש אבד״ק פפד״מ זצ״ל . ולשמע אוזן שמענו נפלאות מתורתו וחסידותו זי״ע :

[קפה] הרב מו״ה אליעזר חיות הרב המופלא . בן הגאון מו״ה יצחק חיות בהגאון מו״ה יעקב חיות בהגאון המקובל האלהי מו״ה מנחם מאניש חיות אבד״ק ווילנא . והרב הנזכר הוציא לאור את ס׳ זרע יצחק ממר אביו הגאון בק״ק פ״פ דמיין שנת תצ״ב :

[קפו] הרב מו״ה אליעזר די טילדוא הרב הגדול והמובהק אבד״ק קושטנדינא בזמן הרב צפיחית בדבש :

[קפז] הרב מו״ה אליעזר אביו של הקדוש והנורא רבינו הבעש״ט נבג״מ והיה צדיק גדול בהצנע . ואליהו נתגלה אליו ובשרו שיולד לו בן שיאיר לכל העולם :

[קפח] הרב מו״ה אליעזר מזלאטשוב [עיין הרב יהודה מפאטאק] :

[קפט] הרב מו״ה אליעזר לאנדא גאון גדול וחריף מאוד . מפורסם בדורו . אבד״ק בראד . נכד הגאון מאור הגולה בעל נודע ביהודה . ותשובותיו הובאו שם במהדורא תנינא סי׳ ק״כ כ״א כ״ב מה שהשיב לדודו הגאון מוהר״ש בן המחבר . ושקיל וטרי טובא עם הגאון בעל חתם סופר בתשובותיו . וחיבר ס׳ יד המלך על הרמב״ם . ונח נפשיה בשנת תקצ״א :

[קצ] הרב מו״ה אליעזר אבד״ק הולפסק [עיין ה״ר משה זאב] :

[קצא] הרב מו״ה אליעזר כהנא מקארלין צדיק גדול ומפורסם חד מבני עליה. חיבר ס׳ נחמד שיח שפונים על חמש מגילות. וראיתי להרב הק׳ מו״ה משה סופר מפרשעווורסק שמביאו בספרו :

[קצב] הרב מו״ה אליעזר ליזר גאון מפורסם בדורו אבד״ק קאליש בימי הגאון בעל נודע ביהודה :

[קצג] הרב מו״ה אליעזר פלעקעלש גאון גדול וחכם הכולל מפורסם בדורו . ראב״ד דק״ק פראג תלמיד הגאון מאור הגולה בעל נודע ביהודה . חיבר ספרים רבים ומהם שו״ת תשובה מאהבה . עולת חודש . מעשה בר״א . חזון למועד . ועוד חיבורים . ועזב את אדמתו בשנת תקפ״ו :

[קצד] הרב מו״ה אליעזר היילפערן גאון גדול ומפורסם מאוד בדורו אב״ד ור״מ דק״ק מעזריטש ואח״כ נתקבל לק״ק פיורדא . חותנו של הגאון מו״ה משה קאצינעלינבוגן אבד״ק אנשבאך . השאיר אחריו ברכה הרבה חיבורים בכ״י . [ועיין הר׳ פינחס קאצינעלינבויגין] :

[קצה] הרב מו״ה אליעזר עיין [אמרי שפר כלילת יופי] בח״ב :

[קצו] הרב מו״ה אליעזר הלוי הורוויץ הגאון הגדול המפורסם בדורו שלשלת היוחסין אב״ד ור״מ דק״ק הוראדני והגליל בן הגאון המפורסם בדורו מו״ה משה יהושע ז״ל אב״ד דק״ק הנ״ל . והיה בימי הגר״א מווילנא זצ״ל :

[קצז] הרב מו״ה אליעזר הלוי לאנדא הרב הגדול אבד״ק טורבין בן הרב הגדול מוהר״ר יוסף פו״מ דגליל קראקא מחותנו של הגאון בעל משנת חכמים . והובאו דבריו בסוף ס׳ זכרון יצחק לחתנו בן הגאון משנת חכמים :

[קצח] הרב מו״ה אליעזר ליפמאן מבראד עיין [בית שלמה] בח״ב :

[קצט] הרב מו״ה אליעזר קאצינעלינבוגן גאון גדול ומפורסם מאוד בדורו אב״ד ור״מ דק״ק האגוני והמדינה בן הגאון המפורסם מו״ה משה ק״ב אב״ד דמדינת אנשבאך בהגאון מו״ה שאול ק״ב אבד״ק פינטשוב בהגאון מוהר״ר משה אבד״ק חעלמא בהגאון מו״ה מאיר וואהל אבד״ק בריסק בן הגאון השר מו״ה שאול וואהל . והגאון הנזכר הוא חתן הגאון מו״ה שמואל הילמאן אבד״ק מיץ ואבי הגאון מו״ה נפתלי ק״ב בעל שער נפתלי . [ועיין הר׳ פנחס קאצינעלינבוגן] :

[ר] הרב מו״ה אליעזר גיניליו [עיין הר׳ אשר ן׳ ארדיט הכהן] :

[רא] הרב מו״ה אליעזר גאון מפורסם בדורו בן הגאון מו״ה יהודה מפאטאק ז״ל

ז״ל. חתן הגאון מו״ה אליעזר מולאטשוב אחיו של הגאון הקדוש מו״ה יחיאל מנעמרוב שנהרג בעוה״ר בגזירות ת״ח על קידוש השם. והגאון הנזכר היה חתן הגאון מו״ה יצחק חתן המהרש״א ז״ל. ונכד הגאון מו״ה אברהם הנקרא בימיו ר׳ אברהם ר׳ הירשקעס מלבוב שצוה לפני מותו שהבלתי טהור לא יגע במצבתו:

[ר״ב] הרב מו״ה אליעזר הלוי עיין [ריח השדה] בח״ב:

[ר״ג] הרב מו״ה אליעזר גאון מפורסם חריף ובקי בנגלה ובנסתר. אב״ד ור״מ דק״ק קראז. והוא רבו של הגאון המפורסם מו״ה שמואל אבד״ק ווילנא. ונח נפשיה שנת תקכ״ט:

[ר״ד] הרב מו״ה אליעזר מרגליות גאון גדול. ומפורסם בדורו. אבד״ק לומבלא. בן הגאון הגדול המפורסם בדורו מו״ה מענדיל מרגליות אבד״ק פרעמסלא. נכד הגאון המפורסם בדורו מו״ה מרדכי מרגליות ז״ל מקראקא. והגאון המובהק מוהר״א זלמן מרגליות מזכירו בחלק שערי תשובה מה שהשלים בעצמו אחר מות אחיו הגאון ז״ל וקראו אא״ז. והוא בן שלישי להגאון ר׳ מענדל מרגליות. והוא מחותנו של הגאון החסיד המקובל אלהי מו״ה יהודה יודל אבד״ק קאוולי, כי בנו הגאון החסיד מו״ה משה זאב אבד״ק פיורדא היה חתנו של הר״א הנזכר:

[ר״ה] הרב מו״ה אלעזר הרב הצדיק המפורסם בזמננו בנש״ק שלשלת היוחסין פרי צדיק עץ חיים זרע קודש מחצבתו. מ״מ דק״ק קאזניץ. בן הרב הצדיק חסידא קדישא מופת הדור מו״ה משה אליקים בריאה זצלה״ה בהגאון האמתי אור העולם קדוש ישראל המגיד מקאזניץ זצלה״ה ונכד להרב הקדוש המפורסם מו״ה אליעזר זצלה״ה בן הרב הגדול הקדוש והטהור מו״ה אלימלך מליזענסק זצ״ל. חתן הרב הצדיק מו״ה יעקב אבד״ק קאלבעסאב בן הגאון החסיד המפורסם מו״ה נפתלי אבד״ק ראפשיץ זצ״ל. ורבים מישראל הסתופפו בצל כנפי צדקתו. ונח נפשיה שנת תרכ״ב ומנוחתו כבוד בארצות החיים אצל אבותיו הקדושים והטהורים בקאזניץ:

[ר״ו] הרב מו״ה אליעזר לאזי עיין [משנת דר״א] בח״ב:

[ר״ז] הרב מו״ה אליעזר הגאון המובהק המפורסם בדורו אבד״ק צילץ בימי הגאון הרבן של ישראל מו״ה יהונתן אייבשיץ ז״ל. ובספר יערות דבש נדפס עליו הספד גדול וכבד מה שעשה לו המחבר ז״ל:

[ר״ח] הרב מו״ה אליעזר פישל מסטריזוב עיין [עולם הגדול. עולם חנוך. עולם אחד. עולם ברור] בח״ב:

[ר״ט] הרב מו״ה אליעזר גאון גדול ומפורסם בדורו. אב״ד דגליל מינסק. בן הגאון החסיד מופתי דורו המקובל הנודע בשערים מו״ה משה זאב אבד״ק פיורדא. בהגאון החסיד מופת דורו המקובל אלהי מו״ה יהודה יודל אבד״ק קאוולי. בהגאון מו״ה משה. בהגאון מו״ה צבי הירש סבא. בהגאון רשכב״ה המפורסם בדורו מו״ה יוסף יאסקי אבד״ק לובלין, נכד לרבינו הגדול מהר״ל מפראג זי״ע:

[ר״י] הרב מו״ה אליעזר ליפמאן עיין [לקח טוב] בח״ב:

[ריא] הרב מו״ה אליעזר הכהן הגאון המפורסם בדורו אבד״ק וואדיסלאוו בזמי הגאונים בית מאיר ותפארת צבי:

[ריב] הרב מו״ה אליעזר הגאון הגדול המפורסם בדורו אב״ד דק״ק חמעלניק והוא חתן אחות הגאון המחבר ידי משה על מדרש רבה:

[ריג] הרב מו״ה אליעזר מזיקעב רב חסיד וקדוש בן הגאון החסיד המפורסם מוה״ר נפתלי צבי אבד״ק ראפשיץ ז״ל בהרב הגדול חסידא קדישא מו״ה מנחם מענדל מליסקא ז״ל ורבים מישראל הסתופפו בצל כנפי צדקתו:

[ריד] הרב מו״ה אליקים געץ הוא הגאון הגדול המפורסם בדורו אבד״ק הילדסהיים. הרביץ תורה בכמה קהלות בפולין ובאשכנז ושקיל וטרי עם כל גאוני דורו והם הרב סמיכת חכמים והרב חכם צבי והרב עבודת הגרשוני והרב עטרת זקנים ומוהר״א ברודא ומוהר״ד אופנהיים. חיבר ספר רפדוני בתפוחים וס׳ אבן השוהם שו״ת ונדפס ע״י בנו הגאון מו״ה מאיר אב״ד דק״ק לאסק:

[רטו] הרב מו״ה אליקים געץ רב חסיד וקדוש יאמר לו. בן הרב הגדול בוצינא קדישא מוהר״ר יעקב יוסף מ״מ דק״ק אוסטרהא בעל המחבר ספר רב ייבא. והוא כתב הקדמה לספר הנזכר של מר אביו ז״ל:

[רטז] הרב מו״ה אפרים גאון גדול וצדיק יסוד עולם מפורסם בדורו. בן הגאון החסיד מו״ה נתן ז״ל. בהגאון האדיר המופלא בדורו מו״ה צבי אשכנזי ז״ל הנודע בשם

בשם חכם צבי. והוא דודו של הגאון האמתי מו"ה יעקב אבד"ק ליסא ז"ל:

[ריז] **הרב מו"ה אפרים הכהן** הרב המופלא שבסנהדרין הגאון המפורסם ר"מ ור"י דק"ק מודינא בזמן הרב אמונת חכמים. ויש לו תשובה בספר שמש צדקה להגאון מוהר"ש מורפורגי ז"ל. והוא רבו של הרב המקובל חסידא קדישא מו"ה שמשון נחמני זצ"ל ה"ה זרע שמשון:

[ריח] **הרב מו"ה אפרים אליעזר צבי חרל"פ** הגאון הגדול הצדיק. המפורסם בדורנו אבד"ק מעזריטש דליטא בזמן הגאון בעל מקור מים חיים. והיה להרב הנזכר הרבה כתבים ונשרפו בשרפה גדולה שהיה בעיר הזאת. ושמעתי מאחד שראה את כתבי תורתו על כל הש"ס גם על השאלתות דרב אחאי גאון [וחבל על דאבדין אוצרות נחמדים כאלו]. וכי גם הגאון הנ"ל אחרי אשר היה למאכולת אש עמלו ויגיעו, נתן זאת אל לבו וילך קודר מהיום ההוא והלאה וכחותיו עזבוהו ונפל למשכב ימים רבים עד כי עזב את אדמתו ועלה לשמים. ונשא ונתן עם גיסו הגאון מו"ה מרדכי זאב ז"ל גם עם הגאון מו"ה יוסף שאול הלוי ז"ל גיסו בעלי מפרשי הים:

[ריט] **הרב מו"ה אפרים מפראג**. בן החסיד מו"ה אהרן. אחיו של הגאון המקובל האלהי מו"ה ישראל אבד"ק שקלאב ה"ה ס' אור ישראל, ומזכירו בספרו ז"ל, ואדוני אחי יפת הגדול הגאון המנוח מו"ה אפרים גאון בק"ק פראג נולד בשנת שבעים לאדוני אבי והוא היה אצלו כחו וראשית אונו כו':

[רכ] **הרב מו"ה ארון ליב** רב חסיד וקדוש צדיק יסוד עולם תלמיד מובהק להני קדושי עליון ה"ר יחיאל מיכל מזלאטשוב זצ"ל וה"ר אלימלך מליזענסק זצ"ל, והוא אבי האחים הקדושים ה"ר יצחק פערשטינר וה"ר מאיר מפרימשלאן זי"ע:

[רכא] **הרב מו"ה ארון ליב** הגאון הגדול המפורסם בדורו, בזמן הגאון רשכב"ה מו"ה העשיל ז"ל והיתה מנוחתו בק"ק קראקא שנת תל"א, ועל כותל בהכ"נ של רבינו הרמ"א ז"ל נאמר עליו, ארי שבחבורה אלוף בתורה הוא רבן של כל בני הגולה:

[רכב] **הרב מו"ה ארוש** תלמיד הגאון הקדוש מו"ה לוי יצחק ז"ל מבארדיטשוב. והגאון בו"ק בעל המחבר ס' בת עיני בספרו מבשר צדק מביא משמו דבר תורה:

[רכג] **הרב מו"ה אשר קמ"ץ** הוא הגאון הגדול המקובל המפורסם בדורו אבד"ק טיקטין והגליל. ובימי עלומיו היה משמש את הגאון הקדוש האלהי מאור הגולה מו"ה שלום אבד"ק טיקטין בהגאון האלהי מו"ה אלעזר אבד"ק אמשטרדם. ובני העיר הזאת עם הגאון ר"ש הנ"ל החזיקו אותו לאיש בער לא ידע ולא יבין בצורתא דשמעתתא רק לירא חטא היה בעיניהם והיה משמש באמונה להגאון ר' שלום הנז'. ויהי היום ויסע הגאון ר"ש לאיזה עיר גדולה של חכמים וסופרים לענין נחוץ אשר היה לו שם ויקח גם משרתו אתו לשרת לו בדרך וחכמי העיר הזאת יצאו לקראתו וקבלו פניו כראוי לקדוש ישראל כמוהו והגאון מוהר"ש פתח ודרש להם פלפול עצום בחריפות מאוד עמוק עמוק כדרכו בקודש. וכאשר יצא הגאון מוהר"ש חוצה נפל בין חכמי העיר ספיקות רבות בדבריו ורצו להשיג על דבריו ולסתור סברותיו. ויפן להם הגאון ר' אשר משרתו (אשר כלא היה בעיניהם) ויאמר להם שמעוני אדוני בואו ואאלפכם חכמה להבין דברי אור ישראל וקדושו כי לא ירדתם לסוף דעת רבינו. ויגד להם באר היטב את כל דברי הגאון הנ"ל בטוב טעם והשכל ודעת וכאשר פתח פיו לדבר נעשו הכל כחרשים ותאורנה עיניהם ויתמהו איש אל אחיו. וכבוא הגאון ר' שלום הביתה ויספרו לו את כל הדברים האלה ויעמוד מחריש ומשתאה ויאנח אנחה רבה ויאמר, אוי לי כי שמשתי בכתרה של תורה, והתחיל לנהוג בו כבוד ולא רצה עוד שישמשו. וכאשר נלקח הגאון ר' שלום לשמים צוה קודם פטירתו אשר הגאון ר' אשר יירש את גדולתו והוא ישב על כסאו וימלא מקום קדשו אף כי השאיר אחריו בנים גאוני עולם. וכן קיימו וקבלו עיני העדה עליהם ושמו תשובי העיר נזר הרבנות בראשו והיה שם לאב"ד ור"מ. אולם אחרי איזה שנים העתיק הגאון ר' אשר את מקום קדשו מטיקטין מטעם הכמוס ונתקבל לאב"ד ור"מ בק"ק ווישעגראד ומשם נקרא לאור באור החיים ושם מנוחתו כבוד. ותבי ווישעגראד מספרים ממנו נוראות ונפלאות זצלה"ה:

[רכד] **הרב מו"ה אשר מסטאלין** הרב הגדול חסידא קדישא צדיק יסוד עולם מפורסם מאוד בישראל. בן הרב הגדול חסידא קדישא איש אלהים מו"ה אהרן מקארלין זצ"ל. תלמיד מובהק של הרב עיר וקדיש מו"ה שלמה מקארלין זצ"ל. [illegible] רבים מישראל התקבצו לשמוע מפיו דברי אלהים חיים ולהסתופף בצל כנפי קדושתו, ובצוואת אבינ נדפס גם ממנו התנהגות והם מלאים מוסר ויראה וקדושה זי"ע. ובנו הוא הרב הקדוש מו"ה אהרן מקארלין אשר מלא מקום אביו הקדוש בסטאלין:

[רכה] **הרב מו"ה אשר אנשיל** [illegible] עיין [חידת שמשון] בח"ב:

[רכו] **הרב מו"ה אשר ענזיל** גאון מפ[illegible] בדורו, אבד"ק פינטשוב [illegible] הגאונים בעל פ"י ובעל או"ת. והוא אב[illegible] מו"ה יהודה ליב אבד"ק פינסק וזקינ[illegible] הרב אותות למועדים וברוך מבנים אש[illegible] ותותנו

וחותנו של הגאון מו״ה יהושע העשיל אבד״ק טארלע :

[רכז] **הרב מו״ה אשר צבי** גאון וחסיד ומקובל אלהי . וקדוש יאמר לו אב״ד דק״ק קארעץ ומ״מ דק״ק אוסטהא . חיבר ס׳ מעין החכמה על התורה , והוא מתלמידי המגיד ממעזריטש ז״ל :

[רכח] **הרב מו״ה אשר זבולן** הובא דבריו בס׳ תורת חיים למהרח״ש סי׳ י״ח :

[רכט] **הרב מו״ה אשר** גאון גדול המפורסם בדורו , אב״ד דק״ק וואלערשטיין וק״ק קארלסרוא , בן הגאון מאור הגולה אביר הרועים מו״ה אריה ליב אבד״ק מיץ בעל שאגת אריה ז״ל . ובהקדמות ס׳ גבורות ארי על מס׳ תענית אשר נדפס זה מקרוב נאמר שם שגם הוא הוסיף והגביר חיל לחדש חדושים בסוגיות רבות ועמוקות בתלמוד ובפוסקים ובשו״ת הרבה עם כמה גאונים ה״ה הגאון בעל נודע ביהודה והגאון בעל הפלאה והגאון בעל אור חדש . וכמה חדושים בפלפול וסברא נדמה בכתובים , וקרא אותו בשם קול שחל . והגאון מו״ה גדלי׳ מק״ק מיץ תלמיד מובהק של הגאון בעל ש״א בהסכמתו על ס׳ הנזכר זה לשונו , הן אמת שזכיתי לשמש בקודש את קדושת הרב נר ישראל מופת הדור רשכב״ה הגאון בעל שאגת אריה וטורי אבן כו׳ כו׳ והנוגע בבנו ברא כרעא דאבוה וגדול בישראל אדמו״ר רב האי גאון המפורסם בעל הגולה כבוד מו״ה אשר ז״ל , אען ואומר בקטנותו כבר ז׳ ח׳ שנים היה לו לב חריף וחדוד כו׳ וכשהגיע לשנות י״ג לאחר שנעשה בר מצוה אמר לו אביו הגאון ז״ל בני בני אשר , באשר שידעתיך שיש לך שכל צח ואתה כלי מוכשר לתורת ה׳ , חזק והיית לאיש גדול בתורה ובן חכם ישמח אב . ונא שיהיה לי כבוד ממך לאחר מותי בעולם האמת כו׳ . ואחר היותו כבר ט״ו שנה היה לומד אביו הגאון ז״ל עמו כל הש״ס כסדר ובאופן שלמד עמו מדי יום ביום מסכת אחת בעיון גדול ואחר סיומה למד עמו מסכת אחרת ועוד איזה שעות כו׳ כו׳ . והעיד עליו אביו ז״ל בפני כל שיש לבנו לב חריף בתורה יותר ממנו כו׳ עיי״ש :

[רל] **הרב מו״ה אשר מקראקא** [עיין הר׳ איסרל] :

[רלא] **הרב מו״ה אשר** הרב הגדול הצדיק המפורסם חסידא ופרישא אבד״ק ראפשיץ חתן הגאון החסיד המפורסם בדורו מו״ה נפתלי אבד״ק הנ״ל . והוא נין ונכד להגאון מאור הגולה איש מופת מו״ה מאיר ז״ל האבד״ק טיקטין והגליל . וגם אליו רבים מישראל התקבצו ליקח תורה מפיו :

[רלב] **הרב מו״ה אשר ן׳ ארדיט הכהן** רב מובהק וכלול בחכמות וראש ישיבה בק״ק אהגון והיה עשיר גדול תורה וגדולה במקום אחד . תלמיד מו״ה אשר ברודו סגי נהור בחכמת התלמוד . ובשאר חכמות היה תלמיד מוהר״ר דוד ן׳ שושן . והיה לו בן חכם גדול ועשיר ושמו אברהם כהן ונפטר בקצרות שנים בלא בנים בחיי אביו ז״ל בשנת השצ״ד ליצירה . ואביו הר׳ אשר הנזכר נפטר בשנת השצ״ה ליצירה לבית עולמו הצדק . ומגדולי ישיבתו היה ה״ר יהודה בנבשתי וה״ר יעקב די בוטון וה״ר ברוך ענגיל וה״ר שמואל דניאל והר׳ שניאור אברבנאל מעיין גדול ודרשן ונפטר שם בקצרות שנים , והר׳ אברהם די בוטין בן הר׳ יעקב די בוטין והר׳ מרדכי פינצי והר׳ אברהם קטלאן ואחיו ה״ר אליהו קטלאן ובנו הר׳ אברהם קטלאן וה״ר אליעזר גינליה וה״ר יוסף קטריבש וה״ר נפתלי הלוי . כל אלו היו חכמים גדולים מעיינים , כן כתב הרב קורא הדורות . והגאון הנזכר שקיל וטרי עם הגאון מהר״ש הלוי ז״ל בתשובותיו סי׳ כ״ה :

[רלג] **הרב מו״ה אשר** ברודו סגי נהור [עיין לפני זה] :

[רלד] **הרב מו״ה אשר ענזיל** עיין [אוהות השמים , ברוך מבנים אשר] בח״ב :

[רלה] **הרב מו״ה אשר** הרב הגדול המפורסם בדורו מחותנו של הגאון מאור הגולה מו״ה חיים כהן רפאפארט ז״ל אבד״ק לבוב ושקיל וטרי בהדיה . חיבר ספר מים אדירים חידושים על מסכתות :

[רלו] **הרב מו״ה אשר** רב גדול בישראל וצדיק מפורסם , פרי צדיק עץ חיים ; זרע קודש . אבד״ק זעלחאב ודק״ק פארסאב . בן הגאון הנורא נזר הקודש מו״ה יעקב יצחק הנודע בשמו הקדוש היהודי מפרשיסחא זצ״ל . היה תלמיד האי ח״ק הרב מו״ה אורי מסטרעלסק זצ״ל . והוא אחי הני תרי אחי הצדיקים המפורסמים מו״ה ירחמיאל ז״ל ומו״ה נחמיה ז״ל :

[רלז] **הרב מו״ה אשר אנשיל** הגאון המפורסם בדורו אבד״ק סעלץ ומ״מ דק״ק טשעבאנאוצע בימי הגאונים מו״ה שלום מטיקטין ומו״ה משה יהושע הלוי הורוויץ מהוראדני זצ״ל :

[רלח] **הרב מו״ה אשר זעלין מרגליות** [עיין מו״ה יהודה ליב מרגליות] :

[א] הרב מו"ה (שמחה) בונם מפרשיסחא. איש אלהים קדוש נפלא מאוד. גבר די רוח אלהין קדישין ביה. ודמטמרין גלין ליה. קדושתו ופרישותו מי יוכל לבאר ומי יספר תהלתו. אשר מימי נעוריו הסתיר את מעשיו והלך בהצנע מאוד את ה' אלהיו ותהלוכותיו בקודש לא נודעו. אף לאנשי עצתו וסודו סוד ה' ליראיו לא גילה כי בחכמה ובהשכל ובטוב טעם ודעת עשה את כל מעשיו הקדושים והטהורים. אך חבריו ואוהביו אשר נפשם היתה קשורה בנפשו הם הריחו ריח בשמיו. כי הוא סולם מוצב ארצה וראשו השמימה יגיע. ומעת הזאת דבקה נפשם בו להורותם איזה הדרך ישכון בה אור:

הרב הגדול מ"ק מו"ה שמחה בונם היה תלמיד להרב הגדול נזר הקודש מו"ה יעקב יצחק מלובלין ולהגאון קדוש ישראל המגיד מקאזניץ ותלמיד מובהק להגאון נזר הקודש היהודי מפרשיסחא ולהקדוש והטהור ר' משה יהודה ליב מסאסוב זי"ע:

הרב הגדול והקדוש מפרשיסחא רבים מגאוני וגדולי ישראל נהרו אליו לשמוע דברי חכמתו חכמת אלהים אשר בקרבו ולהורותם דרכי ה' ותורתו. ונאספו אליו עדרים עדרים לשתות בצמא דבריו הקדושים והטהורים אשר בוערים כלבת אש לעורר את בני ישראל ולקרב לבן לאביהן שבשמים. ומכל עבר ופנה באו לשמע שמו הקדוש ולהסתופף בצל כנפי קדושתו. ומגדולי תלמידיו ה"ה מורנו הרב הגדול עיר וקדיש חכם הרזים מו"ה מ"מ הרב מקאצק זצ"ל והרב הגדול בוצינא קדישא מופת הדור מוהר"י מווארקי זצ"ל והרב הגדול חסידא קדישא מוהר"א אבלי מע"ח זצ"ל והגאון החסיד המפורסם מהר"א זושא זצ"ל אבד"ק פלאצק ומורנו הגאון האמתי שר התורה מאור הגולה נזר הקודש מו"ה יצחק מאיר הרב מגור זצ"ל והרב הגדול חסידא ופרישא הצדיק המפורסם מופת דורנו מו"ה יעקב ארי' הרב מראדזימין זצ"ל. ונדפס ממנו חיבור על התורה נקוב בשם קול שמחה. ונקרא לשמים בשנת תקפ"ז זי"ע:

[ב] הרב מו"ה בונם [עיין הר' מנחם מאניש מרגליות]:

[ג] הרב מו"ה בונם גאון גדול ומפורסם בדורו אבד"ק מאטרוסדארף אחי הגאון מאוה"ג מו"ה עקיבא איגר ז"ל ושקיל וטרי בהדיה בתשובותיו. גם בתשובות חתם סופר נזכר כמה פעמים:

[ד] הרב מו"ה (שמחה) בונם עיין [פרפרת רשב"ץ] בח"ב:

[ה] הרב מו"ה בונם הרב המאור הגדול המפורסם בדורו בן הגאון מו"ה אבלי מלאדמור בהחסיד מו"ה בונם בהגאון מו"ה מאיר ז"ק אבד"ק לבוב. והוא אחי הגאון מו"ה ישראל ז"ל ה"ה ס' הלכה ארם מישראל ואחיו הנזכר בספרו הנ"ל מביא ממנו כמה חידושים:

[ו] הרב מו"ה בונם [עיין לעיל מו"ה בונם ועיין מו"ה ישראל ומו"ה יוסף יאסקי אבד"ק פאדקמאן]:

[ז] הרב מו"ה בנימין הכהן ראפפארט גאון גדול ומפורסם בדורו בן הגאון הקדוש איש מופת מו"ה שמחה הכהן ראפפארט הנודע בשם רבי ר' שמחה אחי הגאון מאוה"ג מו"ה חיים כהן ראפפארט אבד"ק לבוב ומזכירו בתשובותיו לאה"ע סימן א'. וחיבר ספר גבולות בנימין [ועיין הר' ישראל ראפפארט]:

[ח] הרב מו"ה בנימין וואלף ראפפארט רב גדול בתורה בימי הגאון בעל נודע ביהודה ונזכר בתשובותיו במ"ת אה"ע סי' כ"ה. וחיבר ספר עדות לישראל על מסכת מכות:

[ט] הרב מו"ה בנימין קאצינעלינבוגין הרב הגאון אבד"ק סמטור בימי הגאון מוהר"י אייבשיץ ז"ל. חיבר ספר אור חכמים ולב חכמים. והוא תלמיד הגאון המפורסם מו"ה שמואל הילמאן אבד"ק מיץ:

[י] הרב מו"ה בנימין זאב הורוויץ עיין [פנים חדשות] בח"ב.

[יא] הרב מו"ה בנימין רב חסיד וקדוש מ"מ דק"ק זלאזיץ. חיבר ספר תורי זהב. אהבת דודים. אמתחת בנימין. חלקת בנימין. ובספרו מביא כמה פעמים חדושי תורה מה ששמע בעצמו מרבינו הבעש"ט ומהמגיד ממעזריטש ומהרב ח"ק מו"ה יחיאל מיכל מזלאטשוב. ולהרב האחרון מביא בעוד בחיים חייתו ושמעתי שהיה תלמידו. אולם מספרו לא נראה שהיה תלמידו:

[יב] הרב מו"ה בנימין וואלף האמבורג גאון מפורסם מק"ק פיורדא בזמן הגאון בעל חתם סופר ומזכירו איזה פעמים בתשובותיו ומהם באה"ע סי' פ"ב וביו"ד סימן רי"ד:

[יג] הרב מו"ה בנימין אבד"ק ניקלשבורג עיין [שיתות אליהו] בח"ב:

[יד] הרב מו"ה בנימין בהורא גאון גדול וצדיק מפורסם אבד"ק הוראדני בימי הגאון רע"ק איגר ושקיל וטרי בהדיה בתשובותיו. והוא אחי הגאונים מו"ה צבי הירש

הירש ברודא אבד"ק סלאנט. ומו"ה אריה ליב ברודא אבד"ק קאוונא:

[טו] הרב מו"ה בנימין רפאל דיאש בראנדין. חיבר ספר אורות המצות חדש וטעמים על תרי"ג מצות ובסופו עמק בנימין מעט שו"ת:

[טז] הרב מו"ה בנימין משקלאב עיין [גביעי גביע כסף] בח"ב:

[יז] הרב מו"ה בנימין וואלף איגר הוא הגאון המפורסם בדורו אב"ד דק"ק לייפניק בן הגאון מו"ה עקיבא איגר אבד"ק פ"ב בעל משנת דר"ע. אחיו של הגאון מו"ה ליב איגר אבד"ק האלברשטאט. חתן הגאון מו"ה יצחק יוסף תאומים אבד"ק ברעסלא. דודו של הגאון רע"ק איגר אבד"ק פוזנא. מחותנו של הגאון בעל נודע ביהודה. ומזכירו בתשובותיו במ"ת יו"ד סי' קי"ד:

[יח] הרב מו"ה בנימין בינש הכהן בעש"ט מקראטשין. עיין [שם טוב קטן] בח"ב:

[יט] הרב מו"ה בנימין גאון וצדיק מפורסם אבד"ק לאמזע. הרביץ תורה והעמיד תלמידים מפורסמים. וחיבר כמה חיבורים והם בכ"י גם חיבר על הירושלמי. ומתלמידיו המה הגאונים מו"ה שמואל אביגדור תוספאה בעל תנא תוספתא ומו"ה יצחק אלחנן בעל בית יצחק:

[כ] הרב מו"ה בנימין הגאון המפורסם בצדקת פזרונו אבד"ק באקטשעוויץ בן הגאון המובהק המפורסם מו"ה שמחה נתן אבד"ק לבוב והגליל אשר הניח אחריו הרב הכתבים לערך שלש מאות בוגין. בהרב הגדול מו"ה אריה ליב. בהגאון המובהק המפורסם מו"ה צבי אבד"ק לוקאטש ה"ה ספר חמדת צבי על הש"ס. בהגאון המפורסם מו"ה יעקב אבד"ק לאדמור. בהגאון המפורסם מו"ה פישל לאדמור פרנס הד"א, בהגאון המפורסם בוצינא קדישא מו"ה אריה ליב אבד"ק קראקא הנודע בשם קדשו רבי ר' ליב. בהגאון החסיד מו"ה זכריה מענדל ז"ל הנקרא בימיו זכריה הנביא: הגאון ר' בנימין הנזכר היה חתן הרב מו"ה חיים יוסף נכד הגאון המופלא מו"ה יהושע פייבל תאומים אבד"ק פרעמסלא בן הגאון המפורסם. מו"ה יונה תאומים בעל קיקיון דיונה וחתן זקינו הגאון מו"ה ליב האבד"ק קראקא הנזכר. ובנו הוא הרב מו"ה חיים יוסף דיינא בבי דינא רבא דק"ק לעמבערג:

[כא] הרב מו"ה בנימין אבד"ק פוזנא [עיין הרב שלמה מפינטשוב והרב צבי הירש מזבערז]:

[כב] הרב מו"ה בנימין משקלאוו גדול בתורה וחסיד מפורסם נכד הגאון בעל פנים מאירות ז"ל עמיתו וחבירו של הרב החסיד המפורסם מו"ה שלמה פרידמאן משקלאוו החוזר. ושניהם היו תלמידים מובהקים של הגאון הרב מלאדי ז"ל:

[כג] הרב מו"ה בנימין בינש ליפשיץ גאון גדול ומפורסם בדורו חד מן קמאי אב"ד ור"מ דק"ק בריסק. חתן הגאון השר מו"ה שאול וואהל מק"ק הנ"ל. ונזכר בהקדמת שו"ת השיב ר"א ושיח השדה. וחתנו הוא הגאון הגדול בדורו מו"ה זלמן ראווארדן ז"ל ששם פעמיו לאה"ק תוב"ב ונתקבל שם לנשיא:

[כד] הרב הגדול מו"ה (דוב) בער המגיד ממעזריטץ וראוונע

הוא המאור הגדול הגאון האמתי. הקדוש האלהי עוקר הרי הרים בפלפולו. רבן של כל בני הגולה אשר תלמידיו הקדושים האירו כל פני תבל ממזרח שמש עד מבואו ורוח הקודש הופיע עליהם מבית מדרשו כידוע ותבריא קדישא כמוהם לא היה כמעט מימות רבינו האר"י זצלה"ה. כולם גאונים כולם קדושים וטהורים כולם עושים באהבה וביראה רצון קונם. ואני ההדיוט אסקופה הנדרסת תחת כפות רגלי תלמידי תלמידיהון לא אחשוב רק איזה מהם כי לא ידעתי ספורות. ה"ה הגאון הקדוש חכם הרזים מו"ה מנחם מענדל זצ"ל מוויטעפסק אשר בסוף ימיו תקע אהלו באה"ק והיה מ"מ בטבריא תוב"ב בעה"מ פרי הארץ, הגאון הקדוש הכהן הגדול מו"ה אברהם אבד"ק קאליסקא אשר ג"כ מנוחתו בטבריא בעל חסד לאברהם, הגאון הקדוש עוקר הרים מו"ה שמואל שמעלקי הלוי הורוויץ זצ"ל אבד"ק ניקלשבורג בעל דברי שמואל. אחיו הגאון הקדוש מאור הגולה מו"ה פנחס הלוי זצ"ל אבד"ק פפד"מ בעל הפלאה והמקנה וכו'. הגאון האלהי מו"ה שניאור זלמן הרב מלאדי זצ"ל בעל התניא וספרי הש"ע. הרב הקדוש האלהי מו"ה יהודה ליב הכהן זצ"ל בעל אור הגנוז. הרב הקדוש והטהור מו"ה משולם זושא זצ"ל מאניפאלע. אחיו הקדוש האלהי מו"ה אלימלך זצ"ל מליזענסק בעל נועם אלימלך. הגאון הקדוש עוקר הרים מו"ה עוזיאל מייזלש זצ"ל אבד"ק אוסטראווצע וע"ח ווישטשונאהל. בעל כרם שלמה ותפארת עוזיאל וכו'. הרב הקדוש והטהור מו"ה מנחם נחום מטשערנאבל זצ"ל בעל מאור עינים וישמח לב. הגאון הנורא מו"ה יעקב שמשון זצ"ל אבד"ק שפיטווקי. סלאוויטא. באר אמון. אשר מנוחתו באה"ק תוב"ב. הגאון הנורא הקדוש מו"ה לוי יצחק זצ"ל אבד"ק ברדיטשוב בעל קדושת לוי וכו'. הרב הגדול בוצינא קדישא מו"ה חיים חייקא זצ"ל מהמדורא. הרב הקדוש מו"ה ליב זצ"ל המוכיח מפולנאה בעל קול אריה. הרב הקדוש מו"ה יעקב יוסף זצ"ל מ"מ דק"ק אוסטרה בעה"מ ס' רב ייבא. הרב הקדוש מו"ה יוסף זצ"ל מ"מ דק"ק האלשיץ בעל גנזי יוסף. הרב הקדוש והטהור מו"ה אהרן מקארלין זצ"ל. הגאון הקדוש מופת הדור מו"ה אריה ליב זצ"ל אבד"ק וואלטשיסק אשר מנוחתו באה"ק תוב"ב. הרב הגדול

הגדול חסידא קדישא מו"ה זאב וואלף זצ"ל מזיטאמיר בעל אור המאיר. הרב הגדול הקדוש מו"ה דוד הלוי זצ"ל מ"מ דק"ק סטעפין. הרב הגדול עיר וקדיש מו"ה שלמה מקארלין זצ"ל. הגאון המקובל האלהי מו"ה יצחק אייזק הכהן אבד"ק קארץ זצ"ל בעה"מ ס' ברית כהונת עולם: הרב הגדול חסידא קדישא מו"ה ישעיה זצ"ל מדינוויץ. הרב הגדול חסידא קדישא מו"ה בנימין זצ"ל מ"מ דק"ק זלאזיץ בעל תורי זהב וכו'. הגאון המקובל אלהי מו"ה אשר צבי זצ"ל אבד"ק קארץ בעל מעין החכמה. הרב הגדול איש אלהים מו"ה משולם פייבש הלוי העליר מזבערז זצ"ל. הרב הקדוש והטהור מו"ה צבי זצ"ל מ"מ דק"ק נאדווארנע. הגאון קדוש ישראל מו"ה ישראל זצ"ל המגיד מקאזניץ בעל עבודת ישראל וכו'. הרב הגדול אספקלריא המאירה מו"ה יעקב יצחק הלוי זצ"ל הרב מלובלין בעל דברי אמת וכו'. הרב חסידא קדישא מו"ה שלמה לוצקר מ"מ דק"ק סקאהל זצ"ל בעל דברת שלמה. כולם יצקו מים על ידי רבינו הגדול והקדוש המגיד ממעזריטץ נבג"מ. והוא שאב מים חיים מבארו של האי סבא קדישא הרב האלהי הקדוש והנורא קודש קדשים רבינו ישראל בעל שם טוב ממעזבעז והשקה לכל תלמידיו הקדושים והטהורים ומהם האירה כל הארץ. ונדפס ממנו ספר אור תורה גם ס' לקוטי אמרים מכונה בשם מגיד דבריו ליעקב ע"ש סופי תיבות גימטריא שמו הקדוש. והם ספרים עמוקים מאוד שניהם על פסוקי התורה. והרב ר' שלמה לוצקר תלמידו כתב הקדמה לספר האחרון עיי"ש:

[וראיתי להעתיק כאן מה שכתוב בספר כתר שם טוב וכעת נדפס ג"כ בהקדמות ספר מגיד דבריו ליעקב בזה"ל. שמעתי מחסיד אחד כששמע הרב מו"ה דוב בער זצלה"ה מהשם הגדול של הרב הקדוש הבעש"ט וכל העם נוסעים אליו ופועל בתפלתו פעולות גדולות ונוראות והנה הרב מו"ה דוב בער זצ"ל היה חריף גדול ובקי בכל הש"ס ובכל הפוסקים והיה לו עשר ידות בחכמת הקבלה והיה מתמיה על דבר השמועה מגודל מעלת הבעש"ט ופעם אחת נתיישב בדעתו לנסוע אליו כדי לנסותו ומחמת שהיה מתמיד גדול בלימוד כשהיה בדרך יום ושתים ולא היה אפשר לו להתמיד בלמודו כמו בביתו התחיל להתחרט על שנסע והנה אח"כ כשבא אל הבעש"ט נבג"מ וסבר שישמע ממנו תורה והבעש"ט זצ"ל סיפר לו מעשה אחד איך שנסע דרך כמה ימים ולא היה לו עוד לחם ליתן לנכרי שלו בעל העגלה ונזדמן לו נכרי עני אחד עם לחם וקנה ממנו הלחם כדי לפרנס הנכרי בעל העגלה שלו ועוד ממעשיות כאלה ואח"כ ביום השני בא עוד אצל הבעש"ט וסיפר לו איך שבדרך לא היה לו עוד שחת לתת לסוסים ונזדמן לו כנ"ל. והנה כל המעשיות שסיפר הבעש"ט זצלה"ה היה בהם חכמה נפלאה מאוד והנה הרב מו"ה דוב בער שלא הבין זאת. ע"כ בא לבית אכסניא ואמר למשרת שלו אני הייתי חפץ לנסוע היום תיכף למקומו אך מפני שהחשיך מאוד ע"כ נלין פה עד שתזרח ותעל מאור הלבנה אזי נסע לדרכנו ויהי בחצות הלילה כשהכין א"ע לנסוע אז שלח הבעש"ט את משרת שלו לקרוא אותו והלך אצלו ושאל אותו הבעש"ט יש לך ידיעה בחכמת הקבלה א"ל כן ואמר הבעש"ט למשרת שלו קח לי ספר עץ חיים. והראה הבעש"ט להרב ר"ד"ב מאמר אחד בעץ חיים א"ל הרב ר' דו"ב אקח לעיין ולהתיישב ואח"כ אמר להבעש"ט ז"ל את הפשט במאמר הזה א"ל הבעש"ט אינך יודע כלום וחזר בו כנ"ל וא"ל להבעש"ט הפשט הנכון כמו שאמרתי ואם יודע מעלתו פשט אחר יאמר ואשמע האמת עם מי וא"ל הבעש"ט עמוד על רגליך ועמד והנה במאמר הזה היה כמה שמות מלאכים ומיד שאמר הבעש"ט זצל"ה זה המאמר נתמלא כל הבית כלו אורה ואש היה מתלהטת סביבותיו וראו בחוש את המלאכים הנזכרים וא"ל להרב מו"ה דו"ב אמת שהפשט הוא כמו שאמרת אבל הלימוד שלך היה בלי נשמה ותיכף ומיד צוה הרב מו"ה דוב בער את המשרת שלו לנסוע לביתו והוא נשאר שם אצל הבעש"ט ולמד אצלו חכמות גדולות ועמוקות. כל זה שמע מפה קדוש הרב מו"ה דוב בער זצלה"ה] זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל:

[כה] **הרב מו"ה (דוב) בער מפינסק** עיין [נטע שעשועים] בח"ב:

[כו] **הרב מו"ה (דוב) בערוש** גאון גדול וחסיד מפורסם קדוש יאמר לו ר"מ בק"ק לבוב חד מבני היכלא קדישא של רבינו הבעש"ט נבג"מ מחותנו של הגאון מאוה"ג מו"ה חיים כהן ראפפארט ז"ל אבד"ק סלוצק ולבוב ושקיל וטרי בהדיה ומזכירו בתשובותיו בחלק יו"ד סי' י"ט:

[כז] **הרב מו"ה (ישכר) בער** הגאון הגדול המפורסם בדורו אב"ד דק"ק פרוסטיץ בימי הגאון מוהר"י אייבשיץ ז"ל וגם הוא קנא לכבוד הגאון הנזכר ויתרם כל פה דובר בגנותו של אותו צדיק וכתב עליו החולק עליו כאילו חולק על השכינה. עיי"ש באורך בלוחות העדות:

[כח] **הרב מו"ה (דוב) בער** הרב המאור הגדול המפורסם בדורו אבד"ק זאגער ואח"כ נתקבל לסו"ד בק"ק ווילנא. חיבר ס' רביד הזהב על התורה וס' שיר חדש על שה"ש. ונח נפשיה שנת תקס"ד תנצב"ה:

[כט] **הרב מו"ה (דוב) בערוש הכהן** גאון גדול ומפורסם בדורו עוקר הרים בפלפולו אבד"ק סטאבניץ ודק"ק אפטא. בן הגאון החסיד המפורסם בדורו מו"ה יצחק כ"ץ אבד"ק סטאבניץ בהגאון מו"ה משה כ"ץ בן רבינו הגאון עמוד ההוראה הש"ך ז"ל זי"ע. ובניו המה הגאון בעל כתר כהונה והגאון מו"ה יצחק הכהן אב"ד דמקומות הנ"ל:

[ל] **הרב מו"ה (דוב) בער מאישפצין** רב חסיד וקדוש חיבר ספר דברי צדיקים מעט הכמות ורב האיכות. תלמיד להרב הקדוש מו"ה יעקב יצחק מלובלין זצ"ל ותלמיד מובהק להרב ח"ק מו"ה שלמה אבד"ק קאשוב זצ"ל:

[לא] הרב מו"ה בער רב גדול בתורה
אב"ד דק"ק טריביטש שקיל
וטרי עם הגאון בעל נודע ביהודה בתשובותיו
ומזכירו במ"ת חו"מ סי' ל"ג :

[לב] הרב מו"ה (ישכר) בער הוא הגאון
הגדול החסיד המפורסם בדורו
חכם החזים המקובל אלהי אבד"ק זלאטשוב
מגזע צבי ז"ל בעל המחבר ספר בת עיני
בפלפול. והוא חותנו של הגאון החסיד ה"ה
ס' אורח לחיים כמ"ש במערכת א' עיי"ש.
ולבסוף ימיו נסע לארץ הקדושה ומשם שלח
מעט [illegible] על פסוקי התורה ונדפסו בשם
מבשר צדק. אולם לא ארכו שם ימי האדם
הגדול הזה ואבד חסיד מן הארץ ושם מנוחתו
כבוד זי"ע :

[לג] הרב מו"ה (ישכר) בערוש גאון גדול
ומפורסם בדורו אבד"ק האנאווער
בן הגאון החריף עוקר הרים מו"ה אריה ליב
אבד"ק הנ"ל ודק"ק סקאהל בהגאון הגדול
רשכב"ה בעל פני יהושע ז"ל. והגאון הנזכר
היה גיסו ומחותנו של הגאון מאור הגולה
מו"ה משולם איגרא ז"ל אבד"ק טוסמניץ
ודק"ק פרעסבורג :

[לד] הרב מו"ה (דוב) בער דיינא דק"ק
ליסא. עיין [באר טוב] בח"ב :

[לה] הרב מו"ה (דוב) בערוש אשכנזי הגאון
הגדול הצדיק המפורסם בדורנו
אבד"ק סלאנים ואח"כ נתקבל לאב"ד בק"ק
לובלין. נין ונכד להגאון מאור הגולה חכם
צבי ז"ל ונכד להגאון המפורסם מו"ה פרץ
ז"ל ה"ה ספר פאר הלכה. השאיר אחריו
ברכה כתבים רבים חדושים ושו"ת ודרושים
ונדפסו בשם נודע בשערים. ושם בהקדמת
אחי המחבר כתוב שבלא עת נקטף אותו
צדיק כי לא היה לו יותר מחמשים שנה גם
לא השאיר אחריו זש"ק זולת מעשי ידיהם
של צדיקים אשר יחשב לבנים המה כתבי
הקודש ושו"ת וחדושים על סוגיות הש"ס כו':

[לו] הרב מו"ה (ישכר) בער הוא המגיד
מופת הדור צדיק יסוד עולם
חסידא ופרישא מפורסם לשם ולתהלה
אבד"ק ראדשיץ ודק"ק פרשעדבארז. תלמיד
להרב הגדול איש אלהים מו"ה יעקב יצחק
הלוי מלובלין זצ"ל ותלמיד מובהק להגאון עיר
וקדיש מו"ה יעקב יצחק היהודי מפרשיסחא
זצ"ל ולהגאון קדוש ישראל מו"ה אברהם
יהושע העשיל אבד"ק אפטא זצ"ל. וכל
ימיו היה מרגלא בפומיה ואמר תיתי לי
שזכיתי לשמש וליצוק מים על ידי מאה
עשרים תלמידי חכמים כולם בעלי רוח
הקודש זי"ע. והוא מחותנו של הרב הגדול
ה"ק מו"ה ראובן מדוראנאוויצא זצ"ל :

הרב הקדוש מראדשיץ בעוד [illegible] עמד
במישור האיר באור צדקתו וחסידותו לב[illegible]
והיה פועל ישועות בקרב הארץ ושמו היה
יקר בימים ההם לאיש מופת ורבים באו
לחסות בצל כנפיו ולהתחמם כנגד אור
תורתו וצדקתו. לזכר עולם יהיה צדיק,
ונח נפשיה שנת תר"ג זי"ע. ובנו הוא הרב
המנוח הצדיק מו"ה ישראל יצחק ז"ל אשר
מנוחתו בפה קהלתנו חתן הרב ר' ראובן
הנזכר. ותלמידו הוא הרב הגאון הצדיק
המפורסם בדורנו מו"ה שלמה הכהן זצ"ל
אבד"ק ראדאמסק אשר נקרא לשמים בשנת
תרכ"ו לפ"ק ונדפס על שמו חיבור נקוב בשם
תפארת שלמה :

[לז] הרב מו"ה (ישכר) בער עיין [ים ישכר]
בח"ב :

[לח] הרב מו"ה (ישכר) בער הגאון הגדול
המפורסם בדורו בן הגאון
רשכב"ה בעל פני יהושע ז"ל. הובאה תשובתו
בסוף שו"ת רח"כ ראפאפארט. והוא אבי
הגאון מו"ה צבי הירש ראזנעס אבד"ק לבוב.
ועיין [תשע שיטות] בח"ב :

[לט] הרב מו"ה (דוב) בערוש הגאון המפורסם
בדורו אב"ד ור"מ דק"ק ניקלשבורג
בן הגאון הגדול בדורו מו"ה גבריאל ז"ל
האבד"ק הנ"ל אשר הוא מילא מקומו והובאו
דבריו בספר קול יהודה :

[מ] הרב מו"ה (ישכר) בער מחאדרקב
הזכירו הרב הגדול איש אלהים
קדוש מו"ה משולם פייבוש הלוי מזבארז
בדרושיו הנדפסים בספר לקוטי יקרים וז"ל
וכן שמעתי מהרב כו' תלמיד של האשל
הגדול מו"ה דוב בער ז"ל כו' עיי"ש :

[מא] הרב מו"ה (ישכר) בער בלאך עיין
[בינת יששכר] בח"ב :

[מב] הרב מו"ה (ישכר) בער מווילנא הגאון
המפורסם אחי הגר"א מווילנא.
ושמעתי שחיבר פירוש על התורה והוא ספר
גדול [illegible] כמאה ניירות והוא ספר יקר
מאד. גם [illegible] על ש"ע יו"ד והמה בכתובים.
ונח נפשיה שנת תקס"ו :

[מג] הרב מו"ה (דוב) בער הוא הקדוש נזר
ישראל ותפארת עדת יעקב בן
הגאון האלהי מרא דרזין מהר"ש זלמן הרב
מלאדי זצ"ל. וגם יפה כח הבן שהגדיל עצה
והרבה תושיה וחיבר ספרים רבים בדרך
חב"ד ומהם ספר תורת חיים. אמרי בינה.
באורי הזהר. שערי אורה. שערי אמונה.
עטרת ראש. שערי תשובה ג"ח. קונטרס
ההתפעלות. תורה אור. קונטרס ההתבוננות.
ורבים מישראל נהרו גם אליו לשמוע מפנו
דבר ה' הזרחו. ובס' בית אברהם להגאון
אבד"ק

אבד"ק חערסאן נדפס עליו הספד גדול וכבר מאד זי"ע :

[מד] **הרב מו"ה (דוב) בעריש** אבדק"ק האקב [עיין מו"ה יצחק אברהם אבלי] :

[מה] **הרב מו"ה (ישכר) בערוש** גאון גדול ומפורסם בדורו אב"ד ור"מ דק"ק טשעכינאוועצי בן הגאון הגדול בדורו מו"ה יהושע אבד"ק סעמיאטיטש בהגאון מו"ה שמואל אבד"ק רישא . ובספר דרכי נועם נמצא הסכמתו בין הגאונים הגדולים ה"ה משה יהושע הלוי הורוויץ והר' שלום מטיקטין והגר"א מווילנא . וחותם שם א"ע ישכר בערוש אבד"ק טשעכינאוועצי ונאמן דד' ארצות :

[מו] **הרב מו"ה (דוב) בער** גאון מפורסם וצדיק אבד"ק אוטייאן תלמיד הגאון מוהר"ח מוולאזין הרביץ תורה והעמיד תלמידים מפורסמים וחיבר כמה חיבורים בגפ"ת ושו"ת והמה בכת"י. ויחס א"ע דור אחר דור עד רבינו הלבוש ז"ל זי"ע :

[מז] **הרב מו"ה בערוש** בן רבינו הגאון רבי ר' העשיל [עיין הר' דוד אבד"ק דובראוויץ] :

[מח] **הרב מו"ה בצלאל כ"ץ** הוא המאור הגדול הגאון המפורסם בדורו אב"ד ור"מ דק"ק יאס והמדינה בן הרב הגדול מו"ה ישעיה כ"ץ אחי הגאון החסיד המפורסם בדורו מו"ה נפתלי הכהן הגדול אבד"ק פוזנא בעל סמיכות חכמים . והוא אחיו של הגאון המקובל מו"ה משה כ"ץ אבד"ק פרעמסלא ה"ה ספר מטה משה ושאר חבורים :

[מט] **הרב מו"ה בצלאל מרגליות** הגאון הגדול החסיד המפורסם בדורו צדיק יסוד עולם קדוש יאמר לו אבד"ק אוסטרה והגליל . והוא בן הגאון החסיד מאור הגולה נזר הקודש מו"ה מאיר מרגליות זצ"ל אבד"ק הנ"ל ודק"ק לבוב בעה"מ ס' מאיר נתיבים :

[נ] **הרב מו"ה בצלאל סג"ל** גאון מפורסם בדורו מחותנו של הגאון בעל נודע ביהודה ושקיל וטרי בהדיה בתשובותיו. ומזכירו במ"ק אה"ע סי' ל"ט :

[נא] **הרב מו"ה בצלאל ראנשבורג** הגאון המפורסם חריף ועוקר הרים חד מבי דינא רבא דק"ק פראג תלמיד מובהק של הגאון מאור הגולה בעל נודע ביהודה ושקיל וטרי עמיה בתשובותיו גם עם הגאונים מהרו"ך ומוהר"מ סופר ונזכר בתשובותיהם כמה פעמים . חיבר ס' הורה גבר על ס' הוריות גם עשה הגהות על ש"ס ונדפסו :

[נב] **הרב מו"ה בצלאל כ"ץ** הגאון הגדול המפורסם בדורו אב"ד ור"מ דק"ק אוסטרא והגליל . בן הגאון החסיד נשיא ישראל מו"ה נפתלי הכהן הגדול אבד"ק פוזנא בעל המחבר ספר סמיכות חכמים . ובנו הוא הרב הגדול מו"ה אייזיק כ"ץ ז"ל שהיה רב הקלוז דק"ק אוסטרה :

[נג] **הרב מו"ה ברוך תאומים פרענקל** הוא הגאון האמתי . חריף ועוקר הרים פאר הדור והדרו הצדיק המפורסם אבד"ק ווישניצע והגליל ואחר כך נתקבל לאב"ד ור"מ בק"ק לייפניק בימי הגאונים חתם סופר וישועות יעקב ובית אפרים וסיעתם . ויצא שמו על פני כל הארץ בחבורו היקר ברוך טעם והגהותיו לש"ס . גם עשה הגהות על או"ח יו"ד וחו"מ . ונדפס ג"כ ממנו חיבור מתשובות וחידושים בשם עטרת חכמים :

[נד] **הרב מו"ה ברוך מליסא** רב גדול בתורה מק"ק ליסא בימי הגאון רע"ק איגר ושקיל וטרי עמיה בתשובותיו :

[נה] **הרב מו"ה ברוך ממעזבעז** איש אלהים קדוש ומאוד נעלה אור שבעת הימים . נכד רבינו אור ישראל וקדושו הבעש"ט נבג"מ אחיו של האי חסידא קדישא בעל דגל מחנה אפרים ומביאו בספרו הנ"ל . וכפי הנראה מהמעשה ששמעתי שהיה אצל רבינו הבעש"ט עם החסיד הקדוש והטהור מו"ה מנחם נחום מטשארנאבל מוכח ששניהם תאומים נולדו . ועיין במערכת יו"ד אות קמ"ב מה שכתב עליו הגאון הקדוש מו"ה יעקב שמשון אב"ד דק"ק שיפטווקא במכתבו הטהור ושם תראה פרשת גדולתו . ובסוף ספר חסד לאברהם נדפס ממנו לקוטים יקרים והמה דברים העומדים ברומו של עולם . זי"ע :

[נו] **הרב מו"ה ברוך מפיורדא** עיין [עושר בכורים] בת"ב :

[נז] **הרב מו"ה ברוך** הגאון המפורסם אבד"ק ברעזניץ והגליל בימי הגאון בעל נודע ביהודה ומזכירו בתשובותיו במ"ת אה"ע סי' ס"א :

[נח] **הרב מו"ה ברוך מקאמנקי** רב חסיד וקדוש חד מבני היכלא קדישא של רבינו הבעש"ט נבג"מ :

[נט] **הרב מו"ה ברוך הכהן** אחד מן הגאונים בזמן מהרח"ש ומהרי"ט ומהר"מ קלעי וסיעתם והובאו דבריו בספר תורת חיים למהרח"ש ז"ל סי' י"ח :

[ס] **הרב מו"ה ברוך יוטלם מפראג** רב גדול בתורה וחכם הכולל מפורסם בדורו בימי הגאון בעל נודע ביהודה . חיבר ספר

טעם המלך חדושים על ספר שער המלך :

[סא] הרב מו"ה ברוך היילפרין עיין [מצות השם] בח"ב :

[סב] הרב מו"ה ברוך מקאסוב הרב הגדול חסידא קדישא צדיק יסוד עולם מקובל אלהי תלמיד הגאון הקדוש חכם הרזים מוהר"ר מנחם מענדל מוויטעפסק זצלה"ה אשר אחר כך היה מ"מ בטבריא . חיבר ספר יסוד האמונה וספר עמוד העבודה ספרים יקרים מאוד והמה מפתח גדול לחכמת הקבלה זצלה"ה :

[סג] הרב מו"ה ברוך בענדט עיין [נר אלהים . נר תמיד] בח"ב :

[סד] הרב מו"ה ברוך המאור הגדול המפורסם בדורו חסידא קדישא צדיק יסוד עולם איש מופת מ"מ דק"ק הזיקו . היה תלמיד מובהק של הגאון הקדוש מו"ה לוי יצחק זצ"ל מבארדיטשוב . ומספרים ממנו נוראות ונפלאות זי"ע :

[סה] הרב מו"ה ברוך משקלאב [עיין מו"ה יעקב משקלאב] :

[סו] הרב מו"ה ברוך חו"יף [עיין הר' אליעזר הורוויץ אבד"ק טארניגראד . והר' יחיאל מיכל אבד"ק פראחניק . ומו"ה יוסף יחפא מק"ק הורבישוב] :

ג

[א] הרב מו"ה גבריאל הוא הגאון המופלא החסיד המפורסם בדורו אב"ד ור"מ דק"ק ניקלשבורג בימי הגאונים מוהר"א ברודא ומוהר"ד אופנהיים וסיעתם . והובאו דבריו בספר קול יהודה . והוא מחותנו של הגאון החסיד נשיא ישראל מו"ה נפתלי הכהן הגדול אבד"ק פוזנא . ובניו המה הרב הגדול בדורו מו"ה יהודה ליב חתן ר"נ הנזכר והגאון מו"ה דוב בערוש אבד"ק נ"ש אשר מלא מקומו :

[ב] הרב מו"ה גבריאל הגאון הגדול המפורסם בדורו אבד"ק פינטשוב מחותנו של הגאון המפורסם מו"ה יצחק אברהם אבלי אבד"ק הנ"ל ה"ה ספר כתר כהונה ומובא שם בהספר הנזכר :

[ג] הרב מו"ה גבריאל דילריאו ס"ט הרב הגדול והכולל החכם השלם ר"מ דק"ק ליוואירני בזמן הגאונים בעל לחמי תודה ובעל פחד יצחק . ונמצא הסכמתו על פסק הגאון מוהר"ש מורפורגי ז"ל בספרו שמש צדקה :

[ד] הרב מו"ה גבריאל גאון גדול ומפורסם בדורו אבד"ק לעווארטוב וראבד"ק ברעסלא בימי הגאון בעל נודע ביהודה ושקיל וטרי בהדיה בתשובותיו ומזכירו במ"ק יו"ד סי' כ"א ובמ"ת או"ח סי' ק"ו ותו"מ סי' ל"ח. והוא מחותנו של הגאון המפורסם בדורו מו"ה משה ראטינבערג אבד"ק אלטונא והאמבורג בהגאון רשכבה"ג מהר"מ זוסקינד ז"ל . כי בנו הגאון מו"ה יצחק אייזיק אבד"ק לעווארטוב היה חתנו של מהר"ם הנזכר . והוא זקינו של הגאון המובהק וכו' מו"ה שלמה קלוגר ז"ל מבראד :

[ה] הרב מו"ה גדליה ליפשיץ הוא הגאון האמתי המפורסם בדורו עטרת תפארת ישראל אבד"ק חאדזייטש . בן הגאון האמתי מאוה"ג מו"ה ישראל ז"ל אבד"ק קלוב בעה"מ ספר אור ישראל בהגאון הגדול בדורו בעל דמשק אליעזר. חיבר חבורים בחריפות ובקיאות והמה נחמדים מאד . והם רגל ישרה, חומרי מתניתא. כנסת ישראל. ושקיל וטרי עם ראשי גאוני דורו . ובנו הוא הגאון מו"ה ישראל ליפשיץ אבד"ק דאנציג בעה"מ ספר תפארת ישראל על סדרי משניות :

[ו] הרב מו"ה גדליה מלוניץ הרב הגדול חסידא קדישא צדיק יסוד עולם מפורסם בדורו תלמיד מובהק של המוכיח מפולנאה זצ"ל בעל קול אריה . חיבר ספר תשואות חן על התורה . ועל ספר זה אמר הגאון הקדוש אבד"ק בארדיטשוב שהרבה אנשים לא ירדו לדעת כוונת המחבר ז"ל מחמת עמקו עיי"ש בהקדמת ספר הנזכר . ומספרו נראה שהיה גם תלמידו של הגאון הקדוש בעל תולדות יעקב יוסף :

[ז] הרב מו"ה גדליה [עיין הר' זלמן אבד"ק ביאלע] :

[ח] הרב מו"ה גדליה מאלקווי הרב המופלג המפורסם ראבד"ק זאלקאוו . ושמו חרות על לוחות העדות להגאון מוהר"י איבשיץ ז"ל וחותם שם הק' גדליה בהרב מו"ה בנימין וואלף ז"ל . והוא אבי הגאון חסידא קדישא מו"ה אברהם חיים ז"ל אבד"ק זלאטשוב ה"ה ספר אורח לחיים על התורה :

[ט] הרב מו"ה גדליה מזעלחאב צדיק גדול וחסיד מפורסם בזמן המגיד הקדוש מקאזניץ . ושמעתי מפי רב מובהק גדול הדור איך שפ"א בא שליח מכפר הסמוך לזעלחאב להרב ר"ג הנזכר שיבוא לשם למול תינוק אחד ולהכניסו בבריתו של א"א כי ר' גדליה היה מוהל ועת מלחמה היה אז והיה מתירא כל אחד לנפשו לשום

פעמיו

פעמיו מקיר העיר והוצה כי מחוץ תשכל חרב ובעירות אימה גדולה והרב ר"ג הנ"ל אמר יהיה מה . ונסע להכפר ובבואו לבית היולדת ראה אותה בוכה על בעלה כי איננו . כי פחדו מפני שוד כי יבוא . ברח בחחבא . וירא הרב כי לא יכול לו להיות סנדק ומוהל כי לא היה בכפר הזה איש ישראל ויצא חוצה בפתח עינים על הדרך אולי יקרה ה' איש לפניו . וכעמדו במרירות לבו ראה מרחוק כדמות אדם הולך וירץ לקראתו בלב שמח וירא והנה אחד הולך וספסל קטן על שכמו אשר עליו מושב הרצענים ויאמר לו בא ברוך ה' , ברוך בואך בשלום , חבל נפל לך בנעימים . על שנינו למול תינוק בכפר אשר לעיניך . והאיש הזה לא הטה אזנו לדברי ר' גדליה . אולם לאשר הפציר בו עד בוש נעתר למבוקשו . וילכו שניהם יחדיו . וישב האיש על ספסל הקטן ויחזק התינוק על ברכיו וימל ר"ג את הילד כראוי . ולאיש הזה היה גם בקבוק יין ויקח ר"ג את היין מידו ויברך ברכת אשר קידש ידיד מבטן בשמחה רבה וברוב תודה לה' על אשר שלח לו האיש לעזרו . ואחר הברכה פתאום נעלם ממנו האיש הזה איננו ויבקשהו ולא מצא אותו . ויתפלא מאוד ר"ג על המחזה הנוראה הזאת ולבו פחד ורחב . וכל חדרי רוחו גיל מלאו בחשבו כי ה' שלח לו אליהו מלאך הברית לפניו . וכאשר בא הרב ר"ג להמגיד הקדוש מקאזניץ זי"ע וכבואו על מפתן הבית ויאחז בכפות המנעול לפתוח הדלת הלך לקראתו המגיד בפנים שוחקות ויאמר לו ידעתי כי תשפוט בשכלך אשר האיש הסנדלר אשר מלת התינוק על ברכיו היה אליהו הנביא לכן שמחת אילו ידעת כי זה היה א"א ע"ה מה מאוד תגדל שמחתך . ע"כ שמעתי :

[י] הרב מ"ה גדליה משה גאון מפורסם ורו אבד"ק יאנווא נכד הגאון בעל ברכת הזבח וממשפחת הש"ך ז"ל זי"ע . חיבר ספר חמד משה על ש"ע או"ח :

[יא] הרב מ"ה גדליה [עיין הר"א טיק-ין] :

[יב] הרב מ"ה גמליאל רב וגדול בתורה מק"ק שאנלאנק בימי הגאונים הרב בית אפרים והרב חתם סופר ושקיל וטרי עם הגאון רע"ק איגר ונזכר איזה פעמים בתשובותיו ומהם סי' ו' וסי' כ"ה :

[יג] הרב מ"ה גרשון לאצקער הזכירו הרב הגדול והקדוש מו"ה משולם פייבוש הלוי ז"ל בדרושיו הנדפסים בספר לקוטי יקרים ח"ל וכן שמעתי מפי הרב המופלג כו' תלמיד האלהי ר' בער ז"ל שאמר בשם רבו כו' עיי"ש :

[יד] הרב מ"ה גרשון הגאון הגדול בדורו אבד"ק ניקלשבורג בימי הגאון בעל נו"ב ושקיל וטרי בהדיה בתשובותיו ומזכירו במ"ת חלק אה"ע סי' קס"ו :

[טו] הרב מ"ה גרשון [עיין מו"ה מנחם מאנ יש] :

[טז] הרב מ"ה גרשון היות הגאון הגדול המפורסם בדורו אבד"ק האציפלאץ בימי הגאון מוהר"י אייבשיץ ז"ל וקנא לכבודו בדבר המחלוקת הידועה בינו ובין הגאון ר' יעקב מעמדין ז"ל :

[יז] הרב מו"ה (אברהם) גרשון קיטוועד רב חסיד וקדוש ומקובל אלהי גיסו של רבינו הבעש"ט זי"ע . ולבסוף ימיו נסע לאה"ק והיה שם ביחד עם הרב הקדוש אור החיים . וכ"כ הרב חיבת ירושלים וז"ל ושמעתי מספרים שהיה ביחד עם הרב הקדוש מוהר"ח ן' עיטר ז"ל וכו' . עוד שם וז"ל ושמעתי שהרב ר' גרשון קיטווער אמר קינות בט"ב נגד מקום המקדש ונתעלף כמה פעמים מהמרירות עד שבקושי הקיצו אותו כדרך המתעלפים עכ"ל . והגאון הגדול כוכב המזהיר מו"ה יהונתן אייבשיץ ז"ל בעת שלחו את הקמיעות להרב המקובל אלהי כמוהר"ר חיים ירוחם ווילנא מעתיק שם את מה שכתבו חכמי קאנסטאנטינא על הרב הזה כמה רב חילו בחכמת הקבלה שם מעתיק ג"כ את דברי הרב הנזכר וז"ל . וכ"כ הרב החסיד המפורסם מופלג בתורה ומקובל אלהי כמו"ה אברהם גרשון קיטווער וז"ל האחד הוא החכם השלם והכולל זה סיני מקובל אלהי פום ימלל רברבן יציבא בארעא ודבורו עושה רושם כו' . גם הגאון מאור הגולה בעל נודע ביהודה מזכירו במהדורא קמא אה"ע סי' ע"ג לשבח ולתהלה וז"ל . מחמד עיני וחמדת לבי . בר פחתי ובריבי . חכם עדיף מנביא . ליש ולביא . ה"ה כבוד אהובי ידיד נפשי וחביבי . אהוב למטה ונחמד למעלה הרב המופלא ומופלג בתורה ובחסידות . לו עשר ידות . שושן סודות . החכם והשלם והכולל הסידא קדישא נר ישראל עמוד הימני פטיש החזק כבוד מו"ה אברהם גרשון נ"י . קבלתי מכתבו הטהור ושמחתי בשלומו הטוב ונתתי שבח להש"י אשר לא עזב את חסידו ולא יעזבנו ורגלי חסידיו ישמור . וכל טוב בעדו יגמור עד כי אתא בוקר ואמר שומר . אבי"ד וכו' :

[יח] הרב מו"ה גרשון גאון גדול ומפורסם בדורו אב"ד ור"מ דק"ק פ"פ דאדר בימי הגאון מוהר"י אייבשיץ ז"ל . והיה תלמיד להגאון מו"ה מיכל אבד"ק ברלין ה"ה מכלל יופי על היפה מראה :

[א] **הרב מו"ה דוד שלמה אייבשיץ** הוא המאור הגדול הגאון האמתי החסיד המפורסם קדוש ישראל אשר לו כל חמדת ישראל. בנגלה ובנסתר ידיו רב לו. היה אבד"ק סארקע חיבר ספרים נוראים מאוד ומהם ערבי נחל על התורה. לבושי שרד על ש"ע יו"ד. לבושי שרד על או"ח. וזה מקרוב אשר נדפס ממנו חבור יקר מאוד נעלה שו"ת על ד' חלקי ש"ע הנקוב בשם נאות דשא. וס' טיב גיטין כ"י. ועוד כמה חבורים יקרים אשר עדיין לא נגה אורם על פני תבל. והוא מתלמידי הרב הגדול חסידא קדישא מו"ה זאב וואלף מטשארני אוסטרה ולבסוף ימיו נסע לאה"ק וגם שם האירה כל הארץ מקדושת תורתו ושם מנוחתו כבוד. זי"ע:

[ב] **הרב מו"ה דוד קאצינעלינפוגן** הגאון הגדול המפורסם בדורו. אבד"ק אה"ו וק"ק קידאן והגליל בן הגאון המפורסם בדורו מו"ה יחזקאל ק"פ בעל כנסת יחזקאל. והוא אבי הגאונים הר' אברהם קאצינעלינפוגן אבד"ק בריסק וה"ר ישראל ק"פ אבד"ק קאלווריע:

[ג] **הרב מו"ה דוד מבראד** עיין [יפה עינים] בח"ב:

[ד] **הרב מו"ה דוד לייקעס** קדוש עליון וצדיק יסוד עולם חד מבני היכלא קדישא של רבינו הבעש"ט נבג"מ:

[ה] **הרב מו"ה דוד בר משה די מודינא** הרב המופלא ומקובל אלהי מתושבי אה"ק ירושלים תובב"א. חיבר ספר רוח דוד ונשמת דוד בחכמת הקבלה:

[ו] **הרב מו"ה דוד לאנדא** גאון מפורסם בדורו אבד"ק דרעזדין בימי הגאון בעל נו"ב ושקיל וטרי עם בנו הגאון מהר"ש ז"ל בתשובותיו שיבת ציון:

[ז] **הרב מו"ה דוד מלעלוב** הוא הרב הגדול המפורסם בישראל איש אלהים קדוש יאמר לו תלמיד הרב הקדוש מו"ה אלימלך זצ"ל מליזענסק ותלמיד מובהק להרב הקדוש מו"ה יעקב יצחק זצ"ל הרב מלובלין עמיתו וחבירו של הגאון הקדו' היהודי מפרשיסחא זצ"ל מחותנו. אין ערוך לקדושתו ופרישותו. אהבתו לישראל ודביקותו לאלהיו אין להעלות על הספר. כי מי ימלל אהבתו ומי ישמיע קדושתו. גם עליו האירו משמים להאיר על הארץ ללמד לישראל את הדרך ילכו בה ולהשמיעם דברי אלהים חיים. ובנו הוא הרב ח"ק מו"ה משה מלעלוב זצ"ל חתן היהודי הקדוש זצ"ל אשר אח"כ קבע ישיבתו באה"ק תוב"ב ונח נפשיה הרב שנת תקע"ד זי"ע:

[ח] **הרב מו"ה דוד** עיין [מגלת ספרים מרגניתא טבא] בח"ב:

[ט] **הרב מו"ה דוד הכהן** רב גדול בתורה אבד"ק טרענשין בימי הגאון בעל נו"ב ושקיל וטרי בהדיה ומזכירו איזה פעמים בתשובותיו ומהם במ"ק יו"ד סי' ע"ז ובמ"ת או"ח סי' כ"ב:

[י] **הרב מו"ה דוד האלברשטאט** גאון מפורסם בדורו אבד"ק קרעמזיר בימי הגאון מוהר"י אייבשיץ ז"ל. וגם הוא קנא לכבוד הגאון הנזכר בדבר המחלוקת הידועה והכריז החרם בעירו עם בית דינו. עיין באורך בלוחות העדות:

[יא] **הרב מו"ה דוד** הרב המאוה"ג היינא דק"ק ווילנא בן הגאון מו"ה משה מק"ק הנ"ל. חיבר ספר מצודות דוד חדושי אגדות הש"ס והדפיסו בעצמו בק"ק אלטונא שנת תצ"ו בהסכמת הגאונים ר' יחזקאל קאצינעלינפוגן ור' יעקב האגיז ז"ל:

[יב] **הרב מו"ה דוד** הגאון החסיד המפורסם בדורו אבד"ק טריבטש והיה בזמן הגאון החסיד נשיא ישראל מו"ה נפתלי הכהן הגדול אבד"ק פוזנא:

[יג] **הרב מו"ה דוד הכהן ס"ט** [עיין ר' ישמעאל הכהן ס"ט]:

[יד] **הרב מו"ה דוד ממיקלאיוב** קדוש עליון נורא מאוד. ובעיר משכנו היה לו אוהב דבק מאח אשר גם הוא היה נקרא כשמו ר' דוד. ושניהם עלו בדרך אחד העולה בית אל לשמוע דברי אלהים חיים מרבינו הבעש"ט נבג"מ. והרב הגדול איש אלהים קדוש מו"ה משולם פייבש הלוי זצ"ל מזבערז מביאו בדרושיו הנדפסים בס' לקוטי יקרים וז"ל. ובאמת שמעתי מזקן אחד ישיש תוארו כמלאך אלהים תלמיד מובהק של הבעש"ט ושמו ר' דוד מק"ק מיקלאיוב ושבתי עמו בהיותו אצל מחותנו בק"ק טשארני אוסטרה וכו'. ובס' חסד לאברהם נדפס ממנו סוד א' דק"ש עיי"ש. ובספר תורי זהב להרב הגדול חסידא קדישא מו"ה בנימין מזלאזיץ מביא שם דבר תורה מהקדוש ר' דוד ממיקלאיוב ומה מאוד מתקו דבריו הקדושים זי"ע:

[טו] **הרב מו"ה דוד ממיקלאיוב** [עיין לפני זה]:

[טז] **הרב מו"ה דוד קיצא** רב גדול בתורה אבד"ק עיר חדש בימי הגאון בעל נו"ב ושקיל וטרי בהדיה ומזכירו בתשובותיו במ"ת אה"ע סי' קמ"א:

[יז] **הרב מו"ה דוד** המאוה"ג המפורסם בדורו אב"ד ור"מ דק"ק רזבראוויץ בן הגאון המפורסם בדורו מו"ה יהושע העשיל אבד"ק

אבד"ק טארלי בהרב החסיד המפורסם מו"ה בערוש ז"ל בן הגאון רשכבה"ג רבי ר' העשיל אבד"ק קראקא :

[יח] הרב מו"ה דוד הגאון המובהק חריף ובקי מפורסם בדורו אבד"ק נאוורדאק בימי הגאונים מו"ה משה זאב אבד"ק טיקטין ה"ה מראות הצובאות ומו"ה אברהם אבלי מפאסוואהל. ושקיל וטרי עם הגאון הנזכר וחיבר ס' גליא מסכתא :

[יט] הרב מו"ה דוד הכהן עיין [אהבת דוד ויהונתן] בח"ב :

[כ] הרב מו"ה דוד דייטש הגאון הגדול הצדיק המפורסם בדורו אבד"ק עיר חדש חותנו של הגאון בעל אמרי א"ש. חיבר ספר אוהל דוד. ושקיל וטרי טובא עם הגאונים חתם סופר ושיבת ציון גם עם הגאון בעל חמדת שלמה ונזכר בתשובותיהם כמה פעמים. ונח נפשיה שנת תק"צ. והגאון המפורסם מוהר"ש סופר אבד"ק קראקא הי"ו סיפר לי נפלאות מתורתו וצדקתו וממעשיו הטהורים זי"ע :

[כא] הרב מו"ה דוד ישראל עטיאס הגאון המובהק התייר הגדול מפורסם בדורו אב"ד ור"מ דקהל ספרדים שבאמשטרדם והיה בזמן הגאונים מו"ה נפתלי הכהן הגדול ומוהר"א ברודא וסיעתם :

[כב] הרב מו"ה דוד כהנא עיין [מראה כהן · נפש דוד] בח"ב :

[כג] הרב מו"ה דוד ברודא הגאון החריף מגדולי וחריפי ווילנא בימי הגר"א זצ"ל ונח נפשיה שנת תקס"ג :

[כד] הרב מו"ה דוד הלוי קדוש עליון וצדיק יסוד עולם ומפורסם בדורו מ"מ דק"ק סטעפין חתן הרב הקדוש מו"ה יחיאל מיכל מזלאטשוב ז"ל. ונדפס ממנו סדר הנהגות אדם והוא מלאים פרישות וקדושה וטהרה. והוא היה אחד מתלמידי האשל הגדול המגיד מטעזריטש. וכנראה מספר תל מתנה אפרים שמביא שם איזה ענין ממנו שהיה גם תלמיד רבינו הבעש"ט נבג"מ :

[כה] הרב מו"ה דוד קאצינעלינבוגן הרב הגאון המפורסם בן הגאון מו"ה אברהם קאצינעלינפוגן אבד"ק בריסק בהגאון מו"ה דוד ק"פ אבד"ק קיראן והגליל בן הגאון המפורסם בדורו בעל כנסת יחזקאל :

[כו] הרב מו"ה דוד מק"ק יאנוני עיין [בזוהי גליון] בח"ב :

[כז] הרב מו"ה דוד יונה בן הגאון המובהק מהר"ש יונה ז"ל ה"ה ש"י למורא, וכתוב בספר קורא הדורות ובנו של ה"ר שבתי יונה ה"ה החכם השלם אלופי ומיודעי במהר"ד דוד יונה ז"ל היה מעיין גדול ופסקן והוא הגיה ספרו של מר אביו ז"ל וכתב כמה הדושין מדעת עצמו כמו שיראה המעיין שם בס' ש"י למורא גם היה חסיד ועניו מאוד והיה תלמיד מהרב שמואל גאון ז"ל עב"ל :

[כח] הרב מו"ה דוד צבי אויערבאך גאון מפורסם אבד"ק קרעמניץ והגליל והוא בן הגאון המפורסם מו"ה אריה ליב אויערבאך ז"ל. והיה בשנת תקס"ב :

[כט] הרב מו"ה דוד פונצי הגאון המופלא המפורסם בדורו אבד"ק מנטובה בזמן הרב המקובל אלהי מו"ה אבי עד שר שלום ה"ה ספר אמונת חכמים. ויש לו כמה תשובות בספר שמש צדקה להגאון מו"ה שמשון מורפירגו ז"ל. והוא חותנו של הגאון החסיד מו"ה משה חיים לוצאטי ז"ל ורבו של הרב המקובל אלהי מו"ה שמשון נחמינו ז"ל ה"ה זרע שמשון שמביאו הגאון בעל שה"ג הראשון :

[ל] הרב מו"ה דוד מזאבלוטאב רב חסיד וקדוש בן הרב המפורסם ה"ק מו"ה מנחם מענדל מקאסוב ז"ל ה"ה אהבת שלום. חתן הרב הקדוש מו"ה משה יהודה ליב מסאסוב ז"ל והוא מחותנו של הרב הקדוש מו"ה ישראל מרוזין ז"ל :

[לא] הרב מו"ה דוד פאלאק רב גדול בתורה אבד"ק דרעזדין בימי הגאון רע"ק איגר ומזכירו בתשובותיו סי' פ"א :

[לג] הרב מו"ה דוד מאוסטרהא חד מבני היכלא קדישא של רבינו הבעש"ט נבג"מ :

[לג] הרב מו"ה דוד ן' חיים [עיין הר"ר אברהם ן' חיים] :

[לד] הרב מו"ה דוד הרב המופלא אבד"ק יאגאלניצא חיבר ספר ברכות דוד. ונזכר בתשובות מאיר נתיבים וכנראה משם שהיה תלמידו :

[לה] הרב מו"ה דוד כ"ץ עיין [מעטוני זהב. מנחת כהן] בח"ב :

[לו] הרב מו"ה דוד שמואל גאון גדול וחריף מאוד משוש דורו אב"ד ור"מ דק"ק קראקא והיה בזמן הגאונים הרב פ"י והרב או"ת וסייעתם :

[לז] הרב מו"ה דוד הגאון החסיד המפורסם בדורו אבד"ק טשעכנאווצא. וצדיק תמים היה בדורותיו וכל הארץ מלאה תהלתו. ולשמע אוזן שמענו נפלאות מקדושתו ופרישותו זי"ע :

[לח] הרב מו"ה דוד ן' שושן [עיין ה"ר אשר ן' ארדיט הכהן] :

[לט] הרב מו"ה דוד זינצהיים רב גדול בתורה וחכם מפורסם בארץ צרפת חיבר ספר יד דוד על איזה מסכתות :

הרב

[ס] הרב מו"ה דוד פורקעס רב חסיד וקדוש מ"ם דק"ק מעזבעז. תלמיד רבינו הבעש"ט נבג"ם ותלמיד מובהק להאשל הגדול המגיד ממעזריטש זי"ע :

[סא] הרב מו"ה דוד דישבעק הוא הגאון הגדול המפורסם בדורו אב"ד ור"ם דק"ק פיורדא בזמן הגאון בעל נודע ביהודה. חיבר ס' פרדס דוד ויש לו תשובה בס' באר יעקב חלק יו"ד סי' י"ז :

[סב] הרב מו"ה דוד הכהן ממודינא הרב הגדול מופלא שבסנהדרין בזמן הגאונים הרב לחמי תודה והרב פחד יצחק. ויש לו איזה תשובות בס' שמש צדקה להגאון מוהר"ש מורפורגו ז"ל :

[סג] הרב מו"ה דוד רב מובהק גדול בתורה אבד"ק יעמניץ תלמיד הגאון בעל נודע ביהודה. ומזכירו בתשובותיו במ"ת או"ח סי' ל"ז :

[סד] הרב מו"ה דוד קדוש עליון וצדיק יסוד עולם מ"מ דק"ק קאלמיע. תלמיד רבינו הבעש"ט נבג"ם :

[סה] הרב מו"ה דוד גאון גדול ומפורסם בדורו חריף ומפולפל עצום אבד"ק מיר. בימי הגאונים ה"ר אריה ליב קאצינעלינבוגן מבריסק והר"א אבלי מווילנא. ונשא ונתן עם הגאון החריף מו"ה דוד אבד"ק נאוורדאק בעל גליא מסכתא :

[סו] הרב מו"ה דוד לוריא מבוחאב ישן. הגאון המובהק חריף ובקי ובעל סברא ישרה מפורסם בדורנו. חיבר כמה ספרים. מהם ביאור על פרקי דר"א. ביאור על מדרש שמואל. ביאור על מדרש רבה. קדמות הזוהר ועוד חבורים. ונפטר זה לא כביר :

[מז] הרב מו"ה דניאל טארני ס"ט עיין [עקרי דינים] בח"ב :

[מח] הרב מו"ה דניאל מהוראדני עיין [חמדי דניאל] בח"ב :

ה

[א] הרב מו"ה הילל הגאון הגדול המפורסם בדורו אבד"ק חעלמא ודק"ק ווילנא בן הגאון הגדול מו"ה יונה הלוי ז"ל נכד הגאון הגדול משוש דורו מו"ה אליעזר אשכנזי ז"ל בעל מעשי ה'. ויצא שמו ע"פ כל הארץ בחיבורו בית הילל על ש"ע יו"ד ואהע"ז. והרב מצודות דוד מזכירו בספרו ומביא משמו דבר תורה :

[ב] הרב מו"ה הילל עיין [הילל בן שחר] בח"ב :

[ג] הרב מו"ה הילל הגאון הגדול המפורסם בדורו אבד"ק זאלקווי. בימי הגאונים הרב בית שמואל והרב ברכת הזבח וסיעתם :

[ד] הרב מו"ה הירץ הגאון אבד"ק אידליץ בימי הגאון בעל נודע ביהודה. ומזכירו בתשובותיו במ"ת אה"ע סי' צ' :

[ה] הרב מו"ה (צבי) הירש הגאון הגדול המפורסם בדורו אבד"ק האלברשטאט רבו של הגאון המובהק מהר"ם ברבי ז"ל. ושקיל וטרי עם הגאון בעל סדרי טהרה. גם הגאון המפורסם מו"ה מאיר פוזנער מביאו בספרו צלעות הבית אשר לו סי' ה' וז"ל בסוף דבריו נ"ל להקל בתנאי שיסכים הגאון ר' הירש אבד"ק ה"ש. ויש לו תשובה בספר מקום שמואל סי' ה'. והובאו דבריו בספר קול יהודה :

[ו] הרב מו"ה (צבי) הירש הגאון הגדול המפורסם בדורו אבד"ק קראטשין בן הגאון החסיד מו"ה רפאל הכהן אבד"ק אה"ו בעל תורת יקותיאל גיסו של הגאון מו"ה צבי הירש מזאמושטש. ועיין [מרפא לשון] בח"ב :

[ז] הרב מו"ה (צבי) הירש מזאמושטש הוא הגאון המובהק המפורסם בדורו. מופת הדור עוקר הרים בפלפולו אב"ד ור"ם דק"ק בראד, גלוגא, אה"ו, הרביץ תורה בישראל משך חמשים שנה ושקיל וטרי עם כל ראשי גאוני דורו המפורסמים והמה בעל נודע ביהודה וההפלאה ומהרז"ך ומהר"ם סופר ובעל כתר כהונה ומוהרע"ק איגר ובית שמואל אחרון : הגאון מוהר"צ הירש מזאמושטש היה חתן הגאון בעל תורת יקותיאל מחותנו של הגאון מו"ה יוסף הופגילערנטער בעל משנת חכמים ומחותנו של הגאון רע"ק איגר ויש לו תשובה בתוך תשובותיו סי' ק"ד. עוד מזכירו שם סי' צ"ט וז"ל בסוף דבריו נראה לי להקל לא על דעתי לבד רק אם יסכימו לזה זקני הדור יחיו הגאון מו"ה מאיר פוזנער והגאון מו"ה צבי הירש מגלוגא. עוד מובאות תשובותיו בבגדי כהונה להגאון מוהרז"ך ז"ל מהם ביו"ד סי' ז' ובאה"ע סי' ק"א. גם יש לו תשובה בכתר כהונה סי' ט'. והשאיר אחריו ברכה שו"ת ונדפס בפה ווארשא ע"י בנו הרב מו"ה משה אבד"ק טאמשוב בשמו תפארת צבי. ונדפס אח"כ עוד ממנו חיבור מתשובות בשם תפארת צבי :

הרב

[ח] הרב מו"ה (צבי) הירש מסאקלוב
עיין [צבי קודש] בח"ב :

[ט] הרב מו"ה (צבי הירש מזידיטשוב
הוא המאור הגדול חסידא קדישא ומקובל אלהי. צדיק יסוד עולם. תלמיד מובהק של הרב הקדוש מו"ה יעקב יצחק מלובלין זצ"ל. חיבר ספרים רבים. מהם עטרת צבי פירוש הזוהר, פרי קודש הלולים, בית אלהים, סור מרע ועשה טוב, ועוד חבורים אשר המה בכתובים ורבים מישראל בקשו תורה מפיו. ונקרא אל השמים לאור באור החיים שנת תקצ"ו זצלה"ה :

[י] הרב מו"ה (צבי) הירש ברודא גאון מפורסם אבד"ק סלאנט. והוא אחי הגאונים מו"ה בנימין ברודא אבד"ק הוראדני ומו"ה אריה ליב ברודא אבד"ק קאלווואריע :

[יא] הרב מו"ה (צבי) הירש העלער הגאון המפורסם בדורנו אבד"ק אנגוואהר ודק"ק באנהייט. שקיל וטרי עם הגאון בעל חתם סופר וחיבר ספר טיב גיטין בפלפול. ויש לו תשובה בספר ים התלמוד להגאונים מפרשי הים :

[יב] הרב מו"ה (צבי) הירש יאזלוויץ
עיין [מאיר נתיבים] בח"ב :

[יג] הרב מו"ה (צבי) הירש הגאון המפורסם אבד"ק האציפלאץ בימי הגאון בעל נוב"י ושקיל וטרי בהדיה ומזכירו בתשובותיו במהדורא קמא אה"ע סי' נ"ז :

[יד] הרב מו"ה (צבי) הירש גאון גדול ומפורסם בדורו אבד"ק זבארז בן הגאון הגדול בדורו מו"ה שלמה אבד"ק פינטשוב בהגאון הגדול מו"ה זאב וואלף אבד"ק שטיקטשין בהגאון הגדול מו"ה צבי צוזמער (חתן רבינו הרמ"א זצ"ל) בהגאון מו"ה בנימין אבד"ק פוזנא. והגאון הנזכר היה חתן הגאון מו"ה חיים יונה תאומים אבד"ק ברעסלא בהגאון מו"ה יהושע פייביל תאומים אבד"ק פרעמסלא בהגאון מו"ה יונה תאומים בעל קיקיון דיונה (חתן הגאון בו"ק מו"ה אריה ליב אבד"ק קראקא הנודע בשמו הקדוש הוכער ר' ר' ליב חמיו של הגאון בית שמואל) בהגאון מו"ה זכריה מענדל הנקרא בימיו זכריה הנביא אשר מנוחתו בארץ הקדושה. חתן הגאון מו"ה אפרים פישל אבד"ק לבוב הנקרא ר' ר' פישל בן הפו"מ מו"ה בנימין בייניש מפוזנא (חמיו של הגאון מו"ה משה אבד"ק חעלמא) בן הגאון מו"ה מאיר אבד"ק בריסק בהגאון השר מו"ה שאול וואהל בהג"מ שמואל יודא מינץ בהגאון רשכב"ה מהר"ם פאדווא ז"ל. ואין בודקין מן המזבח ולמעלה :

[טו] הרב מו"ה (צבי) הירש מסמיאטיץ הרב הגדול חריף ובקי ומקובל. תלמיד הגר"א מווילנא ז"ל חיבר ספר מרגליות התורה ביאורים על תנ"ך בדרך קבלה. ונח נפשיה שנת תקע"ט :

[טז] הרב מו"ה (צבי) הירש אלימלך
הוא הגאון החסיד קדוש ישראל הנודע בכל מדינות פולין ובמדינת עסטרייך גדול שמו אבד"ק דינעב. תלמיד הני קדושי עליון מו"ה יעקב יצחק מלובלין זצ"ל ומו"ה מנחם מענדל מרימנאב זצ"ל. חיבר ספרים רבים בנגלה ובנסתר. מהם ספר בני יששכר. דרך פקודיך, אגרא דפרקא. אגרא דכלה, מעין גנים, רגל ישרה, ועוד חבורים רבים בכ"י גם עשה הוספות על ספר סור מרע ועשה טוב מהקדוש ר' צבי הירש מזידיטשוב ונדפסו עוד ממנו ב' ספרים והמה מגיד תעלומות, והיה ברכה :

[יז] הרב מו"ה (צבי) הירש עיין [מרי צבי] בח"ב :

[יח] הרב מו"ה (צבי) הירש הגאון אבד"ק ווישניצא בימי הגאון בעל נו"ב מזכירו במ"ק אה"ע סי' ס"א. ושקיל וטרי עם בנו הגאון מוהר"ש בתשובותיו שיבת ציון :

[יט] הרב מו"ה (צבי) הירש ראזנאס
הגאון הגדול המפורסם בדורו אבד"ק לבוב בן הגאון מו"ה ישכר בער ז"ל בהגאון רשכבה"ג מו"ה יעקב יהושע זצ"ל בעל פ"י. חיבר ספר תשע שיטות בפלפול. ונח נפשיה שנת תקס"ה. תנצב"ה :

[כ] הרב מו"ה (צבי) הירש גאון גדול ומפורסם מאוד בדורו אבד"ק בילקאמין בימי הגאון בעל נודע ביהודה. והשאיר אחריו ברכה ספר מאורות צבי ולא נדפס. ובנו הוא הגאון המובהק המפורסם מוהר"ר מאיר קריסטענפאלער אבד"ק בראד ז"ל בעל יד המאיר :

[כא] הרב מו"ה הירש הונקער [עיין הר' מענדל מרגליות] :

[כב] הרב מו"ה (צבי) הירש הלוי הורוויץ
גאון גדול וקדוש עליון צדיק יסוד עולם ומקובל אלהי אבד"ק טשארטקוב. בן הגאון הקדוש איש מופת מו"ה מאיר ז"ל אבד"ק טיקטין והגליל. בהגאון המפורסם בדורו מוהר"ש שמעלקי הלוי ז"ל אבד"ק טראני. בהרב הגדול בדורו מו"ה יהושע הארוך ז"ל בהגאון הקדוש א"א מו"ה פנחס הלוי הורוויץ ז"ל גיסו של רבינו הרמ"א ז"ל. והגאון הנזכר הוא אבי הגאונים הקדושים אשלי רברבי מו"ה נחום ומו"ה שמעלקי ומו"ה פנחס בעל הפלאה זכותם יגן עלינו [ועיין הי"ר מאיר טיקטין] :

ונכדם הרב המאוה"ג כו' מו"ה צבי הירש הלוי הורוויץ ז"ל בעל המחבר ספר לקוטי צבי שאר"צ בתוך מכתביו

מכתביו ששלח לי כתב שם וז"ל. אא"ז מהר"ץ זצ"ל מטשארטקוב היה גאון ומקובל גדול. והנודע ביהודה במ"ק אה"ע כתב שאל יסמכו עד שיצרפו ג"כ את אא"ז הנ"ל. וסיפרו לי שבטשארטקוב צוה לפני מותו. וברך את העיר שלא יהיה בה שריפה רק בית אחד שלא ישנו תפקידיו. וכן היה ע"ע לא היה שריפה רק בית אחד ולא יותר. ובקרוב שינו תפקידיו והיה שריפה גדולה. וגם סיפר לי הרב דשם שצוה לומר במה מדליקין קודם ברכו. קרוב שנה שינה הרב מנהגו והיה בליל ש"ק שריפת העמוד עד מקום הס"ת. ומצבת אבן שלו יותר ממאה שנים והיא חדשה כיום עמידתה. וגם סיפרו עליו שהיה סומא ואח"כ נתרפא וראה וגמר כל הש"ס ועשה לסיום משתה גדול וביום ההוא צוה האדון למחזיק הבשר ליתן לו כל נתח טוב. ואא"ז הרב משם שלח להמחזיק הבשר שמקבל עליו אחריות האדון ליתן לו כל הבשר. ושלח אחריו האדון וכעס עליו וסיפר לו הנס שהיה לו ועושה משתה גדול. ואמר האדון שינסה אותו שיש לו שני כלבים גדולים אוכלי אנשים והיו הכלבים רעבים שלא אכלו כל היום וסגר אותו בחדר עם הכלבים. וכאשר ראו אותו הכלבים ברחו בעד החלון ונפלו לארץ ונהרגו. כך נכתב בפינקס בטשארטקוב:

[כג] הרב מו"ה (צבי) הירש בן רבינו אור ישראל וקדושו הבעש"ט נבג"מ. ומנוחתו כבוד בק"ק פינסק, וכל ימי חייו היה מתנהג א"ע כאחד מדלי העם והסתיר מעשיו הקדושים מבני אדם. ומאוד מאוד הצנע ללכת עם ה' אלהיו. ולא נתודע לאיש פרשת גדולתו וצדקתו עד אחר הסתלקותו. זי"ע:

[כד] הרב מו"ה (צבי) הירש אבד"ק אוסטרהא. עיין [דברי רב משולם] בח"ב:

[כה] הרב מו"ה (צבי) הירש הגאון אבד"ק צילמץ בימי הגאון בעל נודע ביהודה. ומזכירו בתשובותיו במהדורא קמא יו"ד סי' ס"ט:

[כו] הרב מו"ה הירש שייאר גאון ישראל מופת הדור אבד"ק מענץ בימי הגאון ר"מ סופר ושקיל וטרי בהדיה בתשובותיו. והגאון רמ"ס חולק לו כבוד גדול בחתם סופר חו"מ סי' פ"ו. גם הגאון מהרז"ך מזכירו בתשובותיו לאה"ע סי' י"ד:

[כז] הרב מו"ה (צבי) הירש מרימנאב הרב הגדול המפורסם בישראל בוצינא קדישא חסידא ופרישא. מופת הדור והדרו צדיק יסוד עולם. תלמיד מובהק של גאון תפארת ישראל מו"ה מנחם מענדל מרימנאב ז"ל. וגם אליו רבים מישראל התקבצו לשמוע מפיו דברי אלהים חיים ולחסות בצל קדשו זי"ע:

[כח] הרב מו"ה הירש שור [עיין ה"ר זלמן שור]:

[כט] הרב מו"ה (צבי) הירש הגאון המפורסם בדורו אב"ד ור"מ דק"ק לובלין. והוא רבו של הגאון בעל ראש יוסף על הש"ס ומזכירו בספרו ומביא משמו חדושי תורה:

[ל] הרב מו"ה הירש סנאק רב גדול בתורה וחריף מפורסם מק"ק פוזנא בימי הגאון רע"ק איגר ושקיל וטרי בהדיה בתשובותיו:

[לא] הרב מו"ה (צבי) הירש הלוי הורוויץ גאון גדול וחריף מאוד עוקר הרים בפלפולו אב"ד ור"מ דק"ק פ"פ דמיין בן הגאון החסיד מאור הגולה מו"ה פנחס הלוי ז"ל בעל הפלאה ולמעלה בקודש גאוני עולם קדושי עליון זי"ע. חיבר ספר מחנה לוי וספר לחמי תודה ועוד חבורים יקרים והם בכ"י ונפרטים בח"ב. ושקיל וטרי עם הגאון מוהר"ע איגר בתשובותיו. והוא מחותנו של הגאון המובהק מוהרא"ז מרגליות זצ"ל מבראד. ונכדו הרב המאוה"ג מוהר"ץ הנזכר לעיל בתוך מכתביו ששלח אלי כתב שם וז"ל ובנו של הפלאה אא"ז הגאון החריף עוקר הרים מהר"ץ ז"ל קם תחתיו ושמש בכתר הרבנות בפפד"מ י"ג שנים. והיה טרוד בהישיבה גדולה שנתועדו אליו קבוץ גדול והיה לומד בחריפות ובקיאות גדול. וכפי המאמר שלמד בחריפות רבה יותר מאביו הגאון הקדוש זצ"ל שלא רצה להשתמש בחריפות עכ"ל:

[לב] הרב מו"ה (צבי) הירש סבא [עיין מו"ה אליעזר אבד"ק מינסק]:

[לג] הרב מו"ה (צבי) הירש מקארשטשוב רב חסיד קדוש וצדיק יסוד עולם. חתן הרב הגדול עיר וקדיש מו"ה מנחם נחום מטשארנאבל. זצ"ל:

[לד] הרב מו"ה (צבי) הירש אורבעך גאון גדול ומפורסם בדורו אב"ד ור"מ דק"ק ווירמיזא בזמן הגאון מו"ה יוסף שטיינהורט ה"ה זכרון יוסף:

[לה] הרב מו"ה (צבי) הירש הגאון המפורסם מופת הדור אבד"ק רישא. חיבר ספר גאון צבי על מס' ב"מ נחמד מאוד. וכל גאוני דורו נתנו מהודם עליו:

[לו] הרב מו"ה (צבי) הירש רב גדול וחריף מפורסם מ"מ דק"ק וואדיסלאב ורבים השיב מעון בדרשותיו ותוכחותיו ומתק לשונו. והוא אבי הרב הגדול איש אלהים קדוש מו"ה שמחה בונם מפרשיסחא זצ"ל. חיבר ספר עשרה למאה וספר ארץ צבי דרושים נפלאים מאוד:

[לז] הרב מו"ה הירש קראקא הרב הגדול חו"ב מק"ק ניקלשבורג בימי הגאון בעל נודע ביהודה ומזכירו בתשובותיו במ"ת או"ח סי' מ"ד:

[לח] הרב מו"ה (צבי) הירש מלאנדין גאון גדול ומפורסם בדורו אב"ה ור"מ דק"ק שווערין בן בנו של הגאון מאור הגולה מו"ה

מו"ה זלמן מירלס אבד"ק האמבורג. חתן הגאון המפורסם מו"ה צבי הירש אבד"ק הלדסהיים. חיבר כמה ספרים. והם ארץ צבי, מספר צבאים, פנות צבאים:

[לט] הרב מו"ה (צבי) הירש פרילוקער גאון וצדיק ומפורסם בדורו. אחד מארבעה אחים גאונים אשר שמם נתפרסם בשם ארבע חיות והמה ה"ר ליבוש אבד"ק באדקי וה"ר בעריש וה"ר וואלף. ומקום משכנו היה בכפר פרילוקע ולעת זקנתו קבע ישיבתו בק"ק בריסק:

[מ] הרב מו"ה הירש אבד"ק קראטשין [עיין ה"ר מענדיל מרגליות]:

[מא] הרב מו"ה (צבי) הירש מייזלש גאון מפורסם בדורו אבד"ק זאלקווי. והוא בן הגאון המפורסם בדורו מו"ה שמשון מייזלש אבד"ק הנ"ל. ונדפס ממנו חיבור מחידושים ותשובות בשם תמרה גנוזה:

[מב] הרב מו"ה (צבי) הירש גאון וחריף ומפורסם בדורו אבד"ק יוזעפאף בימי הגאון בעל נודע ביהודה. ויש לו תשובה בשו"ת פרי תבואה להגאון מוהר"ל מרגליות סי' ל':

[מג] הרב מו"ה (צבי) הירש סופר רב חסיד וקדוש חד מבני היכלא קדישא של רבינו הבעש"ט נבג"מ:

[מד] הרב מו"ה (צבי) הירש דרשן המאור הגדול המפורסם בדורו ראש הדרשנים קדוש יאמר לו. בהגאון הקדוש מו"ה שלמה אפרים לונטשיץ אב"ד ור"מ דק"ק פראג בעל עוללות אפרים גיסו של הרב הקדוש בעל ילקוט ראובני. היה אב"ד ור"מ בכמה קהלות קדושות ובק"ק פראג היה דומ"ץ ומ"מ הרבה שנים. ומשם נקרא לשמים שנת שפ"ד תנצב"ה:

[מה] הרב מו"ה (צבי) הירש הרב הגדול החריף בנגלה ובנסתר חסידא קדישא מ"מ דק"ק האלין. מחותנו של הרב הקדוש המפורסם מו"ה יחיאל מיכל זצ"ל מזלאטשוב אשר בנו הקדוש מו"ה יצחק מראדוויל היה חתן מהר"ץ הנזכר. חיבר ספר צמח צבי לצדיק על התורה ונדפס. והרב הגדול איש אלהים קדוש מו"ה משולם פייבוש הלוי זצ"ל מזכירו בדרושיו הנדפסים בספר לקוטי יקרים עיי"ש:

[מו] הרב מו"ה (צבי) הירש בן החסיד מו"ה זכריה מענדל הנקרא בימיו זכריה הנביא אבי זקנו של הפלאה ז"ל [עיין ה"ר ליב אבד"ק קראקא]:

[מז] הרב מו"ה (צבי) הירש רב גדול בתורה אבד"ק ווישניצא בימי הגאון בעל נודע ביהודה. ושקיל וטרי בהדיה ומזכירו בתשובותיו במהדורא קמא אה"ע סי' פ"ד:

[מח] הרב מו"ה (צבי) הירש אבד"ק לבוב והגליל [עיין כ"ה יעקב בעל מצמיח ישועה]:

[מט] הרב מו"ה (צבי) הירש הגאון הגדול המפורסם בדורו אבד"ק פיורדא והיה בזמן הגאון בעל פרי מגדים:

[נ] הרב מו"ה (צבי) הירש רב חסיד וקדוש מפורסם בדורו מ"מ דק"ק נאדווארנע חד מחברייא קדישא של האשל הגדול המגיד ממעזריטש נבג"מ. ונדפס זה לא כביר ממנו ספר קטן בשם אלפא ביתא דברים יקרים:

[נא] הרב מו"ה (צבי) הירש הגאון אבד"ק טארניגראד בימי הגאון בעל נודע ביהודה. ושקיל וטרי בהדיה ומזכירו בתשובותיו במ"ק חו"מ סימן ל':

[נב] הרב מו"ה (צבי) הירש מקראקא עיין [עטרת צבי. שבתא דרגלא] בח"ב:

[נג] הרב מו"ה (צבי) הירש הגאון הגדול המפורסם בדורו אב"ד ור"מ דק"ק וואלרשטיין והאמבורג ואגפיה. בזמן הגאון בעל קרבן נתנאל:

[נד] הרב מו"ה (צבי) הירש מפלונצק עיין [גדולי צבי רבא. צמח לאברהם] בח"ב:

[נה] הרב מו"ה (צבי) הירש דוד הלוי הוא הגאון הגדול המפורסם בדורו אבד"ק קראקא בן הגאון הצדיק המפורסם בדורו מו"ה יהודה ליב ז"ל אבד"ק הנ"ל. והוא ש"ב ומחותנו של הגאון המובהק מו"ה אפרים זלמן מרגליות מבראד ז"ל:

[נו] הרב מו"ה (צבי) הירש בן הגאון מו"ה ברוך כהנא ראפפארט. עיין [פרפרת רש"ץ] בח"ב:

[נז] הרב מו"ה הירשל אפטער [עיין ה"ר יעקב הקדוש]:

[נח] הרב מו"ה הירץ אבד"ק זאלקווי עיין [פתחי תשובה] בח"ב:

[נט] הרב מו"ה הירצל קיינצקער מטוסמנוץ [עיין ה"ר משולם איגרא]:

[ס] הרב מו"ה העגעלי [עיין ה"ר נפתלי הירש וואשר טרליגג]:

[סא] הרב מו"ה (יהושע) העשיל גאון גדול ומפורסם בדורו אב"ד ור"מ דק"ק ווילן ואח"כ נתקבל לאב"ד בק"ק ווילנא. בן הגאון התייר הגדול מו"ה שאול ז"ל שהיה אבד"ק בריסק ואח"כ נתקבל לק"ק קראקא והגליל. בהגאון רבן של כל חכמי דורו מו"ה אברהם יהושע העשיל הנודע בשם קדוש רבי

רבי ר' העשיל אבד"ק קראקא . והגאון הנזכר הוא אחי הגאון המופלא בדורו מו"ה ארי' ליב אבד"ק אמשטרדם חתן הגאון ח"צ ז"ל וגיסו של הגאון מו"ה דוד אבד"ק דעסא ה"ה קרבן העדה על הירושלמי . ודבריו מובאים בשו"ת מקום שמואל סימן פ' בשם זקנו הגאון ר' העשיל הנזכר עיי"ש . ונח נפשיה דרב שנת תק"ט זי"ע :

[סב] הרב מו"ה (יהושע) העשיל גאון גדול וצדיק ומפורסם בדורנו אבד"ק לובלין ואח"כ נתקבל לק"ק טארנאפאל חיבר ספר מתשובות וקראו בשמו ספר יהושע . ונפטר זה לא כביר והיה ימיו מאה שנים . והגאון מוהר"י מליסא מזכירו בתשובותיו וקראו מחותני :

[סג] הרב מו"ה (יהושע) העשיל מלבוב גאון גדול ומפורסם בדורו עוקר הרים אבד"ק שוואבאך נכד מהר"ם פאדווא ז"ל . ותשובותיו מובאות בספר אור ישראל להגאון מו"ה ישראל ליפשיץ ז"ל גם בספר אור הישר :

[סד] הרב מו"ה (יהושע) העשיל גאון מפורסם בדורו מק"ק שקלאב . בן הגאון המפורסם בדורו מו"ה נחמן אבד"ק בריסק ז"ל אחד הגאון בעל מים עמוקים [ועיין הרי' נחמן הנזכר] :

[סה] הרב מו"ה (יהושע) העשיל גאון מפורסם בדורו אבד"ק אפטא בן הגאון הגדול המפורסם בדורו מו"ה מאיר ז"ל אבד"ק קרעמניץ מגזע רש"י ז"ל . והוא אבי זקינו של הרב מצמיח ישועה על המרדכי :

[סו] הרב מו"ה העשיל ממינסק רב גדול בתורה חיבר ספר מצמיח ישועה על המרדכי וספר ישועה בראש על הרא"ש מסדר נזיקין בימי הגר"א מווילנא ועלה לירושלים ונפטר שם :

[סז] הרב מו"ה (יהושע) העשיל גאון גדול ומפורסם בדורו אבד"ק טארלי בן הרב החסיד המפורסם מו"ה בערוש ז"ל . בהגאון רבן של ישראל מו"ה אברהם יהושע העשיל הנודע בשם קדשו ר' ר' העשיל . והגאון הנזכר הוא חתן הגאון מו"ה אשר ענזיל אבד"ק פינטשוב ז"ל וגיסו של הגאון מו"ה יהודה ליב אבד"ק פינסק :

ו

[א] הרב מו"ה וואלף גאון גדול וחריף מאוד ומפורסם בדורו אבד"ק באסקוויץ בן הגאון רכב ישראל ופרשיו מו"ה שמואל הלוי קעלין בעל מחצית השקל . הרביץ תורה בישראל . ועשה הגהות על הש"ס הנדפסים בווין . והפלא לעשות סדר משנה על הרמב"ם . והגאון בעל נודע ביהודה מזכירו בתשובותיו במ"ת יו"ד סי' מ"ה :

[ב] הרב מו"ה (בנימין) וואלף שפירא הוא הגאון האמתי המפורסם בדורו שלשלת היוחסין . אבד"ק פראג ובכל מדינות פיהם גדול שמו בן הגאון מאור הגולה מו"ה אהרן שמעון שפירא בהרב הגדול חסידא קדישא מו"ה בנימין וואלף זצלה"ה . והגאון הנזכר הוא אבי הגאון מו"ה אהרן יחיאל ה"ה ספר מים קדושים וספר לב ים התלמוד . וראיתי כתוב עליו כי מכל הגולה הריצו שאלותיהם ותשובותיהם אליו וכל רזי התורה לו נגלה . ונח נפשיה דרב שנת תע"ה זי"ע :

[ג] הרב מו"ה (זאב) וואלף מזיטאמיר איש אלהים קדוש ונורא מאוד . תלמיד מובהק של האשל הגדול הגאון אלהי המגיד ממעזריטש . חיבר ספר אור המאיר על התורה ודבריו מלהיבים את לבב הקורא ובאורו גם לנו אור זי"ע :

[ד] הרב מו"ה וואלף מדיב גאון מפורסם בדורו אב"ד במדינת העסין . ויש לו תשובה בשו"ת אבן השוהם להגאון מו"ה אליקים געץ סי' נ"ח בנידון עסק קדושין ע"פ ע"א :

[ה] הרב מו"ה וואלף עיין [זגד טוב] בח"ב :

[ו] הרב מו"ה (זאב) וואלף אלעסקר מבראד . גבורותיו בש"ם ופוסקים מי ימלל . לבו כלב הארי . עוקר הרים בפלפולו . כ"כ עליו הגאון בעל נודע ביהודה בתשובותיו :

[ז] הרב מו"ה (זאב) וואלף גאון גדול וחסיד ומפורסם בדורו אבד"ק ליזענסק . ונבראה מהסכמתו לספר נועם אלימלך שנדפס פעם הראשון שנת תקמ"ח שהיה ביחד עם הרב המחבר הקדוש ז"ל . וז"ל שם מכירו הייתי לשעבר וזה כמה שנים אשר נתקבלתי פה קהלתנו מקום תכונתו מקור מים חיים אשר רבים שתו מימיו ועמו לשכנו דרשו ובאו מקצה ארץ ועד קצהו אמנם עכשיו ביותר כו' :

[ח] הרב מו"ה (בנימין) וואלף גאון גדול וחריף מאוד אבד"ק קעלין ודק"ק טאפלשיין . בן הגאון המפורסם מו"ה אליעזר בעל שמן רוקח . גיסו של הגאון המופלא מו"ה יצחק אברהם אבלי הכהן בעל כתר כהונה . חיבר ספרי שערי תורה בפלפול עצום והמה נחמדים מאוד :

[ט] הרב מו"ה (זאב) וואלף מטשארני

אוסטיה

אסטרה. קדוש עליון וצדיק יסוד עולם. תלמיד הגאון אלהי מו"ה דוב בער המגיד ממעזריטש זצ"ל. והוא רבו של הגאון נזר הקודש מו"ה דוד שלמה ז"ל אבד"ק סאראקע ה"ה לבושי שרד וערבי נחל:

[י] הרב מו"ה וואלף טריטש רב גדול בתורה תלמיד הגאון מאוה"ג בעל נודע ביהודה ומזכירו בתשובותיו במהדורא תנינא או"ח סי' ע"ג:

[יא] הרב מו"ה (זאב) וואלף אבד"ק זעטיל. עיין [עמק הלכה] בח"ב:

[יב] הרב מו"ה וואלף שפירא הוא המאור הגדול המקובל המפורסם בדורו בן הגאון מו"ה יחיאל שפירא זצ"ל. היה בקי בכל חדרי התורה והעמיד תלמידים רבים וכל ימיו התנהג בקדושה ובטהרה. נאסף אל עמיו שנת שצ"א בק"ק פראג. וכפי הנראה מהעתק מצבת קבורתו שהיה דיין מצויין בק"ק פראג יותר משלשים שנה ושם מנוחתו כבוד. ובנו הוא הנשר הגדול גאון עולם מו"ה אהרן שמעון שפירא אבד"ק פראג:

[יג] הרב מו"ה (זאב) וואלף קיצעס צדיק יסוד עולם חסידא ופרישא. חד מתלמידי רבינו הבעש"ט נבג"מ:

[יד] הרב מו"ה (משה זאב) וואלף גאון מפורסם בדורו אב"ד ור"מ דק"ק דובנא רבתי. והוא אבי הגאון מו"ה חיים יעקב אבד"ק הנ"ל שמילא מקום אביו:

[טו] הרב מו"ה (משה זאב) וואלף הוא הגאון החסיד מופת דורו המקובל הנודע בשערים. אב"ד ור"מ דק"ק מינסק וגליל סמילאוויץ ואח"כ נתקבל לק"ק פיורדא. בן הגאון החסיד מופת דורו המקובל אלהי מו"ה יהודה יודל אבד"ק קאוולי בהגאון המפורסם מו"ה משה בהגאון מו"ה צבי הירש סבא בהגאון רשכבה"ה המפורסם בדורו מו"ה יוסף יאסקי אבד"ק לובלין נכד לרבינו מהר"ל מפראג. והגאון הנזכר הוא אחד מארבעה ארזים שנטע אביו בישראל גאונים וחסידים. והוא חתן הגאון הגדול בדורו מו"ה אליעזר אבד"ק לובמלא בהגאון מהר"ם מרגליות ז"ל ומחותנו של הגאון ראש יוסף על הש"ס. ומזכירו בספרו הנ"ל ומביא משמו חדושי תור':

[טז] הרב מו"ה (זאב) וואלף הלוי מק"ק טארנאפיל. עיין [חדושים] בח"ב:

[יז] הרב מו"ה וואלף בער גאון גדול ומפורסם בדורו שלשלת היוחסין אבד"ק פינטשוב בן הגאון מו"ה יצחק כ"ץ אבד"ק סטאבניץ ודק"ק אפטא בהגאון המפורסם בדורו מו"ה דוב בעריש כ"ץ אב"ד דמקומות הנ"ל בהגאון החסיד המפורסם בדורו מו"ה משה כ"ץ בן רבינו הגדול הש"ך ז"ל זי"ע:

[יח] הרב מו"ה (שמעון) וואלף הגאון האמתי חסידא ופרישא מאור הגולה נר ישראל המפורסם בדורו אב"ד ור"מ בקהלות קדושות. טורבין. לובמלא. לובלין. פרעמסלא. פוזנא. וויען. פראג. והגלילות. הרביץ תורה בישראל והעמיד תלמידים גאוני עולם והשאיר אחריו ספרים רבים אולם לא ידענו אם יצאו לאור. ולקח אותו אלהים שנת שצ"ב. ועצמותיו מצאו מנוח אצל הגאון רבן של ישראל מוהר"ד אופנהיים בפראג.

[יט] הרב מו"ה וואלף בטעהר רב חסיד וקדוש חד מתלמידי הרב הגדול אריה דבי עילאי רבי פנחס מקאריץ זי"ע:

[כ] הרב מו"ה (משה זאב) וואלף גאון גדול ומפורסם בדורו סיני ועוקר הרים מאור הגולה אבד"ק טיקטין ודק"ק ביאליסטאק ויצא שמו על פני הארץ בחבורו היקר מראות הצובאות. והוא בן הרב המפורסם מו"ה אליעזר אבד"ק הלוסק בהגאון מו"ה יוסף אבד"ק הנ"ל ודק"ק סלוצק בהגאון החסיד מו"ה מנחם מענדל אבד"ק מינסק בהגאון החסיד מופת דורו מו"ה משה זאב שהיה אבד"ק מינסק וגליל סמילאוויץ ואח"כ נתקבל לק"ק פיורדא בהגאון המקובל אלהי מו"ה יודל אבד"ק קאוולי ולמעלה בקודש גאוני עולם. ונין ונכד לשני עמודי התוך אשר כל בית ישראל נשען עליהם מהר"ל מפראג והרמ"א ז"ל זי"ע. והגאון הנזכר שקיל וטרי עם הגאונים רע"ק איגר ורש"ז בעל חמדת שלמה. וחיבר ג"כ ספר אגודת אזוב דרושים נפלאים. וחדושים על רבינו יהונתן ז"ל ועוד כמה חבורים והמה בכתובים:

[כא] הרב מו"ה (זאב) וואלף כ"ץ הרב המאור הגדול המפורסם בדורו ראבד"ק קראקא בן הרב החסיד מו"ה צבי הירש ז"ל בימי הגאון מוהר"י אייבשיץ ז"ל. וגם הוא עמד לימין צדקו של הגאון מוהר"י ז"ל:

[כב] הרב מו"ה בנימין וואלף מזעברז רב חסיד וקדוש צדיק יסוד עולם בן הרב הגדול נזה"ק מו"ה יחיאל מיכל מזלאטשוב זצ"ל. והוא אחד מחמשה בנים צדיקי מוסדי ארץ שנטע אביו הקדוש בישראל:

[כג] הרב מו"ה (זאב) וואלף אבד"ק שטיקטשין [עיין ח"ר שלמה מפינטשוב והר' צבי הירש מזבערז]:

[א] **הרב מו"ה זאביל איגר** הגאון הוא הגדול המפורסם אבד"ק ברוינשווייג בן הגאון מו"ה ליב איגר אבד"ק האלברשטאט וש"ב הגאון מאוה"ג מוהר"ע איגר מזכירו בתשובותיו איזה פעמים. וחיבר ספר רמון פרץ ועטרת פז חידושים על מסכת כתובות וביצה. ושקיל וטרי עם הגאון מו"ה שמואל בן המצל"ח בתשובותיו שיבת ציון:

[ב] **הרב מו"ה (אלכסנדר) זיסקינד מהוראדני** צדיק יסוד עולם מקובל אלהי חסיד תמים במעשיו. וכל מעשיו היו לש"ש. והיה בזמן הגר"א זצ"ל מווילנא. חיבר ספר יסוד ושורש העבודה. ובזמננו נדפס ממנו צוואה אשר כתב בכתיבת ידו טרם הסתלקותו עיי"ש ותראה נפלאות מצדקתו וממעשיו הטובים. זי"ע:

[ג] **הרב מו"ה זיסקינד** רב גדול בתורה אבד"ק זלאטיווע בימי הגאונים הרב בית אפרים והרב חתם סופר וסיעתם. ושקיל וטרי עם הגר"ע איגר בתשובותיו:

[ד] **הרב מו"ה (אלכסנדר) זיסקינד** הרב הגאון המפורסם אבד"ק נאווארידאק בימי הגאונים הרב משכנות יעקב והרב מקור מים חיים. ונח נפשיה שנת תר"ב:

[ה] **הרב מו"ה (משולם) זושא מאניפאלי** איש אלהים קדוש מאד. תלמיד מובהק להאשל הגדול הגאון האלהי המגיד ממעזריטש זצ"ל אחיו של הרב הקדוש והטהור מו"ה אלימלך מליזענסק זצ"ל. והני תרי אחי קדישי מלאכי אלהים עולים בכל הארץ יצא קום ודבריהם נשמעים בשמים ורבו עניניהם. זכותם יגן עלינו. [ועיין הרב מו"ה אלימלך מליזענסק]:

[ו] **הרב מו"ה (אלכסנדר) זושא** גאון וחריף וחסיד מפורסם אבד"ק פלאצק תלמיד מובהק של הרב הגדול ח"ק מו"ה שמחה בונם מפרשיסחא זצ"ל. ובסוף ספר קול שמחה נדפס אגרת אחת מה ששלח לו רבו הנ"ל בכתב ידו על ר"ה שנת תקפ"ו עיי"ש ותראה נפלאות:

[ז] **הרב מו"ה זכריה מענדל פודהייץ** גאון גדול ומפורסם בדורו תלמיד הגאון רשכבה"ה בעל פני יהושע ז"ל. חיבר ספר זכריה משלם חידושים על הש"ס בפלפול. וספר מנודת זכריה על מסכת שבת וביצה. ובהקדמתו לספר זכריה משלם מביא גודל יחוסו ממשפחת הרמ"א ומהרש"ל עד רש"י ז"ל. ומזרעא דב"ח ומהר"ם פאדווא ומהר"י מינץ זכר כולם לחיי עד זי"ע:

[ח] **הרב מו"ה זכריה** עיין [ספר זכירה] בח"ב:

[ט] **הרב מו"ה זכריה מענדל מיערסלוב** רב גדול וחסיד מפורסם קדוש יאמר לו תלמיד הרב הקדוש מו"ה אלימלך מליזענסק זצ"ל. והס' דרכי צדק המיוחס להרב ח"ק מו"ה מנחם מענדל מליסקא. רבים אומרים שממנו הוא:

[י] **הרב מו"ה זכריה הנביא** [עיין הרכבי ר' ליב]:

[יא] **הרב מו"ה זכריה מענדל** גאון מפורסם בדורו אבד"ק בעלזא והמדינה. בן הגאון הקדוש המפורסם בדורו מו"ה אריה ליב אבד"ק קראקא. חיבר באר היטב על ש"ע יו"ד וחו"מ. [ועיין הר' אריה ליב הנזכר]:

[יב] **הרב מו"ה זכריה מענדל** גאון מפורסם בדורו בן הגאון מו"ה טעבלי מליסא בהגאון מו"ה נתן נטע אבד"ק בראד בהגאון מו"ה אריה ליב אבד"ק הוראדני בהגאון מו"ה נתן נטע אבד"ק טארניגראד. והגאון הנזכר היה חבירו של הגאון רע"ק איגר ולמד עמו יחד כט"ו שנה:

[יג] **הרב מלאדי ר' (שניאור) זלמן** הוא הגאון האלהי רבן של ישראל אור עולם מאור הגולה אשר אור תורתו ורוח קדושתו האירו כל פני תבל ממזרח שמש עד מבואו. אין חקר לתבונתו. ושבח המגיע לכתביו הקדושים בנגלה ובנסתר גלוי לכל באי עולם. ובכל קצוי ארץ מלאה תהלתו. וממעינות תורתו וחכמתו ישתו כל העדרים עדרי צאן קדשים וכל בית ישראל ילכו לאורו:

הגאון קדוש ישראל הרב מלאדי היה תלמיד מובהק להאשל הגדול שר התורה עיר וקדיש ר' ר' בער המגיד ממעזריטש ומראוונא ובו בחר רבינו הגדול הנ"ל לשום המשרה על שכמו מלאכת הקודש ספרי השלחן ערוך. והפציר בו עד בוש ואמר לו הא איתי כי אין נבון וחכם כמוך לירד לעומקה של הלכה לעשות מטעמים. ולהוציא לאור תמצית ופנימיות טעמי ההלכות בלולים מכל דברי ראשונים ואחרונים ומזוקקים שבעתים לערוך שלחן לפני כל אחד ואחד פסק ההלכה מתברר ויוצא מכל דברי הפוסקים עד חכמי זמננו. עתה בוא ברוך ה' קום ועשה חיל בתושיה ויקרא שמך לברכה בכל ישראל. ויגזר אומר ויקם והרב הקדוש נשא פניו. ותיכף התחיל בעודנו יושב בשבת תחכמוני במקום הקודש רבינו המגיד ז"ל שם הואיל באר את התורה הזאת. המה חש"ע אשר ערוכים ושמורים המה לכל בני ישראל לדורותם. ובמיעוט שנים שתים נגמר כל האו"ח בשני לוחות כתובים.

רבינו הרב זצלה"ה אחרי אשר נתבקש רבו הגאון קדוש הקדשים המגיד ממעזריטש לישיבה של מעלה בא לחסות בצל קדושת הגאון עיר וקדיש חכם הרזים מו"ה מנחם מענדל מוויטעפסק זצלה"ה. ואחרי אשר אוה הגאון הקדוש רמ"מ הנ"ל לבחור למושב לו האה"ק נסע עמו

נם

ם רבינו הרב בצוותא חדא . ובבואם לעיר סטאמבל לנו שם במלון כי בא השמש . ויהי בלילה בא אליו איש קדוש נורא מאד מחכמי הקדמונים אשר מנוחתו כבוד בסטאמבל שנים רבות ואמר לרבינו הרב . בני בני . תדע כי הגיע העת אשר תקח המשרה על שכמך להיות לרב ומורה בישראל . וכל בני מחוז וואלין מצפים לשמוע דברי תורתך לגלות להם דברי אלהים חיים אשר כסם עתיק יומין . ולדורותם הדרך אשר בה ישכון אור ובאברתך תסוכך עליהם . ע"כ שוב למקומך ויהי ה' אלהיך עמך . ואם תמאן לשמוע בקולי אזי מחר אתה עמי . ויהי בבוקר לקח רשות מרבו גם סמך אותו בשתי ידיו ונתן מהודו עליו וישם לדרך פעמיו לנסוע לביתו . ובבואו לביתו קבלו אותו בשמחה רבה . ומהיום ההוא והלאה באו אליו עדרים עדרים לבקש תורה מפיו ונהרו אליו מכל עבר ופנה רבבות אלפי ישראל לשמוע מפיו דברי אלהים חיים . מדי חודש בחדשו ושבת בשבתו הראה להם באספקלריא המאירה . ובעוה"ר נח נפשיה דרב שנת תקע"ג ד"ך טבת זי"ע . ונכדו הוא הגאון הקדוש מו"ה מנחם מענדל מליבאוויץ ז"ל אשר גם אליו התאספו עדרים עדרים לשתות בצמא דבריו הקדושים ונקרא לשמים בשנת תרכ"ו תנצב"ה :

[יד] הרב מו"ה זלמן עמרייך גאון מפורסם בדורו בימי הגאון ר"מ סופר ומזכירו איזה פעמים בתשובותיו . חיבר ספר שש זרעוני גנה :

[טו] הרב מו"ה זלמן ראוואדי גאון גדול ומפורסם . חתן הגאון המפורסם בדורו מו"ה בנימין ביינש ליפשיץ אבד"ק בריסק אשר הנה חתן הגאון השר מו"ה שאול וואהל . ועלה לאה"ק ונתקבל לנשיא בהר ה' ירושלים תובב"א :

[טז] הרב מו"ה זלמן ליקווער הרב החסיד מקובל אלהי בן אחותו של הגאון בעל תבואת שור . מזכירו הגאון מוהר"א זלמן מרגליות ומביא משמו חדושי תורה :

[יז] הרב מו"ה זלמן טיקטין הגאון הגדול המפורסם בדורו אבד"ק ברעסלא בן הגאון המובהק מו"ה אברהם טיקטין ז"ל ה"ה ספר פתח הבית והובאו דבריו בספר הנזכר . ושקיל וטרי עם הגאון מהר"ם סופר בתשובותיו :

[יח] הרב מו"ה (אפרים) זלמן שור הוא הגאון הגדול המפורסם בדורו בן הגאון מו"ה ליב שור . בהגאון מו"ה אברהם שור . בהגאון מו"ה שמואל שור . אחי הגאונים אדירי התורה מו"ה אברהם חיים שור בעל תורת חיים ומו"ה אפרים זלמן שור בעל תבואות שור (קיצור בית יוסף מארבעה טורים) . בני הגאון הגשר הגדול מו"ה נפתלי הירש שור . נכד להרבינו יוסף בכור שור המובא בתוס' . ובקבלה שהיה משבט יוסף תקרא בכור שור כמו שאכתוב במערכת מ' בס"ד . והגאון ר"ז הנזכר היה חתן הגאון מוהר"ר סענדר

בהגאון המפורסם בפי כל ר' מאיר ר' נתקעס ר' איצלס אבד"ק בריסק . חתן הגאון מו"ה יעקב תעמערלש . אחי הגאון מו"ה ליב חנליש שחבר הגהות על ארבעה טורים . נכד הגאון רבן של כל חכמי דורו מו"ה שלום שכנא מלובלין כמבואר בתבואות שור סי' ט"ז ויחוסם מבואר ג"כ בשו"ת אבן השוהם . ובנו של הגאון ר"ז הנזכר הוא הגאון האמתי המפורסם בכל קצוי ארץ מו"ה אלכסנדר סענדר שור בעל תבואות שור . והרב המאוה"ג כו' מו"ה צבי הירש הלוי הורוויץ ז"ל בעה"מ ספר לקוטי צבי בתוך מכתביו ששלח לי ג"כ העתק ספר מעלות היוחסין כ"י מאבי זקינו הגאון המובהק מאוד הגולה מוהר"א זלמן מרגליות זצ"ל וז"ל . והר"ז הגאון מו"ה אפרים זלמן שור הדפיס ספר תבואות שור קטן על רבע בוגין והוא קיצור מספר הב"י על ארבעה טורים ונדפס בלובלין שנת שע"ה . ואחיו הגאון מו"ה שמואל שור הוליד את הגאון מו"ה אברהם שור אשר מנוחתו כבוד בק"ק לבוב כאשר זה כביר ראיתי פנקס ישן מק"ק לבוב בבה"כ הקטנה שבתוך העיר מזכירים אותו ואת בנו כמה פעמים לשבח . והוא הוליד את הגאון מו' יהודה ליב שור ומו"ה יהודה ליב שור הוליד את הגאון מו"ה אפרים זלמן שור שהיה מגיד בק"ק לבוב ומחמת רעש מלחמות שוויידין העתיק עצמו לפ"ק ונאסף אל עמיו . והסידותו ופרישותו אין להעריך ושמעתי מפי שארי הרב הגדול החסיד המקובל המפורסם מו"ה מענדל זאלקווער ז"ל שהתפלל פק"ק תפלת נעילה ולמחרתו אמר שהראה לו שהיתה הרווחה וישועה לאנשי לבוב ומתעכב פה בימי החורף . ושוב קרא לחבורה קדישא למסור להם כל הכתבים ושלישים שהיה בידו ושאלו לו על מה . ואמר כי בחזיון לילה ראה שהיה פלפול בישיבה של מעלה ואמרו מאן מוכח ר"ז שור . ובזמן תלתין יומין דלהדר תלמודא בידיה ונפטר ונקבר בכבוד גדול פ"ק . ועל מצבת האבן שעל קברו נרשם בלשון זה . הגאון הגדול מו"ה אפרים ז"ל בהרב הגאון מו"ה יודא ליב שור נפטר ד' אייר תל"ד לפ"ק . ומפי ש"ב הרב החריף הצדיק מו"ה סענדר חיים שור נ"י שמעתי שאמו היא ד"י יהודית הצדקת המפורסמת מ' דבורה ז"ל ברתא דמרן סבא הגאון ת"ש ז"ל סיפרה לו בשם אביה הגאון ז"ל סבת ביאת אביו הגאון ז"ל לכאן היה . שבסוף ימיו היה פעם אחת רעש גדול בלבוב שקורין שילערגלייף שהיה דרכם לפשוט ידיהם בגזל ושודדים ומכים כל המוצאים . ובהפאו לנוס פגע בו אחד מהם וראה נזם באזנו של זהב או כסף כאשר נהגו מקודם לעשות למן רך ויחיד . ותפש בנזם וקרע אותו מאזנו נהנזם היה שלם והביט אל האזן וראה שהית ג"כ שלם ונבהל מאוד ואמר לו איש אלהים קדוש אתה . בא עמי ואחביאך בבית . והחביאו שלשת ימים בארוות הסוסים שלו . והביא לו מאכל ומשתה אבל הוא לא אכל רק פת חריבה , ואחר שנשקט הרעש קצת נסע לפ"ק ומחלישת פחדא ובעתותא חלשו כחותיו והיה מתגורר פה במדינות אלו ע"י עם שוויידין כמבואר בספר שבות יעקב ושאר ספרים . ובלי ספק נשאר מעמו חדושים הרבה בהלכות ואגדות ואמנם קצתו תראה בתבואות שור סימן י"ד עיי"ש ובנו הוא התבואות שור כבר נודע בספרו . עכ"ל הגאון מוהרא"ז ז"ל :

[יט] **הרב מו"ה** (שלמה) **זלמן** עיין [כרם שלמה] בח"ב :

[כ] **הרב מו"ה זלמן חסיד** רבו של הגאון מאור הגולה מהר"ם סופר. הזכירו בחלק או"ח סי' קצ"ו וז"ל ולכן ראיתי רבותי הגאון הפלאה ז"ל ומורי החסיד שבכהונה מו"ה נתן אדליר ז"ל והגאון מו"ה זלמן חסיד שלא המשיכו עדה כו'. והרב הגאון מו"ה שמעון סופר הי"ו אבד"ק קראקא בן רבינו הגאון מהר"ם סופר ז"ל סיפר לי. שהרבה פעמים שמע מפי קדשו של מר אביו הגאון זצ"ל אשר הפליג מאוד בשבח הגאון הנזכר מגדולת קדושתו ופרישותו אשר א"א להעלות על הכתב. ואמר עליו כי ידע בבירור שהיה לו גילוי אליהו זכור לטוב. ומקום משכן קדשו היה בק"ק פ"פ דמיין בעת אשר אוהביו הני קדושי עליון מלאכי אלהים הגאונים ה"ר נתן אדליר וה"ר פנחס הורוויץ היו שוכנים בה. ומהבאר אשר חפרוה שרים שלשה אבות העולם האלו שתה אביו הגאון ז"ל ימים רבים. עוד סיפר לי הגאון הנ"ל אשר הגאון האמתי אביר הרועים מו"ה ישעיה בערלין ז"ל השתעשע הרבה עם הגאון ר"ז חסיד הנזכר בחדושי תורתו ואוהב דבק מאח היה לו זי"ע :

[כא] **הרב מו"ה** (שלמה) **זלמן** הוא הגאון הגדול מופת הדור הצדיק האמתי. נזר ישראל ותפארת עדתו. המפורסם בתורתו וצדקתו בכל קצוי ארץ אבד"ק נאשעלסק ופראגא. ואח"ז נתקבל לאב"ד בפה ווארשא. תהלתו וצדקתו מלאה בפי כל אנשי קהלתנו ונותנים כבוד לשמו ולזכרו. ונוראות ונפלאות יסופר בו :

הגאון הצדיק מפה בעוד שמש אורו היה זורח עלינו התאמץ מאוד לבקש שלום על ישראל ולהושיע לכל אחד ממצוקת נפשו ועל כל ענין וענין אשר היה נוגע לכלל ישראל מסר א"ע במסירת נפש. היה הליך ובכה לפני אדוני ושועי העיר הזאת ודברי פי צדיק גדלו והצליחו בכל מקום בואו. וכאשר גזר אומר כן יקום וכן היה. לזכר עולם יזכר שמו וצדקתו לעד זי"ע :

הגאון מאור הגולה מוהר"ש זלמן בעודו בחיים חיותו הדפיס פה ספרו חמדת שלמה שו"ת אשר שקיל וטרי עם כל גאוני דורו וביחוד עם חבריו הגאונים הגדולים מו"ה יעקב מליסא ומוהרע"ק איגר מפוזנן. והחלק שני חמדת שלמה חדושים על סוגיות הש"ס נדפס אחר פטירתו שנת תרי"א. ונדפס עוד חלק שלישי ממנו על סוגיות הש"ס. ונת נפשיה דרב שנת תקצ"ט. ובכל תפוצות ישראל עשו לו כל גדולי הדור מספד גדול וכבד תנצב"ה :

[כב] **הרב מו"ה** (אפרים) **זלמן שור** הוא הגאון הגדול המפורסם בדורו דור דעה אב"ד ור"מ דק"ק בריסק. בן הגאון הנשר הגדול מוהר"ר נפתלי הירש שור. חתן הגאון השר מו"ה שאול וואהל. והוא אחי הגאונים הגדולים אדירי התורה מו"ה אברהם חיים שור בעל תורת חיים. ומו"ה שמואל שור. חיבר ספר תבואת שור קיצור הב"י מארבעה טורים. ובנו הוא הגאון הגדול בדורו מו"ה יעקב שור אב"ד דק"ק בריסק ה"ה בית יעקב על מסכת סנהדרין [ועיין ה"ר זלמן שור. וה"ר מנחם מאניש] :

[כג] **הרב מו"ה זלמן אולמאן** הגאון הגדול המפורסם בדורנו אבד"ק מאקווע במדינת אונגרין. שקיל וטרי עם הגאונים בעל חתם סופר ובעל חמדת שלמה בתשובותיהם. וחיבר ספר יריעות שלמה על ש"ע יו"ד. ונפטר זה לא כביר :

[כד] **הרב מו"ה** (שלמה) **זלמן הענא** עיין [בנין שלמה. יסוד הניקוד. צוהר התיבה] בח"ב :

[כה] **הרב מו"ה זלמן מירלש** הוא הגאון הגדול מאור הגולה מופת דורו אב"ד ור"מ דק"ק האמבורג. בן הגאון הגדול בדורו מו"ה דוד מירלש ז"ל. חותנו של הגאון הגדול מאור הגולה חכם צבי ז"ל. ויש לו תשובה בשו"ת אבן השוהם להגאון מו"ה אליקים גע"ץ סי' נ"ה בענין עסק קדושין עפ"י ע"א [ועיין מו"ה אריה ליב אבד"ק קרינק] :

[כו] **הרב מו"ה זלמן** גאון מפורסם בדורו אבד"ק ביאלע. חתן הגאון הגדול איש מופת מו"ה שמחה הכהן ראפפארט אבד"ק לובלין וק"ק הוראדני בהגאון המפורסם בדורו מו"ה נחמן ליפשיץ ז"ל. חתן הגאון המפורסם בדורו מו"ה יוסף אבד"ק לבוב. חתן הגאון מאיר עיני ישראל מהר"ם לובלין זצ"ל. והוא גיסו של הגאון מאור הגולה מו"ה חיים כהן ראפפארט אבד"ק לבוב והגליל [ועיין מו"ה בנימין אבד"ק באקטשוויץ] :

[כז] **הרב מו"ה** (שלמה) **זלמן** גאון מפורסם בדורו אבד"ק מיר בן החסיד מו"ה ליב מירקעס. חיבר ספר שלחן שלמה פסקי דינים מש"ע או"ח ושם מיחס א"ע שהוא נכד הרמ"א ז"ל :

[כח] **הרב מו"ה** (אפרים) **זלמן מרגליות** הוא הגאון האמתי מאור הגולה הצדיק המפורסם עטרת תפארת ישראל נזר הדור והדרו חכם חרשים צנא מלא ספרא. בן הרב הגדול מו"ה מנחם מאניש אבד"ק דינעבירג נכד להגאון בעל תבואות שור. ולהגאון מהדורא בתרא ולהרמ"א ז"ל. מחותנו של הגאון המפורסם בעל מחנה לוי בן הגאון החסיד

החסיד בעל הפלאה ז"ל. תלמיד דודו הגאון המפורסם מו"ה סענדר אבד"ק סאטנוב. ואחיו הוא הגאון המפורסם מו"ה חיים מרדכי אבד"ק דובנא ה"ה ספר שערי תשובה אשר השלימו הגאון הנ"ל:

הגאון מוהר"א זלמן ממזרח שמש עד מבואו גדול שמו בישראל. ושמו יצא ע"פ כל הארץ בחיבוריו היקרים אשר האירו פני תבל ורבים אשר עודם בכתובים. הלא המה שו"ת בית אפרים ד' קובצים על כל חלקי הש"ע. שו"ת בית אפרים מהדורא תניינא כ"י ג"כ על ד' חלקי ש"ע. ראש אפרים על טריפות הריאה. עוללות אפרים כ"י על ברכת הפירות. עוללות אפרים כ"י על מס' קידושין. עוללות אפרים כ"י על ש"ע יו"ד. יד אפרים על ש"ע או"ח. שער אפרים על קה"ת. שם אפרים על התורה. מטה אפרים פסקי דינים מש"ע או"ת מר"ח אלול עד אחר יוה"כ. זרע אפרים על פסיקתא רבתי. שארית אפרים כ"י על תנ"ך. שארית אפרים כ"י חדושים על כל סוגיות הש"ס. טיב גיטין על שמות הגיטין. ק"א לטיב גיטין כ"י. אור הישר ביאור על ספר הישר לר"ת כ"י. מעלות היוחסין כ"י כהדך הגאון חיד"א בספרו שם הגדולים. הספדים של צדיקים על פטירת גאוני חכמי הדור כ"י. ושקיל וטרי עם כל ראשי גאוני דורו ודבריו הטהורים מובאים בתשובותיהם כמה פעמים:

הגאון מוהר"א זלמן מרגליות מעודו לא נשא עליו את עול הרבנות כי עשיר גדול היה הון ועושר היה בביתו תורה וגדולה בקנה אחד לו עולה. ונקרא אל השמים לאור באור החיים שנת תקפ"ח תנצב"ה [ועיין ס' סענדר אבד"ק סאטנוב ומו"ה מנחם מאניש. מו"ה זלמן שור]. ונכדו הרב המאור הגדול כו' מו"ה צבי הירש הלוי הורוויץ ז"ל בתוך מכתביו ששלח לי כתב שם וז"ל סיפר לי נכדו ב"ד ב"י ששמע כאשר היה בנעוריו ראה בספר עלה אחד מספר עץ החיים והגיה בו. אח"כ הלך לקדוש ה' מו' משה אוסטריער בעה"מ ספר ערוגת הבושם ולהגאון הקדוש ה"ד חיים צאנזר זצלה"ה משם והודו לו שכן הוא האמת, והיה לו ויכוח עם הגאון הקדוש בעה"מ קדושת לוי על ספר הצורף על הקבלה ומזה נראה שהיה בקי בקבלה. ובר"ה אוה"כ התפלל מתוך סידור האר"י הקדוש ע"כ. עוד כתב לי. ח"ל שמעתי ממגידי אמת שכאשר היה אא"ז הגאון המובהק רשכבה"ה מהרא"ז מרגליות זצלה"ה מסתופף בבית קדשו של אדמו"ר הגאון איש אלהים קדוש הרב מאפטא זצלה"ה. שאל לאא"ז הירושלמי ר' תניא נפק לברייתא חזי דמהללי מעצרתא אמר למחר מכתוב בפיתקא אל תקרא עצרת תהיה לכם אלא תחיה לכם ומי האיש החפץ חיים ולא יהללו עוד עכ"ל. ושאל לו מדוע לא נפק תיכף לדרוש זאת. ובתכ"ד השיב לו אא"ז שהוא ש"ס בבלי מפורשת במגילה דף כ"ד אמר ליה ר' חייא לר"ש בר רבי אלמלי אתה לוי פסול אתה מן הדוכן משום דעבי קלך אתא א"ל לאבוה א"ל זיל אימא ליה כשאתה מגיע אצל והכיתי לה' לא נקראת כי ... רף ומגדף ופירש"י שהיה קורא לחית"ן ההי"ן נראה כאומר והכיתי עכ"ל. ואו"כ לא היה יכול בע"פ לדרוש עצרת תהיה לכם אלא תחיה לכם דהא לא יכול לקרות בע"פ חי"ת לכך אמר למחר אכתוב בפיתקא והבן. והוא הפלא ופלא ודפח"ח. והקדוש מאפטא זצלה"ה נשקו על מצחו. כך שמעתי, אולם חפשתי להירושלמי הנ"ל ולא מצאתיו כעת עדיין:

[כט] **הרב מו"ה (שלמה) זלמן** גאון מפורסם בדורו אב"ד ור"מ דק"ק סלוצק בימי הגאונים מוהר"י בעל פ"י ומוהר"י בעל או"ת. והיתה מנוחתו בשנת תקל"ב:

[ל] **הרב מו"ה (שלמה) זלמן מוולאזין** הוא הגאון הגדול הצדיק האמתי פאר הזמן המפורסם בתורתו וצדקתו גדול שמו בישראל. אחי הגאונים מו"ה חיים אבד"ק וולאזין ומו"ה שמחה מוולאזין. תלמיד מובהק של הגר"א מווילנא ז"ל. והרב מו"ה יחזקאל פייביל מ"מ דק"ק דרעטשין ה"ה ספר מוסר השכל כתב על הספר את כל מעשיו תקפו ופרשת גדולת הגאון הנזכר הנקוב בשם תולדות אדם ושם נפלאות מדובר בו עיי"ש. ועודנו באבו עלה לישיבה של מעלה לאור שמה באור החיים שנת תקמ"ח יזכר עולם יהיה צדיק. תנצב"ה:

[לא] **הרב מו"ה זלמן** גאון מפורסם בדורו אבד"ק ביאליסטאק בימי הגר"א זצ"ל מווילנא. והגאון מו"ה אריה ליב ה"ה שאגת אריה על מס' מכות נתקבל על מקומו לראב"ד בק"ק הנ"ל אחר פטירת הגאון הנזכר:

[לב] **הרב מו"ה (משולם) זלמן הכהן** הוא הגאון הגדול החריף המפורסם בדורו אבד"ק פיורדא. תלמיד הגאון מאנק"ב מו"ה יהונתן אייבשיץ זצ"ל. חיבר ספר בגדי כהונה שו"ת וחדושים. וספר משען מים ונחלת אבות. ושקיל וטרי עם הגאונים המפורסמים מו"ה פנחס הורוויץ ומו"ה צבי הירש מזאמושטש:

[לג] **הרב מו"ה (משולם) זלמן אשכנזי** הרב הגאון המפורסם פאר דורו אבד"ק לובלין והגליל. נכד הגאון מאור הגולה חכם צבי ז"ל. והיה בזמן אחד עם הרב הגדול והקדוש מו"ה יעי"צ הלוי ז"ל הרב מלובלין. ונדפס ממנו חדושים על ששה סדרי משנה בווילנא שנת תקצ"ב:

[לד] **הרב מו"ה (יצחק) זעליג קרא** גאון אמתי חסיד ועניו עטרת תפארת הגולה בזמן הגאונים הרב פ"י והרב או"ת. היה אב"ד בק"ק קאליש צילץ ברעסלא רעסא. ובסוף ימיו נתקבל לאב"ד בג' מקומות אלטונא המבורג וואנזבעק. הרביץ תורה בישראל

בישראל והעמיד תלמידים הרבה גדולים בישראל, ונקרא אל השמים בשנת תקט"ו תנצב"ה :

[לה] הרב מו"ה זעליג הולים [עיין מו"ה אריה ליב בן הגאון חמדת צבי] :

[לו] הרב מו"ה זעליג מבראד הרב הגדול החסיד המפורסם מביאו הרב הגדול ח"ק בעל תורי זהב ומביא משמו חדושי תורה וקורא אותו החסיד מבראד :

[לז] הרב מו"ה זעליגמאן זולצבאך הרב הגדול והמובהק מפורסם בדורו. חתן הגאון מהר"מ ברבי ז"ל. וז"ל חותנו הנ"ל בהקדמת ספרו, ומתלמידי יותר מכולם חתני הרב הגדול מו"ה זעליגמאן אשר סביב לשלחני לקטתי עמו באמרים ש"ם ופוסקים ראשונים ואחרונים לעומקה של הלכה כו'. ובסוף ספר הנזכר נדפס ממנו כמה חדושים :

[לח] הרב מו"ה זרחיה גוטה. ז"ל הרב ק"ה הר"א סבנדרי רב מובהק ופסקן גדול חזקן מפלג כו'. והיה תלמיד מהר"א מונסין והיה לו ישיבה בביתו כו'. ואני הכותב למדתי בביתו בישיבתו קרוב לשנה אחת בשנת הת"ה ליצירה בחברת חחכמים הגדולים ה"ה הר' זרחיה גוטא. וה"ר יהודה הכהן. וה"ר חנינא ברהום. וה"ר משה שמתון. וה"ר יהודה שראף. וה"ר אהרן סיגורה וזולתם תלמידי חכמים גדולים עכ"ל. ונפלאות הוא בעיני על הגאון חיד"א שאמן לו עדותו של הרב קורא הדורות על הר"א סבנדרי ולא הזכיר כלל כי ה"ר זרחיה גוטה היה מתלמידיו אך כתב שהר' זרחיה היה תלמיד מהר' יחיאל באסן ומהרימ"ש והרב ק"ה העיד שם אשר גם הוא למד עם הר' זרחיה אצל הר"א סבנדרי. עיין ק"ה ועיין בשת"ג וה"ק :

ח

[א] הרב מו"ה חזקי' מנוח חיים קורקס הרב המובהק החכם השלם רב ועצום. בזמן הגאון מוהר"י באסן ומהר"י לימפטרינא ז"ל. ויש לו תשובה בס' שמש צדקה להגאון מו"ה שמשון מורפורגו ז"ל :

[ב] הרב מו"ה חייא זאבי. עיין [ימין משה] בח"ב :

[ג] הרב מו"ה חייא פנטרימולי ס"ט עיין [צפיחת ברבש] בח"ב :

[ד] הרב מו"ה חיים צאנזר הוא הגאון האמתי נזר הקודש המפורסם בדורו מקובל אלהי וקדוש יאמר לו. אחד ממיוחדים שבחכמי בראד. שקיל וטרי עם הגאון בעל נודע ביהודה ועם הגאון אור ישראל ותשובותיו מובאות בספריהם הנז'. והשאיר אחריו ברכה הגהות על ארבעה טורים וקצת שו"ת ולא יצאו עדיין לאור. ושמענו כי רבינו הבעש"ט אמר עליו כי נשמתו היה מניצוץ ריב"ז זי"ע :

[ה] הרב מו"ה חיים הוא הגאון הגדול הצדיק האמתי פאר הדור המפורסם בתורתו וצדקתו אב"ד ור"מ דק"ק לונשיץ ושמו יקר בכל הארץ. חיבר ספר דברי משפט בפלפול עצום. ושקיל וטרי עם הגאונים רע"ק איגר ומו"ה ש"ז בעל חמדת שלמה :

[ו] הרב מו"ה חיים חייקא מהמדורא הרב הגדול איש אלקים קדוש ונורא מאוד. תלמיד להאשל הגדול הגאון אלהי מו"ה דוב בער המגיד ממעזריטש ז"ל וכל דבריו היו כגחלי אש. ובספר אגרת הקודש נדפס גם ממנו דברים יקרים ומלהיבים את לבב הקורא עיי"ש. ושמעתי שהשאיר אחריו כתבים רבים אבל עדיין לא נראה אורם על פני תבל. ומנוחתו כבוד בעיר הזאת. וראיתי קברו של רבי והורדתי עליו דמעות. גם זכיתי לראות בית מדרשו ותפלתו. זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל :

[ז] הרב מו"ה חיים יהודה ליב הלוי עטינגע. הוא הגאון הגדול המפורסם בדורו אביר הרועים אב"ד ור"מ דק"ק קידאן. קראקא. לבוב והגליל. נינו ומחותנו של הגאון מאור הגולה מו"ה חיים כהן ראפפארט אבד"ק לבוב ושקיל וטרי בהדיה בתשובותיו אשר נדפסו זה לא כביר מהם ביו"ד סי' ז' ובחו"מ סי' ו'. והוא חותנו של הגאון מו"ה שמואל אב"ד דק"ק ווילנא. ובנו הוא הגאון מו"ה אהרן אבד"ק רישא :

[ח] הרב מו"ה חיים גאון מפורסם בדורו אבד"ק תאודייש בזמן הגאון בעל זרע אברהם :

[ט] הרב מו"ה חיים מירינדו ס"ט הרב הכולל בעה"ם ס' יד נאמן חדושים. וס' דקדוקי חברים. וס' קונטרס השמות הנקרא רוח נאמן. והי' מקובל גדול :

[י] הרב מו"ה חיים ירוחם ווילנא הרב הגאון החכם השלם מקובל אלהי וקדוש יאמר לו בן הגאון מו"ה יעקב ווילנא ירושלמי שלוחא דרחמנא. בשנת תקי"ד היה בווינא ולשם שלח אליו הגאון המפורסם רבן של ישראל מוהר"י אייבשיץ את מכתביו והקריב לפניו את משפטו בדבר הקמיעות אשר הרעישו מתנגדיו את העולם

השולם והרב הזה עמד לימין צדקו של ישאן מוהר"י ודן דינו למזור. ולהראות כמה רב חיליה דהאי גברא בחכמת הקבלה מעתיק הגאון מוהר"י בעצמו את אשר כתבו חכמי קוסטאנטינא על אודות הרב הזה וז"ל, והנה חקרתי בכל צד לדעת איה שוכן סגה עוד איש תורני ומקובל אשר אינו בנשיאות פנים להכיר ולהעלים האמת כדי לשלוח לו פירושים האמתים על הקמיעות. ונתוודע המפורסם א"צ ראיה כי נמצא בווינא שלוחא דרחמנא משולח מגליל א"י הרב הגדול המקובל המפורסם חסיד ועניו ממש ראוי שתהיה עליו שכינה שורה בשמו ר' חיים ירוחם ווילנא, צא ולמד מה שכתבו חכמי תאותי רבני ק' הנ"ל וזה לשונם וכי האי צריך להודיע כי פה בקאסטאנטינא נמצא מרגליות טובה אחת ואבן מאד יקרה החכם השלם מקובל אלהי רב ועצום מו"ה חיים ירוחם ווילנא איש האלקים מוחזק בחסידות ומוכתר בכתר תורה ומעטרא ליה כסאסאה לשבולה' כו' צדיק זה בא לבית מלונו מא"י ח ר אל עבר פנינו שיעץ וריבץ תורה בקדושה ובטהרה והאי קודש הלולים להכא הוא דאתא וכי פנה לחזור לא"י חלינו פניו ינמור לטובה שליחות מצוה כו', וכ"כ הרב החסיד המפורסם מופלג בתורה ומקובל אלהי כמוה"ר אברהם גרשון קיטבער ז"ל האחד הוא החכם השלם והכולל זה סיני מקובל אלהי פום ימלל רברבן יציבא בארעא ודבורו עושה רושם רשומה וחקוקה וחצובה חצבה עמודיה שבעה עד המשך נהורא ומדליק המנורה מעילא לתתא כבוד הרב מו"ה חיים ירוחם ווילנא וכו' דין גליא רזיא עמיקתא ומסתרתא ע"כ. וכהנה יתר כתבי שבח אשר מעידים שהוא ממש בחכמה זו ארון לכל החכמים, קמתי ושלחתי לו כל הפירושים על הקמיעות וכו' עיי"ש:

[יא] הרב מו"ה חיים אבד"ק ווידרו עיין [נן יה] בח"ב:

[יב] הרב מו"ה חיים סג"ל לאנדא הגאון הגדול המפורסם בדורו אבד"ק מאדקמאן בימי הגאון בעל נודע ביהודה ושקיל וטרי עם הגאון מו"ה סענדר מרגליות בתשובותיו. ויש לו תשובה בס' אור ישראל להגאון מוהר"ר ישראל ליפשיץ אב"ד דק"ק קלוב:

[יג] הרב מו"ה חיים רב גדול בתורה אב"ד דק"ק זלאטשוב בימי הגאון רע"ק איגר ושקיל וטרי בהדיה:

[יד] הרב מו"ה חיים מטשארנוויץ הוא הגאון הגדול החסיד האמתי המקובל אלהי קדוש יאמר לו. היה אב"ד בחמש קהלות במדינת וואלחי. ואחר כך תקע אהלו ומקום קדשו באה"ק תובב"א והאיר עיני ישראל בספריו הקדושים והנפלאים והם באר מים חיים על התורה. סדורו של שבת. שער התפלה. ארץ החיים. ושמענו נפלאות מתורתו וקדושתו. והוא תלמיד מובהק של הרב הקדוש והטהור מו"ה יחיאל מיכל מזלאטשוב זצ"ל. והגאון המפורסם מו"ה סענדר מרגליות מזכירו בתשובותיו לאה"ע. ועלה בהר ה' והיתה שם מנוחתו שנת תקע"ג זי"ע:

[טו] הרב מו"ה חיים טובער עיין [תוצאות חיים] בח"ב:

[טז] הרב מו"ה חיים כהן ראפפארט הוא הגאון האמתי מופת דורו מאור הגולה קדוש עליון אבד"ק לבוב והגליל. בן הגאון הקדוש מופת דורו מו"ה שמחה הכהן ראפפארט אבד"ק לובלין ודק"ק הוראדני הנודע בשם רבי ר' שמחה. בהגאון המפורסם בדורו מו"ה נחמן ליפשיץ אבד"ק דובנא רבתי אשר היה חתן הגאון המפורסם בדורו מו"ה יוסף אבד"ק לבוב חתן הגאון מאיר עיני חכמים מהר"ם לובלין ז"ל. ובניו המה הגאון מו"ה אריה ליבוש הכהן ראפפארט אשר היה ר"מ בק"ק לבוב ומת על פני אביו בשנת תק"ט. והגאון מו"ה נחמן הכהן ראפפארט אבד"ק גלונא. ואחיו הוא הגאון מו"ה בנימין הכהן ראפפארט ה"ה ס' גבולות בנימין:

הגאון ר' חיים כהן היה ג"כ אב"ד בק"ק זיטל וק"ק סלוצק ובהיותו שם לקח ממנו הגאון המקובל מו"ה יחיאל מיכל אבד"ק מינסק הסכמה על ספרו סדר הדורות, וזה מקרוב אשר נדפס ממנו שו"ת על ד' חלקי ש"ע. אך זה חלק אחד מחכמתו ותורתו המרובה ושמו גדול בישראל. גם שקיל וטרי עם הגאון בעל נודע ביהודה ומזכר שם במהדורא קמא יו"ד סי' י"ג. ונח נפשיה דרב שנת תקל"א תנצב"ה:

[יז] הרב מו"ה חיים הוא הגאון הגדול מעוז ומגדול הצדיק האמתי רבא דעמיה המפורסם בתורתו וצדקתו בכל ארץ רוסיא ושמו גדול בארץ. היה אב"ד ור"ש מתיבתא בעיר וואלאזין ושם הרביץ תורה בישראל עם תלמידים חריפים ושנונים. ומכל עבר ופנה נהרו אליו לדבק בתורת חיים זי"ע:

הגאון הצדיק מוהרח"ו היה תלמיד מגי' מטיבי לכת אדירי התורה. הלא המה הגאון בעל שאגת אריה והגר"א מווילנא והגאון בעל תורת יקותיאל וזכרונם לברכה ולתהלה. וגדולי תלמידיו המה הגאון בעל

משכנות

משננות יעקב והגאון בעל בית דוד. ובנו הוא הגאון מו"ה יצחק זצ"ל. וחיבר ב' ספרים נפש החיים ורוח חיים והמה מלאים מוסר ויראת שמים. ונח נפשיה דרב שנת תקצ"ב בן ע"ג שנה תנצב"ה:

[יח] **הרב מו"ה חיים יחיאל** הגאון המפורסם אב"ד דק"ק טשענגר תלמיד הגאון המפורסם מוהר"ר יהונתן אייבשיץ ז"ל:

[יט] **הרב מו"ה חיים מאיר יחיאל** גאון גדול וחסיד קדוש וצדיק יסוד עולם מפורסם מאוד בדורנו אב"ד דק"ק קאזניץ וק"ק מאגלניצא. בן הרב הגדול הצדיק ח"ק מו"ה אבי עזרא זעליג אבד"ק גרעניץ. חתן הרב הקדוש המפורסם מו"ה אלעזר בן הרב עיר וקדיש מו"ה אלימלך מליזענסק. נכד הגאון המקובל אלהי קדוש ישראל המגיד מקאזניץ אשר נתגדל על ברכיו. תלמיד הגאון הקדוש מופת הדור מוה"ר אברהם יהושע העשיל אב"ד דק"ק אפטא. ובאורו היה אור לישראל ורבים שתו בצמא דבריו הקדושים. ומגדולי תלמידיו ה"ה ב"ד הרב הצדיק המפורסם בנן של קדושים מו"ה אלעזר מקאזניץ ז"ל ודודי הרב החסיד מוהר"ר יוסף ז"ל מתושבי קהלתנו והרב הצדיק מו"ה גבריאל ז"ל אשר מנוחתו בפה קהלתנו. ועלה לשמים שנת תר"ט. וזכיתי להכיר אותו צדיק. זכותו יגן עלינו:

[כ] **הרב מו"ה חיים ישועה** ס"ט אחיו של הרב מו"ה חייא פנטרימולי ס"ט ה"ה ספר צפיחת בדבש. ומפלפל שם עמו:

[כא] **הרב מו"ה חיים** הגאון הגדול נר ישראל המפורסם בדורו אב"ד ור"מ דק"ק לובלין בזמן הגאון מוהר"י אייבשיץ. והגאון הזה קנא לכבודו ויחרם כל פה אשר דבר נבלה על אותו צדיק. עיין בלוחות העדות:

[כב] **הרב מו"ה חיים מודעי** הגאון המובהק החכם השלם חד מחכמי קוסטנטינא בימי הגאון בעל נודע ביהודה ושקיל וטרי בהדיה ומזכירו בתשובותיו במ"ק יו"ד סי' פ"ז פ"ח:

[כג] **הרב מו"ה חיים יוסף פאללאק** עיין [מקור חיים] בח"ב:

[כד] **הרב מו"ה חיים יונה תאומים** ה"ה הגאון הגדול מופלא בדורו אב"ד ור"מ דק"ק פרעמסלא צילץ ברעסלא. בן הגאון המפורסם בדורו מו"ה יהושע פייבל תאומים אב"ד דק"ק הנ"ל בהגאון מאור הגולה מוהר"ר יונה בעל קיקיון דיונה.

נכד להגאון החסיד מאור הגולה רב רבנן המקובל אלהי מו"ה אריה ליב אבד"ק קראקא הנודע בשמו הקדוש חובער רבי ליב (חמיו של רבינו הגאון בעל בית שמואל) ונין ונכד לרבינו הרש"ל ז"ל. בהיותו כבן שבע עשרה שנה כתב חדושיו על דיני דגרמי דבר שנתחבטו בו גאוני עולם גם הפליא לעשות סדר משנה על הרמב"ם ז"ל ושמענו מהפלגת תורתו. ובימי עלומיו עלתה נשמתו השמימה זי"ע:

[כה] **הרב מו"ה חיים** גאון מפורסם אבד"ק בירז בן הגאון מו"ה חיים ז"ל נין ונכד להגאון המקובל אלהי מו"ה יצחק אבד"ק פוזנא רבו של רבינו המג"א זי"ע:

[כו] **הרב מו"ה חיים פייבל מטארני** עיין [קצוי ארץ] בח"ב:

[כז] **הרב מו"ה חיים** רב גדול בתורה חריף ובקי. בן הגאון מו"ה יוסף הוכגלערנטער בעל משנת חכמים. בהיותו כבן י"ט שנה נתקבל לאב"ד בק"ק אוסטראווצע ואח"כ נתקבל לק"ק הורבישוב. והובאו חדושיו בס' הד' חוט המשולש למר אביו ז"ל גם בס' זכרון יצחק לאחיו ז"ל:

[כח] **הרב מו"ה חיים אלשיך** הזכירו הגאון מהר"ם מלמד בספרו שו"ת משפט צדק סי' כ"ג. ואחשבה שהוא בן מהר"ם אלשיך זצ"ל כי הר"ם אלשיך ז"ל חותם א"ע משה במו"ה חיים אלשיך ואולי קרא את בנו על שם אביו ז"ל:

[כט] **הרב מו"ה חיים יוסף דוד אזולאי** ס"ט מעה"ק חברון תוב"ב. הוא הגאון הגדול בוצינא קדישא חסידא ופרישא החכם הכולל ומקובל אלהי. גדול שמו בישראל ומפורסם מאוד בכל ארצות המערב. תלמיד הגאונים הגדולים מו"ה יונה נבון ומו"ה יצחק הכהן בעל בתי כהונה גם הסתופף בצל קדושת עיר וקדיש הגאון מו"ה חיים ן' עטר זצ"ל ה"ה אור החיים ולקח לקח מפיו. והוא נכד הרב המקובל אלהי מו"ה אברהם אזולאי בעל חסד לאברהם זי"ע:

הגאון החכם חיד"א זצ"ל האיר לכל העולם בהחמשים ספריו הקדושים שחבר גם עשה שם להגדולים אשר בארץ המה ואדירי התורה והפליא לעשות בחיבורו היקר כי בו הראה תוקף זכרונו להאיר עיני חכמים החפצים לדעת גאוני עולם משוש דור ודור עד זמנו. שמותם ומקומותם מעשיהם וספריהם כמה רב גובריה וכמה תקיף חיליה:

הגאון ר' חיד"א בהיותו בימי חורפו שמו ראשי עיני העדה עיר הקודש

ירושלים

ירושלים את עיניהם עליו ובחרו אותו להיות שלוחא דרחמנא ללכת בשליחות מצוה לאסוף ולקבץ נדבות ערי הגולה עבור עניי עה"ק . ויסע הגאון החכם הזה הלוך ונסוע בכל מדינות איטאליא . צרפת . אשכנז. ובארץ יון ובשאר מדינות ובכל מקום עברו היו דבריו עם רוב גאוני וגדולי ישראל אשר נשא את שמותם על שפתיו בספרו שם הגדולים :

הגאון הקדוש חיד"א לעת זקנתו קבע ישיבתו בק"ק ליוורני וישם המשרה על שכם בנו הרב מו"ה אברהם ז"ל שילך בשליחות מצוה והוא ישב על מקומו בשלום על התורה ועל העבודה בשקידה רבה. ומימיו היה בורח מן הכבוד לא בקש גדולות ולא לקח עליו עול הרבנות . חכמי דורו שאלו את פיו בכל דבר הקשה וכל דין שיצא מפיו הקדוש היה להם כאשר ישאל איש בדבר האלהים וכל עדת ישראל כבדוהו מאוד. ובליוורני תמו גבול ימי חייו ויגוע ויאסף אל עמיו זקן ושבע ימים וכל גדולי ישראל עשו לו מספד גדול וכבד זי"ע :

ושמעתי ממנו מעשה נוראה ונפלאה , שלעת זקנתו אשר היה חכם העיר דק"ק ליוורני בא אליו אדם חשוב אחד והוא כהן בקובלנא על אשתו לאשר כי נסתרה עם איש אחד . והגאון הנ"ל גם דייני העיר המובהקים ישבו שם ויאמר הגאון לו אשר כפי מצות התורה מוכרח הוא לגרשה . ולא יכלו הדיינים להתאפק ובפרט כי היו קרובים להאשה הנ"ל ורצו לחפות עליה ויאמרו לו ילמדנו רבינו האין לו מקור דין זה לשפוט בלא עדים אין זה אלא דברי נביאות . ולא בשמים היא . ואם נעשה דין משפט עפ"י רוה"ק יצא ח"ו משפט מעוקל כי בעוה"ר אין לנו בזמה"ז לא כהן ונביא אלא דברי חז"ל על פי דת תורתנו הקדושה . והגאון הנ"ל לא השיב להם מאומה אך אמר פעם שנית להאיש בעל האשה שמע בקולי וגרש את האשה הזאת , ובראותם כי לא ענה אותם דבר וילכו לקרובי האשה אשר המה נכבדי העיר הזאת ויספרו להם את כל העדה . ובשמוע הגאון הנ"ל את דברי ריבות האלה ותהי עליו רוח ה' וישלח ויקרא את האשה ותבא אליו לבית העליה אשר שם היה הדר למודו ובית תפלתו . ובראותו אותה ויקם מכסאו וילך להארגז אשר בו היו מונחים ספרי תורות ויקח ספר תורה . ויקרא באזניה פרשת הסוטה בטעמי הנגינות . ויהי כהפנותה שכמה ללכת ויקרא עליה הגאון אזולאי בקול אם לא שטית וגו' ואת כי שטית וגו' , וכאשר שמה רגלה על המעלה הראשונה . לא הספיקה לרדת עד שפניה נתהפכו לירקון ועיניה בלטו וכל הכתוב בפרשה נתקיים עליה . ולקול הזעקה אשר צעקה בקול באו הדיינים והרבה מאנשי העיר לראות את המרזה הנוראה הזאת ויבהלו מאוד . ויקראו הוציאו את הארורה הזאת ושמטוה שלא תטמא את בית רבינו . ויאמרו איש אל רעהו עתה יהענו כי איש אלהים קדוש הוא ודבר ה' אשר בפיו אמת . ומעת הזאת יראו לגשת אליו וייקר שמו מאוד לאיש מופת ולמען יהיה לזכר עולם צוו נדיבי העיר לצפות את המעלות אשר מתה עליהם בזהב להיות לזכרון מעשי האיש הנורא הזה , והמעשה נפלאה :

[ל] הרב מו"ה חיים הורוויץ עיין [נחלת חיים] בח"ב :

[לא] הרב מו"ה חיים כהן גאון וצדיק מפורסם אבד"ק פינסק בן הרב מוהר"ר פרץ כהן שהיה מתלמידי הגאון המפורסם מו"ה יהונתן אב"ד דק"ק אה"ו . ובסוף ימיו אוה למושב לו באה"ק ונתיישב בצפת תוב"ב והיתה שם מנוחתו בשנת תקצ"א :

[לב] הרב מו"ה חיים בנימין ס"ט בן הרב צפיחת בדבש והובאו דבריו בס' הנ"ל למר אביו כמה פעמים :

[לג] הרב מו"ה חיים כהן ראפאפארט הגאון הגדול הצדיק המפורסם בדורו אבד"ק אוסטרה. נכד הגאון מאור הגולה מו"ה חיים כהן ראפאפארט אבד"ק לבוב והגליל. השאיר אחריו ברכה חדושים רבים ונדפסו על שמו בשם מים חיים :

[לד] הרב מו"ה חיים אברהם הגאון הגדול המפורסם בדורו עטרת ישראל אב"ד ור"מ דק"ק ווין מהותנו של רבינו הגדול בעל תוי"ט זצלה"ה :

[לה] הרב מו"ה חיים משה קארינגל עיין [ימין משה] בח"ב :

[לו] הרב מו"ה חיים מקאסוב הרב הגדול חסידא קדישא בן הרב הקדוש המפורסם מו"ה מנחם מענדל מקאסוב ה"ה אהבת שלום על התורה. והוא מחותנו של הרב הקדוש מו"ה ישראל מריזון זצ"ל. חיבר ס' תורת חיים על התורה ונדפס :

[לז] הרב מו"ה חיים הגאון הגדול המפורסם בדורו אבד"ק קרעמניץ . נכד הגאון המובהק מו"ה העלמאן ז"ל אבי הגאון רבינו מהר"ל מפראג ז"ל . והוא אחי הגאון בעל דמשק אליעזר. וחותנו של הגאון המפורסם בדורו מו"ה שמואל שמעלקי ז"ל אבד"ק אוסטרה :

[לח] הרב מו"ה חיים פולאגי עיין [נשמת כל חי] בח"ב :

[לט] הרב מו"ה חיים דייטשמאן הגאון אבד"ק טרובטש בימי הגאון בעל חתם סופר ומזכירו בתשובותיו לאו"ח סימן ק"פ :

[מ] הרב מו"ה חיים די טולידו ס"ט הרב הכולל . חיבר ספר חיים מדברי בפלפול ע"ד שאלות ותשובות על טור או"ח וי"ד ת"ס :

[מא] הרב מו"ה חיים ב"ץ הרב הגדול החסיד

חסיד המפורסם בדורו רב הקלוז דק"ק
אוסטרהא. והוא בן הגאון החסיד מו"ה נפתלי
הכהן הגדול אב"ד דק"ק פוזנא זצ"ל:

[מב] הרב מו"ה חיים רומנאי גאון
מובהק מפורסם בדורו תלמיד
מהר"ם קלעי ז"ל גם היה קרובו. ומחביריו היה
הר"י צרפתי והר"י בנבשתי ז"ל:

[מג] הרב מו"ה חיים אבינדור הרב
הכולל בן הגאון מו"ה שמשון
מורפורגו ז"ל. ויש לו תשובה בספר שמש
צדקה למר אביו הגאון ז"ל:

[מד] הרב מו"ה חיים רב גדול בתורה
חריף ובקי מו"ץ דק"ק שערשאב
בזמן הגאונים בעל מראות הצובאות ובעל
משכנות יעקב. חיבר ספר אלוף אומר וספר
שירה לחיים:

[מה] הרב מו"ה חיים כהן הוא הגאון
הגדול מופלא בדורו בן הגאון
הגדול בדורו מו"ה נפתלי כ"ץ אב"ד ור"מ
דק"ק לובלין. בהגאון הגדול בדורו מו"ה
יצחק ב"ר שמשון הכהן ז"ל חתן רבינו
הגדול מהר"ל מפראג זי"ע. והגאון הנזכר
היה חתן הגאון הגדול בדורו מו"ה יחיאל
לוריא ז"ל בהגאון המפורסם מו"ה שלמה
רופא מלובלין מגזע מהרש"ל ז"ל נצר משרשי
רש"י ז"ל. והיתה מנוחתו בק"ק פראג שנת
תמ"ז זי"ע:

[מו] הרב מו"ה חיים רב גדול בתורה אב"ד
דק"ק וויטקאווע בימי הגאונים
הרב בית אפרים והרב חתם סופר. ושקיל
וטרי עם הגאון רע"ק איגר בתשובותיו:

[מז] הרב מו"ה חיים אברהם ישראל זאבי
עיין [ימין משה] בח"ב:

[מח] הרב מו"ה חיים הגאון הגדול צנא מלא
ספרא צדיק וישר המפורסם
בדורנו אב"ד דפה עיר ווארשא. תלמיד
הגאון מאור הגולה מו"ה טעבלי מליסא ז"ל.
בקיאותו בש"ס ובפוסקים ראשונים ואחרונים
היה עד להפליא. והיה ביחד בפה עירנו עם
הגאון בעל חמדת שלמה ובשנת תקצ"ה אשר
אז נלקח הגאון הנ"ל לשמים תיכף שמו
ראשי וחשובי קהלתנו את עיניהם על הגאון
הזה ונתנו כתר הרבנות בראשו ומנוהו
עליהם לאב"ד על מקום קדשו של הגאון
בעל חמדת שלמה. ונקרא לשמים בשנת
תרי"ד בן פ"ד שנה הצוה מבלי לתארו בשום
תואר וגם שלא להספידו בפניו: והרב ר' בנימין
דוד ב"ש דפה עשה לו הספד גדול והדפיסו
בשם רוח חיים תנצב"ה:

[מט] הרב מו"ה חיים יוסף סג"ל גאון גדול
ומפורסם בדורו אבד"ק ראטין בן
הגאון הגדול מופת הדור מו"ה יהודה ליב
סג"ל מלבוב בימי הגאונים הרב פ"י והחכ
או"ת וסיעתם. וגם הוא עמד לימין צדקו של
הגאון מוהר"י ז"ל:

[נ] הרב מו"ה חיים ווינטורה הרב הכולל
החכם השלם שלוחא דרחמנא
מעה"ק טבריא תוב"ב. ונמצא הסכמתו על
תשובה אחת בספר שמש צדקה להגאון מו"ה
שמשון מורפורגו ז"ל:

[נא] הרב מו"ה חיים מקראסנע רב חסיד
וקדוש. חד מבני היכלא קדישא
של רבינו הבעש"ט נבג"מ. ומביאו הרב ח"ק
בעל תשואות חן בספרו עיי"ש:

[נב] הרב מו"ה חיים שלום מעלי הכהן
עיין [ימין משה] בח"ב:

[נג] הרב מו"ה חיים כ"ץ הקדוש גאון
גדול צדיק וחסיד חד מקמאי נהרג
בעוה"ר סמוך לק"ק צוויטא ר"ע לפ"ק הי"ד:

[נד] הרב מו"ה חיים אמיגי אחד מן הגאונים
בזמן מהרח"ש ומהרי"ט ומהר"ם
קלעי וסיעתם. והובאו דבריו בספר תורת
חיים למהרח"ש סוף סי' מ"ט. והיה תלמיד
מהר"ש חיון זצ"ל:

[נה] הרב מו"ה חיים כהן גאון מפורסם בתורה
חד מקמאי אב"ד ור"מ דק"ק
ניקלשבורג והמדינה ואח"כ נתקבל לר"מ
בק"ק פראג ואח"כ לק"ק פ"פ דמיין. ואח"כ
בק"ק פוזנא והגליל ושם מנוחתו כבוד. בן
הגאון המובהק מאור הגולה מו"ה יצחק בן
שמשון הכהן בן בתו של רבינו הקדוש מהר"ל
מפראג זי"ע. והוא אחי הגאון המובהק
המפורסם בדורו מו"ה נפתלי כ"ץ אב"ד ק"ק
לובלין ושאר קהלות:

[נו] הרב מו"ה חייקא מזאמושטש עיין
[צרור הכסף] בח"ב:

[נז] הרב מו"ה חנוך העניך שיק הגאון
הצדיק המפורסם בדורו מו"צ
בק"ק שקלאב בימי הגאון החסיד מאור הגולה
הרב מלאדי ז"ל. והוא נכד להגאון בעל תוי"ט
ז"ל. ובניו המה האחד הגאון הצדיק מו"ה יו"ט
ליפמאן אבד"ק וואשילישאק. ובנו השני הוא
הרב הגדול החסיד המפורסם מו"ה פנחס
משקלאב. תלמיד מובהק של הגאון הרב
מלאדי ז"ל:

[נח] הרב מו"ה חנוך העניך עיין [ראשית
בכורים] בח"ב:

[נט] הרב מו"ה חנוך העניך גאון גדול
ומפורסם בדורו אבד"ק קאליש
ודק"ק זאבלודאווי. והוא זקינו של הגאון
המפורסם מו"ה יהודה בכהן אבד"ק קיטוב:

[ס] הרב מו"ה חנינא בהרב הרב ... מארץ מצרים
[עיין ה"ר זרחיה גו"ה]:

[סא] הרב מו"ה חנינא ליפמאן מיזלש
הרב

הרב הגאון המפורסם בדורו אב"ד דק"ק פיעטרקוב בימי הגאונים הרב נתיבות המשפט והרב קצות החושן וסיעתם :

[סג] הרב מו"ה חסדאי כהן תלמיד מהרח"ו ז"ל [עיין הר' אברהם הלוי] :

ט

[א] הרב מו"ה טוביה הגאון הגדול המפורסם בדורו אבד"ק צעפלבורג בימי הגאון רע"ק איגר ושקיל וטרי בהדיה בתשובותיו. חיבר ספר עט ברזל בפלפול ונדפס ע"י בנו :

[ב] הרב מו"ה (דוד) טעבלי שיף הוא הגאון הגדול מעוז ומגדול המפורסם בדורו אב"ד ור"מ דק"ק לאנדין. בימי הגאון בעל נודע ביהודה ושקיל וטרי בהדיה בתשובותיו. ונדפס ממנו חדושים על שתא סדרי משנה בק"ק פראג :

[ג] הרב מו"ה (דוד) טעבלי מבראד גאון גדול ומפורסם מאוד בדורו עוקר הרים בפלפולו עטרת תפארת ישראל אבד"ק הארחוב. ואח"כ נתקבל לאב"ד ור"מ בק"ק ליסא. בן הגאון הגדול המפורסם בדורו מו"ה נתן נטע אבד"ק בראד. אחי הגאונים הגדולים מו"ה זכריה מענדל אבד"ק הוראדנא שנפטר בלא בנים ומו"ה יעקב אבד"ק ליצקע בעה"מ ספר כוכבי יעקב. וחותנו של הגאון מו"ה נחמן הכהן ראפפארט בהגאון מאור הגולה מו"ה חיים כהן ראפפארט בן הגאון הגדול המפורסם בדורו מו"ה אריה ליב אבד"ק הוראדני בהגאון הגדול בדורו מו"ה נתן נטע אבד"ק טארניגראד. ונכד להגאון המפורסם מו"ה זכריה מענדל אבד"ק בעלזא והגליל בעה"מ באר היטב על ש"ע יו"ד וחו"מ. בהגאון החסיד מאור הגולה קדוש אלהי מו"ה אריה ליב אבד"ק קראקא הנודע בשם קדשו היזכער רבי ר' ליב. בהגאון החסיד המפורסם בדורו מו"ה זכריה מענדל הנקרא בימיו זכריה הנביא. זכר כולם לחיי עד :

הגאון מאור הגולה מוהר"ד טעבלי מליסא שמו גדול בישראל. ושקיל וטרי עם גאוני דורו המפורסמים ודבריו מובאים בתשובותיהם והמה בעל נודע ביהודה ובעל בית מאיר ומוהרע"ק איגר. ויש לו תשובה בספר אור ישראל להגאון מו"ה ישראל ליפשיץ ז"ל אבד"ק קלוב בין עשרה חכמי בראד. והגאון בעל בית מאיר מזכירו כמה פעמים בקונטרס צלעות הבית אשר לו וקורא אותו בשם הברי וידידי. ובנו הוא הגאון מו"ה זכריה מענדל עמיתו וחבירו של הגאון רע"ק איגר ז"ל :

[ד] הרב מו"ה טעבלי האם הרב הגדול המפורסם בדורו מק"ק מאנהיים בימי הגאון בעל נודע ביהודה. ומזכירו בתשובותיו במהדורא קמא יו"ד סי' ל"א :

[ה] הרב מו"ה (דוד) טעבלי הגאון הגדול חריף ובקי ראב"ד דק"ק מינסק תלמיד הגאון מו"ה חיים מוואלאזין. השאיר אחריו ברכה ספר בית דוד שו"ת ודרושים ונפטר זה לא כביר :

[ו] הרב מו"ה טעבלי רב גדול בתורה היה מצויין בק"ק ליסא בימי הגאון רע"ק איגר. ושקיל וטרי בהדיה בתשובותיו :

י

[א] הרב מו"ה ידידיה קארו בן הגאון מהר"ש קארו ז"ל בן מרן הבית יוסף ז"ל. והיה תלמיד מהר"ם קלעי ז"ל. וחבריו היו הר' דניאל אשטרוסא והר' יהודה בנבשתי ז"ל. כ"כ הרב קוה"ד :

[ב] הרב מו"ה יהודה אריה הגאון הגדול המפורסם בדורו אב"ד ור"מ דק"ק אמשטרדם ובשאר קהלות בפולין נין ונכד לעמודי התוך וגאוני עולם הרב בית חדש והרב תורת חיים. חיבר ס' גור אריה עה"ת והספר הזה מזכירו הגאון בעל שה"ג הראשון :

[ג] הרב מו"ה יהודה פסח כ"ץ גאון גדול וחסיד ומפורסם בדורו. אבד"ק לענטשנע נכד הגאון ה"ר נתן שפירא איש האלהים בעל מגלה עמוקות. חיבר ספר קרבן פסח ולא נדפס :

[ד] הרב מו"ה יהודה אשכנזי סיט הרב הכולל. חיבר ספר יד יהודה על שיטות הש"ס בדרך פלפול. ונדפס ע"י בנו מו"ה רפאל אשכנזי אבד"ק איזמיר. והיה גדול בתורה מאוד כאשר נראה מתוך חבורו :

[ה] הרב מו"ה יהודה צבי הרב הגדול המפורסם חסידא קדישא אבד"ק ראזלי בן הרב ח"ק מו"ה משה מסטברוב הי"ד ספר תפלה למשה. וחתן אחי אביו הרב הקדוש מו"ה צבי הירש מזידיטשוב. חיבר ספר

ספר עמוד התורה . וספר דעת קדושים :

[ו] הרב מו"ה יהודה עוזיאל בן הרב מו"ה שמואל עוזיאל . היה תלמיד מהר"ם קלעי ז"ל . והיה חכם גדול וחריף והרביץ תורה בתלמידים ונפטר בקצרות שנים בשנת השצ"ד ליצירה . כ"כ הרב קורא הדורות :

[ז] הרב מו"ה יהודה כ"ץ מליסא עיין [מנחת כהן . מראה כהן] בח"ב :

[ח] הרב מו"ה יהודה כהנא הגאון הגדול המפורסם בדורו אב"ד דק"ק סיגעט והגליל . אחי הגאון המובהק בעל קצות החושן. חיבר ספר קונטרס הספיקות וספר תרומת הכרי על ש"ע חו"מ :

[ט] הרב מו"ה יהודה מילר הגאון האמתי המפורסם בדורו אבד"ק דייץ בימי הגאונים הרב פ"י והרב או"ת והרב נו"ב וסיעתם . תלמיד הגאון בעל שבות יעקב . וחתנו הוא הרב מו"ה אהרן שמעון סופר נאמן דמדינות קלאניא ה"ה ספר אור הישר בקיום הגט ששקדו גאוני דורו להתיר עגונה :

[י] הרב מו"ה יהודה בנבשתי תלמיד מהר"ם קלעי ז"ל [עיין ה"ר אשר ן' ארדיט הכהן] :

[יא] הרב מו"ה יהודה בכרך הגאון הגדול הצדיק המפורסם בדורנו . אב"ד דק"ק סייני בן בתו של הגאון המפורסם בדורו מו"ה חנוך הענך אבד"ק קאלווריע ודק"ק זאבלודאווי ושמו יקר על הארץ לתפארת ולתהלה. והשאיר אחריו כתבים רבים אשר ערן המה בכ"י וזה לא כביר אשר נדפס ממנו חדושים והגהות על ששה סדרי משנה הנקובים בשם נמוקי הגרי"ב . גם חדושים והגהות על ש"ע או"ח :

[יב] הרב מו"ה יהודה זעלקי עיין [רביד הזהב] בח"ב :

[יג] הרב מו"ה יהודה מפאטעק הגאון הגדול המפורסם בדורו . חתן הגאון המפורסם בדורו מו' אליעזר מזלאטשוב אחיו של הגאון הקדוש מו"ה יחיאל מנעמרוב שנהרג בעוה"ר על קדוש השם בגזירת ת"ח. ונכד הגאונים מו"ה מענדל ומו"ה מרדכי מרגליות אשר שמם מפורסם בעולם . ועיין מו"ה אליעזר בנו :

[יד] הרב מו"ה יהודה נגאר ס"ט עיין [למודי ה'] בח"ב :

[טו] הרב מו"ה יהודה צבי מסטרעטין הרב הגדול המפורסם בישראל חסידא קדישא מופת הדור והדרו צדיק יסוד עולם. תלמיד מובהק של הרב הגדול ח"ק מו"ה אורי מסטרעלסק . זי"ע :

[טז] הרב מו"ה יהודה הדרשן עיין [פירוש על המסורה] בח"ב :

[יז] הרב מו"ה יהודה רפאל יהושע מינצילוסי . הרב המובהק החכם השלם רב ועצום אחד מרבני ליוורני בזמן הגאונים הרב לחמי תודה והרב פחד יצחק . ויש לו תשובה בספר שמש צדקה להגאון מו"ה שמשון מורפורגו ז"ל :

[יח] הרב מו"ה יהודה אלטשולער עיין [ויהל משה] בח"ב :

[יט] הרב מו"ה יהודה די מודינא [עיין הר' משה די מודינא] :

[כ] הרב מו"ה יהונתן מראזנוי עיין [ישועת בישראל] בח"ב :

[כא] הרב מו"ה יהושע אייזיק הגאון הגדול חד מקמאי המפורסם בדורו של רבינו הב"ח ז"ל אב"ד ור"מ דק"ק טיקטין והגליל . ושקיל וטרי בהדיה בעסק גיטין ומזכירו בתשובותיו :

[כב] הרב מו"ה יהושע גאון וחסיד וצדיק מפורסם בדורו אבד"ק דינעב . תלמיד להגאון הסידא קדישא מו"ה לוי יצחק אבד"ק ברדיטשוב . ולהרב הקדוש מו"ה משה יהודה ליב מסאסוב זי"ע . והוא רבם של הני קדושי עליון מו' צבי הירש מזידיטשוב ומו"ה צבי אלימלך מדינעב זי"ע :

[כג] הרב מו"ה יהושע במו"ה צבי הגאון המפורסם בדורו אחד מחכמי בראד בימי הגאונים הרב פ"י והרב או"ת והרב נו"ב וסיעתם . ויש לו תשובה בספר אור ישראל להגאון מו"ה ישראל ליפשיץ אבד"ק קלוב :

[כד] הרב מו"ה יהושע צייטלין הגאון השר המפורסם בדורו . תלמיד הגאון אביר הרועים בעל שאגת אריה . ומפורסם בשם ר' יהושע הגדול משקלאב ולזקנתו היה מכון שבתו בחצרו אוסציא ותורה וגדולה בקנה אחד לו עולה . חיבר הגהות חדשות על הסמ"ק ונדפסו בקאפוסט ועוד כמה שו"ת והיה בזמן הגאון הרב מלאדי ז"ל . ובנו הוא הרב הגדול מו"ה משה אשר היה לו יד ושם בחכמת התכונה והנדסה והובא בספר מגן ארץ להגר"א ז"ל :

[כה] הרב מו"ה יהושע העשיל הרב הגדול חסידא קדישא אבד"ק חאלוב . תלמיד מובהק של הגאון קדוש ישראל מו"ה אברהם יהושע העשיל מאפטא . חיבר ספר נחלת יהושע על התורה :

[כו] הרב מו"ה יהושע שפירא אבד"ק שוועדין . עיין [פנים מסבירות] בח"ב :

[כז] הרב מו"ה יהושע יצחק מאיר הגאון המפורסם אבד"ק דיקלא בימי הגאון בעל חתם סופר . ושקיל וטרי בהדיה ומזכירו בתשובותיו חלק יו"ד סי' ר"פ :

[כח] הרב מו"ה יהושע אבד"ק סעמיאטיטש [עיין הר' בערוש אבד"ק משעבראוויץ] :

[כט] הרב מו"ה יהושע פלק הרב המובהק
ב"ין מצויין בק"ק ליסא בזמן הגאון
מהר"ר טעבלי אב"ד דשם. חיבר ספר בנין
יהושע על מסכתות קטנות. ושם בפתח השער
מזכיר יחוסו מגאוני ארץ ומזרעא דרבינו
הגדול מהר"ל מפראג והסמ"ע ועטרת זקנים
קא אתי. זכר כולם לחיי עד:

[ל] הרב מו"ה יהושע יצחק מאיר הורוויץ
עיין [אמונות והדעות] בח"ב:

[לא] הרב מו"ה יהושע כ"ץ רב גדול בתורה
אב"ד דק"ק ווערפלוט. תלמיד
מובהק של הגאון מאור הגולה בעל חתם
סופר ומזכירו בתשובותיו:

[לב] הרב מו"ה יהושע הוא הגאון הגדול
המפורסם בדורו אבד"ק פינסק
בן לאותו צדיק הגאון האמתי קדוש עליון
מו"ה שלום זצ"ל אבד"ק טיקטין והגליל. בהגאון
אלהי נזר הקודש מו"ה אליעזר רוקח אבד"ק
אמשטרדם ה"ה מעשה רוקח:

[לג] הרב מו"ה יואל עיין [מודעה ואונס. שערי
בינה] בח"ב:

[לד] הרב מו"ה יואל בע"ש מזאמושטש
ה"ה הרב המאור הגדול המקובל
המפורסם. נכדו של המקובל אלהי מו"ה יואל
בע"ש שמביאו הגאון בעשה"ג הראשון אצל
ספר תולדת אדם בשם רבינו יואל בעל שם:

[לה] הרב מו"ה יואל קאצינעלינבוגן גאון
מפורסם בדורו אבד"ק יארטשוב.
חתנו של הגאון מאור הגולה מוהר"ח כהן
ראפפארט אבד"ק לבוב. ושקיל וטרי בהדיה.
ויש לו ב' תשובות בתוך תשובות מר חותנו
הגאון ז"ל בחלק יו"ד סי' כ"ג כ"ד:

[לו] הרב מו"ה יואל מיאנפאליא רב חסיד
וקדוש. הזכירו הרב תשואות חן
בספרו ומביא משמו חדושי תורה:

[לז] הרב מו"ה יואל מאמציסלאוו הרב
המאור הגדול הצדיק המפורסם
בימי הגאון מוהרח"ו. חיבר פי' על משניות
והדפסו בשם חידושי מהר"י. והיה מסיעת
מרחמוהי של הגר"א מווילנא זצ"ל:

[לח] הרב מו"ה יואל בן הרב משה גד
עיין [חדושי הלכות] בח"ב:

[לט] הרב מו"ה יואל מגלוגא הגאון הגדול
המפורסם בדורו. אבד"ק אוסטרוליץ
בימי הגאונים הרב פ"י והרב או"ת וסיעתם.
ויש לו תשובה בספר אור הישר:

[מ] הרב מו"ה יואל היילפרין גאון גדול
ומפורסם בדורו אבד"ק אוסטרהא
בימי הגאונים הרב כנסת יחזקאל והרב שב
יעקב. והוא בן המאור הגדול החסיד מו"ה
אייזיק היילפערין ז"ל:

[מא] הרב מו"ה יואל פייבש גאון גדול
ומפורסם בדורו. בן הגאון המפורסם בדורו
מו"ה מענדל מרגליות. נכד הגאון המפורסם
מו"ה מרדכי מרגליות אשר שמם מפורסם
בעולם. וחתן הגאון הגדול המפורסם בדורו
מו"ה אברהם אבד"ק בריסק בהגאון בעל
משאת בנימין. והוא אחד משמונה ארזים
גאוני עולם אשר נטע אביו בישראל:

[מב] הרב מו"ה יודא הגאון הגדול החסיד
המפורסם בדורו אב"ד ור"מ דק"ק
קאליש. בזמן הגאונים הרב בית שמואל
והרב ברכת הזבח וסיעתם:

[מג] הרב מו"ה יודל הוא הגאון הגדול
החסיד. המקובל אלהי מופת
דורו אב"ד ור"מ דק"ק קאוולי. בן הגאון
המפורסם מו"ה משה ז"ל בהגאון הגדול בדורו
מו"ה צבי הירש מבא בהגאון רשכב"ה
המפורסם בדורו מו"ה יוסף יאסקי אבד"ק
לובלין נכד לרבינו הגדול והקדוש מהר"ל
מפראג זי"ע. חיבר ספר קול יהודה ביאור
על ש"ע או"ח ולא נדפס. ותמורתו זכה
לטעת ארבעה ארזים גאוני עולם וחסידים
מפורסמים. והם הרב מו"ה משה זאב וואלף
אב"ד ור"מ דק"ק פינסק וגליל סמילאוויץ
ואח"כ נתקבל לק"ק פיורדא. הרב מו"ה
יוסף יאסקי אב"ד ור"מ דק"ק דובנא רבתי.
הרב מו"ה משה אב"ד ור"מ דק"ק פוזנא.
הרב מו"ה אריה ליב אבד"ק סלוצק. וחתנו
הוא הגאון מו"ה אהרן הכהן אבד"ק לבוב
מחותנו של הגאון בעל סדר הדורות:

[מד] הרב מו"ה יוחנן רב גדול בתורה ומפורסם
בדורו אבד"ק טאמשווער בימי
הגאון בעל נודע ביהודה. ומזכירו בתשובותיו:

[מה] הרב מו"ה יום טוב חאליגיאה אחד
מן הגאונים בזמן מהר"א די בוטון
ומהר"מ קלעי וסיעתם. ושקיל וטרי עם
מהר"ש יונה ז"ל בספרו שי למורא סי' קי"ז:

[מו] הרב מו"ה יום טוב אלגאזי גאון עולם
משוש דורו מופלא שבסנהדרי
קרתא קדישא ירושלים תוב"ב. וגדול שמו
בישראל. חיבר ספר הלכות יו"ט חדושים
ובאורים על הלכות בכורות וחלה להרמב"ן
וז"ל הגאון מאור הגולה בעל חתם סופר.
הלכות בכורות והלכות חלה להרמב"ן ז"ל
וסביביו נסערה סער גדול מגברא רבה ויקירא
גאון עולם מו"ה יום טוב אלגאזי זצ"ל. מכיר
הייתי לשעבר בהיותו שליח מצוה בפ"פ
דמיין קרוב לשנת תק"ם והארץ האירה מכבודו
ואמנם עדיין לא הגיע לחצי כבוד הראוי לו
לפי הנראה מחיבור זה הנקרא הלכות יו"ט
על בכורות וחלה כי הפליא לעשות הגדול
תושיה מיום חיבור משנה למלך לא נראה
כחיבור הזה כו' עיי"ש:

הרב:

[נז] הרב מו״ה יום טוב ליפמאן שיק [עיין שרשת ה״א אות ...]:

[נח] הרב מו״ה יונה רב מופלג בתורה דיינא בק״ק ווילנא. חיבר פי׳ על התוספתא סדר זרעים ומועד ולא נדפס רק על סדר זרעים. ונח נפשיה בשנת תקס״ח:

[נט] הרב מו״ה יוסף פריץ גאון מובהק ומפורסם בדורו תלמיד מהר״ם קלעי ז״ל. חבירו של הר״י צרפתי והר״י בנבשתי ז״ל. והרביץ תורה בעיר לארסו:

[נ] הרב מו״ה יוסף ליבערמאן גאון מפורסם מפראג בימי הגאון בעל נודע ביהודה. והוא רבו של הרב הגדול בעהמ״ח ספר חיי אדם וחכמת אדם:

[נא] הרב מו״ה יוסף הוא הגאון הגדול המפורסם בדורו אבד״ק קאסווע ואח״כ נתקבל לק״ק סעליץ. בן הרב המופלג מו״ה יעקב מפינטשוב וחתן הגאון המפורסם מו״ה משה קרעמער אבד״ק ווילנא נין ונכד להגאון רשכב״ה מו״ה יעקב פאלק זי״ע. חיבר ספר ראש יוסף חדושים על איזה מסכתות. והוא תלמיד הגאון מו״ה צבי הירש אבד״ק לובלין:

[נב] הרב מו״ה יוסף קאטריב״ש [עיין ה״ר אשר ך׳ ארדיט הכהן]:

[נג] הרב מו״ה יוסף מטארטשין רב חסיד וקדוש צדיק יסוד עולם. בן הרב הגדול איש אלהים קדוש מו״ה יעקב יצחק הלוי זצ״ל מלובלין. חתן הגאון נ״ק מו״ה מרדכי אבד״ק קאריץ. ורבים מישראל התקבצו גם אליו ליקח תורה מפיו:

[נד] הרב מו״ה יוסף מקאמינקי עיין [רמוזי זהב] בח״ב:

[נה] הרב מו״ה יוסף יאסקי גאון גדול וחסיד מופת דורו המקובל המפורסם אבד״ק דובנא רבתי. בן הגאון החסיד מופת דורו מקובל אלהי מו״ה יודל אבד״ק קאוולי. והוא אחד מארבעה ארזים שנטע אביו הקדוש בישראל גאונים וחסידים. חיבר ספר יסוד יוסף ושאר חבורים. [ועיין מו״ה אליעזר אבד״ק מינסק]:

[נו] הרב מו״ה יוסף המאור הגדול הצדיק המפורסם בדורו אבד״ק ביאלא. בן הגאון המפורסם מופת הדור מו״ה יעקב אבד״ק לִיצְקָא בעה״מ ספר כוכבי יעקב. בהגאון המפורסם מו״ה אריה ליב אבד״ק הוראדנא בהגאון מו״ה נתן נטע אבד״ק טארניגראד. והרב מוהר״י הנזכר הוא זקינו של הגאון המובהק מוהרש״ק ז״ל מבראד:

[נז] הרב מו״ה יוסף רב גדול בתורה אבד״ק פרענצלא. בימי הגאונים הרב בית אפרים והרב חתם סופר וסיעתם.

והגאון רע״ק איגר מזכירו בתשובותיו סי׳ פ״ו:

[נח] הרב מו״ה יוסף אב״ד ...לבוב [עיין ה״ר חיים כהן ... ה״ר זלמן ... אבד״ק ביאלין]:

[נט] הרב מו״ה יוסף הצדיק הוא הגאון האמתי עוקר הרים בפלפולו מופת דורו צדיק יסוד עולם אבד״ק פוזנא. חתנא דבי נשיאה הגאון מאור הגולה בעל נודע ביהודה. ושקיל וטרי עמיה בתשובותיו הרבה פעמים. והותנו הגאון ז״ל לא זז מחבבו ושמעתתיה בפומיה כולא יומא:

[ס] הרב מו״ה יוסף אשר לעמיל גאון גדול ומפורסם בדורו אבד״ק האג. בימי הגאונים הרב בית אפרים והרב ישועות יעקב וסיעתם:

[סא] הרב מו״ה יוכף בער הגאון המפורסם אבד״ק וואדיסלאב. בימי הגאון בעל חמדת שלמה ומזכירו בתשובותיו ליו״ד סי׳ ל״ג:

[סב] הרב מו״ה יוסף יוזל עיין [תפארת ישראל בח״ב]:

[סג] הרב מו״ה יוסף מקאמינקי רב חסיד וקדוש. אחיהם של הני קדושי עליון מו״ה שמואל מקאמינקי ז״ל ומו״ה יצחק ממעזריטש ז״ל. והני תלתא אחי קדישי הלכו בדרך אחד העולה בית אל. לשמוע דברי אלהים חיים מרבינו הבעש״ט נבג״מ. והגאון מוהר״ר בצלאל מרגליות אבד״ק אוסטרהא מתארהו הרב הישיש המפורסם החריף בתורה ובחסידות חד מבני עליה כו׳:

[סד] הרב מו״ה יוסף הויכגלערינטר הוא הגאון האמתי מאור הגולה פאר הדור והדרו נזר ישראל ותפארתו אב״ד ור״מ דק״ק זאמושטש. בן הגאון הגדול המפורסם בדורו מו״ה יעקב יצחק ז״ל. ושמו יקר מאד על כל הארץ. והאיר עיני ישראל בתורתו וצדקתו ובחבורו היקר משנת חכמים על הרמב״ם ז״ל. וקרני שמשו זרחו בימי הגאון בעל נודע ביהודה. ועיין [משנת חכמים] בח״ב:

[סה] הרב מו״ה יוסף קראסי תלמיד מהרח״ש ומהר״י בארקי ז״ל [עיין ה״ר אברהם הלוי]:

[סו] הרב מו״ה יוסף מאיר הרב הגדול והמובהק צדיק וחסיד מפורסם בדורו אב״ד דק״ק ברעסלא. חתן הגאון האמתי מו״ה ישעיה ברלין ז״ל. שקיל וטרי עם הגאון רע״ק איגר בתשובותיו. ועל ידו נדפס הש״ס בבלי בק״ק דיהרנפורט אשר לפניו לא היה ש״ס כמוהו ואחריו לא היה עוד עד היום ויגע והשתדל בעצמו לנקותו מכל סיג ורפיי. ושמעתי ענין נפלא מת שאירע

שאירע לו בהניחו את הש"ס הנזכר. ונקרא אל השמים בשנת תקע"א זי"ע:

[סז] **הרב מו"ה יוסף אבד"ק לוסקאווי** עיין [עטרת יוסף] בח"ב:

[סח] **הרב מו"ה יוסף תאומים** גאון גדול ומפורסם בדורו. אב"ד אוסטראווצי ואח"כ נתקבל לראש ישיבה ודרשן בק"ק פוזנא ואחר כך הונף והורם לק"ק לובלין. בן הגאון הגדול בדורו מו"ה ארי' ליב תאומים אבד"ק קרעשוב בהגאון הגדול בדורו מו"ה יהושע פייבל תאומים אבד"ק פרעמסלא בהגאון הנשגב מו"ה יונה תאומים בעל קיקיון דיונה. והגאון הנזכר היה חתן הגאון החסיד מו"ה נתן נטע אבד"ק טורבין ואבי הגאון מו"ה ארי' יהודה ליב תאומים אבד"ק בראד ה"ה ספר גור ארי' יהודה ושאר חבורים:

[סט] **הרב מו"ה יוסף אשר** גאון מפורסם אבד"ק פרעמסלא בימי הגאון בעל ישועות יעקב. והוא תלמיד מובהק להגאון המפורסם מו"ה שמואל סאליר ה"ה ס' שם משמואל:

[ע] **הרב מו"ה יוסף שצקש** גאון גדול ומפורסם בדורו אבד"ק בראד בימי הגאונים הרב או"ת והרב נו"ב. ויש לו תשובה בס' אור ישראל להגאון מו"ה ישראל ליפשיץ אבד"ק קלוב:

[עא] **הרב מו"ה יוסף חיים** גאון גדול ומפורסם בדורו אב"ד דק"ק קאליש בן הגאון הגדול בדורו מו"ה אלכסנדר סענדר ז"ל. והיה בימי הגאון מוהר"י אייבשיץ ז"ל:

[עב] **הרב מו"ה יוסף** הגאון הגדול המפורסם בדורו. בן הגאון עמוד ההוראה בעל בית שמואל על אה"ע. והוא אבי הגאון הגדול מו"ה שמואל מאמדור ה"ה ס' תשובת שמואל:

[עג] **הרב מו"ה יוסף פרנאדים אפריקאניס"ט** הגאון המובהק רב ועצום אב"ד בעיר רבתי ק"ק ליוורני. בימי הגאונים בעל לחמי תודה ובעל פחד יצחק. וגם הוא עמד לימין צדקו של הגאון מוהר"י אייבשיץ בעת המחלוקת הידועה:

[עד] **הרב מו"ה יוסף דוד** הרב הגדול החריף המפורסם בימי הגאון בעל נו"ב. ושקיל וטרי בהדיה בתשובותיו ומזכירו איזה פעמים, מהם במ"ת או"ח סי' מ"ה וסי' נ"ד:

[עה] **הרב מו"ה יוסף יאסקי** הגאון המפורסם בדורו אב"ד פארקאמין בן הגאון המפורסם בדורו מו"ה ישראל ז"ל ה"ה ספר הלכה אדם מישראל. בהחסיד מו"ה יעקב בהגאון מו"ה אבלי מלאיטור בהחסיד מו"ה בונם בהגאון מו"ה מאיר ז"ק אבד"ק לבוב. חיבר ספר בפלפול על איזה מסכתות וקראו בשם אוהל יוסף בשמו:

[עו] **הרב מו"ה יוסף אבד"ק אולינוב-עין** [אוהל מועד] בח"ב:

[עז] **הרב מו"ה יוסף סג"ל** גאון גדול ומפורסם מאד בדורו אבד"ק פרעמסלא. בן הגאון הגדול המפורסם בכל תפוצות ישראל מו"ה משה חריף אבד"ק לבוב בהגאון מ' שלמה אבד"ק פולנאה וק"ק לבוב אשר היה חתן הגאון ראש הגולה מו"ה נתן נטע כהנא אבד"ק אוסטרה והגליל. ומוהר"י הנזכר היה חתן הגאון המקובל אלהי מו"ה יהודה ליב חסיד אבד"ק לבוב ודק"ק פרעמסלא זי"ע:

[עח] **הרב מו"ה יוסף** הרב הגאון המפורסם בישראל חסידא קדישא אבד"ק הוראבשוב ודק"ק אוסטילא. בן הגאון איש אלהים קדוש מ' מרדכי אבד"ק נשחיז ז"ל. והוא מחותנו של הגאון הק' מו"ה אברהם יהושע העשיל אבד"ק אפטא זי"ע:

[עט] **הרב מו"ה יוסף הלוי** חבירו של מהרח"ש ז"ל [עיין ה"ר יעקב רינע...]

[פ] **הרב מו"ה יוסף דארמאשטא** גדול בתורה בזמן הגאון [בעל] קרבן נתנאל חיבר ספר על ג' מסכתות וקראו בשם עץ יוסף. והוא תלמיד הגאון המפורסם בדורו מו"ה מרדכי האלברשטאט ז"ל:

[פא] **הרב מו"ה יוסף** גאון גדול וצדיק ומקובל מפורסם אב"ד ור"מ דק"ק פינסק וק"ק קארלין. מחותנו של הרב החסיד המפורסם מ' משה אבד"ק סלאוויטא. והוא רבו של הגאון המפורסם מו"ה יעקב מאיר פאדווא אבד"ק בריסק זצ"ל. והשאיר אחריו כתבים רבים בנגלה ובנסתר:

[פב] **הרב מו"ה יוסף קעזים** הרב הגדול המפורסם בדורו צדיק יסוד עולם חסידא קדישא אבד"ק חעלמא. יאנוב לעוורטוב. בן הרב הגדול מו"ה ישראל ז"ל אבד"ק פרשעווורסק מחותנו של הרב הגדול ח"ק מו"ה מאיר אבד"ק סטאבניץ ואפטא. והוא מתלמידי הרב הקדוש מו"ה יעקב יצחק מלובלין זצ"ל. ובנו הוא הרב הצדיק מו"ה ארי' ליב אבד"ק חעלמא חתן מוהר"ם הנזכר:

[פג] **הרב מו"ה יוסף** [עיין מ' מנחם מאניש]:

[פד] **הרב מו"ה יוסף יוזפא** הרב המופלג המפורסם בדורו בהגאון המפורסם מו"ה משה ז"ל שנתקבל לנשיא בא"י. בן הגאון מו"ה יעקב סג"ל הורוויץ אחי השל"ה הקדוש ז"ל. וחתנו של הגאון מאור הגולה המקובל אלהי מו"ה מנחם מאניש חיות ז"ל אבד"ק ווילנא בהגאון מו"ה יצחק חיות בעל

אפי' דברבי. והרב הנזכר הוא זקינו של הגאון מו"ה יוסף יוזפא מק"ק הורבשוב:

[פה] הרב מו"ה יוסף רב גדול בתורה מפורסם בדורו אבד"ק עיר חדש. בן דורו של הגאון בעל נו"ב ומזכירו איזה פעמים בתשובותיו ומהם במ"ת או"ח סי' מ"ז וסי' צ"ג ובאה"ע סי' קנ"ח:

[פו] הרב מו"ה יוסף הוא הגאון הגדול נזר ישראל עטרת הגולה חסיד ועניו המפורסם בדורו אב"ד ור"מ בכמה מדינות. וגדול שמו בישראל. וראיתי חקוק עליו כי בכל התאספות במדינת פולין חכמים וגאונים הסכימו כולם לדעת הגאון הנ"ל וכאשר גזר כן יקום וכן היה. ונאסף אל עמיו זקן ושבע ימים כבן מאה שנים שנת יבוא בשלום לפ"ק ומנוחתו בק"ק פראג:

[פז] הרב מו"ה יוסף מיארטשוב רב גדול בישראל וצדיק מפורסם חסידא קדישא מק"ק טאמישוב. והי' ביחד עם הרב הגדול עיר וקדיש מק"ק קאצק בעודנו יושב בשבת תחכמוני בעיר הזאת. ורבים מישראל התקבצו גם אליו ליקח תורה מפיו. והוא תלמיד הרב הקדוש מו"ה יעקב יצחק מלובלין זצ"ל ותלמיד מובהק של הגאון קדוש ישראל מו"ה אברהם יהושע העשיל אבד"ק אפטא זצ"ל:

[פח] הרב מוהר"ר יוסף קאזאק גאון גדול ומפורסם מאד בדורו. אב"ד ור"מ דק"ק בריסק חתן הגאון השר מו"ה שאול וואהל מק"ק הנ"ל:

[פט] הרב מו"ה יוסף הגאון הדרשן המפורסם דיין מצוין בק"ק פוזנא. חיבר ס' יסוד יוסף. יד יוסף. ויכלכל יוסף. וילקט יוסף. שדה בוכים. ויש לו תשובה בס' אבן השוהם סי' ה' בנידון היפך שבועה:

[צ] הרב מו"ה יוסף סג"ל לאנדא גאון גדול ומפורסם בדורו. אבד"ק קעמפנע בימי הגאון מוהרע"ק איגר ושקיל וטרי בהדי' בתשובותיו. והוא אבי הגאון מו"ה ישראל יונה אבד"ק הנ"ל ה"ה ספר מעון הברכות. ובנו הנזכר מביאו כמה פעמים בספרו הנ"ל עיי"ש:

[צא] הרב מו"ה יוסף פארדו הגאון המובהק המפורסם בדורו אב"ד ור"מ דק"ק אמשטרדם וזה לשון הרב קו"ה וגם בזמן הרב מוהרי"ן ן' עזרא היו בשאלוניקי ה"ר יוסף פארדו חכם גדול וחסיד ובעל מעשים טובים והוא היה אביו של הרב ר' יצחק פארדו וה"ר אברהם פארדו והלך לו משאלוניקי לאמשטרדם ושם קבלוהו עליהם לרב ולקצין והרביץ שם תורה הרבה ונפטר שם. וזהו שנזכר סוף ספר יפה תואר בחלק בראשית ברבוי החכם ה"ר אברהם זצ"ל עיי"ש עכ"ל הרב קו"ה. ונדפס ממנו ספר קטן פסקי דינים מש"ע או"ח ויו"ד בקיצור נמרץ נקוב בשם שלחן הטהור:

[צב] הרב מו"ה יוסף חייקא צדיק וחסיד מפורסם מק"ק אליק. הזכירו הגאון ח"ק ה"ה ס' אורח לחיים על התורה ומביא משמו חידושי תורה. ודבריו מובאים ג"כ בס' אדני פז:

[צג] הרב מו"ה יוסף הולים אבד"ק טוסמניץ ודק"ק סקאלי. [עיין ה"ר ארי' ליב בן הגאון רמדת צבי]:

[צד] הרב מו"ה יוסף קאצענעלינבוגן. גאון מפורסם בדורו ממשפחות המיוחסות שבישראל מגזע מהר"מ פאדובה זי"ע. והוא אבי הני תרי צנתרי דדהבא הגאונים הצדיקים מו"ה אריה ליב אבד"ק בריסק ומו"ה שאול מווילנא:

[צה] הרב מו"ה יוסף סג"ל לאנדא גאון גדול ומפורסם בדורו אב"ד בקלוז דק"ק אפטא. והיה מחותנו של הגאון מו"ה יצחק הלוי הורוויץ אבד"ק אה"ו זצ"ל:

[צו] הרב מו"ה יוסף מזאמגורד הגאון החסיד צדיק יסוד עולם. תלמיד אחיו הרב הגדול חסידא קדישא מו"ה אברהם מרדכי מפינטשוב תלמיד מובהק של הקדוש והטהור הר"ר אלימלך מליזענסק זי"ע:

[צז] הרב מו"ה יוסף רב גדול בתורה אבד"ק טעפלפאלי. מחותנו של הגאון בעל נו"ב ומזכירו בתשובותיו במ"ק יו"ד סי' ס"ב:

[צח] הרב מו"ה יוסף הגאון המובהק המפורסם בדורו אבד"ק פילץ. נכד הגאון המופלא מו"ה אברהם חיים שור בעל תורת חיים. חיבר ס' מעשה חשב על מס' ב"ק ושבועות. ובנו הוא הגאון מו"ה משה אלי' ראבד"ק קראקא בעל הלכה למשה:

[צט] הרב מוהר"ר יוסף אהרן הגאון החסיד המפורסם. אבד"ק אוסטראווע ודק"ק וולאדאווע תלמיד להרב הגדול והקדוש מו"ה שמחה בונם מפרשיסחא זצ"ל. ותלמיד מובהק להרב הגדול והקדוש מו"ה מנחם מענדל מקאצק נבג"מ:

[ק] הרב מו"ה יוסף הוא המאור הגדול המובהק נזר הקודש איש מופת מפורסם בדורו אב"ד ור"מ דק"ק אוסטראווצע. טארניגראד. חענטשין. בן הגאון המפורסם מופת דורו מו"ה אביגדור אבד"ק נאווי פאלע ודק"ק חענטשין בהגאון מו"ה מנחם מענדל בעל עטרת זקנים בהגאון מו"ה משה אבד"ק טארני בהגאון מו"ה מענדל מרגליות אבד"ק פרעמסלא. חיבר ספר תבנית אות יוסף בפלפול

בפלפול. ומספרים ממנו נוראות ונפלאות זי"ע:

[קא] הרב מו"ה יוסף יאסקי מלאשקוויץ הרב הצדיק המפורסם. חסידא ופרישא. בן הרב הס"ק מו"ה שמשון מאיזראן זצ"ל בהרב הגדול איש אלהים מו"ה משולם פייביש הלוי העליר מזבערז זצ"ל. ומהר"י הסופר הוא חתן הרב הגדול חסידא קדישא מו"ה מאיר מפרימישלאן זי"ע:

[קב] הרב מו"ה יוסף הגאון הגדול המפורסם אבד"ק ראסטיץ. בימי הגאון בעל נו"ב ושקיל וטרי בהדי' ומזכירו הרבה פעמים בתוך תשובותיו:

[קג] הרב מו"ה יוסף ברוך קאזים הרב הכולל אחד מרבני מנטובה בימי הגאונים הרב פחד יצחק והרב לחמי תודה. ויש לו תשובה בספר שמש צדקה להגאון מו"ה שמשון מורפורגו ז"ל:

[קד] הרב מו"ה יוסף כ"ץ הרב הגדול והקדוש מתושבי עה"ק תוב"ב עמיתו וחבירו של הרב ח"ק מו"ה גרשון קיטווער. ובאגרת מרבינו הקדוש הבעש"ט נבג"מ לגיסו הרב הנזכר הנדפס בסוף ס' בן פורת יוסף מזכירו שם, וז"ל הרב המפורסם החסיד עובד השם ומעשיו רצוים לפני השם זכל מעשיו לש"ש כו':

[קה] הרב מו"ה יוסף יאסקי אבד"ק לובלין [עיין מו"ה אליעזר אב"ד דגליל מינסק ומו"ה יאסקי אבד"ק סלוצק]:

[קו] הרב מו"ה יוסף יאסקי תאומים הגאון האמתי המפורסם בדורו איש מופת אב"ד ור"מ דק"ק קראקא, בן הגאון המפורסם מו"ה יהושע פייבל תאומים, אחי הגאון המופלא מו"ה חיים יונה תאומים אבד"ק פרעמסלא. והוא אבי הגאון המפורסם מו"ה שמואל תאומים ואבי זקינו של הגאון בעל פרי מגדים:

[קז] הרב מו"ה יוסף קראטשין גאון מפורסם בימי הגאון בעל נודע ביהודה, ומזכירו איזה פעמים בתשובותיו מהם מתדורא קמא או"ח סי' ל"ג ובאה"ע סי' צ"ח:

[קח] הרב מו"ה יוסף גאון עולם מופת הדור שלשלת היוחסין אב"ד ור"מ דק"ק סלוצק ודק"ק האלוסק, בן הגאון החסיד מוהר"ר מנחם מענדל אבד"ק מינסק בהגאון החסיד מופת דורו המקובל הנודע בשערים מוהר"ר משה זאב שהי' אב"ד דגליל הנ"ל ואח"כ נתקבל לק"ק פיורדא בהגאון החסיד מופת דורו המקובל אלהי מו"ה יודל אבד"ק קאוולי בהגאון מו"ה משה בהגאון מו"ה צבי הירש סבא בהגאון השכב"ה מו"ה יוסף יאסקי אבד"ק לובלין נכד לרבינו הגדול מהר"ל מפראג זי"ע. והגאון הנזכר הוא זקינו של הגאון בעל מראות הצובאות. ודבריו מובאים בספר קישוט טוב:

[קט] הרב מו"ה יוסף ראשקווער רב חסיד וקדוש. בן הקדוש אלהי המקובל המפורסם מוהר"ר שבתי ראשקווער, והוא מתלמידי הרב הגדול ארי' דבי עילאי רבי פנחס מקאריץ זי"ע:

[קי] הרב מו"ה יוסף יוזפא גאון גדול ומפורסם מק"ק הורבישוב בן הגאון מו"ה ברוך שהי' נקרא בשמו ר' ברוך חריף וחתן הגאון מו"ה יעקב קאסלינר אבד"ק לאקאטש ריש מתיבתא דק"ק קאוולי [ועיין ה"ר יחיאל מיכל סגל הורוויץ]:

[קיא] הרב מו"ה יוסף יששכר במוהר"ר אלחנן. עיין [שלשה שריגים] בח"ב:

[קיב] הרב מו"ה יוסף מיאנפאלי רב חסיד וקדוש צדיק יסוד עולם. בן הרב הגדול הקדוש מו"ה יחיאל מיכל מזלאטשוב זצלה"ה, תלמיד מובהק של רבינו הבעש"ט נבג"מ, והוא אחד מחמשה בנין קדישין ארזי הלבנון אשר הניח אביו הקדוש והאירו לכל העולם:

[קיג] הרב מו"ה יוקל הוא הגאון הגדול עוקר הרי הרים בפלפולו המפורסם בדורו לאות ולמופת, אבד"ק בראד. גלוגא. אה"ו. בן הגאון האמתי איש אלהים מו"ה מאיר ז"ל אבד"ק טיקטין והגליל אחי הגאון הקדוש איש מופת מו"ה צבי הירש אבד"ק טשארטקאוו, ובנו הוא הגאון האמתי מאור הגולה מו"ה יצחק הלוי הורוויץ שהי' אבד"ק הארחוב. בראד. גלוגא. אה"ו המובא בנודע ביהודה [ועיין ה"ר מאיר מטיקטין]:

[קיד] הרב מו"ה יושע העשיל גאון גדול ומפורסם בדורו אבד"ק לארמוט בזמן הגאון מוהר"י אייבשיץ וסיעתו, והוא בן התייר הגדול הגאון המפורסם בדורו מו"ה אברהם הכהן מזאמושטש השה"ש שו"ת בית אברהם:

[קטו] הרב מו"ה יחזקאל מקאזמיר הרב הגדול המפורסם בישראל. צדיק יסוד עולם. מופת הדור והדרו. נזר ישראל ותפארתו, בוצינא קדישא חסידא ופרישא. נודע בשערים גדולתו ותפארתו בקודש. כי מימי נעוריו פרש עצמו מעניני עוה"ז להיות עובד ה' באמת ושמש ת"ח הרבה קדושי עליון ובכל כחו מסר את עצמו במסירת נפש על כל דבר, וכל מניעות העוה"ז כלא היו בעיניו עד כי זכה וזיכה את הרבים ללמדם הדרך ה' ויראתו הטהורה. ורבים מישראל התקבצו אליו לשתות בצמא דבריו הקדושים ולהדריכם בהדרך ישרה על מבועי התורה ועבודה ולחסות בצל כנפי קדושתו

הרב הקדוש ר' יחזקאל זצלה"ה היה תלמיד להרב הגדול איש אלהים קדוש מו"ה יעקב יצחק הלוי זצלה"ה הרב מלובלין. ותלמיד מובהק להאי חסידא קדישא נר ישראל מו"ה שמואל מקארוב זצלה"ה ולהרב הגדול חסידא קדישא מו"ה יצחק מווענגראב זצלה"ה זכותם יגן עלינו. וצדיקי דורו חבבו אותו למאוד והמתיקו סודם עמו. ובעוה"ר נקרא אל השמים לאור באור החיים שנת תרט"ז לפ"ק צדקתו עומדת לעד. וזכיתי להכיר אותו צדיק זי"ע:

[קטז] הרב מו"ה יחזקאל מגלוגא [עיין מו"ה מאיר סג"ל בעל דברי מאיר]:

[קיז] הרב מו"ה יחזקאל הגאון הגדול החסיד המפורסם בדורו אבד"ק קארלסבורג ומדינת זיבנבערג, תלמיד מובהק של הרב הגדול חסידא קדישא מו"ה מנחם מענדל מרימנאב, והס' מנחם ציון הנדפס הוא כתבו ולשונו מה ששמע מפי רבו הק' מדי חודש בחדשו ושבת בשבתו. ושקיל וטרי עם הגאון בעל חתם סופר ומזכירו שם בתשובותיו לאה"ע סי' ס"א וסי' ח', גם הגאון בעל חמדת שלמה מזכירו בתשובותיו לאה"ע סי' ח'. ונדפס ממנו חיבור מתשובות בשם מראה יחזקאל:

[קיח] הרב מו"ה יחזקאל הלוי [עיין הי"ר משה יצחק גזלאטווע]:

[קיט] הרב מו"ה יחזקאל כאצנעלינפוגז גאון מפורסם בדורו אבד"ק סוסלאוויץ, בן הגאון המפורסם בדורו מו"ה אברהם ק"פ אב"ד דק"ק בריסק בהגאון מו"ה דוד ק"פ אבד"ק קידאן בהגאון מאור הגולה בעל כנסת יחזקאל:

[קכ] הרב מו"ה יחזקאל מקאזניץ רב חסיד וקדוש, נכד הגאון רשכב"ה בעל פני יהושע ז"ל, מחותנו של הגאון הקדוש היהודי מפרשיסחא ז"ל, והוא תלמיד מובהק של הגאון קדוש ישראל המגיד מקאזניץ ז"ל. ורבים מישראל לקחו תורה מפיו. ונכדו הוא הגאון הצדיק מו"ה יעקב דוד ז"ל אבד"ק ווישעגראד ושאר קהלות אשר מנוחתו בפה עירנו:

[קכא] הרב מו"ה יחזקאל סג"ל הגאון המפורסם אבד"ק טרענטשין בימי הגאון בעל חתם סופר, ומזכירו הרבה פעמים בתשובותיו:

[קכב] הרב מו"ה יואל מיכל גאון אמתי וחסיד מופת דורו אב"ד דק"ק פרעמסלא והגליל בימי הגאון מוהר"י אייבשיץ וסיעתו, והגאון מו"ה מאיר פוזנער מביאו בקונטרס צלעות הבית אשר לו סי' ט'. וגם הוא עמד לימין צדקו של הגאון מוהר"י בעת המחלוקת הידועה. ויש לו תשובה בתוך תשובות של הגאון רח"כ ראפאפורט חלק אה"ע סימן כ"ו:

[קכג] הרב מו"ה יחיאל בה"ר זרח ן' תומר עיין [מעין שבית ה'] בח"ב:

[קכד] הרב מו"ה (אהרן) יחיאל מיכל הגאון הגדול חסיד ועניו מפורסם בדורו, בן הגאון מו"ה בנימין וואלף בהגאון הגדול שר התורה מו"ה אהרן שמעון שפירא אב"ד ור"מ דק"ק פראג. יגע ועמל בתורה ימים ולילות והרביץ תורה במקהלות. וחיבר ספרים יקרים ה"ה ספר מים קדושים על קדשים וס' לב ים התלמוד פירוש מספיק על כל התלמוד ירושלמי. ועלה אל האלהים שנת תפ"ד לפ"ק ומנוחתו כבוד בפראג אצל אביו הגאון הקדוש הנזכר:

[קכה] הרב מו"ה יחיאל חתן רבינו הקדוש אור ישראל הבעש"ט נבג"מ, וקדוש יאמר לו, אבי הני תרי צנתרי דדהבא קדושי עליון מו"ה ברוך ממעזבעז ומו"ה משה חיים אפרים אבד"ק סדילקאב ה"ה ס' דגל מחנה אפרים. והובא בס' הנזכר:

[קכו] הרב מו"ה יחיאל מרגליות הגאון הגדול חסידא קדישא המפורסם בדורו צדיק יסוד עולם אבד"ק הוראדני בימי הגאון מוהר"י אייבשיץ, ויש לו תשובה בס' גבעת שאול להגאון האמתי מו"ה שאול אבד"ק לאמז, גם יש לו תשובה בספר תשובת שמואל להגאון מו"ה שמואל אב"ד דגליל מינסק נכד הגאון בית שמואל ז"ל, והוא עמיתו וחבירו של הרב המוכיח הקדוש והטהור מו"ה יצחק מדראהביטש זצ"ל, והגאון ח"ק מו"ה ישכר בער אבד"ק זלאטשוב ה"ה ס' בת עיני אשר מנוחתו באה"ק תוב"ב. מזכירו בספרו מבשר צדק ומביא משמו דבר תורה זי"ע:

[קכז] הרב מו"ה יחיאל מיכל שפיאר גאון גדול ומפורסם אבד"ק גלהוזין. חתן הגאון החסיד המפורסם בדורו מו"ה רפאל הכהן בעל תורת יקותיאל, ובס' מרפא לשון מהותנו הגאון הנזכר מובא שם כמה חדושים ממנו:

[קכח] הרב מו"ה יחיאל הקדוש מנעמרוב גאון גדול וחסיד, קדוש וטהור. נהרג בעוה"ר על קדושת השם ותורתו בשנת ת"ח הי"ד זי"ע:

[קכט] הרב מו"ה יחיאל מיכל סג"ל גאון מפורסם בדורו אבד"ק פראתניק, אחיו של הגאון החסיד בעל נועם מגדים. בני הגאון המפורסם בדורו מו"ה יעקב הלוי איש הורוויץ אבד"ק שינאווא בהגאון מו"ה יוסף יוזפא מק"ק הורבישוב בהגאון החריף מו"ה

מו"ה ברוך הנודע בשם ר' ברוך חריף בהרב המופלג מו"ה יוסף יופא ז"ל בהגאון המפורסם בדורו מו"ה משה שנתקבל לנשיא בא"י בהגאון הקדוש מו"ה יעקב סג"ל הורוויץ אחי הגאון הקדוש השל"ה ז"ל :

[קל] **הרב מו"ה יחיאל אבד"ק קאוולי** הוא הקדוש. תלמיד מובהק של רבינו הבעש"ט נבג"מ, ומספרים ממנו נוראות זי"ע :

[קלא] **הרב מו"ה יחיאל מיכל עפשטיין** עיין [קיצור של"ה] בח"ב :

[קלב] **הרב מו"ה יחיאל מיכל** הוא המאור הגדול בוצינא קדישא, איש אלהים קדוש מאוד נעלה, מ"מ דק"ק זלאטשוב וק"ק יאנפאלי ושאר קהלות קדושות, בן הרב הקדוש המפורסם המוכיח הגדול מוהר"ר יצחק זצ"ל מדראהביטץ, תלמיד מובהק של רבינו הבעש"ט נבג"מ. והניח אחריו המשה בנים קדושי עליון כמוהו והאירו לכל העולם, והמה הר"ר יוסף מיאנפאלי, וה"ר בנימין וואלף מזבערז, וה"ר מרדכי מקרעמניץ, וה"ר יצחק מראדוויל, וה"ר משה מזאוועהעל, ורבים מגדולי ישראל הלכו לאורו לשמוע מפיו דברי אלהים חיים. ובס' לקוטי יקרים נמצא גם ממנו דברים יקרים העומדים ברומו של עולם, גם נדפס ממנו התנהגות הם מלאים מוסר ויראת ה'. ובס' תפארת עוזיאל להגאון ח"ק מו"ה עוזיאל מייזלש זצ"ל. נדפס שם הספד מה שעשה לו הגאון הנזכר :

וראיתי כתוב בספר נתיב מצותיך שביל אמונה ח"ג סי' כ"ה וז"ל בתוך דבריו. כמו שאירע לבן הקדוש של הרב מו"ה מיכל מזלאטשוב שמו ר' יוסף מיאנפאלי, פעם אחת אנגיד ואתנח ועלה למעלה וטבלו אותו בנהר דינור והמעשה ארוך ונפלא. ופ"א חלה ונטה למות ואינגד ואתנח והוא היה דרכו להתפלל מאוד בכוונה ובפרט תפלת ערבית והיה מקפיד על מי שאינו מתפלל מעריב בכוונה עצומה, וכך אמר עליו אביו הקדוש יוסף בני יכול להתפלל. ובעת חליו ראה ששוקלין כל זכיותיו והביאו כל התפלות שהתפלל מקטנותו ועד אותה השעה לא נעדרה אחת מהן וראה שבא מלאך אחד נורא ואמר מה זה אלו התפלות ונפח בם וברוח שפתיו נתפזרו ולא נשאר אלא תפלה אחת מאירה באור צח, והוא היה עומד לפני הב"ד של מעלה ידיו מרתתין, ובאותו היום מת אביו הקדוש כי פתאום בסעודה שלישית נסתלק בעת הלוכו אנה ואנה בדביקות נפלא בחדר שלו, ואמר בהאי רצון אסתלק משה, כי לערך שני שנים קודם פטירתו היו צריכים לשמור אותו שלא תצא נשמתו מרוב דביקות בוראו כי היה דרכו לילך אנה ואנה עד שפניו היו בוערים כמראה הלפידים. ופ"א אמר הגאון מו"ה יוסף מזמיגראד כי ראה היאך עקביים של רבינו הקדוש עומדין בג"ע העליון, והיה צריך שמירה יתירה והיה דרכו לאכול סעודת ג' בחדרו מיוחד עם איזה מבניו ואח"כ היה הולך לבית מדרשו לומר תורה ושירות עד שגמר הסעודה שם; ובעת הזאת לא היה שם עמו שום אדם והיה רץ בחדרו אנה ואנה ואמר כו' כנ"ל עד שראתה בתו ורצה ואמרה לאחיה הצדיק מו"ה יצחק מראדוויל ורץ להבית ותפסו לבלבל אותו ולהורידו ונפל על שכמו ואמר שמע ישראל כו' ויצתה נשמתו הקדושה. ור' יוסף בנו היה למעלה עד יום הא' לבוקר ובעת שהיה עומד לפני הב"ד שמע כרוז שילכו הצדיקים לקבל פני הרב ר' מיכל מזלאטשוב שבא לכאן. והלכו ובתוכם הלך מרן הקדוש הבעש"ט רבו וראה אותו עומד לפני הב"ד ואמר לו יוסף בני מה לך בכאן, וסיפר לו כל הענין, והלך מרן לפני הב"ד ואמר להם מה לכם עם ר' יוסף חביבי שאתם אומרים שאין תפלתו זכה אני אומר לו שיתפלל בכאן תפלת שהרית ואתם תראו היאך תפלתו היא בלב שלם ואמת, וקרא אותו ואמר לו התפלל בכאן בני לפני יוצר כל ויושע לך והתחיל להתפלל, ומתוך גודל כוונת התפלה התחיל למטה הגוף להזיע ובתפלה זאת העלה כל התפלות להיות מאירין ובהירים ואתער ונתרפא מחליו, ובאו אליו אמו ואחיותיו ואמר אליהם למה אין אתם מפשיטים הקשוטים מעליכם הרי אבינו נסתלק מן העולם כו'. עכ"ל הרב נתיב מצותיך. ומעתה כל איש הקורא זה בודאי יבוש במעשיו, כי עין בעין יראה כי גדלה מאד עבודת ה' אין חקר. השי"ת יתקננו בעצה טובה ויטהר לבנו לעבודתו אמן. ומתלמידיו הנודעים לי הכה הגאון הקדוש איש מופת מו"ה מרדכי אבד"ק נשחיז, והרב הגדול והקדוש מו"ה משולם פייבש הלוי מזבערז, והגאון המקובל אלהי מו"ה יצחק אייזק הכהן אבד"ק קארץ ה"ה ס' ברית כהונת עולם, והגאון הקדוש מו"ה חיים מטשארנאוויץ בעה"מ ס' באר מים חיים ועוד חבורים זי"ע. [ועיין ה"ד פנחס הלוי הורוויץ] :

[קלג] **הרב מו"ה יחיאל ב"ר יקותיאל** הרופא. עיין [מעלות המדות] בח"ב :

[קלד] **הרב מו"ה יחיאל** גאון מפורסם בדורו אבד"ק שאטלאנד, והוא חותנו של הרב הגדול מו"ה אברהם דאנציג בעל חיי אדם וחכ"א :

[קלה] **הרב מו' יחיאל מיכל** הגאון המפורסם בדורנו אבד"ק בראד, בן הגאון מו"ה מאיר קריסטענפאלר אבד"ק הנ"ל בהגאון הגדול בדורו מו"ה צבי הירש אבד"ק בילקאמין וחתן הגאון מאור הגולה מו"ה אהרן מק"ק בריסק בעל מנחת אהרן, ובשנה דאשתקד עזב את האדמה ועלה לישיבה של מעלה תנצב"ה :

[קלו] **הרב מו"ה יחיאל העליר** הגאון המפורסם בדורנו כליל החכמה והמדעים אבד"ק סובאלק, חיבר ספר עמודי אור מתשובות, וס' עוטה אור, ונפטר זה לא כביר :

[קלז] **הרב מו"ה יעקב שור** גאון גדול ומפורסם בדורו אבד"ק בריסק.

בן הגאון המפורסם בדורו מו"ה אפרים זלמן שור ה"ה תבואות שור. אחי הגאון המופלא בעל תורת חיים. חיבר ספר בית יעקב חדשים על מסכת סנהדרין:

[קל"ח] **הרב מו"ה יעקב** הוא הגאון האמתי. מאור הגולה. רכב ישראל ופרשיו. עטרת תפארת יעקב. אב"ד ור"מ דקהלות קדושות ליסא. קאליש. סטרייא. ושם חלקת מחוקק ספון. בן הרב הגדול מו"ה יעקב משה ז"ל אבד"ק זאבראב. בהגאון החסיד המפורסם בדורו מו"ה נתן מבראד בהגאון מאור הגולה אביר הרועים מו"ה צבי אשכנזי בעל חכם צבי זצלה"ה:

הגאון רבן של ישראל מוהר"י מליסא. היה תלמיד מובהק להגאון הגדול בדורו מו"ה משולם איגרא זצ"ל אבד"ק טוסמניץ ודק"ק פרעשבורג. הוא המאור הגדול המפורסם בכל קצוי ארץ ואיים רחוקים. ושמעתתיה מבדרין בעלמא ונתפשטו הוראותיו בכל תפוצות ישראל, והאיר עיני הגולה בחבוריו היקרים. ה"ה, נתיבות המשפט, חוות דעת. מקור חיים. תורת גיטין. בית יעקב. קהלת יעקב. נחלת יעקב. דרך חיים. ועוד כמה חבורים יקרים הנפרטים בח"ב. ושקיל וטרי עם ראשי גאוני דורו המפורסמים ודבריו מובאים בתשובותיהם. ונח נפשיה דרב שנת תקצ"ב תנצב"ה:

[קלט] **הרב מו"ה יעקב** גאון גדול ומפורסם בדורו אב"ד דגליל פאראליע, בן הגדול בדורו מו"ה משה חריף ז"ל. והוא זקינו של הגאון בעל ישועות יעקב ז"ל:

[קמ] **הרב מלובלין.** (ר' יעקב יצחק הלוי הורוויץ) הוא המאור הגדול, אספקלריא המאירה, איש אלהים קדוש וטהור מאוד נעלה. תלמיד האשל הגדול הגאון אלהי מו"ה דוב בער המגיד ממעזריטץ, ותלמיד מובהק להרב הגדול עיר וקדיש מו"ה אלימלך מליזענסק זי"ע. צדקתו חסידותו רוח קדשו היה הפלא ופלא, ולפניו נגלו כל שערי אורה וכל רז לא אנים ליה, נורע בשערים גדולתו, ומי יבוא אחרי המלך לספר בשבחו, ומי יפאר השמש בצהרים, כי לו דומיה תהלה:

הרב הגדול והקדוש מלובלין כל גדולי ישראל הלכו לאורו ותלמידיו הקדושים האירו כל פני תבל ממזרח שמש עד מבואו. ובאורם נראה לנו אור. ומגדולי תלמידיו ה"ה הגאון הקדוש עוקר הרים מו"ה יעקב יצחק זצ"ל הנודע בשמו הק' היהודי מפרשיסחא. הרב הגדול קדוש וטהור מו"ה דוד טלעלוב זצ"ל, הרב הגדול נזר הקודש מו"ה שמואל מקארנב זצ"ל. הגאון הקדוש עוקר הרים מו"ה ישעיה זצ"ל אבד"ק פרשעדבורז. הרב הגדול בוצינא קדישא מו"ה קלונימוס קלמן זצ"ל מקראקא בעה"מ ס' מאור ושמש על התורה. הרב הגדול נזר הקודש מו"ה שמחה בונם זצ"ל מפרשיסחא. הגאון הקדוש מו"ה אליעזר הלוי הורוויץ זצ"ל אבד"ק טארניגראד בעה"מ ספר נועם מגדים ואמרות טהורות. הרב הגדול בוצינא קדישא מו"ה צבי הירש מזידיטשוב זצ"ל בעה"מ עטרת צבי פירוש על הזוהר ועוד חבורים. אחיו קדוש ישראל מו"ה משה סמבריר בעה"מ ס' תפלה למשה. הגאון הקדוש מופת הדור מו"ה מאיר הלוי זצ"ל אבד"ק סטאבניץ ודק"ק אפטא בעה"מ ס' אור לשמים. הגאון הק' עוקר הרים מו"ה יעקב צבי זצ"ל אבד"ק דינוב בעה"מ ס' מלא הרועים. הגאון הקדוש מו"ה יעקב שמעון זצ"ל מק"ק זעלהוב הנודע בשם ר' שמעון דייטש. הגאון החסיד מופת הדור מו"ה נפתלי צבי הורוויץ זצ"ל אבד"ק ראפשיץ. הגאון הקדוש מו"ה משה טייטלבום זצ"ל אבד"ק איהל בעה"מ ס' ישמח משה. הגאון ח"ק מו"ה יצחק משה עזריאל זצ"ל אבד"ק בעלזיץ וק"ק באחווע ואגפיה. הגאון הקדוש מו"ה צבי אל מלך זצ"ל אבד"ק דינוב בעה"מ ס' בני יששכר ועוד חבורים. הרב הגדול הסידא קדישא מו"ה נחמיה זצ"ל אבד"ק יוזעפאף. הגאון ח"ק מו"ה שמעון זצ"ל אבד"ק דאברמיל ודק"ק יערסלוב בעה"מ ס' נחלת שמעון. הרב הגדול חסידא קדישא מו"ה יוסף קעזים זצ"ל אבד"ק יאנוב. ועוד כמה גאוני ישראל קדושי עליון אשר שתו בצמא דבריו הטהורים והסתופפו בצל כנפי קדושתו:

רבינו הקדוש מלובלין ראיתי לאחד קדוש מדבר עליו, הוא הגאון החסיד מו"ה צבי אלימלך מדינוב בספרו היקר אגרא דפרקא. וז"ל הטהור. בעינינו ראינו מכבוד אדומו"ר הקדוש מלובלין אשר הי' קורא מהכתב שמות בני אדם הי' מתבונן ברוח קדשו מעשי האיש אם זך ואם ישר פעלו או בהיפך ח"ו כו' עכ"ל. והיבר שלשה ספרים והם דברי אמת. זאת זכרון. וזכרון זאת. והשנה אשר ננגז ארון הקודש ועלה לשמים הוא שנת תקע"ה:

[קמא] **הרב מו"ה יעקב האמבורג** אחד מהגאונים בזמן הגאון רשכב"ה מוהר"י איבשיץ ז"ל. ומתנצל א"ע באגרתו אליו שאיננו מן הסוררים ומורדים בו ולא יחשוב עליו פיגול:

[קמב] **הרב מו"ה יעקב שמשון** הוא הגאון הגדול איש אלהים. קדוש עליון נורא מאוד. אב"ד דק"ק שיפטיווקע. באר סלאוויטא. אומין. היה תלמיד מובהק של האשל הגדול הגאון אלהי מו"ה דוב בער המגיד ממעזריטץ. ואח"כ תקע אהלו ומקום קדשו באה"ק תוב"ב, וגם שם האירה כל הארץ מקדושת תורתו ונתנו כבוד לשמו ולזכרו. ושם מנוחתו כבוד:

הגאון הקדוש משיפטיווקע, כפי הנראה היה גם תלמידו של הרב הקדוש והטהור ר' ברוך ממעזבעז זצ"ל נכד רבינו הבעש"ט. כי כל יקר ראתה עיני מכתב התנצלות מהגאון הנזכר להק' ר"ב בענין מעות א"י מה ששינה

באודותו

מאוהרתו, והרב הקדוש ר"ב הקפיד עליו כנראה מאגרת הזה ושלח לו דברי ריצוי ותחנונים שישלח לו ע"ז, ומחמת שחביבים עלי דברי קדשו אעתיק אותם אות באות וז"ל ויטהור. רם על רמים. אדון החכמים, נזר הנבונים. צופה בעליונים ובתחתונים. תבל וארקא בשבילו נזונים. ה"ה כבוד אדוני מורי ורבי, פאר הדור והדרו, הכל רצים עושים דברו, כשלמה עוטה אורה, אור צח ומצוהצח, כי לו נאה לעולם חוסן. ולנצח עטרה שעטרה לו אמו הלא היא כנסת ישראל, דעייל לפני ולפנים, שכן ישנו בשאלה מה פעל אל, כלהון ארקסאות מחכאין דלציית הגה מפיו יצא. הלכתא דקב"ה מחדש בכל יומא, מורנו ר' ברוך נר עולם. מאת קטן עבדיו, מתענג בנופת מוסריו, מתעלם בתוכחותיו המגולות, נושא רצפתו לגעת על פיו, בוטח בצדק המלובש ובמעיל הצניף מהכוות, משתחוה מרחוק מול שער המזרח, הנני נשפט על אמרי לא חטאתי, כי המר שדי לי מאוד בהלקח ממני בני מחמד עיני מו"ה יהושע העשיל ודביתא שביבא ונכדי מבתי. מי שאמר לעולמו די יאמר לצרותי די, ועל כלהון שבחנא לה' דנספית בהאי עלמא טובא. עתה רעדו אברי אחזני פלצות במורא כהדין דאחזיה פודגרא, לגשת עד הלום לבקש מטו מאדמו"ר אם ישיב מחשבתו הטהורה בדידי כהרף עין ידון אותי לכף זכות, כי אמרתי בשביל פרנסת עניים ואביונים על כל פשעים תכסה אהבה, וכהדין איגרא יהבית מן סיבותי, ובגין האי סיבותי יעבור על פשעי ולא לפסוק על חיותא. כה דברי קטן מקטני תלמידיו, הדופק על השער ובוטח בחסדי דוד הנאמנים שיענה ויאמר סלחתי:

הק' יעקב שמשון משיפטווקע.

הקדוש משיפטווקע היה ג"כ תלמיד הרב הגדול עיר וקדיש אריה דבי עילאי ר' פנחס מקאריץ, כמ"ש בהקדמה לספר אוצר החיים וז"ל וכן היה מעשה שהגאון הק' ר' יעקב שמשון כשהיה בא"י היה הסכינה בדמיונו כדמות אשה בוכה ומצטערת על בעל נעוריה שהיה לה בעל ומת, והקיץ משנתו ואמר לחביריו אין בעולם כעת מי שיהיה בעלה דמטרוניתא כו' הוא הק' ר' פנחס מקארץ ובודאי נסתלק בלילה הזה, וקרע וביקש ובכה הרבה בבכיות שהיה רבו, ואחר זמן נודע שנתאמתו דבריו אלו מכוון כאותו לילה כו' עיי"ש. זי"ע ועל כל ישראל:

[קמג] הרב מו"ה יעקב רובי"ו. מגדולי חבריו של מהרח"ש ז"ל ככתוב בקורא הדורות. עוד שם הרב ר' יעקב רובי"ו רב מובהק דרשן וחסיד גדול וזקן מופלג וחי יותר מתשעים שנה. וגם בזמן ההוא היה ה"ר לוי קוזין רב מובהק וחסיד דרשן גדול והיה כולל בחכמות והוא חיבר ס' עליית קיר קטנה דרושים על התורה וכתב עוד דרושים רבים וכמה חדושים רבים אחרים מעניני שאר חכמות. וכן סיפר לי הבר' אחד מחברי ישיבתי החכם השלם כמוהר"ר אברהם יצחקי וכו' שהוא ראה כתיבות שלו והיו כתיבות רבות מכל מיני חכמות ולא נדפסו מכל כתיבותיו רק ס' עליית קיר קטנה לבד ב' חלקים ע"י בנו החכם השלם כמוהר"ר שמואל קוזין ז"ל שהלך לווניציאה והדפיסו. וגם נדפס שם בשאלוניקי ס' קטן דקראו תוצאות חיים שמדבר מענין מילי דחסידותא ע"ש:

עוד שם ומגדולי חבריו היו ה"ר יצחק הלוי וה"ר יוסף הלוי וה"ר שמואל חיון וה"ר יעקב רובי"ו וגם מחבריו היה הר"ר ראובן חדידה רב מובהק וזקן מופלג בשנים והלך לעיר ניקפול ושם הרביץ תורה הרבה בישראל ונפטר שם. עוד שם ומגדולי תלמידי מהרח"ש היה ה"ר שלמה הלוי בנו ה"ר יצחק הלוי וה"ר יצחק בארקי כדמוכח בפסק אחד של מוהר"י בארקי שנדפס בסוף ספר בעל התרומות. וגם אביו של מהר"י בארקי ה"ר אליהו בארקי היה חכם גדול והלך לירושלם ונפטר שם. וגם מגדולי תלמידיו היה ה"ר אהרן קופינו כמו שכתוב בספר כנסת הגדולה חלק או"ח דף קנ"ח ע"א. וזה ה"ר אהרן קופינו אחר שלמד עם הרב מהרח"ש בעיר שאלוניקי הלך לקושטנדינא ושם הרביץ תורה הרבה בתלמידים ונפטר שם. וגם מכלל תלמידיו של מהרח"ש היה ה"ר אליהו גווארטיר מעיין גדול ופלפולא חריפא והרביץ תורה בתלמידים ולא האריך ימים ונפטר בחוה"מ של פסח שנת השצ"ד. וגם מתלמידיו היה ה"ר עזריה יהושע ואחר שלמד עם מהרח"ש הלך לעיר איזמר ושם הרביץ תורה הרבה ונפטר שם ע"כ:

[קמד] הרב מו"ה יעקב סארוואל הרב הכולל החכם השלם אחד מרבני וויניציאה בזמן הגאון מוהר"י אייבשיץ. וגם הוא עמד לימין צדקו של הגאון מוהר"י בעת תבערת המחלוקת:

[קמה] הרב מו"ה יעקב הגאון הגדול פאר הזמן המפורסם בישראל אבד"ק קארלין תלמיד הגאון מו"ה חיים מוולאזין. חיבר ס' משכנות יעקב וספר קהלת יעקב. ופעמים בספרו קהלת יעקב מביא את הגאון מהרח"ו בשם רבו:

[קמו] הרב מו"ה (ארי') יעקב הגאון הגדול מופת הדור חסידא קדישא אב"ד סמילא במחוז וואלין. בזמן הגאון הרב מלאדי ז"ל ושקיל וטרי בהדיה בתשובותיו, ובס' בית אברהם על יו"ד להרב אבד"ק הערסאן נדפס עליו הספר גדול וכבד מאד:

[קמז] הרב מו"ה יעקב מחענטשין עיין [פירוש על המסורה] בח"ב:

[קמח] היהודי מפרשיסחא (ר' יעקב יצחק). הוא הגאון הנורא, מנורה הטהורה, מופת הדור והדרו, עוקר הרי הרים בפלפולו. איש אלהים קדוש וטהור גדול שמו בישראל, וכל יושבי תבל רועדים לשמו ולזכרו [וזכה להקרא בכל תפוצות ישראל בשם איש יהודי. וסיבת קריאת שם זה שמעתי טעמים רבים, אולם זקן א' נכבד סיפר לי כי שמע כזה מפי רבנן קדישי אשר לכן קראו הקדושים אשר בארץ את שמו היהודי כי יו"ח אמרו עליו אשר נשמתו היתה מניצוץ מרדכי היהודי וע"כ נקרא על שמו] והוא היה מגדולי תלמידיו של הרב הגדול עיר וקדיש מו"ה יעקב יצחק הלוי זצוקלה"ה הרב מלובלין:

היהודי הקדוש מפרשיסחא אין ערוך לקדושתו ופרישותו

ופרישותו ואין חקר לתבונתו. ומי יעצר כח להלל ולשבח לפאר להרים ולהרבות באמרים ולהשמיע תהלת גאון הגאונים קודש הקדשים. ורום גבורתו ותפארת קדושתו מי יתבונן. הוא המאור הגדול אור שבעת הימים אשר האיר לכל העולם והרביץ תורה בישראל בקדושה ובטהרה ונאספו אליו עדרי צאן קדשים להורותם הדרך אשר בה ישכון אור, ורבים מגדולי וקדושי ישראל הלכו לאורו ושתו בצמא מימיו הקדושים אשר ממקור קדוש יהלכו. ומגדולי תלמידיו ה"ה הרב הגדול נזר הקודש מוהר"ש בונם מפרשיסחא זצ"ל, והרב הגדול קדוש וטהור מוהר"מ מענדל מקאצק זצ"ל. והרב הגדול קדוש עליון מו"ה שלמה יהודה ליב מלענטשנא זצ"ל. והרב הגדול חסידא קדישא מו"ה פרץ הכהן זצ"ל. והרב הגדול בוצינא קדישא מו"ה ליבוש משידלאווצע זצ"ל. והגאון החסיד מופת הדור מו"ה ליבוש אבד"ק אופאלא וק"ק אוזיעראב זצ"ל. והרב הגדול חסידא קדישא מוהר"א אבלי מע"ח זצ"ל. והרב הגדול בוצינא קדישא מוהר"י בער מראדשיץ זצ"ל. ובניו המה אנשי שם הרבנים הצדיקים המפורסמים הרב מו"ה ירחמיאל זצ"ל. והרב מו"ה נחמי' זצ"ל, והרב מו"ה אשר זצ"ל זי"ע; ושמעתי מנכדו שנשאר אחריו כתבי קודש רבים בנגלה ובנסתר ולא זכינו עדיין לאורם. והן בעון הדור נקרא אל השמים בשנת תקע"ד. זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל:

[קמט] **הרב מו"ה יעקב טרפון** תלמיד מהרח"ש ז"ל [עיין ה"ד אברהם הלוי ז"ל]:

[קן] **הרב מו"ה יעקב** רב גדול בתורה. אבד"ק דרעזניץ בימי הגאון בעל נו"ב ושקיל וטרי בהדיה בתשובותיו:

[קנא] **הרב מוהר"ר יעקב** הרב המחבר ס' זרע ישראל בן הגאון מו"ה יוסף אבד"ק סעליץ ה"ה ס' ראש יוסף נין ונכד להגאון רשכבה"ג מו"ה יעקב פאלאק זי"ע:

[קנב] **הרב מו"ה יעקב טרשה** תלמיד מהרח"ש ז"ל [עיין ה"ד אברהם הלוי]:

[קנג] **הרב מו"ה יעקב משולם אורינשטיין** הוא הגאון האמתי מאור הגולה עטרת תפארת ישראל גאון יעקב אב"ד ור"מ דק"ק זאלקווע ודק"ק לבוב, ושמו יצא על כל הארץ בחבורו היקר ישועות יעקב על כל חלקי הש"ע. כמה רב גובריה ותקיף חיליה עוקר הרים בפלפולו. הנותן במים עזים נתיבות ללכת באורח סלולה ובאר כל דברי הש"ע במוב טעם ודעת:

הגאון ר"י אורינשטיין היה בן הגאון החסיד קדוש ישראל מו"ה מרדכי זאב ז"ל נכד הגאון מאור הגולה ח"צ ז"ל, ותורה וגדולה במקום אחד לנו עולה. אולם כאשר נלקח ממנו מחמד עינינו הוא בנו הגאון מו"ה מרדכי זאב כי נאסף על פני אביו והתאבל על בנו כל ימיו. ולא רבים היו ימי אבלו יען כי גם הוא נאסף אל עמו בשנת תקצ"ט זמן לא כביר אחרי פטירת בנו, וכל גאוני הדור קוננו עליו בקול מר ועשו לו מספד גדול וכבד תנצב"ה:

[קנד] **הרב מו"ה יעקב** רב גדול בתורה חסידא קדישא מופת דורו אבד"ק מגאלניצא. והוא בן המאור הגדול הרב הקדוש מו"ה אלימלך מליזענסק זי"ע:

[קנה] **הרב מו"ה יעקב מאיר פאדובה** הוא הגאון הגדול הצדיק המפורסם בדורנו אב"ד ור"מ דק"ק בריסק. בן הרב מו"ה חיים זצלה"ה בהגאון המובהק מו"ה אהרן זצ"ל ה"ה ספר מנחת אהרן. תלמיד הגאון מו"ה יוסף אבד"ק פינסק. ובעודו בחיים חייתו השקה את בני ישראל בספרו היקר מקור מים חיים והשאיר אחריו ברכה חבורים רבים. ומאשר נדפסו הם כתונת פסים. חצי יהונתן. שו"ת מהרי"ם:

[קנו] **הרב מו"ה יעקב רוסו** תלמיד מהרח"ש ז"ל [עיין ה"ד אברהם הלוי]:

[קנז] **הרב מו"ה יעקב** רב גדול בתורה מפורסם בדורו אבד"ק קעלין בימי הגאון בעל נו"ב ושקיל וטרי בהדיה. ומזכירו בתשובותיו במ"ת יו"ד סי' ע"ו:

[קנח] **הרב מו"ה יעקב קאצנעלינבוגן** גאון מפורסם בדורו אבד"ק איטנגן והמדינה. בן הגאון המפורסם מו"ה פנחס אבד"ק ליפניק בהגאון מו"ה משה אבד"ק אנשבאך בהגאון מו"ה שאול אבד"ק חעלמא בהגאון מו"ה מאיר וואהל אבד"ק בריסק בהגאון השר מוהר"ר שאול וואהל בהגאון מוהר"י מינץ בהגאון מהר"מ פאדובה ז"ל [ועיין ה"ד פנחס קאצנעלינבוגן]:

[קנט] **הרב מו"ה יעקב כהנא** הרב הגאון הצדיק המפורסם בדורו שלשלת היוחסין בנש"ק. בן הגאון מו"ה אברהם כהנא אבד"ק ברעסטיץ נכד הגאון החסיד מוהר"ר שאול זצ"ל אבד"ק אמשטרדם. היה חתן הגאון מו"ה ישכר בער מווילנא אחי הגר"א ז"ל. ועד היותו לאיש בן י"ג שנה נתגדל על ברכי אבי אמו הגאון מו"ה שאול הנזכר ובעת אשר לקחו הגאון ר"י בער לחתן העמיד אותו לפני מר אחיו הגאון ז"ל לשאוב מבאר תורתו הצלולה ולהיות לו לאחד מתלמידיו מקשיבי אמריו ואף סמך ידיו עליו ויהי לו לאב ולמד לפניו בהתמדה גדולה בפרישות ובטהרה כ"א שנים עד אשר נגנז ארון הקודש הגר"א ז"ל. חיבר כמה ספרים והם בכ"י וזה מקרוב אשר נדפס ממנו ספר גאון יעקב חידושים על מסכת עירובין. ושם בהקדמה מפליגים מאד בשבחו וביחוסו

שהיה

שהיה ניר מעזרא הכהן וכתוב שם שהגר"א מווילנא היה בכור ופדה א"ע אצל הגאון הנזכר. ושם גם כן כתוב שיש ממנו ספר תנא ירושלמי ביאור על ירושלמי וספר מרא דמתניתא חדושים על התוספתות והם בכ"י.
ונח נפשיה דרב שנת תקפ"ו תנצב"ה:

[קס] הרב מו"ה יעקב [עיין מו"ה ישראל ה"ה הלכה אדם בישראל. וכו"ה יוסף יאסקי אבד"ק פארקאבין היה אוהל יוסף. ומו"ה בונם]:

[קסא] הרב מו"ה יעקב הקדוש הי"ד. בן הגאון מו"ה שאול אב"ד דק"ק פינטשוב אחי הגאון מו"ה משה אב"ד דמדינת אנשבאך ומת בקוצר ימים. וכנראה משמו שנהרג על קדושת השם. והשאיר אחריו חידושים ופסקים הנקראים על שמו נחלת יעקב. ובנו הוא הגאון מו"ה הירש אפטער פרנס ומנהיג דק"ק קאליש:

[קסב] הרב מו"ה יעקב יצחק גאון גדול ומפורסם בדורו אבד"ק זאמושטש. בן הגאון המפורסם מו"ה משה חיים אבד"ק לבוב נכד להגאונים המפורסמים מו"ה משה חריף ומו"ה ארי' ליב אבד"ק קראקא ולמהר"ם לובלין ז"ל זי"ע. והוא אבי הגאון מו"ה יוסף הויכגלערינטער בעל משנת חכמים. ודבריו מובאים בספר זכרון יצחק לנכדו בן הגאון משנת חכמים:

[קסג] הרב מו"ה יעקב גאון מפורסם בדורו אבד"ק לאמז. בן הרב הגאון הגדול מו"ה משה אבד"ק קאברין וחתן הגאון מו"ה ברוך בענדיט אבד"ק זאבלודאווא בעל נר תמיד. נכד להגאון המפורסם מו"ה זלמן מירלס זצ"ל אבד"ק המבורג:

[קסד] הרב מו"ה יעקב הכהן אבד"ק וויסטיניץ עיין [זרע יעקב] בח"ב:

[קסה] הרב מו"ה יעקב אאילאן הרב הכולל החכם השלם אחד מרבני ירושלים תוב"ב. ובעת תבערת המחלוקת שהיה בין הגאון מוהר"י ובין הגאון יעב"ץ. הוא עמד לימין צדקו של הגאון מוהר"י אייבשיץ ז"ל:

[קסו] הרב מו"ה יעקב יוקיל [עיין ה"ר מאגס]:

[קסז] הרב מו"ה יעקב צבי גאון גדול וחריף מאד חסיד מפורסם וקדוש יאמר לו אבד"ק דינוב. תלמיד מובהק של הרב הקדוש מו"ה יעקב יצחק מלובלין זצ"ל עמיתו וחבירו של הרב ח"ק בעל דרך פקודיך. חיבר ספר נפלא מאד מלא הרועים על הש"ס. ועיין [מלא הרועים] בח"ב:

[קסח] הרב מו"ה יעקב מרדכי גאון גדול מפורסם בדורו אב"ד ור"מ דק"ק פוזנא בזמן הרב כנסת יחזקאל והרב שב יעקב וסיעתם. והוא חתן הגאון החסיד נשיא ישראל מו"ה נפתלי הכהן הגדול אבד"ק פוזנא:

[קסט] הרב מו"ה יעקב נוימבורג עיין [נחלת יעקב] בח"ב:

[קע] הרב מו"ה יעקב יוסף הכהן הוא הגאון הגדול החסיד האמתי מקובל אלהי קדוש עליון אבד"ק פולנאי. ראשקוב. שאריגראד. נעמרוב. והוא היה מגדולי תלמידיו של רבינו הקדוש הבעש"ט נבג"מ. ושמו יצא על פני כל הארץ בחבוריו הקדושים והם. תולדות יעקב יוסף. בן פורת יוסף. צפנת פענח. והגאון חיד"א בשה"ג אשר לג מזכיר לספר האחרון וז"ל. צפנת פענח חדש מחודש דרושים על סדר הפרשיות בספר שמות והם דרושים נחמדים בדרך פרד"ס בכמה אופנים. חברם הרב החסיד מו"ה יעקב יוסף ול"ו רג"ל על לשונו הקדמת רבו הרב המפורסם קדוש יאמר לו מו"ה ישראל בעש"ט וידענו שכבר נדפס להרב הנזכר ס' תולדות יעקב יוסף ונותנים לו את השבח ושם כתוב שהיבר כפר בן פורת יוסף ונדפס צפנת פענח בעיר קארץ שנת תקמ"ב עכ"ל. זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל:

[קעא] הרב מו"ה יעקב רב גדול בתורה אבד"ק סעמניץ בימי הגאון בעל חמדת שלמה. ושקיל וטרי בהדיה ומזכירו בתשובותיו סי' ט"ז:

[קעב] הרב מו"ה יעקב יהושע הלוי הורוויץ הרב המאור הגדול החריף צדיק וחסיד מפורסם בנן של קדושים אבד"ק זלאזיץ בן הגאון החריף עוקר הרים מו"ה צבי הירש הלוי ז"ל אבד"ק פפד"מ בהגאון הקדוש מאור הגולה מו' פנחס הלוי בעל הפלאה ז"ל בהגאון קדוש עליון מו"ה צבי הירש הלוי אב"ד דק"ק טשארטקאב בהגאון החסיד איש מופת מו"ה מאיר הלוי ז"ל אבד"ק טיקטין והגליל בהגאון המפורסם בדורו מהר"ש שמעלקי הלוי ז"ל אבד"ק טראני בהרב הגדול בדורו מו"ה יהושע הארוך ז"ל בהגאון הקדוש איש אלהים מו"ה פנחס הלוי הורוויץ גיסו של רבינו הרמ"א ז"ל אשר נזכר בהקדמת הילקוט שמעוני שהעיד עליו המקובל אלהי מו"ה ישראל סרוג ז"ל שנשמתו היתה נשמת ר"פ בן יאיר. זכותם יגן עלינו. והרב הנזכר הוא חתן הגאון המובהק מאור הגולה מוהר"א זלמן מרגליות מבראד ז"ל. ובנו הוא הרב המאה"ת חריף ובקי המפורסם מו"ה צבי הירש הלוי הורוויץ ז"ל בעל המחבר ספר לקוטי צבי [ובנו הנזכר בתוך מכתביו ששלח לי כתב וז"ל הא"א ז"ל הצדיק נתגדל על ברכי הפלאה זצלה"ה וישב אצלו מיום הולדו על שהיה בן ט"ו שנה ולמד עמו שבע מסכתות ואח"כ בא לבית חותנו המלך אא"ז מו"ה רא"ז מרגליות ז"ל. והובא בשו"ת בית אפרים חלק או"ח שו"ת ממנו וחיבר חמשה חבורים גדולים לבאר תנ"ך ומדרשים ואגדות בדרך רמז וחמת דברים יקרים וכל היום מתגלגל בלשונו

בלשונו שיחתו מקודשת ופרישות וחסידות מנהגי קודש מהפלאה זצלה"ה שהנהיג. אחריו מה שראה אצלו. הא"ז הגאון מוהר"א זלמן מרגליות זצ"ל פיזר הרבה ממון נגדו ומאד שמח ע"ז שנתחתן להפלאה זצ"ל ובעת הנשואין שלח הא"ז שלוחו ללייפציג והא"ז הפלאה זצ"ל נסע עם אביו רק פרסה אחת ונפרדו בבכיה כי היתה נפשו קשורה בנפשו כאשר כותב במכתביו לכאן ואביו מהר"צ נסע עד לייפציג ומשם נסע אבי עם המשולח לבד ובבאן היו דודים אהובים והמה הכינו הנשואין :

[קעג] **הרב מו"ה יעקב איילינבערג** מקראקא עיין [תולדות יעקב] בח"ב :

[קעד] **הרב מו"ה יעקב** הגאון החסיד אבד"ק איטנגא והמדינה. והוא אבי הרב הגדול חסידא קדישא מו"ה משה יהודה ליב מסאסוב ז"ל :

[קעה] **הרב מו"ה יעקב זאמושטש** עיין [חדות יעקב] בח"ב :

[קעו] **הרב מו"ה יעקב** הרב הגדול דרשן מפורסם דובר צדק ומישרים בק"ק דובנא. ויצא שמו על כל הארץ בנועם דרושיו היקרים ומתוקים מדבש. חיבר ספר אוהל יעקב על התורה גם ספר קול יעקב על חמש מגילות וספר המדות ושאר חבורים. והגר"א מווילנא אהב אותו למאד ולא זז מחבבו עד שקרא לו פעמים לבוא ולהשתעשע את נפשו בעת נרפא מחליו במתק חן שפתותיו :

[קעז] **הרב מו"ה יעקב מהאניפאלי** רב חסיד וקדוש. חד מבני היכלא קדישא של רבינו הבעש"ט נבג"מ :

[קעח] **הרב מו"ה יעקב בליליו** הרב המובהק אחד מרבני ווינציאה בזמן הגאונים הרב או"ת והרב פ"י. וגם הוא עמד לימין צדקו של הגאון מוהר"י אייבשיץ ז"ל בעת תבערת המחלוקת הידועה :

[קעט] **הרב מו"ה יעקב במו"ה שמעיה** עיין [קהלת יעקב] בח"ב :

[קפ] **הרב מו"ה יעקב אילוואי מברודא** גאון גדול ומפורסם בדורו אב"ד ור"מ דק"ק קעלין במדינת פיהם. בזמן הגאונים הרב זכרון יוסף והרב שב יעקב :

[קפא] **הרב מו"ה יעקב** הרב הגדול בתורה וצדיק וחסיד מפורסם בדורנו אבד"ק אפטא. נכד הרב הגדול ח"ק מו"ה דוד מלעלוב זצ"ל. ורבים מישראל בקשו תורה מפיו :

[קפב] **הרב מו"ה יעקב א"ש פייבל** הרב הגדול בתורה ודרשן מפורסם ח"ב בנגלה ובנסתר אב"ד ור"מ דק"ק זלאטווי חיבר ספר תהלות יעקב על תהלים. ובית יעקב א"ש על איוב. וספר רשפי אש. ושם כתוב שהוא נין ונכד להקדוש ה"ה ספר ויקהל משה ולהגאון בעל תוי"ט זצ"ל :

[קפג] **הרב מו"ה יעקב יצחק הוא הגאון האמתי מאור הגולה שר התורה** מופת דורו צדיק יסוד עולם וגדול שמו בישראל אבד"ק דיקלא. צילץ. פרעסבורג. בן הגאון הגדול בדורו מו"ה יקותיאל זלמן ז"ל אבד"ק דראהביטש ותתנא דבי נשיאה של הגאון הגדול בדורו מו"ה יהודה ליב סג"ל אבד"ק לבוב [ועיין ה"ר יצחק משה עזריאל]. והשאיר אחריו ברכה ספר אמרי רברבי על ג' בבות בפלפול זך ועצום והוא עדיין בכ"י. ויש שם הסכמות מד' מטיבי לכת ה"ה הגאון מו"ה שאול אבד"ק אמשטרדם והגאון בעל נו"ב והגאון בעל משנת חכמים והגאון מו"ה צבי הירש מזאמושטש ז"ל. ובשנת תר"ב עלה ע"ד נכדיו להדפיסו וקיבלו ג"כ הסכמה אצל מורנו הגאון האמתי שר התורה מו"ה יצחק מאיר עיני הגולה ז"ל אבל לא עלתה בידם להדפיסו והוא עדיין בכ"י :

הגאון החסיד מוהריעי"צ מדיקלא היה מחותנו של הגאון רשכב"ה מוהר"י אייבשיץ ז"ל. ובעת תבערת המחלוקת שהיתה בינו ובין הגאון מו"ה יעקב עמדין. הדפיסו מתנגדיו אגרת בשם הגאון מוהר"י הנזכר. וכראות הגאון מוהר"י אייבשיץ כתב לו באריכות התנצלות ותמה מאד עליו שידין מבלי ראיה דרישה וחקירה. ואף הוא השיב אמריו להגאון מוהר"י מחותנו בהתנצלותו כי במרמה באו אליו ויקחו את חרמתו. עיין באורך בלוה"ע. ויש לו תשובה בנו"ב מ"ק חלק אה"ע סי' ל"ד :

[קפד] **הרב מו"ה יעקב כהנא שפירא** עיין [אוהל יעקב] בח"ב :

[קפה] **הרב מו"ה יעקב** הרב המאור הגדול מו"צ דק"ק שקלאב. חיבר ספר מורה צדק על הלכות בציעת הפת. ובנו הוא הרב החכם מו"ה ברוך משקלאב שחיבר פי' על האקלידס וזקינו של הגאון מו"ה יעקב מקארלין ה"ה משכנות יעקב וקהלת יעקב :

[קפו] **הרב מו"ה יעקב יוסף** הרב הגדול המפורסם בישראל. צדיק יסוד עולם חסידא ופרישא קדוש יאמר לו מ"מ דק"ק אוסטרה. חיבר ספר רב ייבא. והוא מתלמידי האשל הגדול הגאון אלהי המגיד ממעזריטש. ובהקדמה לס' קל"ח פתחי חכמה להגאון ר' משה חיים לוצאטי כתוב שם דבר עדות מה ששמע מפי רבו הקדוש הנ"ל. ועיין [רב ייבא] בח"ב :

[קפז] **הרב מו"ה יעקב הלוי הורוויץ** גאון גדול ומפורסם בדורו אבד"ק שינאווא אבי הגאונים המפורסמים מו"ה אליעזר הורוויץ בעל נועם מגדים ומו"ה יחיאל מיכל אבד"ק פראכניק. [ועיין מו"ה יחיאל מיכל הנזכר] :

[קפח] הרב מו"ה יעקב סג"ל הורוויץ [עיין מו"ה יחיאל מיכל הנזכר מקודם ומו"ה יוסף יוזפא מק"ק הראבשוב]

[קפט] הרב מו"ה יעקב משה הרב המאור הגדול המפורסם בדורו אבד"ק זאברוב בן הגאון החסיד המפורסם מו"ה נתן מבראדי בהגאון מאור הגולה חכם צבי ז"ל. והוא אבי הגאון המפורסם בכל קצוי ארץ מו"ה יעקב מליסא ז"ל. ובספרו נחלת יעקב בצוואתו לבניו אומר שם וז"ל והנה יש אצלי חבורים מאבא מארי ז"ל כו' תעלו אותם לבהד"פ:

[קצ] הרב מו"ה יעקב מפוזנא עיין [מנחת יעקב] בח"ב:

[קצא] הרב מו"ה יעקב הלוי אחד מרבינו ווינציאה בזמן הגאון המפורסם מוהר"י אייבשיץ ז"ל. וגם הוא עמד לימין צדקו בעת תבערת המהלוקת:

[קצב] הרב מו"ה יעקב גאון מפורסם בדורו אבד"ק לאדמור בן הגאון המפורסם בדורו מו"ה פישל לאדמור פרנס דד"א חתן הגאון מו"ה שאול ק"ב אבד"ק פינטשוב. בהגאון מו"ה משה ק"ב אבד"ק תעלו"א בהגאון מו"ה מאיר וויל אבד"ק בריס[illegible]און השר מו"ה שאול וואהל:

[קצג] הרב מו"ה יעקב מפוזנא [עיין מו"ה פישל מלאדמור]:

[קצד] הרב מו"ה יעקב גאון גדול ומפורסם בדורו אבד"ק אפטא בימי הגאונים בעל כנסת יחזקאל והרב בעל פ"י. והוא מחותנו של הגאון הרב המחבר ספר תבנית אות יוסף:

[קצה] הרב מו"ה יעקב כ"ץ גאון גדול ומפורסם בדורו אב"ד ור"מ דק"ק פלאצק והגליל בן הרב הגדול המפורסם בדורו מו"ה יהודה ליב כ"ץ ז"ל שהיה אבד"ק הנ"ל. אחי הגאון החסיד נשיא ישראל מו"ה נפתלי הכהן הגדול אב"ד דק"ק פוזנא:

[קצו] הרב מו"ה יעקב אבוהב הרב הכולל החכם השלם רב ועצום אבד"ק ווינציאה בן התייר הגדול הקדוש מו"ה שמואל אבוהב ז"ל ה"ה ספר דבר שמואל וספר הזכרונות. ויש לו תשובה בספר שמש צדקה להגאון מהר"ש מורפורגו ז"ל:

[קצז] הרב מו"ה יעקב ישראל עיין [אגודת אזוב. שבט מישראל. שפת אמת] בח"ב:

[קצח] הרב מו"ה יעקב רב גדול בתורה בן הרב החריף מוהר"מ. נכד מצד אביו להגאון המפורסם בדורו מו"ה צבי הירש אבד"ק לבוב והגליל אחיו של הגאון הגדול אריה דבי עילאה מו"ה ליב אבד"ק קראקא הנקרא בשם קדשו הויבער רבי ר' ליב. ואם של אביו היא בת הגאון מו"ה יהושע העשיל אבד"ק אפטא. בן הגאון מו"ה מאיר אבד"ק קרעמניץ מגזע רש"י ז"ל. והרב מוהר"י הנזכר. חיבר ספר מצמיח ישועה על המרדכי:

[קצט] הרב מו"ה יעקב במו"ה ברוך עיין [ברכת יעקב] בח"ב:

[ר] הרב מו"ה יעקב חייט. הזכירו הרב הגאון הקדוש מו"ה ישראל ז"ל אבד"ק שקלאב. ה"ה אור ישראל בספרו מלחמת ה' וז"ל. בשנת תנ"ח בשעת תיקון חצות בחודש טבת שבכיתי עד שנחר גרוני וגילו לי מה שגילו לי אך אפס קצהו מה שנזכרתי מה שבא אלי התעוררות מן השמים בשנת תס"ג ליקח ס"ת בשעת השירה וכו' וכך היה מנהגי קודם שבאתי לכלל עשרים שנה בהיותי עם אחי ורעי החוט המשולש ש"ב החסיד מו"ה אריה ליב עפשטיין וחבירו המובהק מו"ה יעקב חייט כי כלנו בני איש אחד אנחנו מניצוץ רבן גמליאל הזקן כאשר מבואר בהקדמת צוואה של שנת תס"ג ממעשינו הטובים ומהנהגות אשר היה לנו אך כהיום נתגלה בטוב טעם ומופלא וכו':

[רא] הרב מו"ה יעקב מניקלשבורג עיין [זרע יעקב] בח"ב:

[רב] הרב מו"ה יעקב סג"ל לאנדא גאון מפורסם בדורו שלשלת היוחסין אב"ד ור"מ דק"ק טארנאפיל בימי הגאונים מו"ה צבי הירש מברלין ומו"ה רפאל הכהן בעל תורת יקותיאל. והוא בן הגאון הגדול רשכבה"ג מו"ה יצחק סג"ל לאנדא אבד"ק קראקא:

[רג] הרב מו"ה יעקב הרב הגאון אבד"ק אורשי ולזקנתו היה מכון שבתו בקריילאוו בימי הגאון מוהרח"ו. והוא הוציא לאור הביאור מהגר"א ז"ל על תורת כהנים:

[רד] הרב מו"ה יעקב סג"ל מק"ק זלאטשוב עיין [שם יעקב] בח"ב:

[רה] הרב מו"ה יעקב ן' נאיים ס"ט הרב הכולל והמובהק רב ועצום אב"ד בכמה קהלות באיטליא ולבסוף ימיו קבע ישיבתו בק"ק ליוארני והרביץ שם תורה. וחיבר ספר זרע יעקב וספר ישועות יעקב:

[רו] הרב מו"ה יעקב קסלינר [עיין מו"ה יוסף יוזפא מק"ק הורבשוב]:

[רז] הרב מו"ה יעקב סג"ל עיין [תולדות יעקב] בח"ב:

[רח] הרב מו"ה יעקב דוד הרב הגאון הצדיק המפורסם בדורנו אב"ד דק"ק מעזריטש. קאזניץ. ווישגראד. נכד הרב חסידא קדישא מו"ה יחזקאל מקאזניץ בן ונכד להגאון רשכב"ג. בעל פ"י ז"ל. היה תלמיד

תלמיד הרב הגדול חסידא קדישא מו"ה שלמה יהודה ליב מלענטשנא. והשאיר אחריו כתבים רבים ומלבד זה כל הספרים שהיו לו מלאים על כל גדותם מכתיבת ידו ז"ל גם היה לו יד בקבלה. וזה זמן לא כביר אשר הוכה במחלה ובא לכאן פה ווארשא לדרוש ברופאים להמציא לו מזור ותרופה ושבק לנו חיים ועלה לשמים בשנה דאשתקד תרכ"ג ופה מנוחתו כבוד תנצב"ה :

[רט] הרב מו"ה יעקב אבד"ק בערז עיין [תולדות יעקב] בח"ב :

[רי] הרב מו"ה יעקב הוא הגאון הגדול המפורסם מופת הדור אבד"ק לוצקא. בן הגאון המפורסם בדורו מו"ה אריה ליב אבד"ק הוראדני בהגאון הגדול בדורו, מו"ה נתן נטע אבד"ק טארניגראד [ועיין הר' אריה ליב הנזכר]. חיבר ספר כוכבי יעקב על אה"ע. והוא חתן הגאון המפורסם מו"ה יהושע אבד"ק שידלוב שנפטר שנה אחת לפני אביו הגאון מו"ה יהודה ליב אבד"ק קראקא והגליל. בן הגאון הגדול בדורו מו"ה יצחק איזיק אב"ד דק"ק פרעמסלא חתן המלך הגאון המפורסם בעל מגיני שלמה ושו"ת פ"י :

[ריא] הרב מו"ה יעקב יצחק גאון גדול ומפורסם מאד בדורו אב"ד ור"מ דק"ק ליסא. והיה די' הגאונים מהר"י מפוזנא ומהר"ם מקראטאשין בעל עטרת זקנים :

[ריב] הרב מו"ה יצחק חיות הוא הגאון הגדול החסיד המפורסם בדורו מקובל אלהי אבד"ק סקאליא. בן הרב הגדול מו"ה יעקב חיות בהגאון הגדול מאור הגולה הקדוש אלהי מו"ה מנחם מאניש חיות אבד"ק ווילנא בהגאון רשכב"ה מו"ה יצחק חיות אבד"ק לבוב. קראקא. פראג. בעל אפי רברבי. חיבר ספר זרע יצחק על משניות. ושם בהקדמתו כתוב שחיבר י"ג ספרים והמה חבור דרשות על התורה אשר דרש טוב לעמו. באור על הפטרות. באור על תהלים. פי' על רש"י שבתורה. באור על משניות. על גפ"ת. שו"ת. קיצור יו"ד. חבור על תרי"ג מצות. חדושים בקבלה. קיצור ובאור מעץ החיים. חבור על תוכחה ומוסר. חבור על דקדוק. ובנו הוא הרב המובהק מו"ה אליעזר שהוציא לאור ספר אביו ז"ל. ונח נפשיה שנת תפ"ו תנצב"ה :

הגאון המקובל אלהי מו"ה יצחק חיות הזכירו הגאון מאור הגולה מוהר"א זלמן מרגליות ח"ל וכן נאמר במראה אשר ראה ש"ב הגאון מו"ה יצחק חיות בעה"מ ס' זרע יצחק וכו' :

[ריג] הרב מו"ה יצחק פרנסים תלמיד מהרח"ש ומהר"י בארקי ז"ל. [עיין ה"ר אברהם הלוי] :

[ריד] הרב מו"ה יצחק הלוי מלבוב הא' הגאון האמתי מופת הדור ראש גאוני דורו אבד"ק חעלמא ודק"ק קראקא והגליל. והוא דודו של הגאון האמתי מו"ה שאול ז"ל אבד"ק לאמז ה"ה ספר גבעת שאול. ותשובתו הובאה בספר פרי תבואה סי' נ"ב. ובנו הוא הגאון החריף המפורסם מו"ה מרדכי אבד"ק טיקטין. ונח נפשיה שנת תקנ"ט תנצב"ה :

[רטו] הרב מו"ה יצחק ישורון עיין [פנים חדשות] בח"ב :

[רטז] הרב מו"ה יצחק חריף גאון גדול ומפורסם מאד בדורו אבד"ק לאדמור וק"ק פוזנא. בן הגאון השר מו"ה שאול וואהל בהגאון מו"ה שמואל יודא מינץ בהגאון רשכב"ה מהר"ם פאדובה ז"ל. אחי הגאונים מו"ה אברשקא אבד"ק לבוב ומו"ה מאיר אבד"ק בריסק זכר כולם לחיי עד :

[ריז] הרב מו"ה יצחק יוסף תאומים הגאון הגדול מופת הדור מפורסם מאד אב"ד ור"מ דק"ק ברעסלא. בן הגאון הגדול בדורו מו"ה חיים יונה תאומים בהגאון מו"ה יהושע פייבל תאומים בהגאון הגדול מו"ה יונה תאומים בעל קיקיון דיונה :

[ריח] הרב מו"ה יצחק משה עזריאל הרב הגאון חסידא קדישא צדיק יסוד עולם מפורסם בישראל אבד"ק בעלזיץ ודק"ק בוחאב ואגפיה. בן הרב הגאון המפורסם בדורו מוהר"ש שמעלקי אבד"ק רעגביץ ודק"ק בומסלא בן הרה"ג מו"ה משה ז"ל אבד"ק לאנצהוט בהגאון מו"ה יצחק אייזיק ז"ל אבד"ק טארני בהגאון מו"ה יהודה ליב אבד"ק קראקא בהגאון מו"ה יצחק אייזיק ז"ל בהגאון המפורסם בכל תפוצות ישראל מו"ה שמואל שמעלקי ז"ל אבד"ק אוסטרה והגליל והתנא דבי נשיאה של הגאון רשכב"ה מו"ה יהושע אבד"ק קראקא בעל מגיני שלמה זי"ע :

הרב מו"ה יצחק משה הנזכר היה מצד אמו נכד הגאון המפורסם בדורו מו"ה מאיר ז"ל שהיה בן לאותו צדיק ויסוד עולם הגאון האמתי מו"ה יעקב יצחק ז"ל אבד"ק דיקלא בהגאון מו"ה יקותיאל זלמן אבד"ק דראהבימש בהגאון מו"ה יוסף ז"ל אבד"ק פרעמסלא בהגאון המפורסם בכל תפוצות ישראל מו"ה משה חריף סג"ל אבד"ק לבוב בהגאון מו"ה שלמה אבד"ק פולנאה ודק"ק לבוב חוטר מגזע רש"י ז"ל שהיה נצר משרשי דוד מלך ישראל חי וקיים זי"ע. והוא היה מתלמידי הרב הגדול הקדוש והטהור מו"ה יעקב יצחק הלוי זצ"ל מלובלין. והשאיר אחריו ברכה חדושים ואגדות הרבה. ונקרא אל השמים שנת תקצ"א :

[ריט] הרב מו"ה יצחק עיין [פני יצחק אשא] בח"ב :

[רכ] הרב מו"ה יצחק דוב בער גאון גדול וחריף מאד אבד"ק יאזלאוויץ וגליל

תלול פאראליע. אחיו הגדול של הגאון נוה"ק בעל מאיר נתיבים זצ"ל. ושקיל וטרי בהדיה. חיבר ספר באר יצחק. ועיין [מאיר נתיבים] בח"ב:

[רכא] הרב מו"ה יצחק אבד"ק חעלמא וזאמושטש עיין [זכרון יצחק] בח"ב:

[רכג] הרב מו"ה יצחק הרב הגדול החריף מפורסם בדורו רב ומגיד דק"ק איזועניץ בזמן הגאונים מו"ה יחיאל מהוראדני ומו"ה שלום מטיקטין, ונמצא הסכמתו על פסק הגאון מו"ה שמואל אבד"ק אמדור שהסכים עמו בתשובותיו שנת תקל"ה:

[רכג] הרב מו"ה יצחק רב חסיד וקדוש. מ"מ דק"ק אוזעראב תלמיד מובהק של הרב הגדול והקדוש מו"ה אלימלך מליזענסק זצ"ל. והגאונים הקדושים המגיד מקאזניץ והרב מאפטא נסעו אליו לפרקים להתבשם מהורתו זי"ע:

[רכה] הרב מו"ה יצחק אשכנזי הרב הגדול חריף ובקי מ"מ ומ"צ בק"ק לבוב תוה"ע בימי הרב פתחי נדה. חיבר ספר טהרת הקודש. ונח נפשיה שנת תקע"א:

[רכה] הרב מו"ה יצחק שפירא הרב הגאון המפורסם בדורו בימי הגאון בעל סמיכת חכמים. והוא אבי הגאון מו"ה אריה ליב שפירא מווילנא ה"ה ספר נחלת אריאל ומעון אריות על מסכת סופרים:

[רכו] הרב מו"ה יצחק ממעזריטש [עיין ה"ר יוסף מקאמינקי וה"ר שמואל מקאמינקי]:

[רכז] הרב מו"ה יצחק הוא הגאון הגדול חסיד ועניו המפורסם בדורו אב"ד ור"מ דק"ק פראג. וראיתי העתקה ממצבת קברו ושם חקוק עליו אין כמות בארץ גודר גדר ועומד בפרץ בישראל הרביץ תורת בצדקה ובגמילות חסדים אין כמותו העמיד תלמידים ורבנים וכו'. ונאסף אל עמיו שנת שמ"ג לפ"ק תנצב"ה:

[רכח] הרב מו"ה יצחק מווארקי ציר ישראל וקדושו. נזר אלהים על ראשו. בוצינא קדישא חסידא ופרישא. מופת הדור והדרו עטרת תפארת ישראל. קצרה היריעה לספר רוב קדושתו וחסידותו. רבבות אלפי ישראל נהרו אליו מכל עבר ופנה לדרוש אלהים ולחסות בצל כנפי קדושתו ולשתות בצמא דבריו הקדושים. ומגדולי תלמידיו הלא המה הרב הגאון חסידא ופרישא מו"ה שרגא פייבל ז"ל אבד"ק מקאווי ודק"ק גריצא. והרב הגדול חסידא ופרישא המפורסם בדורנו מו"ה יעקב אריה ז"ל אבד"ק ראדזמין:

הרב הגדול מוהר"י מווארקי היה תלמיד הרב הגדול והקדוש מו"ה יעקב יצחק הלוי זצ"ל מלובלין. ותלמיד הרב הקדוש מו"ה דוד מלעלוב זצ"ל. ותלמיד מובהק להרב הגדול והקדוש מוהר"ש בונם זצ"ל ולבנו הרב הקדוש מו"ה אברהם משה זצ"ל מפרשיסחא זכותם יגן עלינו:

הרב הקדוש מו"ה יצחק מווארקי מלאך מליץ טוב על ישראל. באהבתו ובחמלתו על עמו גאלם תמיד מן המיצר ובאברתו סך עליהם מכל מכשול. ורבות פעמים כתת את רגליו לפני אדוני הארץ לבקש שלום על ישראל. ובעוה"ר נצחו אראלים את המצוקים ונשבה ארון הקודש מאתנו ועלה לשמים ביום אחרון של חג הפסח ונהפך חגנו לאבל שנת תר"ח. ושם בווארקי חלקת מחוקק ספון. זי"ע ועל כל ישראל. ובניו המה אנשי שם הרבנים הצדיקים הגדולים. המפורסמים בישראל. הרב מו"ה מרדכי מנחם זצלה"ה אשר מילא מקום אביו הקדוש ז"ל והופיע בצדקתו בק"ק ווארקי. והרב מו"ה יעקב דוד זצלה"ה אבד"ק אמשנאוו:

[רכט] הרב מו"ה יצחק מקראקא עיין [שיח יצחק] בח"ב:

[רל] הרב מו"ה יצחק סג"ל לאנדא הוא הנשר הגדול רבן של כל בני דורו גאון תפארת ישראל אב"ד ור"מ דק"ק אפטא. חעלמא. לבוב. קראקא. בימי הגאונים הרב פ"י והרב או"ת וסיעתם. וגם הגאון הזה עמד לימין צדקו של הגאון מוהר"י ז"ל בעת המחלוקת הידועה. ודבריו הובאו בס' אדני פז. והיתה שם בקראקא מנוחתו בשנת תקכ"ח תנצב"ה:

[רלא] הרב מו"ה יצחק רב גדול בתורה מפורסם בדורו. אב"ד דק"ק העלשויא בימי הגאונים הרב פ"י והרב נודע ביהודה. ונזכר בנו"ב מהדורא קמא חו"מ סי' כ"ט:

[רלב] הרב מו"ה יצחק אורדינג ס"ט עיין [יקר הערך] בח"ב:

[רלג] הרב מו"ה יצחק הרב המחבר ספר אוהל יצחק וספר בית יצחק. והיה בזמן הגאונים מהר"ם בנעט ומהר"ם סופר וסיעתם:

[רלד] הרב מו"ה יצחק מדראהאבימץ הוא הקדוש מופלג בקדושה ומאד הצניע ללכת בדרכי ה'. תלמיד מובהק של רבינו אור ישראל וקדושו הבעש"ט נבג"מ. היה מ"מ בק"ק אוסטרהא וק"ק הארחוב ושאר קהלות. וראיתי בספר אגרא דפרקא להגאון החסיד מו"ה צבי אלימלך אבד"ק דינוב וז"ל ספרו לי מגידי אמת ששמעו מכבוד הרב הקדוש מו"ה יחיאל מיכל מ"מ דק"ק

דק"ק ולאטשוב בן הקדוש מהר"י הנזכר. שבשעת בואו בפעם הראשון לרבינו הבעש"ט נבג"מ צוה לכבדו ואמר תדעו שהאיש הזה הוא בן הרב הקדוש מו"ה יצחק מדראהאביטש. והנה אספר לכם אשר אביו של זה נתנו לו מן השמים נשמה קטנה אשר אין כמעט בדור נשמה קטנה כמוה. והוא הגביה אותה למעלת התנא הקדוש רשב"י. עכ"ל הגאון הנזכר בספרו הנ"ל:

ומעתה מי שיש לו לב יקח מוסר השכל עד כמה הוא גדל תורה ואת צנועים חכמה. לכו חזו מאמר האלשיך הקדוש בפרשת קדושים וז"ל הטהור. והנה לבא אל הענין נשית לב אל ענין הקדושה הזאת מה היא כו'. ואחשבה כי הנה האדם נכלל משני הפכים גוף ונפש וכלול מד' עולמות כמפורש אצלנו בשערים. והנה ביד האדם בבחרותו מוכן להמשיך החומר אחר הצורה או הצורה אחר החומר. שאם ישים איש לבו אפשר לעשות עיקר מתורה ומצות ויפרוש מעניני העוה"ז כקדמונינו הקדושים גם לחומרם היו מקנים קדושה וע"כ היתה נבואה שורה עליהם. והוא ענין מאמר ר"פ בן יאיר ע"ה באמרו זהירות מביאה לידי זריזות כו'. עד בואו בטוב בחירתו ממדרגה אל מדרגה עד השיג רוח הקודש ועד גדר נבואה שהיו מזככים ומקדשים גם חומרם עד יוכנו להשרות עליהם בגוף ונפש שכינה ונבואה הצריכה זיכוך החומר כמאז"ל משחרב מקדש ראשון בטלה זכוכית לבנה. שכוונתם שהיה להם חומר זך להיות ראוי לשרות עליו שכינה ונבואה. וגם אחרי כן כי יבואו בני האלהים כרשב"י ודומה לו להתקדש ולהזדכך חומרם לא נעדרה מהם שכינה ורוח הקודש כמפורסם. וע"כ גם אשר לא השיגו לגדר רשב"י התקדשו עד גדר שלא שלטה בהם רימה במותם. וע"כ לפי רוב הכנת חסידותם ופרישותם שורה עליהם יתרון נפש יתירה כנודע מספר הזוהר כי בהתקדש איש בתורה ומצות שורה על נפשו רוח. ובעלות עוד מעלה מעלה אחרי כן בכשרון וחסידות רב ועצום קונה נשמה מעולם העליון למעלה מעולם המלאכים. ועל זה אבינו אב הרחמן המלמדנו להועיל שנתנהג בחסידות. בא ויאמר קדושים תהיו כו' כי לכך נוצרתם:

עוד שם ונבואה אל ביאור הכתובים והוא כי להיותו ית' בא להזהיר את האדם על חסידות וקדושה לקנות רוח ונשמה להדמות לבוראו ית'. ראה והנה יש ב"א גם בני איש תועים מדרך השכל באמרם כי לא כל אדם ראוי לכך וזוכה לזה כ"א חד בדרא ותרי בדרא ויתרשלו ע"י כך מלעלות בסולם השלימות בתורה ומצוה והתנהג בחסידות. אך לא כן הוא כ"א שאין איש בישראל שלא ישיג אם ירצה לעלות בתורה וכשרון המעשה והתבודד בחסידות עד קדוש יאמר לו. ע"כ להורות זה צוה ית' ואמר דבר אל כל עדת בני ישראל וכו' קדושים תהיו. כי הקהיל את כולם להורותם כי כל העדה מוכנים לכך. ולא תאמר שתדבר אל כל העדה כדי שבכללם ישמעו המוכנים שבתוכם. כי הנה ואמרת אליהם קדושים כו'. כלומר כי אליהם כולם תהיה האמירה שתאמר אליהם קדושים תהיו וכו'. וז"א ואמרת אליהם קדושים תהיו נתן טעם ואמר אני ה' אלהיכם כלומר תדעו שכולם מוכנים כי הלא קדוש הוא מי שהוא אלוה של כולכם כאחד. א"כ אחר שכלכם נכנסים בסוג יקרא ה' אלהיכם אין זה רק שהכנה יש לכלכם להדמות אליו ית' כי ע"כ אלהי כלכם יקרא:

ורבינו הגאון עיר וקדיש מו"ה חיים ן' עטר פי' קדושים תהיו ל' עתיד פי' אין הפסק למצוה זו כי כל שער מהקדושה אשר יכנס עדיין ישנו בגדר הכנסת שער אחר למעלה ממנו כי אין שיעור למדרגות הקדושה המזומנת לכל הרוצה ליטול את השם. צא ולמד ממדרגות הנביאי' זו למעלה מזו ומשה עולה על גביהן ואולי שיכול להיות מדרגה גדולה ממשה והוא מדרגת מלכנו משיחנו המעוטר בעטרי עטרות כמובן מפסוק ונחה עליו רוח ה' וגו'. ולדברי רז"ל כי משה שהיה הוא הגואל העתיד וכמו שהארכנו בפירוש של דברים במקומו א"כ אין שיעור וגבול למדרגות הקדושה. לזה אמר תהיו כי מצוה זו אין לה הפסק ותמיד ישנה בגדר מצוה זו להיות קדושים. ונתן טעם לדבר כי קדוש אני ה' אלהיכם שאין שיעור אל קדושתו ית'. וחפץ ה' בבניו ידידיו להדמות לקונם בהפלגת הקדושה. ומעתה דון בדעתך המדרגות אשר תבא בהם כו' עיי"ש:

[רלה] הרב מו"ה יצחק הלוי עיין [ברכת יצחק] בח"ב:

[רלו] הרב מו"ה יצחק גאון מפורסם בדורו אבד"ק נעשוויז בן הגאון מאור הגולה בעל פנים מאירות ז"ל. הזכירו הגאון המפורסם מו"ה חיים כהן ראפפארט בתשובתו לאה"ע סי' ס"ט ע'. ויש לו תשובה בסוף תשובותיו הנזכרות:

[רלז] הרב מו"ה יצחק שפירא הגאון הגדול המפורסם בדורו דור דעה חתן הגאון מאיר עיני ישראל מהר"ם לובלין זצ"ל. ונח נפשי' שנת שמ"ב ומנוחתו בק"ק קראקא:

[רלח] הרב מו"ה יצחק אשכנזי. הרב הגאון החסיד המפורסם בדורו המקובל אלהי אבד"ק בעלצא. בן הרב הצדיק החסיד מו"ה יעקב אשכנזי ז"ל. והוא אחי הרב החסיד המקובל אלהי מו"ה משה איוויער זצ"ל. ועיין [ברית עולם] בח"ב:

[רלט] הרב מו"ה יצחק הכהן הגאון אבד"ק ליפניק בימי הגאון בעל נודע ביהודה. ומזכירו בתשובותיו במ"ק אה"ע סי' מ"ו מ"ז:

[רם] הרב מו"ה יצחק שפירא גאון גדול ומפורסם בדורו בן הרב הגדול בדורו מו"ה מיכל ז"ל חותנו של הגאון רבן של ישראל מו"ה יהונתן ז"ל, ובספרו יערות דבש בהספדו על חותנו הנזכר כתב שם וז"ל. בעוה"ר על שברי אשר קרה לי כי נלקח מאתי מחמד עיני פארי חבוש עלי עטרת ראשי חותני אשר מנעורי גדלני כאב ה"ה הגאון המפורסם אשר זקנותו לא ביישה את ילדותו איש צדיק תמים מנעוריו לטר ולימד תורה ותורה צדק לעדת ב"י ובצלו חיו קהלות קדושות מו"ה יצחק שפירא כו', הוי שלשלת יוחסין כמה דורות וא"ז כולם רבנים גאוני הדור ובעת בעוה"ר נפסק המעין מקור מים

מים חיים ויבש מקורו ונקצץ האילן טהור
הזה ששתול ממקום קדוש, ובכו בכה להולך
ולא הנית תמורתו והיה ראוי עלי לשתוק
לישב בדד ולידום כי נטל מעלי ציץ תפארתו
וראוי לאחרים להספיד וכל בית ישראל יבכו
את השרפה אשר שרף ה'. אבל הוא הדבר
אשר כתבתי כי החריש ואתאפק לא אוכל
והיא בלבי כאש בוערה ומעי המו ומדי דברי
בו זכור אזכרנו לעורר אבל יחיד ומי יחוש
חוץ ממני כאשר אמרתי שהוא ממש אבי
ותורתי דיליה היא כי הוא אשר לקחני מבית
אבי ואמי עזבוני בילדותי ונתן לי בתו לאשה
וגדלני והלבישני ולא חיסר לנפשי מאומה,
וא"כ אפוא חוב הבן לאב עלי והכ"מ עכ"ל:

[רמא] **הרב מו"ה יצחק מקריסנפאלי** עיין [סוד ברית יצחק] בח"ב:

[רמב] **הרב מו"ה יצחק מראדוויל** הרב הגדול המפורסם בישראל צדיק
יסוד עולם קדוש יאמר לו אבד"ק אפאטשנע,
בן הרב הגדול חסידא קדישא מו"ה יחיאל
מיכל מזלאטשוב זצ"ל, והוא אחד מחמשה
ארזים קדושי עליון שנטע אביו הק' בישראל,
הגאון הצדיק מופת דורנו מו"ה ישעי' זצל"הה
אבד"ק פראגא הוא חתנו:

[רמג] **הרב מו"ה יצחק אלידו** גאון גדול ומפורסם בדורו, בן הגאון
האמתי מאורן של ישראל מו"ה משולם
איגרא ז"ל אבד"ק טוסמניץ וק"ק פרעסבורג,
חתן דודו הגאון המפורסם מו"ה בערוש אבד"ק
הונבער. ובימי עלומיו לקח אותו אלהים כבן
עשרים שנה בלא בנים בעיר הונבר ויבכו
אותו כל בית ישראל:

[רמד] **הרב מו"ה יצחק** [עיין מו"ה מנחם מאניש]:

[רמה] **הרב מו"ה יצחק מיאברוב** הרב המפורסם בדורו. חתן החסיד
מו"ה מאניש חיות נכד הגאון המפורסם
הקדוש אלהי מ' מנחם מאניש חיות אבד"ק
ווילנא בהגאון רשכבה"ג מו"ה יצחק חיות בעל
אפידרבי מגזע חסידי פריבאנצי מגזע רש"י
ז"ל זי"ע [ועיין מו"ה סענדר מרגליות]:

[רמו] **הרב מו"ה יצחק פארדו** בן הר"ר יוסף פארדו, והוא היה רב
מובהק וחסיד גדול, וכל ימיו היה בתענית
עולת הימים שאין אומרים בהם תחנונים שלא
התענה. והיה ראש ישיבה בישיבת חברי
ת"ת והרביץ תורה הרבה והעמיד תלמידים
רבים, גם היה דרשן גדול והי' דורש בחברת
ת"ת מדי שבת בשבתו. ובסוף ימיו הלך לו
משאלוניקי לעיר אשקיפא אצל בניו שהיו
דרים שם ובתוך ימים מועטים נפטר שם
לבית עולמו הצדק. וגם אחיו החכם השלם
כמו"ה אברהם פארדו שהיה קטן ממנו והיה
חתנו חכם גדול וחסיד והלך לו משאלוניקי
לירושלים ושם נפטר. ועוד היה להם אח
אחד ושמו הרב דוד פארדו שהיה מרבני
אמשטרדם חתום בהסכמת הרבנים בפתיחת
ס' עשרה מאמרות. כ"כ בעל קורא הדורות:

[רמז] **הרב מו"ה יצחק כ"ץ** הגאון הגדול החסיד מופת דורו אבד"ק
סטאבניץ ודק"ק אפטא. בן הגאון המפורסם
בדורו מו"ה משה כ"ץ ז"ל בן רבינו הכהן
הגדול הש"ך ז"ל. הוא אבי הגאון מו"ה דוב
בערוש הכהן ז"ל אב"ד דמקומות הנ"ל:

[רמח] **הרב מו"ה יצחק בנימין וואלף** עיין [נחלת בנימין] בח"ב:

[רמט] **הרב מו"ה יצחק** הגאון הגדול המפורסם אבד"ק קארלין, אחי הגאון הגדול
מו"ה יעקב אבד"ק הנ"ל ה"ה משכנות יעקב
וקהלת יעקב. חיבר ספרי קרן אורה חדושים
על כמה מסכתות:

[רנ] **הרב מו"ה יצחק מוועננראב** הרב הגדול המפורסם בישראל צדיק
יסוד עולם חסידא ופרישא וקדוש יאמר לו,
תלמיד הרב הגדול והקדוש מו"ה יעקב יצחק
הלוי זצ"ל מלובלין, ותלמיד מובהק של הרב
הקדוש מו"ה שמואל מקארוב זצ"ל. ורבים
מישראל הלכו לאורו:

[רנא] **הרב מו"ה יצחק רוסו** תלמיד מהרח"ש ז"ל [עיין הרב אברהם הלוי]:

[רנב] **הרב מו"ה יצחק הלוי הורוויץ** הוא הגאון האמתי מופת דורו מאור
הגולה גדול שמו בישראל אבד"ק בראד.
גלוגא. אה"ו. בן הגאון הגדול המפורסם
בדורו מו"ה יוקל אב"ד דמקומות הנ"ל. בהגאון
הגדול איש מופת מ' מאיר אבד"ק טיקטין
והגליל. בהגאון הגדול בדורו מו"ה שמעלקי
הלוי אבד"ק טארני בהרב הגדול מו"ה יהושע
הארוך ז"ל בהגאון החסיד מופת דורו מו"ה
פנחס הלוי הורוויץ גיסו של רבינו הרמ"א ז"ל:
הגאון מו"ה יצחק מהאמבורג היה מחותנו
של הגאון בעל נו"ב ושקיל וטרי בהדי'
ויש לו ב' תשובות שם במהדורא קמא מהם
ביו"ד סי' מ"ד ובאה"ע סי' ע"ז. גם יש לו
תשובה בס' אור ישראל להגאון מו"ה ישראל
ליפשיץ ז"ל. והגאון מוהר"י אייבשיץ מוכיח
בספרו יערת דבש וקורא אותו שארו [ועיין
הר' משולם א"גרא]. ונח נפשיה שנת תקכ"ז:

[רנג] **הרב מו"ה יצחק שחר** עיין [מנחת יעקב] בח"ב:

[רנד] **הרב מו"ה יצחק חיים ן' דנא** דיברישו. הוא הנשר הגדול
הגאון המפורסם בדורו אב"ד דקהל ספרדים
שבאמשטרדם, והיה ביחד עם הגאון מו"ה
דוד ישראל עטיאס ז"ל:

הרב

Missing
Page

Missing Page

Missing
Page

Missing
Page

לוי תנינא מביא אביו הגאון ז"ל בעצמו איזה חדושים ממנו, גם מאחיו הגאון החסיד מו"ה מאיר ז"ל:

[רצז] **הרב מו"ה ישראל** רב גדול בתורה אבד"ק פלאטא תלמיד הגאון בעל נו"ב, ושקיל וטרי בהדיה ומזכירו בתשובותיו במ"ת או"ח סי' ל':

[רצח] **הרב מו"ה ישראל** הוא הגאון הגדול המפורסם בדורו המקובל אלהי קדוש יאמר לו. אב"ד ור"מ דק"ק שקלאב. בן הרב החסיד מו"ה אהרן יפה ז"ל. חיבר ספרים נוראים מאוד מהם ס' אור ישראל. תפארת ישראל. יפה עינים. מלחמת ה'. בית ישראל. ובהקדמה לספרו אשר הוציא לאור נכדו הרב מו"ה ישראל זוטא כתב שם כי יש בידו כמה חבילות כ"י מזקינו הגאון אור ישראל סבא קדישא פי' על גפ"ת גם על חמש מגלות ועל הפטרות מכל השנה. וגאוני דורו מפליגים מאד בשבחו וכולם פה אחד עונים אחריו מקודש מקודש. גם נכדו הרב ר' ישראל זוטא הנ"ל כתב שם מחזה נוראה מאוד מאבי זקינו הגאון הקדוש מו"ה ישראל סבא הנ"ל וז"ל סיפר לי א"א איך שהגאון א"ז אור ישראל בא אליו בחלום הלילה ואמר לו כה יהיה זרעך וידי תכון עמו · ובשומי את הדבר הזה על לבי אחזתני חיל ורעדה והתחלתי לבכות בדמעות שליש עד שישנתי מתוך הבכי. ובא אלי איש זקן נורא ומראהו כמראה מלאך אלהים ולבושו כתלג חוור, ואמר לי בני מנע קולך מבכי כי תעבור במים אתך אני. והלך מעיני ואיקץ וכו' והחלום הזה נשכח ממני. ויהי היום הלכתי לטבול במים וכמעט שטבלתי את ראשי ירדתי עד תהום רבה ואיש אין מפגיע בעדי כי הלכתי לבדי וזכרתי את החלום והרהרתי בלבי אמת דברי הזקן אך איה דבריו ונראה מה יהיו חלומותיו שבשר לאבי בחלום כ"ה יהיה זרעך ודור רביעי ישובו הנה. ובתוך כך בא אלי האיש הנ"ל והושיט לי ידו לקבל שבים וירא ישראל את היד ונתתי לו ידי וכו' ותיכף עליתי מן המים ביום עש"ק ובכיתי כל אותו השבת מתוך שמחה וישנתי מתוך הבכי, ובא אלי אא"ז ישראל סבא ואמר לי ראה את אשר לפניך כי עד כ"ה עזרתיך ומן המים משיתיך מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה ע"כ משכתיך חסד, ובעבור זאת העמדתיך למען תספר שמי כשמך ושם אביך כשם אבי ר"ת ישראל בן אהרן עכ"ל · והגאון מאוה"ג בעל תורת יקותיאל כתב על הגאון הנזכר וז"ל הגאון המפורסם בתורה ובחסידות ובפרישות לשמע אזן שמעתי ונשמע קולו בבאו אל הקודש גם במדינות אשכנז ומה גם לפי הנשמע שבק"ק פ"פ דאדר שם חלקת מחוקק ספון והמפורסמות אינן צריכין ראיה וחיזוק וכו'. [ועיין ה"ר יעקב חיים וה"ר ארי' ליב עפשטיין]:

[רצט] **הרב מו"ה ישראל פאליצקער** קדוש עליון וצדיק יסוד עולם. הוה מחברייא קדישא של הגאון אלהי מו"ה דוב בער המגיד ממעזריטש ז"ל, והגאון קדוש ישראל המגיד מקאזניץ בספרו עבודת ישראל מביא ממנו פי' על פיוט באין מליץ יושר מול מגיד פשע עיי"ש. ושמעתי שהיה גם תלמידו של הגאון הקדוש מו"ה מנחם מענדל נ"ל מוויטעפסק אשר מנוחתו באה"ק תוב"ב:

[ש] **הרב מו"ה ישראל הכהן ראפפארט** הרב המאוה"ג המפורסם בדורו בן הגאון הק' מו"ה שמחה הכהן ראפפארט אבד"ק לובלין והוראדני הנודע בשם רבי ר' שמחה אחי הגאון מאוה"ג מו"ה חיים כהן ראפפארט, ומזכירו בתשובותיו אשר לו:

[שא] **הרב מו"ה ישראל מוויטעפסק** הרב הגדול המפורסם בדורו אבד"ק לובאוויטש, תלמיד חבר להגר"א מווילנא ז"ל:

[שב] **הרב מו"ה ישראל בנימין באסאן** הרב המובהק החכם השלם אבד"ק ריגאוו, בן הגאון מו"ה ישעי' באסאן ז"ל ה"ה לחמי תודה, וכמעט חצי הספר הוא מחדושי הרב בנו הנזכר כאשר תראה שם:

[שג] **הרב מו"ה ישראל** גאון גדול ומפורסם בדורו אב"ד ור"מ דק"ק מינסק. בן הגאון החסיד המפורסם בדורו מו"ה יהודה ליב מירקש ז"ל. אחי הגאון מו"ה שלמה זלמן אבד"ק מיר ה"ה ס' שלחן שלמה:

[שד] **הרב מו"ה ישראל** גאון גדול ומפורסם בדורו אב"ד ור"מ דק"ק אמשטרדם בימי הגאונים הרב פ"י והרב או"ת וסיעתם. והובאו דבריו בס' קול יהודה:

[שה] **המגיד מקאזניץ** (ר' ישראל) הוא הגאון האמתי, קדוש עליון. מופת הדור, זקן ויושב בישיבה. קרוב לחמשים שנה הרביץ תורה בישראל עם תלמידים גדולים אדירי התורה, ושקיל וטרי עם עמיתו וריעו הגאון מאוה"ג מו"ה פנחס הלוי הורוויץ בעל הפלאה ז"ל, ותשובותיו להגאון הפלאה ז"ל מובא בס' כתר כהונה סי' ע"ו ובס' גבעת פנחס: הגאון קדוש ישראל המגיד מקאזניץ היה תלמיד להאשל הגדול הגאון אלהי מו"ה דוב בער המגיד ממעזריטש, ותלמיד מובהק להגאון הקדוש עוקר הרים מו"ה שמואל שמעלקי הלוי זצ"ל אבד"ק ניקלשבורג, ולהרב הקדוש והטהור בוצינא דנהורא מו"ה אלימלך מליזענסק זצ"ל, ולהגאון הנורא קדוש עליון מו"ה לוי יצחק אבד"ק בארדיטשוב זי"ע: המגיד הקדוש מקאזניץ אין ערוך לחסידותו ופרישותו. ומי יעצר כח רוב צדקותיו להביע. לאחד מני אלף לא יגיע. מקובל אלהי מופלא גודר גדר ועומד בפרץ. והיה כמש

מלאך

מלאך אלהים עולה בכל הארץ יצא קוו . ודבריו נשמעים בשמים זי"ע . והשאיר אחריו ספרים עמוקים מאד בנגלה ובנסתר . ומה שנדפסו המה עבודת ישראל . אור ישראל . נר ישראל . תהלות ישראל . גבורות ישראל . בית ישראל . ועוד כמה חבורים והם בכ"י . ומורינו הגאון אלהי אורן ומאורן של ישראל מו"ה יצחק מאיר ז"ל הרב מגור נתגדל על על ברכיו . ונח נפשיה דרב שנת תקע"ה . זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל :

[שו] **הרב מו"ה ישראל מזאמושטש** הגאון המפורסם בדורו החכם הכולל . בעל המחבר ס' נצח ישראל וס' אוצר נחמד וס' טוב הלבנון ושאר חבורים , והיה בזמן הגאון בעל נודע ביהודה :

[שז] **הרב מו"ה ישראל ליפשיץ** הוא הגאון הגדול המפורסם בדורו מאוה"ג אב"ד ור"מ דק"ק קליבע והערשכין והמדינה , בן הגאון מו"ה אליעזר ליפשיץ בעל דמשק אליעזר . ושמו גדול בישראל , חיבר ס' אור ישראל , גם חבור גדול על ש"ע אה"ע כולו . וחבור גדול על שיטות הפוסקים וסוגיות הש"ס . ושקיל וטרי עם אריות הכפירים הגאונים המפורסמים והמה בעל שאגת אריה ובעל נו"ב ובעל זכרון יוסף וה"ר יעבץ וה"ר חיים צאנזר וה"ר אברהם אבוש אבד"ק פפד"מ ושאר גאוני דורו המפורסמים . ובנו הוא הגאון האמתי מו"ה גדלי' ליפשיץ אבד"ק חאדזייטץ אבי הגאון מו"ה ישראל ליפשיץ אב"ק דאנציג ה"ה תפארת ישראל על ששה סדרי משנה :

[שח] **הרב מו"ה ישראל** גאון גדול ומפורסם בדורו אבד"ק הענויא בימי הגאון בעל פנים מאירות ז"ל , ובס' יערת דבש להגאון רשכבה"ג מו"ה יהונתן ז"ל נדפס עליו הספד גדול מה שעשה לו הגאון המחבר ז"ל בצירוף הגאון בעל פנים מאירות ז"ל :

[שט] **הרב מו"ה ישראל מטשעהן** רב חסיד וקדוש . בן הרב הגדול ח"ק מו"ה יוסף מיאמפלא בהרב הקדוש המפורסם מו' יחיאל מיכל מזלאטשוב בהרב הקדוש המוכיח מו"ה יצחק מדראהביטש זי"ע :

[שי] **הרב מו"ה ישראל משקלאב** הרב הגאון הצדיק המפורסם תלמיד מובהק של הגר"א מווילנא זצ"ל . חיבר כמה ספרים והם תקלין חדתין , פאת השלחן , ושו"ת נחלה ומנוחה , והוציא לאור כמה חבורים ממר רבו הגאון והוסיף בהם תוספת באורים . ועלה לירושלים ונפטר שם . והגאון מהר"ם סופר מזכירו בתשובותיו לח"מ סי' ל"ב . וז"ל הרב חבת ירושלים וזכורני שבשנת נבחר עוד בירושלים לפ"ק נתאחרו הגשמים לבא על הארץ וכבר עברה רביעה שניה וגשם אין . והלכנו לשם ביום הצום עם הרב הגאון הצדיק תפארת ישראל זצ"ל בעה"מ ס' פאת השלחן להתפלל שם על הגשמים ואחר הצהרים בשובנו לבתינו ויעתר ה' לתפלת ישראל ויהי הגשם על הארץ עכ"ל :

[שיא] **הרב מו"ה ישראל איסר מווילנא** גאון גדול וצדיק מפורסם תלמיד מובהק של הגר"א מווילנא זצ"ל . ובו בחר הגר"א לשלחו להגאון ר' ש"ז הרב מלאדי זצ"ל להתבונן סדר תורתו ועבודתו והתהלכותיו, וכאשר ישב שם איזה חדשים ויהי כראותו הוד תורתו וזוהר קדושתו של הגאון הרב זצ"ל , עכב שמה זמנים כבירים לשתות בצמא מבאר מים חיים מעין הנובע הרב ז"ל . וכאשר שב לווילנא שלח הגר"א זצ"ל לקרוא לו ושאל לו פשר דבר על הגאון הרב הנ"ל , והשיב לו כי הרב דומה למלאך ה' צבאות ותורת אמת יצא מפיהו . ואח"כ מחמת אש התבערה שנצמח מזה יצא מווילנא ובחר לשבת באה"ק תובב"א ושם מנוחתו כבוד :

[שיב] **הרב מו"ה ישראל קאצינעלנפוגן** גאון גדול ומפורסם בדורו אבד"ק קאלווארייא וק"ק וואלקאוויסק ואגפיה , אחי הגאון מו"ה אברהם ק"פ אבד"ק בריסק בני הגאון מו"ה דוד ק"פ אבד"ק אה"ו וק"ק קידאן בהגאון מאוה"ג בעל כנסת יחזקאל :

[שיג] **הרב מו"ה ישראל הכהן ראפפארט** הרב הגדול המפורסם בדורו . בן הרב הגדול מו"ה שמחה הכהן ראפפארט בהגאון המפורסם מו"ה בנימין הכהן ראפפארט ה"ה ס' גבולות בנימין בהגאון הקדוש המפורסם בדורו מו"ה שמחה הכהן ראפפארט אבד"ק לובלין ודק"ק הוראדני הנודע בשם רבי ר' שמחה . בהגאון המפורסם בדורו מו"ה נחמן הכהן ראפפארט אבד"ק דובנא רבתי חתן הגאון מו"ה יוסף ז"ל אבד"ק לבוב חתן הגאון מאיר עיני ישראל מהר"ם לובלין זצ"ל :

[שיד] **הרב מו"ה ישראל** רב גדול בתגרת אבד"ק האזידיטש בימי הגאונים הרב בית אפרים והרב חתם סופר וסיעתם , ונזכר בתשובות רע"ק איגר סי' ז"ד וט"ו :

[שטו] **הרב מו"ה ישראל שפירא** הגאון הגדול כחד מקמאי המפורסם בדורו אב"ד ור"מ דק"ק קאליש . בן הגאון מו"ה נתן שפירא ז"ל נכד לרבינו הגדול עמוד ההוראה בעל מגן אברהם ז"ל . חיבר ס' בית ישראל חבור יקר על ש"ע יו"ד :

[שטז] **הרב מו' ישראל מריזין** הוא הקדוש ושמענו מקדושתו ופרישותו נפלאות . בן הרב הגדול חסידא קדישא מו"ה שלום שכנא זצ"ל . בהרב הגדול קדוש עליון

מו"ה

מו"ה אברהם המלאך זצ"ל. בהגאון אלהי מו"ה דוב בער המגיד ממעזריטש זצ"ל. ואומרים עליו שלא שכח כלום כל מה שלמד בעת הלי נרו עלי ראשו. והשנה אשר נשבה ארון אלהים לשמים הוא שנת תר"י, ובק"ק סאנדיגוריא חלקת מחוקק ספון זי"ע:

[שיז] הרב מו"ה ישראל משולם זלמן

גאון גדול ומפורסם בדורו אבד"ק לאנדין, בן הגאון נר ישראל מוהר"י יעב"ץ ז"ל, ויש לו תשובה בס' אור ישראל להגאון מו"ה ישראל ליפשיץ ז"ל. גם בס' אור הישר:

[שיח] הרב מו"ה ישראל חיים מלאדמור

הרב הגדול בישראל ח"ק צדיק יסוד עולם, בן הרב הגדול איש אלהים קדוש מו"ה אברהם המלאך זצ"ל, וחתן הרב הגדול עיר וקדיש מו"ה שלמה מקארלין ז"ל, מחותנו של הרב הק' מו"ה משה מזאווהעל זצ"ל. אשר בנו הרב הצדיק מו"ה מיכל מזאווהעל היה חתנו של ר' ישראל הנזכר:

[שיט] הרב מו"ה ישראל ליפשיץ הוא

הגאון הגדול המפורסם בדורנו שלשלת היוחסין החכם הכולל והשלם בכל חכמה ומדע לו עשר ידות. היה אב"ד בק"ק דעסויא והמדינה ואח"כ נתקבל בק"ק שאטלאנד, וויינבערג, לאנגפוהר, בדאנציג והמדינה, בן הגאון האמתי המפורסם מו"ה גדלי' ז"ל אבד"ק חאדייטש, בהגאון מאור הגולה מו"ה ישראל ז"ל אבד"ק קלובע ה"ה ס' אור ישראל, בהגאון הגדול בדורו מו"ה אליעזר אבד"ק אפטא בעל דמשק אליעזר. חיבר פירוש יקר מספיק על כל ששה סדרי משנה הנקרא תפארת ישראל, גם פי' קצר נחמד מאוד על משניות אשר קרא בשם זרע ישראל, ונתפרסמו מאוד היום בישראל מלאים זיו ומפיקים נוגה על כל חומר בקודש ועל כל המקומות הסתומים שבששה סדרי משנה. לבאר כל סתום וחתום ולדעת כל משנה על בוריה:

ובנו הגאון מו"ה ברוך יצחק אבד"ק לאנדסבורג, כתב שם בהקדמתו לפירוש הנ"ל וז"ל, וכדי להודיע מקצת שבח רבינו החסיד ז"ל כו' אשר הפלגת צדקתו הקודמת לחכמתו כי רבה, וחביבותיה בעסק המצות הן היו עד להפליא עד שבזבז הרבה מיכלתו כדי להדר במצות ולקיים זה אלי ואנוהו כו', ורק נזכיר מהם ראשי פרקים. הוא עם רוב עסקיו וטרדותיו כתב ס"ת בעצמו מבראשית עד לעיני כל ישראל בהידור גדול, וביום גמר הכתיבה של הס"ת עשה ג"כ סיום על הש"ס אשר חזר עליו בתדירא ושגור בפיו, והיה עסקן גדול בגמ"ח כו'. והיה מבעלי הצנע לכת, וחיי המותב שהיה לן בעת שהיה אב"ד בק"ק דעסוי הרבה פעמים בתענית ג' ימים וג' לילות רצופים וישב בטלית ותפילין תחת מכסה מלבוש העליון ולא הרגיש אדם בזה, ולא פסק פומיה מגירסא תמיד והיה משים לילות כימים בלימוד התורה כו'. היה כחמשים שנה ויותר רועה נאמן לעדר ה' עדת ישראל ותורת אמת היתה בפיהו, ורבים השיב מעון בקול ענות גבורה וקול ענות חלושה תוכחות נמרצות דולקות ככדודי אש מפיו יתמלטו ואמרי נועם מתוקים מדבש ונופת צופים. והניח אחריו ברכה ספרים רבים וחבורים על כל התורה שבכתב ושבע"פ. דרושים יקרים על כל שבתות ומועדי השנה. הגהות על כל הש"ס וד' ש"ע ועל כל חלקי הרמב"ם. חבור גדול ויקר מאוד על סדר טהרות והרבה שו"ת כו':

עוד שם מבנו הנ"ל איך היה פטירת אביו הגאון הנזכר וז"ל שם. יום צום גדליה העבר היה יום צרה ומבוכה אשר בו עלה בסערה השמים רבינו הנ"ל ויהי כהיום הזה וכמו השחר עלה עזב את ביתו בהשכמה להלך ברגש אל בית אלהים להשתפך נפשו בתפלה ותחנונים, והוא עומד כמלאך אלהים מעוטף בטלית ומעוטר בתפילין עוטר ישראל בתפארה ויחל את פני אלהיו בבכה ויתחנן לו והשלים תפלתו עם הציבור. ואחר גמר הסליחות והתפלה וכל הקדישים ואחר שלמד שיעורו ואמר בעצמו קדיש דרבנן בקש לישב בשלוה על מקומו בבה"כ, וכמעט שנתן מנוחה קצת לגופו כלי הקודש ועל מקומו שם שואף זוחה וספר המשנה עם הפירוש אשר שת עליו בידו לעיין בו, ויבא השמש, אתא שמשא אתא שמשא, צדיק בא לבית מלון יושב בסתר עליון. והנה חשכה גדולה נופלת עליו ועלטת הי' כי אאמו"ר חלף הלך לו לישיבה של מעלה. ואנחנו עומדים ורואים בנפול אדרתו אדרת הגוף מעל כנפי נשמתו ומצעקים הוי אדון הוי אדון הודנו והדרנו. ועונים ואומרים בשכמל"ו על כל דברי קדושה הנאותים למעמד נורא כזה בעודנו פאר חבוש לראשו אלו תפילין שבראש ולבושו כתלג חיור לבוש טלית ועומדות היו רגליו עדיין בבהכ"נ. זאת לא זאת, כי העם הקדוש אשר פלצות כסתהו וחיל ורעדה יאחזון בשמעו קול השמועה לא טובה ורעש גדול בכל חוצות קריה. ויהי בהתאסף ראשי עם יחד שבטי ישראל דקהלתנו מכל עבר ופנה בעזרה. וישלחו אל הרופאים ויבהילו להביא אותם אל מקום משכן הצדיק כדי לנסות בכל מיני נסיון אם יש עדיין תקוה להשיב רוח רבם אל נדנת גופו הטהור, בין כה הביאו כסא של אליהו זכור לטוב אשר עדן היה עומד בבהכ"נ מברית מילה שהיה ביום שלפני זה הוא יום ב' דר"ה ואשר באותו הברית היה הצדיק הזה בעצמו סנדק, והעמידו הכסא בסמוך לפני אה"ק שהיה קרוב למקום רבינו נ"ע והניחו גופו הקדוש על הכסא והוא כחלקת מחוקק ספון שם ומונח כקרבן עולה תמימה. מי ראה או שמע כזאת שבפטירה פתאומית אשר בו הנפש חיש מהר תגבה ותעלה השמים תסתייע הכל בדרך טהור ובאופן פלאי כזה. הוא אמר ג"פ וידוי עם הציבור עומד לפני ה' בעסק דברי קדושה על גוחליו פרי עשתונותיו בפירושו למשנה ירחף לעיין בהם, ויגוע ויאסף אל עמיו בקדושה ובטהרה. אין זה כי אם מיד ה' נסבה כל זאת חכות תורתו וצדקתו עמדה לו. וכבוד גדול עשו לו אחר פטירתו לעת אשר הובא גופו הק' למקום מנוחתו אשר התקבצו כולם מקהלות עיר דאנציג ומשאר עירות החונות סביב מנער ועד זקן מגדולם ועד קטנם לילך אחר מטתו של אותו צדיק. וכל העם בוכים למשפחותיו זי"ע עכ"ל:

[שכ] הרב מו"ה ישראל אברהם הרב הגדול

הגדול הצדיק חסידא ופרישא אבד"ק משארני אוסטרה. והוא בן הרב הגדול בוצינא קדישא מו"ה משולם זושא מאניפאלע זצלה"ה :

[שכא] הרב מו"ה ישראל משה הגאון המפורסם אבד"ק קרינאק ודק"ק זאבלודאווא בן הגאון מו"ה אריה ליב ז"ל. נכד הגאון בעל זרע יצחק. חיבר שו"ת על ד' ש"ע וקראו על שמו בשם רשמי שאלה :

[שכב] הרב מו"ה ישראל סג"ל הגאון אבד"ק פעסט בימי הגאון בעל חתם סופר. ומזכירו איזה פעמים בתשובותיו. מהם באה"ע סי' ל"ב ובחו"מ סי' ע"ג :

[שכג] הרב מו"ה ישראל כ"ץ ראפפארט הרב הגאון המפורסם שושילתא דיחוסא אבד"ק פינטשוב. בן הגאון מוהר"ד וואלף בער אבד"ק הנ"ל בהגאון מו"ה יצחק כ"ץ אבד"ק סטאבניץ ודק"ק אפטא. בהגאון המפורסם בדורו מו"ה דוב בערוש כ"ץ אבד"ק הנ"ל בהגאון מו"ה יצחק כ"ץ בהגאון מו"ה משה כ"ץ. בן רבינו הכהן הגדול הש"ך ז"ל זי"ע. והוא מחותנו של הגאון הקדוש מו"ה מנחם מענדל הרב מקאצק נבג"מ :

[שכד] הרב מו"ה ישראל הכהן מסאטונאב [עיין מו"ה נפתלי הירש הכהן] :

[שכה] הרב מו"ה ישראל חריף מסאטונאב גאון גדול וחריף מאד. עוקר הרי הרים ומקובל אלהי. ושמו יקר מאד ע"פ הארץ. היה מתלמידי רבינו הבעש"ט ז"ל. ונדפס ממנו חיבור על התורה עמוק בקבלה כשמו תפארת ישראל :

ל

[א] הרב מו"ה לוי יצחק הוא הגאון האמתי איש אלהים קדוש עליון. נורא מאד. אבד"ק בארדיטשוב. בן הגאון מו"ה מאיר ז"ל אבד"ק הוסקאב בהגאון מו"ה משה מזאמושטש. והוא מחותנו של הגאון אלהי מוהר"ש זלמן הרב מלאדי. ותלמיד מובהק של הגאון קודש קדשים מו"ה דוב בער המגיד ממעזריטש נבג"מ זי"ע :

הגאון מו"ה לוי יצחק זצ"ל היה בימי עלומיו אבד"ק זעליחאב וריטשוואהל ואח"כ נתקבל לאב"ד ור"מ בק"ק פינסק. וסוף ימי קדושתו האיר בתורתו וצדקתו בעיר רבתי עם ק"ק בארדיטשוב והיה שם לאב"ד עד ימי מנוחתו ושם חלקת מחוקק ספון. ולשמו ולזכרו ירגזו וירעדו כל אנשי עיר הזאת עד היום :

הגאון הקדוש והטהור מבארדיטשוב (י"ח אמרו עליו שהיה בו נשמת רבי עקיבא). גודל קדושתו ודביקותו לאלהיו והתלהבותו בעבודת השם ואהבתו לישראל רבו מלספר. מי ימלל חסידותו ופרישותו. כי כל העולם מלאה תהלתו ובאזנינו שמענו שמו הקדוש. אבותינו סיפרו לנו אשר בעמדו לשפוך שיחו לפני קונו. רעש וחרד מאד נמס לבבו בקרבו מפני פחד ה' ומהדר גאונו. כרע והשתחוה כארי וכלביא עד כי מפני הכריעות והשתחויות העצומות והנוראות. לא היה יכול לעמוד על מקומו. וכשאדם מניחו בזוית זו מצאו בזוית אחרת. וכל העומדים בעת תפלתו סמר שערת בשרם. פלצות אחזתם ולא יכלו לראות ולסבול מסירות נפשו בהתפללו. כי אריה שאג מי לא יירא. וירא העם וינועו. חרדו ואימות מות נפלו עליהם ויעמדו מרחוק. זי"ע ועל כל ישראל. והשאיר אחריו ברכה ספר קדושת לוי על התורה גם קדושת לוי תנינא וקצת חדושים על משניות :

[ב] הרב מו"ה לוי פולאק עיין [עמודי שטים] בח"ב :

[ג] הרב מו"ה לוי פשריאל. ז"ל הרב קורא הדורות ה"ר לוי פשריאל חכם גדול מעיין ודרשן ובקי בחכמת הפילוסופיא. ובהיותנו בכפר בשנת ת"ח ליצירה לא תקום פעמים צרה. בורחים מחמת אימת המגפה. למדנו שם יחד אני הכותב וה"ר לוי פשריאל ז"ל פרקים רבים מספר מורה נבוכים בטוב טעם ודעת וראיתיו בקי מאד בספר ההוא עד שרוב הפרקים היו סדורים בפיו על ציצת הלשון על פה כמו ק"ש. ואז ידעתי שהוסיף על השמועה והרב הזה היה נכדו של ה"ר לוי קוזין בעל עליות קיר קטנה. ובן אחיו ה"ר יוסף פשריאל ז"ל חכם מעיין גדול וחסיד והיה בן בתו של ה"ר לוי קוזין עכ"ל :

[ד] הרב מו"ה לוי דיזאנאש אחד מרבני קוסטאנטינא בזמן הגאון מוהר"י איבשיץ ז"ל. וגם הוא עמד לימין צדקו בעת תבערת המחלוקת :

[ה] הרב מו"ה לוי קוזין [עיין ה"ר יעקב ריב"ץ] :

[ו] הרב מו"ה (אריה) ליב גאון גדול וחריף מאוד עוקר הרים בפלפולו אבד"ק קאלי ודק"ק הנובר. בן הגאון רשכב"ה בעל פני יהושע ז"ל. חיבר ספר פני אריה. ונדפס ביחד עם הפ"י. ודבריו מובאים בס' קול יהודה :

[ז] הרב מו"ה (אריה) ליב גאון גדול וחריף מאד עוקר הרים ואין חקר לתבונתו אב"ד

אב"ד ור"מ דק"ק גלוגא . והיה בזמן הגאונים הרב שב יעקב והר"ב כנסת יחזקאל וסיעתם :

[ח] **הרב מו"ה** (אריה יהודה) **ליב תאומים** הגאון הגדול המפורסם בדורו אבד"ק בראד והקרייז בן הגאון המפורסם מו"ה יוסף תאומים שהיה אבד"ק אוסטראוצי ואח"כ הונף והורם לראש ישיבה ודרשן בק"ק פוזנא ואח"כ נתקבל בק"ק לובלין. בהגאון הגדול בדורו מו"ה אריה ליב תאומים אבד"ק קרעשוב בהגאון הגדול בדורו מו"ה פייבל תאומים אבד"ק פרעמסלא בהגאון הנשגב בעל קיקיון דיונה זכר כולם לחיי עד . ויחוסם מבואר אצלם כמה פעמים : הגאון מו"ה אריה ליב תאומים היה גם בן בתו של הגאון החסיד מו"ה נתן נטע אבד"ק טורבין שהיה חתן הגאון ר' ברוך ראפפארט אבד"ק פיורדא . שהיה חתן הגאון החסיד מו"ה משה אבד"ק הוראדני ה"ה ס' תפלה למשה שהיה בן בתו של הגאון רשכב"ה רבי ר' העשיל המפורסם, והגאון הנזכר היה בימי הגאונים מהר"מ בנעט ומהר"ם סופר ומוהרא"ז מרגליות וסיעתם . חיבר ספר גור אריה יהודה . וספר אילת אהבים . וס' יעלת חן :

[ט] **הרב מו"ה** (יהודה) **ליב** גאון גדול ומפורסם בדורו אבד"ק קאלין . בן הגאון בעל נזר הקודש . ובספר יערות דבש להגאון רשכב"ה מו"ה יהונתן ז"ל נדפס עליו הספד גדול וכבד מה שעשה לו הגאון הנזכר :

[י] **הרב מו"ה** (אריה) **ליב שפירא** הרב הגאון החריף ובקי מפורסם בדורו ריינא רבא בק"ק ווילנא . בן הגאון המפורסם מו"ה יצחק שפירא ז"ל . בהיותו בן כ"א שנה חיבר ב' פירושים על מסכת סופרים נחלת אריאל בפשט ומעון אריות בפלפול. ומזכירם הגאון בעל שה"ג הראשון . ותשובתו הובאה בתשובת שמואל להגאון מו"ה שמואל אבד"ק האמדור . ונח נפשיה בשנת תקכ"א תנצב"ה :

[יא] **הרב מו"ה** (אריה יהודה) **ליב** עיין [לוית חן ואור יקרות] בח"ב :

[יב] **הרב מו"ה** (יהודה) **ליב** מוכיח מפולנאי וקדוש יאמר לו . תלמיד מובהק להגאון אלהי מו"ה דוב בער המגיד ממעזריטץ. חיבר ספר קול אריה על התורה . וכנראה שהיה גם מתלמידי רבינו הקדוש הבעש"ט נבג"מ :

[יג] **הרב מו"ה** (אריה) **ליב הכהן** הוא הגאון המובהק פאר חכמי דורו חריף ומפולפל עצום אבד"ק ראזינטוב ואח"כ נתקבל לאב"ד ור"מ בק"ק סטרייא . והאיר לארץ ולדרים בספריו הנחמדים בפלפול עמוק ובסברות ישרות . ה"ה קצות החשן על ש"ע חו"מ . אבני מלואים על ש"ע אה"ע . שב שמעתתא . והיה בזמן הגאון מוהר"י מליסא והגאון מליסא חלק על אמרותיו ועל דבריו . והגאון הנזכר השיב על השגותיו ונדפס דברי תשובותיו בשם משובב נתיבות . ונח נפשיה דרב שנת תקע"ג, תנצב"ה :

[יד] **הרב מו"ה** (יהודה) **ליב** הרב הגדול המפורסם בדורו אבד"ק קרעמניא בימי הגאון רשכב"ה מוהר"י איבשיץ ז"ל . וגם הוא קנא לכבודו בדבר המחלוקת הידועה :

[טו] **הרב מו"ה** (אריה) **ליב** גאון גדול וחסיד קדוש . ומפורסם בדורו אבד"ק וואלטשיסק . תלמיד הגאון האלהי מו"ה דוב בער המגיד ממעזריטש זצ"ל . ולבסוף ימיו קבע ישיבתו באה"ק וגם שם האירה הארץ מכבודו . ושם מנוחתו כבוד :

[טז] **הרב מו"ה** (אריה) **ליב** גאון גדול ומפורסם אבד"ק קרינאק ודק"ק זאבלודאווא וראב"ד דק"ק ביאליסטאק . בן הגאון מו"ה ברוך בענדט ז"ל . ה"ה ספר נר תמיד . חתן הגאון מו"ה אהרן בעל מנחת אהרן . נכד הגאון מאור הגולה מו"ה זלמן מירלש אבד"ק האמבורג . והוא מחותנו של הגאון בעל חמדת שלמה . ושקיל וטרי בהדיה . וחיבר ספר שאגת אריה על מס' מכות . ושם מביא דברי מר אביו הגאון בעל נ"ת ודברי בנו יחידו מו"ה שמואל זנוויל ברוב מקומות . וגם מחותנו הגאון בעל מנחת אהרן . ושם בהקדמת ספר הנזכר מביא שיש לו בכ"י על כל הש"ס :

[יז] **הרב מו"ה** (אריה) **ליב** גאון גדול וחריף מאד עוקר הרי הרים בפלפולו אבד"ק אפטא וק"ק סאכטשוב . בזמן הגאונים הה"ר פנחס הורוויץ והה"ר מאיר פוזנער . ומפורסם בעולם בשם ר' ליבוש חריף . והוא רבו של הגאון אלהי היהודי הקדוש מפרשיסחא נ"ע . וזה לא כביר אשר נדפס מעט מזעיר מפלפולו על מס' גיטין בשם חידושי מהר"א . ומתוכו ניכר גודל חריפותו :

[יח] **הרב מו"ה** (אריה) **ליב** גאון גדול מופת הדור מפורסם מאד בדורו אבד"ק סטאניסלוב . דודו ורבו של הגאון הקדוש מו"ה מאיר מרגליות ה"ה מאיר נתיבים ושקיל וטרי בהדיה בתשובותיו. ועיין [מאיר נתיבים] בח"ב :

[יט] **הרב מו"ה ליב** הגאון אבד"ק יורבערג בימי הגאונים הרב ישועות יעקב והרב חתם סופר . ושקיל וטרי עם הגאון רע"ק איגר בתשובותיו :

[כ] **הרב מו"ה ליב** קדוש עליון צדיק יסוד עולם נורא מאוד . אבד"ק קאוולי, בן הגאון בוצינא קדישא מו' מרדכי אבד"ק נשחיז ז"ל . ומספרים ממנו נוראות ונפלאות, זי"ע :

[כא] **הרב מו"ה** (אריה) **ליב** גאון מפורסם בדורו אבד"ק טשעכנאווצע עמיתו וריעו של הגר"א מווילנא זצ"ל . ובא בהסכמה על ספר מרגליות התורה ושם מתואר בשם מקובל איש אלהי :

[כב] הרב מו"ה (יהודה) ליב סג"ל [עיין ח"ר חיים יוסף אבד"ק ראטין וה"ר יעקב יצחק מהיקלא] :

[כג] הרב מו"ה (אריה) ליב צונץ גאון גדול ומקובל מופלא . חריף ובקי בנגלה ובנסתר . ארי שבחבורה . המאיר בחבוריו על כל העולם . ה"ה יעלת חן . גט מקושר . טיב גיטין . טיב קדושין . טיב חליצה . שמחת יו"ט . משיבת נפש על ה' עגונא דאתרא . מגן האלף . מלא העומר . חדושים על בו"ח . חדושים על יו"ד הנקובים בשם חדושי מהר"ל . משיבת נפש על ג' חלקי ש"ע . גרש ירחים על גיטין . מעיני החכמה על ב"מ . מקציע בתורה על ש"ע חו"מ . ועוד כמה חבוריה מהם בדפוס ומהם בכ"י . היה אבד"ק פלאצק . ובסוף ימיו היה אבד"ק פראגא . ואח"כ תקע אהלו ומקום קדשו בפה עיר ווארשא בימי הגאון בעל חמדת שלמה . ועלה לשמים בשנת תקצ"ג בפה :

הגאון הצדיק מו"ה אריה ליב הנזכר קודם פטירתו אמר ברוח קדשו והבטיח לכל איש ואיש . באם שיארע לאחד צרה וצוקה ב"מ . אזי יקבל על עצמו להדפיס ספר אחד מכתביו הקדושים ואז יהיה למליץ יושר בעדו להגיד לאדם ישרו ויחלצהו ממצר . וכן ראיתי חרות על מצבת קברו . ולא נפל מדבריו ארצה כי כן שמענו וכן ראינו מה שנעשה לאנשים רבים נסים גדולים עי"ז פה ווארשא . כי דהו לנפול ובזכות זה זכו ונתרפאו ונצולו . תנצב"ה :

[כד] הרב מו"ה (אריה) ליב כ"ץ עיין [פני אריה] בח"ב :

[כה] הרב מו"ה (יהודה) ליב הרב המאור הגדול המפורסם בדורו אב"ד ור"מ דק"ק ראטרדאם . מחותנו של הרב הגאון מו"ה דוד אבד"ק מאגניצא ואמשטרדם ה"ה עיר דוד ושאר חבורים . ונדפס הסכמתו על ספר הנזכר משנת תמ"ג :

[כו] הרב מו"ה ליב פיסטינער רב חסיד וקדוש חד מבני היכלא קדישא של רבינו הבעש"ט נבג"מ . ומזכירו הגאון ח"ק בעל תולדות יעקב יוסף כמה פעמים בספריו הקדושים . גם הרב ח"ק בעל דגל מחנה אפרים מזכירו בספרו ומביא משמו חדושי תורה :

[כז] הרב מו"ה ליב גאון מפורסם בדורו אבד"ק הערץ פעלד . בימי הגאונים מו"ה מעבלי מליסא ומהרע"ק איגר . והגאון בית מאיר מזכירו בריש קונטרס צלעות הבית אשר לו :

[כח] הרב מו"ה (יהודה) ליב עיין [ראשית בכורים] בח"ב :

[כט] הרב מו"ה (יהודה) ליב הכהן הגאון החריף המפורסם אחד מחריפי ווילנא בזמן הגר"א זצ"ל . ושמעתי אשר הגר"א העיד עליו שהוא ראוי לתואר גאון . וחיבר חדושי הלכות על מסכתות והם בכ"י . ונח נפשיה שנת תקס"ז תנצב"ה :

[ל] הרב מו"ה ליב רב גדול בתורה אב"ד דגליל טאבור . בימי הגאון בעל נו"ב ומזכירו בתשובותיו במ"ת אה"ע סי' נ"ז :

[לא] הרב מו"ה (יהודה) ליב הכהן הרב החסיד קדוש וטהור מפורסם בדורו . תלמיד מובהק של הגאון אלהי מו"ה דוב בער המגיד ממעזריטש ז"ל . מחותנו של הגאון קדוש ישראל המגיד מקאזניץ זצ"ל שהיה חותנו של בנו הרב הצדיק ח"ק מו"ה משה א"ב זצ"ל . והגאון ח"ק מו"ה אברהם חיים מזלאטשוב ה"ה ספר אורח לחיים על התורה מביא שם בספרו כמה חדושי תורה מה ששמע מפיו הקדוש ז"ל . ונדפס ממנו חיבור בקבלה על סדר פרשיות התורה בשם אור הגנוז :

[לב] הרב מו"ה (אריה) ליב תאומים גאון גדול ומפורסם בדורו אבד"ק קרעשוב . אחי הגאונים הגדולים מו"ה יוסף יאסקי תאומים אבד"ק קראקא ומו"ה חיים יונה תאומים אבד"ק ברעסלא . בני הגאון מו"ה יחזקאל פייבל תאומים אבד"ק פרעמסלא בהגאון הנשגב בעל קיקיון דיונה . נכדי הגאון איש אלהים מו"ה אריה ליב אבד"ק קראקא הנודע בשם קדשו הוכער רבי ר' ליב זי"ע :

[לג] הרב מו"ה ליב הנקלש מפראג . ז"ל הגאון ר' יהונתן בספרו יערת דבש בהספדו להרב הנזכר . והרב ר' ליב הנקלש אי חסיד אי צנוע ומעלי בקי בחדרי תורה ממש ד' טורים וד' ש"ע על שפתיו קבועים . וממש כל ימיו לא שח שיחת חולין ולא הלך ד' אמות בלי תורה :

[לד] הרב מו"ה ליב איגר גאון גדול ומפורסם מאד בדורו אב"ד דק"ק האלברשטאט . בן הגאון בעל משנת דר"ע . אחי הגאון מוהר"ב וואלף איגר אבד"ק לייפניק . מחותנו של הגאון בעל נו"ב . דודו של הגאון רע"ק איגר . ושקיל וטרי עם הגאון בעל נו"ב . גם בתשובות רע"ק מובא בסי' קמ"ב מ"ג מ"ד . ובסוף ס' חלוקא דרבנן לבן אחותו הגאון הנזכר מובא שם איזה חדושים ממנו :

[לה] הרב מו"ה (יהודה) ליב גאון מפורסם ודרשן נפלא פה מפיק מרגליות מ"מ דק"ק סלאנימא . ויצא שמו על כל הארץ בדרושיו הנעימים ובחבוריו היקרים . ה"ה אפיקי יהודה ב"ח . איי הים . מי נפתוח . שפה ברורה . מים טהורים :

הרב

[לו] הרב מו"ה (אריה) ליב [עיין מו"ה ישראל משה אבד"ק קרינאק]:

[לז] הרב מו"ה (אריה) ליבוש גאון וחסיד מפורסם אבד"ק לאנצוט ובסוף ימיו נתקבל לאבד"ק קעשנוב וקדוש יאמר לו. תלמיד הרב הגדול והקדוש מו"ה יעקב יצחק ז"ל מלובלין. גם היה תלמיד הגאון המפורסם מו"ה שמואל סאליר ה"ה שם משמואל. ובהסכמתו לספר אור פני משה מהקדוש ר' משה סופר מפרשעווארסק ז"ל אומר שם וכמה פעמים שמעתי מפיו הקדוש חדושי תורה וטעמתי מצוף דבש וכו'. ונדפס במנו זה לא כביר ספר דברי אסתר על מגלת אסתר מעט הכמות ורב האיכות. ושם בהקדמת המלקט נאמר שעוד ידו נטויה להוציא לאור שאר כתביו הקדושים:

[לח] הרב מו"ה (יהודה אריה) ליב גאון גדול ומפורסם בדורו אבד"ק קרעזמיר. והוא גיסו של הרב בן המחבר ידי משה:

[לט] הרב מו"ה (אריה) ליב קאצינעלינבוגן הוא הגאון האמתי צדיק יסוד עולם מופת הדור אבד"ק בריסק. אחי הגאון הצדיק מו"ה שאול ק"ב אשר תקע אהלו את"כ בק"ק ווילנא. בני הגאון המפורסם מו"ה יוסף קאצינעלינבוגן. ממשפחות המיוחסות שבישראל מגזע מהר"ם פאדווא. והיה שני בשני עם הגאון בעל מנחת אהרן:

[מ] הרב מו"ה (אריה) ליב הגאון המפורסם בדורו אבד"ק זבאריז. בימי הגאון בעל נו"ב ושקיל וטרי עמיה בתשובותיו:

[מא] הרב מו"ה (אריה) ליב ברעסלא גאון גדול עוקר הרים בפלפולו ואין חקר לתבונתו אבד"ק עמדין. ושמו גדול בישראל. חיבר ספר פני אריה והדפיסו בחייו בק"ק אמשטרדם. ושקיל וטרי עם הגאונים הפלאה ובית מאיר ז"ל:

[מב] הרב מו"ה ליב בן שרה עיר וקדיש נחית מן שמיא. מקובל אלהי מופלא. ומאוד הצנע לכת בדרכי ה'. וכל ימי חייו על פני האדמה היה כל מגמתו אך להציל את ישראל מיד דוחקיהם. ונוראותיו נתפרסמו על כל פני תבל (כידוע ממעשה שהיה לו עם המלך יאזעף). וכמה ענינים נוראים כמעשה מלאך ה' צבאות. ומקום תולדתו וגדולתו נעלם מכל איש. רק שמענו שאיזה פעמים היה אצל האשל הגדול הגאון אלהי מו"ה דוב בער ממעזריטש. וכל יקר ראתה עיני מליצה מה שנתן לו רבינו הק' הנ"ל בהליכתו בשביל פדיון שבויי ישראל. והיה נצרך לזה מחמת הסתרת מעשיו ודרכיו. ובספר הקדוש רזיאל המלאך נמצא תפלה אחת מה שהתפללו עליו קדמונים. ולשון התפלה הוא. שתפתח את לבו של ליב בן שרה וכו'. ורבו ענייניו זי"ע:

[מג] הרב מו"ה (אריה) ליב הרב המופלא חוקר ומקובל אלהי אבד"ק מאגניצא. חיבר ספר יד יהודה פי' על חמשה מאמרים לרבינו מנחם עזריה מפאנו. ועיין [יד יהודה] בח"ב:

[מד] הרב מו"ה ליב גאון וחסיד קדוש אבד"ק באנדור חתן הרב הגדול בוצינא קדישא מו"ה מנחם נחום מטשערנאבל. אחי הרב ח"ק מו"ה משה מסאבראן זצ"ל:

[מה] הרב מו"ה (אריה) ליבוש הכהן ראפפארט. גאון גדול וחריף מאד ר"מ דק"ק לבוב. בן הגאון מאוה"ג מו"ה חיים כהן ראפפארט אבד"ק סלוצק ודק"ק לבוב והגליל. ויש לו תשובה בתוך תשובות מר אביו בחלק או"ח סי' כ"ג כ"ד. ובחלק אה"ע סי' ט"ו מביא ממנו אביו הגאון ז"ל תירוץ נכון על קושיתו. ונפטר על פני אביו בשנת תק"ט תנצב"ה:

[מו] הרב מו"ה (יהודה) ליב הגאון הגדול הצדיק המפורסם בדורו אב"ד ור"מ דק"ק קראקא בימי הגאוני' מו"ה שמעלקי ומו"ה פנחס בעל הפלאה ז"ל וסיעתם. ובס' עץ הדעת טוב להגאון הקדוש מו"ה עוזיאל מייזלש ז"ל נדפס שם הספד מה שעשה לו הגאון המחבר ז"ל:

[מז] הרב מו"ה (אריה) ליב מרגליות גאון מפורסם וחכם הכולל אבד"ק ביזנאב. שעברשין. פ"פ דאדר. בזמן הגאון בעל נו"ב. חיבר הרבה ספרים בענינים שונים. והם קרבן ראשית. פרי תבואה. טל אורות. בית מדות. עצי עדן. ועוד חבורים. ובנו הוא הרב החריף מו"ה אשר זעליג והובאו דבריו בספר פרי תבואה:

[מח] הרב מו"ה (יהודה) ליב הגאון הגדול המפורסם בדורו אבד"ק גלוגא. ובא ביחד על הסכמה עם הגאון החסיד נשיא ישראל מו"ה נפתלי הכהן הגדול אבד"ק פוזנא:

[מט] הרב מו"ה (אריה) ליב הגאון הגדול החסיד המפורסם בדורו אבד"ק סלוצק. בן הגאון החסיד מופת דורו המקובל אלהי מו"ה יודל אבד"ק קאוולי. והוא אחד מארבעה ארזים שנטע אביו בישראל גאונים וחסידים. [ועיין מו"ה אליעזר אבד"ק מינסק]:

[נ] הרב מו"ה (יהודה) ליב אבד"ק בריסק עיין [מנחת יהודה] בח"ב:

[נא] הרב מו"ה (אריה) ליב משפאלע קדוש עליון. מופת הדור. צדיק יסוד עולם. פועל ישועות בקרב הארץ. ושמו גדול בישראל. והוא מתלמידי הגאון הגדול

הגדול. נזה"ק בעל תולדות יעקב יוסף ז"ל :

[נב] הרב מו"ה ליב רב גדול בתורה אבד"ק לאשיץ בזמן הגאון בעל נו"ב ושקיל וטרי בהדיה . ומזכירו בתשובותיו במ"ת חו"מ סי' ג' וסי' ו' :

[נג] הרב מו"ה (אריה) ליב הלוי עפשטיין גאון גדול והסיד מפורסם בדורו ומקובל אלהי אבד"ק קעניגסבערג . חיבר עשרה ספרים במנין המצות . ובהלכה . ובמוסר . ובקבלה . ומהם ספר אור השנים . וספר פרדם והלכה ברורה . ועל הספר הנזכר הסכימו שני המאורות הגדולים ר' חיים ירוחם ווילנא ור' מאיר דישינורא בשנת תקי"ט :

[נד] הרב מו"ה (אריה) ליב עפשטיין הזכירו הגאון המקובל מו"ה ישראל ה"ה אור ישראל בספרו מלחמת ה' וז"ל . בשנת תנ"ח בשעת תיקון חצות בחודש טבת שבכיתי עד שנחר גרוני וגילו לי מה שגילו לי . אך אפס קצהו מה שנזכרתי מה שבא אלי התעוררות מן השמים בשנת תס"ג ליקח ס"ת בשעת השירה וכו' . וכך היה מנהגי קודם שבאתי לכלל עשרים שנה בהיותי עם אחי ורעי הדיו המשולש ש"ב החסיד מו"ה אריה ליב [illegible] ין וחברי המובהק מו"ה יעקב חיים . כי כלנו בני איש אחד אנחנו מניצוץ ר"נ הזקן . כאשר מבואר בהקדמת צוואה של שנת תס"ג ממעשינו הטובים ומהנהגות אשר היה לנו אך כהיום נתגלה [illegible] טעם ומופלא כו' עכ"ל . והנה זאת לא יכול להיות כי החסיד ר' אריה ליב עפשטיין הזה הוא הגאון המקובל אבד"ק קעניגסבערג הנזכר מקודם . א"א להיות מכמה טעמים . א' כי בא בהסכמה על ספר תפארת ישראל הקצר להנ"ל בשנת תקל"ד . ואם נאמר שהוא היה חבירו הלא היה קודם שבא הגאון אור ישראל לכלל עשרים כמבואר שם בדבריו . ובשנת תנ"ח נראה שהיה אז בא בשנים כי כתב הצוואה שלו בשנת תס"ג . ואף אם נאמר כי הגאון ר' אריה ליב היה בשנת תנ"ח כשלושים שנה . ג"כ עולה שני חייו בעת כתבו ההסכמה הנזכר ק"ו שנה ולא שמענו שהיה מופלג בזקנה כ"כ . ועוד איך יכול להיות שהיה חבירו ולא הזכירו בהסכמה הנ"ל בהם חבר כלל אף כתב כי שמע תהלתו מספרים : ע"כ לפי הנראה מכל זה שהחסיד ר' ארי' ליב עפשטיין שמזכירו הוא דודו או ש"ב של הגאון המקובל אבד"ק ק"ב הנזכר מקודם :

[נה] הרב מו"ה ליב קאלישער גאון מפורסם בדורו אבד"ק ליסא . מחותנו של הגאון רע"ק איגר . כי בנו הרב אברהם משה הזה חתנו של רע"ק הנזכר אשר אח"כ נשאת בתו להגאון ר' משה סופר ז"ל . חיבר ספר יד החזקה בפלפול . ושקיל וטרי בהדיה בתשובותיו :

[נו] הרב מו"ה ליב מלבוב רב גדול בתורה וצדיק וחסיד מפורסם גיסו של הגאון קדוש מו"ה יעקב יצחק הלוי ז"ל מלובלין .

והיה אצלו תורה וגדולה במקום אחד :

[נז] הרב מו"ה (אריה יהודה) ליב הגאון החסיד האמתי המקובל המפורסם בדורו איש אלהים קדוש יאמר לו . אב"ד ור"מ דק"ק פרעמסלא ודק"ק לבוב . והיה נקרא בשם קדשו ר' ליבלי חסיד נכד רבינו הרמ"א ז"ל . והוא זקינו של הגאון הקדוש מו"ה עוזיאל מייזלש ה"ה כרם שלמה [ע"ש הר' יוסף סג"ל] :

[נח] הרב מו"ה (יהודה) ליב הדרשן הגאון הגדול המפורסם בדורו דור דעה מק"ק אוסטרה בזמן רבינו הגאון בעל תוי"ט ז"ל . ונח נפשיה בשנת תי"ט ומנוחתו בק"ק קראקא :

[נט] הרב מו"ה (אריה) ליב ליפשיץ גאון וחסיד וצדיק מפורסם אבד"ק ווישניצא ודק"ק בריגול . חתן הגאון חסידא קדישא מו"ה משה טייטלבום זצ"ל . מחותנו של הגאון ח"ק מו"ה נפתלי צבי אבד"ק ראפשיץ . תלמיד מובהק של הגאון מו"ה אריה ליב הכהן בעל קצות החושן . עמיתו וחבירו של הגאון בעל ישועות יעקב . והוא ג"כ מתלמידי הרב הקדוש מו"ה יעקב יצחק ז"ל מלובלין . וזה לא כביר אשר נדפס ממנו חבור על מסכת כתובות נקוב בשם גבורות ארי . ונדפס ממנו ג"כ חיבור מתשובות בשם אריה דבי עלאי :

[ס] הרב מו"ה (אריה יהודה) ליב הלוי גאון גדול ומפורסם בדורו אבד"ק פודהייץ . ואח"כ הורם והונף להיות מ"מ ומו"צ וראב"ד בק"ק בראד . בימי הגאון מוהר"א זלמן מרגליות ז"ל ויש לנו תשובה בשו"ת בית אפרים חלק יו"ד . וחיבר ספר לב אריה על מסכת חולין :

[סא] הרב מו"ה (יהודה) ליב אורבאך עיין [מחוקק יהודה] בח"ב :

[סב] הרב מו"ה (אריה) ליב הוא הגאון האמתי מאור הגולה . החסיד המפורסם בדורו . איש אלהים קדוש וטהור . מופת הזמן ופלאו . גדול שמו בישראל . אבד"ק קראקא ומפורסם בעולם בשם קדשו . דעה הוכר רבי ר' ליב . בן הגאון החסיד איש מופת מו"ה זכריה מענדל ז"ל אשר היה נקרא בימיו זכריה הנביא . וחתן הגאון מו"ה אפרים פישל ז"ל אב"ד דק"ק לבוב נכד ממש להגאון מו"ה ווישל ז"ל הנזכר בסמ"ע סימן ס"ט ס"ד . חתן רבינו הרש"ל ז"ל . ויחוס של רש"ל נדפס בתשובותיו עד רש"י ז"ל דור עשירי להתנא ר' יוחנן הסנדלר דור ד' לרבן גמליאל הזקן נכד הלל הזקן מגזע דוד המלך ע"ה זכותם יגן עלינו . והוא חותנו של הגאון עמוד ההוראה בעל בית שמואל על אהע"ז :

והרב

הרב הגאוה"ג מו"ה אברהם בנימין קלוגר בן הגאון מוהרש"ק ז"ל כתב לי וז"ל הגאון רבי ר' ליב היה חותנו של הגאון רבינו בעל בית שמואל על אהע"ז כאשר חתם עצמו הב"ש בהקדמתו וז"ל, חתן מאור הגולה בוצינא קדישא הגאון מו"ה ליב שהיה אב"ד ור"מ דק"ק קראקא יע"א עכ"ל, ובסי' נ"א סק"י כתב בזה"ל, ועיין ביו"ד שם (סי' רל"ו) כי בהגה"ה שנים הנשבעים זה לזה ועבר אחד מהם אף השני פטור והוא דברי המרדכי, וכ' דנלמד מש"ס פ"ק דסוטה, ובט"ז שם נבנס בדחוקים מהיכן למד המרדכי, ושמעתי ממו"ח הגאון מו"ה ליב ז"ל דלמד משבועת אברהם ואבימלך דאיתא בסוטה דף י"ד והוא יחל להושיע את ישראל הוחלה שבועתו של אבימלך ופירש"י לפי שהם עברו על השבועה בתחלה עכ"ל הב"ש. ויש להפליא על הב"ש שהוצרך להביא הדבר הזה משם חותנו ז"ל הלא הדבר מבואר להרי"א בהגהות מרדכי דשבועות והעתיקו מרן הרמ"א ז"ל בדרכי משה שם, והרב ש"ך בנקודות הכסף כבר השיג כן על הט"ז, ובימי הגאון מו"ה ליב ז"ל שנפטר בשנת תל"א לא נדפסו עוד הספרים האלה כי ס' נקודת הכסף נדפס ראשונה בפפד"א שנת תל"ז וס' דרכי משה על יו"ד נדפס ראשונה בזולצבאך שנת תנ"ב, אבל הגאון בעל ב"ש כבר ראה הספרים האלה והוא עצמו נתן הסכמתו על ס' ד"מ א"כ יגדל התמיה עליו מאוד כנ"ל ודו"ק. נחזור להנ"ל הרב מו"ה זכריה מענדל פודהייץ כתב בהקדמת ספרו מנורת זכרי' דפוס פפד"א שנת תקל"ו וז"ל נין ונכד להגאון הגדול המיו של הב"ש וחתם עצמו בהקדמתו חתן מאור הגולה בוצינא קדישא הגאון מו"ה אריה ליב וזה הגאון מוהר"ל היה איש מופת כאשר אספר בהקדמה (והיא לא נדפסה). בן הגאון הגדול החסיד מו"ה זכריה מענדל ובסוף ימיו נתקבל לנשיא בא"י ונקבר שם, ושמעתי מפי ש"ב הגאון מו"ה פנחס הורוויץ אבד"ק פפד"מ שבימיו היו קוראים אותו בשמו זכריה הנביא. והגאון מוהר"פ הנ"ל הוא ג"כ נין ונכד להגאון מו"ה זכריה מענדל הנ"ל ומבני בניו של מהרש"ל ומגזע רש"י ותוספות עכ"ל מנורת זכריה הנ"ל. ובהקדמת ספרו בריה משלם דפוס פפד"א תקל"ט כתוב וז"ל וזה הגאון מו"ה ליב עם אביו הגאון החסיד מו"ה זכרי' מענדל היו אנשי מופת ובסוף ימי הגאון מו"ה זכריה הנ"ל נתקבל לנשיא בארעא קדישא ושמה שם. ושמעתי מש"ב הגאון מו"ה פנחס הורוויץ בעברו כאן דרך פפד"א למכון שבתו שנתקבל לאב"ד בק"ק פפד"מ ששמע מאבותיו גאוני ארץ שבימי הגאון מו"ה זכרי' הנ"ל היו קוראים אותו בשמו זכרי' הנביא, והגאון מוהר"פ הנ"ל הוא נ"כ נין ונכד להגאון מוהר"ז הנ"ל ומבני בניו של מהרש"ל ומגזע רש"י והתוס' אלא שלא ידעתי בשמותם זה אחר זה עד הגעתם למהרש"ל ועד הגעתם לרש"י והמה כתובים אצל משפחתנו הרמה סדר יחוסיהם ואין בהזכרת שמותם עכ"ל. והגאון מו"ה נפתלי הירש קאצינעלין בוגין אבד"ק פפד"א בשער ספרו שער נפתלי דפוס פפד"א תקנ"ז כתב כי הגאון מו"ה משה אבד"ק חעלמא בן הגאון מו"ה מאיר אבד"ק בריסק היה חתן מו"ה בנימין מק"ק פוזנא הוא אבי הגאון מו"ה זכריה מענדל אביו של הגאון מוהר"ל חמיו של הב"ש ז"ל ואביו של הגאון מוהר"ז מענדיל בעהמ"ח באר היטב. ויש באוצרי חיבור קטן על הל' מילה נקרא חותם ה' דפוס פפד"א תק"ג על שמינית בוגין וכתב על השער וז"ל וליקט ואסף הרב המאה"ג מו"ה יוסף אבד"ק איסלינג והק"ק בוהאווי ודיין דק"ק לובלין בהרב המאה"ג מו"ה אריה ליב בהגאון מו"ה זכריה מענדל אבד"ק בעלזא והגליל בן הגאון המפורסם בדורו גדול מרבן שמו רב רבנן מו"ה אריה ליב זצ"ל אב"ד דק"ק קראקא והגליל יצ"ו שהיה נקרא ר' ליב. ר' פישלם חתן הרב החמאה"ג מו"ה אפרים פישל אבד"ק לק"ק זבי עכ"ל:

ובהיותי בק"ק קראקא בשתטחתי על קברות הגאונים הגדולים הנטמנים שם, והנה שוכבים שלשה עמודי עולם זה אצל זה. והנני מעתיק הנוסחאות החרותים על מצבותיהם. על קבר הגאון זקיני בעל מג"ש ז"ל פ"נ אמ"ו מופת דורנו גאון תפארתנו הגאון מו"ה יהושע בן מוהר"ר יוסף זצ"ל בשנת ז"ך מנחם ונקבר יום כ"ח מנחם ת"ח לפ"ק תנצב"ה:

ועל קבר זקיני הגאון רבי ר' העשיל ז"ל פה נטמן ונגנז ארון הקודש צדיק יסוד עולם הרב כבוד מו"ה העשיל ר"מ ואב"ד דק"ק קראקא בהרב הגדול רבן של כבה"ג כמוהר"ר יעקב ז"ל ר"מ ואבד"ק לובלין נפטר יום א' כ' תשרי שנת תכ"ד לפ"ק תנצב"ה:

ועל קבר הגאון ר' ר' ליב ז"ל שאנו עסוקין בענינו פה נטמן וצפון חלקת מחוקק, איש טהור שבעתים מזוקק, לתורת ה' כסף ושקק, ה"ה הגאון המופלג בתורה כמוהר"ר אריה ליב זצ"ל אב"ד ור"מ דק"ק קראקא והגליל יע"א נפטר שבת קודש ט"ו אייר ונקבר יום א' ט"ז אייר תל"א לפ"ק תנצב"ה:

גם ראיתי שם בק"ק קראקא פנקס המתים שנחשבו ונסדרו שמה כל המתים בשמותיהם ובזמניהם והנני מעתיק כל מה שנכתב שם על שלשה עמודי עולם הנ"ל. בדף ק"ח ע"ב יזכור אלהים נשמת מורנו ורבינו מופת דורנו גאון תפארתנו הגאון מו"ה יהושע בן מו"ה יוסף זצ"ל נפטר בשבת ז"ך מנחם ונקבר יום א' כ"ח מנחם ת"ח לפ"ק. ובדף קס"ז ע"ב ונשמת אלוף התורה אביר הרועים רבן של חכמי דורנו הגאון הגדול מו"ה אברהם יהושע העשיל בן הגאון מו"ה יעקב נתבקש בישיבה של מעלה יום א' כ' תשרי תכ"ד לפ"ק. ובדף קע"ה סע"א יזכור אלהים את נשמת אדוננו מורנו ורבינו אלוף התורה ארי שבחבורה נ"י יצ"ה פה"ח רשכבה"ג הגאון הגדול והמופלג מו"ה אריה ליב בן מורנו הרב ר' זכריה מענדל זצ"ל יצאה נשמתו הקדושה והטהורה בקדושה ובטהרה שתי שעות בליל שבת פרשת אמור ט"ו אייר תל"א לפ"ק תנצב"ה. הכספד גדול ומר נעשה בכל בתי כנסיות ביום הקבורה יום א' פ' בהר בחקותי ט"ז אייר ל"א למב"י תל"א לפ"ק:

וסדר השתלשלות יחוס הגאון המפורסם מו"ה פנחס הורוויץ אבד"ק פפד"מ עם הגאון מו"ה זכריה מענדיל מובא בהקדמה לספרו הפלאה, כי אמו היתה בת הרב הגאון מו"ה מרדכי אבד"ק לוצקא והגליל (כמבואר בהסכמתו על ספר לקח טוב דפוס פפד"א תק"ס) בן הרב הגאון מו"ה צבי הירש [הוא רבי ר' הירש שנתלה בהסכמות ברכה מאוד והיה בתחלה אבד"ק לבוב והגליל ואח"כ כאשר נחרבה ק"ק לבוב בשנת נ"ת לפ"ק נתקבל לאבד"ק לובלין והגליל כמבואר בהסכמה על ס' לקט שמואל דפוס ווינציאה תנ"ד וז"ל. הרב דשוך הגל ק"ק לבוב הק' צבי הירש בהגאון מו"ה זכריה זלה"ה הגולה מק"ק לבוב ותפס לתשועת ס' כהרף עין. הרב דחית לעיר ק"ק לבוב הק' יסודם המכונה יודיל במוהר"ר כ"ס ר"י זלה"ה מלובלין נטרד בגולה כהר גולה ג' ט"ז אייר תנ"ו לפ"ק] בן הרב הגאון מו"ה זכריה מענדיל עכ"ל:
ומכל האמור יראה כל רואה כי הגאון החסיד מו"ה זכריה מענדל לא היה אב"ד בשום עיר, וביותר יתראה זאת מפנקס המתים דק"ק קראקא שאם כי הרבה תכותב בשבח המגיע להגאון ר' ר' ליב לא כתב על אביו רק מורנו הרב ר' ז"מ משא"כ על הגאון ר' ר' העשיל כתב על אביו הגאון מו"ה יעקב מפני שהיה אבד"ק לובלין והגליל. ולולא השמועה ששמע הרב מו"ה זכרי' מענדיל מפודהייץ שנתקבל לנשיא בא"י לא ידענו גם זאת, ואם כי קבלה הוא נקבל. ועתה תראה כמה טעיות טעה המעתיק והמגיה ספר שו"ת מהר"ם בר ברוך החדשות שנדפסו בק' לבוב שנת כתי"ר בהחתימה שבסוף

שבסוף הספר, וז"ל בהג"ם נתן נטע אבד"ק בראד בהג"ם זכריה מענדל אבד"ק הוראדנא בהג"מ ארי' ליב אבד"ק הנ"ל בהג"ם נתן נטע בהגאון מו"ה זכריה מענדל אבד"ק בעלזא והמדינה בהג"ם אריה ליב אבד"ק קראקא והגליל (אחי הגאון מו"ה צבי הירש אבד"ק לבוב והגליל) בהגאון החסיד מו"ה זכרי' מענדל אבד"ק לבוב בהגאון הגדול וכו' מוהר"ל מפראג עכ"ל. א' טעה, הג"ם נתן נטע אבד"ק בראד לא היה בן הגאון מו"ה ז"מ אבד"ק הוראדנא רק אחיו כמבואר למעלה. ב' הג"ם נתן נטע אבד"ק טארניגראד לא היה בן מו"ה ז"מ אבד"ק בעלזא רק כלתו היתה בת הגאון מו"ה ז"מ. ג' הגאון החסיד מו"ה ז"מ לא היה אב"ד ואצ"ל בק"ק לבוב כנ"ל. ד' ולא היה בן הגאון מהר"ל מפראג כי אם בן מו"ה בנימין מפוזנן ככתוב בס' שער נפתלי אשר העתקתי למעלה. ומרן זקיני מהר"ל מפראג לא היה לו רק בן יחידי הג"ם בצלאל ר"ם דק"ק קעלין כמבואר במגילת יוחסין אשר בסוף ס' מטה משה על התורה דפוס זאלקווא תק"ה ובשנה שעברה נדפסה המגילה פה לבוב ונקראה בשם תולדות מהר"ל מפראג. וכמה טעות טעה הרב הגאבד"ק פרעמיסלא נ"י בחתימתו בהקדמת ספרו קונטרס עגונות וז"ל. הגאון מו"ה ליבוש אבד"ק קרעמניץ בהגאון מו"ה שמואל אבד"ק הנ"ל בהגאון מו"ה פישל מלאדמור בהג"ם ליב הנקרא בפי כל ר' ר' ליב חתן הגאון בעל ב"ש בר הג"ם שמואל שמעלקי אבד"ק קראקא בהגאון מו"ה ליב אבד"ק קראקא בהגאון מו"ה אייזק אבד"ק הנ"ל בהגאון מו"ה יודא ליב בהגאון רשכבה"ה מו"ה יואל בעל הבתים. א' מו"ה אפרים פישל לא היה אב"ד רק פרנס הוועד ונאב"י דד"א ונגיד וקצין ונכבד כמבואר בהסכמת בנו הג"ם יעקב אבד"ק לאדמור על ספר ברית שלום דפוס ספד"ם תע"ח ובהסכמת נכדו הרב המאוה"ג מו"ה שאול אבד"ק ברעסטיצקא בן בנו הג"ם יעקב הזה על ס' עטרת צבי על חו"ם ד' יעסניץ תפ"ב. ב' הגאון ר' ר' ליב לא היה חתן הגאון בעל ב"ש רק חותנו וכנ"ל. ג' הגאון מו"ה אייזק לא הי' אבד"ק קראקא רק אבד"ק פרעמיסלא. ד' ולא היה בן הגאון מו"ה יודא ליב בן הגאון בעל הב"ח דאילו כן לא הוה שתיק מזה הגאון מו"ה יעקב בעהמ"ח כוכבי יעקב המשיך יחוסו ויחס א"ע עד למעלה ראש. (כן כתב לי הרב הנזכר משם רב גדול ונכבד מק"ק לבוב עם מעט נופך מדיליה):

תפלאות הוא בעיני על הגאון ח"ק הנפלא בבקור חיד"א ז"ל, שכתב בשם הגדולים אשר לו מערכת ל' אות י"ג כי הגאון רבינו מהר"ל מפראג הלך לעת זקנתו לקראקא והיתה שם מנוחתו. עוד שם מערכת מ' אות צ"ה ד"ה ועתה אמת אגיד כו' כי בנו החכם ר"א אזולאי סיפר לו אשר ראה בקראקא מצבת קדש מהר"ל מפראג ודמות אריה על קברו, הלא ברור כשמש כי הגאון רבינו לוואי מנוחתו כבוד בפראג, וביותר יתראה טעותו ממכתב ידידי הרב הנ"ל שכתב, אשר ראה בעצמו שאצל הג"ם ליב קבור הגאון רבי ר' העשיל, והגאון הידי"א כתב שם דברי בנו הנזכר שאצלו קבור הגאון ר' העשיל זקינו של הגאון רבי ר' העשיל, וא"כ נראה לעינים שבנו ר' אברהם טעה מרישא ועד סיפא, ע"כ נראה כי על הקבר הנזכר דימה כי הוא קבר מהר"ל מפראג ועל קברו עומד דמות אריה, יכי גם רבינו מהר"ל היה נקרא ביפוי רבי ר' ליב ומזה נמשך טעותו:

[סג] הרב מו"ה (ארי') ליב גאון גדול ומפורסם בדורו אבד"ק בריסק, בימי הגאונים הרב פ"י והרב או"ת וסיעתם:

[סד] הרב מו"ה ליב פארנבאך הגאון המפורסם אבד"ק הייצפעלד בימי הגאון מהרז"ך, והזכירו בבגדי כהונה אשר לו באה"ע סי' ז':

[סה] הרב מו"ה (יהודה) ליב הרב הגדול המופלא בדורו, בן הגאון החסיד מופת דורו מו"ה גבריאל ז"ל אבד"ק ניקלשבורג חתן הגאון החסיד מו"ה נפתלי הכהן הגדול אבד"ק פחנא זי"ע:

[סו] הרב מו"ה ליב פולאק הרב המופלא המוכיח הגדול, דודו של הרב חסידא קדישא מו"ה גדליה מלינוץ ז"ל, ומזכירו בספרו תשואת חן על התורה ומביא משמו חדושי תורה, ודבריו מובאים ג"כ בס' גלילי זהב:

[סז] הרב מו"ה ליב בערלין גאון מפורסם בדורו אבד"ק קאסיל ומדינת העסין, אחי הגאון הנפלא מו"ה נח חיים צבי אבד"ק אה"ו ה"ה עצי ארזים ועצי אלמוגים. וגאוני דורו הגאון מהרז"ך והגאון מו"ה צבי הירש מזאמושטש מפליגים בגדולתו מאוד:

[סח] הרב מו"ה ליבוש ממעזריטש רב חסיד וקדוש, חד מבני היכלא קדישא של רבינו הבעש"ט נבג"מ:

[סט] הרב מו"ה (אריה) ליב ברודא גאון גדול וצדיק מפורסם אבד"ק קאוונא ודק"ק קאלווריע, והוא אחי הגאונים מו"ה בנימין ברודא אבד"ק הוראדני ומו"ה צבי הירש ברודא אבד"ק סלאנט ז"ל:

[ע] הרב מו"ה ליב הגאון אבד"ק מיקלאש בימי הגאון בעל נו"ב ושקיל וטרי בהדיה, ומזכירו בתשובותיו במ"ת אה"ע סי' קמ"ב:

[עא] הרב מו"ה (יהודה) ליב גאון וחסיד קדוש מופת הדור והדרו צדיק יסוד עולם אבד"ק זאקולקוב ודק"ק זאוויחוואסט ושמו יקר מאוד על הארץ. היה תלמיד מובהק של הרב הק' והטהור מו"ה אלימלך מליזענסק ז"ל, חיבר ספר על התורה וזה לא כביר אשר נדפס בשם לקוטי מהרי"ל:

[עב] הרב מו"ה ליב מטעלז היה נקרא חסיד מטעלז, והגר"א ז"ל אמר עליו שהוא כנשמה בלא גוף. ועיין בס' עליות אליהו מעשה נפלאה ממנו:

[עג] הרב מו"ה (יהודה) ליב הרב המאור הגדול אבד"ק הארקי ואח"כ נתקבל לראב"ד בק"ק ווילנא בימי הגאון מו"ה יהושע העשיל אב"ד דשם, ונפטר קודם שנת ת"ק לאלף הששי, והרב מצודות דוד מביא בספרו כמה חדושי תורה ממנו ע"ש:

הרב

[עד] הרב מו"ה ליב האמבורגר רב גדול בתורה אבד"ק צילם בימי הגאון בעל נו"ב. ושקיל וטרי בהדיה ומזכירו בתשובותיו במ"ק חו"מ סי' ל"ג:

[עה] הרב מו"ה (יהודה) ליב אבד"ק שוואבין עיין [מנחת יהודה] בח"ב:

[עו] הרב מו"ה (יהודה) ליב גאון מפורסם בדורו אבד"ק פינסק בן הגאון מו"ה אשר ענזיל אבד"ק פינטשוב. והוא אבי הרב מו"ה אשר ענזיל מסלאנים ה"ה ס' אותות למועדים וס' ברוך מבנים אשר:

[עז] הרב מו"ה (ארי') ליב שפירא גאון מפורסם אבד"ק סמארגאן ודק"ק קאלווריע ואח"כ נתקבל לק"ק קאוונא ושם מנוחתו. והיה תלמיד הגאון מו"ה מנשה מאיליע ז"ל:

[עח] הרב מו"ה (יהודה) ליב רב מופלג בתורה וביראת חטא ומבן שנת ומחצה נלקח ממנו מאור עיניו וכל ימיו בחשך הלך מוכה בסנורים. בן הרב מו"ה אליעזר אבד"ק זאלבין נין ונכד להרב הגאון החסיד המקובל אלהי מו"ה שרגא פייבל אבד"ק וואסטיניץ ז"ל. חיבר ס' קול יהודה על ג' מגילות וגאוני דורו מכללם הגאון מו"ה ארי' ליב ק"ב אב"ד דק"ק בריסק אשר היה בזמנו משבחים אותו למאוד בהסכמותיהם להספר הנזכר:

[עט] הרב מו"ה ליבוש הגאון החסיד המפורסם בדורו אבד"ק אפעלע וק"ק אוזערוב וקדוש יאמר לו, תלמיד מובהק של הגאון אלהי היהודי מפרשיסחא ז"ל:

[פ] הרב מו"ה ליב סטראסעווער הגאון הגדול המקובל אלהי המפורסם בדורו איש מופת אבד"ק רעכניץ, והוא היה רבו של הגאון הגדול מו"ה נתן נטע אשר נתקבל לאב"ד בק"ק מאטריסדארף בהיותו בן י"ג שנה. נכד הגאון הקדוש מוהר"ר יוסף שמואל המפורסם. והרב הגאון הצדיק מו"ה שמעון סופר הי"ו אבד"ק קראקא סיפר לי הרבה מגדולת הגאון הנזכר והפליג מאוד מקדושתו, והיה פועל ישועות בקרב הארץ ועשה מופתים נוראים, ועי"ז רגנו עליו גדולי עירו ושמו את שמו לשמצה ודברו על צדיק עתק וחשדו אותו אשר הוא מכת הטועים אחר ש"ץ ימ"ש והוא היה כמחריש. אולם כאשר הלך פ"א לטבול במקוה מים כדרכו פעם בפעם בטבילות ומקוואות בקדושה ובטהרה, ואנשי העיר נסבו את בית הרחצה כל העם מקצה מגדולם ועד קטנם וחפשו בכליו חיפוש אחר חיפוש אולי ימצאו שמץ דבר, אז חרה לו מאוד ויצר לו ובמרירות לבו שאג בקול וקלל את כל אנשי העיר אשר זרעם ימעטו, וכל מרבית ביתם ימותו אנשים ולא ישאר להם אך חד בר חד ר"ל. וקללת צדיק עשתה רושם ויגזור אומר ויקם וכן היה. וסיפר לי הגאון הנז' אשר הוא בעצמו מכיר איזה משפחות העיר הזאת אע"פ שהעתיקו לעיר אחרת אשר עד היום נתקיימה בזרעם קללת הצדיק הזה ולא מוקמי בני אך חד בר חד ר"ל כנ"ל. והשאיר אחריו כתבים רבים עמוקים בחכמת הקבלה ולא נדפסו:

[פא] הרב מו"ה (יהודה) ליב מזאלקווי עיין [נפש יהודה] בח"ב:

[פב] הרב מו"ה (יהודה) ליב גאון וחסיד ומקובל אבד"ק שידלאב בזמן הגאונים הרב בית אפרים והרב חתם סופר, ובא בהסכמה על ספר שערי ג"ע שנדפס בקארץ שנת תקס"ג:

[פג] הרב מו"ה (אריה יהודה) ליב גאון גדול ומפורסם בדורו מקובל אלהי וקדוש יאמר לו אב"ד ור"מ בק"ק בריסק, והוא בן הגאון הגדול המפורסם בדורו מו"ה שמואל צבי הירץ אבד"ק פינטשוב בן רבינו הב"ח ז"ל, ואבי הגאון הגדול המפורסם בדורו מו"ה שמואל צבי הירץ אבד"ק בריסק אשר מילא מקום אביו:

[פד] הרב מו"ה ליבוש משידלאווצע הרב הגדול בוצינא קדישא צדיק יסוד עולם, תלמיד מובהק של הגאון האלהי היהודי מפרשיסחא זי"ע:

[פה] הרב מו"ה ליב שור [עיין מו"ה זלמן שור. ומו"ה מרדכי מרגליות]:

[פו] הרב מו"ה (ארי') ליב רב גדול ומפורסם בדורו. בן הגאון המובהק מו"ה צבי אבד"ק לוקאטש ה"ה ס' חמדת צבי על הש"ס, וחתן הרב מו"ה נחום ישעיה בהגאון מו"ה צבי אבד"ק אוביסקא נכד הגאון המפורסם בדורו מו"ה נתן אבד"ק באלחוב חתן הגאון הגדול המפורסם בדורו איש מופת מו"ה יוסף הולים ז"ל אבד"ק טוסמניץ וסקאלי חתן הרב מו"ה זעליג הולים חתן הגאון המפורסם בדורו מו"ה יצחק הלוי אחיו ורבו של הט"ז זי"ע. [ועיין מו"ה בנימין אבד"ק באקשטשעווין]:

[פז] הרב מו"ה (ארי') ליב גאון גדול ומפורסם בדורו אבד"ק הוראדני, בן הגאון הגדול בדורו מו"ה נתן נטע אבד"ק טארניגראד ותתן הגאון המפורסם מו"ה זכריה מענדל אבד"ק בעלזא והגליל בעל באר היטב על ש"ע יו"ד וחו"מ בהגאון החסיד המפורסם מאור הגולה מו"ה ארי' ליב אבד"ק קראקא והגליל הנקרא בפי כל הוכער רבי ר' ליב חותנו של רבינו הגאון בעל בית שמואל. והגאון ר' ארי' ליב הנזכר הוא אבי הגאונים הגדולים המפורסמים ה"ר זכרי' מענדל אבד"ק הוראדני שנפטר בלא בנים והר' נתן נטע אבד"ק בראד (אבי הגאון מו"ה דוד טעבלי אבד"ק הארחוב ודק"ק ליסא וחותנו של הגאון

הגאון מו"ה נחמן הכהן ראפאפארט אבד"ק נלונא בהגאון מוהר"ח כהן ראפאפארט אבד"ק לבוב) וה"ר יעקב אבד"ק לוצקי בעה"מ ס' כוכבי יעקב:

[פח] **הרב מו"ה** (יהודה) **ליב** אבד"ק קראקא [עיין ה"ר יצחק אייזיק מטארני וה"ר שמעלקי מדענביץ]:

[פט] **הרב מו"ה ליב** גאון גדול ומפורסם בדורו אבד"ק מאטרסדארף, בן הגאון הגדול קדוש עליון מו"ה יוסף שמואל מקראקא אבד"ק פפד"מ המובא בשה"ג להגאון חיד"א ז"ל ומפליג שם בשבחו מאוד, וז"ל, הגאון מו"ה יוסף שמואל אשר הפליא לעשות בהגהותיו לתלמוד ורש"י ותוס' והרא"ש והרבה לזכות הרבים כו' ושמעתי ששנה משנתו כל הש"ס מ"ב פעמים וחקר וחקק וזיקק הש"ס וקיים ודברת ב"ם ויקדש ב"ם. ושמעתי נפלאות על הרב הנזכר שלמד כ"ה שנה תורה מעומד ולמד תורה לשמה והיו דבריו נשמעים בשמים כאחד מהראשונים זי"ע. והגאון מו"ה ליב הנזכר היה חתן הגאון בעל כוס הישועות המובא בשה"ג שם וז"ל וצוה לבנו חתן הרב כוס הישועות להדפיס התלמוד ע"פ הגהותיו והדפיס קצתו באמשטרדם וכולו בפראנקפורט. ובנו הוא הגאון מו"ה נתן נטע אשר מבן י"ג שנה מילא מקום אביו הגאון מוהר"ל הנזכר בעיר הנ"ל לאב"ד ור"מ:

[צ] **הרב מו"ה** (יהודה) **ליב** גאון גדול ומפורסם בדורו אבד"ק זוראוונע ואח"כ נתקבל לאבד"ק סקאלי. בן הגאון מו"ה משה אבד"ק טאמשוב ומ"מ דק"ק לבוב בן בתו של הגאון המפורסם מו"ה משה אבד"ק שינאווע חתן בנו של רבינו הגאון בעל ט"ז ז"ל זי"ע:

[צא] **הרב מו"ה ליבוש הלוי** הרב הגאון המפורסם חריף ובקי אבד"ק מיקטין בן הגאון הגדול המפורסם בדורו מו"ה מרדכי הלוי ז"ל אבד"ק הנ"ל בהגאון ראש גאוני דורו מו"ה יצחק הלוי מלבוב אבד"ק קראקא. השאיר אחריו ברכה חבור יקר חדושים על הש"ס ושו"ת נקוב בשם גבורות ארי והוא עדיין בכ"י:

[צב] **הרב מו"ה** (יהודה) **ליב סג"ל** עיין [אלופי יהודה] בח"ב:

[צג] **הרב מו"ה ליבר מבארדיטשוב** רב חסיד וקדוש מפורסם בדורו, הזכירו הרב הגדול ח"ק מו"ה גדליה מלוניץ בספרו תשואות חן ומביא משמו דברי תורה, וכנראה שהיה מתלמידי הגאון אלהי מו"ה דוב בער המגיד ממעזריטש:

[צד] **הרב מו"ה לייזר** גאון מפורסם בדורו אבד"ק לובמלא, הזכירו הרב מצודות דוד בספרו ומביא משמו חדושים וז"ל ובשם חמי זקיני המנוח הגאון המפורסם מו"ה לייזר שהי' אבד"ק לובמלא ואגפיה:

[צה] **הרב מו"ה לייזר קרפלס** רב וגדול בתורה אבד"ק ליבנא, בימי הגאון בעל נודע ביהודה ומזכירו בתשובותיו במ"ת או"ח סי' נ"ג:

[צו] **הרב מו"ה לימא** גאון גדול וקדוש, וצדיק יסוד עולם איש מופת אבד"ק קאצק, בן הגאון עמוד ההוראה בעל חלקת מחוקק ז"ל, חתן הגאון מו"ה שמואל דיקוץ אבד"ק ווענגראב, גיסו של הגאון המקובל אלהי מו"ה יצחק אבד"ק פוזנן רבו של המג"א. ומנוחתו כבוד בק"ק הנ"ל ולא נודע איה משכן כבודו. ושמעתי שפעם אחת היה עת צרה ליעקב בעיר הזאת, וצוה הרב הגדול ע י ר ו ק ד י ש מו"ה מנחם מענדל זצוק"ל אשר משכן קדשו היה בקאצק, לילך ולהשתטח על קברו של אותו צדיק וגילה להם מקום מנוחתו, ומהיום ההוא והלאה נשכח המקום ונעלם. והיה מרגלא בפומיה לקרותו בשם לימא כתנאי זי"ע:

[צז] **הרב מו"ה ליפא מחמעלניק** רב חסיד וקדוש, חד מתלמידי רבינו הבעש"ט נבג"מ, ומביאו הרב הגדול ח"ק בעל דגל מחנה אפרים בספרו:

[צח] **הרב מו"ה ליפא מחמעלניק** הרב הגדול חסידא קדישא צדיק יסוד עולם, והוא בן הרב הקדוש והטהור מו"ה אלימלך מליזענסק זצ"ל, ורבים מישראל לקחו תורה מפיו:

[צט] **הרב מו"ה ליפמאן סג"ל** גאון מפורסם בדורו אבד"ק צילץ, מזכירו הגאון מהרד"ך בבגדי כהונה אשר לו בחלק חו"מ סי' ס"ג:

[ק] **הרב מו"ה לעמיל** גאון מפורסם בדורו אבד"ק אייזנשטאט, מחותנו של הגאון בעל נודע ביהודה, ומזכירו איזה פעמים בתשובותיו, מהם במהדורא קמא יו"ד סי' י"ט ובתנינא סי' ל"ו וסי' צ"ט:

[קא] **הרב מו"ה לעמיל** [עיין ה"ר יצחק אייזיק מאישפצין]:

[א] הרב מו"ה מאיר פוזנער הוא הגאון האמתי המפורסם בדורו עוקר הרי הרים בפלפולו, אב"ד ור"מ דק"ק שאטלאנד ושאר קהלות ושמו גדול בישראל, חיבר ס' בית מאיר על ש"ע אה"ע ושקיל וטרי עם הגאון בעל נודע ביהודה ועם הגאון הפלאה ז"ל, ובזמן הגאונים מוהרע"ק איגר ומהר"מ סופר הי' זקן וגדול שבדורם וחולקים לו כבוד גדול כאשר תראה בתשובותיהם כמה פעמים. ונדפס כעת עוד ממנו על או"ח ויו"ד ג"כ כשמו בית מאיר גם ויש ממנו. על חו"מ וחידושי הש"ס בכ"י:

[ב] הרב מו"ה מאיר מרגליות הוא הגאון האמתי מופת הדור, מקובל אלהי וקדוש יאמר לו. הי' אבד"ק לבוב ודק"ק אוסטרה, חיבר ס' מאיר נתיבים ב"ח שו"ת וחדושים. וס' סוד יכין ובועז בקבלה. וס' אור עולם על תרי"ג מצות. וס' דרך הטוב והישר על ד' ש"ע, והוא הי' תלמיד מובהק של רבינו הקדוש הבעש"ט נבג"מ, ובנו הוא הגאון החסיד מו"ה בצלאל מרגליות אשר מילא מקום אביו בק"ק אוסטרה:

[ג] הרב מו"ה מאיר בומסלא רב גדול בתורה בזמן הגאון בעל נודע ביהודה. ושקיל וטרי בהדיה בתשובותיו:

[ד] הרב מו"ה מאיר קריסטינפאלר הגאון הגדול מעוז ומגדול המפורסם בדורו אב"ד ור"מ דק"ק בראד בימי הגאון בעל בית אפרים וגדול שמו בישראל. ובסוף בית אפרים יו"ד נדפס שם הספד גדול וכבד מה שעשה לו הגאון המחבר ז"ל. ובנו הוא הגאון מו"ה יחיאל מיכל אבד"ק הנ"ל שנפטר זה לא כביר אשר הי' חתן הגאון בעל מנחת אהרן. והרב המאוה"ג כו' מו"ה צבי הירש הלוי הורוויץ ז"ל מבראד כתב לי וז"ל והגאון הקדוש הר' מאיר קריסטינפאלר זצלה"ה אב"ד דפה הי' גאון גדול, ויש מאתו שו"ת מהגאון מופת הדור הנודע ביהודה בכ"י שלא בא בדפוס ע"ד. גט אחד שהרעישו הגאונים דפה ואא"ז מהרא"ז זצ"ל היה ביניהם, ושם משבח הנו"ב מאוד את הגאון אב"ד דפה בילדותו כשהיה אבד"ק קריסטינפאלי, וגם ידוע כאן גודל צדקתו וחסידותו ופרושותו שהי' תלמיד מובהק לדודי הגאון הק' ה"ר שמעלקי מניקלשבורג זצלה"ה ונשאר ממנו כתבים מפוזרים שלא באו בדפוס, ואביו הי' הגאון מו"ה צבי הירש זצ"ל אבד"ק בילקאמין סמוך לפה ונשאר מאתו כת"י ס' מאורות צבי ויתר מזה לא ידעתי עכ"ל. ונדפס כעת חיבור ממנו על סוגיות הש"ס על שמו יד המאיר:

[ה] הרב מו"ה מאיר גאון וחריף וצדיק יסוד עולם ח"ק. בן הגאון הק' מו"ה לוי יצחק מבארדיטשוב ונקרא אל השמים בימי עלומיו בחיי אביו ז"ל. ובספר תניא נדפס מה ששלח הגאון הרב מלאדי ז"ל לאביו לנחמו על פטירת בנו הק' הנ"ל עיי"ש. ונדפס ממנו ספר כתר תורה [ועיין מו"ה ישראל מפיקוב]:

[ו] הרב מו"ה מאיר צילך גאון מפורסם אבד"ק לאסק מחותנו של הגאון רע"ק איגר. ושקיל וטרי בהדיה ומזכירו בתשובותיו סי' צ"ה:

[ז] הרב מו"ה מאיר ברבי הוא הגאון האמתי עמוד הימיני מפורסם בדורו אב"ד ור"מ דק"ק פרעסבורג. תלמיד הגאונים הגדולי' מו"ה צבי הירש אבד"ק האלברשטאט ומו"ה יעקב הכהן אבד"ק נ"פ דמיין ה"ה ס' שב יעקב. חיבר ספר מהר"ם ברבי, ושקיל וטרי טובא עם הגאון בעל נו"ב. ויש לו תשובה בספר צלעות הבית להגאון ר' מאיר פוזנער ז"ל:

[ח] הרב מו"ה מאיר ר' נתקעס ר' איצלס אבד"ק בריסק [עיין מו"ה זלמן שור]:

[ט] הרב מו"ה מאיר דישינורא הרב המופלא עיר וקדיש שלוחא דרחמנא מעה"ק צפת תוב"ב. עכיתו יתבדו של הרב הגדול המקובל אלהי מו"ה חיים ירוחם ווילנא. ונמצא הסכמתם על ספר פרדס והלכה ברורה של הגאון המקובל מו"ה אריה ליב אבד"ק קעניגסבערג שנתנו לו בהיותם בעירו בשליחות מצוה וחותמים שם כה דברי שלוחי ומורשי מגליל העליון עיר הקודש צפת תוב"ב בחודש אדר הנהדר בפ' ובשנת. זכרון לפני ה' תמיד:

[י] הרב מו"ה מאיר צבי גאון מפורסם בדורנו אבד"ק סמבור והגליל. והגאון בעל ח"ס מזכירו בתשובותיו לאה"ע סי' ע"ה. ונדפס ממנו חיבור מתשובות על או"ח ויו"ד בשם שו"ת רמ"ץ:

[יא] הרב מו"ה מאיר תאומים הרב הגדול המפורסם בדורו מ"מ ומ"ץ בק"ק לבוב. גם היה מ"מ דק"ק לעווארטוב. בן הגאון הגדול המפורסם בדורו מו"ה שמואל תאומים מפראג בהגאון המפורסם איש מופת מו"ה יאסקי תאומים אב"ד ור"מ דק"ק קראקא חיבר ספר אליהו רבא, ברכת יוסף. רב פנינים. והוא אבי הגאון בעל פרי מגדים. ונח נפשיה שנת תקל"ה תנצב"ה:

[יב] הרב מו"ה מאיר האמבורג הגאון המובהק זקן ויושב בישיבה מפורסם בדורו אב"ד ור"מ דק"ק העלישויא. תלמיד הגאון האדיר מו"ה אברהם ברודא ז"ל. ובעת המחלוקת הידועה שהיה בין הגאון מוהר"י אייבשיץ ובין הגאון יעב"ץ הוא עמד לימין צדקו של הגאון מוהר"י וקנא לכבודו ונדה והחרים לכל איש אשר דבר בגנותו של הגאון הנ"ל. [ועיין בלוחות העדות]:

הרב

[יג] הרב מו"ה מאיר מייזלש עיין [הלכות עולם] בח"ב :

[יד] הרב מו"ה מאיר הלוי הרב הגאון המפורסם מופת הדור חסידא קדישא צדיק יסוד עולם מפורסם מאד בישראל היה תלמיד הגאון המפורסם מו"ה יצחק אברהם אבד"ק סטאבניץ ודק"ק פיגטשוב בעה"מ ספר כתר כהונה ומביאו שם בספרו הנ"ל. והוא מילא מקום רבו הגאון ז"ל בק"ק סטאבניץ ואח"כ נתקבל לאב"ד בק"ק אפטא : הרב הקדוש מו"ה מאיר מאפטא היה גם תלמיד מובהק של הרב הקדוש והטהור מו"ה יעקב יצחק הלוי ז"ל הרב מלובלין. ואחרי נלקח ארון אלהים לשמים הרב הקדוש מלובלין רבים מישראל התקבצו גם אליו לשמוע מפיו דברי אלהים חיים ולחסות בצל כנפי קדושתו. ונדפס ממנו ספר אור לשמים על התורה והרבה חדושים בפלפול זי"ע. ובניו המה הצדיקים הרב מו"ה פנחס ז"ל והרב מו"ה ישראל ז"ל זי"ע :

[טו] הרב מו"ה מאיר וויל גאון מפורסם בדורו אבד"ק ברלין. שקיל וטרי עם הגאונים המפורסמים בתשובותיהם והמה מהרז"ך ורע"ק איגר ודש"ז בעל חמדת שלמה:

[טז] הרב מו"ה מאיר א"ש גאון וצדיק מפורסם בדורנו אב"ד ור"מ דק"ק בייאה ודק"ק יארמוט ואח"כ נתקבל לאב"ד ור"מ בק"ק אונגוואר חתן הגאון המפורסם מו"ה דוד דייטש אבד"ק ע"ח. היה תלמיד מובהק של הגאון בעל חתם סופר ומזכירו הרבה פעמים בתשובותיו. הרביץ תורה ברבים והעמיד תלמידים למאות ולא פסקו מעל שלחנו עד ימי מנוחתו. וחיבר ספר אמרי א"ש שו"ת על ד' חלקי ש"ע. והרב הגאון הצדיק מו"ה שמעון סופר הי"ו אבד"ק קראקא סיפר לי נפלאות מצדקתו וממעשיו הטהורים. ונח נפשיה בשנת תרי"ב תנצב"ה:

[יז] הרב מו"ה מאיר יעקב הלוי הורוויץ הרב הגאון החריף בן הגאון מאור הגולה מו"ה פנחס הלוי ז"ל בעל הפלאה. אחי הגאון בעל מחנה לוי. ונתבקש בישיבה של מעלה בימי עלומיו בן כ"ו שנה על פני אביו ז"ל. ואביו הגאון ז"ל מעיד עליו בספרו וז"ל היה מלא תורה ויראת ה' ומופלא בחריפות ובקיאות ושאל ממני בטרם עליות נשמתו הטהורה לקבוע בדפוס קצת מחדושיו. ונדפס שם בספר הפלאה כמה חדושים ממנו גם בסוף ספר מחנה לוי :

[יח] הרב מו"ה מאיר ז"ק אבד"ק לבוב [עיין מו"ה ישראל ה"ה הלכה אדם בישראל. ומו"ה יוסף יאסקי ה"ה אוהל יוסף. ומו"ה בונם אחי הגאון מו"ה ישראל הנזכר] :

[יט] הרב מו"ה מאיר מפרימשלאן רב חסיד וקדוש בימי רבינו הבעש"ט נבג"מ. והוא אבי הרב חסידא קדישא מו"ה ארון ליב מק"ק הנ"ל. וזקינו של הרב ח"ק מו"ה מאיר מק"ק הנ"ל שהיה בדורותינו :

[כ] הרב מו"ה מאיר הרב הגדול המפורסם בדורו אבד"ק לאסק ודק"ק פיעטערקוב. בן הגאון מו"ה אליקים געץ ה"ה שו"ת אבן השוהם תלמיד הגאון ר' אברהם ברודא. ויש לו תשובה בתשובות מר אביו הנזכר סי' ס"ג :

[כא] הרב מו"ה מאיר גאון גדול ומפורסם בדורו אבד"ק הוסקאב בן הגאון המפורסם בדורו מו"ה משה מזאמושטש ז"ל. והוא אבי הגאון נזה"ק מו"ה לוי יצחק אבד"ק בארדיטשוב ז"ל. ובספרו קדושת לוי תנינא מביא חדושי תורה ממר אביו זצ"ל הנז' עיי"ש:

[כב] הרב מו"ה מאיר גבאי הרב הגדול החכם השלם מק"ק וויניציאה. בימי הגאון רע"ק איגר. ושקיל וטרי בהדיה בתשובותיו :

[כג] הרב מו"ה מאיר ווירקיר עיין [כתנות אור] בח"ב :

[כד] הרב מו"ה מאיר רב גדול בתורה אבד"ק בענדין. בימי הגאון בעל נו"ב. ושקיל וטרי בהדיה בתשובותיו:

[כה] הרב מו"ה מאיר הלוי הורוויץ הוא הגאון האמתי החסיד המפורסם בדורו נזר הקודש מקובל אלהי איש מופת אבד"ק טיקטין והגליל. בן הגאון המפורסם בדורו מו"ה שמואל שמעלקי הלוי זצ"ל בהרב הגדול בדורו מו"ה יהושע הארוך ז"ל בהגאון החסיד מופת דורו מו"ה פנחס הלוי הורוויץ גיסו של רבינו הרמ"א ז"ל אשר הובא בהקדמת הילקוט שמעוני שהעיד עליו המקובל אלהי מו"ה ישראל סרוק שנשמתו היתה נשמת ר' פנחס בן יאיר. ובניו המה הגאון החסיד מו"ה יוקל אבד"ק אה"ו אבי הגאון מו"ה יצחק אבד"ק אה"ו. והגאון החסיד מו"ה צבי הירש אבד"ק טשארטקוב אבי הגאונים הקדושים מו"ה נחום ומו"ה שמעלקי ומו"ה פנחס בעל הפלאה ז"ל :

הגאון הקדוש מו"ה מאיר הלוי ז"ל מטיקטין היה מפורסם בימיו לאיש מופת וצוה לבניו קודם מותו שלא יכתבו על מצבתו תוארים אף שנתגלה לו מן השמים שראוי שתשרה עליו שכינה כמשה רבינו ע"ה אלא שאין הדור ראוי לכך. ושמעתי שהצוואה נדפסת בטיקטין. גם אמר לבניו שלא היה מערב לימודו נגלה ונסתר רק בשבע שנים נגלה ובשבע שנים נסתר. ואמר לבניו הנ"ל שבנו ר' יוקל נולד בשנים שלמד נגלה והיה גאון גדול בישראל, ובנו ר' צבי הירש נולד לו בשבע שנים קבלה והיה מנהג א"ע בחסידות ופרישות.

(ג"כ לי הרב הגדול מו"ה צבי הירש הלוי הורוויץ ז"ל מבראד נכד הפלאה ז"ל) :

הגאון הקדוש מהר"ם זצ"ל נפלאות מדובר בו בעמדו לקדש הלבנה במוצאי יוה"כ הוא ובית דינו . והשמים התקדרו בעבים וכסו את פני הירח וכשעה עמד מחריש ומשתאה . וכל בית דינו המאורות הגדולים עומדים מימינו ומשמאלו . פתאום השמיע את הוד קולו . כמה עזין פני רקיע . מאיר ובית דינו עומד . וככלותו לדבר והנה רוח גדולה באה והעננים נתפזרו ויהיו עצם השמים לטוהר והלבנה יצאה בגבורתה להאיר על הארץ. ופתח הגאון הנ"ל את פיו בתודה וקול זמרה וברך ברכת הלבנה בשמחה רבה זי"ע :

[כו] הרב מו"ה מאיר פישלס רב גדול בתורה בזמן הגאון בעל נודע ביהודה . ושקיל וטרי בהדיה בתשובותיו סי' פ"ב פ"ג :

[כז] הרב מו"ה מאיר מפרימשלאן הרב הגדול המפורסם בישראל צדיק יסוד עולם חסידא קדישא ושמעו הולך בכל מדינת עסטרייך . בן הרב הגדול ח"ק מו"ה ארון ליב ז"ל בהרב הגדול ח"ק מו"ה מאיר ז"ל . והוא תלמיד מובהק של הרב הגדול חסידא קדישא מו"ה מרדכי זצ"ל מקרעמניץ . ורבים מישראל הלכו לאורו לשמוע מפיו דברי אלהים חיים . ופעל ישועות הרבה בקרב הארץ זי"ע :

[כח] הרב מו"ה מאיר שיף עיין [דרך אניה] בח"ב :

[כט] הרב מו"ה מאיר גאון גדול ומפורסם בדורו אבד"ק קאנסטאנטין . בן הגאון נר ישראל מוהר"י יעב"ץ ז"ל וחותם א"ע מאיר הקטן בן הארי החי יעב"ץ . ותשובותיו נמצאו בספר מים חיים להגאון אבד"ק אוסטרה . ויש שם ממנו תשובה בנידון סרכא אחת לרבינו הבעש"ט נבג"מ :

[ל] הרב מו"ה מאיר וואהל הוא הגאון הגדול המפורסם בדורו חד מקמאי אב"ד ור"מ דק"ק בריסק . בן הגאון השר מו"ה שאול וואהל בהגאון מו"ה שמואל יהודה פאדווא ז"ל בהגאון מהר"מ פאדווא זכר כולם לחיי עד . חתן הגאון מו"ה פנחס הלוי הורוויץ גיסו של רבינו הרמ"א ז"ל . והוא גיסו של הגאון מו"ה אפרים זלמן שור ה"ה ס' תבואות שור אחי הגאון בעל תורת חיים זי"ע . ובתשובות ב"ח החדשות נמצא תשובה שהשיב הב"ח להגאון ר' מאיר הנזכר. ובנו הוא הגאון מו"ה משה אבד"ק חעלמא מחותנו של רבינו הגאון בעל תוי"ט ז"ל :

[לא] הרב מו"ה מאיר סג"ל מליסא עיין [מאיר השחר] בח"ב :

[לב] הרב מו"ה מאיר סג"ל מפראג בן הרב הגאון מו"ה יחזקאל מגלוגא. חיבר ספר דברי מאיר על איזה מסכתות הש"ס בפלפול . ומביא בהקדמתו שהוא מגזע גאוני ארץ זי"ע :

[לג] הרב מו"ה מאיר גאון מפורסם בדורו אבד"ק בראתשין . והוא חתן הגאון בעל ידי משה על המדרש :

[לד] הרב מו"ה מאיר רב גדול בתורה בן הגאון בעל מנחת אהרן ממשפחת הש"ך ז"ל ומגזע צבי . חיבר ספר תבואת שמש על הרמב"ם :

[לה] הרב מו"ה מאיר אבד"ק קרעמניץ [עיין מו"ה יעקב ה"ה ס' מצמיח ישועה] :

[לו] הרב מו"ה מאיר יצחק הלוי דיזאניש הגאון המובהק חכם השלם רב ועצום אחד מחכמי קונשטאנטינא בימי הגאונים בעל לחמי תודה ובעל פחד יצחק. וגם הוא עמד לימין צדקו של הגאון מוהר"ר יהונתן ז"ל בעת המחלוקת הידועה :

[לז] הרב מו"ה מאיר הלוי הורוויץ הגאון המופלג חריף ובקי שלשלת היוחסין זרע קודש מחצבתו אב"ד דק"ק לעווארטוב , בן הרב מו"ה שמעלקי זצ"ל בהגאון החריף עוקר הרים מו"ה צבי הירש הלוי ז"ל בעל מחנה לוי. בהגאון החסיד מאור הגולה מו"ה פנחס הלוי הורוויץ בעל הפלאה ז"ל ולמעלה בקודש דור אחר דור מגזע קדושי ועמודי העולם זי"ע :

[לח] הרב מו"ה מאיר אבד"ק לבוב [עיין ה"ר מענדל מרגליות] :

[לט] הרב מו"ה מאיר הלוי גאון גדול ומפורסם בדורו בן לאותו צדיק הגאון האמתי מאור הגולה מו"ה יעקב יצחק הלוי אבד"ק דיקלא בהגאון הגדול בדורו מו"ה יקותיאל זלמן הלוי אבד"ק דראהביטש בהגאון הגדול בדורו מו"ה יוסף סג"ל אבד"ק פרעמסלא בהגאון המפורסם בכל תפוצות ישראל מקצה אל קצה מו"ה משה חריף סג"ל אבד"ק לבוב נכד להגאון ראש הגולה מו"ה נתן נטע כהנא אבד"ק אוסטרה והגליל זי"ע :

[ם] הרב מו"ה מאיר גאון גדול וחריף מאד אבד"ק גלינא . בימי הגאון בעל בית אפרים . והלך לעולמו בלא זש"ק ונשאר ממנו כתבים רבים והם מפוזרים בין תלמידיו :

[סא] הרב מו"ה מאנס גאון גדול ומפורסם בדורו חד מקמאי ראבד"ק לבוב בן הגאון רשכב"ה מו"ה יעקב יוקיל ז"ל אשר היה נקרא בימיו רבי ר' יוקיל . ונח נפשיה שנת תכ"ה זי"ע :

[סב] הרב מו"ה מיכל ר' יוזפס עיין [ברכות המים] בח"ב :

[סג] הרב מו"ה מיכל ניימארק הכיהן הגאון רבן של ישראל מו"ה יהונתן אייבשיץ

אייבשיץ זצ"ל בספרו יערת דבש ח"ב וז"ל והנה באמת אין כעת הזמן גורם להרבות בדרשות ובאור דברי חז"ל ופסוקי קודש כי הגיעו ימי אבל בית תפארתנו וגם הספד לת"ח גדול וותיק מובהק בחכמה ובחסידות כמו"ה מיכל ניימארק ז"ל אי חסיד ואי עניו מתלמידיו של הלל הזקן שהיה בו ממש כל מדות שמנו חכמים כו' עיי"ש :

[מד] **הרב מו"ה מיכל סג"ל** הגאון המפורסם אבד"ק אייזנשטאט . בימי הגאון בעל חתם סופר ומזכירו בתשובותיו לחו"מ איזה פעמים :

[מה] **הרב מו"ה מיכל מלעכוויטץ** גאון וחסיד מפורסם . מגדולי תלמידיו של הרב הגדול חסידא קדישא מו"ה מרדכי מלעכוויץ זצ"ל :

[מו] **הרב מו"ה מיכאל בכרך** רב גדול בתורה דיין מצוין בק"ק פראג . בימי הגאון בעל נודע ביהודה . ומזכירו בתשובותיו במ"ת אה"ע סי' קל"ב :

[מז] **הרב מו"ה מנחם מאנוס הלוי הורוויץ** הוא הגאון הגדול המפורסם בדורו עוקר הרים בפלפולו אבד"ק זמיגראד . בן הגאון הגדול בדורו מו"ה יוקל אבד"ק גלוגא . אחי הגאון מאור הגולה מו"ה יצחק הלוי אבד"ק אה"ו . גיסו של הגאון רשכבה"ה בעל נו"ב ומזכירו בתשובותיו במ"ק אה"ע סי' ל"ג . ובעת תבערת המחלוקת שהיה בין הגאון מוהר"י אייבשיטץ ובין הגאון יעב"ץ הוא עמד לימין צדקו של הגאון מוהר"י ז"ל . והיה ג"כ ראש ישיבה בק"ק לבוב . ונח נפשיה דרב שנת תקכ"ה :

[מח] **הרב מו"ה מנחם מענדל מוויטעפסק** הוא המאור הגדול הגאון האמתי איש אלהים קדוש מאד נעלה . תלמיד מובהק של הגאון אלהי מו"ה דוב בער המגיד ממעזריטץ . ונדפס ממנו ספר פרי הארץ . ואיזה שנים קודם מנוחתו קבע ישיבתו בארץ הקדושה תוב"ב והיה מ"מ בטבריא וגם שם לא נמש את עמו ותלמידיו שבח"ל ושלח להם כמה מכתבים עצות נפלאות בעבוהש"י והם נדפסים בסוף ספרו פרי הארץ גם בספר המיוחד אגרת הקודש ודבריו כלפיד אש בוערים . והיתה שם מנוחתו . ובספר תניא לתלמידו הגאון אלהי מו"ה שניאור זלמן הרב מלאדי נדפס שם מה ששלח לאנשי עה"ק לנחמם בכפלים על פטירת רבו הק' הנ"ל . ושמעתי שנשאר ממנו חבור גדול על התורה והוא בכ"י . זי"ע :

[מט] **הרב מו"ה מנחם מענדל זאלקווער** אחד מחכמי בראד . הזכירו הגאון המובהק מוהר"א זלמן מרגליות בזה"ל שארי הרב הגדול החסיד המפורסם איש קדוש מו"ה מנחם מענדל זאלקוועד מבראד . וראיתי הסכמתו על ספר מרגליות התורה ושם פיו ימלל רברבן וחותם א"ע מ"מ דק"ק בראד. והגאון בעל נו"ב מזכירו בתשובותיו רב גדול ומפורסם דיין מצויין בק"ק בראד . ובספר אור ישראל להגאון מו"ה ישראל ליפשיץ נדפס תשובה מעשרה חכמי בראד הגדולים ונמנה הוא עמהם :

[נ] **הרב מו"ה מנחם מענדל** הגאון הגדול המפורסם בדורו דור דעה אבד"ק צילץ . בימי הגאון החסיד נשיא ישראל מו"ה נפתלי הכהן הגדול אב"ד דק"ק פוזנא :

[נא] **הרב מו' מנחם מענדל מפרימישלאן** חד מבני היכלא קדישא של רבינו הבעש"ט נבג"מ . ובספר לקוטי יקרים נמצא גם ממנו דברים נחמדים העומדים ברומו של עולם ושם נאמר שמנוחתו באה"ק תוב"ב . ונדפס ממנו ספר דרכי ישרים מה ששמע מרבו הקדוש הבעש"ט ומהגאון אלהי מו"ה דוב בער המגיד ממעזריטץ וגם הוסיף נופך מדיליה . והגאון החסיד נזה"ק מו"ה עוזיאל מייזלש ה"ה כרם שלמה מביא ממנו כמה חדושי תורה בספרו תפארת עוזיאל . גם הגאון ח"ק מו"ה אברהם חיים מזלאטשוב מביא ממנו כמה חדושי תורה בספרו אורח לחיים עיי"ש זי"ע :

[נב] **הרב מו"ה (ישעיה) מנחם מענדל** הוא הגאון הגדול המופלא שבסנהדרין חד מקמאי . מפורסם בדורו בשם ר' מענדל ר' אביגדורש והיה אבד"ק לאדמיר ואח"כ נתקבל לק"ק קראקא והיתה שם מנוחתו בשנת שנ"ט . ושקיל וטרי עם רבינו הב"ח ז"ל בתשובותיו סי' ע"ו. וראיתי להעתיק כאן ענין נחוץ מה שכתב לי ידידי הרב המאוה"ג צנא מלא ספרא זרע קודש מו"ה צבי הירש הלוי הורוויץ ז"ל בעל המחבר ספר לקוטי צבי וספר שארית צבי נכד הגאונים בעל בית אפרים ובעל מחנה לוי ז"ל. מה שהשיב לבאר דבריו מספרו הנ"ל ה' רבית וז"ל ידידי הרב וכו' . מה שבקשת לבאר לך דברי הסתומים בקיצור נמרץ מספרי לקוטי צבי הלכות רבית בצד היתר עיסקא שכתבתי שם התקנות בקיצור. ואעתיק לך באריכות מכת"י אא"ז הגאון האמתי מוהר"א זלמן מרגליות שכתב במכתביו בזה"ל . והוו יודעים שמה שנתפשט עפ"י מ"ש בעל להם הפנים שחותנו הגאון בעל מג"א צוה לכתוב כן בשטרות והטועים על דעתם ישפטו שהכוונה על רמ"א ז"ל בעל הגהות הש"ע והוא טעות גמור שלא נמצא בשום מקום תיקון שטרות מהרמ"א ז"ל רק הוא ר"ת מוהר"ר מענדל מקראקא והוא הגאון ר' מענדל ר' אביגדורש והיה מתחלה אב"ד דק"ק לאדמור ועשה תיקון שטרות כמבואר בנחלת שבעה שהעתיק מפינקס הארצות התקנות שתיקן הגאון בעל חסמ"ע בוועד ד' ארצות בלובלין שנת שס"ג וגם נדפסו התקנות הנ"ל בקונטרס בפ"ע ושם כתוב שהג"מ מענדל בהיותו אבד"ק לאדמור תיקן נוסח השטר שלא להאמין מלוה גם על החוב כ"א בעדים עד אשר הביאני ה' לחיות אבד"ק לאדמור וכתבתי

ונתבאתי למהר"ם ז"ל (שכבר היה אז אב"ד דק"ק קראקא) שהוא משגגה היוצאת מלפני השליט ולבסוף הודה ותיקן הנוסח בק"ק קראקא נאמנות מעדנים דוקא על ההפסד כו' עי"ש. ונוסח השטר שתיקן הגאון מוה"ם ז"ל הנדפס בת"ש דק"ק קראקא הוא נדפס ג"כ באריכות בספר ג"ש ולפי שהגזפות ארוך והסוחרים טרודים בעסקים מרובים וגם דלא כ"ע גמירי לכתוב שטר מתוקן באריכות בזה לכן צוה הגאון בעל מג"א ללמד העם דרך קצרה לכתוב כתיקון מור"ם ז"ל מקראקא וכו' ככל התנאים והעניינים המפורשים בת"ש הנ"ל. ולא תימא דשותא דינוקי ניגהו דמה נ"מ בזה אם הכוונה על הרמ"א או על ר' מענדל מקראקא ז"ל. אשכילך ואורך דנ"מ טובא לדינא. כי לפי טעם העולם כוונת ההיתר הוא ע"ד שהלואה הוא פלגא מלוה ופלגא פקדון ואין זה דרכו של נוסח השטר שתיקן ר' מענדיל ז"ל. כאשר תמצא מפורש נוסח השטר בג"ש והוא היתר האחד המבואר ג"כ בש"ע ובקונטרס הסמ"ע ז"ל דהיינו שנתן לו המעות שיתעסק בו לטובת הנותן ואחריותו עד שיעלה ריוח עשרים זהובים וכשיעלה כ"כ שוב תתעסק בו לטובת עצמך ואחריותך עד זמן פלוני בדרך הלואה וכשיגיע הזמן ההוא מחויב להחזיר לו הקרן והסך עשרים זהובים שעלה הריוח והריוח שאח"כ שייך הכל להמתעסק לבד כמבואר באריכות הנוסח שבג"ש. ונ"מ טובא דלפי נוסח זה אפי' היה העיסקא ביד הלוה אחר זמן פרעון כל מה שמרויח הכל שלו ואין לו ליתן להמלוה כלום ואם יתן לו הוה ריבית שהרי שכר מעותיו הוא עומד ונוטל. ומה שכל ב"ד שבישראל נוהגין לפסוק כשבא לפניהם דין זה שנתעכב העיסקא אחר הזמן פוסקים לתת רוחים לפי הערך הנכתב בשטר העיסקא והוא על פי טעות שסבורים שצד היתר עיסקא האמור בשטר הוא ע"ד העיסקא האמורה בש"ס פלגא מלוה ופלגא פקדון והוא מבואר בש"ע בסי' קע"ז. ולפי שראו שם בט"ז שכתב שם וכן הוא מעשים בכל יום בכל הקהלות שעושין מטרנות וכותב עליהם שהוא שטר עיסקא בסך פלוני קרן וריוח ע"צ היתר סך פלוני כו' ולכן שפטו מזה שהיתר עיסקא הנכתב בשטרות הוא היתר הנ"ל. ובזה כתוב שם בסי' הנ"ל שאם נתעכב אחר זמ"פ חייב לתת לו רוחים והיתר שבתחילה נמשך גם אח"כ עד שיודיעו שאינו רוצה לקבל בעיסקא אותן המעות ובזה פסק ג"כ בקונטרס בעל הסמ"ע. אבל באמת פסק של הב"ד בזה הוא כשגגה היוצאת מלפני השליט שהרי כתוב מפורש בשטר עצה"ע כתיקון מור"ם ז"ל מקראקא. והוא ההיתר האמור בש"ע בסי' קס"ז וג"כ כותבין ש"ע קיבל כמבואר שם בסי' הנ"ל. ולפי ההיתר הלז אפס מקום לפסוק ליתן רוחים יותר משיעור הקצוב בשטר העיסקא אם לא שנאמר שאחרי כלות זמן העיסקא יתחדש התנאי מאליו שיהיה בידו להבא שישא ויתן בהם תחילה לטובת המלוה עד שיעלה הערך הקצוב ואח"כ יתעסק לעצמו עד כלות הזמן ושוב חוזר ומתחדש, והדבר קשה לאמרו ולבדות מלב תנאי שלא דברו והתנו עליו. ודוקא לגבי עיסקא דפלגא מלוה ופלגא פקדון שפיר כנ"ל שהשותפות הנעשית למחצית שכר נמשך והולך. וגם יש נ"מ בין היתר עיסקא לחך ה"ע דמוהר"מ אם בתחילת מו"מ שלו הרויח כשיעור הריוח ששייך למלוה אף שאח"כ חזר והפסיד אינו יכול לטעון לא הרווחתי דמות איכפת למלוה ההפסד שהפסיד בעת שנשא ונתן לעצמו מגלו גרם משא"כ בעיסקא הפלגא מלוה שנאמן בשבועה למען לא הרווחתי, והערני לזה כבוד אחי הגאון

המפורסם מו"ה חיים מרדכי האבד"ק הבבא בדבר משפט שבא לפניו ואני השבתי לו בזה והתשובה איננה בידי רק זכורני שכתבתי שם שלפי המנהג שנתפשט לפסוק רווחים אחר עבור הזמן והיינו שתופסין העסקא ע"ד פלגא מלוה וע"ד המנהג היתר הלואה הלזו. ואח"כ לא עלה על לב הלוה מעולם להתעסק לטובת המלוה לבד וגם לפי"ז אפשר ששפיר פוסקים הדיינים ג"כ לתת עיסקא אחר כלות הזמן כיון שהם דעתם על עיסקא זו והם סבורים שזה מתיקון מוהר"ם ז"ל. ומה טוב היה לפרסם כוונת ההיתר שלפי תיקון מור"ם ז"ל ולפסוק הדיינים עפ"י אותו צד היתר. או לכתוב עצה"ע כתיקון סתם. ואין בזה העדר כבוד להגאון ר' מענדל שהורגלו להזכיר שמו בשטרות אחרי שאין מי שמעלה על לב שהוא המתקן ואין קורא בשמו כלל ואף הלומדים סבורים שהכוונה על הרמ"א ז"ל. ושרי ליה מאריה לבעל לחם הפנים שכתב שחותנו הגאון בעל מג"א ז"ל הוא צוה לו לכתוב עצה"ע כתיקון מור"ם ז"ל. ואין ספק שכוונת הגאון בעל מג"א ז"ל היה על הנוסח שתיקן מו"ה מענדל ז"ל שהרי כתב וז"ל הגאון בעל ח"מ קרא תגר על היתר זקוקין כו'. ובט"ז השיג גם הוא על היתר הזה כו' והעתיק זה מדברי הבית הילל וכתב ע"ז אבל מו"ח הגאון בעל מג"א צוה אותי לכותבו משמעות במטרנית דידן סתם בזה"ל נעשה עצה"ע כתקון מוהר"ם ז"ל עכ"ל. ואפשר שמ"ש שם לכותבו משמעות הוא ט"ס כי הלשון מגומגם בלא"ה וצ"ל ומו"ח צוה אותי לכתוב במטרנית כו'. אבל לפי מ"ש לפנינו נראה שהוא סובר דהגג"א היזק היתר הזקוקין. ופשיטא דז"א דמה ענין זקוקין לעיסקא ואין ספק שכוונת המג"א היה על ההיתר של מהר"מ שהביא הב"ח ואיהו קא טעי נפשית וסבר שהכוונה הוא על היתר הזקוקין שכתב הגאון מוהר"מ יפה ז"ל ונמשך אחריו גם בבית לחם יהודה ובאמת כוונת המג"א היה כמ"ש. ועיין בית הילל שכתב כי בשנת תל"ד לפ"ק היה הגאון מו"ח משה בעל ח"מ אבד"ק ווילנא וקרא תגר על היתר זקוקין והעמיד על תיקון מוהר"ם ז"ל שהיה מקודם במדינת פולין דהיינו קרוב לשכר ורחוק להפסד דאם יהיה ח"ו הפסד אזי יהיה נאמן הלוה בשבועה על הרווחים ולא על הקרן וזה היתר מהר"ם ז"ל אף שהוא איסור דרבנן מכח הפקר ב"ד משום נעילת דלת עכ"ל. ובאמת מ"ש שזה היתר מהר"ם אף שהוא איסור דרבנן כו' לא נהירא כלל. ואפשר שהבית הילל ז"ל ראה ראיה אחת דהיינו השטרות שתיקן מוהר"ם ז"ל בהיותו בק"ק לאדמור וע"ז השיג הלבוש וסמ"ע כמבואר בקונטרס הסמ"ע ז"ל שהובא בנחלת שבעה ג"כ. ולכן היה הב"ח סובר שבא להתיר קרוב לשכר כו' ולהפקיע איסור דרבנן משום הפקר ב"ד. אבל כבר כתב הסמ"ע שם שחזר הגאון מו"ה מענדל להדפיס בק"ק קראקא תיקון של הריוח נאמן בשבועה ובזה כ"ע מודים כמ"ש הסמ"ע שם עי"ש. והוא הנוסח הנדפס שם בנחלת שבעה וכן בס' לקט הקמח העתיק נוסח זה בתוספת קצת דברים וכתב שכן נדפס בבדלין ע"ש וע"ז היה כוונת המג"א ז"ל ועל פיו נהגו לכתוב כן. וא"כ פסק המורים בזמננו כהט"ז לשלם עיסקא אחר הזמן צ"ע, וכבר כתבתי שי"ל כיון דעכ"פ העולם סוברים שזהו ההיתר של עיסקא פלגא מלוה פסקו לדינא אפומא דהיתר זה. ואפשר שהג"ם מענדל כתב ג"כ בת"ש שהשטר עיסקא של פלגא מלוה ואין בידי הת"ש הנ"ל, גם בנחלת שבעה לא העתיק רק השטר עיסקא שתיקן מהר"ם ע"ד שיתעסקו תחילה

בשביל

בשביל המלוה וצ"ע . ואמנם ראיתי בדברי אא"ז הגאון הבואת שור בספר בכור שור במס' ב"מ בענין היתר מכירה כתב שם ושמעתי מהגאון ר' משה חריף האבד"ק לבוב כו' ומ"מ אחרי אנוש לא יעשה זאת כו' ויש לעשות העיסקא כתיקון מור"ם ז"ל והוא ההיתר המובא קצת ממנו בט"ז סי' קע"ז בסעיף י"ב עכ"ל . ושם בהיתר עיסקא מהט"ז מיירי מה"ע ע"ד פלגא מלוה ופלגא פקדון ואפשר שבת"ש של מהר"מ יש ג"כ נוכח היתר עיסקא דפלגא פקדון ואין בידי הת"ש של מהר"מ לעמוד על בוריו של דבר עכ"ל אא"ז הגאון מוהר"א זלמן מרגליות זצלה"ה. והוא ענין נחוץ מאד להלכה למעשה מה"ע שנהוגים בזמננו. ובספרי לקוטי צבי הבאתי הכל ברמז ובקיצור גדול כדרכי שם בכמה פעמים כי הוצרכתי לבאר מה שנשאלתי מהרב הגדול צנא מלא ספרא חסיד ועניו מו"ה שלמה גאנצפריד בעל המחבר ספר תורת הזבח לחם ושמלה קסת הסופר פני שלמה לבאר לו הקונטרס דחדש מ"ש בספרי לקוטי צבי. וגם מאחי הרב הגדול מו"ה פנחס מקאמארני נ"י נשאלתי לבאר לו כמה דברים סתומים בספרי ובאמת המה גלוים וידועים להמעיין היטב ולא בדרך העברה בעלמא. וגם אודיע שנפל ט"ס שכתבתי שם בספרי לקוטי צבי או תקנת מהר"ם לובלין והוא ט"ס וצ"ל או תקנת הרמ"א בש"ע כו' ובארתי לך הכל באריכות. כ"ד ידידו בלונ"ח הק' צבי הירש איש הורוויץ:

[נג] הרב מו"ה מנחם מענדל עיר וקדיש מק"ק טאמשוב ואח"כ תקע אהלו ומקום קדשו בעיר קאצק, גאון מובהק ואיש אלהים קדוש נורא מאוד, מנורה הטהורה מי כמוהו מורה. הוא הקדוש והטהור אשר השכיל מאוד בדרכי ה' והוציא לאור תעלומות חכמה לפקות עינים עורות, גלא עמיקתא ומסתרתא, והוא חקר אלוה מצא, ובמקור האמת שתל נשמתו הטהורה, וסדר קדושה והבדלה מעניני העוה"ז והתבודדותו להשם חופף עליו כל היום, רבו עזוז נוראותיו ומי ישמיע כל תהלתו:

הרב הגדול והקדוש מקאצק הי' תלמיד הרב הגדול והקדוש אספקלריא המאירה מו"ה יעקב יצחק הלוי זצ"ל הרב מלובלין, ותלמיד מובהק של הגאון האלהי היהודי הקדוש מפרשיסחא, ולהרב הגדול איש אלהים קדוש מו"ה שמחה בונים מפרשיסחא. זכותם יגן עלינו:

רבינו הקדוש מקאצק זלה"ה מי יעצור כח להגיד דרכו בקודש, מי ימלל קדושתו ופרישותו, ומי יכול לספר צדקתו וחסידותו, אשר תורתו וחכמתו ורוח קדושתו היה הפלא ופלא, וכי גם שרי התורה וגאוני ישראל מול פני המנורה הטהורה במלים יעצרו, אף כי אנכי ההדיוט זעירא ולא מן חבריא, כי לו דומיה תהלה, כי מלאך ה' צבאות הוא:

רבינו הקדוש מקאצק רבבות אלפי ישראל נהרו אליו לשמוע מפיו דברי אלהים חיים המאירים בשמים, ונאספו אליו עדרים עדרים עדרי צאן קדשים לשתות בצמא ממעין יוצא מקודש הקדשים, ורוב רבני וגדולי מדינתנו באו אליו לדרוש אלהים ולחסות בצל קדשו ולשתות בצמא דבריו הקדושים אשר היו עמוק עמוק מי ימצאנו, יורדים כל משכיות לבב, בוערים כרשפי אש שלהבת-יה. ואף אחרי אשר גבה לבו בדרכי ה' ובחר רבינו הקדוש להבדל מבני אדם וידו נטה אל צפון, כעשרים שנה לא זזו פעמיו מקיר הבית חוצה והוסיף טהרה על טהרתו וקדושה על קדושתו, ודברי תורתו אשר לחם איים ייחלו לשום מחשך לפניהם לאור יומם, היו יקר מאוד בימים ההם אין חזון נפרץ, בכ"ז חכמתו בחוץ תרונה, ומימינו אש דת למו להופיע לכל באי שעריו, ולאור חציו אשר כידודי אש יתמלטו הלכו כל דורכי חצרות ביתו, ובאש לוהט האירו ברקיו תבל, הפליא עצה והגדיל תושיה, גם עד זקנה ושיבה לא כהתה עינו הבדולח, וחציו היו שנונים להיות קולע אל השערה ולא יחטיא, כפעם בפעם, כיום הלחמו ביום קרוב. ומגדולי תלמידיו ה"ה אדוננו מורנו גאון עוזנו מאור הגולה שר התורה איש אלהים קדוש וטהור גדול מרבן שמו הקדוש רבינו יצחק מאיר זלה"ה הרב מגור אשר כל הארץ האירה מכבודו ומאיר עיני כל ישראל בחיבוריו הנוראים והעצומים שו"ת, וחידושי הרי"ם. הרבה קובצים בכל מקצעות התורה. בנו הרב הגדול קדוש וטהור חכם הרזים אור טמיר ונעלם מורנו רבי דוד זלה"ה אשר מילא מקום אביו הקדוש בקאצק. הרב הגדול הקדוש הצדיק המפורסם בישראל בוצינא קדישא עטרת החכמים מו"ה חנוך הענך הכהן זלה"ה אשר אח"כ מילא מקום רבו הקדוש מגור בק"ק אלכסנדער. הרב הגדול הקדוש הצדיק המפורסם חסידא ופרישא מו"ה משה יחיאל מיכל זלה"ה האבד"ק ביאלע. הרב הצדיק סבא קדישא מו"ה צבי הירש דישקעס זלה"ת מאפאטשנע. הרב הצדיק המקובל חסידא קדישא מו"ה ברוך זלה"ה הרב מציזאוועע אשר מנוחתו בפה ווארשא. ובעוה"ר נצחו אראלים את המצוקים ונשבה ארון הקודש מאתנו ועלה אל אלהים ביום ה' כ"ב שבט בסדר ואל משה אמר עלה אל ה' שנת תרי"ט. זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל:

[נד] הרב מו"ה מנחם מאניש גאון גדול ומפורסם בדורו, נכד הגאון החסיד מו"ה שמשון אשר עלה לאה"ק תוב"ב ומת בדרך, חתן הגאון עמוד ההוראה רבינו הש"ך ז"ל. ובהקדמת הש"ך לחו"מ כתוב שם שר' מנחם מאניש הנזכר הגלה בתוך הגולים בארץ רוסיא ובבואו סמוך לק"ק לובלין כבר עיפה נפשו להורגים אך בחמלת ה' נמלט ויבוא לבית מדרשו של רבינו הש"ך ז"ל ושמש לפניו ויתן לו את בתו לאשה, ולפני מות הכהן הגדול רבינו הש"ך ז"ל צוה עליו שישתדל להוציא לאור את ספרו שפתי כהן על חו"מ והוא קיים את דבריו בעזרת חותנו זקינו והדפיסו בשנת תכ"ג. ומר חותנו רבינו הש"ך ז"ל מזכירו בחושן משפט סימן שפ"ב בנידון המונע חבירו מלעשות מצוה וז"ל שם סעיף א' בד"ה שור ואילך, וכת

שהקשת

שהקשה הרי"ף ס"פ החובל על האיכא מ"ד דקנסא הוא א"כ היכי יליף רב מיניה לשור ואילן. חתני הנבון ה"ר מאניש השיב ע"ז דהא שפיר י"ל רב לטעמיה דס"ל בפרק הנזקין גבי מטמא ומדמע ומנסך דמקנסא ילפינן ולשמואל בש"ס שם לא ילפינן וס"ל לאיכא מ"ד דקי"ל כשמואל בריני ולא ילפינן מקנסא וכמ"ש הרמב"ן בדיני גרמי שלו כו' עיי"ש :

[נה] **הרב מו"ה מנחם מאניש חיות**

[עיין ה"ר יצחק מיאברוב] :

[נו] **הרב מו"ה מנחם מענדל** גאון מפורסם בדורו אבד"ק טרעבאויל בזמן הגאון בעל נו"ב, והגאון מו"ה סענדר מרגליות מזכירו בתשובותיו לאה"ע :

[נז] **הרב מו"ה מנחם מענדל מליסקא** הרב המאור הגדול חסידא קדישא צדיק יסוד עולם מפורסם מאוד בישראל, חתן הגאון מאור הגולה מו"ה יצחק מהאמבורג זצ"ל, מחותנו של הגאון בעל נודע ביהודה ומזכירו בתשובותיו, והוא תלמיד הרב הקדוש איש אלהים מו"ה יחיאל מיכל זצ"ל מזלאטשוב. ותלמיד מובהק של הרב הגדול והקדוש מו"ה אלימלך מליזענסק זצ"ל. חיבר ס' דרכי צדק מעט הכמות ורב האיכות, ובנו הוא הגאון החסיד מו"ה נפתלי צבי ז"ל האבד"ק ראפשיץ :

[נח] **הרב מו"ה מנחם עטיאה** הרב המובהק החכם השלם והכולל אחד מרבני ליוורנו בזמן הרב לקט הקמח, ויש לו תשובה בס' שמש צדקה להגאון מו"ה שמשון מורפורגו ז"ל :

[נט] **הרב מו"ה מנחם מענדל** גאון מפורסם בדורו, בן הרב הגדול מו"ה משה ז"ל בהגאון המפורסם בדורו מו"ה מנחם מענדיל אבד"ק קראטשין בעל עטרת זקנים ז"ל :

[ס] **הרב מו"ה מנחם מאניש חיות** הוא הגאון החסיד האמתי המקובל אלהי המפורסם בדורו חד מקמאי מאור הגולה אב"ד וו"מ דק"ק ווילנא, אחי הגאונים הגדולים מו"ה אברהם חיות בעה"מ ס' הולך תמים ומו"ה אליעזר זקינו של בית לוי בני הנשר הגדול הגאון האמתי רבן של ישראל מו"ה יצחק חיות אב"ד דקהלות קדושות לבוב, קראקא, פראג, ה"ה ס' אפי רברבי ושאר חבורים, ובנו הוא הרב מו"ה יעקב חיות אבי הגאון החסיד המקובל אלהי מו"ה יצחק חיות אבד"ק סקאליא ולבוב בעה"מ ס' זרע יצחק על ששה סדרי משנה. ובשו"ת חוט השני סי' ל"א להגאון מו"ה חיים יאיר בכרך הובאה שם תשובה להגאון מו"ה מנחם מאניש הנזכר מהגאון מו"ה שמואל בכרך אבד"ק ווירמייזא. והוא היה בזמן הגאון המקובל בעל מגלה עמוקות, והגאון המובהק מאור הגולה מוהר"א זלמן מרגליות מביאו בספרו שער אפרים סי' כ"ט וז"ל ובשם הגאון מוהר"מ מאניש חיות אבד"ק ווילנא שמעתי וכו' עיי"ש. גם בספר לחם הפנים על ש"ע יו"ד מביא בשמו טעם ביטול בששים עפ"י קבלה ועל דרך נסתר. והרב המחבר מצודות ציון נכד הגאון הנזכר קורא אותו ואת משפחתו הרמה בשם חסידי פרובינצא והמה מגזע הש"ך ויחוס משפחתו מונח אתם בכתב ישן נושן. וכינוי המשפחה הזאת בשם אלטשולער דור אחר דור גאונים וקדושי עליון, והוא לאשר כי מקום מגורם ומשכן כבודם היה בפורטוגאל מימות קדם ואחרי הגרשם משם בעת הגירוש. כל מחמדי עיניהם אוצרותם וכל שכיות חמדתם היו כלא בעיניהם אולם על בית מקדש מעט המה חבתי כנסיות שלהם ע"ז הי' דוה לבם. ולא יכלו להפרד מהם עד כי לקחו אתם אבנים מבתי כנסיותם ללכת עמם בגולה לקיים כי רצו עבדיך את אבניה. וכאשר באו בשלום לעיר פראג וקבעו משכנם בה בנו להם בית הכנסת חדש מהודר בכל פאר ויופי ושמו את האבנים הישנים אשר הביאו אתם מפורטוגאל מבית הכנסת הישן בחומת בהכ"נ החדש. ועל שם האבנים נקראו אלטשולער. וזקנם הגאון ר' פתחיה נתקבל שם לאב"ד בק"ק פראג: (מנהתי) והגאון הנזכר היה מחותנו של הגאון הגדול מו"ה משה ז"ל אשר נתקבל לנשיא בא"י נכד הגאון הקדוש מו"ה אברהם הלוי בעל עמק ברכה ויש נוחלין אבי השל"ה הקדוש :

[סא] **הרב מו"ה מנחם מענדיל מראווני** גאון וחסיד מפורסם בדורו קדוש יאמר לו, חד מתלמידי הגאון הגדול האלהי מו"ה דוב בער המגיד ממעזריטש נבג"ם :

[סב] **הרב מוהר"ר מנחם אליעזר** גאון מפורסם בדורו מק"ק מינסק בן הגאון המפורסם מו"ה לוי ז"ל אבד"ק קאדני ה"ה ס' עטרת ראש, חתן הגאון המפורסם מו"ה ישראל אבד"ק מינסק, תלמיד הגאון מו"ה שלמה אב"ד דק"ק ווילקאמיר השאיר אחריו ברכה ספרים רבים והם בכ"י ס' מאמר סתום על הלכות שבת, יעיר קנו על מס' קנים, חבור גדול על התורה, חבור על המשנה, חדושים רבים על הש"ס, ושו"ת ושקיל וטרי עם גאוני דורו ה"ה הגאון בעל מראות הצובאות והגאון מו"ה שאול ק"ב מווילנא והגאון ר' אבלי אבד"ק ווילנא. ונח נפשיה שנת תקס"ז :

ושמעתי אשר הס' יעיר קנו פי' על מס' קנים שחיבר, היה חביב מאוד בעיני הגר"א ז"ל ולמד בו ואמר כי משמים קא זכו ליה להמחבר לכוין בחכמה זה לאמתות המסכת החמורה הזאת אשר רבים וכן גדולים לא הצליחו בפירושה :

[סג] **הרב מו"ה מנחם נאווירא** רב גדול בתורה מק"ק ווירנא, בזמן הגאון בעל

בעל נודע ביהודה ושקיל וטרי עמיה מובא בתשובותיו :

[סד] הרב מו"ה מנחם מענדל מלובלין.

עיין [תמים יהדיו] בח"ב :

[סה] הרב מו"ה מנחם מענדל מפריסטוק ואח"כ תקע אהלו ומקום קדשו בק"ק רימנאב, גאון תפארת ישראל חסידא סבא קדישא ואין גומרים עליו את ההלל. תלמיד מובהק של הרב הקדוש והטהור מו"ה אלימלך מליזענסק זצ"ל, ונדפסו אחריו שני ספרים קטנים ס' מנחם ציון וס' דברי מנחם שניהם על פסוקי התורה מה ששמע ממנו תלמידו הגאון מו"ה יחזקאל אבד"ק קארלסבורג וכתב בספר. ורבים מגדולי וקדושי ישראל הלכו לאורו. ומגדולי תלמידיו הרב הגאון החסיד מו"ה נפתלי אבד"ק ראפשיץ והרב הקדוש מו"ה צבי הירש מרימנאב והגאון החסיד מו"ה צבי אלימלך אבד"ק דינאב והרב הגאון החסיד מו"ה יחזקאל הנזכר זי"ע :

[סו] הרב מו"ה מנחם מענדל הגאון החסיד המפורסם בדורו אב"ד ור"מ דק"ק מינסק, בן הגאון החסיד מופת דורו המקובל הנודע בשערים מו"ה משה זאב שהיה אבד"ק הנ"ל ובגליל סמילאוויטץ ואח"כ נתקבל לק"ק פיורדא, בהגאון המקובל אלהי מו"ה יהודה יודל אב"ד ור"מ דק"ק קאוולי, נין ונכד לשני עמודי התוך וגאוני עולם מהר"ל מפראג ורמ"א ז"ל זי"ע:

[סז] הרב מו"ה מנחם מאניש סני נהור גאון גדול ומפורסם בדורו אבד"ק סאקלאב בימי הגאונים הרב פ"י והרב או"ת וסיעתם, והובאו דבריו בס' אדני פז :

[סח] הרב מו"ה מנחם מענדל מבאר גאון חסיד וקדוש, הד מבני היכלא קדישא של רבינו הבעש"ט נבג"מ. והגאון הק' בעל תולדות יעקב יוסף מביאו בספרו הנז' גם הגאון הקדוש בעל קדושת לוי מביאו בספרו:

[סט] הרב מו"ה מנחם מאניש מרגליות הרב המאור הגדול החריף ובקי מפורסם בדורו שלשלת היוחסין אבד"ק דינאוויץ בן הרב החריף החסיד מו"ה מרדכי מרגליות בהרב מו"ה מנחם מאניש בהרב מו"ה יצחק מיאברוב בהגאון מו"ה אליעזר בהגאון מו"ה יהודה מפאטיק חתן הגאון מו"ה אליעזר אחיו של הגאון הקדוש מו"ה יחיאל מנעמרוב נ"ל שנהרג בעוה"ר על קידוש השם בגזרת ת"ח, והוא אבי הגאון האמתי מאור הגולה מוהר"א זלמן מרגליות מבראד וה"ה ספרים רבים. ויען כי בכתבי זאת אנה ה' לידי כתב היחש מכת"י הגאון המובהק מו"ה סענדר מרגליות אחי הרב הנזכר, אמרתי להציגו ככתבו וכלשונו וז"ל. אני אלכסנדר סענדר בלא"א הרב החריף החסיד מו"ה מרדכי מרגליות בהרב המופלג מו"ה מנחם מאניש בהרב מו"ה יצחק מיאבראב בהגאון מו"ה אליעזר בהגאון מו"ה יהודה מפאטעק חתן הגאון מו"ה אליעזר מזלאטשוב אחיו של הגאון הקדוש מו"ה יחיאל מנעמרוב ואא"ז מו"ה יהודה הנ"ל היה נכד להגאון מו"ה מענדל ולהגאון מו"ה מרדכי מרגליות אשר שמם מפורסם בעולם. אבי זקני מו"ה יצחק מיאבראב היה חתן החסיד מו"ה מאניש חיות נכד הגאון אלהי מו"ה מאניש חיות בהגאון מו"ה יצחק חיות כמבואר בספר אפי רברבי ופחד יצחק וקרית ארבע מגזע חסידי פרובונצי מגזע רש"י ז"ל. ואא"ז מו"ה מאניש היה חתן הגאון בעל תבואות שור בהגאון מו"ה זלמן שור בהגאון מו"ה ליב שור בהגאון מו"ה אברהם שור בהגאון מו"ה שמואל שור (אחי הגאונים מו"ה חיים שור בעל תורת חיים ומו"ה זלמן שור אביו של הגאון מו"ה יעקב שור) בני הגאון הנשר הגדול מו"ה הירש שור נכד לר' יוסף בכור שור שהובא בתוספות. ובקבלה שהיו משבט יוסף הנקרא בכור שור. ואא"ז מו"ה סענדר שור היה חתן הרב המפורסם מו"ה מרדכי ר' לייבוש מזאלקאווע בהגאון מו"ה איסרל ז"ל בהגאון מהדורא בתרא חתן הגאון מהרש"א בהגאון מו"ה יצחק בהגאון מו"ה יוסף חתן הגאון מו"ה בונים בהגאון מו"ה אברהם סייזלש מפראג כמבואר על מצבתו בפראג שהיו יושבים ארבעה לומדים על קברו שנה תמימה חתן הגאון רמ"א. ואא"ז מו"ה איסרל היה חתן המפורסם ר' אברהם בהמפורסם מו"ה ליטמאן חתן הגאון מהר"ם לובלין נכד הגאון מהר"ם פאדאווא ומהר"י מינץ. והגאון מוהר"ם ז"ל היה חתן הגאון מו"ה יצחק מקראקא נכד להגאון מו' אשר מקראקא כמבואר בשו"ת מהר"ם. וא"א זקני מו"ה זלמן שור היה חתן הגאון מו' סענדר בהגאון המפורסם בפי כל ר' מאיר ר' נתקס ר' איצעלס אבד"ק בריסק חתן הגאון מו"ה יעקב טעמרילס אחי הגאון מו"ה ליב חגהל"ם שחיבר הגהות על ד' טורים נכד הגאון מו' שכנא מלובלין כמבואר בתבואות שור סימן ט"ז ויחוסו מבואר בשו"ת אבן השוהם. ואא"ז מו' סענדר הי' נ"ב נכד להמפורסם מו' תנחום גרוס שוך. ואא"ז מו' אברהם שור היה חתן הגאון מו' גרשון בהגאון מו' אברהם סייזלש בהגאון מו' אלי' מלבוב הנקרא ר' אלי' אודנביל הוא בנו של ר' גרשון המפורסם מפוזנא. ר' מאיר ליויש היו לו ב' בנים שם הא' ר' בערמאן ושם הב' ר' הירש ר' בערמאנס נקרא על שם אחיו שנשא בתו ושניהם היו דרים בלבוב. ור' בערמאן היה חתן הגאון מו"ה איצק שרענצלס ואא"ז ר' ליב שור היה חתן ר' הירש בערמאנס בן הגדול ר' מענבין והקצין ר' בערמאן הי' נכדם. והאחים הנ"ל היו לוים ולכך נקרא ליווים והי' מפורסם זבנה ביהכ"נ, ויתר משפחתו מבואר בהעתקה לאא"ז מו' סענדר שור ואא"ז מו' לייזר שהיה חתן הגאון מ' יצחק חתן הגאון מהרש"א היה נכד הגאון ר' אברהם הנקרא בפי כל ר' אברהם ר' הירשקעס מלבוב שצוה לפני מותו שבעל קרי לא יגע במצבתו עכ"ל :

[ע] הרב מו"ה מנחם מענדל משקלאב רב גדול בתורה ומקובל. אחד המיוחד שבתלמידי הגר"א מווילנא. ולמד תורה הרבה לפניו, והוא הוציא לאור כמה חבורים מרבו הגאון ז"ל :

[עא] הרב מו"ה מנחם מענדל מקאסאב הרב הגדול המפורסם בישראל קדוש

קדוש עליון צדיק יסוד עולם חסידא סבא קדישא, בן הרב הגדול ח"ק מו"ה יעקב קאפיל שהי' תלמיד רבינו הבעש"ט נבג"ם. חיבר ס' אהבת שלום על התורה. והוא מתלמידי הרב הקדוש מו"ה משה יהודה ליב מסאסוב זצ"ל. ובנו הוא הרב הקדוש מו"ה אברהם חיים מלינסק הרב המחבר תורת חיים על התורה:

[עב] הרב מו"ה מנחם ציון עיין [נחמות ציון] בח"ב:

[עג] הרב מו"ה מנחם מענדיל רבין הרב הגדול החסיד הצדיק המפורסם אבד"ק גלאגוב, חתן הגאון חסידא-קדישא מו"ה מאיר ז"ל אבד"ק סטאבניץ ואפטא, וגם אליו רבים מישראל התקבצו להסתופף בצל כנפי צדקתו:

[עד] הרב מו"ה מנחם מנלי עיין [זרע ברך כ"מ מן] בח"ב:

[עה] הרב מו"ה מנשה גאון גדול ומפורסם בדורו אבד"ק שדה לבן, בן הגאון המובהק מו"ה שמשון ז"ל אבד"ק קרעמניץ, אחי הגאון הנורא מהר"ל מפראג ז"ל. והגאון הנזכר הוא אחי הגאון מו"ה אברהם אבד"ק קארץ, ודודו של איש האלהים קדוש מו"ה שמשון מאוסטרפאלי זי"ע:

[עו] הרב מו"ה מנשה יהושע מצלח פאדווא. הרב המובהק והכולל החכם השלם אבד"ק מודינא, חתן הגאון בוצינא קדישא מו"ה בנימין הכהן מעיר ריגיו, גיסו של הגאון מו"ה ישעיה באסאן. ויש לו ב' תשובות בספרו לחמי תודה לבנו הלב מו"ה ישראל בנימין באסאן ז"ל, גם יש לו כמה תשובות בס' שמש צדקה להגאון מוהר"ש מורפורגו ז"ל:

[עז] הרב מו"ה מנשה מאיליע גאון מפורסם כליל החכמה והמדעים בימי הגר"א מווילנא, חיבר ס' אלפי מנשה וס' פשר דבר:

[עח] הרב מו"ה מנשה מקאזניץ רב חסיד וקדוש. תלמידי המגיד הקדוש מקאזניץ, ומנוחתו כבוד בפה עירנו, וראיתי תרות על מצבת קברו שרבים השיב מעון:

[עט] הרב מו"ה מענדל מרגליות הוא הגאון הגדול מופת הדור חד מקמאי אב"ד ור"מ דק"ק פרעמסלא, חתן הגאון הגדול המפורסם בעולם מו"ה מרדכי מרגליות מקראקא. ונטע שמונה ארזים גאונים גדולים בישראל. והמה הא' הגאון מו"ה יואל פייבש אשר היה חתן הגאון מו"ה אברהם אבד"ק בריסק בהגאון בעל משאת בנימין, הב' הגאון מו"ה משה אבד"ק מארגו, הג' הגאון מו' אליעזר אבד"ק לובמלא, הד' הגאון מו' אלי' מפרעמסלא שהי' חתן הגאון מו' הירש הינקיר, הה' הגאון מו' נחמן אבד"ק מצוריטץ והגיה בנו אחריו, ונכתו הוא הגאון מו' מענדל הייקריל מלובלין, הו' הגאון מו"ה מרדכי, הז' הגאון מו"ה שמואל ר' מיפלקיש מווילנא, הח' המופלג בתורה מו' ישראל חתן מו' אברהם מטיסמניץ. ואח"כ נשא הגאון הנזכר את בת הגאון מו' משה חריף ז"ל אבד"ק קרעמניץ והוליד כמה בנות. והתגיו לוקחי בנותיו המה הא' הרב הגדול המופלג בדורו מו' יצחק בהגאון מו' נפתלי כ"ץ אבד"ק לובלין והוא אבי הגאון מו' נפתלי הכהן הגדול אבד"ק פוזנא, הב' הרב המפורסם מו"ה יהודה במו' אברהם פרוק מווינא. הג' הגאון מו' מרדכי אבד"ק בערזין בהגאון מו' מאיר אבד"ק לבוב והגליל (וה"ת לי לבאר אם הוא הגאון מו"ה מאיר ז"ק אבד"ק לבוב זקינו של הגאון מו"ה אבלי מלאדמור או לא), הד' הרב מו' אברהם בהגאון מו' מרדכי אבד"ק רישא, הה' היה בנו של הגאון מו' הירש אבד"ק קראטשין בהגאון מו' שמשון מאוסטרה. הו' הרב המופלג מו' אברהם דיין דק"ק פרעמסלא, הז' הרב המופלג מו' יוסף במו"ה אברהם מטיסמניץ:

[פ] הרב מו"ה מענדל הייקריל מלובלין [עיין לפני זה בנדפס]:

[פא] הרב מו"ה מענדל מטריצק רב גדול וחסיד קדוש נזכר בכתבי קודש אשר היה ספון אצל המגיד הקדוש מקאזניץ. ואולי הוא הרב ח"ק ר' מנחם מענדל מבאר שהיה תלמיד רבינו הבעש"ט נבג"ם. או הרב ח"ק ר' מנחם מענדל מראנגע שהיה תלמיד רבינו המגיד ממעזריטש זצלה"ה:

[פב] הרב מו"ה מצלח מיגאני אחד מן הגאונים בזמן מהרח"ש ומהרי"ט ומהר"ם קלעי ופיעתם. והובאו דבריו בס' תורת חיים למהרח"ש סי' י"ח וי"ט:

[פג] הרב מו"ה מרדכי הגאון הגדול החסיד המפורסם מופת הורו אב"ד ור"ם דק"ק ליסא. אחי הגאון החסיד מו"ה אברהם אביש אבד"ק פראנקפורט דמיין אשר מקודם מלא מקום אחיו הזה בעיר הזאת. וגם הוא עמד לימין צדקו של הגאון מוהר"י אייבשיץ בעת המחלוקת הידועה:

[פד] הרב מו"ה מרדכי הרב הגדול בתורה אבד"ק ליפן. תלמיד מובהק של הגאון בעל נו"ב ומזכירו בתשובותיו במ"ת או"ח סי' ל"ח:

[פה] הרב מו"ה מרדכי זאב אורנשטיין גאון גדול ומפורסם בדורו מקובל אלהי וקדוש יאמר לו אב"ד ור"ם דק"ק לעמבערג. מגזע צבי. והוא אבי הגאונים המפורסמים מו"ה יעקב משולם בעל ישועות יעקב ומו"ה משה יהושע העשיל בעל הים התלמוד. ונח נפשיה שנת תקנ"א:

[פו] הרב מו"ה מרדכי אבד"ק גרידיץ [עיין ה"ר אברהם טיקטין]:

[פז] הרב מו"ה מרדכי בנעט הוא הגאון האמתי מאור הגולה מופת הדור נזר ישראל ותפארתו המפורסם בתורתו וצדקתו

תצדקתו בכל קצוי ארץ אב"ד ור"מ דק"ק ניקלשבורג. נכד להגאונים מוהר"נ כ"ץ ומהר"ץ אשכנזי בעל חכם צבי ז"ל. ויצא שמו על כל הארץ בחבוריו היקרים והעצומים והם ספר ביאור מרדכי על המרדכי וספר מגן אבות. וזה לא כביר אשר נדפס מעט מזעיר מתשובותיו בשם הר המור. ושקיל וטרי עם כל ראשי גאוני דורו ודבריו מובאים בתשובותיהם. ושמו יקר על פני האדמה. ונקרא אל השמים שנת תקפ"ט תנצב"ה:

[פח] **הרב מו"ה מרדכי כרמי** עיין [מאמר מרדכי] בח"ב:

[פט] **הרב מוהר"ר מרדכי** גאון גדול ואיש אלהים קדוש נורא מאד אבד"ק נשחיז. תלמיד מובהק של הרב הקדוש והטהור מו"ה יחיאל מיכל מזלאטשוב זצ"ל. ושמו יקר על הארץ מרוב עוזו ונפלאותיו. ודבריו היו נשמעים בשמים ובארץ זי"ע. ובספר קול שמחה להרב הקדוש א"א מוהר"ש בונם מפרשיסחא מובא ממנו דבר תורה על פסוק ה' רועי לא אחסר עיי"ש. ובניו המה הגאונים הקדושים מו"ה יוסף זצ"ל אבד"ק אוסטילע ומו"ה ליב זצ"ל אבד"ק קאוולי ומו"ה יצחק זצ"ל אבד"ק נשחיז אשר נקרא לשמים בשנת תרכ"ח. ונדפס ממנו חיבור עה"ת על שמו תולדות יצחק זי"ע:

[צ] **הרב מו' מרדכי ר' ליבשוס מזאלקווי** הרב המפורסם בדורו. בן הגאון המפורסם בדורו מו"ה איסרל ז"ל בהגאון המפורסם מו"ה משה בעל מהדורא בתרא חתן מהרש"א ז"ל בהגאון מו"ה יצחק בהגאון מו"ה יוסף חתן הגאון מו"ה בונם בהגאון מו"ה אברהם מייזלש מפראג כמבואר על מצבתו בפראג שהיו יושבים ארבעה לומדים על קברו שנה תמימה. חתן הרמ"א ז"ל [ועיין מו"ה איסרל הנזכר]. ור' מרדכי הנזכר הוא זקינו של הגאון מוהר"א זלמן מרגליות ומזכירו הגאון הנ"ל:

[צא] **הרב מו"ה מרדכי** הגאון אבד"ק שטעמפי בימי הגאון בעל חתם סופר. ומזכירו בתשובותיו איזה פעמים:

[צב] **הרב מו"ה מרדכי מארדיש מזאלקווי** גאון גדול וצדיק מפורסם אבד"ק פאריצק בזמן הגאונים הרב בית אפרים ואחיו הרב שערי תשובה. חיבר פירוש יקר על ספר מהר"ם שיף אשר רוב דבריו היו עמוקים מאד וסתומים עד שבא הוא ופירשם. ונח נפשיה בשנת תקע"ז [ועיין בח"ב]:

[צג] **הרב מו"ה מרדכי אשכנזי** הרב המובהק החכם הכולל מקובל אלהי ח"ק מפורסם בדורו. תלמיד מובהק של החסיד המקובל אלהי יחיד בדורו מו"ה אברהם ריגאוו. חיבר ספר אשל אברהם על הזוהר עמוק מאד בקבלה. וכמעט כל גאוני דורו המפורסמים נתנו עדיהם עליו וכולם פה אחד עונים אחריו מקודש מקודש. זי"ע:

[צד] **הרב מו"ה מרדכי** גאון חסיד וקדוש אבד"ק קארץ ודק"ק דובענקי. בן הרב הצדיק מו"ה פנחס ז"ל. והוא מהותנו של הרב הקדוש מו"ה יעקב יצחק הלוי זצ"ל מלובלין. חותנו של בנו הקדוש ר' יוסף מטארטשין זצ"ל:

[צה] **הרב מו"ה מרדכי הכהן** אבד"ק חערסאן עיין [בית אברהם] בח"ב:

[צו] **הרב מו"ה מרדכי האלבערשטאם** הגאון המפורסם בדורו אבד"ק דיסטלדארף בזמן הגאון בעל קרבן נתנאל. חיבר ספר מאמר מרדכי מתשובות. והוא רבו של הרב עץ יוסף:

[צז] **הרב מו"ה מרדכי חזן** מסלוב. קדוש עליון וצדיק יסוד עולם. תלמיד מובהק של הרב הקדוש המפורסם מו"ה יחיאל מיכל זצ"ל מזלאטשוב. עמיתו וחבירו של הגאון בוצינא קדישא מו"ה מרדכי אבד"ק נשחיז זי"ע:

[צח] **הרב מו"ה מרדכי מרגליות** גאון מפורסם בדורו מק"ק ווינא בזמן הגאון מוהר"י אייבשיץ תלמיד הגאון המפורסם מוהר"א ברודא. וגם הוא עמד לימין צדקו בעת המחלוקת הידועה:

[צט] **הרב מו"ה מרדכי מטשערנאביל** הרב הגדול המפורסם בישראל צדיק יסוד עולם מופת הדור בוצינא קדישא חסידא ופרישא ושמעו הולך בכל מדינות רוסיא. בן הרב הגדול עיר וקדיש מו"ה מנחם נחום מטשערנאביל בעה"מ ספר מאור עינים. והוא מחותנו של האי חסידא קדישא מו"ה ישראל מרוזין. ונדפס ממנו זה לא כביר ספר לקוטי תורה הדרכות בעבוהש"י. וזכה לטעת שמונה ארזים בישראל המה בניו כ נ י א ל ח י אנשי שם הנודעים בעולם כלם צדיקים כלם קדושים. והמה הרב מו"ה אהרן ז"ל מטשערנאביל. הרב מו"ה נחום ז"ל ממאקארוב. הרב מו"ה יעקב ישראל ז"ל מטשערקאס. הרב מו"ה משה ז"ל מקארששאב. והבדלו החיים הרב מו"ה דוד מטאלנע בעה"מ ספרי מגן דוד ברכת דוד. הרב מו"ה אברהם המגיד מטריסק. הרב מו"ה יצחק מסקווירא. הרב מו"ה יוחנן מנחמעסטריפקא הי"ו עד ביאת הגואל בב"א:

[ק] **הרב מו"ה מרדכי פינצו** [עיין ה"ד אשר ז' ארדיט הכהן]:

[קא] **הרב מו"ה מרדכי הלוי עפשטיין** הרב המופלג בתורה הצדיק המפורסם עסק כל ימיו בתורה ובעבודה ובסגופים. והוא בן הגאון המקובל האלהי מו"ה אריה ליב עפשטיין ז"ל אבד"ק קעניגסבערג

קעניגסבערג ה"ה ספר הפרדס והלכה ברורה אור השנים ושאר חבורים . ונת נפשיה שנת תקס"ט תנצב"ה :

[קב] הרב מו"ה מרדכי מפוזנן גאון חסיד וטהור בימי הגאון ר' מאיר פוזנער בעל בית מאיר . ומביאו בקונטרס צלעות הבית אשר לו סי' ו' :

[קג] הרב מו"ה מרדכי סבא האשל הגדול הגאון המפורסם בדורו של רבינו הרמ"א ז"ל ומנוחתו בק"ק קראקא . ועל כותל בהכ"נ של רבינו הרמ"א ז"ל נאמר עליו שמימות מרדכי ועד מרדכי לא קם כמרדכי . ונח נפשיה שנת של"ו :

[קד] הרב מו"ה מרדכי מרגליות מקראקא [עיין מו"ה מענדל מרגליות ומו"ה יהודה מפאטאק] :

[קה] הרב מו"ה מרדכי מרגליות [עיין הי"ר מנחם מאניש מרגליות] :

[קו] הרב מו"ה מרדכי הגאון הגדול המפורסם בדורו עוקר הרים בפלפולו אבד"ק אלזיץ ואח"ז נתקבל לאב"ד ור"מ דק"ק טיקטין והגליל . בן הגאון האמתי המפורסם בדורו מו"ה יצחק הלוי מלבוב אבד"ק קראקא . דבריו מובאים בשו"ת גבעת שאול לש"ב הגאון האמתי מו"ה שאול אבד"ק לאמז גם יש לו שם תשובה . והשאיר אחריו חדושים רבים מהם ספר חמדה טובה והמה בכתובים . והוא אחי הגאונים ה"ר צבי הירש דוד אבד"ק קראקא וה"ר אהרן יושע אבד"ק ראוויטץ :

[קז] הרב מו"ה מרדכי הגאון הגדול המפורסם בדורו אבד"ק קראטשין . בימי הגאונים הרב פ"י והרב או"ת . והובאו דבריו בספר קול יהודה :

[קח] הרב מו"ה מרדכי כהנא גאון גדול ומפורסם בדורו אבד"ק אפטא בן הגאון הגדול המפורסם בדורו מו"ה נתן נטע כהנא . והיה בזמן הגאון בעל עבודת הגרשוני :

[קט] הרב מו"ה מרדכי ליסר עיין [חיבור בדיני שמחות] בח"ב :

[קי] הרב מו"ה מרדכי הגאון הגדול המפורסם בדורו אבד"ק בריסק בן הגאון הגדול המפורסם בדורו מו"ה נחמן אבד"ק הנ"ל בהגאון הגדול מו"ה שמואל צבי הירץ אבד"ק הנ"ל בהגאון הגדול המקובל אלהי מו"ה אריה ליב אבד"ק קראקא אשר היה נ"ב אבד"ק בריסק בהגאון הגדול מו"ה שמואל צבי הירץ בן רבינו הב"ח ז"ל . זכר כולם לחיי עד . חיבר ספר מים עמוקים בפלפול . והוא חותנו של הגאון מו"ה יקותיאל זלמן הלוי אבד"ק דראהביטש אבי הגאון ר' איצק מהיקלא זצ"ל :

[קיא] הרב מו"ה מרדכי זאב אורנשטיין גאון גדול וחריף מאד עוקר הרים בפלפולו . בן הגאון מאור הגולה מו"ה יעקב א"ש בעל ישועות יעקב בהגאון החסיד המפורסם בדורו מו"ה מרדכי זאב זצ"ל אבד"ק לבוב ונפטר על פני אביו ז"ל . ובספר ישועות יעקב מובא הרבה חדושים מבנו הגאון הנזכר :

[קיב] הרב מו"ה מרדכי הירץ גאון גדול ומפורסם בדורו אבד"ק ווילקאמיש . בימי הגאונים הרב בית אפרים והרב ישועות יעקב וסיעתם :

[קיג] הרב מו"ה מרדכי מקרעמניץ קדוש עליון וצדיק יסוד עולם מופת דורו בן הרב הגדול בוצינא קדישא מו"ה יחיאל מיכל מזלאטשוב . והוא אחד מחמשה ארזים שנטע אביו הקדוש בישראל קדושי עליון זי"ע . והוא מחותנו של הרב הגדול בו"ק מו"ה מנחם נחום זצ"ל מטשערנאביל בעל מאור עינים :

[קיד] הרב מו"ה מרדכי דוד הרב הגאון הצדיק המפורסם בדורו אבד"ק דאמבראווע . ותלמיד הרב הקדוש המפורסם מו"ה יעקב יצחק הלוי זצ"ל הרב מלובלין . והוא מחותנו של הגאונים הצדיקים מו"ה נפתלי מראפשיץ ומו"ה חיים מאיר יחיאל ממאגלניצא זצ"ל :

[קטו] הרב מו"ה מרדכי גאון גדול ומפורסם בדורו אבד"ק אולינוב בימי הגאון בעל נודע ביהודה . ויש לו תשובה בשו"ת פרי תבואה להגאון מוהרי"ל מרגליות סי' ל"ו :

[קטז] הרב מו"ה מרדכי צבי הירש הלוי גאון גדול וחריף בן הגאון מאור הגולה מו"ה יצחק מהאמבורג ז"ל בהגאון מופת הדור מו"ה יוקל אבד"ק אה"ו בהגאון החסיד איש מופת מו"ה מאיר ז"ל אבד"ק טיקטין והגליל . ולמעלה בקודש גאונים קדושי עליון זי"ע :

[קיז] הרב מו"ה מרדכי פולאק עיין [סדר הדור] בח"ב :

[קיח] הרב מו"ה מרדכי צהלון הרב המובהק והכולל החכם השלם אחד מרבני ליוורנו בזמן הגאונים הרב לחמי תודה והרב פחד יצחק . ויש לו תשובה בספר שמש צדקה להגאון מוהר"ש מורפורגו ז"ל :

[קיט] הרב מו"ה מרדכי בער מיאניקא הגאון הגדול המפורסם בדורו בתורתו ובצדקתו בימי הגאונים בעל שמן רוקח ובעל כתר כהונה . והובאה תשובתו בסוף ספר שערי תורה להגאון מוהר"ב ואלף אבד"ק קעלין . והוא תלמיד הגאון בעל נו"ב :

הרב

[קכ] הרב מו"ה מרדכי כ"ץ גאון גדול וחסיד מפורסם בדורו אבד"ק פוזנא והגליל. והוא בן הגאון החסיד נשיא ישראל מו"ה נפתלי הכהן הגדול המפורסם:

[קכא] הרב מו"ה מרדכי יפה מבראד גאון גדול ומפורסם בדורו אבד"ק הארחוב. בזמן הגאונים הרב בית אפרים והרב גור אריה יהודה. ושקיל וטרי עם הגאון בעל שמן רוקח:

[קכב] הרב מו"ה מרדכי [עיין מו"ה מענדל מרגליות]:

[קכג] הרב מו"ה מרדכי מרגליות גאון מפורסם בדורו אבד"ק סטנאב בן הגאון המובהק מו"ה אלכסנדר סענדר מרגליות אבד"ק הנ"ל. והוא אחי הגאונים מו"ה שמואל מרגליות ומו"ה צבי הירש מרגליות:

[קכד] הרב מו"ה מרדכי מלעכוויטץ הרב הגדול המפורסם בישראל חסידא קדישא. תלמיד מובהק של הרב הגדול עיר וקדיש מו"ה שלמה מקארלין זצ"ל. איש עמיתו של הרב ח"ק מו"ה אשר מסטאלין זצ"ל. וגם הוא האיר לארץ בצדקתו וקדושתו. ורבים מבני ישראל הלכו לאורו. זי"ע:

[קכה] הרב מו"ה מרדכי מק"ק העניוא עיין [דרישת מרדכי] בח"ב:

[קכו] הרב מו"ה מרדכי זאב איטינגא הרב הגאון הגדול הצדיק. המפורסם בדורנו מגזע גאוני ארץ זי"ע. גיסו של הרב הגאון הגדול המפורסם בדורנו מו"ה יוסף שאול הלוי נאטנזאהן ז"ל אבד"ק לבוב והגליל. והני תרי צנתרי דדהבא הגאונים ישבו בשבת תחכמוני בק"ק לבוב ומשם שלחו תורתם בחבוריהם היקרים. והם ספר מפרשי הים ביאור על הים התלמוד ממס' ב"ק מכבוד דודם הגאון המובהק מו"ה משה יהושע העשיל זצ"ל ובסופו לספח איזה תשובות, ועיין בח"ב. ספר מגן גבורים ב' חלקים על ש"ע או"ח. ספר מאירת עינים על טריפות הריאה. ספר מעשה אלפס על הרי"ף. והגהות על הש"ס אשר רבינו הלבוש חיבר ציונים והם ברוחב בינתם ביארו אותו. ספר נר מערבי על הירושלמי. ספר שבת אחים על תשובות ולא נדפס עדיין. והגאון ר' מ"ז לבדו חיבר ספר מאמר מרדכי שו"ת. והגאון מו"ה י"ש לבדו חיבר ספר יד יוסף ויד שאול על ש"ע יו"ד. יד יוסף מה' ערלה עד סוף היו"ד. ספר עבודת הלוים. ספר חלק לשבעה על ספר נחלת שבעה ועל מעשה הכתב. ספר דברי שאול. ספר תורת משה. ספרי שואל ומשיב. והגהות על ד' חלקי ש"ע. ועוד הגהות על כמה ספרים מגדולי ראשונים ואחרונים ז"ל. ונקרא הגאון ר' מרדכי זאב לשמים בשנת תרכ"ג. והגאון ר' יוסף שאול בשנת תרל"ה תנצב"ה:

[קכז] הרב מו' מרדכי עיין [תבנית הבית] בח"ב:

[קכח] הרב מו"ה מרדכי אבד"ק רישא [עיין מו"ה מענדל מרגליות]:

[קכט] הרב מו"ה מרדכי הרב הגאון המפורסם לשם ולתהלה אבד"ק פינסק בזמן הגאון בעל כתונת פסים. ונח נפשיה שנת תר"ג:

[קל] הרב מו"ה מרדכי כרמי עיין [מאמר מרדכי] בח"ב:

[קלא] הרב מו"ה מרדכי אבד"ק בערזין [עיין מו"ה מענדל מרגליות]:

[קלב] הרב מו"ה מרדכי הרב המאוה"ג הצדיק המפורסם נין ונכד להגאון המקובל אלהי קדוש יאמר לו מו"ה יחיאל בעל סדר הדורות. אבי הרב המופלג צדיק וחסיד מו"ה יחיאל אבי הגאון האמתי עוקר הרים בפלפולו המפורסם בחבוריו היקרים מו"ה יהושע אייזיק ז"ל אבד"ק סלאנימא בעה"מ ספרי עמק יהושע נחלת יהושע אבי הנחל שפת הנחל נועם ירושלמי. והגאון בנו עשה לאביו הספד גדול וכבד. ובו פלפולים עצומים בש"ס בבלי ירושלמי כדרכו בהגדות ודרושים וקרא אותו בשם. אבל כבד. שהוא עולה בגימטריא יחיאל והדפיס אותו בסוף ספרו נחלת יהושע ומפליג מאד בשבח אביו ז"ל:

[קלג] הרב מו"ה מרדכי רובין גאון גדול ומפורסם בדורו בתורתו וצדקתו מ"ץ ומ"מ דק"ק לבוב בימי הגאון בעל ישועות יעקב ז"ל. ויש לו תשובה בספר ברוך טעם להגאון מו"ה ברוך תאומים אבד"ק לייפניק:

[קלד] הרב מו"ה מרדכי רב מובהק ומדקדק גדול מק"ק סלאוויטש חיבר ס' מירא דכיא על דקדוקים שבפירש"י עה"ת:

[קלה] הרב מו"ה משה קרעמער הגאון הגדול המפורסם בדורו חד מקמאי אבד"ק ווילנא ושאר קהלות. ושמו יקר מאד על הארץ. והתנו הגאון מו"ה יוסף אבד"ק סעלץ בספרו ראש יוסף בהקדמתו אומר עליו כידוע ומפורסם גודל מעלתו בכל מיני מעלות וגדולות בנגלה ובנסתר ממש השכינה שורה עליו ונעשו על ידו מעשים נפלאים כידוע ומפורסם. ונח נפשיה שנת תמ"ח:

[קלו] הרב מו"ה משה חענטשין הגאון המפורסם בדורו אבד"ק מודינא בזמן הגאון מוהר"י אייבשיץ. וגם הוא קנא לכבוד הגאון הנזכר והודיע צערו לרבים ופרסם את החרמות בקול גדול בכל בתי כנסיות בכל תוקף ועוז נגד הקמים עליו שדברו על צדיק עתק:

[קלז] הרב מו"ה משה גד עיין [חדושי הלכות] בח"ב:

[קלח] הרב מו"ה משה חיים לוצאטו גאון חכם וחסיד חוקר ומקובל אלהי. בן הרב מו"ה יעקב חי. חתן הגאון מו"ה דוד פינצו אבד"ק מנטובא. תלמיד

הגאונים מו"ה ישעיה באסאן בעל לחמי תודה ומו"ה יצחק לאמפטרינו בעל פחד יצחק. ומימי עלומיו נתן את נפשו להפרש מעניני העוה"ז ובתורת ה' שם תשוקתו ושקידתו וכל יום ויום הלך וגדול עד שהיו ש"ם ופוסקים ראשונים ואחרונים הרותים על לבו. ויעסוק גם בחכמת הקבלה לדעת רזי התורה וסודותיה מתלמידי המקובל אלהי מהר"ם זכות זצ"ל. ויחכם גם בטבעיות למודיות ואלהות ויהי שמו לברכה ולתהלה בכל הארץ:

הגאון החסיד ר' מח"ל. כשמעו אשר מלפניו קם אחד מתוך העדה מעיר מלאה חכמים וסופרים ק"ק ווינציאה ושמו ר' יהודה אריה ממודינא לדבר הועה ויעתק על חכמת הקבלה ועל חכמיה ראשונים ואחרונים וקרא תשובותיו בשם ארי נוהם. ויהי כראות הגאון הקדוש הנ"ל את מעשי האיש הזה חרה אפו בו. ויצא לנגדו בחרב לטושה ובקשת דרוכה לגדוע לארץ כל מבצרי ארי נוהם בספרו הקדוש חוקר ומקובל אשר בו הרים קרן הקבלה ויפזר מור ואהלות על פתחי חכמת האמת להראות תוקף גבורתה ורב כחה. והסכימו על ידו רבו הגאון מוהר"י באסאן והגאון הרוזן משה מו"ה דוד פינצי אבד"ק מונטיבא והגאון המקובל אלהי מו"ה אביעד שר שלום בעל אמונת חכמים. אז קמו נגדו מקצת מחכמי ווינציאה בקנאתם לכבוד ארי נוהם שהיה אחד מחשובי עירם ויסיתו גם את הגאון מהר"ם חאגיז והוא עם הגאון מוהר"י יעב"ץ לדמו נגדו בזרועם הנטויה ובידם החזקה ועל ידי הגאונים האלו החזיקו גם גאוני אשכנז בחשבם כי גם הוא נלכד ברשת שבתי צבי שר"י. ומשם נחיתת כל הרעה הגדולה ואש התבערה הכתובה בספר תורת הקנאות להגאון יעב"ץ. אולם לא כן האיש משה כאשר דימו. כי היה קדוש ונאמן לה' אלהיו מנעוריו גם עד זקנה ושיבה. ואחר אשר נלחץ לעזוב את מקום קדשו ובחר בציון ואוה למושב לו ארץ הקדושה וכאשר עלה להר ה' ירושלים עה"ק תוב"ב כבואו שם חרדו זקני העיר רבתי עם גגדו ונתנו לו תואר גאון וכשם בוצינא קדישא חסידא ופרישא קראו אותו ונתנו כבוד לשמו ולזכרו. גם העידו אז גדולי עולם כי זכה למדרגת גילוי אליהו הנביא זכור לטוב:

הגאון הקדוש ר' משה חיים לוצאטי העיד עליו הרב הגדול והקדוש מו"ה יעקב יוסף מאוסטרה בעל המחבר ספר רב ייבא ששמע בעצמו מפה קדוש הגאון האלהי שר התורה קודש קדשים רבינו הגדול מו"ה דוב בער מ"מ דק"ק מעזריטש וראוונע נבג"מ. שאמר על הגאון הקדוש הזה שלא היה דורו כדאי להבין צדקתו ופרישותו ולכן רבים מבני עמנו מגודל חסרון דעתם דברו על צדיק עתק אשר לא כדת. וחזי מאן גברא רבא קא מסהיד עליו עכ"ל המחבר [עיין בהקדמות קל"ח פתחי חכמה]:

הגאון החכם ח"ק מו"ה משה חיים לוצאטי חיבר ספרים הרבה בנגלה ובנסתר. ומה שנדפסו המה מסילת ישרים. קל"ח פתחי חכמה. חוקר ומקובל. דרך חכמה. מאמר החכמה. מאמר על ההגדות. מאמר העיקרים. דרך תבונות. לישרים תהלה. לשון למודים. אולם אחת לא ארכו ימי האדם הגדול והקדוש הזה על פני תבל. כי בכ"ו אייר שנת תק"ז היא שנת ארבעים לימי חלדו על האדמה גוע עם כל ב"ב בעיר עכו בעת הזעם והרון אף ה' אשר יצא אש הדבר אז על כל הארץ ויובילוהו לעיר טבריא ויקבר אצל קבורת התנא אלהי ר' עקיבא זי"ע:

[קלט] הרב מו"ה משה הכהן עיין [צבאת בוררה] בח"ב:

[קמ] הרב מו"ה משה חיים אפרים גאון גדול. ואיש אלהים קדוש יאמר לו אבד"ק סדילקאב. בן הרב הגדול ח"ק מו"ה יחיאל ז"ל. נכד רבינו הקדוש אור שבעת הימים הבעש"ט נבג"מ. אחי הרב הגדול עיר וקדיש מו"ה ברוך ממעזבעז זצ"ל. חיבר ספר דגל מחנה אפרים. ועיין ה"ר ברוך הנזכר:

[קמא] הרב מו"ה משה הדרשן גאון גדול ומפורסם בדורו אב"ד ור"מ דק"ק קעמפנע. בן הגאון המופלא מו"ה הילל אבד"ק ווילנא ה"ה בית הילל. והוא תלמיד רבינו הגאון עמוד ההוראה אשר כל בית ישראל נשען עליו המג"א זצ"ל. והוא הוציא לאור ספרי מר אביו הגאון ז"ל על ש"ע יו"ד בשלימות ועל ש"ע אה"ע עד סי' כ"א בהוספת כמה חדושים ממנו. ואח"כ נתקבל לראב"ד בק"ק ווילנא והיתה שם מנוחתו בשנת תפ"ו זי"ע:

[קמב] הרב מו"ה משה יהודה הגאון המפורסם אבד"ק ברודא בימי הגאון בעל חתם סופר ומביאו בתשובותיו לאה"ע סי' ק"א:

[קמג] הרב מו"ה משה יהושע העשיל הגאון המובהק סיני ועוקר הרים חריף מאוד ומפולפל עצום צדיק מפורסם בדורו אב"ד ור"מ דק"ק טארניגראד ובשאר קהלות, בן הגאון החסיד המפורסם בדורו מו"ה מרדכי זאב ז"ל אבד"ק לבוב, אחי הגאון בעל ישועות יעקב ז"ל. חיבר כמה ספרים ולא נדפסו מהם רק ס' חדושי התלמוד על מס' ב"ק נחמד מאוד, וכל גאוני דורו מפליגים מאד בשבחו מחריפותו וצדקתו. לזכר עולם יהיה צדיק:

[קמד] הרב מו"ה משה הרב הגדול החסיד המפורסם בדורו אבד"ק קיטוב, תלמיד רבינו הבעש"ט נבג"ם:

[קמה] הרב מו"ה משה יצחק הגאון הגדול המפורסם בדורו המקובל אלהי בן הגאון מו"ה יחזקאל הלוי נכד הגאון המקובל אלהי מו"ה יצחק מפוזנן רבו של המג"א ז"ל. ואור תורתו היה זורח בק"ק זלאטווע. והגאון מו"ה יהונתן אייבשיץ ז"ל שלה אליו הקמיעות לעיין בהם ולהגיד חות דעתו. וז"ל הגאון מוהר"י. אח"ז שמעתי כי הרב הגדול מופלג בחכמה ובמנין זקן ונשוא פנים ומקובל אלהי נכד הגאון הגדול המקובל אבד"ק פוזנן רבו של המג"א ז"ל [illegible] יצחק יצ"ו יושב בשבת תחכמוני [illegible] ק זלאטווע עוסק

עסק בחכמה זו ולו יד ושם טוב מבפנים ולפני ולפנים וכתבי זקינו המקובל הנ"ל בידו וספרים רבים. ולזאת מהרתי לשלות לו ראשון פי' על קמיע אחת מה' קמיעות דמיץ לבל יהיה לטורח ולמשא לקרות ולעיין בכולם ובקטן החל כו':

[קמו] **הרב מו"ה משה אניגואר** הגאון הגדול אבד"ק געביטץ תלמיד הגאון בעל מחצית השקל, ונח נפשי' שנת תקצ"ח:

[קמז] **הרב מו"ה משה סופר** הוא הגאון האמיתי עטרת תפארת חכמי דורו צדיק יסוד עולם רכב ישראל ופרשיו גדול שמו בישראל, אב"ד וריש מתיבתא דק"ק דרעזניץ. מאטריסדראף. ופ"ב. היה תלמיד הגאון החסיד מאור הגולה מו"ה פנחס הלוי הורוויץ בעל הפלאה ז"ל, ותלמיד הגאון החסיד שבכהונה מו"ה נתן אדליר ז"ל. והוא חתנו של הגאון רע"ק איגר ז"ל ושקיל וטרי עמיה טובא בתשובותיו:

מהר"ם סופר נזר הגאונים אשר מבאר תורתו ישתו כל ישראל, מיום היותו בן י"ח שנה עד ימי מנוחתו הרביץ תורה בישראל והחזיק ישיבה גדולה והעמיד תלמידי' גדולים ומפורסמים, ולא עבר עליו יום אחד אשר לא למד בו תורה לתלמידיו חוץ מיום הצום תשעה באב אשר ביום זה היה בית מדרשו בטל, ואף בליל יוה"כ למד ודרש ברבים סדר עבודת יוה"כ בבהמ"ק תוב"ב. וכל גאוני דורו שאלו את פיו בכל דבר הקשה להם והוא הוציא לאור כל דין ומשפט. והניח אחריו ברכה אלף ושלש מאות שבעים ושבע שו"ת על כל ד' חלקי ש"ע ונדפסו בשם חתם סופר, ועוד חבורים רבים אשר עדן לא נדפסו כאשר שמעתי מפי בנו הגאון מוהר"ש אבד"ק קראקא [ועיין בח"ב ושם נפלאות ידובר בו]. ויאסף אל עמיו זקן ושבע ימים בן ע"ח שנה בשנת ת"ר לאלף הששי, תנצב"ה:

[קמח] **הרב מו"ה משה אהרן** גאון גדול וחסיד מפורסם אבד"ק קוטנא בימי הגאון בעל חמדת שלמה, והוא תלמיד לגאוני קדושי עליון היהודי ומוהר"ש בונים מפרשיסחא זי"ע:

[קמט] **[הר]ב מו"ה משה ליב מסאסוב** איש אלהים קדוש נורא מאוד, תלמיד [...]הק של הגאון הגדול נזר הקודש [...]ה שנ[...] שמעלקי הלוי זצ"ל אבד"ק [נ]יקלשבו[רג ...] [ק]דושתו ועבודתו וענותנותו בפני[...]ל, היה [...] ופלא, גם מספרו הקטן ניכר [...]ל ענותנ[...] ובסוף ספרו נדפס שם אגרת [...]ת עיין שם [...]אה נפלאות. ומלבד תורתו [...]ורתו היה כל [...]מתו תמיד לפדות שבויי ישראל ולהוציא ממסגר נפשם, ובשביל זה היה מכתת את רגליו כל ימיו מעיר לעיר וממדינה למדינה, ורבו עניניו זי"ע. ושמעתי מעשה נוראה מאוד מה שאירע בעת פטירתו בעת נשאו אותו לקבר. ומתלמידיו הנודעים לי המה הגאון הנורא האלהי מו' יעקב יצחק הנודע בשם הקדוש היהודי מפרשיסחא, והרב הגדול בוצינא קדישא מו' מנחם מענדיל מקאסוב בעה"מ ס' אהבת שלום, והרב הגדול והקדוש חכם הרזים מוהר"ש בונם מפרשיסחא זי"ע:

[קנ] **הרב מו"ה משה טוביה** גאון מפורסם אבד"ק האנויא בימי הגאון מוהרז"ך ז"ל, ומזכירו בבגדי כהונה אשר לו חלק אה"ע סי' ד':

[קנא] **הרב מו"ה משה** עיין [אבן השהם] בח"ב:

[קנב] **הרב מו"ה משה** רב גדול בתורה אבד"ק טאמשוב, בן הגאון האמתי מו"ה יוסף הוכגילערנטער בעל משני חכמים, וחתן הגאון הגדול מו"ה צבי הירש מזאמושטש, ובס' משנת חכמים למר אביו ז"ל מובאים חדושיו המכונים בשם חוט המשולש:

[קנג] **הרב מו"ה משה לייפרין** גאון מפורסם בדורו אב"ד ור"מ דק"ק פולדא בימי הגאונים הרב פ"י והרב או"ת וסיעתם:

[קנד] **הרב מו"ה משה אוסטריער מבראד** הרב הגדול המפורסם בדורו מקובל אלהי וקדוש יאמר לו בימי הגאון בעל נו"ב ומזכירו בתשובותיו. חיבר ספר ערוגות הבושם על שה"ש ע"ד רמז וסוד ונדפס, וס' דרש משה כנ"ל על תהלים ולא נדפס. והרב ח"ק בעל תורי זהב מביא משמו דברי תורה עיי"ש ע"פ ויאמינו בה' ובמשה כו':

[קנה] **הרב מו"ה משה מאנר** ס"מ הרב הכולל גדול בתורה מתושבי ירושלים תוב"ב בדור שלפני זמננו, חיבר ס' בני משה שו"ת:

[קנו] **הרב מו"ה משה רומי** עיין [שערי ג"ע] בח"ב:

[קנז] **הרב מו"ה משה טייטלבוים** הוא הגאון החסיד המפורסם בדורו קדוש עליון צדיק יסוד עולם נודע ביהודה ובישראל גדול שמו אבד"ק שינאווע ודק"ק איהל ודק"ק פרעמסלא. תלמיד מובהק של הרב הקדוש והטהור מו"ה יעקב יצחק הלוי ז"ל הרב מלובלין, ותלמיד דודו הגאון החסיד מו"ה אברהם ארי' ליב אבד"ק סטריזאב הי"ה ס' דרישת הארי, חיבר ס' ישמח משה על התורה והשיב משה שו"ת כסדר ד' ש"ע. והגאון בעל חתם סופר מביאו בתשובותיו לאו"ח

לאו"ח סי' קצ"ג וממתיק עמו סוד עיי"ש, ועיין ג"כ שם בתשובות סי' ט"ו ט"ז. ונח נפשיה שנת תקצ"ט זי"ע:

[קנח] הרב מו"ה משה הגאון המפורסם דיין מצוין בק"ק ווילנא אבי הרב בעל מצודת דוד, ובנו הנזכר מביא ממנו כמה חדושי תורה בספרו, והגאונים החתומים על ס' הנזכר ה"ה הרב כנסת יחזקאל והר"מ חאגיז, מרבים מאוד בשבחו של מר אביו הנ"ל:

[קנט] הרב מו"ה משה אפרים גאון גדול וחסיד ומפורסם בדורו קדוש עליון וצדיק יסוד עולם אבד"ק קאליש. התן הגאון המפורסם מו"ה מאיר אבד"ק בראד. תלמיד הגאון קדוש ישראל מו"ה משה יהודה ליב מסאסוב זצ"ל. מחותנו של הגאון הקדוש מו"ה לוי יצחק אב"ד דק"ק בארדיטשוב. ושקיל וטרי עם הגאונים המפורסמים והמה רע"ק איגר ורש"ז בעל חמדת שלמה ור"י בעל מעון הברכות. והשאיר אחריו ברכה הבור יקר בכת"י:

[קס] הרב מו"ה משה מזאמושטש הגאון הגדול המפורסם בדורו, אבי הגאון מו"ה מאיר ז"ל אבד"ק הוסקאב, אבי הגאון הקדוש מו"ה לוי יצחק ז"ל אבד"ק בארדיטשוב:

[קסא] הרב מו"ה משה יהודה הכהן הגאון הגדול המפורסם בדורו אב"ד ור"מ דק"ק אמשטרדם, שקיל וטרי עם הגאונים הרב עבודת הגרשוני והרב אבן השוהם, ויש לו תשובה בס' אבן השוהם סי' ל"ו בענין קדושין וקנס עיי"ש:

[קסב] הרב מו"ה משה הרב הגדול המפורסם בדורו אבד"ק ראדוויל, בימי הגאון בעל נו"ב ושקיל וטרי עמי' בתשובותיו:

[קסג] הרב מו"ה משה שפירא הרב החסיד המפורסם בנש"ק אבד"ק סלאוויטא בן הרב הקדוש המפורסם מו"ה פנחס מקאריץ ז"ל שהיה תלמיד רבינו הבעש"ט נבג"מ, והי' לו להרב הנזכר בית דפוס נאה ומשובח מאוד בק"ק הנ"ל הנודע בכל הארץ. ובעוה"ר נפטר בסיבת עלילה שהעלילו עליו:

[קסד] הרב מו"ה משה גאון מפורסם בדורו אבד"ק מיר ודק"ק זוולין אחי הגאון המפורסם בעל פנים מאירות ז"ל, שקיל וטרי עם הגאון האדיר מו"ה חיים כהן ראפפארט אבד"ק לבוב בתשובותיו, ויש לו כמה תשובות בתוך תשובות מר אחיו הגאון ז"ל:

[קסה] הרב מו"ה משה איוועיר הרב הצדיק החסיד המקובל אלהי המפורסם בדורו של הגר"א מווילנא, בן הרב הצדיק החסיד מו"ה יעקב אשכנזי ז"ל, אחי הגאון החסיד המקובל אלהי מו"ה יצחק אשכנזי אבד"ק בעלצע זצ"ל:

[קסו] הרב מו"ה משה ראטענבורג עיין [שו"ת מהר"ם ראטענבורג] בח"ב:

[קסז] הרב מו"ה משה כ"ץ הגאון הגדול המפורסם בדורו חד מקמאי בן רבינו הכהן הגדול הש"ך ז"ל והוציא לאור את ס' נקודות הכסף ממר אביו הגאון ז"ל בק"ק פפד"א שנת תל"ז, ובנו הוא הגאון החסיד המפורסם בדורו מו"ה יצחק כ"ץ אבד"ק סטאבניץ [ועיין מו"ה ישראל ראפפארט]:

[קסח] הרב מו"ה משה הגאון הגדול החסיד המפורסם בדורו אב"ד ור"מ דק"ק פוזנא, בן הגאון החסיד מופת דורו המקובל אלהי מו"ה יהודה יודל אבד"ק קאוולי, והוא אחד מארבעה ארזים שנטע אביו הקדוש ז"ל בישראל גאונים וחסידים [ועיין מו"ה אליעזר אבד"ק מינסק]:

[קסט] הרב מו"ה משה סמבריר הרב הגדול המפורסם בישראל חסידא קדישא צדיק יסוד עולם אחי האחים הקדושים מו"ה צבי הירש מזידיטשוב ומו"ה סענדר ז"ל. חיבר ס' תגלה למשה, והוא תלמיד הני קדושי עליון הרב הקדוש מו"ה יעי"ץ הלוי זצ"ל מלובלין והרב הקדוש מהר"מ סופר מפרשעוורסק זי"ע, ובנו הוא הרב ח"ק מו"ה יהודה צבי אבד"ק ראזלי ה"ה ס' עמוד התורה ודעת קדושים:

[קע] הרב מו"ה משה יהודה הגאון המובהק עצום ורב מפורסם בדורו אב"ד דקהל אשכנזים שבאמשטרדם בימי הגאון מוהר"ש די אליוורה ז"ל:

[קעא] הרב מו"ה משה ליפשיץ הרב הגדול אבד"ק אמטשיסלאוו חיבר ביאור על האלפסי. ובנו הוא הרב הגדול מו"ה משה מו"צ דק"ק הנ"ל אשר שקיל וטרי עם הגאון האמתי הרב מלארי זצ"ל בתשובותיו:

[קעב] הרב מו"ה משה נשיא בא"י [עיין מו"ה יחיאל מיכל הורוויץ ומו"ה אליעזר הורוויץ ומו"ה יוסף יוזפא]:

[קעג] הרב מו"ה משה הרב הגדול הצדיק המפורסם חסידא קדישא אבד"ק באנדין, בן אחיו של הגאון אלהי מו"ה אליעזר אבד"ק אמשטרדם ניסו של הרב אלהי מו' אלימלך מליזענסק זי"ע. וראיתי בס' נוצר חסד שהרב הנזכר היה שלשים שנה בעיר ולא אירע כל זמנו כתם באשה ולא שאלה בפסח ולא שאלה מעניני תערובות או"ה ולא נפל שריפה בעיר, זי"ע:

[קעד] הרב מו"ה משה מינץ גאון מפורסם בדורו אבד"ק אובן ישן הזקן ק' ווישנאוויץ

ווישנאוויץ, גיסו של הגאון המובהק מו"ה משה יהושע העשיל ה"ה ס' הים התלמוד, מחותנו של הגאון מהר"מ סופר ומזכירו בתשובותיו לאה"ע סי' קכ"ב, ושקיל וטרי עם הגאון בעל חמדת שלמה גם הגאון בעל נו"ב מזכירו בתשובותיו. וחיבר ספר מתשובות ונדפס ממנו בשם שו"ת מהר"מ מינץ:

[קעה] **הרב מו"ה משה מיאנוב** הרב הגדול המפורסם בישראל צדיק יסוד עולם חסידא קדישא בדור שלפנינו, והוא מתלמידי הרב הקדוש מו"ה יעקב יצחק הלוי זצ"ל מלובלין:

[קעו] **הרב מו"ה משה חריף** גאון גדול ומפורסם בדורו אב"ד ור"מ דק"ק פרעסבורג בימי הגאונים בעל כנסת יחזקאל ובעל שב יעקב, והוא ש"ב של הגאון החסיד בעל תבנית אות יוסף ז"ל, והגאון בעל משנת דר"ע מילא את מקומו בק"ק הנ"ל:

[קעז] **הרב מו"ה משה חיים שבתי** מורפורגו. הרב הכולל והמובהק בן הגאון המובהק מו"ה שמשון מורפורגו ז"ל ה"ה ס' שמש צדקה, ויש לו בהס' הנז' ממר אביו ז"ל כמה הגהות ותשובות. ומשם ניכר גודל בקיאותו בש"ס ופוסקים:

[קעח] **הרב מו"ה משה** רב חסיד וקדוש מ"מ דק"ק דאלין, תלמיד רבינו הבעש"ט נבג"מ, והוא מחותנו של הרב הקדוש מו"ה יחיאל מיכל מזלאטשוב זצ"ל. חיבר ספר דברי משה על התורה:

[קעט] **הרב מו"ה משה שלמה זלמן** הרב הגאון המפורסם אבד"ק קארץ ודק"ק קראקא אחי הגאון המובהק מו"ה צבי הירש מזאמושטש ז"ל, ותשובותיו הובאו בס' בית שמואל אחרון:

[קפ] **הרב מו"ה משה מאנים** הגאון הגדול המפורסם בדורו אבד"ק קעמפנע, איש עמיתו של הגאון המפורסם מו"ה מאיר פונר ז"ל, ומביאו בקונטרס צלעות הבית אשר לו סי' ו':

[קפא] **הרב מו"ה משה טיקטין** עיין [פתח הבית] בח"ב:

[קפב] **הרב מו"ה משה** גאון גדול ומפורסם בדורו אבד"ק זלאטשוב בן הגאון האלהי מו"ה אליעזר רוקח אבד"ק אמשטרדם, והובאו חדושיו בס' ארבעה טורי אבן למר אביו הגאון ז"ל:

[קפג] **הרב מו"ה משה אלקלעי** אחד מן הגאונים בזמן מוהר"י ן' עזרא ומהר"מ קלעי וסיעתם, ושקיל וטרי עם מהר"ש יונה ז"ל בספרו שי למורא בסימן קי"ו קי"ז:

[קפד] **הרב מו"ה משה כ"ץ** גאון גדול וחסיד ומפורסם בדורו אב"ד ור"מ דק"ק פרעמסלא בן אחיו של הגאון החסיד מו"ה נפתלי הכהן הגדול אבד"ק פוזנא זצ"ל. חיבר הרבה ספרים. והם פני משה. קרן אור דרוש משה. יד משה. מטה משה. כל אלו נדפסו. ואשר בכתובים המה אוהל משה על התורה. בירך משה על התורה. הוד משה על נביאים. ויכתוב משה על כתובים. דבר משה על מדרש רבה. ויגד משה על אגדות הש"ס, מתנות חלקו חדושי ודבורי רש"י ותוספות ולשונות הרי"ף והרמב"ם ז"ל. והשיב משה שו"ת. מסוה משה חבור כולל חדושי הלכות ואגדות ודרושים לכל חפציהם:

[קפה] **הרב מו"ה משה שמחון מארץ** מצרים [עיין ה"ר זרחיה גו"א]:

[קפו] **הרב מו"ה משה קאצנעלינבוגן** גאון גדול ומפורסם בדורו אב"ד ור"מ דמדינת אנשבאך. בן הגאון המפורסם בדורו מו"ה שאול ק"ב אבד"ק פינטשוב בהגאון מו"ה משה אבד"ק חעלמא בהגאון מו"ה מאיר וואהל אבד"ק בריסק בהגאון השר מו"ה שאול וואהל בהגאון מוהר"י מינץ בהגאון מהר"מ פאדווא ז"ל, זכר כולם לחיי עד. והגאון הנזכר הוא חתן הגאון המפורסם בדורו מו"ה אליעזר הײלפרין אבד"ק מעזריטש ודק"ק פיורדא [ועיין ה"ר פינחס קאצנעלינבוגן]:

[קפז] **הרב מו"ה משה אבד"ק עלקיש** [עיין ה"ר פנחס הקדוש הי"ד]:

[קפח] **הרב מו"ה משה די קאנפיש** אחד מן הגאונים בזמן מהרח"ש ומהרי"ט ומהר"מ קלעי וסיעתם, והובאו דבריו בס' תורת חיים למהרח"ש סי' י"ח:

[קפט] **הרב מו"ה משה קאצנעלינבוגן** גאון גדול ומפורסם בדורו אב"ד ור"מ בק"ק חעלמא בן הגאון הגדול המפורסם בדורו מו"ה מאיר וואהל זצ"ל אבד"ק בריסק בהגאון השר מו"ה שאול וואהל. והגאון הנזכר הוא נכד הגאון איש אלהים קדוש מו"ה פנחס הלוי הורוויץ גיסו של רבינו הרמ"א ז"ל וחתן הג' ופו"מ מו"ה בנימין ביניש ז"ל מפוזנא:

[קצ] **הרב מו"ה משה ן' ברוך** [עיין ה"ר שמואל ן' ברוך]:

[קצא] **הרב מו"ה משה די מודינא** בנו של מהרשד"ם ז"ל. וכתוב בס' קורא הדורות ה"ר משה די מודינא חכם גדול ועשיר תורה וגדולה במקום אחד והוא הוציא ממון הרבה כדי להדפיס ספרי מר אביו ז"ל. והיו לו שני בנים חכמים ועשירים, שם הגדול החכם השלם שר גביר כמוה"ר יהודה די מודינא, ואירע מקרה רע ומר שהרגו נכרי פתאום בפתח ביתו מחמת קנאה ושנאה והיהודים תפשוהו מיד ולקחו נקמתו ממנו ותלאוהו אצל ביתו של החכם נ"ע. ושם אחיו החכם השלם הרב מו"ה שמעי' די מודינא ז"ל ולסבה ידועה אצלנו הלך לו משאלוניקי

משאלוניקי לוויניציאה ועסק כל ימיו שם בתורה והי' מרבני וויניציאה ונפטר שם בכבוד גדול, ועיין בהקדמתו שעשה לספר בן שמואל מזקינו הרב מהרשד"ם ז"ל ע"ש, והאריך שם בעניניו שאירע לו מחלוקת גדולה עם גבירי אנשי שאלוניקי עד שהי' סבה שנתגרש מעיר מולדתו מקום נחלת אבותיו הקדושים והלך לו לדור בעיר וויניציאה והאריך למעניתו לשורר שיר חדש על גאולתו ועל פדות נפשו כאשר יראה המעיין שם בס' בן שמואל עכ"ל:

[קצב] **הרב מו"ה משה אבד"ק קאברין** עיין [בית משה] בה"ב:

[קצג] **הרב מו"ה משה מפרשעווורסק** רב חסיד וקדוש ומקובל אלהי כותב סת"ם בקדושה ובטהרה, וחיבר ס' אור פני משה על התורה, וכמה מגדולי דורו נתנו עדיהם ואמרו עליו מקצת שבחו. וז"ל הרב הקדוש המפורסם מו"ה יעקב יצחק הלוי זצ"ל הרב מלובלין. ואני ידעתי כי כשהייתי בילדותי הייתי סר למשמעתו ושתיתי מימיו הנאמנים וידעתי שכל עניניו היו רק לש"ש ולעשות נחת רוח ליוצרו והיה לו מדרגה שהרב הקדוש רבי משה אלשיך ז"ל היה מתגלה אליו זה היה מנעוריו וכו':

ח"ל הני תרי צנתרי דדהבא קדושי עליון בני הרב הגדול והקדוש מו"ה משולם זושא מאניפאלע זצ"ל. לאסהודי באנו מה ששמענו מפה קדוש אדומו"ר אבינו הצדיק נשמתו עדן בזה הלשון, בהיותי נע ונד נתארחתי בק"ק פרשעווורסק ולא הוטב בעיני האכסניא להתאכסן בא נער קטן ואמר לי אם להתאכסן מר רוצה בוא עמי, והוליך אותי אצל הרב הזקן זה שקנה חכמה מו"ה משה סופר נ"ע דק"ק הנ"ל וראיתי בהיותו לומד היה דמות דיוקנו עומד לפני כדמות מלאך ה' צבאות. ובהיותו כותב ספרו הקדוש היה להב יוצא מאותיות הקדושים הכתובות. כ"ז שמענו מפיו הק' וכאשר זכנו השם להכיר אותו צדיק פא"פ הבננו והכרנו גודל צדקתו וזהירותו ושכלו הזך ע"כ:

ח"ל הגאון המובהק מאור הגולה מוהר"א זלמן מרגליות מבראד. ולשמע אוזן שמעתי מפה קדוש אדוני דודי הגאון המובהק המפורסם מו"ה סענדר ז"ל אבד"ק סטנאב. הן בעודנו יושב על כסא הוראה בק"ק פרשעווורסק דהוה משתבח בגויה טובא וכשהיה מעלה בזכרו את הרב החסיד המחבר ז"ל מרגלא בפומי' כי קדוש הוא לאלהיו, וכבר קדמוני גדולי הדור חסידי קדושי עליונים אראלים ומצוקים אחזו בשבח המגיע לכתבים והביטו אחרי משה כי קרן אור פניו בדברו, זה תורף דבריהם בקיצור. זי"ע:

[קצד] **הרב מו"ה משה שפירא** הגאון הגדול המפורסם בדורו בן הגאון מו"ה נתן שפירא איש אלהים בעל מגלה עמוקות ז"ל. וגם הוא דבר דברים קצרים וארוכים בהקדמה לספרו של מר אביו הקדוש הנזכר:

[קצה] **הרב מו"ה משה** הרב הגדול בדורו אבד"ק שאנלאנק, בימי הגאון רע"ק איגר ושקיל וטרי בהדי' בתשובותיו:

[קצו] **הרב מו"ה משה קראנק** עיין [ימין משה] בה"ב:

[קצז] **הרב מו"ה משה** גאון גדול ומפורסם בדורו אב"ד בקלויז דק"ק בריסק ואח"כ נתקבל לק"ק סלוצק ואח"כ נתקבל לק"ק לויצק והמדינה. בן הרב המאוה"ג מו"ה פסח ר' תנחומס מקראקא בהגאון בעל שארית יוסף בהגאון מו"ה מרדכי גרשון ממגורשי ווינא. והגאון ר"מ הנזכר הי' חתן הגאון מו"ה מאיר וואהל אבד"ק בריסק גיסם של הגאונים המפורסמים מו"ה יונה תאומים בעל קיקיון דיונה ומו"ה נחום אבד"ק סלוצק ומו"ה משה אבד"ק העלמא:

[קצח] **הרב מו"ה משה שמואל אהרן הכהן** [עיין ה"ר יצחק איזיק כ"א שצ"ין]:

[קצט] **הרב מו"ה משה כהנא** גאון גדול וחריף מאד ומפורסם בדורו אבד"ק בעלז והמדינה בן הרב הצדיק החסיד מו"ה יהודה ליב מלויצק בהגאון המפורסם בדורו מו"ה משה אבד"ק סלוצק. שקיל וטרי עם הגאון בעל נו"ב בתשובותיו. ובנו הוא הרב מו"ה דוד הכהן בעה"מ ס' מראה כהן ונפש דוד:

[ר] **הרב מו"ה משה אבד"ק לאנצהוט** [עיין ה"ר שמואל שמעלקי אבד"ק דענבין]:

[רא] **הרב מו"ה משה חריף סג"ל** הוא הגאון הגדול המפורסם בכל תפוצות ישראל ראש הגולה אחד ממיוחדים שבדורו אבד"ק לבוב, בן הגאון המפורסם בדורו מו"ה שלמה אבד"ק פולנאה ודק"ק לבוב. חתן הגאון הגדול ראש הגולה המפורסם בעולם מו"ה נתן נטע כהנא אבד"ק אוסטרה והגליל. והוא מחותנו של הגאון הקדוש המקובל איש אלהים מו"ה יהודה ליב סג"ל אבד"ק פרעמסלא ודק"ק לבוב הנודע בשמו הק' ר' ליבלי חסיד מלבוב נכד הרמ"א ז"ל. ובנו הוא הגאון הגדול בדורו מו"ה יוסף סג"ל אבד"ק פרעמסלא זי"ע:

[רב] **הרב מו"ה משה חריף** [עיין ה"ר יעקב מגליל פאדליא]:

[רג] **הרב מו"ה משה רוטינבערג** גאון גדול ומפורסם מאוד בדורו אב"ד ור"מ דק"ק אלטונא האמבורג, בן הגאון הגדול המפורסם רשכבה"ה מו"ה מרדכי זיסקינד רוטינבערג אבד"ק לובלין והגליל בעה"מ שו"ת מהר"ם זיסקינד ז"ל, והוא מחותנו של הגאון המפורסם מו"ה גבריאל האבד"ק לעווורטאב ודק"ק ברעסלא, והובאו דבריו בס' קול יהודה:

[רד] **הרב מו"ה משה יחיאל** הרב הגדול הצדיק חסידא ופרישא אבד"ק ביאלע, בן הרב הגדול החסיד המקובל מו"ה אליעזר פישל מסטריזוב בעה"מ ס' עולם הגדול

הגדול, עולם הפוך, עולם אחד, עולם ברור, תלמיד הני קדושי עליון הגאון אלהי היהודי הקדוש מפרשיסחא והרב הגדול קדוש ישראל מוהר"ש בונים מפרשיסחא, ותלמיד מובהק של הרב הגדול עיר וקדיש מו"ה מנחם מענדל מקאצק נ"ע, ומיודעו ומכירו אנכי אותו צדיק בהיותו בק"ק קאצק זי"ע:

[רה] **הרב מו"ה משה מקאליש** גאון גדול ומפורסם בדורו עוקר הרים בפלפולו אבד"ק סאכיטשוב בימי הגאונים בעל חמדת שלמה ובעל דברי משפט, ומפורסם בעולם בשם ר' משה חריף:

[רו] **הרב מו"ה משה משערשוב** הרב הגדול המפורסם בישראל ח"ק צדיק יסוד עולם, חד מתלמידי הגאון הקדוש מו"ה מרדכי הרב מנשחיז זי"ע:

[רז] **הרב מו"ה משה** מו"ץ דק"ק אמציסלאוו [עיין מו"ה משה ליפשיץ]:

[רח] **הרב מו"ה משה אליקים ברועה** הרב הצדיק המפורסם בישראל בוצינא קדישא חסידא ופרישא מ"מ דק"ק קאזניץ, בן הגאון הקדוש מוהר"ר ישראל המגיד מקאזניץ, חתן הרב הקדוש מו"ה יהודה ליב הכהן, ואחר כך בזיווג שני היה חתן הרב הקדוש מו"ה אלעזר בנו של הרב הגדול קדוש ה' רבי אלימלך מליזענסק זצ"ל, חיבר ספר באר משה וספר דעת משה שניהם על סדר פרשיות התורה, ופי' מטה משה על הגדה ש"פ. ומספרו באר משה נראה שגם הוא היה עם אביו בהיכל קדשו של רבינו הק' מו"ה אלימלך ז"ל, ושמעתי שאחר הסתלקותו של המגיד הק' מן העוה"ז סמך רבינו הק' מלובלין את הרב בנו הנזכר להיות לרב לישראל. ומהיום ההוא והלאה התקבצו אליו רבים מישראל לשמוע מפיו דברי אלהים חיים ולהתחסות בצל קדשו. ובנו הוא הרב הצדיק המנוח מו"ה אלעזר מקאזניץ ז"ל, ונקרא אל השמים לאור באור החיים שנת תקפ"ה זי"ע:

[רט] **הרב מו"ה משה פערלס** הגאון המפורסם אבד"ק אייזנשטאט, בימי הגאון בעל חתם סופר ומזכירו בתשובותיו כמה פעמים:

[רי] **הרב מו"ה משה שלמה** הרב הגדול המקובל מ"מ ומ"צ דק"ק ווילנא. תלמיד מובהק של הגר"א זצ"ל וחיבה יתירה נודעת לו מרבו ללמוד אתו חכמת הקבלה. הגאון רבו העיד עליו שראוי למסור לו רזי תורה. ונח נפשיה בשנת תקמ"ו:

[ריא] **הרב מו"ה משה** גאון מפורסם בדורו מחותנו של הגאון המפורסם [illegible] מו"ה חיים כהן ראפפארט, ושקיל וטרי בהדיה ומזכירו בתשובותיו בחלק יו"ד סי' י"ט:

[ריב] **הרב מו"ה ווינטרואר** עיין [זמן משה] בח"ב:

[ריג] **הרב מו"ה משה** הרב הגאון המפורסם אבד"ק ראשין נכד הגאון השר מו"ה יהושע צייטלין וחתן הגאון מו"ה צבי הירש ברודא אבד"ק סלאנט ז"ל:

[ריד] **הרב מו"ה (אברהם) משה מפרשעווורסק** הרב הגדול המפורסם ח"ק, תלמיד הרב הקדוש מו"ה אלימלך מליזענסק זצ"ל. עמיתו וחבירו של הרב הגדול והק' מו"ה משה סופר ה"ה ס' אור פני משה:

[רטו] **הרב מו"ה משה** הגאון המפורסם אבד"ק קאפענהאגען. בן הגאון מו"ה יוסף אבד"ק סעלץ ה"ה ס' ראש יוסף נכד הגאון האמתי מו"ה משה קרעמער אבד"ק ווילנא נין ונכד להגאון רשכב"ה מו"ה יעקב פאלק ז"ל:

[רטז] **הרב מו"ה משה מזאוהעל** רב חסיד וקדוש. בן הרב הקדוש המפורסם מו"ה יחיאל מיכל זצ"ל מזלאטשוב. והוא אחד מחמשה אחים קדושי עליון המפורסמים בישראל. ובנו הוא הרב הצדיק המפורסם בדורנו מו"ה מיכל מזאווהעל חתן הרב ח"ק מו"ה ישראל חיים מלאדמור בן הקדוש ר' אברהם המלאך זי"ע:

[ריז] **הרב מו"ה מ"ה אבד"ק טראני** [עיין מוהר"ר מענדל מרגליות]:

[ריח] **הרב מו"ה משה גינז** הרב הגדול ומפורסם בדורו מק"ק אייזנשטאט נכד הגאון המפורסם מוהר"א ברודא, חתן הגאון בעל משנת דר"ע. גיסו של הני תרי אחי הגאונים מו"ה ליב איגר אב"ד דק"ק האלברשטאט ומו"ה בנימין וואלף איגר אבד"ק לייפניק. והוא אבי הגאון האמתי מו' עקיבא איגר ז"ל אבד"ק פוזנא. ובנו הנזכר מביאו בתשובותיו כמה פעמים:

[ריט] **הרב מו"ה משה** מ"מ דק"ק סדר עיין [פרדס החכמה] בח"ב:

[רכ] **הרב מו"ה משה** רב חסיד וקדוש מק"ק לאדמור. והוא בן הרב עיר וקדיש מו"ה שלמה מקארלין זי"ע:

[רכא] **הרב מו"ה משה שלמה זלמן** גאון גדול וחריף מאד צדיק ומפורסם בדורנו אבד"ק פארצווע. ונשא ונתן עם הגאון בעל נודע בשערים ועם הגאון מו"ה אשר ענזיל אבד"ק סטריא בעל הגהות על ס' אבני מלואים. ובשנה דאשתקד נחלש ויפול למשכב ורופאי עירו יעצו אותו לנסוע לווארשא לבקש לו מרפא ותרופה מהרופאים המומחים דפה והתעכב פה זמן כביר ובראותו כי אין תרופה

תרופה למחלתו נסע לביתו וכארבע פרסאות ספה תם גבול חייו ונאסף אל עמיו והוליכוהו לעיר קטנה מינסק ושם מנוחתו כבוד:

[רכב] **הרב מו"ה משה מסאבראן** קדוש עליון וצדיק יסוד עולם ושמו גדול בישראל, היה תלמיד להרב הגדול והק' מו"ה ברוך ממעזבעז ולהגאון הקדוש מו"ה לוי יצחק אבד"ק בארדיטשוב זי"ע:

[רכג] **הרב מו"ה משה** הרב המאוה"ג המפורסם בדורנו אב"ד דק"ק קעלצק, נכד הגאון המובהק המפורסם בעל פנים מאירות ז"ל:

[רכד] **הרב מו"ה משה מישל לוריא** עיין [עטרת שאול] בח"ב:

[רכה] **הרב מו"ה משה מזאלשין** הרב הצדיק המפורסם בכל תפוצות ישראל בחבוריו הנחמדים, והמה תקוני שבת, משפט צדק, גאולת ישראל, וכל מגמתו היתה תמיד להכנים בלב ישראל יראת ה' ונחם אותם בדברי תנחומים, משה זכה וזכה את הרבים זי"ע:

[רכו] **הרב מו"ה משה קודם** רב חסיד וקדוש, חד מבני היכלא קדישא של רבינו הבעש"ט נבג"מ:

[רכז] **הרב מו"ה משה ראפ** גאון גדול ומפורסם בדורו, הרביץ תורה בק"ק פפד"מ ואח"כ נתקבל לאב"ד במדינת העסין, ושקיל וטרי עם הגאון מו"ה ישראל ליפשיץ בעל אור ישראל, והובאו דבריו בספר קול יהודה:

[רכח] **הרב מו"ה משה** הרב מקאברין, תלמיד הרב הגדול ח"ק מו"ה מרדכי מלעכוויטץ ולבנו הרב ח"ק מו"ה נח מק"ק הנ"ל. ואחרי נלקחו לשמים לאור באור החיים, רבים התקבצו אליו ליקח תורה מפיו. ושמעתי מאיש נאמן איך ששמע בעצמו מפיו הקדוש לאמר. באם ידבר אחד משבחיו או יתאר אותו בשם צדיק וכדומה אזי יהיה נוקם ונוטר לו, רק זאת הרשה לדבר ולומר עליו שהיה אוהב ישראל באמת ובתמים בכל נפשו ובכל מאודו, (לכן יראתי לפצותי שיח ולספר משבחו ואמרתי עת הוא לקצר):

[רכט] **הרב מו"ה משה מלעלוב** רב חסיד וקדוש, בן הרב הגדול ח"ק מו"ה דוד מלעלוב זצ"ל, חתן הגאון הקדוש היהודי מפרשיסחא, וקבע ישיבתו באה"ק ושם מנוחתו כבוד:

[רל] **הרב מו"ה משה** הרב החריף בן הגאון מו"ה אברהם יקותיאל זלמן ליכטענשטיין. עיין [רבינו קהלת. זרע אברהם] בח"ב:

[רלא] **הרב מו"ה משה** [עיין מו"ה אליעזר אבד"ק מינסק]:

[רלב] **הרב מו"ה משה מנחם** הרב הגאון החסיד המפורסם אבד"ק ליפנא ודק"ק לוביטש, בן הגאון מו"ה מרדכי מארדיש אבד"ק גראבוויץ ושאר קהלות במדינת אונגרין, והוא תלמיד הרב הגדול קדוש ישראל מוהר"ש בונים זצ"ל מפרשיסחא, ותלמיד מובהק של הרב הגדול קדוש עליון מו"ה מנחם מענדל מקאצק נבג"מ:

[רלג] **הרב מו"ה משה ח"יף** [עיין מו"ה מענדל אבד"ק עמסלא]:

[רלד] **הרב מו"ה משלם איגרא** הוא הגאון האמתי מאור הגולה מופת דורו עוקר הרי הרים בפלפולו ואין חקר לתבונתו, הי' אב"ד ור"מ בק"ק טוסמניץ ואח"כ נתקבל לק"ק פרעסבורג ושמו גדול בישראל, שקיל וטרי עם הגאון מוהר"ר סענדר מרגליות ז"ל, והוא רבו של הג"מ יעקב אבד"ק ליסא ז"ל, ונשאר אחריו כתבים רבים אבל עדיין לא זכינו לאורם. ואנה ה' לידי כתב סדר יחוס של וכתוב שם מאורן של ישראל הגאון רשכבה"ג שר התורה אספקלריא המאירה [תוארים הללו כתב עליו איש קדוש שלא בפניו בספרו סדורו שיש בשו"ת עיי"ש קס יס ז"ל ודרשתי לקרב הדברים אל מנוחה הטהורה מ' כש"ת הרב מו"ה משולם איגרא] הגאון מו"ה משולם זצוק"ל הי' בן איש חי רב פעלים מו"ה שמשון מק"ק ביטשאטש במדינת גאליציען נכד הגאון מו"ה פישל אבד"ק קראקא נכד הגאון בעל מגיני שלמה מגלה עמוקות רשי"י הקדוש. כאשר היה בן תשע היה דורש במקהלות ביום ש"ק בבה"כ הגדול דק"ק בראד ובזמן ההוא ישב שם על כסא רבנות הגאון האמתי מאור הגולה מו"ה יצחק הלוי איש הורוויץ הנקרא ר' איצקיל האמבורגר בן הגאון רשכבה"ה רבי ר' יעקיל אבד"ק גלוגא רבתי ואשר שמע הרב דברים עתיקין וצאין מפומא דהאי ינוקא פה מפיק מר ניהא היה משתומם על המראה ומפלפל עמו בעים ודיני זה מותיב וזה מפרק וטליא מנצח ליה, נפק לביתיה חזי' דביתהו הרבנית באי' בע"ה הרב כמדומה לה דהוא עציב על אשר היה מו"ה בביתו והוכירה אותו מרוע תוריא א"ע מזובה עליתו ל חום במלחמתה של תורה תוך קהל ועדה עם ילד שעשועים. ובאותה שעה בתו הינוקה היתה יושבת השיב אז הרב לאשתו ע"ז רגש לבי הולך ומצער על פיאה נשגבה מאתי הלום ראית פלאות אשר לולא ראיתי לא האמנתי זה מיני ועוקר הרים, והניח ידו הקדושה על ראש בתו הילדה הנ"ל וברכה יהא רעוא שתנשאי לאיש תגמת הילד הדורש, ואחר ימים ושנים נתגלגל הדבר ונתקיים ברכת צדיק ולקח את בת ר' איצקיל האמבורג לו לאשה. הוא היה בימיו אבי על תופשי תורה. נתקבל לאבד"ק טוסמניץ שהיתה עיר מלאה תורה ובניהם גאוני ארץ תופשי ישיבות כמו הגאון ר' הירצל קיינצקר ור' שלמה זצ"ל המפורסם משם. משם נתקבל לאבד"ק פרעסבורג במדינת הגר וחי שם עשר שנים ונפטר שנת תקס"ו ב' דחוה"מ סוכות והיו כל ימי חייו שתים וחמשים שנה וספדו עליו כל בית ישראל. באזני שמעתי מתלמידו הגאון האמתי מו"ה יעקב אבד"ק ליסא סדי דבית בן הגיד בוה"ל לספר בשבחו של ר' משולם זצ"ל הוא דוגמת אם בא"ז לכפר בשבחו של רבינו תם. יראתו קדושתו ופרישותו היה קודמת לחכמתו לו דמיה תהלה והיה באמת חכם הרשם כי גם גאוני עולם יהיו בימיו עשו כתרים ולא ירדו לסוף דעתו לגודל עמקו. והניח אחריו ברכה

אשר

אוצר יקר מפנינים בכתב ידו חבור על הרמב"ם אשר לא בא עדיין בדפוס, הלא המה ניר נכדו בן בתו יהודה שנשארה אחריו. ועוד היה לו בן יחיד כיוצא בו, הגאון מו"ה יצחק אלי' שהיה התן הגאון מו"ה בעריש אבד"ק האנובור גיסו של הרב ר' משולם הנ"ל. ובשנה השנית למיתת אביו ששה ימים בחודש מ־חשון מת גם הוא כבד עשרים בלא בנים בעיר האנובור ויבכו אותו כל בית ישראל זי"ע: והגאון מו"ה שמעון סופר הי"ו אבד"ק קראקא סיפר לי ששמע מאביו הגאון מופת הדור מהר"ם סופר שהפליג מאוד בשבח הגאון הנזכר מלבו הרהבה כפתחו של אולם ועמוקה מני ים ותהלתו היתה תמיד בפיו, ואמר עליו בהספדו בזה"ל אני זכיתי לקבל פניו וראיתי שני זרועותיו כשני ספרי תורות, גם שמע מאביו הגאון ז"ל איך שפ"א אמר הגאון ר' משולם הנ"ל חלוקו בפלפול עצום לפני הגאון מוהרמ"ס. וענה לו הגאון מהרמ"ס הנ"ל אשר גם הוא חידש כבר הפלפול הזה לכן בנקל היה לו להבין כל דברי חריפותו. ואמר אשר באם לא ידע זאת מכבר לא היה אפשר לו להבין דבריו העמוקים והעצומים אשר היו עמוק עמוק מאוד:

[רלה] הרב מו"ה משולם הכהן הרב הגאון המפורסם בדורו מ"מ ומו"צ בק"ק לבוב תוה"ע חיבר ס' פתחי נדה, והוא אחי הגאון החסיד המקובל אלהי מו"ה יצחק אייזק הכהן אבד"ק קארץ ה"ה ס' ברית כהונת עולם. ונקרא אל השמים בשנת תק"ע תנצב"ה:

[רלו] הרב מו"ה משולם אשכנזי גאון גדול ומפורסם בדורו חד מקמאי אבד"ק לבוב, עמיתו וחבירו של הגאון רבן של ישראל התוי"ט ז"ל ונח נפשי' שנת ת"ה:

[רלז] מוהר"מ מילקעס מפולנאי, הזכירו הרב הגדול ח"ק מו"ה גדלי' מלוניץ בספרו תשואות חן על התורה ע"ש:

[רלח] הרב מו"ה מתתי' דלאקרט התוכן הגדול ומקובל אלהי, חיבר פי' על ס' שערי אורה למוהר"י גיקטאליא ז"ל, וחיבר ג"כ ס' צל העולם:

[רלט] הרב מו"ה מתתי' הרב הגדול צדיק ומקובל חסידא ופרישא אבד"ק קאסווע, זאראמבע, קאצק, תלמיד הני קדושי עליון הר"ר מנחם מענדל מקאצק והר"ר שלמה יהודה ליב מלענטשנע זי"ע. ורבים מישראל הסתופפו בצל כנפי צדקתו ומנוחתו בעיר קאסווע:

נ

[א] הרב מו"ה נח מינדס רב גדול בתורה מחותנו של הגר"א מווילנא. חיבר ספר נפלאות חדשות. וספר פרפראות להכמה. ונח נפשיה בשנת תקנ"ח:

[ב] הרב מו"ה נח מלאדמור עיין [ביאור מהרי"ם שיף] בח"ב:

[ג] הרב מו"ה נח חיים צבי הוא הגאון המפורסם בדורו עוקר הרים בפלפולו אבד"ק אה"ו. בימי הגאון בעל תורת יקותיאל ויצא שמו על פני כל הארץ בספריו הנפלאים ומתוקים כדבש. והם עצי ארזים. עצי אלמוגים. מעין החכמה. תפארת צבי:

[ד] הרב מו"ה נח מלעכוויטץ רב גדול בישראל צדיק וחסיד מפורסם בן הרב ח"ק מו"ה מרדכי מלעכוויץ ז"ל. וגם אליו רבים מישראל התקבצו ליקח תורה מפיו:

[ה] הרב מו"ה נח מקארוב הרב הגדול הצדיק המפורסם בישראל חסידא ופרישא. תלמיד מובהק להני קדושי עליון הר"ר שמואל מקארוב והר"ר יצחק משה עזריאל מבעלזיץ. ורבים מישראל הסתופפו בצל כנפי צדקתו. ובסוף ימיו היה מסתופף בצל קדושת הרב הגדול עיר וקדיש מו"ה מנחם מענדל נ"ע הרב מקאצק. ומנוחתו בק"ק פילעב. ונדפס ממנו הי־בוד עה"ת בשם קב חן:

[ו] הרב מו"ה נחום טריבמיש גאון גדול וחריף עצום ומפורסם בדורו. אבד"ק ניקלשבורג והמדינה בימי הגאון בעל חתם סופר. ושקיל וטרי בהדיה. חיבר ספר הקובץ על הרמב"ם וספר שלום ירושלים על הירושלמי:

[ז] הרב מו"ה (מנחם) נחום אבד"ק נ"ש עיין [זכרון מנחם] בח"ב:

[ח] הרב מו"ה (מנחם) נחום סג"ל גאון מפורסם בדורו אבד"ק סאכיטשוב בן הגאון מו"ה מאיר כ"ץ ז"ל. אחי הגאון רבינו הש"ך ז"ל. חתן הגאון מו"ה אהרן שמואל קיידנאווער זצ"ל בעל ברכת הזבח. ויצק מים על ידי הגאון מו"ה יעקב מטאמשוב בישיבתו הרמה בק"ק סלוצק. והוא הוציא לאור את ספר ברכת הזבח למר חותנו הגאון ז"ל בשנת תכ"ט:

[ט] הרב מו"ה נחום גאון גדול ומפורסם בדורו אבד"ק לאנצוט בימי הגאונים הרב פ"י והרב או"ת וסיעתם. והובאו דבריו כמה פעמים בספר קול יהודה:

[י] הרב מו"ה (מנחם) נחום מטשערנאביל הרב הגדול איש אלהים קדוש וטהור. תלמיד מובהק לרבינו הבעש"ט נבג"מ ולהגאון האלהי המגיד ממעזריטש זצ"ל. ורבים השיב

מעון

מעון . חיבר ספר מאור עינים על התורה
וספר ישמח לב על אגדות . ודבריו כלפידי
אש בוערים . ובנו הוא הרב הגדול הקדוש
מו"ה מרדכי מטשערנאביל ז"ל . ורבו כמו רבו
צדיקים יוצאי חלציו קדושים אשר בארץ
החיים המה . ויבדלו החיים צדיקי הדור נכדיו
וקרוביו יהי שמם לעולם כי"ר :

[יא] הרב מו"ה (מנחם) נחום אבד"ק לאדזין
עיין [בית אהרן] בח"ב :

[יב] הרב מו"ה (מנחם) נחום הלוי אשכנזי
גאון מפורסם וחסיד מופלא . היה
אב"ד בכמה קהלות . והוא מגזע הגאון רבן
של ישראל מו"ה בצלאל אשכנזי ז"ל :

[יג] הרב מו"ה נחום הלוי הורוויץ גאון
גדול ומפורסם בדורו רב ועצום .
בן הגאון החסיד קדוש עליון מו"ה צבי הירש
ז"ל אבד"ק טשארטקוב בהגאון אלהי איש
מופת מו"ה מאיר ז"ל אבד"ק טיקטין והגליל .
בהגאון הגדול בדורו מו"ה שמואל שמעלקי
ז"ל אבד"ק טראני בהרב הגדול בדורו מו"ה
יהושע הארוך ז"ל בהגאון החסיד האלהי
מו"ה פנחס הורוויץ גיסו של רבינו הרמ"א
ז"ל . והגאון הנזכר הוא אחי הגאונים קדושי
עליונים מו"ה שמעלקא ומו"ה פנחס בעל
הפלאה ז"ל . והגאון ר' פנחס למד אצלו
ערך שנה ומזכירו בהקדמתו לשבת אחים
וז"ל . ולמדתי שם אצל כבוד אחי הגדול
מו"ר הרב הגאון מו"ה נחום הלוי זצ"ל ערך
ש"ה והוא הרגיל אותי למגרס ולעיוני והשפיע
עלי מחכמתו המרובה כו' והנה אח"ז שנתקבל
לאב"ד כבוד אחי הנ"ל נתקשרתי בקשר
עבותות אהבה רבה ועזה מאד נפשי קשורה
בנפש אחי הגאון מו' שמעלקי הלוי ז"ל להיות
נוחים זל"ז בהלכה באהבה נפלאה כו' :

[יד] הרב מו"ה נחום [עיין מו"ה קלמן מצוויס] :

[טו] הרב מו"ה נחום מבקארב רב חסיד
וקדוש בן הרב המפורסם חסידא
קדישא מו"ה מרדכי מטשערנאביל בן איש
אלהים קדוש מוהר"מ נחום מטשערנאביל ז"ל.
ובעו"ה נהרג בעת תפלתו בבהכ"נ ביום ר"ה :

[טז] הרב מו"ה נחום מסלוצק גאון גדול
ומפורסם בדורו חתן בנו של הגאון
מו"ה מאיר וואהל בהגאון מו"ה שאול וואהל
אבד"ק בריסק . והוא גיסו של הגאון מו"ה
יונה תאומים בעל קיקיון דיונה ז"ל :

[יז] הרב מו"ה נחום מסימאטיץ גאון
מפורסם בדורו . בן הגאון המפורסם
מו"ה נתן נטע אבד"ק מעזריטש שנתקבל
לנשיא בירושלים תוב"ב בהגאון מו"ה נחום
אבד"ק סלוצק . ונכד להגאונים הר"י מינץ
והר"מ פאדווע זי"ע :

[יח] הרב מו"ה נחמיה הרב הגאון הצדיק
יסוד עולם המפורסם חסידא קדישא אבד"ק
יוזעפאף בדור שלפנינו . והוא מתלמידי הרב
הקדוש מו"ה יעקב יצחק הלוי מלובלין ז"ל .
ומספרים ממנו נפלאות . זי"ע :

[יט] הרב מו"ה נחמיה מדובראווונע גאון
גדול בדורנו וחסיד קדוש מפורסם
מאד . בן הרב הגדול החסיד מו"ה אברהם
בירך מססמילייאן . תלמיד להגאון הקדוש הרב
מלאדי ז"ל . נדפס ממנו שני חלקים מתשובות
על או"ח ועל אהע"ז על שמו דברי נחמיה .
ושם מפלפל הרבה עם הגאון הקדוש מו"ה
מנחם מענדל ז"ל מליובאוויטש :

[כ] הרב מו"ה נחמיה הרב הגדול המפורסם
בישראל צדיק וחסיד בנש"ק זרע
קודש מחצבתו . בן הגאון אלהי מו"ה יעקב
יצחק זצ"ל הנודע בשמו הקדוש היהודי
מפרשיסחא . אחי הרבנים הצדיקים מו"ה
ירחמיאל ז"ל ומו"ה אשר ז"ל . והוא תלמיד
מובהק של האי חסידא קדישא הרב מו"ה
ישראל מריזין זצלה"ה :

[כא] הרב מו"ה נחמן הוא הגאון הגדול
המפורסם בדורו אבד"ק בריסק .
בן הגאון הגדול מו"ה שמואל צבי הירץ אבד"ק
הנ"ל בן הגאון הגדול המקובל אלהי מו"ה
אריה יהודה ליב אבד"ק קראקא אשר היה
ג"כ אבד"ק בריסק בן הגאון הגדול מו"ה
שמואל צבי הירץ בן רבינו הב"ח ז"ל . והגאון
הנזכר הוא אבי הגאון בעל מים עמוקים :

[כב] הרב מו"ה נחמן מברסלוב נכד
רבינו הבעש"ט וקדוש יאמר לו.
הוא המחבר ספר לקוטי מהר"ן . ס' המדות .
לקוטי עצות . ספורי מעשיות . ועוד חבורים.
וידוע גודל בקיאותו בש"ס ופוסקים ראשונים
ואחרונים . וידו בכל משלה. ואם כי נמצא ענינים
רבים בדבריו הקדושים אשר בהשקפה ראשונה ישובו
יתפלאו בו על דבריו ולכן המלעיגים על דברי חכמים
אשר עיני בשר להם למסת נקיים ילעגו כדרך עטלף
הלועג לאור יום כי כן דרך כל שוכחי אל — הוי !
חכמים המה האנשים האלה להרע אולם להיטיב לא
ידעו כהאומר לחרס קרך פגע והוא בעיניו עמד הנגע.
ומה גם כי רבים מתלמידיו אשר לא ירדו לסוף דעתו
וכתבו דברים רבים אשר לא יצא כך מפי אותו צדיק
ככתבם וכלשונם . והס ליה לזרעיה דרבינו אור ישראל
וקדושו הבעש"ט לומר הכי . דבריו עמוקים מאד ואיש
תבונות ידלנה כי ישרים דברי רב נחמן צדיקים
ילכו בם ! . . .

והזי מאן גברא רבא דקא משתעי בשבחיה
הגאון האמתי מאור הגולה רכב ישראל
ופרשיו מו"ה אפרים זלמן מרגליות מבראד
זצלה"ה וזה לשונו הטהור . שמוע שמעתי
אפרים זה יומים כביר קל זיע סגיא דמשבחין
ביה ברב נחמן דאדם גדול הוא בתורה
ובחסידות איש קדוש מבין חידות ידע
תעלומות

תעלומות חכמה ושושן סודות מפענח נעלמים ומגלה רזים במקרא תלמוד ואגדות. ירושה היא לו מאבותיו אבות מכלל דאיכא תולדות שכן יונק מגידולי הקודש חוטר מגזע האלהי המפורסם הבעש"ט ז"ל איש חמודות וזרעו לברכה זרע קודש. שמם ומעשיהם עליהם מעידות כי האנשים אנשי מדות מושכים הלבבות בחבלי מוסר השכל ומשמחי לב מאירות עינים וכושל ברכים יקומון ועל רגליו מעמידות. ונפיק מבינייהו אילנא רברבא ותקיפא ורב נחמן חסידא שמיה ואמלך וכתב שפרי ושבחי פרושי דקראי ואגדות דרבב"ח זהו פרישתו לקדושה כהאי תנא דבעי כוונה עכ"ל הזהב:

והמקבץ נדחי ישראל הוא יעורר חסדו הגדול עלינו לקבץ בני יהודה ובני ישראל יחדיו ויתו שכם אחד לעבודתו ונשיא אחד יהיה לכלם, אז אפרים לא יצור את יהודה ויהודה לא יקנא את אפרים. ושלום לישראל ולרבנן עד עולם:

[כג] **הרב מו"ה נחמן הכהן ראפפארט** גאון מפורסם בדורו אבד"ק גלינא. בן הגאון מאוה"ג מו"ה חיים כהן ראפפארט אבד"ק לבוב. ובני הוא הרב המאוה"ג מו"ה ארי' ליב הכהן ראפפארט אבד"ק ראדימישלא:

[כד] **הרב מו"ה נחמן ליפשיץ כ"ץ ראפפארט** הגאון הגדול כחד מקמאי ושמו מפורסם בכל הארץ אבד"ק דובנא רבתי. חתן הגאון הגדול רשכבה"ג מו"ה יוסף ז"ל אבד"ק לבוב אשר היה חתן הגאון מאיר עיני ישראל מהר"ם לובלין ז"ל. והוא אבי הגאון הגדול מופת דורו מו"ה שמחה כהן ראפפארט אבד"ק לובלין ודק"ק הוראדני הנודע בשם רבי ר' שמחה. וזקינו של הגאון מאור הגולה מו"ה חיים כהן ראפפארט ז"ל:

[כה] **הרב מו"ה נחמן מהארדנקי** קדוש עליון. חד מבני היכלא קדישא של רבינו הבעש"ט נבג"מ. והוא זקנו של הרב הקדוש בעל לקוטי מהר"ן. והגאון הקדוש בעל דגל מחנה אפרים מביא משמו דבר תורה איזה פעמים וקורא אותו מחותנו:

[כו] **הרב מו"ה נחמן** הגאון המפורסם אבד"ק מעזריטש בימי הגאון בעל חמדת שלמה. ומזכירו בתשובותיו לאה"ע סי' נ"ט:

[כז] **הרב מו"ה נחמן מקאסוב** קדוש עליון וצדיק יסוד עולם חד מבני היכלא קדישא של רבינו הבעש"ט נבג"מ. והרב ח"ק בעל תורי זהב מביא בספרו כמה חדושי תורה ממנו. גם הגאון הקדוש מו"ה עוזיאל מייזלש בעל כרם שלמה מביא ממנו דבר תורה בספרו תפארת עוזיאל. גם הגאון הקדוש מו"ה א"י העשיל מאפטא מביא משמו חדושי תורה בספרו אוהב ישראל:

[כח] **הרב מו"ה נחמן אבד"ק מעזריטש** [עיין סו"ה מעגדל מרגליות]:

[כט] **הרב מו"ה נחמן מבאר** הרב הגדול המפורסם בדורו חסידא קדישא. חד מחבריא קדישא של האשל הגדול מו"ה דוב בער המגיד ממעזריטש נבג"מ:

[ל] **הרב מו"ה ניסן** הרב הגאון הגדול בתורה חריף עצום צדיק ונשגב מו"צ בק"ק דובנא רבתי בזמן הגאון בעל ישועות יעקב. חיבר ספר עצי לבונה על ד' חלקי ש"ע:

[לא] **הרב מו"ה נפתלי הירץ** הגאון הגדול המפורסם בדורו אב"ד ור"מ דק"ק דובנא רבתי. בן הגאון הגדול בדורו מו"ה צבי הירש אבד"ק האלברשטאט. ונמצא תשובותיו בספר אור ישראל להגאון מו"ה ישראל ליפשיץ בין עשרה חכמי בראד שהשיב להגאון המחבר הנזכר. והוא אחי הגאון הגדול מו"ה שלמה דוב בער אבד"ק גלוגא:

[לב] **הרב מו"ה נפתלי ר"מ דק"ק לבוב** עיין [פי' על מדרש רבה] בח"ב:

[לג] **הרב מו"ה נפתלי כ"ץ** גאון גדול ומפורסם בדורו חד מקמאי אבד"ק פרוסטיץ ואח"כ נתקבל לק"ק נ"ש ומדינת מעהרין ומשם לק"ק פינסק דליטא ומשם לק"ק לובלין והגליל ושם מנוחתו כבוד. בן הגאון המובהק מאור הגולה מו"ה יצחק ב"ד שמשון הכהן נכד רבינו הגדול מהר"ל מפראג זי"ע. והוא אחי הגאון המובהק מו"ה חיים כהן אבד"ק פוזנא ושאר קהלות:

[לד] **הרב מו"ה נפתלי בן הגאון מהר"מ** בנעט עיין [ברית מלח] בח"ב:

[לה] **הרב מו"ה נפתלי הירץ** הוא הגאון הגדול החסיד האמתי המפורסם בדורו אב"ד ור"מ דק"ק וויען דליטא זרע קודש מחצבתו מגזע רש"י ז"ל. והוא זקנו של הגאון הנפלא חסידא קדישא מו"ה עוזיאל מייזלש ז"ל בעל כרם שלמה:

[לו] **הרב מו"ה נפתלי כ"ץ** גאון גדול ומפורסם בדורו אבד"ק נראל. נכד הגאון החסיד מו"ה נפתלי הכהן אבד"ק לובלין. נין ונכד לרבינו הגדול מהר"ל מפראג זכותו יגן עלינו:

[לז] **הרב מו' נפתלי הירש קאצינעלינבוגן** הגאון הגדול המפורסם בדורו אב"ד ור"ם דק"ק מערניטאהל והגלילות ואח"כ נתקבל לאב"ד ור"ם בק"ק היידלבורג ומדינת פאפליץ בן הגאון הגדול המפורסם בדורו מו"ה משה ק"ב. והוא אחי הגאון מו"ה אליעזר אבד"ק האגנוי והמדינה. וגיסו של הגאון בעל זכרון יוסף. ושקיל וטרי עם הגאון אור ישראל ז"ל. [ועי' מו' משה מאנשבאך]

הרב

[לח] **הרב מו"ה נפתלי מרגליות מבראד** גאון גדול ומפורסם בדורו חד מחכמי בראד בזמן הגאונים הרב או"ת והרב נו"ב וסיעתם. ויש לו תשובה בספר אור ישראל להגאון מו"ה ישראל ליפשיץ אבד"ק קלובא:

[לט] **הרב מו"ה נפתלי כ"ץ** גאון גדול ומפורסם בדורו אבד"ק גלוגא רבתי. בן הרב המופלא מו"ה חיים כהן. נכד הגאון המובהק מו"ה נפתלי כ"ץ אבד"ק לובלין ושאר ק"ק. נין ונכד לרבינו הגדול מהר"ל מפראג זי"ע. והובאו דבריו כמה פעמים בספר קול יהודה:

[מ] **הרב מו"ה נפתלי צבי הורוויץ** הוא הגאון החסיד צדיק יסוד עולם מופת הדור נודע ביהודה ובישראל גדול שמו אבד"ק ראפשיץ. בן הרב הגדול ח"ק מו"ה מנחם מענדל מליסקא ז"ל. נכד הגאון מאור הגולה מו"ה יצחק הורוויץ אבד"ק אה"ו. והוא תלמיד מובהק של הני קדושי עליון מוהר"י יצחק מלובלין ומוהר"מ מענדל מרימנאב זי"ע. ורבים מישראל התקבצו אליו ליקח תורה מפיו ולחסות בצל קדשו. ונדפס ממנו זה לא כביר ספר קטן נקוב בשם אילה שלוחה. גם נדפס ממנו חיבור גדול על התורה בשם זרע קודש. זי"ע:

[מא] **הרב מו"ה נפתלי הירש** הגאון הגדול המפורסם בדורו אב"ד ור"מ דק"ק לבוב. והוא מחותנו של הגאון מו"ה ברוך כהנא ראפפארט אבד"ק פיורדא שמזכירו הגאון בעל שה"ג הראשון בשם זקן ויושב בישיבה:

[מב] **הרב מו"ה נפתלי הירש** גאון גדול וחריף מאוד אבד"ק יערסלוב חתן הגאון המקובל אלהי מו"ה מאיר אבד"ק לבוב בעל מאיר נתיבים. ומזכירו שם בספרו הנ"ל וכותב עליו בוצינא קדישא חסידא ופרישא:

[מג] **הרב מו"ה נפתלי הירש הכהן** הרב הגדול המפורסם בדורו בן הרב החריף המפורסם מו"ה ישראל הכהן מסאטנאב והיה מו"צ בק"ק בארדיטשוב. ושקיל וטרי עם הגאון הרב מלאדי ז"ל בתשובותיו:

[מד] **הרב מו"ה נפתלי** הרב הגדול הצדיק המפורסם חסידא קדישא. בן הרב הגדול חסידא קדישא מו"ה אלעזר ז"ל. בהרב הקדוש והטהור מו"ה אלימלך זצלה"ה מליזענסק זי"ע:

[מה] **הרב מו' נפתלי הירש קאצינעלינבוגן** גאון גדול ומפורסם בדורו אבד"ק פפד"א. בן הגאון מו"ה אליעזר אבד"ק באמבורג ומדינת עלזוס בהגאון מו"ה משה אב"ד דמדינת אנשבאך בהגאון מו"ה שאול אבד"ק פינטשוב. בהגאון מו"ה משה אבד"ק העלמא. בהגאון מו"ה מאיר וואהל אבד"ק בריסק דליטא. בן הגאון השר מו"ה שאול וואהל. חיבר ספר שער נפתלי. וכנראה מהסכמתו לספר ראש יוסף שתיכף אחר הגאון בעל פ"מ נתקבל הוא שם לאב"ד:

[מו] **הרב מו"ה נפתלי הלוי** [עיין ה"ר אשר ן' ארדיט הכהן]:

[מז] **הרב מו"ה נפתלי הירץ** גאון גדול וחסיד ומפורסם בדורו אבד"ק ווישניצע. בן הגאון החסיד מו"ה אביגדור ז"ל אבד"ק חענטשין. אחי הגאונים הקדושים מו"ה יוסף אבד"ק אוסטראווצי ה"ה ס' תבנית אות יוסף. ומו"ה יחזקאל אבד"ק אוסטראווצי אבי הגאון בעל הר הכרמל. והגאון בעל נו"ב מזכירו בתשובותיו וקורא אותו בן דודתי הגאון החסיד:

[מח] **הרב מו"ה נפתלי הירש ואשר טרילנג** גאון מפורסם וחסיד מופלא אב"ד בכל מדינת העסין. חתן הרב החסיד מו"ה העגלי בעה"מ ספר שמחת הנפש חתן הגאון מו"ה צבי הירש קיידנאוור בהגאון מהרש"ק בעל ברכת הזבח. וכנראה מלוחות העדות שהיה תלמיד מובהק להגאון מוהר"י אייבשיץ ז"ל:

[מט] **הרב מו"ה נתן** גאון גדול וחריף מאד מפורסם בדורו אב"ד ור"מ דק"ק דאברמיל. והוא בן הגאון רשכב"ה בעל פני יהושע ז"ל:

[נ] **הרב מו"ה נתן אבד"ק באלחוב** [עיין מו"ה ארי' ליב בן הגאון חמדת צבי]:

[נא] **הרב מו"ה נתן נטע** גאון גדול ומפורסם בדורו אבד"ק מאטריסדארף. בן הגאון הגדול בדורו מו"ה ליב אבד"ק הנ"ל בהגאון הקדוש מו"ה יוסף שמואל אבד"ק פ"פ דמיין המפורסם בעל ההגהות על הש"ס. והוא היה תלמיד הגאון המקובל אלהי מו"ה ליב סטראסוועד אבד"ק רעכניץ. והגאון הצדיק מו"ה שמעון סופר הי"ו אבד"ק קראקא סיפר לי אשר זקנו הגאון מאוה"ג מו' עקיבא איגר גדלו ואומנו ונתקבל בן י"ג שנה לאב"ד בעיר הנ"ל:

[נב] **הרב מו"ה נתן נטע** גאון גדול ומפורסם בדורו אבד"ק מעזריטש ונתקבל לנשיא בירושלים תוב"ב. בן הגאון הגדול המפורסם בדורו מו"ה נחום אבד"ק סלוצק אשר היה חתן הגאון מו"ה מאיר וואהל. בן הגאון השר מו"ה שאול וואהל ז"ל:

[נג] **הרב מו"ה נתן נט' כהנא אבד"ק אוסטרהא והגליל** [עיין ה"ר משה הריף וה"ר יוסף כג"ל וה"ר יקותיאל זלמן הלוי]:

[נד] **הרב מו"ה נתן** הגאון הגדול החסיד המפורסם בדורו. נכד הגאון הגדול רבן של ישראל בעל תוי"ט זצ"ל. חתן

חתן הגאון המפורסם בדורו מו"ה משה ק"ב אבד"ק חעלמא . ומזכירו במגילת איבה שלו וז"ל בשנת ג"ת הגיע אז העת זמן נשואין גברי הגדול בתורה בחכמה ובחסידות גדול מרבן שמו על שם אבי ר' נתן זצ"ל שהתחתן עם בת גילו בת הגאון מו"ה משה אב"ד ור"ם דק"ק חעלמא . בן הגאון מו"ה מאיר וואהל אבד"ק בריסק דליטא בן הקצין כהר"ר שאול וואהל זצלה"ה :

[נה] הרב מו"ה נתן פייטל הגאון המפורסם בדורו זקנו של הרב בנין יהושע . ומזכירו בהקדמתו וז"ל ע"ד שראיתי בכתבי קודש של מורי זקני הרב הגאון חריף ובקי בקש"ת מו"ה נתן פייטל זצ"ל שהיה אב"ד ור"ם בק"ק האציפלאץ י"א שנים ובק"ק אוסטרליץ כ"ז שנה חיבר שלשה ספרים בדרוש נקראים חק נתן עכ"ל :

[נו] הרב מו' נתן [עיין ה"ר אברהם ליכטנשטיין] :

[נז] הרב מו"ה נתן נטע הגאון הגדול החסיד המפורסם בדורו אבד"ק טורבין . חתן הגאון הגדול החסיד שבכהונה מו"ה ברוך ראפפארט אבד"ק פיורדא שהיה חתן הגאון החסיד מו"ה משה אבד"ק הוראדני ה"ה ספר תפלה למשה , בן בתו של הגאון רשכב"ה מו"ה העשיל המפורסם . והגאון הנזכר הוא חותנו של הגאון מו"ה יוסף תאומים אבד"ק אוסטראווצי . וזקינו של הגאון מו"ה אריה יהודה ליב אבד"ק בראד :

[נח] הרב מו' נתן נטע אבד"ק טארניגראד [עיין ה"ר אריה ליב אבד"ק הוראדני וה"ר יוסף אבד"ק ביאלע] :

[נט] הרב מו"ה נתן אדליר הכהן הוא הגאון הגדול חסיד שבכהונה . עוקר הרי הרים בפלפולו קדוש עליון . רכב ישראל ופרשיו . הרביץ תורה בק"ק פפד"מ בקדושה ובטהרה והעמיד תלמידים גדולים . לעת זקנותו נתקבל לאב"ד ור"מ בק"ק רעכניץ והגאון מאור הגולה בעל חתם סופר היה מתלמידיו ומזכירו הרבה פעמים בתשובותיו בכבוד ובמורא וז"ל ביו"ד סי' קס"ז. תיתי שלמא רבא מן שמיא וחיים לאדמו"ר הגאון המפורסם בכל קצוי ארץ וים רחוקים דולה מים מבורות עמוקים בנו ממנו חרבות עולם מוסדי דור ודור יקים כושל יקימון מליו מדבש ונופת מתוקים מפומיה דמר נפקין זקוקין דנורא נחמדים מזהב ומכסף מזוקקים ה"ה הכהן הגדול תורה נבקש מפיהו משפטים וחוקים . הוא המורה חבורה צמאון צחיחים כמים על אפיקים נר ישראל עמוד הימני כראי מוצקים כקש"ת מו"ה נתן מר כהן צדיק על החסידים ועל הצדיקים . הוא הנשר הגדול המרחף על גוזליו תלמידיו הוותיקים כו' . ואנא מן זעירא ולא מן תיישים אלהן מן גדיים דקיקים , נקטינא בשפילא גליסא ואחווינא קידה והשתחויה בתוך הבאים לפני אדמו"ר הגאון נ"י בשנים ושלשה גרגרים כו' .

וז"ל באו"ח סי' ס"ו הנה כבר גליתי דעתי לכל העומדים לפני כי כך קבלתי מרבותי זצ"ל והם מורי הגאון החסיד שבכהונה מו"ה נתן אדליר זצ"ל והגאון רבן של כל בני הגולה הפלאה זצ"ל אשר מימיהם שתיתי ת"ל וממקורם חצבתי כי כל הנוסחאות שוות זו כזו כו'. ושם באותו סימן ג"כ ז"ל וע"כ מורי הגאון החסיד שבכהונה מו"ה נתן אדליר זצ"ל הוא בעצמו עבר לפני התיבה והתפלל ספרדי בסידור האר"י ז"ל וכן מורי הגאון בעל הפלאה ז"ל וכו' . ומלבד זה מזכירו הרבה פעמים וכותב תמיד שהלילה לו לנטות ימין ושמאל ממה שראה אצל רבותיו הנ"ל . ושמעתי מהגאון מו"ה שמעון אבד"ק קראקא הי"ו ששמע מאביו הגאון מאוה"ג מו"ה משה סופר' שאמר על רבו הגאון הקדוש מו"ה נתן אדליר הנ"ל שלא שכח כלום ממה שלמד וחידש בחריפותו מיום עמדו על דעתו עד יום אשר עלה לשמים וכל דברי תורתו היו חרות על לוח לבו . ולכן לא רצה לכתוב באמרו כי לא לו התירו לכתוב דברי תורה משום עת לעשות לה' כי בטוח הוא שלא ישכח . ועל ששה סדרי משנה אשר למד בתוכם עשה כמעט בכל משנה נקודות נקודות . פעם אחת ופעם שתים או שלש . שיזכור המקום אשר הידש בו וכך היה כתב חדושי תורתו. זי"ע :

[ס] הרב מו' נתן עמרם עיין [נועם המדות] בח"ב :

[סא] הרב מו"ה נתן נטע מחעלם קדוש עליון וצדיק יסוד עולם נורא מאד תלמיד הגאון איש אלהים מו"ה מרדכי אבד"ק נשחיז זצ"ל. וקדושתו וחסידותו אין די באר ואין די עולה על הכתב . ורבים מישראל התקבצו אליו לשמוע מפיו דברי אלהים חיים :

[סב] הרב מו"ה נתן נטע הרב הגדול החסיד המפורסם איש מופת אבד"ק רדושקוויץ . בן הגאון החסיד מופת דורו המקובל הנודע בשערים מו"ה משה זאב אבד"ק פיורדא . [ועיין מו"ה אליעזר אבד"ק מינסק];

[סג] הרב מו"ה נתן מק"ק בראד גאון גדול וחסיד ומפורסם בדורו . בן הגאון האדיר מו"ה צבי אשכנזי ז"ל בעל חכם צבי אחי הגאון מוהר"י יעב"ץ ז"ל . והוא אבי הרב מו"ה יעקב משה אב"ד דק"ק זבערז אביו של הגאון מוהר"י אבד"ק ליסא :

[סד] הרב מו"ה נתן הרב הגאון המפורסם בדורו אבד"ק אישפצין . בימי הגאון מהר"ם בנעט . ושקיל וטרי בהדיה ומזכירו בתשובותיו סי' ל"ה :

[סה] הרב מו"ה נתן נטע כ"ץ גאון גדול ומפורסם בדורו מק"ק בריסק דליטא. בן הגאון הגדול בדורו מו"ה ישעיה ז"ל מק"ק שעברשין

שעברשין נין ונכד להגאון מו"ה נתן שפירא איש אלהים בעל מגלה עמוקות. וחתן הגאון הגדול בדורו מו"ה נחמן אבד"ק בריסק דליטא גיסו של הגאון בעל מים עמוקים:

[סו] **הרב מו"ה נתן נטע** רב גדול בתורה אבד"ק פילע בימי הגאונים הרב בית אפרים והרב חתם סופר וסיעתם. ושקיל וטרי עם הגאון רע"ק איגר בתשובותיו:

[סז] **הרב מו"ה נתן ממאקוו** רב חסיד וקדוש. חתן הרב הגדול בוצינא קדישא מו"ה חייב חייקא מהמדורא. היה תלמיד הרב הגדול בו"ק מו"ה יעקב יצחק הלוי זצ"ל מלובלין. ותלמיד מובהק של הרב הגדול ה"ק מו"ה שמואל מקארוב זצ"ל. ורבים מישראל התקבצו גם אליו ליקח תורה מפיו:

[סח] **הרב מו"ה נתן נטע** גאון מפורסם בדורו אבד"ק ראפשיץ. בימי הגאונים המפורסמים הרב פ"י והרב או"ת וסיעתם:

[סט] **הרב מו"ה נתן נטע** הרב הגאון הגדול המפורסם בדורו קדוש עליון איש מופת אבד"ק פרשעדבורז. בזמן הגאונים הרב בית מאיר והרב תפארת צבי וסיעתם. ומספרים ממנו נפלאות. זי"ע:

ס

[א] **הרב מו"ה סיני מק"ק מיקלאש** רב וגדול צדיק ונשגב קורא אותו הגאון בעל חתם סופר. ומזכירו איזה פעמים בתשובותיו:

[ב] **הרב מו"ה סעדיה ישעיה** גאון גדול וחסיד ומפורסם בדורו אב"ד ור"מ דק"ק מעזריטש בפולין גדול ואח"כ נתקבל לאב"ד בק"ק העלישוא. בן הגאון המפורסם בדורו מו"ה שאול ק"ב אבד"ק העלם ודק"ק פינטשוב בהגאון מו"ה משה אבד"ק העלם בהגאון מו"ה מאיר וואהל אבד"ק בריסק דליטא. והוא חתן הגאון החסיד נשיא ישראל מו"ה נפתלי הכהן הגדול אבד"ק פוזנא. ונח נפשיה שנת תפ"ו. ושם בהעלישוא מנוחתו כבוד זי"ע:

[ג] **הרב מו"ה (אלכסנדר) סענדר מרגליות** הוא הגאון האמתי מופת הדור הצדיק המפורסם מאור הגולה אחד ממיוחדים שבחכמי דורו. אב"ד ור"מ דק"ק זבארוז. סטנאב. ושאר קהלות קדושות. בן הרב החריף החסיד האמתי מו"ה מרדכי מרגליות (אשר היה חבר להגאון הנוב"י גם היה חבר להקדוש של ערוגת הבושם והיה מבאר לו פ"א פי' על איזה מאמר בזוהר והוא היה מפליא פירושו למאוד ובקש מעמו כאשר יהיו נכדיו ראוים לחכמת הקבלה אזי ילמד להם. וכאשר נתגדל הגאון מוהרא"ז מרגליות למד לפני הרב המקובל קדוש עליון בעל ערוגות הבושם הנ"ל וכאשר בא הרב הקדוש בעל ערוגות הבושם פ"א למאמר אחד בהזוהר הנ"ל זכר את הרב המקובל מו"ה מרדכי ואת הבטחתו אשר הבטיח לו ללמד לנכדיו את חכמת הקבלה. ויתן עינו אז בהגאון מוהראז"מ ז"ל ויאמר לו ראיתי נכדי זקנך הרב וכו' מו"ה מרדכי ולא מצאתי איש נבון וחכם כמוך בא אלי ואאלפך חכמת האמת. והגאון מוהרא"ז השיב לו שעדיין לא הגיע לימי בינה ואיפי ראוי לזה כמבואר בש"ע. וכל ימיו של אותו צדיק היה מתחרט על זה שלא רצה אז ללמוד אצל הקדוש א"א הנ"ל ומכ"ז היה מקבל גדול כאשר ידוע מהוויכוח שהיה לו עם הגאון הקדוש מבארדיטשוב זצלה"ה אודות הכ"י של צורף אשר יש עליו הסכמה מהגאון הקדוש הנ"ל לדפוס את הכ"י הנ"ל והגאון מוהרא"ז מנע אותם מלדפוס אותו כי אמר אשר שלטו בו יד זר והוכיח בראיות ברורות. (כן כתב לי נכדו הרב המאוה"ג מו"ה לבי הירש הלוי הורווין מברהלד בעמ"ח ספר לקוטי לבי ושארית לבי). עוד כתב לי מאבי זקנו הגאון מוהרא"ז מרגליות הנ"ל ענין יקר מה ששמע מפה קדוש הגאון האמתי וכו' מו"ה שלמה קלוגר ז"ל מבראד וז"ל. שמעתי מאמו"ר הגאון מרן מוהרש"ק נ"י. איך שאא"ז הגאון מוהראז"מ ז"ל לא היה שותה י"ש בפסח רק מה ששלה לו הרב החסיד המפורסם מו"ה ליב ממוכלעם מלבוב זצ"ל אשר שלח לו בכל שנה קודם פסח יי"ש של פסח נחתם בחתימתו חותם בתוך חותם ע"י שליח מיוחד וזולת היי"ש הזה לא היה שותה כל ימי הפסח כי על הרב ר"ל הנ"ל היה סומך א"ע כי היה מפורסם לצדיק חסיד ישר ונאמן. פעם אחד קודם הפסח צוה ר"ל למשרתו להעלות מן המרתף היי"ש אשר הכין לו על פסח כפעם בפעם. ויקר מקרה אשר המשרת טעה ונתחלף לו יי"ש חמץ ביי"ש של פסח וחתם בטבעתו ושלח לאא"ז הנ"ל. וכאשר בא אא"ז הגאון מוהרא"ז מבהכ"נ לביתו ביו"ט אחר התפלה לא רצה לקדש היום על יי"ש ולקח את היי"ש בידו ויפן כה וכה והעמידו הלאה ובתוך כך באו הרבה מחשובי העיר לקבל פני רבם ברגל, אף הוא פתח ודרש להם בהלכות החג כדרכו. ואמי זקנתי אשתו הרבנית עוררה אותו כמה פעמים שיעשה קידוש כי רד היום. ולא רצה כי אמר אשר ימתין עוד והנה הוא מדבר ושליח נכרי בא ומכתב בידו מהרב ר' ליב הנ"ל איך שטעה והיי"ש ששלח לו הוא חמץ גמור וכל העומדים שם נתפלאו מאד וראו גודל קדושתו שהצדיקים אין הקב"ה מביא תקלה לידם ורגלי חסידיו ישמור. והמעשה מפורסם ונודע לכל אנשי עירנו ע"כ שמעתי מהגאון מרן מהרש"ק ז"ל עכ"ל נכדו הרב הנ"ל). אשר כל ימיו לא אכל דבר מן החי ונפטר רך בשנים כבן כ"ב שנה ומנוחתו כבוד בדובנא רבתי. והוא היה בן הרב מו"ה מנחם מאניש (חתן הגאון בעל תבואות שור ז"ל) בהרב מו"ה יצחק מיאברוב בהגאון מו"ה אליעזר בהגאון מו"ה יהודה מפאטיק חתן הגאון מו"ה אליעזר מזלאטשוב אחיו של הקדוש הגאון מו"ה יחיאל מכעמרוב שנהרג על קידוש השם

חשם בגזיות ת"ח בעוה"ר. [ועיין ח"ד מנחם מאניש]:
הגאון מו"ה סענדר הנזכר הוא דודו ורבו של הגאון מאור הגולה מו"ה אפרים זלמן מרגליות ושמעתתיה דמר בפומיה כולא יומא. גם שקיל וטרי עם ראשי גאוני דורו המפורסמים. והגאון בעל נוב"י מזכירו בתשובותיו במ"ת אה"ע סי' נ"ד ומונה שבחו בל"ב פלאי פלפולו אשר לבו כלב הארי. גם הגאון בעל פ"מ מביא דבריו במשבצות זהב ה' י"ט סי' תצ"ח מה שהאיר עיני חכמים בענין שבירת הצלעות בעוף. ושמו יקר מאד על הארץ. והשאיר אחריו ברכה שו"ת על כל ד' חלקי ש"ע וכמה חדושים בתריפות ובקיאות בגפ"ת ולא זכינו עדיין לאורם. אך זה לא כביר נדפס גרגיר אחד מתשובותיו היקרים על חלק אהע"ז ע"י נכדיו וקראו בשם תשובת הרא"ם. זי"ע:

הגאון מו"ה סענדר הנ"ל שמעתי כי היה לו גילוי אליהו ז"ל. וכן כתב לי נכד הגאון מוהרא"ז הרב וכו' מו"ה צבי הירש ז"ל הנ"ל בשם הגאון האמתי מו"ה שלמה קלוגר ז"ל ששמע כן מפי הגאון המובהק מהרא"ז מרגליות ז"ל וז"ל: רב הנ"ל. דודי הגאון מו"ה סענדר עשה לו גדר לבל יפסוק ממשנתו בשום פעם, פעם אחד בא אליו זקן אחד ופניו היה נורא מאד ולא רצה הג"ס לפסוק מלימודו ולקבל פניו בלילה בא אליו אביו הרב הצדיק זצ"ל בחלום והוכיחו ואמר לו בזה"ל ראה בני כמה יגיעות יגעתי שיבוא אליך אליהו ואתה לא קבלתו בסבר פנים יפות ומהיום ההוא והלאה היתר הפתח לכל עובר והיה רגיל אליהו גביה. והמעשה הי"ה מפורסם וכן שמעתי מאמו"ר הגאון מהרש"ק נ"י ששמע מא"ז הגאון ז"ל. עוד סיפר לי הגאון מהרש"ק שפעם אחת שמע דודי הגאון הר' סענדר בליה"ה שקוראין אותו לעלות לס"ת ונתעטף בטליתו והלך לבהכ"נ בלי שום פחד ובירך ברכת התורה לפניה ולאחריה וקרא. עכ"ל הרב מוהר"ץ הנ"ל:
הגאון מו"ה סענדר מרגליות היה חתן הגאון מו"ה צבי הירש אבד"ק זבארוז (חתן הגאון מו"ה חיים יונת תאומים) בהגאון מו"ח שלמה אבד"ק פינטשוב בהגאון מו"ח זאב וואלף אבד"ק שעבקטשין בהגאון מו"ה צבי הירש מאזמור (התן רבינו הרמ"א ז"ל) בהגאון מו"ה בנימין אבד"ק קוזנא חתן הגאון המקובל מו"ה נתן שפירא איש אלהים בעל מגלה עמוקות:

[ד] הרב מו"ה סענדר גאון מפורסם בדורו אבד"ק רעכניץ. בימי הגאון בעל חתם סופר. ושקיל וטרי בהדיה טובא בתשובותיו:

[ה] הרב מו"ה (אלכסנדר) סענדר מקמארני הרב הגאון המפורסם צדיק יסוד עולם חסידא ופרישא. אחי הני קדושי עליון מו"ה צבי הירש מזידיטשוב בעה"מ עטרת צבי פי' על הזוהר ועוד כמה חבורים. ומו"ה משה סמברור בעה"מ ספר תפלה למשה. מחותנו של הרב הגדול ח"ק מו"ה אברהם מרדכי מפינטשוב ז"ל. תלמיד הרב הגדול והקדוש מו"ה יעקב יצחק הלוי מלובלין זצ"ל. היבר ספר זכרון דברים. ובנו הגאון הצדיק מו"ה יצחק יהודה יחיאל מקאמרני בספרו נוצר חסד מעתיק שם ממנו הרבה ענינים ושם קורא את אחיו ר' הירש בשם מורו ורבו. ובנו הנזכר בספרו נתיב מצותיך מפליג מאד מקדושתו והסידותו וגודל צדקתו זי"ע. ומתלמידיו הוא הרב הגאון ח"ק מו"ה יהודה צבי אבד"ק ראדזילא ה"ה ספר עמוד התורה וספר דעת קדושים בן אחיו הקדוש ר' משה הנזכר:

[ו] הרב מו"ה סענדר מייזלש רב גדול בתורה אבד"ק סעדראהל. בימי הגאון בעל נודע ביהודה ומזכירו איזה פעמים בתשובותיו מהם במ"ת או"ח סי' י"ט ובאה"ע סי' קכ"ד:

[ז] הרב מו"ה סענדר [עיין מו"ה זלמן שור]:

ע

[א] הרב מו"ה עוזיאל מייזלש עבד ה'. הוא הגאון הגדול עוקר הרים חסידא קדישא ומקובל אלהי קדוש יאמר לו. מגזע קדושי ועמודי העולם ה"ה רבינו הרמ"א הב"ח והמהר"ם לובלין והגאון ר' נפתלי הירץ אשר היה מגזע רש"י זצ"ל. הרביץ תורה בקדושה ובטהרה בכמה ק"ק בפולין ומהם ריטשוואהל. אוסטראוועצי. ע"ח. והעמיד תלמידים הרבה בנגלה ובנסתר והוא תלמיד מובהק של הגאון אלהי האשל הגדול המגיד ממעזריטש זצ"ל עמית וחבר של הגאונים הקדושים מו"ה שמעלקי ומו"ה פנחס בעל הפלאה ז"ל ומו"ה אלימלך מליזענסק ומו"ה משלם זושא מאניפאלי ומו"ה לוי יצחק מבארדיטשוב זכר כולם להיי עד. ויצא שמו על פני כל הארץ בספרו הנכבד כרם שלמה ותפארת צבי. ועתה נדפס ממנו ג"כ ספרים יקרי ערך חדושים על מסכת כתובות נקוב בשם עץ הדעת טוב. ורמזי התורה נקובים בשם תפארת עוזיאל. והיבר ג"כ עץ הדעת טוב על מסכת שבת וספר מנורה הטהורה על ש"ע או"ח הלכות שבת והם עדיין בכ"י. ויתהלך ר' עוזיאל את האלהים ואיננו כי נלקח לשמים בימי עלומיו לאור באור החיים שנת תקמ"ו זי"ע:

[ב] הרב מו"ה עוזר הדרה הגאון המובהק החכם השלם רב ועצום חד מחכמי קונשטאנטינא בימי הגאון בעל פחד יצחק. גם הוא עמד לימין צדקו של הגאון מהר"י איבשיץ ז"ל:

הרב

[ג] הרב מו"ה עזריאל הלוי הורוויץ הגאון הגדול החריף המפורסם עוקר הרים בפלפולו אבד"ק קראשניק ודק"ק לובלין . גיסו של הגאון המפורסם מו"ה צבי הירש מזאמושטש. מחותנו של הגאון האמתי מו"ה יוסף הוכגלערנטר בעל משנת חכמים. והובאו דבריו בספר זכרון יצחק לבן הגאון בעל משנת חכמים. ויש לו תשובה בשו"ת פרי תבואה להגאון מוהרי"ל מרגליות . ומרגלא בפומא דאינשי לקרותו בשם (לייזערנער קאפ) :

[ד] הרב מו"ה עזריאל מקאזין רב חסיד וקדוש. תלמיד קדוש ה' מו"ה ליב בן שרה זי"ע :

[ה] הרב מו"ה עזריאל אבד"ק קאווני מחותנו של הרב מקום שמואל . ושקיל וטרי עמיה שם בתשובותיו ומזכירו שם בזה"ל . הרב הגדול נ"י ע"ה פ"ה החכם הכולל וכו' אבד"ק קאווני בגליל עליון דק"ק הוראדני . ויש לו ג"כ תשובה בס' הנזכר :

[ו] הרב מו"ה עזריאל פאלצקער תלמיד האשל הגדול המגיד ממעזריטש וקדוש יאמר לו . עמית בתורה להרב הגדול ח"ק מו"ה ישראל פאלצקר שמביאו המגיד הקדוש מקאזניץ בספרו עבודת ישראל :

[ז] הרב מו"ה עמרם גאון ישראל חסידא ופרישא נשיא אלהים בתוככי ירושלים עה"ק תוב"ב. בימי הגאון בעל חתם סופר. ושקיל וטרי בהדיה בתשובותיו בענין קדושת א"י האם קדשה לשעתה כו' :

[ח] הרב מו"ה (אשר) ענזיל גאון מפורסם אבד"ק סמריא ודק"ק פרעמסלא. תלמיד מובהק של הגאון בעל קצות החושן. ועשה הגהות על ספר אבני מלואים מרבו הנ"ל . ושקיל וטרי עם הגאון ר"מ סופר בתשובותיו . והוא היה חתן הגאון הגדול מו"ה יוסף אשר ז"ל אבד"ק דק"ק פרעמסלא :

[ט] הרב מו"ה עקיבא איגר גאון גדול ומפורסם בדורו עוקר הרים בפלפולו אבד"ק פרעסבורג. בימי הגאונים מוהר"א ברודא ומוהר"ד אופנהיים . חיבר ספר משנת דרע"ק בפלפול עצום. ויש לו תשובה בספר בני אהובה להגאון רשכבה"ג מוהר"י אייבשיץ ז"ל . והוא אבי הגאונים הגדולים מו"ה ליב איגר אבד"ק האלברשטאט ומו"ה בנימין וואלף איגר אבד"ק לייפניק . וזקנו של הגאון מו"ה עקיבא איגר אבד"ק פוזנן המפורסם :

[י] הרב מו"ה עקיבא עיין [האוהל עולם] בח"ב :

[יא] הרב מו"ה עקיבא איגר הוא הגאון האמתי מופת הדור רכב ישראל ופרשיו צדיק יסוד עולם המפורסם בכל קצוי ארץ אב"ד ור"מ דק"ק פרידלאנד ודק"ק פוזנן . הרביץ תורה בישראל שנים רבות והעמיד תלמידים גדולים חריפים ושנונים . והאיר עיני ישראל בחבוריו היקרים אשר השאיר אחריו לברכה. הלא המה שו"ת רע"ק. דרוש וחידוש . חדושי רע"ק על מסכתות . חדושי רע"ק על ארבעה ש"ע . גליון הש"ס . תוספת רע"ק על ששה סדרי משנה אשר הגדיל לעשות. ועוד הרבה חבורים יקרים והם בב"י ונקובים בשמותם בחלק השני :

הגאון רע"ק איגר עטרת תפארת חכמי דורו בעוד קרני אור תורתו זרח על פני הארץ היו דבריו עם כל ראשי גאוני דורו. וכל דבר הקשה הקריבו אליו והריצו שאלותיה' לפניו שיחוה להם דעתו הצלולה בכל דין ומשפט. והוא היה משיב לכל אחד כהלכה :

הגאון מאור הגולה רע"ק איגר היה בן הרב ר' משה גינז נכד להגאון מו"ה אברהם ברודא ולהגאון מו"ה עקיבא איגר בעל משנת דרע"ק אשר ישא את שמו . וחתנו הוא הגאון הצדיק ויסוד עולם מאור הגולה מו"ה משה סופר ז"ל אבד"ק פרעסבורג בעל חתם סופר. ופרשת גדולת הגאון הנזכר כתוב על קונטרס הנדפס זה לא כביר המכונה בשם תולדות רעק"א . ונח נפשיה דרב בן שבעים ושש שנה שנת תקצ"ח לפ"ק . תנצב"ה :

[יב] הרב מו"ה עקיבא גאון מפורסם אבד"ק האלברשטאט . בן הגאון המפורסם מו"ה בנימין וואלף איגר אבד"ק לייפניק . ושקיל וטרי עם הגאון רע"ק איגר בתשובותיו :

פ

[א] הרב מו"ה פאלק דודו של הרב הגדול חסידא קדישא מו"ה גדליה מליניץ ומביא בספרו תשואת חן חדושי תורה ממנו :

[ב] הרב מו"ה פייבוש גאון מפורסם בדורו אבד"ק ליסא . בן הגאון הגדול בדורו מו"ה שמואל הילמאן אבד"ק מיץ . מחותנו של הגאון בעל נו"ב ומזכירו בתשובותיו במהדורא קמא חו"מ סי' ל"ב גם הובאו דבריו שם באה"ע :

[ג] הרב מו"ה (שרגא) פייבש הרב הגאון המפורסם בדורו מ"מ דק"ק זאלשין. הזכירו הרב ח"ק מו"ה אברהם הכהן מלאסק בספרו וחשב לו הכהן עיי"ש :

[ד] הרב מו"ה (אורי) פייבל מראבנקי רב

רב חסיד וקדוש צדיק יסוד עולם. תלמיד מובהק של הרב הגדול חסידא קדישא מו"ה קהת מווערש זצ"ל. חיבר ספר אור החכמה על התורה ונדפס עפ"י הסכמת הרב הקדוש מלובלין:

[ה] הרב מו"ה פייבל הרב הגדול המפורסם אבד"ק דובראוונע חתן הגר"א מווילנא. חיבר ספר מנורת שלמה ומנחת בליל על המסורה ונדפס ביחד עם אדרת אליהו מחמיו הגאון ז"ל בק"ק שקלאב:

[ו] הרב מו"ה (משולם) פייבש הלוי הורוויץ גאון וצדיק מפורסם מק"ק קרעמניץ וקדוש יאמר לו. חותנו של הרב הרב הקדוש מו"ה אברהם המלאך בן הגאון אלהי מו"ה דוב בער המגיד ממעזריטץ. חיבר ספר משנת חכמים על ששה סדרי משניות:

[ז] הרב מו' (שרגא) פייבל אבד"ק וואסטיניץ [עיין מו"ת יהודה ליב מ"ם דקיק הוראדני]:

[ח] הרב מו"ה (יהושע) פייבל תאומים גאון גדול ומפורסם בדורו אבד"ק ברעסלא. בן הגאון המפורסם מו"ה יונה תאומים בעל קיקיון דיונה. חתן הגאון הק' מו"ה אריה ליב הנודע בשמו הקדוש הנ.בער ר' ר' ליב. והוא אבי הגאונים מו"ה חיים יונה תאומים אבד"ק ברעסלא ומו"ה יוסף יאסקי תאומים אבד"ק קראקא ומו"ה אריה ליב תאומים אבד"ק קרעשוב. ואחי הגאון מו"ה יצחק מאיר תאומים בעל כתנות אור על העין יעקב:

[ט] הרב מו"ה פייבל הרב הגדול צדיק וחסיד מפורסם אבד"ק לעבוויטש. מזכירו הרב הגדול ח"ק מו"ה משה יהודה ליב מסאסוב ז"ל בספרו. ובנו הוא הרב הצדיק חסידא ופרישא מו"ה יהודה ליבוש מבולגראיע אשר מנוחתו בפה קהלתנו:

[י] הרב מו"ה פייבל גאון מפורסם אבד"ק סאמטיר. מחותנו של הגאון רע"ק איגר ומזכירו בתשובותיו איזה פעמים:

[יא] הרב מו"ה (משולם) פייבש הלוי העליר מזבארז הרב הגדול איש אלהים חסידא קדישא צדיק יסוד עולם. תלמיד מובהק של הרב הגדול והקדוש מו"ה יחיאל מיכל זצ"ל מזלאטשוב. עמיתו וחבירו של הגאון ח"ק בעל באר מים חיים ושם בס' הנזכר גם בשאר ספריו הקדושים מביא כמה פעמים דברי תורה משמו, וזה לא כביר אשר נדפס מכנו ספר קטן קונטרס דרך אמת מלא מוסר השכל ודבריו כלפידי אש בוערים זי"ע. ובספר לקוטי יקרים נדפסו דרושיו היקרים ושם כתב שהיה גם בהיכלות הקדושים של האשל הגדול האלהי מו"ה דוב בער המגיד ממעזריטץ והקדוש אלהי מו"ה מנחם מענדל מפרימשלאן זי"ע:

[יב] הרב מו"ה (שרגא) פייבל הרב הגאון החסיד הצדיק המפורסם אבד"ק מאקווע ודק"ק גריצע. תלמיד הרב הגדול ח"ק מוהר"ש בונם זצ"ל מפרשיסחא. ותלמיד מובהק של הרב הגדול ח"ק מו"ה יצחק מווארקי זצ"ל. והובא בשו"ת חמדת שלמה חלק אה"ע סי' ח':

[יג] הרב מו"ה (אפרים) פישל הוא הגאון הגדול מופת הדור אבן יקרה מתושבי העיר טיקטין בזמן הגאון מו"ה אשר קמץ אב"ד דשם. ושקיל וטרי עמו בענינים עמוקים כל ימי שבת הגאון ר' אשר בטיקטין. ואחרי אשר נתקבל הגאון מוהר"א לאב"ד ור"מ בק"ק ווישעגראד שמו ראשי העדה טיקטין את המשרה על שכמו לאב"ד ור"ם בעירו. והיה אצלו תורה וגדולה במקום אחד כי הון ועושר היה בביתו ושם מנוחתו כבוד:

[יד] הרב מו"ה (אפרים) פישל לאדמור גאון מפורסם בדורו פרנס דד' ארצות (אחי הגאון מו"ה זכריה מענדל אבד"ק בעלז בעל באר היטב). בני הגאון המפורסם בדורו מקובל אלהי איש מופת מו"ה אריה ליב אבד"ק קראקא הנודע בשמו הקדוש הנכער רבי ר' ליב. בהגאון מו"ה זכריה מענדל הנקרא בימיו זכריה הנביא. והגאון ר' פישל הנזכר .יה חתן הגאון המפורסם מו"ה יעקב מפוזנא בהגאון אלהי מו"ה יצחק מפוזנא רבו של המג"א ז"ל. זי"ע:

[טו] הרב מו"ה פישל אבד"ק לבוב [עיין מו"ה אריה ליב אבד"ק קראקא]:

[טז] הרב מו"ה (אפרים) פישל מסטריקאוו הוא הקדוש. ושמענו מקדושתו ופרישותו. תלמיד הגאון אלהי מו"ה דוב בער המגיד ממעזריטץ זצ"ל. ותלמיד מובהק להני קדושי עליונים ה"ר עוזיאל מייזלש זצ"ל וה"ר אלימלך זצ"ל מליזענסק. והרב הגדול ח"ק מו"ה שמחה בונם מפרשיסחא נסע אליו לפרקים להתבשם מקדושתו. והגאון האמתי הצדיק המפורסם מופת דורנו מו"ה אברהם ז"ל אבד"ק משעבנאווע היה תלמידו ולקח לקח מפיו הקדוש:

[יז] הרב מו"ה פישל הגאון המפורסם אבד"ק שנאדווע. בזמן הגאון בעל חמדת שלמה. ושקיל וטרי בהדיה בתשובותיו:

[יח] הרב מו"ה פישל רב גדול בתורה אבד"ק ביאה והגליל. בזמן הגאון בעל נו"ב. ושקיל וטרי בהדיה:

[יט] הרב מו"ה פנחס קאצינעלינבוגן גאון גדול ומפורסם בדורו אבד"ק לייפניק ושאר קהלות. בי הגאון המפורסם בדורו

בדורו מו"ה משה אב"ד דמדינת אנשבאך. והוא אחי הגאונים מו"ה נפתלי הירש ק"ב ומו"ה אליעזר ק"ב. ומצאתי שהגאון הנזכר נולד בשנת תכ"א והאריך ימים למעלה משנת תק"ד ונמצא ממנו באוקספארט עשרה חבורים בכ"י. והם א' הערה על תקוני התשובה. ב' יש מנחילין צוואתו לזרעו אחריו קורותיו וק׳רות בני משפחתו ושאר גדולי ישראל. ג' חדושים על התורה, ד' דרושים ע"ד הפלפול והפשט. ה' שמות תנאים ואמוראים וחדושים. ו' לקוטי במושות בזקנותו חדושים על התלמוד. ז' פנקס חלוקי דרבנן. ח' צורת הבית. ט' וי"ד שני קובצים גדולים שו"ת. ומאחיו הגאון מו"ה נפתלי הירש. א' קובץ גדול שו"ת בכ"י עצמו. ב' חדושים ושו"ת הרבה בתוך כתבי אחיו. ומאחיו הגאון מו"ה אליעזר. א' חדושים על התלמוד. ב' שו"ת והמה יחד עם ספרי אחיו ואביו. ומבנו הגאון מו"ה יעקב אבד"ק איטענגין נמצא חמשה קובצים גדולים חדושי הלכות ודינים ומלבד זה הרבה חדושים מצורף לכתבי אביו הרבה חדושים על התורה ודרושים. ומאביו הגאון מו"ה משה. א' חדושי הלכות. ב' שו"ת הרבה ברבים בין כתבי בניו. מזקינו אבי אמו הגאון מו"ה אליעזר היילפרין אבד"ק מעזריטש. א' שיח הסעודה כ"י עצמו על סיומי מסכתות התלמוד. ב' שו"ת ופסקים. ג' חדושים על התלמוד. ד' דרושים והספדים. ה' חדושים על התורה בדרך פלפול. ומלבד זה באו דבריהם בתוך ספרי שארי גדולי ישראל בימיהם ואחריהם מגדולי משפחתם. ע"כ מצאתי:

[כ] הרב מו"ה פנחס אריה הרב הגדול הצדיק הרי"ר רסם חסידא ופרישא אבד"ק טורקא. עמית׳ וחבירו של הרב חסידא קדישא מו"ה יהודה צבי אבד"ק ראדזילא. חיבר ס' חשב האפוד על התורה:

[כא] הרב מו"ה פנחס הקדוש הי"ד בן הגאון המפורסם בדורו מו"ה משה אבד"ק העלמא בהגאון מו"ה מאיר וואהל אבד"ק בריסק דליטא. ונכד להגאון איש אלהים קדוש מו"ה פנחס הלוי הורוויץ גיסו של רבינו הרמ"א ז"ל. והיה נקרא ע"ש זקנו הגאון הנזכר. ומצאתי בשם ס' יש מנחילין סיבת הענין שנתפס והוא להיות שנתפס גנב אחד שגנב מבית תפלתם כלים הנצרכים לעבודתם ואמר הגנב שמכרם ליהודי אחד ואינו יודע שמו רק יכירהו כאשר יראה אותו והיתה הפקודה שיעמידו הגנב לפני פתח בהכ"נ ועל מי אשר יגיד הגנב יוליכוהו לבית הסוהר. וה"ר פנחס הנזכר היה דרכו להיות מתנהג בחסידות ועוסק בתורה ביום ולילה והיה ממש כל היום בבהכ"נ לבוש בטלית ותפילין ועוסק בתורה ומן השמים נגזרה הגזירה שראהו הגנב יוצא מבהכ"נ ואמר עליו שהוא הקונה ותפסוהו וקשרוהו בשלשלאות להוליכו לבית המשפט ובדרך ניצל ונמלט מהשלשלאות ושומרים וברח ורץ כמה שעות בלילה עד אשר נפל מרוב יגיעה ועיפות וחשב שהלך למרחוק הלבח משומריו ובעוה"ר הלך בדרך עקלקלות וחזר סובב סובב עד אשר נפל קרוב למקום השומרים כי היה הגזירה מן השמים. גם הודיעו לו מקודם זה מן השמים ע"י חלום אמת ומכח נבואה שראה בחלום שבא אליו אביו הגאון אחר מותו ואמר אליו כי כאשר בא לפני ב"ד של מעלה יצא נקי בדין אמרו לו כאשר כי יש לך ארבעה בנים כולם חכמים עליך להפריש ולייחד אחד מהם שיהיה נשרף על קדושת שמו הגדול ית"ש בחרתי בך שאתה הצעיר ואין אתה מטופל בבנים כמותם ובכך באתי להגיד לך למען תדע להכין עצמך על זה ומאז היה מרגיל עצמו לנסות לשרוף אצבעותיו מן הנר להרגיל עצמו לעמוד ולסבול. ואיש אחד שהיה חבירו שראהו רגיל לשרוף אצבעותיו שאלוהו ע"ז מדוע ולמה עושה ככה והוא השיבו לסבת החלום הזה. וכן נתקיים דבר החלום ונשרף י"ט אייר ביום ש"ק שהיה באותו יום מענין הפרשה פ' אמור מקרא שכתוב ונקדשתי בתוך בני ישראל וגו' בשנת תל"ו. ובו ביום היה מצוה לביתו בפני איש שיכתבו דבריו ואח"כ בקש מראשי ועד ע"י השתדלן שישימו עיניהם לטובת אשתו שהיתה אלמנה רכה וענוגה להשיאה לפי כבודה וכן קיימו ראשי העדה והשיאוה להגאון מו"ה ליב אבד"ק גלוגא ונשאר אחריו בן להר' פנחס הקדוש הנזכר גדול בתורה מו"ה משה אבד"ק עלקיש (ע"כ מלתתי):

[כב] הרב מו"ה פנחס הלוי הורוויץ הוא הגאון האמתי מאור הגולה שר התורה נזר הקודש עוקר הרי הרים בפלפולו אב"ד ור"מ דק"ק וויטקוב וק"ק לעכוויטש ואח"כ נתקבל לעיר רבתי עם ק"ק פ"פ דמיין תלמיד מובהק להאשל הגדול הגאון אלהי רשכבה"ה משוש דור ודור מו"ה דוב בער המגיד ממעזריטש נבג"מ. הרביץ תורה בישראל בקדושה ובטהרה והעמיד תלמידים גדולים בנגלה ובנסתר. והאיר עיני ישראל בחבוריו הטהורים והיקרים הלא המה הפלאה. שבת אחים. המקנה. ק"א. פנים יפות. נתיבות לשבת. גבעת פנחס גם כמה חבורים אשר הם בכתובים. ומתלמידיו הוא הגאון הצדיק ויסוד עולם מאור הגולה מהר"ם סופר זצ"ל:

הגאון העצום חסידא קדישא מו"ה פנחס הורוויץ הוא אחי הגאון הקדוש מוהר"ש שמעלקי הלוי זצ"ל אבד"ק ניקלשבורג. בני הגאון הצדיק קדוש עליון מו"ה צבי הירש אבד"ק טשארטקוב. בן הגאון החסיד קדוש עליון איש מופת מו"ה מאיר הלוי אבד"ק טיקטין והגליל. בהגאון הגדול המפורסם בדורו מו"ה שמואל שמעלקי הלוי אבד"ק טראני בהרב הגדול בדורו מו"ה יהושע האריך ז"ל. בהגאון הקדוש אלהי מו"ה פנחס הלוי הורוויץ זצ"ל גיסו של רבינו הרמ"א ז"ל אשר הובא בהקדמת ילקוט שמעוני. שהעיד עליו המקובל אלהי מו"ה ישראל סרוק שנשמתו היה נשמת ר"פ בן יאיר זכותם יגן עלינו. ובנו הוא הגאון החריף עוקר הרים מו"ה צבי הירש הלוי הורוויץ בעל מחנה לוי ולחמי תודה אשר אח"כ מילא מקום אביו בפפד"מ.

ונח נפשיה דר"ב שנת תקס"ב זי"ע:

ונכדו ידידי הרב המאוה"ג כו' מו"ה צבי הירש הלוי ז"ל ה"ה ספר לקוטי צבי בתוך מכתביו ששלח ליזה לשונו. ואא"ז הגאון מו"ה פנחס היה גאון ומקבל

וחסיד

גדול כאשר נודע מספריו הקדושים ולמד עם אחיו הגדול הרב מניקלשבורג זצ"ל והיה ביניהם אהבת דוד ויהונתן כאשר הביא בשבת אחים. ואדוני אבי סיפר לי הרבה מרוב קדושתו ופרישותו שאין לשער. ובנעוריו היה עני והחזיק אותו הגאון ה"ר מרדכי זאב זצ"ל הרב מלבוב שנתן לו מחצה משכר הרבנות. כך סיפר לנו בנו הגאון בעל ישועות יעקב. וכאשר נסע להרבנות דפפד"מ דרש בקלויז רבתי מבראד והיו כל חכמי הקלויז הגאונים וכאשר פתח פיו נעשו הכל כחרשים. ולבסוף שנותיו היה סומא. וסיפר לי אחד חסיד וירא ה' ששמע מפי הרב מעלקיש שהיה בפפד"מ שהביאו אליו הגבירים שני רופאים גדולים ולא רצה ליקח השסאהר רק מעין אחת ואמר עבור העוה"ז אין צורך רק עבור התורה ודי בעין אחת. וגם יש אצלי מכתב שכתב להגאון ה"ר דוד טעבלי מליסא שכבר דרש ברבים שלא ללמוד כו' (ותלמידו הגאון הקדוש מהר"ס סופר כצוואתו לבניו הולך בעקבותיו וכותב שם גם כן ובספרי רמ"ד אל תשלח יד כו' עיי"ש). ובקש שם מעמו שיכתוב להגאון מפוזנא שיבקש מחותנו הגאון בעל נו"ב שאל יצער להרב הקדוש מו"ה יחיאל מיכל זצ"ל מזלאטשוב. וז"ל כי אחי הגאון החסיד מו"ה שמעלקי זצ"ל מניקלשבורג העיד עליו שכל כוונותיו לשם שמים לכן אל יבטל אותו צדיק מעבודתו. ע"כ לשון הרב הנז':

[כג] הרב מו"ה פנחס אבד"ק פפד"מ
עיין [הלכה ברורה] בח"ב:

[כד] הרב מו"ה פנחס יצחק כ"ץ גאון גדול וחסיד מפורסם בדורו אבד"ק קרעמזיר. והוא בן הגאון החסיד נשיא ישראל מו"ה נפתלי הכהן הגדול אבד"ק פוזנא זצ"ל:

[כה] הרב מו"ה פנחס מקאריץ הרב הקדוש והטהור אור שבעת הימים נזר ישראל חסידא סבא קדישא. תלמיד מובהק של רבינו הקדוש הבעש"ט נבג"מ. ובסוף ספר נר ישראל מהמגיד הקדוש מקאזניץ נדפס ממנו כמה לקוטים נחמדים. וז"ל הרב נתיב מצותיך בחלק התורה שביל א' סי' י"ב כגון דא צריך להודיע לחברים אהובים מה שנדפס בסוף ס' נר ישראל לקוטים מהרב איש אלהים קדוש המאיר לארץ. הדפיסו שם דבר שקר משמו ולא יצאו דברים אלו מפיו הקדוש. כי כמה לקוטים בא לידינו ולא נמצא דברים אלו. ויש ת"י העתקה נעתק ממה שהיה ת"י הגאון הקדוש מו"ה צבי אלימלך זצ"ל בעל דרך פקודיך והוא היה מארי דעובדא ולא נמצא כזה. ואיזה לצים הדפיסו דברים של הבל. בדור הזה אין עוסקין בתורה כימים הראשונים כי עתה נתפשט יראה גדולה בין העולם ובימים הראשונים לא היה יראה כל כך לפיכך היו עוסקין בתורה יש קצת מקומות שלומדים שם אין יראה. אוי לאזנים שכך שומעות נשבע אני בחיי העולם שלא יצאו דברים אלו מפי הקדוש ר' פנחס שהיה תמיד אפוטרופוס לאורייתא ומזהיר ללמוד תורה לשמה כי הוא עיקר חיות האדם הישראלי כידוע לנו הנהגתו מתלמידיו ששימשו לפניו ודי בזה עכ"ל. ובספר חסד לאברהם נדפס ממנו אגרת מה ששלח להרב הגדול איש אלהים מו' ישעיה מדינאוויץ זצ"ל. והמה דברים העומדים ברומו של עולם ז"ע. [ועיין מו"ה יעקב שמשון משפיטיווקא]:

[כו] הרב מו"ה פנחס אבד"ק וולאדווע
עיין [ברית שלום] בח"ב:

[כז] הרב מו"ה פנחס רב גדול בתורה אבד"ק באסקוויץ. בימי הגאון בעל נו"ב. ושקיל וטרי בהדיה בתשובותיו:

[כח] הרב מו"ה פנחס הרב הדרשן המפורסם מ"מ דק"ק פאלאצק. חיבר כמה ספרים. מהם סדור תפלה עם פי' מגיד צדק. כתר תורה. שבט מיהודה. דרך המלך. אבן בוחן. ועוד חבורים. והוא היה מתלמידי הגר"א מווילנא ונפטר בשנת תקפ"ג:

[כט] הרב מו"ה פנחס מגניוועשאב הרב הגדול המפורסם בישראל חסידא קדישא צדיק יסוד עולם. נכד להגאון בעל פנים מאירות ז"ל. תלמיד מובהק של הרב הקדוש והטהור מו"ה אלימלך מליזענסק זצלה"ה. עמיתו וחבירו של הגאון קדוש ישראל המגיד מקאזניץ זצ"ל. וגם עליו האירו משמים להאיר על הארץ ללמד לבני ישראל את הדרך ילכו בה ולהשמיעם דברי אלהים חיים. והרב ח"ק מו"ה ראובן מדזארנאווצע מביא משמו ד"ת בספרו דודאים בשדה ע"ש:

[ל] הרב מו"ה פנחס אליהו מווילנא הרב המפורסם אי"א בעל מחבר ספר הברית ובספרו חותם א"ע בן איש צדיק וקדוש ר' מאיר ז"ל. וחיבר עוד ספרים שמזכירם בספרו הנ"ל והם. מצות טובים. מטמוני מסתרים. טעם עצו. ועזוב את אדמתו בק"ק קראקא שנת תקס"ב:

[לא] הרב מו"ה פנחס [עיין מו"ה הנך שיק]:

[לב] הרב מו"ה פנחס הלוי מאפטא רב גדול בתורה וחסיד קדוש צדיק יסוד עולם. בן הגאון חסידא קדישא מו"ה מאיר הלוי זצ"ל אבד"ק סטאבניץ ואפטא. וגם אליו רבים מישראל התקבצו ליקח תורה מפיו:

[לג] הרב מו"ה פסח עיין [קמח פסח] בח"ב:

[לד] הרב מו"ה פרץ הכהן רב חסיד וקדוש מגדולי תלמידיו של הגאון אלהי מו"ה יעקב יצחק זצ"ל הנודע בשמו הקדוש היהודי מפרשיסחא. עמיתו וחבירו של הרב הגדול והקדוש מוהר"ש בונם מפרשיסחא זי"ע:

[לה] הרב מו"ה פרץ בעל פאר הלכה
[עיין הרב דוב בעריש אשכנזי]:

[לו] הרב מו"ה פתחיה גאון גדול ומפורסם בדורו אבד"ק פפד"מ. בימי הגאונים הרב שב יעקב והרב כנסת יחזקאל וסיעתם. ועשה הגהות על ספר הכוונות להאר"י ז"ל שחבר מהר"ם טרינקי תלמיד מובהק של האר"י ז"ל. ונדפס בק"ק יעסניץ. ושם בהקדמה כותב אשר ההגהות הנזכרים נעשו בעת צרה בהיותו חבוש בבית האסורים בק"ק פרנקפורט כ"ג ימים:

[א] הרב מו"ה צבי אריה מאליק קדוש עליון ומקובל אלהי וצדיק יסוד עולם. תלמיד הרב הקדוש מו"ה יחיאל מיכל מזלאטשוב זצ"ל. ורבים מישראל התקבצו אליו לשמוע מפיו דברי אלהים חיים ולחסות בצל קדשו:

[ב] הרב מו"ה צבי אבד"ק אוביסאקא [עיין מו"ה אריה ליב בן הגאון חמדת צבי]:

[ג] הרב מו"ה צבי האלברשטאט עיין [ארץ צבי] בח"ב:

[ד] הרב מו"ה צבי יהושע הלוי הורוויץ הגאון הגדול החריף החסיד הקדוש המפורסם בדורו אבד"ק יעמניץ. טרייביטש פרוסניץ. טארני. בן הגאון החריף עוקר הרים נזה"ק מו"ה שמואל שמעלקי הלוי ז"ל אבד"ק ניקלשבורג. חתן דודו הגאון הקדוש מאור הגולה מו"ה פנחס הלוי ז"ל בעל הפלאה. והיא היה חותנו של הגאון החריף עוקר הרים מו"ה ברוך אבד"ק לייפניק. וגיסו הגאון בעל מתנה לוי ז"ל מביא בספרו הנזכר איזה חדושים ממנו. גם בספר הפלאה. והגאון בעל נו"ב מזכירו בתשובותיו במ"ת או"ח סי' ט"ו. והשאיר אחריו ברכה חידושים רבים ארבעה חיבורים גדולים ולא נדפס מעט מחידושיו. גם נדפס ממנו ספר סמיכת משה עה"ת:

[ה] הרב מו"ה צבי עיין [חמדת צבי. שכחת הרגלא] בח"ב:

[ו] הרב מו"ה צבי אביגדור הגאון אבד"ק מינקאטיש. בימי הגאון ר"מ סופר ושקיל וטרי בהדיה בתשובותיו:

[ז] הרב מו"ה צבי מנחם מענדל הרב הגדול צדיק יסוד עולם חסידא קדישא אבד"ק אניפאלי. והוא בן הרב החסיד המפורסם נזר הקודש מו"ה משולם זושא זצלה"ה מק"ק הנ"ל:

[ח] הרב מו"ה צבי אבד"ק לאקטיש [עיין מו"ה אריה ליב בן הגאון חמדת צבי]:

[ט] הרב מו"ה צבי מנחם מייזלש הרב הגאון הצדיק אבד"ק ע"ח. בן הגאון הצדיק המפורסם בדורו מו"ה יצחק מייזלש זצ"ל אבד"ק צאזמור ודק"ק ע"ח בעל מחבר זר זהב על ספר כרם שלמה מאחיו הקדוש הגאון מו"ה עוזיאל מייזלש זצ"ל. והוא מחותנו של הרב הקדוש מו"ה שלמה יהודה ליב מלענטשנע זצ"ל אשר בנו הרב הצדיק מו"ה יהושע מאוסטראווע זצ"ל היה חתן הרב הנזכר. ונדפס ממנו חיבור מתשובות וחידושים בשם זכרון צבי מנחם:

[י] הרב מו"ה צבי צאזמור [עיין הר' צבי הירש מזבארוז. וה"ר סענדר מרגלית וה"ר שלמה מפינטשוב]:

ק

[א] הרב מו"ה (יעקב) קאפיל הוא המאור הגדול המקובל הנורא האלהי מק"ק מעזריטש. בימי רבינו הבעש"ט חיבר ספרים יקרים ונוראים מאד. והם סידור קול יעקב. וספר שערי ג"ע. ועיין [שערי ג"ע] בח"ב:

[ב] הרב מו"ה (יעקב) קאפיל גאון גדול ומפורסם בדורו אב"ד ור"מ דק"ק מערבויא והגלילות בימי הגאון מהר"ם סופר. החזיק ישיבה גדולה והיו לו תלמידים למאות והשאיר אחריו ברכה חבור על כל הש"ס נקוב בשם חדושי יעב"ץ. ונדפס על מסכת חולין בק"ק פרעסבורג עפ"י הסכמת הגאון מהר"ם סופר. ונזכר בתשובות חתם סופר חלק יו"ד סי' קנ"ז:

[ג] הרב מו"ה (יעקב) קאפיל רב חסיד וקדוש חד מבני היכלא קדישא של רבינו הבעש"ט נבג"ם. והוא אבי הרב הגדול ח"ק מו"ה מנחם מענדל מקאסוב זצ"ל ה"ה ספר אהבת שלום על התורה:

[ד] הרב מו"ה קהת מווערש הרב הגדול בוצינא קדישא חסידא ופרישא. תלמיד רבינו הקדוש הבעש"ט נבג"מ. ותלמיד מובהק של הרב הגדול עיר וקדיש מו"ה ליב בן שרה ז"ל. והוא רבו של הרב ח"ק מו"ה אורי פייבל מדאבנקי ה"ה אור החכמה עה"ת:

[ה] הרב מו"ה קים קדיש במו"ה קים קדיש עיין [מאמר קדישין] בח"ב:

[ו] הרב מו"ה קויפמאן כ"ץ הרב המובהק המפורסם בדורו אבד"ק זולצבאך. מזכירו הגאון מוהרז"ך בספר בגדי כהונה אשר לו חלק אה"ע סי' כ"ח:

[ז] הרב מו"ה קלונימוס קלמן הגאון הגדול והמובהק המפורסם בדורו אבד"ק ביאליסטאק. אחי הגאון המובהק מו"ה אברהם יקותיאל זלמן ז"ל בעל זרע אברהם על הספרי. והובאו דבריו שם בהספר הנזכר:

[ח] הרב מו"ה קלונימוס קלמן מקראקא הרב הגדול המפורסם בישראל חסידא קדישא צדיק יסוד עולם. תלמיד הרב הקדוש מו"ה אלימלך מליזענסק זצ"ל. ותלמיד מובהק של הרב הקדוש מו"ה יעקב יצחק הלוי מלובלין זצ"ל. חיבר ספר מאור ושמש על התורה:

[ט] הרב מו"ה קלמן מצאוזים הרב המאור הגדול הצדיק המפורסם בימי הרי"א זצ"ל

ז"ל מווילנא . ונכדו הוא הגאון מו"ה נחום מ"צ דק"ק הנ"ל שחיבר ס' תוספת בכורים באור על התוספתות סדר זרעים ומועד והשאר לא הספיק לגומרו . כי לקח אותו אלהים .

ר

[א] הרב מו"ה ראובן הלוי הורוויץ הרב הגאון צדיק יסוד עולם חסידא קדישא אבד"ק דזארנאוועץ תלמיד הר' הקדוש והטהור מו"ה אלימלך זצלה"ה מליזענסק זי"ע, השאיר אחריו ברכה כתבים רבים ספרי שו"ת ומפרשים על ש"ס ופוסקים, חה איזה שנים אשר נדפס ממנו ס' דודאים בשדה על התורה בדרך פרד"ס . והוא מחותנו של הרב ח"ק מו"ה ישכר בער מראדשיץ ז"ל אשר בנו הרב הצדיק מו"ה ישראל יצחק ז"ל שמנוחתו בפה ווארשא היה חתנו :

[ב] הרב מו"ה ראובן חדידא חבירו של מהרח"ש ז"ל [עיין ה"ר יעקב רוביו] :

[ג] הרב מו"ה ראובן הגאון המפורסם אבד"ק וועסברין, בימי הגאון בעל נודע ביהודה ומזכירו בתשובותיו במ"ת חו"מ סי' כ"ח :

[ד] הרב מו"ה ראובן כהנא עיין [ילקוט ראובני, עונג שבת, דבר שבקדושה] בח"ב :

[ה] הרב מו"ה ראובן שמעון גאון מפורסם בדורו אב"ד ור"מ דק"ק דארמשטאט, בימי הגאונים הרב או"ת והרב נו"ב וסיעתם :

[ו] הרב מו"ה ראובן רב גדול בתורה אבד"ק מיצק בימי הגרע"א, ושקיל וטרי בהדיה בתשובותיו :

[ז] הרב מו"ה רפאל חיים בנימין פרץ עיין [אבני שוהם] בח"ב :

[ח] הרב מו"ה רפאל הגאון המפורסם בכ"ורו, בן הגאון עמוד ההוראה בעל חלקת מחוקק ז"ל התן הרב המופלג מו"ה אייזק אבד"ק וועגראב, והוא הוציא לאור את חיבור אביו הגאון ז"ל בתוספת ביאורים לדברי אביו המחבר ז"ל ומ"מ הספרים שהביא ברמז, ונכדו הוא הגאון בעל תוספת שבת ז"ל :

[ט] הרב מו"ה רפאל דוד מזרחי עיין [צעיר רודם] בח"ב :

[י] הרב מו"ה רפאל פנחס דישונורה הרב הכולל אבד"ק אזמיר . הובאו תשובותיו בס' צפיחת בדבש נידון טלטול מטבע בשבת :

[יא] הרב מו"ה רפאל עיין [זכיתת . מרפא לנפש] בח"ב :

[יב] הרב מו"ה רפאל בערשטער קדוש עליון וצדיק יסוד עולם, חד מבני היכלא קדישא של רבינו הבעש"ט נבג"מ :

[יג] הרב מו"ה רפאל אשכנזי ס"ט אבד"ק אזמיר [עיין מו"ה יהודה אשכנזי] :

[יד] הרב מו"ה רפאל מק"ק פייזר עיין [גולות תחתיות] בח"ב :

ש

[א] הרב מו"ה שאול וואהל הוא הגאון השר והמפסר המפורסם בכל קצוי ארץ ואיים רחוקים צדיק ועניו, בן הגאון הגדול מו"ה שמואל יודא קאצינעלינבוגן מינץ אבד"ק פאדווה בעה"מ שנים עשר דרשות מהר"י מינץ . בהגאון רשכב"ה מרן מהר"ם פאדווה ז"ל, והאדם הזה מוהר"ש וואהל נוסף על הכמתו בתורה הי' ג"כ שר ומפסר ושליט בזמנו, ולא לבד כי היה המשרה בידו למשול על עם ישראל המפוזרים במלכות פולין רק נתפשטה ממשלתו גם על הלאומים אשר לא מבני ישראל המה, והיה חשוב וספון אצל המלכים והדוכסים והשרים יוצא ונכנם בחצריהם . ועצתו כאשר ישאל איש בדבר אלהים . ומספרים עוד כי על פי הבחירה משרי עם פולין נבחר למלך על עם פולין, אבל הכיר וראה כי לא תהי' תקומה למלכתו מצד המקנאים בו. העביר מקודם את הגזירות הרעות אשר היו תלוים ומתוחים על עם ישראל, ואח"כ הסיר המשרה מעל שכמו מכל וכל ולא נמשכה מלכותו רק לילה אחת. וסיבת הדבר איך שבא השר הגאון הנ' מאיטאליא לפולין ראיתי כתוב כי כך היה המעשה, הגאון מו"ה שמואל יודא ק"ב ואביו הגאון מהר"ם פאדוות היה להם מו"מ של הלכה עם גאוני פולין הרש"ל והרמ"א ומהר"ם לובלין ז"ל. והיתה הורתם זסדר למודם חביב וחשוב למאוד אצל שרי התורה מרבני איטאליא לכן נכסף ההב ר"ש הנזכר לילך למדינת פולין ללמוד תורה בישיבות הגדולות של הרבנים הגדולים שמה. והגאון הגדול מו"ה פנחס ז"ל אבד"ק לייפניק ודק"ק באסקוויץ ושאר ק"ק בן הגאון הגדול מו"ה משה אב"ד דמדינת אנשבאך נין ונכד להגאון השר הנ' כתב בספרו יש מנחילין גחלת אבי זקינו הגאון השר ז"ל. וכתב שם ז"ל, הגאון המפורסם מו"ה מאיר פאדווה ז"ל אשר היה בימי הגאונים הרב

בית

בית יוסף ומהרש"ל ומהר"מ איסרליש כנראה בתשובות מהרמ"א סי' ס"ח תשובה קטנה בכמותה וגדולה באיכותה שהורה דרך לפניו והיו קרובים שכתב אליו שארי האלהי מהר"ם וכו' אשר חברת להשיג על פסק הגאון קארו הטבת לעשות כי מצאת פירכא על כל דבריו אך הארכת יותר מדאי לכתוב דרך ואין לזמר כו' עיי"ש. וגם בנו הגאון מו"ה שמואל יודא פאדוות היה מריץ תשובותיו עם מהרמ"א ומהרש"ל כנראה בתשובותיהם (עיין רש"ל סיכני ו' ח' כ"ה וברמ"א סימני כ"ג מ"ח ס"ט קכ"ד קכ"ו קכ"ז קכ"ח קכ"ט) ובנו של הגאון מוהר"ש יודא הי' הנגיד מפורסם מו"ה שאול וואהל זצ"ל. והוא מורגל וידוע בפי היודעים שע"ל שם המעשה שהי' נבחר למלך במדינת פולין והי' לו כל הדעות של השרים במדינה שהוא יהי' הנבחר למלך (שקורין בל"א וואהל) לכך נקרא בשם הכינוי וואהל וכאשר שמעתי מפי אאמו"ר זצ"ל שהמעשה כך הי' אחר שהיה חביב מאוד בעיני השרים הגדולים וחשוב מאוד בעיניהם כאשר אכתוב אחר זה מאין בא לו החשיבות. והיה חכם גדול, וכאשר מת המלך פולין שהיה בימים ההם ודרך השרים הגדולים כאשר עושים הוועד להקים להם מלך בו ביום בחק ולא יעבור וכאשר הגיע אותו יום ונחתו לדעות לא היו יכולין להשוות עצמן לאמר מי ימלוך זה אמר בכה וזה אמר בכה עד לעת ערב. והיו רואים שלא יהיה אפשר בידם לגמור דבר הקבוע להם בו ביום להקים איזה מלך וכדי שלא לעבור חוק וגזירה שלהם ולא יעברו אותו מבלי התמנות עליהם מלך. לזה הסכימו כל השרים והשוו דעתם ועצתם שיהיה הנגיד מו"ה שאול וואהל ז"ל מלך לפי שעה על אותו היום וכל הלילה בכדי שבזה יקויים החק ולא יעבור אחרי אשר הקימו מלך אחד לפי השעה וכן הוה והמליכו אותו לפי השעה ואמרו לו בלשונם יחי אדונינו המלך והיה מלך כל אותו הלילה ונהגו בו כל תכסיסי מלכות, ושמעתי מפה רבינו הקדוש אאמ"ו שהיו מוסרים לו כל אותם הכתבים האותם למלכות וכל המולך כותב באותו הספר איזה תקנות כפי חכמתו והיה הנגיד מו"ה שאול וואהל זצ"ל כותב בו כמה תקנות וחריות לטובת היהודים, והגיד כאאמ"ו זצ"ל איזה מהם אשר היה יודע אותם אך אני שכחתים רק א"ת מהם ידעתי שכתב בחריות שהרוצח הממית יהודי ידון הרוצח כאלו הרג איזה שר שהוא מזרע המלוכה ולא יקחו כופר לנפש רוצח כי אם נקם ינקם נפש תחת נפש, מה שאין הדין כן בהורג איש נכרי אחר שאינו מזרע החשובים הנקראים פריצים במדינת פולין, ולמחרתו השוו דעתם והקימו איזה מלך אשר השוו דעתם. וכדי להיות הדברים האלה למשמרת לדורות לא אמנע ואחשוך מלכתוב איך בא לו כל החשיבות בעיני כל השרים במדינת פולין בפרט בהיות אביו הגאון מוהר"י זצ"ל יושב לאב בית דין בפאדווה ובווינציאה שהוא באיטאליא, וכאשר שמעתי מפי אאמ"ו רבינו הקדוש ז"ל המעשה כך היה. שזה הנגיד מהר"ש וואהל בבחרותו בחיי אביו היה חושק נפשו ליסע למדינות אחרות ועזב בית אביו הגאון מוהרש"י פאדווה זצ"ל והלך ממדינה למדינה ומעיר לעיר עד שבא לק"ק בריסק דליטא ונשא שם אשה וגם הי' מחיה עצמו בדוחק, ובאותן הימים נשא לבו של השר הגדול ראדזוויל שהיה משנה למלך ועשיר גדול וחשקה נפשו לראות את שארי המדינות כדרך השרים הגדולים שנפשם חשקה בכך לראות הנהגות ואופנין של מדינות הקרובות והרחוקות והיה השר ההוא נוסע ממדינה למדינה עד שרבתה עליו הוצאות מרובות ואזלה פרוטה מן הכיס ולא ידע בדת מה לעשות כי לא הי' רוצה להתבזות נגד שארי שרי המדינות וללוות מהם כי לא היה רוצה לגלות נגד שרי המדינות מי הוא ושהוא השר הגדול ראדזוויל הנ"ל ונזדמן הדבר שבא לק"ק פאדווה וחשב בלבו שילך אצל הרב של אותו מקום וגלה עצמו לפניו להראות לו האות אמת שהוא אותו השר הגדול במדינת פולין בכדי שיהיה לוה ממנו בשעת דוחקו כי כן דרך גדולי השרים בפולין שהם מקרבים את היהודים החכמים ללוות מהם וביותר להרבנים שבמקומותיהן, וביותר שאת היו היהודים באותן הימים חשובים מאוד ואהובים בעיני השרים, וכן הוה שבא השר הגדול ראדזוויל הנ"ל להרב שמואל יודא פאדוות זצ"ל וגלה א"ע בכבודו לפניו ושהוא צורך שעה ושעת הדחק שיהא מלוה לו לצרכו. והרב הנ"ל ז"ל היה מלוה לו כפי צרכו ומילא את שאלתו אשר שאל מאתו. ואמר לו השר אמור לי מה גמול אגמול לך לשלם לך הטיבה מול הטיבה מלבד תשלומי המעות אשר הוא עלי לחובה, והשיבו בתחילה אני מבקש שתהיה טוב ומטיב להיהודים אשר הם תחת ממשלתך. וזאת שנית באשר שיש לי בן א' ושמו שאול והוא דר בק"ק בריסק והי' הטוב התוא אשר אתה רוצה להטיב עמי תעשה לבני הנ"ל, ומיד כתב אותו השר לעצמו שם בנו ושם מקומו להיות לפניו לזכרון לקיים דבריו ולהטיב עם בנו הנ"ל. ויהי כאשר בא לביתו ואל מקומו בשלום מיד היה שואל ודורש אחר האיש שאול שהוא בנו של הרב מוהרש"י. וכאשר בא לפניו ראה השר שהוא חכם גדול אז קרבהו בכל מיני קרבות והטיב עמו בכל מיני טובות וגם היה מהללו ומשבחו לפני שאר השרים עד שהיה מגדלו ומהבבו מאוד והיה חביב וגדול בעיני השרים עד שנשא חן בעיניהם עד שהגיע ביום הוועד הנ"ל שלא היו יכולים להשוות דעתם על מלך אחד וכדי שלא יעבור אותו היום בבל תאחר כנ"ל הסכימו כל השרים מדעתם שיהיה האיש שאול למלך עליהם לפי שעה וקראוהו בשם שאול וואהל. כלומר שנבחר למלך כנ"ל, כ"ז שמעתי מפי רבינו הקדוש אאמ"ו זצ"ל עכ"ל ס' יש מנחילין כ"י הנזכר:

וזה לשון הגאון המפורסם מופת הדור מו"ה יעקב מאיר פאדווה אבד"ק בריסק דליטא זצ"ל. ההלכות וקורות ראש גזע משפחתי הגאון והשר מו"ה שאול וואהל זי"ע. לספר בפרוטרוט גלגולי המאורעות איך סבבו עליו, זאת לא אוכל. נהירנא בד הוינא טליא ראיתי אצל אדוני אבי הרב הג' מו"ה חיים ז"ל פינקס ישן נושן שם הי' מפורש באריכות אך ברבות הזמנים וסיבות השריפות ר"ל אשר עבר על עיר בריסק נאבד הספר ההוא חבל על דאבדין. אולם את אשר ידעתי באמירת סדר השתלשלות היוחסין ומקצת קורות ערך השר הנז' אגידה. השר ההוא היה בן הגאון מו"ה שמואל יודא קאצינעלינבוגן מינץ בעל מחבר ס' שנים עשר דרשות להר"י מינץ והגאון מוהרש"י הנזכר הוא בן הגאון מהר"מ פאדווה בעל מחבר שו"ת מהר"ם פאדווה. ובהיות מהר"ש וואהל בילדותו שלחו אביו להישיבות דפ"ק בריסק ללמוד תורה נגשא מהר"ש וואהל פה אשה מגדולי יחוסי העיר. בעת ההיא נסע מושל המדינה הזאת לשוט בארצות הרחוקים ובא למדינת איטאליא ואפס הכסף אצל המושל והלוה הגאון מוהר"ם פאדווה סך מסוים למושל ההוא שיחזיר לנכדו בבריסק ונתן לו לאות אנדרוטי של נכדו מהר"ש הנז' ובבוא השר לביתו אמר להביא האיש שאול הנז' לפניו והכירו ומסר לו מכתב הוריו והשיב לו המעות ודבר עמו בעניני חכמות וכל מדעים ומצא אותו מלוא דבר בכפלים ונשא חן בעיניו ויעלהו מעלה מעלה ויהי' הולך וגדול עד אשר פעם אחת נבחר לשבת על כסא מלוכה ולשלוט ולעצור. אולם הצדיק הזה מיאן להכיל עליו מרהבת כזו זמן רב וכתב בספר חוקה איזה דברים טובים על עמו והשיב אחור ידיו מלאחוז בעול הממשלה. כך מקובלני מבית אבי אבא מזקני הגאונים נשמתם

עדן

עדן. ולהשר ההוא היו כמה בנים נודעים לשם. האחד הגאון מו"ה מאיר בשם אביו זקנו שהי' אבד"ק בריסק וממנו מסתעף משפחתי. השני הגאון מו"ה אברשקא שהיה אב"ד בהקלוז פ"ק ובק"ק לבוב וגם שארי בניו היו גאונים. השר ההוא נתגדל בעושר ובשם טוב ובלה ימיו פ"ק בריסק. וזוכר אני שקראתי העתקה שניה משנת שע"ז מהצוואה שהניח השר הגאון הנז' ותוכו היה מלא דברי מוסר לבניו שילכו בדרך ה' וממנו ילמדו ויעשו הגם שהי' תקיף בממשלה בכל זאת לא הרע לאדם אחד והי' תמיד מעביר על מדותיו עכ"ל: וז"ל הגאון המובהק מאור הגולה מו"ה אפרים זלמן מרגליות מבראד בספרו מעלות היוחסין כ"י וז"ל.

אא"ז הגאון מו"ה מאיר קאצינעלינבוגן הנקרא ר"מ פאדווה היה רב באיטאליא וגדול בכל הארץ ההיא ושם לו בקרית חוצות בספרד ואשכנז ופולין והכל היו מריצים דבריהם אליו, והי' חתן הגאון מו"ה אברהם מינץ בן הגאון מו"ה יהודה מינץ אשר הגאון מו"ה אליהו מזרחי מכבדו ומנשאו בספרו שו"ת מים עמוקים וכן שאר גאוני ארץ מנשאים אותו ביתר שאת. ומשכן כבוד מהר"י מינץ היה בעיר פאדווה. ובשנת פטירתו נלכדה העיר והיתה לשלל ונאבדו ספריו ופסקיו רק ט"ז פסקים נשארו ולקחם חתן בנו הגאון ר"מ פאדווה והדפיס אותם בווינציאה שנת שי"ג. הגאון מוהר"ם נפטר שנת שכ"ה כמ"ש בס' שם הגדולים. עוד כתב שם שהיה חבירו של הגאון מו"ה שכנא מלובלין חמיו של רבינו הרמ"א ושניהם היו תלמידי הגאון מו"ה יעקב פאלאק ז"ל, אמנם לא ידעתי מאין לו זאת אדרבא מהקדמת מהר"מ פאדווה לתשובותיו גם בשאר מקומות בספרו משמע שהיה תלמידו של חמיו זקינו מהר"ם מינץ ולא תלמידו של מהר"י פאלאק ולא חבירו של הגאון מו"ה שכנא. הגאון מו"ה שמואל יודא ז"ל בן ר"מ פאדווה הי' לו בן חכם גדול בכל החכמות יפה עינים וטוב רואי ושלחו אביו בבחרותו למדינת פולין ונתגדל שמה בכבוד וגדולה ביתר שאת ויצא שמו שמה בכל הארץ. השר ר' שאול וואהל ז"ל. ואבותינו ספרו לנו כי נתגלגל הדבר ע"י שר אחד גדול ממדינת פולין הקרוב למלכות ששלח את בנו לארץ לועז ללמוד שמה בבית הספר ובמשך הזמן כלה כל הממון שהביא להוצאותיו והגיע לחסר כל עד שנחלה חולי גדול ומסוכן מאוד אשר אין דן דינו למזור ואין מאסף אותו הביתה, ולהיות כי שמע אשר הגאון מוהרש"י אבי השר ר' שאול הנז' שהוא מטיב לכל הולך אצלו, שלח גם הוא אליו וחילה פניו להטיב גם אתו להיות כי אין לו מכיר, והגאון הנז' חמל עליו ויאספהו אל ביתו והשתדל ברפואות גופו ואחר שהבריא הלבישו מחלצות וגמל עמו טובות הרבה, אז גלה אוזן הרב מוהרש"י כי הוא ממדינת פולין בן שר גדול והוא מכובד מכל בית אביו והרב בחכמתו הכיר בתואר פניו ונועם דבריו כי אין שקר בימינו והלוה לו סך סוסים ויעש לו רכב ופרשים ובקש מן הרב ר"ש יודא כי ישלח את בנו עמו למדינת פולין ושמה יגמלהו טובה כגמול אשר גמל אתו, ונעתר למבוקשו להיות רצון בנו הי' גם כן ללכת שמה להסתופף בישיבות גדולי ישראל ממדינה זאת וכן עשה ונתגדל שמה בפולין מאוד ונעשה שר גדול בישראל, ויוצאי חלציו היו גדולי ישראל ומתיחסים אחריו לאמר שהם ניני הגאון השר ר' שאול וואהל. ומרגלא בפומי דאינשי לספר בענין זה ענינים שונים אכן אינני רוצה ליטפל בהם. הגאון השר ר' שאול וואהל הנז' הוליד את הגאון מו"ה מאיר אבד"ק בריסק שהי' חתן הגאת מו' פנחס הורוויץ ז"ל גיסו של הרמ"א. ובתשובות ב"ח החדשות תמצא תשובה שהשיב הב"ח להגאון מו"ת מאיר הנז'. והגאון מו"ה מאיר הנז' הוליד בן הוא הגאון מו"ה משה אבד"ק חעלמא שהי' חתן הפו"מ מו"ה בנימין בינש מפוזנא אבי הגאון ר' זכרי' מענדל, אביו של הגאון מו"ה ליב ז"ל אבד"ק קראקא. חמיו של הגאון בעל בית שמואל, כן כתוב בס' שער נפתלי בהקדמתו אשר חבר הגאון מו"ה נפתלי הירש לבית קאצינעלינבוגן אבד"ק פפד"א, וא"א זקני הרב הפרנס מו"ה מרדכי ר' ליבושס מזאלקווי חותנו של אבי זקני הגאון בעל תבואות שור הי' נכד להרב השר ר' שאול וואהל ולא נתברר לי אם מצד האב או מצד האם עכ"ל הגאון רא"ז מרגליות ז"ל בספרו הנזכר:

מי שלא ראה שאול וואהל עם בניו וחתניו ונכדיו וכל הדור ההוא ממשפחתו לא ראה כל ימיו תורה גדולה ועושר וכבוד וקרוב למלכות במקום אחד. כה יזכנו השם יתברך לראות בנים ובני בנים אמן:

[ב] **הרב מו"ה שאול** הגאון האמתי המפורסם בדורו נזר הקודש איש מופת אבד"ק לאמז ודק"ק וואין, נכד הגאון מאיר עיני ישראל מהר"ם לובלין זצ"ל, היבר ס' גבעת שאול שו"ת, ולשמע אוזן שמענו נפלאות מתורתו וקדושתו זי"ע, ובנו הוא הרב מו"ה פנחס זעליג אשר אח"כ מלא מקום אביו בק"ק לאמז:

[ג] **הרב מו"ה שאול ממעזבעז** רב חסיד וקדוש, מזכירו הרב הגאון ח"ק בעל דגל מחנה אפרים ומביא משמו דבר תורה עיי"ש:

[ד] **הרב מו"ה שאול קאצינעלינבוגן** הגאון הגדול הצדיק המפורסם, אחי הגאון הצדיק מו"ה ארי' ליב ק"ב אב"ד דק"ק בריסק ממשפחות המיוחסות שבישראל מגזע מהר"ם פאדווה ז"ל. ולבסוף ימיו קבע ישיבתו בק"ק ווילנא בימי הגר"א זצ"ל, ועשה קצת הגהות לש"ס ונדפסו שם בווילנא סביב הש"ס, ונח נפשיה שנת תקפ"ה ושם מנוחתו כבוד:

[ה] **הרב מו"ה שאול לאנדא** הגאון אבד"ק קראקא, בימי הגאון בעל חתם סופר ושקיל וטרי בהדיה בתשובותיו:

[ו] **הרב מו"ה שאול קאצינעלינבוגן** גאון גדול וחסיד ומפורסם מאוד בדורו אב"ד ור"מ דק"ק חעלמא ואח"כ נתקבל לק"ק פינטשוב, בן הגאון המפורסם בדורו מו"ה משה אבד"ק חעלמא. בהגאון הגדול בדורו מו"ה מאיר וואהל אבד"ק בריסק. בהגאון השר מו"ה שאול וואהל בהגאון הגדול מו"ה שמואל יהודה פאדווה בן מהר"ם פאדווה ז"ל, והגאון הנזכר הוא חתן הגאון הגדול מו"ה יעקב שור אבד"ק בריסק, ומחותנו של הגאון ר' נפתלי כ"ץ ז"ל אשר בנו הגאון ר'

ר' סעדי' ישעיה היה חתן רבי נפתלי הנזכר :

[ז] הרב מו"ה שאול גאון גדול ומפורסם בדורו אבד"ק פרשעדבארז בן הרב מו"ה שמואל ז"ל, בימי הגאונים מוהר"ח כהן ראפפארט ומוהר"י הורוויץ מהאמבורג, וראיתיו חתום בין הגאונים הגדולים שנתנו הדם על כל פועלי און מאמיני הש"צ ודתו שר"י. להבדילם ולהפרישם מתוך קהל הגולה והוא חתום שם רביעי :

[ח] הרב מו"ה שאול הוא הגאון הגדול החסיד המפורסם בדורו אב"ד ור"מ דק"ק האג, חתן הגאון הגדול בדורו מו"ה ליב אבד"ק אמשטרדם גיסו של הגאון החסיד מו"ה שאול אבד"ק הנ"ל, ויש לו תשובה בס' אור ישראל להגאון מו"ה ישראל ליפשיץ ז"ל, ושמענו נפלאות מהפלגת תורתו תנצב"ה:

[ט] הרב כמ' שאול מרגליות גאון מפורסם בדורו אבד"ק לובלין והגליל, בן הגאון החסיד מאור הגולה בעל מאיר נתיבים ז"ל, ומזכירו שם בספרו הנ"ל :

[י] הרב מו"ה שאול שיסקעס הרב הגאון הצדיק המפורסם בדורו מק"ק ווילנא, נכד הגאון החסיד המקובל אלהי מו"ה יודל אבד"ק קאוולי, חיבר ס' שביל הישר פי' על האלפסי ז"ל ועל מסכתות ברכות שבת עירובין נדפס, והוא אחי הגאון מו"ה מאיר שיסקעס, ומחותנו של הגאון מו"ה ארי' ליב אבד"ק פלאצק כי בנו הגאון מו"ה אברהם שיסקעס היה חתן מוהר"ל הנזכר, ונח נפשי' הרב שנת תקנ"ז תנצב"ה:

[יא] הרב מו"ה שאול עיין [עטרת שאול] בח"ב :

[יב] הרב מו"ה שבתי ראשקווער הרב הגדול חסידא קדישא ומקובל אלהי, תלמיד מובהק של הגאון אלהי מו"ה דוב בער המגיד ממעזריטש זצ"ל, חיבר סידור עם כוונות כדרך סידור המקובל ר' יעקב קאפיל נקוב בשם עליות העולמות :

[יג] הרב מו"ה שבתי סג"ל הורוויץ עיין [שפע טל] בח"ב :

[יד] הרב מו"ה שבתי שטרים הוא הרב המופלג המפורסם אחי הרב החסיד המקובל אלהי מו"ה יעקב שטרים, ומקום מולדתו הי' בק"ק שטרים ונתגדל שם על מבועי התורה והמצוה. אח"כ נסע לפראג והי' שם משורר בבהכ"נ, אף הוא אסף וליקט כל שמות הספרים מהגאונים אדירי התורה גדולי ישראל וכתבם על הספר בשם שפתי ישנים והדפיסו בחייו בק"ק אמשטרדם שנת ת"מ, ואח"כ תקע אהלו בעיר דיהרנפורט והקים לו שם בית הדפוס. גם חיבר חבור יקר לפרש דברי רבינו מאור הגולה רש"י ז"ל על התורה נקוב בשם שפתי חכמים מלוקט רבו מספר מנחת יהודה. ועוד מספרים אחרים עיין בהקדמת פירושו שפתי חכמים דפוס דיהרנפורט ונדפס צמיד אצל החומשים פירש"י ופירושו ש"ח כמה פעמים אין מספר ונתקבל בכל תפוצות ישראל, והיתה מנוחתו בק"ק דיהרנפורט שנת תע"ט תנצב"ה :

[טו] הרב מו"ה שבתי הגאון המפורסם בדורו אבד"ק קאלשין נכד הגאון מו"ה מאיר כ"ץ אבי הש"ך ז"ל. חיבר ספר מאיר נתיב חדושים והגהות על הש"ס ונדפסו הפעם בזיטאמיר אחר כל מסכת. ומנוחתו כבוד בק"ק שעדליץ :

[טז] הרב מו"ה שלום בוזאגלי הוא הגאון המובהק התייר הגדול חסידא קדישא מקובל אלהי וכבוד ה' מלא. המפורסם בדורו לאות ולמופת בימי הגאונים הרב כנסת יחזקאל והרב שב יעקב וסיעתם. ואור תורתו היתה זורחת בק"ק לאנדין. חיבר ספרים נוראים מאד והם מקדש מלך. כסא מלך. הדרת מלך. פני מלך. על הזוהר וזו"ח ותקונים. מלוקט מתורת האר"י ורח"ו ומהר"ם זכות ומשאר מקובלים המובהקים. גם עשה הקדמה להזוהר הקדוש ונדפסה באיזה דפוסים ומתואר שם בזה"ל. גברא רבא ויקירא, דמגליא כל טמירא, עמיה שרי נהורא.: כל מלתא רבתא לגבי דידיה זעירא. בדרישה ובחקירה. מפלפל בסברא. בקי בכל סתרי תורה. נכנס בעובי הקודה. ולו יש ברירה. לברור אוכל מתוך הפסולת כחמה ברה. תיקן אזנים לתורה. והגיה ספר הזוהר שחיבר הרשב"י בוצינא דנהורא. עפ"י הגהות האר"י בחבורה. שמסר למוהרח"ו ערוכה בכל ושמורה. להסיר המכשלה מתוך עם יפה וברה. ולהעמיד הדת על תלה כדמעיקרא, ה"ה הרב המובהק החכם השלם המקובל אלהי כמוהר"ר שלום בוזאגלי נ"י :

[יז] הרב מו"ה שלום הוא הגאון הגדול החסיד האמתי קדוש עליון מופת הדור אב"ד ור"מ דק"ק טיקטין והגליל. בן הגאון אלהי אור העולם מו"ה אליעזר רוקח אבד"ק אמשטרדם בעה"מ מעשה רוקח. ויש לו תשובה בס' תשובות שמואל להגאון מו"ה שמואל אבד"ק אמדור נכד הגאון בית שמואל ז"ל. ובניו המה הגאונים הגדולים מו"ה יהושע אבד"ק פינסק ומו"ה זונדל אבד"ק סאסוב :

[יח] הרב מו"ה שלום שכנא הרב הגדול חסידא קדישא צדיק יסוד עולם בן הרב הקדוש והטהור מו"ה אברהם המלאך זצ"ל. בהגאון אלהי מו"ה דוב בער המגיד ממעזריטש זצ"ל. ובספר חסד לאברהם מאביו הקדוש ז"ל נדפס שם הנהגות ישרות וסדר היום שהנהיג את אנ"ש ומתי סודו בימי חורפו. ובנו הוא הרב הקדוש והטהור מו"ה ישראל כרוזין זי"ע :

הרב

[יט] הרב מו"ה שלום אולמאן הגאון המפורסם אבד"ק לאנקענבאך בימי הגאון מהר"ם סופר ז"ל . ומזכירו בתשובותיו לחו"מ סי' י"א :

[כ] הרב מו"ה שלום גאון וחריף וחסיד מפורסם אבד"ק יארטשוב ודק"ק קאמינקי . תלמיד הני קדושי עליון ה"ר נפתלי מראפשיץ . וה"ר צבי הירש מרימנאב . וה"ר ישראל מריזון . וה"ר שלום מבעלז . זכר כלם לחיי עד :

[כא] הרב מו"ה שלום צבי הירש רוקח גאון גדול וחריף מאד ח"ק מפורסם בדורו אבד"ק קרעמניץ . והוא נכד להגאון אלהי מו"ה אליעזר רוקח אבד"ק אמשטרדם זי"ע :

[כב] הרב מו"ה שלום הוא הגאון החסיד מופת הדור המפורסם בישראל בוצינא קדישא צדיק יסוד עולם אב"ד דק"ק בעלז . והיה נין ונכד להגאון האלהי מו"ה אליעזר רוקח אבד"ק אמשטרדם ז"ל ומחותניו היו הגאונים הקדושים הרב מו"ה אברהם יהושע העשיל אבד"ק אפטא . וה"ר מאיר קריסטנפאלער אב"ד דק"ק בראד. וה"ר נפתלי צבי אב"ד דק"ק ראפשיץ ז"ל . והוא תלמיד מובהק של הני קדושי עליון הרב מו"ה אורי מסטרעליסק . והרב מו"ה שלמה לוצקער המגיד דק"ק סקאהל בעה"מ ס' דברת שלמה. גם הסתופף בצל קדושת הרב הגדול והקדוש מלובלין . וגם אליו התאספו רבים מישראל גדולי עולם לשמוע מפיו דברי אלהים חיים ולחסות בצל קדושתו. ומגדולי תלמידיו היה הגאון ח"ק מו"ה שלום מקאמינקי ז"ל . גם קדוש ישראל הצדיק מו"ה שמעון יעריסלאווער לעת זקנותו היה מסתופף בצל קדשו ולקח לקח מפיו . זי"ע :

[כג] הרב מו"ה שלום יוסף מריזון קדוש יאמר לו . בן הרב הגדול קדוש ישראל מו"ה ישראל מריזון . ונתבקש בישיבה של מעלה בימי עלומיו . תנצב"ה :

[כד] הרב מו"ה שלמה שפירא הגאון הגדול והקדוש . בן הגאון הגדול מו"ה נתן שפירא איש אלהים בעל מגלה עמוקות . והוא סידר הספר הנזכר ממר אביו זצ"ל ושם עליו נוספות רבות והקדים לו הקדמה יקרה . היה אבד"ק סטנאב ושם קידש את השם בגזירת ת"ח בעודנו צעיר לימים. ורבינו הש"ך ז"ל בהקדמה לקינותיו על הגזירה ההיא מזכירו שם לברכה ולתהלה . וז"ל הטהור שארי הגאון הגדול מו"ה שלמה ר"מ ואב"ד בק"ק סטנאב יניק וחכים דבריו בוקעים רקיעים ותהום נוקבות . בן הגאון הגדול מו"ה נתן שפירא איש אלהים מפיו יהלכו כידודי אש שלהבת וכו' :

[כה] הרב מו"ה שלמה דוב גאון גדול ומפורסם בדורו ארי שבחבורה עוקר הרים בפלפולו אב"ד ור"מ דק"ק גלוגא. בזמן הגאונים הרב או"ת והרב נו"ב וסיעתם. ותשובותיו מובאות בסוף קונטרס צלעות הבית להגאון ר' מאיר פוזנער . ובס' אור ישראל להגאון מו"ה ישראל ליפשיץ אבד"ק קלובא. והוא בן הגאון הגדול בדורו מו"ה צבי הירש אבד"ק האלברשטאט . ואחי הגאונים ה"ה נפתלי הירש אבד"ק קאוולי ודובנא רבתי . וה"ר שמחה אבד"ק לענטשנא ודק"ק דעסויא :

[כו] הרב מו"ה שלמה עיין [תפארת הקדש] בח"ב :

[כז] הרב מו"ה שלמה רב גדול בתורה אבד"ק נייטרא . בימי הגאון בעל חתם סופר ומזכירו בתשובותיו לאה"ע סי' ט' וסי' ע"ג :

[כח] הרב מו"ה שלמה מקארלין הוא הקדוש מופלג בקדושה ושמענו מקדושתו ופרישתו נפלאות . תלמיד הגאון אלהי מוהר"ד דוב בער המגיד ממעזריטש נבג"מ . ותלמיד מובהק של הרב הגדול קדוש עליון מו"ה אהרן מקארלין זצ"ל. ובעוה"ר נהרג באמצע תפלתו ע"י איש חיל אחד בעת המלחמה [וי"ה אמרו עליו שהיה משיח בן יוסף. זי"ע]:

[כט] הרב מו"ה שלמה אבד"ק זאחלין עיין [בנין שלמה] בח"ב :

[ל] הרב מו"ה שלמה יצחק היילפערין גאון מפורסם בדורו אבד"ק קארסטשוב בימי הגאון בעל נו"ב . ונדפסו תשובותיו בסוף תשובות הגאון ר' חיים כהן ראפפארט אבד"ק לבוב :

[לא] הרב מו"ה שלמה ן' חסון אחד מן הגאונים בזמן מוהר"א די בוטין ומהר"ם קלעי וסיעתם. והובאו דבריו בספר שי למורא למהר"ש יונה ז"ל סי' ל"ה ל"ו . ובספר מקור ברוך להה"ר ברוך קלעי דף פ"ז. ובספר משפט צדק למהר"ם מלמד סי' ס"א :

[לב] הרב מו"ה שלמה הכהן עיין [אבי עזר] בח"ב :

[לג] הרב מו"ה שלמה לוצקער הרב הגדול החסיד האמתי קדוש עליון המפורסם מ"מ דק"ק סקאהל . תלמיד מובהק של הגאון אלהי מו"ה דוב בער המגיד ממעזריטש נבג"מ . חיבר ספר דברת שלמה עה"ת . והוא כתב הקדמה לספר מגיד דבריו ליעקב תורת רבו הקדוש ז"ל . ומתלמידיו היה הגאון ח"ק מו"ה שלום אבד"ק בעלז זצ"ל :

[לד] הרב מו"ה שלמה הלוי מינץ אחד מרבני וויניציאה . בזמן הגאון המפורסם מו"ה יהונתן אייבשיץ ז"ל . וגם הוא

הוא עמד לימין צדקו בעת המחלוקת הידועה:

[לה] הרב מו"ה שלמה גאון גדול וחריף מפורסם ומוכתר בענוה ויראת חטא אבד"ק וואלקמיר. תלמיד מובהק של הגר"א מווילנא זצ"ל. והובא בהקדמת בני הגר"א לש"ע או"ח. והוא רבו של הגאון מו"ה אברהם אבלי אבד"ק ווילנא זצ"ל:

[לו] הרב מו"ה שלמה מאפטא עיין [שבילי תורה] בח"ב:

[לז] הרב מו"ה שלמה חיים מקודינאב רב חסיד וקדוש נכד הרב הגדול ח"ק מו"ה מרדכי מלעכוויץ ז"ל. נין ונכד לרבינו הבעש"ט נבג"מ. ורבים מישראל התקבצו אליו לשמוע מפיו דברי אלהים חיים:

[לח] הרב מו"ה שלמה הכהן גאון וחריף מפורסם אבד"ק מערגנטהיים בן הגאון החריף עוקר הרים מוהרז"ך ז"ל. ויש לו תשובה בבגדי כהונה למר אביו ז"ל מהם באו"ח סי' ז' ובאה"ע סי' י"א י"ח:

[לט] הרב מו"ה שלמה האם עיין [כרם שלמה] בח"ב:

[מ] הרב מו"ה שלמה אמארילין הרב המופלא שבסנהדרין הגאון המפורסם ר"מ דק"ק שאלוניקי בזמן הגאונים בעל לחמי תודה ובעל פחד יצחק. ויש לו תשובה בספר שמש צדקה להגאון מו"ה שמשון מורפורגו ז"ל:

[מא] הרב מו"ה שלמה סאקלאוור בן הגאון מו"ה אברהם יקותיאל זלמן ליכטנשטיין בעל זרע אברהם. חיבר ספר דברי קהלת ועיין [זרע אברהם. דבר קהלת] בח"ב:

[מב] הרב מו"ה שלמה אהרן זעליג עיין [כרם שלמה] בח"ב:

[מג] הרב מו"ה שלמה יהודה ליב מלענטשנע קדוש עליון צדיק יסוד עולם נורא מאד. תלמיד הרב הקדוש מו"ה יעקב יצחק הלוי ז"ל מלובלין ותלמיד מובהק של הגאון הקדוש היהודי מפרשיסחא זצ"ל. וקדושתו וחסידתו ודרכו בקודש אין די פאר ואין די עולה על הכתב. ונקרא אל השמים בשנת תר"ג זי"ע. ומתלמידיו היה הרב הגדול חסידא ופרישא מו"ה מתתי' אבד"ק קאסוב והגאון חסידא ופרישא מו"ה יעקב דוד אבד"ק ווישעגראד זצ"ל. ובנו הוא הרב הצדיק חסידא ופרישא מו"ה יהושע זצ"ל מאוסטראווע:

[מד] הרב מו"ה שלמה קוועטש הגאון המפורסם בדורו סיני ועוקר הרים אבד"ק לייפניק ואח"כ נתקבל לאב"ד ור"מ בק"ק נ"ש. תלמיד מובהק של הגאון מאור הגולה מהר"ם בנעט ז"ל. והוא מילא מקומו בק"ק הנ"ל תיכף אחר פטירתו. ונדפס ממנו שו"ת בצירוף שו"ת רבו הגאון ז"ל ונקובים בשם חכמת שלמה:

[מה] הרב מו"ה שלמה אאילאין הגאון המובהק רב רבנן מופת הדור אב"ד דקהל ספרדים שבאמשטרדם. בימי הגאון המובהק מו"ה שאול אב"ד דקהל אשכנזים שבק"ק הנ"ל:

[מו] הרב מו"ה שלמה גאון מפורסם בדורו אבד"ק חעלמא. והוא גיסו של הגאון המובהק המפורסם מו"ה אברהם הכהן מזאמושטש בעל בית אברהם:

[מז] הרב מו"ה שלמה רב גדול בתורה אבד"ק קינשבורג. בימי הגאון רע"ק איגר ושקיל וטרי בהדיה בתשובותיו:

[מח] הרב מו"ה שלמה הרב הגאון החסיד המפורסם בדורו אבד"ק קאסוב. תלמיד מובהק של הגאון הקדוש מוהר"ש שמעלקי הלוי ז"ל אבד"ק ניקלשבורג. והוא רבו של הרב ח"ק מו' דוב בער מאישפצין ז"ל:

[מט] הרב מו"ה שלמה כרמי החכם השלם הדיין המצויין בן הרב המובהק החכם השלם מו"ה אברהם כרמי ז"ל אחי הרב מאמר מרדכי. חיבר ס' חשק שלמה:

[נ] הרב מו"ה שלמה יורבארגער הרב הגדול החריף בן הרב מו"ה אריה ליב מק"ק הנ"ל. הרביץ תורה בק"ק ווילנא והשאיר אחריו בכ"י חיבור על ג' מסכתות שבת עירובין ביצה נקרא בשם באר שבע ובסופו קונטרס חדושים על הרמב"ם נקרא בשם אבני השוהם. ונח נפשיה שנת תקפ"א ושם מנוחתו כבוד:

[נא] הרב מו"ה שלמה פרידמאן משקלאב [עיין מו"ה בנימין קלאצקער]:

[נב] הרב מו"ה שלמה ן' מאיר אחד מן הגאונים בזמן מהרח"ש ומהרי"ט ומהר"ם קלעי וסיעתם. והובאו דבריו בס' תורת חיים למהרח"ש סי' ל"א:

[נג] הרב מו"ה שלמה אבד"ק פולנאה ודק"ק לבוב [עיין ה"ר משה חריף]:

[נד] הרב מו"ה שלמה מסאווראן רב חסיד וקדוש. בן הרב הגדול חסידא קדישא מו"ה משה צבי הרב מסאווראן בהרב הגדול והקדוש מו"ה שמעון שלמה מ"מ דשם. ורבים מישראל הסתופפו בצל כנפי צדקתו:

[נה] הרב מו"ה שלמה אביוב תלמיד מהרח"ש ז"ל [עיין ה"ר אברהם הלוי]:

[נו] הרב מו"ה שלמה גאון גדול ומפורסם בדורו אבד"ק פינטשוב בן הגאון הגדול בדורו מו' זאב וואלף אבד"ק שטיקטשין

בהגאון

בהגאון הגדול בדורו מו"ה צבי צאזמיר (חתן רביני הרמ"א ז"ל) בהגאון הגדול בדורו מו"ה בנימין אבד"ק פוזנא חתן הגאון המקובל אלהי מו"ה נתן שפירא בעל מגלה עמוקות. זי"ע:

[נז] **הרב מו"ה שלמה די אוליוורה** הגאון המובהק התייר הגדול מפורסם בדורו אבד"ק אמשטרדם. בזמן הגאונים מהרש"ך ומהר"מ מקראטשין וסיעתם:

[נח] **הרב מו"ה שלמה ס"ט מירושלים** עיין [שעות דרבנן] בח"ב:

[נט] **הרב מו"ה שלמה** הגאון המפורסם בדורו אבד"ק סלאנימא. בימי הגאון הר"ח מוולאזין ונפטר אחריו חצי שנה:

[ס] **הרב מו"ה שלמה איגר** הגאון החריף אבד"ק קאליש ודק"ק פוזנא. בן הגאון האמתי מאור הגולה צדיק יסוד עולם מו"ה עקיבא איגר אבד"ק פרידלאנד ודק"ק פוזנא. גיסו של הגאון האמתי מאורן של ישראל מו"ה משה סופר אבד"ק פרעסבורג. ושקיל וטרי עמהם בתשובותיהם והרבה מדבריו הובאו בש"ת מר אביו ז"ל. ונדפס ממנו חדושים על ש"ע יור"ד נקובים בשם גליון רש"א:

[סא] **הרב מו"ה שמואל הילמאן** גאון גדול ומפורסם מאד בדורו אבד"ק מנהיים ואח"כ נתקבל לאב"ד בק"ק מיץ. בזמן הגאון בעל שאגת אריה. ובעת המחלוקת הידועה שהיה בין הגאון מו"ה יהונתן איבשיץ ובין הגאון יעב"ץ הקריב הוא משפט קמיע אחת של הגאון מוהר"י ז"ל לפני הגאון המקובל מו"ה שמואל אבד"ק מינסטער שיחוה דעתו בכונת הכותב. ודבריו הובאו בספר קול יהודה כמה פעמים. ובנו הוא הגאון הגדול בדורו מו"ה פייבל אבד"ק ליסא מתותנו של הגאון בעל נודע ביהודה:

[סב] **הרב מו"ה שמואל** הוא הגאון הגדול המפורסם בדורו אבד"ק ווילנא וגליל סמארגאן בימי הגר"א זצ"ל. בן הגאון החריף מו"ה אביגדור אבד"ק ראזנוי ז"ל. חתן הגאון מו"ה חיים יהודה ליב הלוי איטנגע אב"ד ור"מ דק"ק לבוב ודק"ק קראקא וגליל קיראן. ונקרא אל השמים לאור באור החיים שנת תקנ"א תנצב"ה:

[סג] **הרב מו"ה שמעלקי הלוי** הורוויץ הגאון הגדול החסיד הקדוש המפורסם בדורו אבד"ק טראני. בן הרב הגדול בדורו מו"ה יהושע הארוך ז"ל בהגאון החסיד הקדוש אלהי מו"ה פנחס הלוי הורוויץ גיסו של רבינו הרמ"א ז"ל שהובא בהקדמת הילקוט שהעיד עליו המקובל אלהי מו"ה ישראל סרוק שנשמתו היתה נשמת ר' פנחס בן יאיר. והגאון הנזכר הוא אבי הגאון החסיד איש מופת מו"ה מאיר הלוי הורוויץ ז"ל אבד"ק טיקטין והגליל. ורבו כמו רבו גאונים וחסידים קדושי עליון יוצאי חלציו קדושים אשר בארץ החיים זי"ע:

בס' יש מנחילין כ"י נאמר כי הגאון מו"ה פנחס הורוויץ הוא יליד היחס בעיר פראג והיה נקרא בימיו רבי ר' פנחס כמו הגאון מהר"ל מפראג שהיה נקרא רבי ר' ליב והוא בנה שם בית הכנסת הנקראת עד היום על שמו פנחס שול. רק אחר אשר לקח לו לאשה בת מו"ה איסריל מקראקא אבי הרמ"א ז"ל קבע שם דירתו ומת באמצע ימים של מן ר"ח אלול שע"ח עד כ"ה טבת שע"ט כנראה מס' ש"ע או"ח הנדפס ע"י בנו לזמן ר"ח אלול הנ"ל ונאמר בו בהגאון הזקן ובס' ש"ע יו"ד הנדפס ע"י בנו לזמן כ"ה טבת הנ"ל ונאמר בו על אביו זצ"ל ע"כ:

[סד] **הרב מו"ה שמואל נגאר ס"ט** עיין [למודי ה'. תפארת יעקב] בח"ב:

[סה] **הרב מו"ה שמואל** גאון גדול וחסיד מפורסם אבד"ק פרשעווארסק. בימי הגאון בעל נודע ביהודה ומזכירו בתשובותיו במ"ת אה"ע סי' ק"ד:

[סו] **הרב מו"ה שמואל** גאון גדול ומפורסם בדורו אב"ד ור"מ דק"ק האמדור בגליל הוראדני ואח"כ היה אבד"ק מינסק. בן הגאון מו"ה יוסף ז"ל בהגאון עמוד ההוראה בעל בית שמואל זצ"ל. ווה איזה שנים אשר נדפס מעט מזעיר מתשובותיו על שמו. ונח נפשיה שנת תקל"ז תנצב"ה:

[סז] **הרב מו"ה שמואל** הרב הגדול המפורסם בישראל קדוש עליון וצדיק יסוד עולם בוצינא קדישא חסידא ופרישא נזר ישראל ותפארת עמו. הופיע בקדושתו בק"ק סאקלאב ובק"ק קארוב. תלמיד הרב הקדוש והטהור מו"ה אלימלך זצ"ל מליזענסק ותלמיד מובהק של הרב הקדוש מו"ה יעקב יצחק הלוי זצ"ל מלובלין עמיתו וחבירו של הה חסידא קדישא מו"ה קלמן מקראקא ה"ה מאור ושמש. ורבים מישראל הלכו לאורו ומגדולי תלמידיו היו הרב ח"ק מו"ה יצחק מוענגראב. והרב ח"ק מו"ה נתן ממאקווע. והרב ח"ק מו"ה יחזקאל מקאזמיר. זכר כולם להיי עד:

[סח] **הרב מו"ה שמואל מקאלווריא** עיין [דרכי נועם] בח"ב:

[סט] **הרב מו"ה שמואל הלוי קעלין** הוא הגאון האמתי קדוש עליון מופת הדור תהלתו וצדקתו מלאה כל הארץ. הרביץ תורה בישראל בק"ק באסקוויץ וישב בישיבה קרוב לששים שנה והעמיד כמה אלפים תלמידים גדולי עולם. והוא בן לאותו צדיק הרב הגדול נר ישראל מו"ה נתן נטע הלוי מק"ק קעלין. והאיר עיני ישראל בחבורו הטהור מחצית השקל על ש"ע א"ח. וחיבר

נ"ב על איזה הלכות מש"ע יו"ד. והיה בזמן האחים הגאונים הקדושים מוהר"ש שמעלקי ומו"ה פנחס בעל הפלאה ז"ל. ובנו הוא הגאון מו"ה וואלף באסקוויצער המפורסם:

[ע] הרב מו"ה שמואל הגאון הגדול המפורסם אבד"ק אמשטרדם בן הגאון מו"ה בעריש אבד"ק הענאווי בהגאון מו"ה אריה ליב בעל פני אריה בהגאון רשכב"ה בעל פני יהושע ז"ל. והיה בימי הגאון בעל חתם סופר ומזכירו בתשובותיו לאה"ע סי' קל"ט:

[עא] הרב מו"ה שמואל גאון גדול וחריף מאד ומפולפל עצום אב"ד ור"מ דק"ק פוזנא. אחי הגאון האמתי נזה"ק מו"ה יוסף הצדיק אבד"ק הנ"ל אשר היה חתן הגאון בעל נר"ב. חיבר ספר בית שמואל אחרון שו"ת ודרושים בפלפול. והגאון בעל חמדת שלמה מזכירו בתשובותיו:

[עב] הרב מו"ה שמואל קראקוער גאון מפורסם בדורו אחד מחכמי פראג בימי הגאון בעל או"ת. והובאו דבריו בספר קול יהודה

[עג] הרב מו"ה שמעלקי הלוי הורוויץ הוא הגאון האמתי עוקר הרים בפלפולו חסידא קדישא מופת הדור נודע ביהודה ובישראל גדול שמו. אב"ד ור"מ בק"ק ניקלשבורג. תלמיד מובהק להאשל הגדול הגאון האלהי קודש קדשים המגיד ממעזריטש זצ"ל. ורבים מישראל הלכו לאורו לשמוע מפיו דברי אלהים חיים. והמפורסמות א"צ ראיה כי גדול וקדוש שמו ונודע בכל קצוי ארץ גדולתו. הוא המאור הגדול אשר הרביץ תורה בקדושה ובטהרה והעמיד תלמידים קדושי עליון כמוהו. מהם הרב חסידא קדישא מו"ה משה יהודה ליב מסאסוב ז"ל והגאון קדוש ישראל המגיד מקאזניץ. וזה מקרוב אשר נדפס ממנו חיבור על התורה וגם מעט מחדושיו אשר היה ספון בין כתבי תלמידו המגיד מקאזניץ נקוב בשם דברי שמואל [ועיין מו"ה פנחס הלוי הורוויץ ומו"ה נחום הלוי הורוויץ]:

[עד] הרב מו"ה שמואל אבד"ק פ"פ דמיין עיין [ברכות המים] בח"ב:

[עה] הרב מו"ה שמואל הרב הגדול צדיק מפורסם בדורו בעה"מ ספר נחמות ציון. והוא זקנו של הרב הגדול מו"ה אברהם דאנציג בעל חיי אדם ז"ל:

[עו] הרב מו"ה שמואל הרב הגאון המופלא המקובל הגדול אב"ד ור"מ בכל מדינת מינשטר. ואליו הקריב הגאון מוהר"י אייבשיץ ז"ל את משפטו בדבר הקמיעות. אשר הרעישו מתנגדיו את העולם והגאון הזה עמד לימין צדקו ועיין בלוחות העדות במבוא:

[עז] הרב מו"ה שמואל קוזין [עיין ה"ד יעקב רזבי"ז]:

[עח] הרב מו"ה שמואל חיים מיוחס ס"ט הרב הגאון הכולל אבד"ק קושטאנטינא בדור שלפנינו. חיבר ספר שמן המשחה ב"ח והוא תלמיד הגאונים מהר"א פאלומבא ומהר"מ אשכנזי. זי"ע:

[עט] הרב מו"ה שמואל הלוי גלאנטי עיין [בניות ברמה] בח"ב:

[פ] הרב מו"ה שמואל לאנדא גאון גדול וחריף מאד בן הגאון מאור הגולה בעל נודע ביהודה ז"ל. ומלבד תשובותיו בנודע ביהודה מהדורא תנינא עוד הפליא לעשות שו"ת. וקראם בשם שיבת ציון:

[פא] הרב מו"ה שמואל מאפטא רב חסיד וקדוש תלמיד הרב הגדול בו"ק מו"ה יעקב יצחק הלוי ז"ל מלובלין. ורבים מישראל התקבצו אליו לשמוע מפיו דברי אלהים חיים:

[פב] הרב מו"ה שמואל הגאון הגדול המפורסם בדורו אבד"ק מעזריטש בימי הגאונים מוהר"א ברודא ומוהר"ד אופנהיים וסיעתם. ויש לו תשובה בספר אבן השוהם להגאון מו"ה אליקים געץ אבד"ק היידלסהיים סי' ד':

[פג] הרב מו"ה שמואל אהרן הרב הגדול המפורסם אבד"ק מאצוב. והוא בן לאותו צדיק הגאון נזר הקודש מו"ה חיים צאנזר מבראד:

[פד] הרב מו"ה שמואל מליסא עיין [זכות שמואל] בח"ב:

[פה] הרב מו"ה שמואל מרגליות הגאון המפורסם אבד"ק דאלישקער. בן הגאון המובהק מו"ה סענדר מרגליות ז"ל אבד"ק סטנאב. שקיל וטרי עם הגאון בעל נודע ביהודה ועם בן דודו הגאון מוהר"א זלמן מרגליות. ויש לו תשובה בבית אפרים חלק יור"ד:

[פו] הרב מו"ה שמואל האלברשטאט הגאון הגדול החסיד המפורסם בדורו אב"ד ור"מ דק"ק האגינוי ומדינת העלז. וכנראה מתשובתו בלוחות העדות שהיה תלמיד חבר להגאון מו"ה יהונתן אייבשיץ ז"ל והשיב לו שיעמוד לימין צדקו:

[פז] הרב מו"ה שמואל צורף מפוזנא עיין [כצרף לכסף] בח"ב:

[פח] הרב מו"ה שמואל רב חסיד וקדוש צדיק יסוד עולם. בן הרב הגדול בוצינא קדישא מו"ה חיים חייקא מהמדורא ז"ל. וגם אליו רבים מישראל התקבצו לשמוע מפיו דבר ה' ותורתו:

[פט] הרב מו"ה שמואל סאליר גאון גדול

צדיק

וצדיק וחריף מאד מפורסם מאד בדורו ראב"ד ומו"צ בק"ק לבוב תוה"ע . חיבר ס' שם משמואל . וכל ראשי גאוני דורו נתנו עדיהם ואמרו עליו מקצת שבחו . והגאון המפורסם מו"ה מאיר קריכטנפאלער אמר עליו שכל תלמידיו היו גאוני הדור :

[צ] הרב מו"ה שמואל צבי הירש הגאון הגדול המפורסם בדורו עמוד הימיני אב"ד דק"ק בריסק . בן הגאון הגדול המקובל אלהי מו"ה אריה יהודה ליב אב"ד ור"מ דק"ק קראקא ובסוף ימיו נתקבל לאב"ד בק"ק בריסק. בהגאון הגדול המפורסם בדורו מוהר"ר שמואל צבי הירץ אב"ד דק"ק פינטשוב בן רבינו הב"ח ז"ל. והגאון הנזכר הוא אבי הגאון מו"ה נחמן ז"ל אבד"ק בריסק :

[צא] הרב מו"ה שמואל מבראד עיין [עמק ברכה] בח"ב :

[צב] הרב מו"ה שמואל תאומים מפראג הוא הגאון הגדול המפורסם בדורו בן הגאון הגדול המפורסם בדורו איש מופת מו"ה יוסף יאסקי אב"ד ור"מ דק"ק קראקא בהגאון הגדול מוהר"י פייבל תאומים אבד"ק פרעמסלא בהגאון האדיר בעל קיקיון דיונה ז"ל . והוא זקינו של הגאון בעל פרמ"ג :

[צג] הרב מו"ה שמואל שמעלקי מסאסוב רב גדול בישראל צדיק וחסיד מפורסם בן האי סבא קדישא מו"ה משה יהודה ליב מסאסוב זצ"ל . וכשנסתלק אביו הקדוש נשאר הוא אז כבן ז' שנה ונתגדל מבית הרב הגדול ה"ק מו"ה מנחם מענדל מקאסוב ז"ל בעל אהבת שלום . וזכיתי להכיר אותו צדיק ולהתבשם מתורתו . זי"ע :

[צד] הרב מו"ה שמואל שור [עיין מו"ה זלמן שור ומו"ה מנחם מאניש מרגליות]:

[צה] הרב מו"ה שמואל שמעלקי גאון גדול ומפורסם בדורו אב"ד ור"מ דק"ק אוסטרהא . חתן הגאון המובהק מו"ה חיים ז"ל אבד"ק קרעמניץ אחי הגאון בעל דמשק אליעזר זצ"ל :

[צו] הרב מו"ה שמואל זאנוויל [עיין ה"ר אריה ליב אבד"ק קרינאק]:

[צז] הרב מו"ה שמואל ן' ברוך אחד מן הגאונים בזמן מהרח"ש ומהרי"ט וסיעתם והובאו דבריו בספר תורת חיים למהרח"ש סי' י"ח י"ט . והוא אבי הרב המובהק החכם השלם מו"ה משה ן' ברוך חבירו של הרב המובהק והכולל מו"ה דוד קונפורטו זצ"ל :

[צח] הרב מו"ה שמואל שמעלקי הרב הגדול חסידא קדישא צדיק יסוד עולם בן הגאון הקדוש מו"ה יהודה ליב זצ"ל אבד"ק זאוועכוואסט . ובימי עלומיו לקח אותו אלהים לאור באור החיים על פני אביו ז"ל זי"ע:

[צט] הרב מו"ה שמואל יוסף לאנדא גאון גדול ומפורסם בדורו אבד"ק קעמפנע בן הגאון האמתי מו"ה ישראל יונה ז"ל אבד"ק הנ"ל ה"ה ספר מעון הברכות בהגאון הגדול בדורו מו"ה יוסף אבד"ק המעלניק ונכד הגאון אביר הרועים מו"ה חיים יהודה ליב הלוי אבד"ק לבוב . והגאון הנזכר הוא מחותנו של הגאון מהר"ם סופר ז"ל ושקיל וטרי בהדיה גם שקיל וטרי עם הגאונים מוהר"ע איגר ומוהרא"ז מרגליות ומוהרש"ז בעל חמדת שלמה ומוהר"מ זאב בעל מראות הצובאות . חיבר ספר משכן שילה בפלפול עצום ולא נדפס רק גרגיר אחד ממנו נקוב בשם כור הבחינה כי נאסף אל עמיו בתוך ימי הדפוס שנת תקצ"ו תנצב"ה . ושם בהספר הנזכר מזכיר שאר ספריו שחיבר והמה חיבור על יו"ד ורוב אה"ע וחו"מ והלכות רבות . חיבור על דיני תנאי . חיבור על פסקי הרא"ש ברוב מסכות הש"ס . חיבור מדרשות רבות וחקירות . ועוד חבורים :

[ק] הרב מו"ה שמואל דניאל [עיין ה"ר אשר ן' אורדיט הכהן]:

[קא] הרב מו"ה שמואל שמעלקי אבד"ק אוסטרהא חתן רבינו הגאון בעל מגיני שלמה. [עיין ה"ר יצחק אייזיק סטארני וה"ר שמואל שמעלקי מרעניכין]:

[קב] הרב מו"ה שמואל קאלינדו ס"ט הרב הכולל והמובהק . חיבר ספר נהרות דמשק . והובאו דבריו בספר זכור לאברהם להרב מו"ה אברהם בכמר אביגדור ס"ט :

[קג] הרב מו"ה שמואל יעקב עיין [נס התלמוד] בח"ב.

[קד] הרב מו"ה שמואל דוד אוטלנגי עיין [מ"ע שמואל] בח"ב :

[קה] הרב מו"ה שמואל שמעלקי כ"ץ גאון גדול ומפורסם בדורו אבד"ק ברעסלא . והוא בן הגאון החסיד נשיא ישראל מו"ה נפתלי הכהן הגדול אבד"ק פוזנא :

[קו] הרב מו"ה שמואל ר' מיכשקש מווילנא [עיין מו"ה מענדל מרגליות]:

[קז] הרב מו"ה שמואל הרב המופלא אלוף בתורה דיין מצויין בק"ק מנהיים בזמן הגאון בעל נודע ביהודה ושקיל וטרי עמי' בתשובותיו:

[קח] הרב מו"ה שמואל מבראד רב חסיד וקדוש צדיק יסוד עולם, נכד להרב המקובל אלהי קדוש יאמר לו מו"ה משה אוסטריער מבראד וצלה"ה בעל ערוגות הבושם, חיבר ס' תורת האדם מעט הכמות ורב האיכות :

[קט] **הרב מו"ה שמואל שמעלקי גאון** גדול ומפורסם בדורו אבד"ק דענביץ ודק"ק בומעסילא ושאר קהלות, בן הגאון הגדול בדורו מו"ה משה אבד"ק לאנצהוט בהגאון מו"ה יהודה ליב אבד"ק קראקא בהגאון מו"ה יצחק אייזיק בהגאון הגדול בדורו המפורסם בכל תפוצות ישראל מו"ה שמואל שמעלקי אבד"ק אוסטרה והגליל חתנא דבי נשיאה של הגאון רבן של כל בני הגולה מו"ה יהושע ז"ל אבד"ק קראקא בעל מגיני שלמה זי"ע:

הגאון מוהר"ש שמעלקי מדענביץ הי' חתן הגאון מו"ה מאיר זצלה"ה בהגאון האמתי מאורן של ישראל מו"ה יעקב יצחק אב"ד דק"ק דיקלא. והשאיר אחריו ברכה ספר אמרי זוטרי על ג' בבות בפלפול עצום ונמצא כעת אצל נכדיו בצירוף הספר אמרי רברבי על ג' בבות מחותנו זקנו הגאון הנזכר, ושקיל וטרי עם הגאון בעל נודע ביהודה בתשובותיו, ובנו הוא הרב הגאון ח"ק מו"ה יצחק משה עזריאל אבד"ק בעלזיץ ודק"ק ביכווא ואגפיה:

[קי] **הרב מו"ה שמואל שפירא גאון** גדול ומפורסם בדורו, חתן הגאון המובהק מו"ה ברוך כהנא ראפפארט אבד"ק פיורדא, והגאון מאור הגולה מוהר"י אייבשיץ בספרו יערת דבש נטע הספד עליו. וז"ל שם, הוא הגבר אשר ריבץ תורה בישראל בתלמידי' למאות ולאלפים. והיה ישר בלמודו וחסיד במעשיו לית ענוותן כמוהו טוב לכל כו' עיי"ש:

[קיא] **הרב מו"ה שמואל אבד"ק רישא** [עיין ה"ר בעריש אבד"ק טשעכנאווצע]:

[קיב] **הרב מו"ה שמואל מקאמינקא** גאון גדול ואיש אלהים קדוש מאוד. אחי הני קדושי עליון מו"ה יוסף מקאמינקא ומו"ה יצחק ממעזריטש זצ"ל. והני תלתא אחי קדישי הוו תלמידים מובהקים של רבינו הבעש"ט נבג"מ, והרב הגדול ח"ק מו"ה גדלי' מלינוץ מזכירו בספרו תשואות חן ומביא משמו דבר תורה מה שאמר לפני רבו הבעש"ט זצלה"ה בעצמו עיי"ש, ובס' חסד לאברהם נדפס ממנו סוד המשכן ומעשהו זי"ע:

[קיג] **הרב מו"ה שמואל שמעלקי** עיין [שום שכל] בח"ב:

[קיד] **הרב מו"ה שמואל אברהם שפירא** הוא הרב הצדיק המפורסם חסידא ופרישא בנן של קדושים בן לאותו צדיק הרב המאור הגדול החסיד המפורסם שלשלת היוחסין זרע קודש מחצבתו מו"ה משה ז"ל אשר היה אבד"ק סלאוויטא בהרב הגדול איש אלהים קדוש וטהור המפורסם מאוד מו"ה פנחס זצ"ל מקאריץ תלמיד רבינו הקדוש הבעש"ט נבג"מ. והרב הנזכר הי' לו בית הדפוס משובח מאוד במפורסם אשר ירשו מאביו הרב ז"ל בסלאוויטא, וישב בבית האסורים ימים רבים, וה' ברחמיו שלח מלאכו לפניו וישלח לו עזרו מקודש להוציא ממסגר נפשו לבוא בשלום לביתו. שלום בגופו שלום בתורתו ויראתו וקבל דין שמים עליו באהבה כראוי לחסיד קדוש כמוהו, וכאשר הריחו רבים מבני ישראל את ריח צדקתו ופרישותו באו אליו לחסות בצל קדושתו וללמדם ארחות חיים, ובשנה דאשתקד נקרא לשמים היא שנת תרכ"ג לפ"ק תנצב"ה:

[קטו] **הרב מו' שמחה הכהן ראפפארט** הוא הגאון הגדול החסיד האמתי מקובל אלהי קדוש עליון מופלא בדורו איש מופת אבד"ק לובלין ודק"ק הוראדני, ונודע בשמו הקדוש רבי ר' שמחה בן הגאון המפורסם בדורו מו"ה נחמן הכהן ראפפארט אבד"ק דובנא רבתי הנודע בשם ר' נחמן ליפשיץ אשר הי' התן הגאון רשכב"ה מו"ה יוסף ז"ל אבד"ק לבוב חתן הגאון מאיר עיני ישראל מהר"מ לובלין זצ"ל:

הגאון הקדוש ר' שמחה זצ"ל הי' אבי הגאונים מוהר"ר בנימין הכהן ראפפארט ה"ה ספר גבולות בנימין ומו"ה חיים כהן ראפפארט אב"ד דק"ק סלוצק, ונתקבל מק"ק הוראדני לק"ק לבוב לאב"ד ובדרך הלוכו כשהגיע לק"ק שעברשין הי' קרב קרבן לה' והיתה שם מנוחתו, וקבלו לבנו הגאון מוהר"ח כהן הנזכר לאב"ד ור"מ בק"ק לבוב במקום אביו ז"ל זי"ע, ודבריו הובאו בס' קול יהודה:

[קטז] **הרב מו"ה שמחה סמשריטאשיש** אחד מרבני וויניציאה בזמן הגאונים בעל לחמי תודה ובעל פחד יצחק, וגם הוא עמד לימין צדקו של הגאון מוהר"י אייבשיץ בעת המחלוקת הידועה:

[קיז] **הרב מו"ה שמחה מוולאזין הרב** הגאון הגדול אחי הגאונים הצדיקים מו"ה חיים ומו"ה שלמה זלמן מוולאזין תלמידי הגר"א זצ"ל, והוא היה תלמיד להגאונים גדולי הדור הרב שאגת ארי' והרב תורת יקותיאל, ושמעתי שהשאיר אחריו חבור והוא קיצור פסקי דינים מחיבורי הראשונים ז"ל:

[קיח] **הרב מו"ה שמחה פאפריש הגאון** הגדול המפורסם בדורו מופלא שבסנהדרי ק"ק פראג, היה אבד"ק טיפליץ בזמן הגאונים הרב פ"י והרב או"ת וסיעתם והגאון בעל פני יהושע בעת המחלוקת הידועה הקריב את משפט הקמיעות אליו לזכות את הזכאי, והגאון ר"ש הנזכר לבש כמעיל קנאה לכבוד הגאון מו"ה יהונתן ז"ל וכתב להגאון מו"ה ליב אבד"ק אמשטרדם באריכות עיי"ש בלוה"ע:

[קיט] **הרב מו"ה שמחה הגאון הגדול** המפורסם בדורו חסידא קדישא אבד"ק בוברקא תלמיד מובהק של הרב הגדול

הגדול בוצינא קדישא מו"ה משולם זושא זצלה"ה מאניפאלי זי"ע, והוא הי' חבר מובהק להגאון בעל פרי מגדים ז"ל:

[קכ] **הרב מו"ה שמחה** גאון גדול ומפורסם בדורו אבד"ק לענטשנע ואח"כ נתקבל לק"ק דעסויא בן הגאון הגדול בדורו מו"ה צבי הירש אבד"ק האלברשטט, והוא אחי הגאונים הר' שלמה דוב בער אבד"ק גלוגא והר' נפתלי הירץ אבד"ק קאוולי ודובנא רבתי:

[קכא] **הרב מו"ה שמחה יואל הכהן** הרב הגדול בתורה אבד"ק סווירז תלמיד הגאון מאור הגולה מוהר"י מליסא ז"ל, חיבר ס' מקור נפתח ומי השילוח על הלכות מקואות:

[קכב] **הרב מו"ה שמחה הכהן ראפפארט** גאון גדול ומפורסם בדורו חסיד ועניו אבד"ק פאדהייץ, והוא בן הגאון מאור הגולה מו"ה חיים כהן ראפפארט אבד"ק סלוצק ודק"ק לבוב. ועיין [בית אברהם] בח"ב:

[קכג] **הרב מו"ה שמחה מ"מ דק"ק זאלזיץ** עיין [נטיעה של שמחה] בח"ב:

[קכד] **הרב מו"ה שמחה נתן** הגאון המובהק המפורסם בדורו אבד"ק לבוב והגליל ודק"ק מאשניצק. בן הרב הגדול מו"ה ארי' ליב ז"ל בהגאון המובהק המפורסם מו"ה צבי אבד"ק לאקטש ה"ה ס' חמדת צבי על הש"ס בהגאון המפורסם מו"ה זלמן אבד"ק ביאלא בהגאון המפורסם מו"ה יעקב אבד"ק לאדמור בהגאון המפורסם מו"ה פישל לאדמור פרנס דד"א בהגאון הקדוש הוכער רבי ר' ליב בהגאון החסיד מו"ה זכרי' מענדיל הנקרא בימיו זכרי' הנביא זכר כולם לחיי עד. והגאון רש"נ הנזכר הי' חתן הרב מו"ה ברוך רוש חתן הרב הגדול מו"ה ישראל ראפפארט בהרב הגדול מו"ה שמחה ראפפארט בהגאון המפורסם מו"ה בנימין הכהן ראפפארט ה"ה ס' גבולות בנימין בהגאון הקדוש המפורסם מו"ה שמחה הכהן ראפפארט אבד"ק לובלין ודק"ק הוראדני הנודע בשמו הקדוש רבי ר' שמחה זכר כולם לחיי עד, והוא מחותנו של הגאון מהר"ם סופר ז"ל ושקיל וטרי בהדי' בתשובותיו והשאיר אחריו הרבה כתבים לערך שלש מאות בוגין. תנצב"ה:

[קכה] **הרב מו"ה שמחה הכהן ראפפארט** [עיין לפני זה]:

[קכו] **הרב מו"ה שמעון** הרב הגדול המקובל המפורסם אבד"ק קאסווע בן הרב הגדול בדורו מו"ה דוד מ"מ דק"ק ראזנוי, והוא אחי הגאון המפורסם מו"ה לוי אבד"ק קאדני בעה"מ עטרת ראש, והיו מפורסמים בעולם בשם (שמעון ולוי אחים), ושמעתי שהשאיר אחריו חבילות כתבים בחדושי תורה:

[קכז] **הרב מו"ה (יעקב) שמעון אשכנזי** גאון וחסיד וצדיק יסוד עולם קדוש עליון מפורסם מאוד בישראל, תלמיד מובהק של הרב הקדוש והטהור מו"ה יעקב יצחק הלוי זצ"ל מלובלין, והופיע בקדושתו בקהלות ווישניצע, זעלחוב, ראדזין, ושם מנוחתו כבוד, ורבים מישראל הלכו לאורו:

[קכח] **הרב מו"ה שמעון** רב גדול בתורה אבד"ק ראגזני גיסו של הגאון מאור הגולה רע"ק איגר זצ"ל, ושקיל וטרי בהדי' בתשובותיו:

[קכט] **הרב מו"ה שמעון** הרב הגדול המפורסם בדורו מו"צ בק"ק ווילנא תלמיד הגאון עמוד הימיני מו"ה יהונתן אייבשיץ זצ"ל, וקנא לכבוד רבו כנגד הגאון יעב"ץ, ונח נפשי' שנת תקל"ז:

[קל] **הרב מו"ה שמעון** הרב הגדול הצדיק המפורסם בדורו חסידא ופרישא אבד"ק דאברמיל ודק"ק יערסלוב תלמיד מובהק של הרב הקדוש מו"ה יעקב יצחק הלוי זצ"ל מלובלין. גם היה מסתופף בצל כבוד הרב הק' מבעלז חיבר ס' נחלת שמעון על התורה, והגאון בעל ישועות יעקב בהסכמתו לס' הנזכר אומר שם אשר כמה פעמים נשא ונתן עמו בהלכה והשאיר אחריו כתבים רבים ונשרפו עכ"ל, והגאון הקדוש מו"ה סענדר מקאמרני בספרו זכרון דברים כ"י מביא משמו דבר תורה:

[קלא] **הרב מו"ה שמעון מסלאניטא** עיין [מנחה בלולה] בח"ב:

[קלב] **הרב מו"ה שמעון** רב גדול בתורה אבד"ק אבערשיטצק בימי הגאון רע"ק איגר, ושקיל וטרי בהדי' בתשובותיו:

[קלג] **הרב מו"ה שמעון מפראג** עיין [שש המערכות] בח"ב:

[קלד] **הרב מו"ה שמעון שלמה** רב חסיד וקדוש מ"מ דק"ק סאווראן, תלמיד של הגאון אלהי המגיד ממעזריטש נבג"מ, והוא אבי הרב הקדוש המפורסם מו"ה משה צבי הרב דק"ק הנ"ל:

[קלה] **הרב מו"ה שמעי' מטאמשוב** עיין [סייעתא דשמיא] בח"ב:

[קלו] **הרב מו"ה שמעי'** גאון גדול ומפורסם מאוד בדורו אב"ד ור"מ דק"ק ברלין בימי הגאונים מוהר"א ברודא ומוהר"ד אופנהיים, ויש לו תשובה בס' אבן השוהם להגאון מו"ה אליקים געץ אבד"ק הײדלסהיים ס' ז' נידון אשה שמרדה בבעלה ותקנות רבינו גרשום מאוה"ג וט"ו ספיקות בדינים הללו, וראיתי מתארים אותו בשם תנא אלהי זי"ע:

[קלז] **הרב מוהר"ר שמעי' די מודינא** [עיין ה"ר משה די מודינא]:

הרב

[קלח] הרב מו"ה שמרי' קטריואס עיין [למודי ה'] בח"ב:

[קלט] הרב מו"ה שמרי' שמעריל אבד"ק רומלוב. עיין [עין הפלה] בח"ב:

[קס] הרב מו"ה שמשון מאזיראן רב חסיד וקדוש וצדיק יסוד עולם, בן הרב הגדול איש אלהים קדוש מו"ה משולם פייבש הלוי העליר מזבארז, ורבים מישראל לקחו תורה מפיו, ובנו הוא הרב הצדיק מו"ה יאסקי מלאשקוויץ חתן הרב הקדוש מו"ה מאיר מפרימשלאן זי"ע:

[קסא] הרב מוהר"ר שמשון מאוסטרהא [עיין מו"ה מעגדל מרגליות]:

[קסב] הרב מוהר"ר שמשון הגאון המפורסם בדורו אבד"ק לעסלי, בן הגאון המובהק מו"ה חיים אבד"ק פוזנא בהגאון המובהק מוהר"ר יצחק ב"ר שמשון ז"ל נכד רבינו מהר"ל מפראג ז"ל:

[קסג] הרב מו"ה שמשון רב חסיד וקדוש אבד"ק ראשקוב, והוא בן הגאון הקדוש בעל תולדות יעקב יוסף זצ"ל:

[קסד] הרב מו"ה שמשון מייזלש גאון גדול ומפורסם בדורו אבד"ק זאלקווי, רבו של הרב שבט מישראל, והוא אבי הגאון המפורסם מו"ה צבי הירש אבד"ק הנ"ל:

[קסה] הרב מו"ה שמשון זעליג עיין [מנחת האומר, תשואות חן] בח"ב:

[קסו] הרב מו"ה שמשון מאניפאלי גאון גדול וקדוש בימי רבינו הבעש"ט נבג"מ, ואמר עליו אשר עמוד התורה מר' שמשון מאיר מארץ עד לב השמים זי"ע:

[קסז] הרב מו"ה שם טוב מאלודים אחד מן הגאונים בזמן מוהרח"ש ומהר"ם קלעי ומהר"א מונטל וסיעתם, ושקיל וטרי עם מהר"ש הלוי בתשובותיו סימן נ"ד:

[קסח] הרב מוהר"ר שניאור אברבנאל [עיין ת"ד אשר ז' ארדים הכהן]:

[קסט] הרב מו"ה שניאור טריוויש גאון מפורסם בדורו מק"ק פ"פ דמיין זקינו של הרב הגדול מו"ה דוב בער מזאגער ה"ה ס' רביד הזהב. ומזכירו שם בספרו הנ"ל וז"ל מצאתי בחבור אא"ז הגאון וכו' שהיה נוהג א"ע שלא לאכול בסוכה ליל ש"ע עפ"י מעשה דרש"י ראש משפחתנו כו', והוא נ"ב זקנו של הגאון מו"ה יהודה מטיקטין בעל באר היטב ז"ל:

[קע] מוהר"ש מפולנאי זקנו של הרב הגדול החסידא קדישא בעל תשואות חן, ומזכירו בספרו הנ"ל ומביא משמו דבר תורה:

ת

[א] הרב מו"ה תנחום הכהן הגאון הגדול המפורסם בדורו, בן הגאון רשכבה"ה מו"ה יוסף הכהן בעל המחבר שו"ת שארית יוסף, ונח נפשי' שנת שנ"א ומנוחתו בק"ק קראקא:

[ב] הרב מו"ה תנחום הגאון המפורסם החכם הכולל אב"ד דק"ק אורלא וראב"ד דק"ק הוראדני, בן הגאון המפורסם מו"ה אליעזר אבד"ק הנ"ל, והשאיר אחריו כתבים רבים בנגלה ובנסתר והיתה מנוחתו בק"ק הוראדני שנת תקע"ט, ובנו הוא הרב מו"ה יששכר בער מו"צ דק"ק ווילנא:

אשא קולי בהלל ותודה לאלהי השמים,
הלא המה ראשי אלפי ישראל ומאורות הגדולים,
רחש לבבי לפאר ולשבח לאלהי מרום,
נדבות פי ירצה לו כהקריבי לפניו פרים.

אשר עזרני מערכ"ת הגדולי"ם להתחיל ולסיים,
המצוקים מוסדי ארץ תרשישים ואראלים,
רנה ותהלה לבורא רוח ויוצר הרים,
נפשי תקו לעזרתו להשלים גם מערכ"ת הספרי"ם.

תם ונשלם

אלה המה הצדיקים מוסרי ארץ , והגאונים נוחי נפש , אשר קבלו הספר הזה בעת אשר יצא לאור פעם ראשונה מהדפוס (הוא שנת תרכ״ד) וקבלו אותו באהבה ובחיבה :

הרב הגאון האמתי צדיק יסוד עולם בוצינא קדישא מ״ה אברהם זללה״ה אבד״ק טשעכינאווע :

הרב הגדול והקדוש צדיק יסו״ע איש אלהים בוצינא קדישא מ״ה אהרן זללה״ה מקארלין :

הרב הגדול בוצינא קדישא רבן של ישראל איש אלהים קדוש מ״ה דוד זללה״ה הרב מקאצק :

הרב הגדול הצדיק המפורסם מופת הדור בוצינא קדישא חסידא ופרישא מ״ה יעקב ארי׳ זללה״ה הרב מראדזמין :

הרב הגאון הצדיק המפורסם בוצינא קדישא חסידא ופרישא מ״ה שלמה הכהן זללה״ה אבד״ק ראדמסק :

הרב הגאון הגדול צדיק וחסיד מפורסם בוצינא קדישא פאר הדור מ״ה ישעי׳ זללה״ה אבד״ק פראגא :

הרב הגדול הצדיק המפורסם חסידא ופרישא פאר הדור מ״ה יעקב דוד זללה״ה אבד״ק אמשינאוו :

הרב הגאון האמתי רבן של כל בני הגולה מ״ה שלמה קלוגר זללה״ה מבראד :

הרב הגאון המובהק מאור הגולה מהר״ר יוסף שאול הלוי זללה״ה אבד״ק לבוב והגליל :

הרב הגאון החריף העצום פאר הדור מ״ה יהושע אייזיק זללה״ה אב״ד דק״ק סלאנים :

הרב הגאון המפורסם פאר הדור שלשלת היוחסין מהר״ר דוב בערוש זללה״ה אבד״ק ווארשא :

הרב הגאון המפורסם שושילתא דיחוסא פאר הדור מ״ה שמעון סופר הי״ו אבד״ק קראקא :

הרב הגאון החסיד המפורסם מהר״ר אלעזר הכהן אבד״ק סאכטשאוו :

הרב הגדול הצדיק האמתי המפורסם ע״פ תבל רבים השיב מעון מ״ה עקיבא יהוסף בעהמ״ס ס׳ לב העברי :

הרב הגדול החוב״ק צנמ״ס שלשלת היוחסין מהר״ר צבי הירש הלוי הרוויץ מבראד :

מלבד אלה הגאונים הצדיקים הנקובים כאן , הרב צדיק הדור האמתי הזמן שחיו אז , קבלו כולם החיבור הזה , ונתנו לו את הסכמה :

ספר

שם הגדולים

החדש

בו נקבצו ובאו שמות גאוני וגדולי ישראל, משוש דור ודור, מעשי יחידי סגולה, ושם הקדושים אשר בארץ המה אנשי השם, משפחות סופרים ומחברי ספרים, חכמי אשכנז ופולין, רוסיא וספרד, אשר היו מזמן הרב הגאון המובהק עיר וקדיש כמוהר"ר

חיים יוסף דוד אזולאי זצ"ל

יעל שם הגדולים הראשון, ומכמה דורות שלפניו. ערכתי וסדרתי סדר המערכה בסדר מסודר כיד ה' הטובה עלי, עפ"י א"ב. והמה יפרדו והיו לשתי מערכות

א) מערכת גדולים ב) מערכת ספרים

חלק שני: מערכת ספרים

נדפס פעם ראשונה ע"י הרב המחבר נ"י בעצמו בשנת השם הטוב לברכה (תרכ"ד) לפ"ק,

ופעם שנית נדפס בהוצאות המנוח ר' אהרן מינץ ז"ל, בשנת וכי היא מקור הברכה (תר"ל) לפ"ק,

ועתה נדפס פעם שלישית עם הוספות ותקונים רבים והסרת כמה שבושים שנפלו בהדפסות הראשונות, ע"י האברך המופלג מו"ה יוסף אריה ליב בן המחבר נ"י.

ווארשא

שנת שם רב הגדולים לפ"ק

ШЕМЪ ГАГДОЛИМЪ ГАХОДОШЪ. Томъ II.

Сочиненіе Арона Валденъ.

ВАРШАВА

2

Дозволено Цензурою
Варшава, 16 Декабря 1882 года.

Въ Типографіи Н. Шрифтгисера.

[א] אבות עם תוספות מאמרים מפניני חז"ל במילי דאבות המפוזרים בשני התלמודים ובמדרשים. קבצם ואספם הרב המופלג מו"ה נח חיים מקאברין נדפס ראשונה בווארשא וכעת נדפס שנית בהוספות מרובות:

[ב] אבי הנחל דרושים בפלפולא חריפא, להגאון החריף מו"ה יהושע אייזיק אבד"ק סלאנימא ז"ל:

[ג] אבי עזר באור על רוב דקדוקי רבינו אברהם א"ע בפירושו על התורה, להרב מו"ה שלמה הכהן מליסא. נדפס בק"ק פוזנא שנת תק"ם:

[ד] אבן בוחן לרבינו קלונימוס הזקן, בחינות שיבחין בהן האדם כל מומי העולם ורגיל א"ע אל היראה ויסור ממעשים רעים, מסודר בחרוזות ומליצות שוים:

[ה] אבן בוחן הקצר להרב מו"ה פנחס מ"מ דק"ק פאלצק, לקט ואסף בחינות ומדות טובות מס' אבן בוחן הגדול לרבינו קלונימוס הזקן ז"ל:

[ו] אבן בוחן לרבינו מתתיה, מובא בתשובות הריב"ש סי' רע"א:

[ז] אבן השהם ומאירות עינים שאלות ותשובות להגאון הגדול בדורו מו"ה אליקים געץ אבד"ק היידלסהיים, נדפס בק"ק דיהרנפורט ע"י בנו הרב הגדול מו"ה מאיר ז"ל אבד"ק לאסק עפ"י הסכמות כמה גאוני ישראל ומכללם הגאון ר' נפתלי כ"ץ והגאון ר"א ברודא והגאון ר"ד אופנהיים אשר שקיל וטרי עמהם, ואולי הוא הספר שמזכירו הגאון בעל שם הגדולים הראשון בשם אבני השוהם לרב אשכנזי אחד, ולא דקדק יפה בשמו ובמקומו ובמעשיו:

[ח] אבן יחייא חיברו דון יוסף אבן יחייא, והוא חיבור ערוך נפלא ונחמד על חמש מגילות וכתובים קצת על פי פילוסופיא, נדפס פ"א בק"ק בלוניא ואח"כ נדפס בהמקרא גדולה באמשטרדם:

[ט] אבן משה דרושים וחדושים על פסוקי התורה ולקוטי נ"ך ופלפולים על כמה שיטות בש"ס ופוסקים, להרב מ"ה משה בהרב הג' מו"ה יעקב אהרן מילידי בריסק. נדפס בווארשא שנת תרי"ם בהסכמות גאוני ישראל ושם נאמר שהיה גם למראה עיני הגאון הקדוש מקאצק נבג"מ:

[י] אבן פינה והוא חלק אחד מס' דרישת ארי להגאון האמתי מו"ה אברהם אריה ליב אבד"ק סטריזוב, חיבור נחמד מאוד על ש"ע אה"ע כלו ועל הלכות נדה מש"ע יו"ד, נדפס בלבוב שנת תקס"ד:

[יא] אבן שוהם דרושים על אגדות רבב"ח להרב מו"ה משה מ"מ דק"ק זאריק. ונדפס בק"ק לונדין שנת תקל"ב:

[יב] אבן שועיב דרושים נפלאים ונחמדים מאוד עה"ת להגאון האלהי מו"ה יהושע אבן שועיב, נדפס בקראקא שנת של"ג:

[יג] אבן תקומה והוא שם כולל מקצור פסקי דינים על ד' חלקי ש"ע להרב מו"ה אהרן במו"ה ישראל, ועל או"ח קראו אבן השעות ועל יו"ד אבן גדולה ועל אה"ע אבן העזר ועל חו"מ אבן ספיר, נדפס בווילנא שנת תקע"ח עפ"י הסכמות הגאונים המפורסמים:

[יד] אבני השוהם חדושים על הרמב"ם להרב מו"ה שלמה יורבארגער. [ועיין באר שבע]:

[טו] אבני יהושע להרב מו"ה יהושע אבדק"ק בלאשקע ה"ה חומת יהושע על יו"ד:

[טז] אבני מלואים חיבור יקר עצום ורב כולל שני חלקים מלאים ברכת ה' בפילפול ובהלכה על ש"ע אהע"ז כלו, להגאון החריף עוקר הרים מו"ה ארי' ליב הכהן בעל קצות החושן. נדפס כמה פעמים:

[יז] אבני קודש חדושים בפלפול בהלכות ד' ש"ע, להרב מו"ה אברהם אליעזר לייזר מקראקא:

[יח] אבני שוהם להרב המובהק מו"ה אברהם פרץ הכהן ס"ט, חידושים ואגדות נדפסו ע"י בנו הרב מו"ה רפאל חיים בנימין פרץ, ובסופו צעיר רודם שו"ת להרב ר' רפאל דוד מזרחי:

[יט] אבני שוהם [עיין קהלת יעקב]:

[כ] אבק סופרים ענינים עמוקים אשר לקט הרב מו"ה אברהם ליכטשטיין מספי סופרים וספרים קדושים [ועיין כנפי נשרים]:

[כא] אבקת רוכל לרבינו מכיר ז"ל, ידבר משכר ועונש ומג"ע וגיהנם ומחבלי משיח וימות המשיח ותחית המתים ומיום הדין ועוה"ב, ובס' יוחסין מביאו שהי' תלמיד רבי יהודה בן הרא"ש ז"ל. נדפס כמה פעמים:

[כב] אגודת אזוב שו"ת וחדושים, להגאון הגדול מו"ה משה זאב אבד"ק ביאליסטאק בעה"מ ס' מראות הצובאות:

[כג] אגודת אזוב דרושים על ג' מגילות רות איכה שה"ש להרב המובהק דרשן נפלא מו"ה יעקב ישראל מ"מ דק"ק קרעמניץ בעל המחבר ס' שבט מישראל, נדפס בזאלקווי שנת תקמ"ב:

[כד] אגודת אזוב שו"ת כסדר ד' ש"ע להגאון המובהק מו"ה משה זאב אבד"ק ביאליסטאק:

[כה] אגודות שמואל לרבי שמואל בן יצחק בן י"ט אריפול ז"ל, והוא ק יצור

קיצור מה' ספרים שחיבר ונחלק לה'. א' רכב ישראל על מזמור קי"ט, ב' יעלת חן על שה"ש, ג' פי חכם על קהלת, ד' ווי העמודים תפלות, ה' לוית חן דרוש נעים וזמירות על ט"ו ש"ה. נדפס בווינציאה שנת של"ו:

[כו] אגרא דכלה דרושים על התורה בדרך פרד"ס, להרב הגדול ח"ק מו"ה צבי אלימלך מדינאב:

[כז] אגרא דפרקא להרב הק' הנ"ל, לקוטים נחמדים ושיחות נפלאות בדרך פרד"ס מלוקט מקדושים אשר בארץ. נדפס בזאלקווי שנת תרכ"א:

[כח] אגרת הטיול להגאון המופלא איש קדוש מו"ה חיים ברבי בצלאל אחי רבינו הגדול והקדוש מהר"ל מפראג, והוא ספר קטן עפ"י א"ב בדרך פרד"ס אמרותיו אמרות טהורות, נחמדים מפז ומפנינים יקרות, דברים העומדים ברומו של עולם וכל דיבור ודיבור מרגניתא תחותיה וברוח הקודש נאמרו, כ"כ הגאון מופת הדור מו"ה אברהם יהושע העשיל אבד"ק אפטא בהסכמתו לס' החיים שחיבר. נדפס פ"א בק"ק פראג שנת שס"ח ופעם הב' בק"ק אופעבאך שנת תע"ט ואח"ז נדפסו כמה פעמים:

[כט] אגרת המליצה ומשפט לשה"ק להגאון מו"ה יהודה ליב מרגליות ה"ה קרבן ראשית ופרי תבואה ועוד חבורים:

[ל] אגרת הרמב"ן התנצלות לרבני צרפת שהחרימו שלא ללמוד ס' המורה, ונכתב בתרוזות. והיא נדפסה בס' נובלות חכמה:

[לא] אגרת התשובה לרבינו יונה גירונדי ז"ל בענייני תשובה ומוסר, תחלק לשבעה חלקים לשבעת ימי השבוע, נדפס כמה פעמים:

[לב] אגרת הקודש להרמב"ן ז"ל, איך יתנהגו איש ואשה ביחד להוליד בנים כשרים, נדפס איזה פעמים:

[לג] אגרת הקודש דברים נחמדים מקדושים אשר בארץ המה הגאון הקדוש מו"ה מנחם מענדל מוויטעפסק אשר מנוחתו בטבריא, והגאון הקדוש מו"ה אברהם קאליסקר אשר ג"כ שם מנוחתו, והרב הגדול עיר וקדיש מו"ה חיים חייקא מהמדורא, ומצורף שם פרקי הנהגות המתבודד להרמב"ם ז"ל. וגם פי' יקר על מצות הזכירות מהגאון הקדוש מו"ה לוי יצחק מבארדיטשוב, ועוד איזה דברים יקרים מקדושי עליון זי"ע. נדפס כמה פעמים:

[לד] אגרת מרדכי [עיין דרישת מרדכי]:

[לה] אגרת שבת מה ששלח שבת קודש אגרת לרבינו אברהם א"ע, נדפס בסוף ש"ע האר"י ז"ל:

[לו] אגרת תימן להרמב"ם ז"ל, נקרא פתח תקוה בעניני חיזוק האמונה לסבול עול הגלות, נדפס כמה פעמים:

[לז] אדרת אליהו ביאור רחב על התורה בפשט ורמז להגר"א זצ"ל מווילנא, נדפס ראשונה בק"ק דובראוונא בצירוף החומש ע"י חתנו הרב מו"ה פייבל עם פירושו מנורת שלמה ומנחת כליל. ופעם שניה נדפס לבדו, וזה לא כביר אשר הדפיסו אותו מחדש סביב החומש בפה:

[לח] אהבת דוד דרושים להרב הגאון ח"ק חיד"א ז"ל, ובסופו שפה אחת פי' על הגדה של פסח, נדפס בליוורני שנת תקנ"ם:

[לט] אהבת דוד ויהונתן חיבור על ש"ע חו"מ מפלפל בדברי הגאון בעל אורים ותומים, להרב החריף מו"ה דוד הכהן מ"מ ומ"ץ דק"ק פמארין נדפס בלבוב שנת תקנ"ה:

[מ] אהבת דודים ביאור על מגילת שה"ש ע"ד פרד"ס, להרב חסידא קדישא מו"ה בנימין מ"מ דק"ק זלאזיץ:

[מא] אהבת השם להרב ידידיה במו"ה ישראל מלבוב דרשות על אהבה ויראה. ומבאר פרשת ועתה ישראל על נ' אופנים גם כמה פרשיות ומדרשים תמוהים. ושם כתב שעשה רט"ז אופנים על פרשה הנ"ל:

[מב] אהבת ישראל ספר קטן מלוקט כמה דברים יקרים מגאוני ארץ וקדושי עליון זי"ע, אספם וקבצם מו"ה משה אשר הוא כעת באה"ק תובב"א:

[מג] אהבת ציון דרושים יקרים מאוד בחריפות, להגאון מאור הגולה מו"ה יחזקאל סג"ל לנדא בעל נודע ביהודה ובסופו איזה דרושים מבנו הגאון מוהר"ש ז"ל בעל שיבת ציון:

[מד] אהבת ציון להגאון מו"ה אברהם אשכנזי, פי' על פסוקים ולפעמים על רש"י ועל ה' מגילות:

[מה] אהבת שלום דרושים נחמדים על התורה בדרך פרד"ס, להרב הג' חסידא קדישא מו"ה מנחם מענדל ז"ל מקאסוב אבי הרב תורת חיים על התורה, נדפס ב' פעמים:

[מו] אהלי שם חיבור יקר להלכה בדיני גיטין ע"ם שמות אנשים ונשים להג"מ שלמה גאנצפריד, ובסופו קונטרס מהגאון המובהק מהרא"ז מרגליות ג"כ בענין שמות. נדפס זה מקרוב:

[מז] אוהב ישראל על התורה להגאון החסיד מופת

מופת הדור מוהר"ר אברהם יהושע העשיל מאפטא, והם דרושים נחמדים בדרך פרד"ס להלהיב לבות ב"י לעבודת הש"י, גם לקוטים מנ"ך ועל הגדה ש"פ, נדפס ראשונה זה לא כביר מכ"י ע"י נכדו הרב הצדיק מו"ה משולם זושא, והרבה מדבריו כבר בא בספר בפ"ע נקוב בשם תורת אמת. וטעם קריאת השם הזה כתוב שם בהקדמת נכדו הנזכר יען כי הוה מרגלא בפומיה דרב אשר במדה זאת יוכל להתפאר א"ע לפני ב"ד של מעלה אשר אהבת ישראל תקועה בלבו, וטרם הלקח ארון אלהים צוה לבניו שלא ירשמו על מצבת אבן שיציינו על בנין הנפש שלו שום שבח רק אוהב ישראל, וכן קיימו כדבריו ונרשם כך:

[מח] **אוהל דוד** חדושים בפלפול על איזה מסכתות, להגאון המובהק מו"ה דוד דייטש אבד"ק ע"ח, ונדפס בפ"ב:

[מט] **אוהל יוסף** חיבור על איזה מסכתות הש"ס בפלפול, להגאון מו"ה יוסף יאסקי אבד"ק פאדקמאן:

[נ] **אוהל יעקב** חדושים על הלכות פסח להרב יוסף יעקב אבד"ק באלעסק נדפס בק"ק לבוב שנת תקנ"ד:

[נא] **אוהל יעקב** על התורה להרב הדרשן הגדול מו"ה יעקב מ"מ דק"ק דובנא, והמה דרושים נפלאים לבאר הכתובים ומאמרי חכז"ל בטוב טעם ודעת. נדפסו כמה פעמים ונתקבלו מאוד אצל העולם:

[נב] **אוהל יצחק** דיני שחיטות ובדיקות מלוקט מראשונים ואחרונים וכמה הוספות חדשות, להרב מו"ה יצחק ה"ה ס' בית יצחק:

[נג] **אוהל ישראל** להרב מו"ה יוסף אבד"ק קאפנהאגין, על שחיטות ובדיקות ממהר"י וייל עם לקוטים ותוספות דינים מראשונים ואחרונים:

[נד] **אוהל מועד** חדושים על סדר מועד להרב החריף מו"ה יוסף יאסקי אבד"ק אולינוב, נדפס בק"ק פפד"א, וגאוני דורו משבחים אותו למאוד:

[נה] **אוהל משה** חיבור על דקדוק להרב מו"ה אהרן משה דיין דק"ק לבוב בע"מ הלכה למשה על ש"ס והלכה למשה על דקדוק:

[נו] **אומץ יוסף** להרב הגדול מו"ה יוסף יהודה ראבד"ק ברעסלא, כולל כמה חידושי הש"ס והרבה הלכות בש"ע או"ח ובסופו איזה שו"ת, ומפלפל שם עם הגאון ר' שלמה קלוגר ז"ל. נדפס שם בברעסלא:

[נז] **אופן הגלגלים** על תכונה וקידוש החודש להרמב"ם מהרב מו"ה יעקב קאפיל צבי אבד"ק פלאטשיאה בעל המחבר כמה ספרים:

[נח] **אוצר נחמד** פירוש על הכוזרי, להרב הגדול מו"ה ישראל מזאמושטש ה"ה ס' נצח ישראל וס' טוב הלבנון:

[נט] **אוצר נחמד** על כללי הש"ס נדפס מחדש בפרעמשלא:

[ס] **אור ה'** לרבינו עובדיה ספורנו ולה"ה מובא בצ"ד:

[סא] **אור הגנוז לצדיקים** מוסר ומדות טובות והנהגות ישרות הנרמזים בכל פסוקי התורה, מלוקט מפי סופרים וספרים קדושי עליון, מיוסד ע"פ ולעבדו בכל לבבכם וע"פ בפיך ובלבבך לעשותו וע"פ ואתם הדבקים כו', ונדפס בהסכמת המגיד הקדוש מקאזניץ ולא נזכר שם המחבר אבל נאמר בו כי טוב, ורבים אומרים שחיברו אחד מתלמידי הגאון אלהי הרב מלאדי בעל התניא, ובהקדמתו נדפס הקדמה לס' תניא ולס' אור הגנוז נקרא בשם בנין עולם שער זוהר בינה י"ז פרקים בקבלה:

[סב] **אור הגנוז** חיבור יקר עיד הקבלה על סדר פרשיות התורה להרב הקדוש והטהור מו"ה ליב כהן ז"ל תלמיד המגיד ממעזריטץ נדפס זה לא כביר פעם ראשונה בלבוב:

[סג] **אור החכמה** דרושים נחמדים על התורה בדרך פרד"ס, להרב הגדול חסידא קדישא מו"ה אורי פייבל מדאבנקי ז"ל, נדפס פ"א בק"ק לאשצוב:

[סד] **אור הישר** כ"י להגאון המובהק מאור הגולה מוהר"א זלמן מרגליות מבראד, והוא ביאור על ס' הישר לר"ת הפלא ופלא. וכתב לי נכדו הרב תמאוה"ג כו' מו"ה צבי הירש הלוי הורוויץ ז"ל שסיפר לו איש אמת נאמן ביתו של הגאון דו"ז שאמר לו כאשר גמר הספר אור הישר על ספר הישר לר"ת הוה בדיחא דעתיה למאוד, ואמר לו ראה זה תגהות לא יוכל כל אחד לעשות רק מי שש"ס ותוס' פתוחים לפנים במחשבתו. עוד סיפר לי שאמר כשהי' בן שלשים שנה היה ש"ס ותוס' פתוחים לפניו במחשבתו כמאן דמנח בקופסא, גם היה מקובל גדול כידוע מתוך כתביו ואנשי מכיריו ויודעיו הישב:

[סה] **אור הישר** קבוצות תשובות הגאונים נידון הגט מקליווא אשר שקה על בת ישראל להתירה להנשא, נדפס באמשטרדם:

[סו] **אור המאיר** על התורה להרב הקדוש מו"ה זאב וואלף מזיטאמיר, והוא חבור נפלא ונחמד בדרושים נחמדים ע"ד פרד"ס ויראת ה' חופף עליו, ול"ו רת"ל על לשונו הקדמת רבו הקדוש הגאון אלהי מו"ה דוב בער המגיד ממעזריטץ, ונדפס הרבה פעמים

פעמים. וראיתי בס' נתיב מצותיך חלק התורה שביל א' ח"ל, וספר אור המאיר באמת הוא בעצמו שבחו מי ימלל, עצמו נוראותיו וקדושתו וחסידותו, מימיו לא שימש בידיו וברגליו אלא ביחודים קדושים והיה מלא אור ושמחה לשמחה אלהים ואנשים ביחודים קדושים. ורבינו הקדוש מוהר"ר דוב בער סמכו עם כל החברייא, אבל ספרו כתב איזה שוחט וא"א שדברים היוצאים מלב איש פשוט שיהיה על תכלית הטוב, ולכן הזהיר מורי דודי שלא ישימו כל עיונם בו אלא מעט, ומורי חמי הצדיק המפורסם מו"ה אברהם מרדכי מפינטשוב היה כמה פעמים אצלו והיה תלמידו ואמר שהיה אצלו בעת שהשוחט הביא ספרו לפניו והשיב שלא כיון יפה אפילו לדבר אחד וכל זה א"א לבאר בכתב כו' עכ"ל:

[סז] **אור הצבי** דרושים להרב מו"ה צבי הירש מבריסק נדפס בלובלין:

[סח] **אור השנים** להגאון החסיד המקובל אלהי מו"ה אריה ליב עפשטיין על סדר תרי"ג מצות, וסידר אותם לאמרם על הסדר במועדם עם תחינות ובקשות השייכים לזה ומסוגלים:

[סט] **אור חדש** חיבור נפלא על מסכת קדושין, אשר חידש בעומק העיון ובפלפול עצום בחריפות מאוד הגאון המובהק מו"ה אליעזר קאליר אבד"ק רעכניץ ה"ה אור חדש על פסחים, ונדפס ב' פעמים:

[ע] **אור חדש** דרושים יקרים על חנוכה ופורים, לאחד קדוש מתלמידי הקדוש ר' זאב וואלף מזיטאמיר בעל אור המאיר. נדפס בק"ק שדה לבן:

[עא] **אור חכמים** חידושים על כמה מסכתות בגמרא רש"י ותוספות ויסודו לתרץ קושיות המהרש"א ז"ל, להרב מו"ה בנימין קאצינעלינבוגן, ובסופו ס' לב חכמים חידושי אגדות על איזה מסכתות, נדפס בפ"פ דמיין:

[עב] **אור ישראל** להגאון המקובל אלהי חסידא ופרישא מו"ה ישראל יפה אבד"ק שקלאב, והוא חיבור יקר ונכבד כולל הרבה ענינים, ח"א ביאור על כמה מאמרי הזוהר וביותר לימוד סוד האצילות וביאור כמה כתבי האר"י ז"ל ופי' סוד כ"ב אתוון עם הנקודות וסוד טעמים נקודות תגין וביאור על רוב גמרות ואגדות תמוהות וקל רוב מזמורי תהלים עפ"י הסוד וקצת עפ"ה נגלה. וח"ב על ש"ע או"ח מסי' א' עד סוף סי' תרצ"ו כל הלכתא והלכתא מוסמכה ע"פ סוד. ובתוכו מבוארים כמה גמרות ואגדות ומדרשים. נדפס בק"ק פ"פ דאדר שנת תס"ב:

[עג] **אור ישראל** שאלות ותשובות להגאון הגדול מו"ה ישראל ליפשיץ אבד"ק קליווא בעניני הגט משם:

[עד] **אור ישראל** להרב מו"ה ישראל ז"ל פשטים על כמה מאמרים על פי קבלה ומסודר לי' דברות. נדפס שנת ת"ץ:

[עה] **אור ישראל** פי' על התקונים מהגאון הקדוש המקובל אלהי מו' ישראל המגיד ז"ל מקאזניץ, נדפס זה מקרוב פעם הראשון בק"ק טשערנוויץ:

[עו] **אור לישרים** [עיין גולת תחתית]

[עז] **אור לשמים** חיבור נפלא על התורה להרב הגאון ח"ק מו"ה מאיר הלוי אבד"ק סטאבניץ ואפטא, בדרך פרד"ס, ובסופו קצת חלוקים נחמדים בסברא ובפלפול וקצת שו"ת אשר התישב עם רבו הגאון המובהק מו"ה יצחק אברהם בעל כתר כהונה:

[עח] **אור עולם** מהגאון האמתי נוה"ק מו"ה מאיר מרגליות אבד"ק אוסטרה בעל מאיר נתיבים, והוא חיבור על תרי"ג מצות:

[עט] **אור עולם** בעניני הטבע להגאון מוהרי"ל מרגליות אבד"ק פפר"א ובוזנאב:

[פ] **אור עמים** לרבינו עובדיה ספורנו. תשובות לאפיקורסים מתורתנו ומפילוסופים ומעניני נשמה:

[פא] **אור פני משה** להרב הגדול חסידא קדישא מו"ה משה סופר ז"ל מפרשעווורסק, דרושים נחמדים מאד בדרך פרד"ס על התורה וחמש מגילות ועפ"י רוב מביא דברי האלשיך הקדוש ז"ל. ועיין [ה"ר משה מפרשעווורסק] בח"א

[פב] **אור פני משה** [עיין דברי קהלת]:

[פג] **אור תורה** רמזי תורה להאשל הגדול אלהי המגיד ממעזריטש נבג"מ, וחמה דברים העומדים ברומו של עולם, ובתוכו רמזי שה"ש ורמזי תהלים והרבה לקוטים ובסופו רמזי אגדות חכז"ל. נדפס איזה פעמים, וקצת דברים מספר הנזכר נדפסו בס' מגיד דבריו ליעקב עיי"ש:

[פד] **אורח לחיים** על התורה להרב הגאון החסיד מו"ה אברהם חיים אב"ד דק"ק זלאטשוב, דרושים נחמדים ונעימים בלולים בפרד"ס וע"פ רוב מביא הקדמת רבו הגאון הקדוש מו"ה שמואל שמעלקי הלוי זצ"ל אבד"ק נ"ש ומחותנו הגאון הקדוש מו"ה לוי יצחק זצ"ל אב"ד דק"ק בארדיטשוב וחותנו הגאון הקדוש מו"ה ישכר בער ה"ה ס' בת עיני, ומלכם בראשם הגאון האלהי מו"ה דוב בער המגיד ממעזריטש נבג"מ וגם משאר קדושים אשר בארץ, ושם נדפס הקדמה ארוכה מהגאון המובהק מאור הגולה מוהר"א זלמן מרגליות שאר בשרו של המחבר. ועיין בח"א:

[פה] **אורות המצות** עיין [ה"ר בנימין רפאל] בח"א :

[פו] **אורי וישעי** להרב מו"ה אברהם במו"ה אליעזר הכהן נכד הרב מתנות כהונה, והוא ספר נחמד בתוכחה, תשובה, תפלה, צדקה, ומשלים ומעשיות ורמזים יפים בהרבה משניות, ושם כתוב שחיבר גם ס' עיני הכהן דרשות על פרשיות. נדפס ב' פעמים :

[פז] **אותיות דר' יצחק** להמקובל אלהי קדוש יאמר לו מו"ה יצחק אייזיק שוחט בכפר זירוויץ, והוא פי' נחמד ברמז על כ"ב אותיות הקדושים ע"ד פרד"ס, ובסופו קונטרס אחרון לקוטים נחמדים על פסוקים, נדפס בזאלקווי :

[פח] **אותות השמים** חיבור נפלא ונחמד על הלכות מילה תפילין שבת יו"ט חוה"מ והלכות נדה, להגאון האמתי מו"ה אברהם אריה ליב אבד"ק סטריזוב :

[פט] **אותות למועדים** חדושים בהלכות המועדים, להרב מו"ה אשר ענזיל ראבד"ק סלאנים :

[צ] **אותות למועדים** כ"י להגאון האמיתי מו"ה יוסף הוכגלערנטר והוא ח"ב מספרו משנת חכמים, בו פלפולים ערבים ומתוקים בדרך שו"ת על הלכות שבת ומועדים, מובא בס' זכרון יצחק לבנו :

[צא] **אחורי תרעא** חדושים על מסכת הוריות, להגאון החסיד חיד"א ז"ל [ועיין דברים אחדים] :

[צב] **איגרא רמא** והוא מעט נופך מחדושי הגאון האמתי אביר הרועים מו"ה משולם איגרא ז"ל אבד"ק טוסמיניץ, המה חדושים יקרים ונפלאים מאוד. וזאת היא רק חלק אחד מחכמתו המרובה כטיפה מן הים. ושם נאמר כי מוכנים המה להדפיס ממנו יתר הכתבים על הרמב"ם :

[צג] **איי הים** דרושים נחמדים באגדות הש"ס להרב הגדול מו"ה יהודה ליב מ"מ דק"ק סלאנימא :

[צד] **איל משולש** להגר"א מווילנא על הכמות המשולשים והנדסה ואיזה כללי תבונה ואלגעברא. נדפס בווילנא שנת תקצ"ד :

[צה] **אילה שלוחה** פירוש מספיק על תנ"ך מכל המפרשים ופי' המלות עפ"י הדקדוק, להגאון מו"ה נפתלי אלטשולער. נדפס סביב התנ"ך :

[צו] **אילה שלוחה** רמזי התורה מסדר בראשית שמות. להגאון החסיד מו"ה נפתלי צבי הורוויץ אבד"ק ראפשיץ :

[צז] **אילנא דחיי** פלפולים בש"ע להרב הגדול מו"ה גרשון תנחום ר"מ דק"ק מינסק :

[צח] **אילת השחר** [עיין התורה והמצוה] :

[צט] **אילת השחר ולוית חן** ביאורים נחמדים על מגילת אסתר להרב הגדול מו"ה זאב וואלף אבד"ק וערפליט, ושם נאמר שחיבר עוד כמה חיבורים :

[ק] **אלוף אומר** ספר קטן במוסר להרב מו"ה חיים ראבד"ק שערשוב :

[קא] **אלופי יהודה** להרב מו"ה יהודה ליב סג"ל אבד"ק ליפסק, דרושים על התורה ומעט חדושי פלפול. ונדפס ע"פ הסכמת הרב הק' מו"ה משה מקאזניץ זצלה"ה :

[קב] **אליהו רבא** ביאור על סדר טהרות להגר"א מווילנא, נדפס ב' פעמים וז"ז נדפס כמה פעמים בצירוף המשניות :

[קג] **אלף המגן** [עיין מגן גבורים] :

[קד] **אלף למטה** להגאון המובהק מו"ה אפרים זלמן מרגליות [עיין מטה אפרים] :

[קה] **אלפא ביתא** ספר קטן במוסר ומדות על סדר א"ב להרב הגדול הח"ק מו"ה צבי הירש מ"מ דק"ק נאדווארנא. ובסופו מילי דאבות על מסכת אבות, ושם נאמר שנדפס ממנו חיבור עה"ת בשם צמח ה' לצבי :

[קו] **אלפי ישראל** על ש"ע חו"מ כדהק הגאון בעל מחצית השקל נדפס בלבוב :

[קז] **אם לבינה** על הלכות שבירת עצמות להגאון מו"ה בנימין אבד"ק נרידיק, נדפס בווארשא :

[קח] **אליהו רבא** להרב הגדול מו"ה מאיר תאומים מ"מ דק"ק לבוב ודק"ק לעוורטוב אבי הגאון בעל פרי מגדים :

[קט] **אמונת אומן** להרב הדרשן מו"ה אברהם אבלי ראזנס [עיין זכרון אברהם] :

[קי] **אמונות ודעות** כולל ביאור כל המצות העיקרים והיסודות וכל שרשי האמונה והסעיפים היוצאים ממנה הכל מפורש ושום שכל מש"ס ופוסקים ושקלא וטריא אליבא דהלכתא, מהגאון הגדול מו"ה יהושע יצחק מאיר הורוויץ אבד"ק היקלא ודק"ק זיראוונע ומ"מ בק"ק לבוב תוה"ע :

[קיא] **אמונת ישראל** ספר קטן במוסר להרב מו"ה גדלי' מאמשטרדם בעה"מ ס' באר התורה על החומש :

[קיב] **אמרי אלימלך** על סדר פרשיות התורה מהרב מגראדזיסק בהגאון הקדוש מסאגלניצע זצ"ל :

[קיג] **אמרי א"ש** שאלות ותשובות מסדר או"ח ויו"ד, להגאון הצדיק מו"ה מאיר א"ש אבד"ק אונגוואר חתן הגאון מו"ה דוד דייטש. ובסופו איזה חדושים [illegible] סוגיות

סוגיות עמוקות בש"ס. נדפס בלבוב שנת תר"ב:

[קיד] אמרי א"ש כ"י להנ"ל על ש"ע חו"מ ואה"ע ג"כ שו"ת והרבה דרושים מובא שם:

[קטו] אמרי בינה פי' על כל מלות חמורות מהזוהר לרבי יששכר בער במו"ה משה פתחי'. ובו ג"כ מקור חכמה על פשטים מהזוהר כסדר התורה:

[קטז] אמרי בינה להרב הגדול חסידא קדישא מו"ה דוב בער בן הרב מלאדי, ספר נפלא עפ"י דרך חב"ד על ציצית ותפילין ובסופו שער התפלה:

[קיז] אמרי בינה שו"ת על חלקי ש"ע להגאון מו"ה מאיר אורבעך אבד"ק קאליש אשר קבע דירתו באה"ק ירושלים תוב"ב:

[קיח] אמרי בינה על ש"ע חו"מ להגאון הנזכר. נדפסו בעה"ק ירושלים תוב"ב:

[קיט] אמרי זוטרי כ"י חיבור יקר על ג' בבות בפלפול עצום, להגאון המפורסם בחירו מוהר"ש שמעלקי אבד"ק דענביץ ודק"ק בומעסלא חתן בנו של הגאון האמתי מו"ה יעי"צ זצ"ל מדיקלא. ועיין בח"א:

[קכ] אמרי מהרש"ח חידושים על איזה פרקים ממס' ב"מ להרב הגדול מו' שמחה ז"ל אבד"ק קשונז נדפס בווארשא. וזהו להרב הנזכר על כל מסכת ב"מ ולא הספיק להדפים כלו:

[קכא] אמרי נועם על סדר פרשיות התורה בדרך רמז ומוסר להרב הצדיק חסידא ופרישא המפורסם בזמננו מו"ה מאיר הורוויץ ז"ל האבד"ק דזיקעב:

[קכב] אמרי רברבי כ"י חיבור יקר מאוד נעלה על ג' בבות בפלפול חד ועצום, להגאון האמתי מו"ה יעקב יצחק ז"ל אבד"ק דיקלא. ועיין [ה"ר יעקב יצחק הנזכר והה"ר שמעלקי מרענביץ] בח"א:

[קכג] אמרי שפר דרושים יקרים להרב הכולל החכם השלם מו"ה נפתלי אשכנזי מצפת תוב"ב. נדפס בווינציאה שנת שמ"א:

[קכד] אמרי שפר דרושים על תהלים להדרשן הגדול מו"ה אליעזר במו"ה אב וואלף. ובסופו דרושים על כמה פרשיות התורה:

[קכה] אמרי שפר על הלכות סת"ם מהמחבר שיח יצחק. נדפס בווארשא:

[קכו] אמרות טהורות להגאון החסיד מו"ה אליעזר הלוי הורוויץ אבד"ק סאטניגראד. והוא פירוש מספיק על תהלים בדרושים נפלאים ומתוקים מוסר השכל וכל מדה נכונה. וח"ב קרא אתוון גליפן דר"א על תמניא אפי. והמחבר בעצמו מביא כמה פעמים בספרו האתוון גליפין לעטרת תפארת, והוא בעניני סמיכות הכתובים עשוים באמת וביושר בחריפות הפלא ופלא, נדפס ראשונה בווארשא שנת תקצ"ח:

[קכז] אמרות טהורות חיבור גדול על ה' סת"ם ומגילה והלכות כתיבת גיטין ושטרות, להגאון מו"ה משה ליב ליטש מפרעסבורג:

[קכח] אמת ליעקב חדושים בכמה אגדות הש"ס בטוב טעם ודעת. להגאון האמתי מו"ה יעקב אבד"ק ליסא. נדפס בווארשא:

[קכט] אמת ליעקב באור על הגדה ש"פ להרב הדרשן מו"ה יעקב מ"מ דק"ק דובנא, ונספח שם חסד לאברהם ג"כ ביאור על הגדה מאת תלמידו:

[קל] אניה דיונה ומאיל המלאים על ה' ספר תורה להגאון מו"ה משה ליב ליטש מפרעסבורג, והוא חלק ראשון מחיבורו הגדול אמרות טהורות על ה' סת"ם ומגילה והלכות כתיבת גיטין ושטרות. נדפס בפרעסבורג שנת תרל"ד:

[קלא] אמתחת בנימן ביאור קהלת ע"ד פרד"ם להרב חסידא קדישא מו"ה בנימין מ"מ דק"ק זאלוזין:

[קלב] אסף המזכיר מראה מקומות כמה מאמרי חכז"ל ואגדות בכמה ספרים. נדפס בק"ק וויניציאה:

[קלג] אפיקי יהודה דרושים נחמדים ומתוקים להרב הגדול מו"ה יהודה ליב מ"מ דק"ק סלאנימא, ונחלק לכמה ענינים:

[קלד] אפיקי יהודה חלק שני להרב הנזכר דרושים יקרים ונעימים, ונדפס:

[קלה] אפריון שלמה כולל ג' קונטרסים. א' לחם שלמה על הלכות חלה לרשב"ץ. ב' מזבח חדש. ג' שיעורין דאורייתא על שיעורין ומדות ומשקלות. נדפס בווארשא:

[קלו] אפריון להגאון מו"ה שלמה גאנצפריד ה"ה ספרים רבים:

[קלז] ארבעה טורי אבן להגאון החסיד נזה"ק מו"ה אליעזר רוקח ז"ל אשר היה אבד"ק בראד ואמשטרדם. נחלק לד' טורים. א' פלפול בהרמב"ם, ב' שאלות ותשובות, ג' חדושי גפ"ת, ד' דרושים, גם כמה חדושים מבנו הגאון מו"ה משה מזלאטשוב ז"ל:

[קלח] ארחת יושר להרב הדרשן מו"ה אברהם אבלי ראנוס [עיין זכרון אברהם]:

ארחת

[קלט] ארץ החיים להגאון החסיד קדוש מו"ה חיים מטשארנוויץ ה"ה באר מים חיים, והוא ספר נחמד מאד. ח"א לקוטי נ"ך ומגילת אסתר בדרושים נפלאים ע"ד פרד"ס. וח"ב חדושי הלכות ואגדות ממסכת ברכות. נדפס זה לא כביר בטשארנוויץ, ובהקדמת המו"ל כתוב שהיה למראה עיני הרב הק' ר' ישראל מרוזין ופיו הקדוש נקבו בשם ארץ החיים:

[קם] ארץ צבי כולל שו"ת רבות להלכה ולמעשה. להגאון הגדול מו"ה צבי הירש אבד"ק שווערין. הזכירו שם בספרו מספר צבעים:

[קמא] ארץ צבי דרושים נחמדים, להרב הגדול מו"ה צבי הירש מ"מ דק"ק וואדיסלוב ה"ה ס' עשרה למאה:

[קמב] ארץ צבי פי' על הפטרות מכל השנה למו"ה צבי האלברשטאט. נדפס בק"ק רעדלהיים שנת תקמ"ז:

[קמג] ארץ צבי חיבור קטן בדיני ברכת הנהנין להרב מו"ה משה אבד"ק נאוויטאניץ. נדפס בלבוב:

[קמד] ארצות החיים להגאון מוהר"ר מאיר ליבוש מלבים הי"ו, חיבור יקר על איזה הלכות מש"ע או"ח בחריפות ובבקיאות. נדפס ב' פעמים:

[קמה] ארצות השלום להנ"ל מדרושים. נדפס ג' פעמים:

[קמו] אריה דבי עלאי חיבור גדול מתשובות להגאון החסיד מו"ה אריה ליב אב"ד דק"ק ווישניצע ובריגיל. נדפס זה לא כביר בלבוב:

[קמז] אשד הנחלים על ש"ע חו"מ [עיין הר הכרמל]:

[קמח] אשד הנחלים ביאור על מדרש רבה להרב מו"ה אברהם שיק מסלאנים. נדפס סביב למדרש בווילנא ב' פעמים:

[קמט] אשי ישראל חידושים על מסכת שבת להרב מו"ה ישראל מו"ץ בווילנא בעל תוס' ירושלים ועוד חיבורים:

[קנ] אשל אברהם חיבור יקר מאוד והוא ביאור על כמה מאמרי הזוה"ק להרב המקובל אלהי מו"ה מרדכי אשכנזי ז"ל. ועיין בח"א:

[קנא] אשל אברהם והוא ילקוט חדש משו"ת גאונים המפורסמים השייכים לש"ע או"ח. מאת הגאון מו"ה אברהם אופנהיים ז"ל:

[קנב] אתון גליפין דר"א [עיין אמרות טהורות לעיל]:

[קנג] אתרא דשמואל דרושים לכל הפצירם על התורה ועל המועדים [עיין קמח פסח]:

ב

[א] באר אברהם חדושים על מס' ברכות וסדר מועד להרב הגאון הגדול מו"ה אברהם בן הרב מו"ה יהודה ליב. בעה"מ משכיל לאיתן ועוד חיבורים:

[ב] באר הגולה לרבינו הגדול האלהי מו"ה יהודה לוואי ז"ל הנודע בשם קדשו מהר"ל מפראג, והוא פירוש על כמה אגדות הש"ס אשר עליהם בא השאלה מבני אדם שלא ירדו לעומק דבריהם והוא מבאר בטוב טעם ודעת אשר כל דבריהם הם בחכמה אלהית וכל היוצא מפיהם הם דברי אלהים חיים, וזה לשונו שם בבאר ה', אין חכמתם דומה לחכמת העו"ג, כי הם אף כי היו חכמים לא היה חכמתם רק שכל אנושי. אבל חכמינו חכמתם חכמה פנימיית סתרי החכמה מה שידעו על פי הקבלה מרבם ורבם מרבם עד הנביאים ועד מרע"ה:

[ג] באר היטב על ש"ע חו"מ להגאון מו"ה זכרי' מענדל אבד"ק בעלזא בהגאון מו"ה ארי' ליב אבד"ק קראקא, לקט וקלט את הסלת בלול משמן של שני כהנים גדולים הסמ"ע והש"ך וגם מכמה שו"ת הגאונים:

[ד] באר היטב להגאון ר' זכריה מענדל הנ"ל על ש"ע יו"ד כנ"ל:

[ה] באר היטב ביאור על תורת כהנים להרב מו"ה אריה מו"ץ בק"ק מינסק:

[ו] באר התורה [עיין אמונת ישראל לעיל]:

[ז] באר טוב חדושים על כמה מסכתות להרב מו"ה דוב בער דיינא דק"ק ליסא, נדפס באלטונא שנת תצ"ב:

[ח] באר יצחק [עיין מאיר נתיבים]:

[ט] באר יצחק שו"ת להגאון מו"ה יצחק אלחנן אבד"ק קאוונא:

[י] באר יצחק ביאור על רש"י שבחומש להגאון מו"ה יצחק הורוויץ אבד"ק יערסלוב, נדפס בלבוב:

[יא] באר מים חיים על התורה להגאון חסידא קדישא מו"ה חיים וצלה"ה אשר מנוחתו באה"ק תוב"ב, והוא חיבור נפלא ונחמד על התורה בלול בפרד"ס בחריפות ובבקיאות בנגלה ובנסתר ויראת ה' חופף עליו, נדפס כמה פעמים סביב החומש גם ז"ז:

[יב] באר מים חיים [עיין ימין משה]:

באר

[יג] באר משה דרושים נחמדים על התורה בדרך פרד"ס, להרב ח"ק מו"ה משה אליקים ברועה בן המגיד הק' מקאזניץ זצ"ל. נדפס ביוזעפאף:

[יד] באר רחובות ביאור מספיק על כל דקדוקי רש"י שבחומש להרב המובהק מו"ה אייזיק אויערבאך. נדפס איזה פעמים. וכעת נדפס בצירוף הס' מירא דכיא בשם דקדוקי רש"י:

[טו] באר רחובות ביאור על תעלומות דברי חכז"ל באגדה על סדר הש"ס מאת הרב מו"ה אהרן אליעזר אבד"ק גאלאנטהא:

[טז] באר שבע כ"י להרב מו"ה שלמה יורבערגער, חדושים על שלש מסכתות שבת עירובין ביצה, ובסופו קונטרס חדושים על הרמב"ם נקרא בשם אבני השוהם:

[יז] באור על משלי להגר"א מווילנא, פשטים נחמדים ומוסרים יאים. נדפס ג"פ:

[יח] באור להגר"א מווילנא הנ"ל על יונה, נדפס איזה פעמים:

[יט] באור להגר"א הנ"ל על דברי הימים, [עיין צורת הארץ ובנין הבית]:

[כ] באור להגאון הנ"ל על שה"ש, כולל ב' פירושים ע"ד הנסתר, נדפס פ"א בווארשא:

[כא] באור להנ"ל על מס' אבות, מראה מקומות המוסרים במקרא, נדפס איזה פעמים:

[כב] באור הגר"א על ש"ע או"ח, נדפס פעם ראשונה ע"י בניו בק"ק שקלאוו שנת תקס"ג ואח"כ נדפס ב"פ בווארשא וביאהאניסבורג, סביב המג"א:

[כג] באור הגר"א על ש"ע יו"ד, נדפס פעם ראשונה בק"ק הוראדני ופעם הב' בק"ק קעניגסבערג. וכעת נדפס בווילנא עם תקונים והוספות מעצם כי"ק:

[כד] באור הגר"א על ש"ע אה"ע, נדפס פעם הראשונה בווילנא שנת תקע"ט ופעם ב' וג' בק"ק לבוב ופעם ד' בק"ק האלבערשטאט:

[כה] באור הגר"א על ש"ע חו"מ, נדפס זה איזה שנים פעם ראשונה בק"ק קעניגסבערג:

[כו] באור הגר"א מווילנא על תקוני הזוהר. נדפס זה לא כביר בווילנא פעם ראשונה מגוף כת"י. ויש שם על הקדמת תקוני הזוהר ביאור מבן הגר"א ז"ל:

[כז] באור והגהות להגר"א על סדר עולם רבא, נדפס כמה פעמים:

[כח] באור להגאון הנ"ל על ספרא דצניעותא, נדפס פ"א בק"ק ווילנא:

[כט] באור להנ"ל על רעיא מהימנא. נדפס ב' פעמים:

[ל] באור להגאון הנ"ל על היכלות הזוהר. נדפס:

[לא] באור על הגדה ש"פ להגר"א מווילנא. נדפס ראשונה בק"ק שקלאוו בצירוף פי' צפנת פענח למוהר"י גיקטליא וז"ז נדפס הרבה פעמים:

[לב] באור על מסכת אבות כ"י להרב הגאון חסידא קדישא מו"ה אברהם חיים אבד"ק זלאטשוב ה"ה ס' אורח לחיים על התורה, נזכר שם בהקדמה:

[לג] באור להגאון הנ"ל על הגדה ש"פ, נזכר ג"כ שם:

[לד] באור על כמה אגדות הש"ס כ"י להגאון המובהק מופת הדור מו"ה חיים כהן ראפפארט:

[לה] באור על התורה ע"ד הרמז להרב הגאון הצדיק ח"ק מו' אייזיק מקמארנע ז"ל בעל עצי עדן על משניות. נדפס כעת בפרעמשלא סביב לחומש ורש"י:

[לו] באור על התורה להרב הגדול מו"ה יצחק אליהו לאנדא. נדפס בווילנא בה' חלקים ולהם שמות נפרדים:

[לז] באור להנ"ל על תרי עשר:

[לח] באור להנ"ל על חמש מגילות:

[לט] באור הרד"ל על פרקי דר"א להגאון מו"ה דוד לוריא מביכאב ישן, והפליא לעשות. נדפס בפה ווארשא סביב הפדר"א:

[מ] באור הרד"ל על מדרש שמואל הבתי להרב הנזכר, נדפס סביב המד"ש:

[מא] באור על איוב למו"ה שמחה אריה מהרובשוב כולל ב' פירושים באור הענין ובאור המלות, נדפס ב' פעמים:

[מב] באור על מגילת אסתר להגאון מו"ה מאיר ליבוש מלבים אבד"ק בוקארעסט. נדפס:

[מג] באור להנ"ל על ישעיה נדפס:

[מד] באור על משניות
[מה] באור על תהלים
[מו] באור על הפטרות
} עיין [ה"ר יצחק חיות] בה"א:

[מז] באור ל"ג מדות דר"י וכללי התלמוד כ"י להה"ר יקותיאל מווילנא. עיין בח"א:

[מח] באור מהר"ם שיף הרב הגאון מו"ה מרדכי מארדיש וחבירו הרב מו"ה נח מלאדמיר סיקלו את הס' חדושי הלכות מהר"ם שיף מכל השיבושים וגם עשו באור רחב על פירושו הקצר להבין כוונתו באר היטב, ושם נדפס בשמו מעט חדושים

חדושים על סוגיות הש"ס, נדפס בצירוף המהר"ם שיף ד' פעמים וז"ז מדפיסים אותו בצירוף הש"ס:

[מט] **באור מהרז"ו** ביאור רחב על המדרש רבה להרב מוהר"ז וואלף מווילנא. נדפס בווילנא סביב למדרש:

[נ] **באור** על ס' העיטור להרב הגדול מו"ה מאיר יונה אבד"ק שישלעוויץ. נדפס בווילנא סביב ס' העיטור:

[נא] **באור והגהות** על הלכות גדולות להרב הגדול מו"ה אברהם שמעון אבד"ק קידאן. נדפס בווארשא סביב הבה"ג:

[נב] **באור** על ס' הישר לר"ת מהרב מו"ה מיכל מנאוואהארדאק. נדפס בווילנא:

[נג] **באור מרדכי** חדושים יקרים על ס' המרדכי בחריפות מאוד, להגאון האמתי מאור הגולה מו"ה מרדכי בנעט ז"ל אבד"ק ניקלשבורג:

[נד] **באורי הזוהר** להרב הגדול חסידא קדישא מו"ה דוב בער בן הגאון האלהי רש"ז הרב מלאדי, בו מבאר כמה מאמרים עמוקים בזוהר מה ששמע מפי אביו הק' ז"ל, ושם כתוב שרובם ככלם מכ"י קודש הנ"ל הראה לפני אביו ומאוד ישרו בעיניו. נדפס ב' פעמים:

[נה] **באורי מהרד"מ** והוא הגהות וביאורים קצרים בדרך פלפול על ס' המצות להרמב"ם ז"ל להרב הגאון מו"ה דוב בעריש מייזילש ז"ל האב"ד דפה ווארשא. נדפס בפה סביב הס' המצות:

[נו] **באורי מהרש"ה** הגהות ובאורים על ספר תניא רבתי להה"ג מו"ה שמעון הורוויץ אבד"ק לייפציג:

[נז] **באורים** על התורה כ"י להגאון המובהק מו"ה משה יהושע העשיל ז"ל ה"ה ס' הים התלמוד נזכר שם:

[נח] **באורים** על כל הילמדנו רבינו שבמדרש [עיין בית הילל]:

[נט] **באורים כבדו ה'** פירוש על התורה ולפעמים על רש"י, להגאון הגדול בדורו מו"ה ישעיה מנחם מענדל הנקרא ר' מענדיל ר' אביגדורש:

[ס] **בגד ללבוש** יסודו להמליץ על הלבושי שרד אשר בס' דעת קדושים מהגאון מבוטשאטש נדפס שם על הגליון בשם גדולי הקדש מאחד מזמננו ומדחה שם את הלבו"ש בכל דבריו, הוא מוכיח בספר זה בראיות ברורות כי דברי הלבו"ש המה כנים ואמתים. חובר מאת הרב מו' מרדכי ראבד"ק אוזיראן:

[סא] **בגדי יו"ט** כ"י להגאון הגדול המפורסם בדורנו מו"ה שלמה קלוגר זצ"ל מבראד, והוא באורים וחדושים על כל מסכת ביצה, ובסופו קונטרס אחרון להלכות יו"ט נקוב בשם תוספות יו"ט:

[סב] **בגדי ישע** פירוש מספיק על ש"ע או"ח לבאר דברי רבינו המג"א ז"ל, חיברו הרב ישעי' שמחה ווינער. נדפס בפראג:

[סג] **בגדי ישע** שו"ת והידושים על כמה הלכות, מהרב הגדול מו"ה שמואל סו"ד דק"ק ביאליסטאק, ושקיל וטרי בתשובותיו עם גאוני דורו ובתוכם הגאון המובהק מו"ה אברהם אבלי אבד"ק ווילנא:

[סד] **בגדי כהונה** ספר שו"ת כסדר ד' ש"ע בפלפול עצום, וח"ב חדושי הלכות בחריפות ובבקיאות על מסכת ב"ם וגיטין, להגאון המובהק מו"ה משולם זלמן הכהן אבד"ק פיורדא, נדפס פ"א בק"ק הנ"ל בחיי המחבר שנת תקס"ג:

[סה] **בגדי שרד** דיני טריפות עצמות בקצרה מלוקט מגדולי המורים, לה"ה ס' זבחי רצון על שחיטות. נדפס בפרעמשלא:

[סו] **בן פורת יוסף** להגאון החסיד קדוש מו"ה יעקב יוסף זצ"ל אב"ד דק"ק פולנאה ושאר קהלות, והם דרושים נחמדים מאוד בדרך פרד"ס מגלה בו רזין דאורייתא הכל עפ"י הקדמות רבו הקדוש והנורא הבעש"ט נבג"ם, ובסופו כמה שו"ת בפלפול עמוק אשר השיב כהלכה הכל בחריפות מאוד. נדפס ב' פעמים:

[סז] **בינת אדם** שו"ת מהלכות יו"ד מראשונים ואחרונים להרב הגדול מוהר"א דאנציג ה"ה חיי אדם וחכ"א. ושם כמה תשובות מהגאון האמתי ר' מאיר פוזנער ז"ל. נדפס כמה פעמים:

[סח] **בינת יששכר** להרב מ' ישכר בער בלאך בן הגאון החסיד מו"ה שמשון ז"ל מאלטונא ה"ה ס' תוספות חדשים ונזירות שמשון, והם תוכחת מוסר ודרושים נעימים עפ"י ש"ס בבלי וירושלמי ומדרשים, ובסופו דיני דוכן ופדיון הבן לכהנים. ורבים מגאוני דורו נתנו עדיהם בשבח הספר, מהם הגאון בעל נודע ביהודה והגאון מהר"ם ברבי ז"ל. נדפס בק"ק פראג שנת תקמ"ה:

[סט] **בית אבות** [עיין נשמת כל חי]:

[ע] **בית אברהם** על ש"ע יו"ד מסי' א' עד סי' ס"ט, לקוטי פסקי דינים מגדולי האחרונים ז"ל מבלי הכרעה כלל, והוא תועלת גדול ושוה לכל נפש כי בו ימצא הדעות על סדרן ויכולין לברר ממנו כל דין על בוריו, מאת הרב מו"ה אברהם זוסמאן שו"ב דק"ק לונדין. נדפס ע"פ הסכמות כמה גאוני ישראל, והוא נכד לחגאון הגדול המקובל

אלהי

אלהי מו"ה אליעזר מ"מ דק"ק סערנאק ודק"ק שעדליץ. נדפס בקעניגסבערג שנת תרי"ג :

[עא] **בית אברהם** להרב מו"ה אברהם אבלי אבד"ק חערסאן נכד הגאון המפורסם מו"ה מנחם נחום אבד"ק לאדזין, והוא קצת חדושי דינים ובאורים ופלפולים כל שהוא על קצת ש"ע יו"ד ועיקר על הלכות נדה וכמה חדושי דינים מלוקטים משו"ת גאוני עולם וכמה באורים לשו"ע חו"מ וקצת חדושי הרמב"ם ז"ל, ובסופו כמה דרושים ולקוטים נחמדים ואיזה הספדים על גדולי הדור ה"ה הגאון מוהר"ש קאצנעלינבוגן מווילנא והגאון ר' שמחה הכהן ראפפארט אבד"ק ראדימישלי שנפטרו שנת תקפ"ה, גם על חותנו הגאון החסיד מו"ה מרדכי הכהן אבד"ק חערסאן שנפטר שנת תקפ"ג ועל הגאון מוהר"א זלמן מרגליות מבראד והרב ח"ק מו"ה דוב בער בן הרב מלאדי ועל הגאון מופת הדור מוהר"א יעקב אבד"ק סמילא, נדפס בק"ק סדילקאב שנת תקצ"ג :

[עב] **בית אברהם** הוא צוואת הרב הגדול מו"ה אברהם דאנציג ה"ה חיי אדם וחכ"א, במוסר והנהגות טובות :

[עג] **בית אל** כולל ב' חלקים מחדושים ופלפולים בהרבה סוגיות הש"ס בחריפות גדול. ח"א כולל ק"נ חדרים בענינים שונים, וח"ב כולל ס' חדרים. מאת הרב הגאון מו"ה אריה ליבוש הלוי אבי הגאון מו"ה יוסף שאול מלבוב. ונדפס שם :

[עד] **בית אפרים** להגאון האמתי מאור הגולה מו"ה אפרים זלמן מרגליות מבראד, והוא חיבור יקר נפלא ונחמד ד' קובצים כסדר ד' חלקי ש"ע בדרך שו"ת בפלפול עצום ובראיות חזקות ובדקדוק היטב בדברי הפוסקים הכל לפסק ולהלכה בחריפות ובקיאות מאוד הפלא ופלא, וכל גדולי זמננו לא זזו מחבבו, ולא נדפסו רק פ"א בק"ק זאלקווי וכעת יש להם תובעין מחמת חשיבותן:

[עה] **בית אפרים** להגאון ר"א זלמן הנ"ל מהדורא תנינא כ"י, שו"ת על ד' חלקי ש"ע או"ח יו"ד אה"ע חו"מ, חדושים יקרים מזהב ומפז רובם ככולם להלכה ולמעשה :

[עו] **בית אפרים** להגאון הנ"ל, והוא ח"ב מספרו ראש אפרים, כולל ב' חדושים על ש"ע מהלכות טריפות הריאה. א' קראו זר זהב ביאור על דברי הט"ז ב' שפת אמת על דברי הש"ך. ונדפס כללי חזקה מהגאון בעל מגיני שלמה גם קונטרס כללי חזקה מהמחבר נקוב בשם פתח הבית גם הרבה שו"ת מהמחבר ובסופו קונטרס הראיות מהמחבר ז"ל, ושם בתחילתו נדפס תשובה מדודו ורבו הגאון המובהק מו"ה סענדר מרגליות ז"ל. נדפס ראשונה בק"ק זאלקווי ופעם שנית בק"ק סדילקאב :

[עז] **בית דוד** שו"ת להגאון מוהר"ד טעביל ראבד"ק מינסק, נדפס בווארשא שנת תרי"ד :

[עח] **בית דוד** להנ"ל מדרושים. נדפס ביאהאניסבורג :

[עט] **בית הלוי** כולל שני חלקים מחידושים ותשובות ופלפולים יקרים מאת הגאון מו"ה יוסף דוב בער אשר היה ר"מ דק"ק וולאזין ואבד"ק סלוצק וכעת הוא אבד"ק בריסק. והוא נכד להגאון מאוה"ג מו"ה חיים מוולאזין ז"ל חלק אחד נדפס בווילנא וח"ב נדפס בווארשא :

[פ] **בית הלל** כ"י פירוש התורה להגאון מו"ה הילל אבד"ק ווילנא ה"ה בית הילל על ש"ע יו"ד ואה"ע, ומצורף שם באורים על כל הילמדנו רבינו שבמדרש תנחומא לבנו הגאון מו"ה משה אבד"ק חעלמא ודק"ק ווילנא :

[פא] **בית יהודה** חבור יקר על ד' חלקי ש"ע להגאון המפורסם בדורו מו"ה יהודה לאנדא אבד"ק וולאדווי בן הגאון האמתי קדוש עליון מו"ה יוסף הצדיק אבד"ק פוזנא חתן הגאון מאור הגולה בעל נודע ביהודה, ובו גם חדושי גפ"ת על כמה מסכתות, ובסופו קצת חדושים על ש"ע חו"מ נקוב בשם מנחת יצחק מבנו הגאון מו"ה יצחק לנדא אשר שימש אחר אביו בכתר הרבנות בק"ק וולאדווי :

[פב] **בית יעקב** חדושים על מסכת סנהדרין. להגאון הגדול מו"ה יעקב שור אבד"ק לאדמיר וק"ק בריסק :

[פג] **בית יעקב** חדושים על מסכת כתובות בחריפות ובקיאות, להגאון האמתי מו"ה יעקב אבד"ק ליסא, ובסופו חדושים על ש"ע אה"ע הלכות כתובות, נדפס ב"פ :

[פד] **בית יעקב** א"ש באור נחמד על איוב, להרב מו"ה יעקב א"ש פייבל אב"ד ור"מ דק"ק זלאטווי ה"ה רשפי אש ותהלות יעקב :

[פה] **בית יעקב** להרב חסידא קדישא מו"ה אברהם הכהן מלאסק אשר אוה למושב לו באה"ק תוב"ב, רמזים וצרופים בקבלה, גם מבאר שם כמה פסוקי התורה ע"ד הזה. נדפס בק"ק ליוורנו שנת תקנ"ב :

[פו] **בית יעקב** כולל ב' חלקים מתשובות להרב הגאון מו"ה ברוך מרדכי האבד"ק שעדליץ. נדפס בווארשא :

[פז] **בית יעקב** שו"ת להרב הגדול מו"ה יעקב אבד"ק בויסק :

[פח] **בית יצחק** חיבור בדש קבוע וס"ס להגאון מו"ה יצחק אייזיק אבד"ק טיקטין וסובאלק:

[פט] **בית יצחק** לקוטי דינים מהלכות טריפות מראשונים ואחרונים גם הרבה חדושי דינים, להרב מו"ה יצחק בעל המחבר אוהל יצחק. וברם צריך למידע כי המחבר הזה במחכ"ת שגה הרבה פעמים בס' הזה בדיני איסור והיתר ולא ירד לעומקא דדינא וידוע גודל אזהרת רבותינו לבל לפסוק דין מקצורי דינים. וההכרח יביאני לקצר במקום שראוי להאריך:

[צ] **בית יצחק** שו"ת על ש"ע חלק או"ח מאת הרב הגאון מו"ה יצחק יהודה אבד"ק פרעמשלא, ובסופו קונטרס מנחת אהרן מבנו. נדפס בפרעמשלא:

[צא] **בית ישראל** להגאון מו"ה ישראל שפירא אבד"ק קאליש נכד רבינו המג"א ז"ל, חיבור יקר על ש"ע יו"ד עד סי' ר"א, ובו גם בית פרץ מנכדו על מס' מגילה והלכותיה. נדפס בק"ק ברלין:

[צב] **בית ישראל** והוא הקדמה ודרך לעץ חיים, מהרב הגדול חסידא קדישא מו"ה צבי הירש מזידיטשוב זצ"ל:

[צג] **בית ישראל** חיבור יקר עצום ורב בחריפות ובקיאות הפלא ופלא על כמה מסכתות הש"ס בחידושים יקרים מאת הגאון קדוש ישראל מו"ה ישראל ז"ל המגיד מקאזניץ:

[צד] **בית ישראל** להגאון הנזכר בקובץ קטן ג"כ חידושים יקרים על איזה מסכתות ונדפסו בווארשא:

[צה] **בית ישראל** שו"ת על חלקי ש"ע מאת הרב מוהר"ר ישראל ז"ל. נדפס בזאלקווי:

[צו] **בית לוי** [עיין מטה לוי. קרבן אהרן]:

[צז] **בית מאיר** על ש"ע אה"ע להגאון המובהק מו"ה מאיר פוזנר אבד"ק שאטלאנד. בו הפליא לעשות וירד עד תהום עמקי מצולות הש"ס ופוסקים ראשונים ואחרונים וזיקק וליבן כל דבריהם בכור הבחינה. ובסופו קונטרס צלעות הבית שו"ת מהמחבר אשר היה בינו ובין הגאון ר' טעבלי מליסא ג"כ בעניני אה"ע. נדפס זה כביר איזה פעמים וזה מקרוב אשר נדפס בצירוף הגהות יקרות מהגאון החריף מו"ה ברוך תאומים אבד"ק לייפניק:

[צח] **בית מאיר** על ש"ע יו"ד להגאון הנזכר כדרכו באה"ע. נדפס פעם ראשונה מכת"י בווארשא:

[צט] **בית מאיר** על ש"ע או"ח להגאון הנזכר נדפס ג"כ מחדש בווזעפאף:

[ק] **בית מדות** להגאון מהר"יל מרגליות, דרושים ותוכחת מוסר, ונחלק לענינים. נדפס ראשונה בק"ק פפד"א וזה לא כביר נדפס פעם שנית:

[קא] **בית מועד** להדרשן הגדול מו' אברהם אבלי [עיין מחזה אברהם]:

[קב] **בית מנוחה** סדר לימוד לואר צייט, להגאון ח"ק מו"ה חיים יוסף דוד אזולאי. נדפס בליוורני:

[קג] **בית מנחם** חיבור יקר על דיני רובא והזקה מאת הגאון מו"ה מרדכי מיכאל יפה ר"מ דק"ק אלטונא:

[קד] **בית משה** חיבור על ש"ע א"ע בפלפול קצת הלכות פו"ר, אישות. וקונטרס עגונה דאיתתא, ונקרא בשם פלפול הלכה להרב מו"ה משה אבד"ק זאמושטש נכד הגאון מו"ה יעקב אבד"ק לאמז בהרב הגאון הגדול מו"ה משה אבד"ק קאברין. והרב ר' יעקב הנ"ל היה התן הגאון מו"ה ברוך בענדט ה"ה נר תמיד נכד הגאון מוהר"ז מירלש. ומצד אמו נכד הגאון החסיד מו"ה יהודה פסח כ"ץ שפירא אבד"ק לענטשנע והיה נכד המג"ע:

[קה] **בית פרץ** [עיין בית ישראל]:

[קו] **בית שלמה** פירוש על משלי להרב מו"ה אליעזר ליפמאן מבראד. ושם כתוב שחיבר גם ס' טל אורות וס' מגדל דוד על תהלים:

[קז] **בית שלמה** ב"ח שו"ת כסדר ד' חלקי ש"ע להגאון מו"ה שלמה ז"ל אבד"ק סקאלע בעה"מ ישרש יעקב על מסכת יבמות:

[קח] **בית שלמה** מהדורא תנינא. ג"כ שו"ת כסדר ד' ש"ע ב' חלקים להגאון הנזכר. נדפסו כולם בלבוב:

[קט] **בית שמואל אחרון** להגאון מו' שמואל אבד"ק פוזנא אחי הגאון המובהק מו"ה יוסף הצדיק שהיה חתן הנוב"י, ח"א כולל שו"ת מד' חלקי ש"ע, וח"ב דרושים כסדר התורה. ויש שם איזה תשובות מהגאון מו"ה משה שלמה זלמן אבד"ק קארץ:

[קי] **בכורי יוסף** פלפולים בכמה סוגיות הש"ס למוהר"ר יוסף זונדיל מדעניבורג:

[קיא] **בכורי יעקב** פסקי דינים מש"ע או"ח ה' סוכה ולולב מלוקט מגדולי הפוסקים ושו"ת ראשונים ואחרונים, להגאון הגדול המפורסם בדורנו מו"ה יעקב יוקב אבד"ק אלטונא והמדינה. נדפס פעם ראשונה בשנת תקצ"ו. ועתה נדפס פעם שניה עם תוספת בכורים, בו נכללו עוד פסקי דינים והשגות על ספרו מגאוני הזמן ותשובותיו עליהם. ושם נאמר שהיה למראה עיני הגאון

מאור

מאור הגולה מוהר"ר עקיבא איגר זצ"ל:

[קיב] בן אורי תוכחת מוסר כסדר התורה למוהר"ר אורי במו"ה יהודה ליב מק"ק דרוייא נדפס בזאלקווי:

[קיג] בן אורי חידושים על מס' שבת להרב מו"ה אורי ז"ל מתלמידי הגאון בעל חתם סופר. נדפס בווין:

[קיד] בן אמונים [עיין הידת שמשון]:

[קטו] בן יהודה שו"ת מהרב הגדול מו"ה אברהם ליטש מפרעסבורג. ולא נדפס עדיין רק חלק אחד מתשובותיו:

[קטז] בן יוחאי להרב הג"מ משה קוניץ מאובן.

יסוד החיבור הוא להוכיח בראיות גלויות וחזקות שס' הזוהר הקדוש ורעיא מהימנא ומדרש הנעלם והתקונים כולם מחוברים מהתנא האלהי רשב"י. ותשובות נצחיות וברורות לכל שואל וכותב שטנה על ס' הזוהר מדור דור. נדפס בוויען שנת תקע"ה:

[קיז] בני אהובה ביאור על הרמב"ם ז"ל הלכות אישות, גירושין, איסורי ביאה. חיבור יקר הפלא ופלא להגאון רשכב"ה מו"ה יהונתן אייבשיץ ז"ל בעל או"ת. והובא בשה"ג הראשון כ"י:

[קיח] בני יששכר להגאון חסידא קדישא כ צבי אלימלך מדינאב. אסף כל מאמרים הקדושים מש"ס ומדרש ווה"ק השייכים לחודש שבת ומועד של כל השנה וצרפם בכור הבחינה לגלות מסתריהם ע"ד פרד"ס בדרך נפלא מאוד, וחלקו לשנים, ח"א מחודש תשרי עד ניסן כל החדשים והמועדים שבהם, וח"ב מניסן עד תשרי כ"כ. ומאמר שבתות ה' על שבתות השנה נדפס ב' פעמים:

[קיט] בני משה מהרב הכולל מ"ה משה מאגאר מירושלים תוב"ב, והוא ספר שו"ת מפלפל מאוד בדברי ראשונים ואחרונים. ומביא את הנודע ביהודה כמה פעמים:

[קכ] בניות ברמה באור על פרקי אבות להרב מו"ה שמואל הלוי גלאנטי אבד"ק מטריזוב, נדפס בלבוב שנת תקס"א:

[קכא] בנין יחזקאל חדושים על כמה מסכתות להרב מו"ה יחזקאל מקאפוסט. נדפס בווארשא:

[קכב] בנין עולם שו"ת מחלקי או"ח יו"ד להגאון מו"ה יצחק אייזיק אבד"ק טיקטין ובנבאלק ח"ה ספר בית יצחק נדפס בווארשא שנת תר"י:

[קכג] בנין ציון שו"ת בענינים שונים להגאון מו"ה יעקב יוקב אבד"ק אלטונא, נדפס שם:

[קכד] בנין ציון החדשות להגאון הנזכר ז"ל שו"ת בענינים שונים. נדפס בווילנא:

[קכה] בנין של שמחה שו"ת להרב הג"מ אברהם שמחה אב"ד דק"ק מאסטיסלאוו:

[קכו] בנין שלמה דרושים כסדר התורה להרב הדרשן מו"ה שלמה אבד"ק זיחלין. נדפס בשקלאוו שנת תקמ"ז וכמה גאוני דורו נתנו מהודם עליו:

[קכז] בנין שלמה ספר קטן שו"ת להרב מו' שלמה. נדפס באיידקאוהן:

[קכח] בסבא טעמא חיבור יקר מאוד נעלה כ"י מרבינו הרמ"ק ז"ל על פי' הסבא מהזוהר (ונמצא כעת ת"י הר' געציל מרגליות בבראד):

[קכט] בעלי ברית אברם חיבור יקר ונחמד על תורה ונ"כ בלול בנגלה ובנסתר מאת הגאון הקדוש המקובל האלהי מו"ה אברהם אזולאי בעל זהרי חמה וחסד לאברהם. נדפס פעם ראשונה מכת"י בווילנא:

[קל] בקש קהלת ביאור על קהלת בחקירות עיוניות מהרה"מ ס' רחובות עיר על מדרש:

[קלא] ברוך טעם חיבור יקר מאוד נעלה בפלפול עצום. להגאון המובהק מו"ה ברוך תאומים אבד"ק לייפניק. כולל כמה שיטות עמוקות בש"ס והרבה הלכות בביאור רחב בחריפות מאוד הפלא ופלא:

[קלב] ברוך מבנים אי"ר להרב מ"ה אשר ענזיל ז אבד"ק סלאנים בעל המחבר ס' אותות למועדים:

[קלג] ברוך מרדכי חידושים על מס' ברכות להרב מו"ה מרדכי בהגאון מהר"מ פריד ז"ל אבד"ק אסאנפא. נדפס בלבוב שנת תרל"ד:

[קלד] ברורי המדות להרב הגדול מו"ה יצחק אלי' לאנדא מק"ק דובנא, והוא ביאור על המכילתא לבאר דבריהם החמורים על מוסדי החכמה והמדע. ועל שפתו יעלה מיצוי המידות להבין מליצות המקרא ודברי חכמים אשר בתלמוד ומדרשים נפרדות. נדפס בק"ק ווילנא סביב המכילתא:

[קלה] ברורי המדות ביאור על כמה מאמרים מבעל עקידה ז"ל מטוהר"ר ישראל קיטובר. נדפס ביוזעפאף שנת תרל"ב:

[קלו] ברית אברהם ספר שו"ת בסדר ה' ש"ע להגאון הגדול מו"ה אברהם צבי אבד"ק פיעטרקוב, יעלה הרים ירד בקעות בחריפות ובבקיאות. נדפס בק"ק דיהרנפורט:

[קלז] ברית הלוי להגאון מ"ה אלי' עטנן שמ"ה אופנים על תפלת מרע"ה

מרע"ה בד' פסוקי ואתחנן וכלולים בהם תרי"ג מצות, ובתשובת רב לך סתר הכל :

[קלח] **ברית כהונת עולם** להגאון החסיד המקובל אלהי מו"ה יצחק אייזיק הכהן והוא אבד"ק קארץ. ספר עמוק בקבלה. וז"ל בעל עצי עדן בספרו נוצר חסד, וכל זה עיין בדברי החסיד שבכהונה הגאון הקדוש מו"ה יצחק אייזיק הכהן אשר לא נראה כבושם הזה מכמה מאות שנה בספרו כהונת עולם אשר הוא חלק קטן מחכמתו כי שלטו זרים בנחלתו וגם נאבד הרבה ולא זכינו לאורו אלא כמציץ מן החרכים והוא האיר עינינו בכמה סודות התורה וחכמה תנצב"ה בג"מ עכ"ל :

[קלט] **ברית מלח** ביאור מספיק על הלכות דם ומליחה מש"ע יו"ד וכמה ענינים חמורים וסוגיות עמוקות להרב מו"ה נפתלי בן הגאון הגדול מהר"מ בנעט. נדפס בק"ק פראג שנת תקע"ו ע"י הגאון ר' בצלאל ראנשבורג :

[קמ] **ברית עולם** הספר הזה נמצא בכ"י בבית גנזיו של הרב הגאון החסיד מו"ה יצחק אשכנזי ז"ל אחיו של החסיד המקובל מו"ה משה איווער ז"ל אחרי פטירתם. והוא ספר עמוק בקבלה על תמונת אותיות הקדושים וצורתם ונדפס ע"י מוהר"י הנ"ל בווילנא. ואין ידוע אם הספר הוא מקדמון אחד או שהרב ר"י הנ"ל בעצמו חיבר אותו. כן כתבו הגאונים ז"ל בהסכמותיהם לס' הנזכר :

[קמא] **ברית עולם** הגהות ופירוש על ספר חסידים להגאון ח"ק חיד"א ז"ל נדפס איזה פעמים :

[קמב] **ברכה המשולשת** להר"ר אביעזר מטיקטין והוא שם כולל לכל ג' ספריו אשר חיבר על ה' פרקים משניות ברכות, האחד מקור הברכה על לשון המשנה מבאר המשנה היטב בדקדוקים הרבה ובתוכו מבאר ג"כ דברי רש"י ז"ל וזאת נדפס, והשני תוספת ברכה על לשון הגמרא שבמסכת ברכות, והשלישי בירור הברכה באור וחדושים על ספיקות הברכות, ויש הסכמות על ספרו מכמה גדולי ישראל אשר באשכנז וספרד :

[קמג] **ברכי יוסף** ספר גדול משו"ת חדושי דינים והגהות ומראה מקום דינים על כל ד' חלקי ש"ע להגאון חיד"א ז"ל, נדפס פעם ראשונה בק"ק ליוורני ופעם שנית בק"ק וויען. והגאון המובהק מוהר"א גלמן מרגליות לא זז מחבבו ושמעתתא דמר בפומיה כולא יומא :

[קמד] **ברכת אברהם** על התורה להרב מו"ה אברהם זבארזער, נדפס בק"ק זאלקווי שנת תק"י וכמה גאוני ישראל נתנו עדיהם בשבח הספר :

[קמה] **ברכת אברהם** על ש"ע אהע"ז כ"י להגאון מו"ה אברהם טיקטין :

[קמו] **ברכת אברהם** באור קהלת ע"ד הנסתר להרב הצדיק מו"ה אברהם אבוש מ"מ ומו"צ דק"ק סאכיטשוב מחותנו של הרב החסיד הקדוש מו"ה אברהם הכהן מלאסק וגיסו של הגאון ה"ה זרע אברהם, נדפס בווארשא שנת תקע"ה ע"פ הסכמות כמה גאוני ישראל :

[קמז] **ברכת אברהם** חיבור נחמד על סדר פרשיות התורה וחידושים בכמה מסכתות להרב הגאון הצדיק ח"ק מו"ה אברהם אלחנן ז"ל מפלאנטשע מתלמידי הרב הקדוש מלובלין ז"ל. נדפס בווארשא :

[קמח] **ברכת אליהו** חדושים על מסכתות להגאון מו"ה שלמה אליהו אבד"ק קאלטשין נכד להגאונים הר"ד שכנא מלובלין והר"ר נתן שפירא ה"ה ספר טוב הארץ ויין המשומר. נדפס שנת תפ"ח והוא היה תלמיד להגאון מוהר"א ברודא :

[קמט] **ברכת דוד** חבור יקר אמרות טהורות ומילי מעליותא ורזין דאורייתא. להגאון חסידא קדישא מו"ה אברהם דוד אבד"ק באטשאטש :

[קנ] **ברכת דוד** מהרב מו"ה דוד אבד"ק יאגלניצא. ועיין בח"א :

[קנא] **ברכת דוד** על סדר פרשיות התורה ע"ד פרד"ס מהרב הצדיק הקדוש מו"ה דוד מטאלנע בעל מגן דוד. נדפס בזיטאמיר :

[קנב] **ברכות המים** חיבור גדול וביאור רחב על ענין סדר גיטין ושמות אנשים ונשים להגאון האדיר חד מקמאי מו"ה מיכל ר' יחפס. וכבר יצא מוניטין שלו בחיבורו הקצר על סדר הגט וסדר חליצה שנדפס אצל הבית שמואל והחלקת מחוקק. והבאור הארוך הזה נשאר בכ"י אצל גדול הדור הוא הגאון המקובל המפורסם מו"ה שמואל אבד"ק פפר"מ ולא יצא לאור עד עתה. ובודאי מן השמים עכבוהו בכדי שיזכו בכתרה של תורה כל הגאונים המתחברים בעניני גיטין הבאים אחריו. ואם נתגלה להם אור הבהיר הזה אשר מבאר היטב כל שמות אנשים ונשים בטוב טעם ודעת לא היה להם מה לחבר ולדבר ולחדש מאומה אחר דבריו, וזה מקריב אשר נדפס בק"ק וויען, וז"ל הגאון אבד"ק לבוב שם בהסכמתו וזכורני שראיתי בח"מ חישן בלי הב"ש שכתבו בני הרב ז"ל שהגאון זקיני מו"ה העשיל המפורסם אבד"ק לובלין היה מפליא

פליא ומשבח המחברת הז׳ ותמיד כשהיה
נט לפניו היה מסדר מתוכו עפ"ל :

[קנג] ברכת הנהנין להגאון החסיד אור ישראל הרב מלאדי, ז"ל ,

[קנד] ברכת השיר ביאור הגדה של פסח בחריפות , להגאון מו"ה ארי׳ ליב צונץ אבד"ק פלאצק בעל המחבר ספרים רבים :

[קנה] ברכת התורה כ״י להגאון החריף עוקר הרים מו׳ צבי הירש הלוי הורוויץ אבד"ק פפד"מ, חיבור נחמד על תנ"ך כדרכו בקודש בספרו לחמי תודה :

[קנו] ברכת יוסף להרב הגדול מו"ה מאיר תאומים מ"מ דק"ק לבוב ולעווארטוב אבי הגאון בעל פ"מ ז"ל :

[קנז] ברכת יוסף חיבור יקר עצום ורב משאלות ותשובות אשר השיב לשואלו דבר הגאון המובהק הצדיק מו"ה יוסף לאנדא אשר הי׳ אבד"ק ליטין ואח"כ נתקבל לק"ק יאס. ומפלפל שם עם הגאון בעל שער המשפט . נדפס בלבוב שנת תרכ"ט :

[קנח] ברכת יעקב חיבור יקר על ש"ע חו"מ עד סי׳ צ"ו להגאון מו"ה יעקב במו"ה ברוך ז"ל , ונדפס פ"א בק"ק לבוב עפ"י הסכמות ראשי גאוני דורו זי"ע :

[קנט] ברכת יצחק דרושים על התורה למו"ה יצחק הלוי מניקלשבורג . נדפס שנת תק"ו :

[קס] ברכת ראש חדושים על מסכת ברכות להרב הגדול מו"ה אשר הכהן אבד"ק שערשב ופיקטין. נדפס בווארשא שנת תרי"א :

[קסא] ברכות ראש להרב הנזכר על מסכת נזיר, והפליא לעשות בו כי הסיר את כל הקמשונים ברש"י ובתוס׳ שבמסכת זו אשר כל חכמי לב נלאו בה נדפס ראשונה ע"י המחבר ואח"כ נדפס שנית בהוספות :

[קסב] בר לוואי ב"ח להגאון מו"ה משולם ישכר הורוויץ אבד"ק סטאניסלוב נכד הגאון ר׳ איצק ז"ל אבד"ק האמבורג :

[קסג] בשמים ראש שו"ת להרב מו"ה שאול הורוויץ אבד"ק אוסציא נכד הגאון מו"ה שאול בעל בשמים ראש וכסא דהרסנא נדפס בלבוב :

[קסד] בת עין להרב הצדיק חסידא קדישא מו"ה אברהם דוב ז"ל מאווריטש דרושים נחמדים עה"ת בדרך פרד"ס להלהיב לבות ב"י לעבודתו ית׳, ונדפס אחר פטירתו בצפת ומביאים בהקדמה אשר נדפס בהרמנת הרב החסיד קדוש מו"ה מרדכי מטשארנאביל זי"ע . כי כן צוה לפני נסיעתו לעה"ק תובב"א העומדים לפניו אשר יראו את כתביו לפניו :

[קסה] בת עיני להגאון חו"ק מו"ה ישכר בער אבד"ק זלאטשוב . חדושי הלכות והלכות נדה וקצת שו"ת. נדפס בק"ק דובנא ביחד עם ספרו מבשר צדק :

[קסו] בתי הנפש פירוש על הגדה ש"פ להגאון חו"ק חיד"א ז"ל [ועיין מראית העין] :

ג

[א] גאולת ישראל להרב הצדיק מו"ה משה מזאלשין ז"ל פי׳ על הגדה ש"פ מלוקט מכל גדולי המפרשים ז"ל ובתוכו ספורי נפלאות מלוקט ממדרשים המדברים מיציאת מצרים נדפס הרבה פעמים :

[ב] גאולת עולם פירוש הגדה ש"פ להגאון חו"ק חיד"א ז"ל [ועיין כסא דוד] :

[ג] גאולת עולם פי׳ על הגדה ש"פ להרב מו"ה אברהם ליכטנשטיין ראבד"ק זאבלודאווא ה"ה ספרים רבים ושם כתוב שיש לו גם חיבור מעשה אלפס :

[ד] גאון יעקב להרב הגאון מו"ה יעקב כהנא מווילנא חדושים על מס׳ עירובין בפלפול נוקב ויורד לעומקא אליבא דהילכתא. נדפס זה מקרוב בלבוב ובסופו קונטרס ביאור שיטת בין השמשות מהרב הגדול מו"ה יוסף בהרב מו"ה ישראל איסר ז"ל מוואלקמיר :

[ה] גאון צבי חיבור יקר על מסכת ב"מ בפלפול עצום בביאור עמוק ורחב להגאון הגדול מו"ה צבי הירש ז"ל אבד"ק רישא . ושם כתוב שחיבר גם על שאר מסכתות אבל לא זכינו לאורם . נדפס פ"א בווארשא שנת תקס"ד :

[ו] גבורות ארי חדושים יקרים על מסכת תענית להגאון המובהק אביר הרועים מו"ה אריה ליב אבד"ק מיץ ה"ה שאגת אריה וטורי אבן . נדפס זה לא כביר פעם ראשנה בק"ק ווילנא שנת תרכ"ב :

[ז] גבורות ארי כ"י להגאון הנ"ל כולל חדושים רבים ונחמדים בחריפות מאוד הפלא ופלא כדרכו בקודש על כמה מסכתות וביחוד על יומא. ושו"ת הרבה ועל דיני חדש וחובת קרקע נזכר שם בהקדמת ג"א הנדפס :

[ח] גבורת ארי חיבור על מסכת כתובות בפלפול. מהגאון החסיד מו"ה ארי׳ ליבוש ליפשיץ ז"ל אבד"ק בריגל וק"ק ווישניצע

וישניצע. נדפס זה לא כביר:

[ט] גבורת ארי כ״י ... על הש״ס וכמה שו״ת ... הגאון מו״ה ליבוש אבד״ק טיקטין בהגאון מו״ה מרדכי אבד״ק הנ״ל, ושמעתי שיודפס בקרוב:

[י] גבולות בנימין חיבור על הש״ס מהגאון מו״ה בנימין הכהן ראפפארט בהגאון הקדוש מוהר״ש הכהן ראפפארט אבד״ק לובלין וק״ק הורדאני:

[יא] גביעי גביע הכסף לקוטים מחדושי תורה במקרא משנה וגמרא ע״ד הפשט להרב מו״ה בנימין משקלאוו תלמיד הגר״א מווילנא זצ״ל וכמה פעמים מביא שם חדושי תורה בשם רבו הגר״א זצ״ל. נדפס בק״ק שקלאוו שנת תקס״ד:

[יב] גבעת פנחס שאלות ותשובות אשר השיב כהלכה הגאון החסיד מאור הגולה מו״ה פנחס הלוי הורוויץ ז״ל בעל הפלאה. נדפס ב׳ פעמים:

[יג] גבעת פנחס פירוש על איוב למוהר״ר פנחס מ״מ דק״ק פאלצק:

[יד] גבעת שאול שאלות ותשובות להגאון הגדול נזה״ק מו״ה שאול ז״ל אבד״ק לאמאז וק״ק וואין. נדפס פעם הראשון בק״ק זאלקווי ופעם ב׳ בק״ק סדילקאב:

[טו] גדולי הקודש [עיין דעת קדושים]:

[טז] גדולי צבי זוטא [עיין לא״ר זה בנדפס]:

[יז] גדולי צבי רבא ביאור נחמד על הילקוט שמעוני מס׳ תורת כהנים להרב מו״ה צבי הירש במו״ה חיים מפלונסק נין ונכד לרבינו המג״א ז״ל ושם בפתח השער מזכיר שאר ספריו שחיבר והם צמח לאברהם וגדולי צבי זוטא נדפס בק״ק נאווידווהאר שנת תקס״ד:

[יח] גולת תחתיות חדושים על מסכת גיטין וקדושין וכמה לקוטים להרב מו״ה רפאל מק״ק פייזר ושם כתוב שחיבר גם ס׳ אור לישרים נדפס בדיהרנפורט שנת תקס״ד:

[יט] גופי הלכות על מסכת נדה למו״ה יעקב אבד״ק לודווינאווי:

[כ] גור אריה חיבור יקר הערך נפלא ונחמד על כל מסכתות שבת עירובין וקצת פסחים לרבינו הגדול ארי׳ דבי עילאי מו״ה לוואי ז״ל הנודע בשמו הקדוש מהר״ל מפראג, ומבאר שם הרבה אגדות כדרכו בקודש בשאר חיבוריו היקרים והטהורים. ונדפס זה לא כביר פעם ראשונה בק״ק לבוב:

[כא] גור אריה יהודה שאלות ותשובות להגאון מו״ה אריה ליב תאומים אבד״ק בראד:

[כב] גט מקושר וטיב גיטין להגאון המובהק מוהר״ר ארי׳ ליב צונץ ז״ל אבד״ק פלאצק. חיבור יקר בדיני גיטין כל הדינים השייכים והמסתעפים וביאור שיטות הפוסקים בארוכה מה שנוגע לדינא ותקונים וחדושים שונים. גם נכלל בו קונטרס השמות מהגאון בעל ב״ש עם תוספת מרובה מהמחבר ז״ל גם כללים חדשים וסדר חליצה ושאר ענינים הכל בחריפות ובבקיאות. ונתפשטו הוראותיו מספר הזה על כל פני תבל ורבים מגדולי ישראל ורוב דיינים מומחים ומובהקים ילכו לאורו בדיני גיטין. ובפרט כי שמעתי אשר בארצות המזרח גדול ונכבד שם הספר הזה ושמעתתי׳ בפומי דרבנן דרעא קדישא כולי יומא ומבלעדי הספר הזה לא ירימו את ידם לעשות קטנה או גדולה:

[כג] גינת ביתן כ״י להגאון הגדול מו״ה אברהם טיקטין אבד״ק ברעסלא והוא פירוש על התורה ודרושים לכל הפציהם ותוכחת מוסר:

[כד] גליא מסכתא שו״ת וכמה חדושי הלכות בפלפול עצום בעומק העיון בחריפות ובקיאות להגאון החריף מו״ה דוד אבד״ק נווארדאק:

[כה] גן יה פי׳ על ס׳ יצירה להרב המקובל מו״ה חיים אבד״ק ווירזז במדינת ליטא. נדפס בברעסלא:

[כו] גן נעול להבח״ה העילוי הגדול בן הרב דק״ק בירז כולל שני חלקים מחדושים יקרים ופלפולים נפלאים. נדפסו בווילנא:

[כז] גנזי יוסף פי׳ על התורה ע״ד פרד״ס להרב הגדול חסידא קדישא מו״ה יוסף מ״מ דק״ק האלשיץ חד מחבריא קדישא של האשל הגדול מו״ה דוב בער המגיד ממעזריטץ נבג״מ. נדפס פ״א בק״ק לבוב וכעת הוא יקר מאוד במציאות:

[כח] גרש ירחים חיבור יקר עצום ורב חידושים על מס׳ גיטין. אשר חידש בעומק העיון ובשכלו הזך הגאון החריף עוקר הרים מו״ה אריה ליב אבד״ק פלאצק. נדפס פעם ראשונה בווארשא:

ד

[א] דבק טוב פירוש על רש״י שבתורה להגאון מו״ה שמעון ...שבורג. נדפס איזה פעמים סביב החומש:

[ב] דבק מאח [עיין שארית ישראל]:

[ג] דבר אליהו באור על קצת ספר איוב להגר"א מווילנא. נדפס בווארשא:

[ד] דבר בעתו כ"י על כמה מסכתות מסדר מועד והלכותיה להגאון הגדול מופת הדור מו"ה אברהם טיקטין אבד"ק ברעסלא. נזכר בספרו פתח הבית:

[ה] דבר משה חיבור יקר משאלות ותשובות על חלקי ש"ע להרב הגאון מו"ה משה תאומים אבד"ק הורדענקע:

[ו] דבר משה מהדורא תנינא להגאון הנ"ל ג"כ שו"ת ונדפסו בלבוב:

[ז] דבר שמואל דרושים למו"ה שמואל מקראטשין תלמיד הגאון מליסא ז"ל. נדפס שם בקראטשין:

[ח] דברי אמת על התורה להרב הגאון הקדוש אספקלריא המאירה מו"ה יעקב יצחק הלוי זצ"ל הרב מלובלין. והמה חדושי תורה ורזין דאורייתא ובסופו איזה חדושים בפלפול על מס' ב"ק ב"מ חולין. ונדפס שם סדר התנהגות ממנו עיי"ש ותראה נפלאות. נדפס כמה פעמים:

[ט] דברי אסתר דרושים נחמדים על מגילת אסתר ע"ד פרד"ס להרב הגאון ה"ק מו"ה ארי' ליב אבד"ק קעשנוב ודק"ק לאנצוט:

[י] דברי דוד שאלות ותשובות להרב מו"ה דוד מילדילה. נדפס באמשטרדם שנת תקי"ב:

[יא] דברי הברית סדר והלכות דיני מילה להרב מוהר"ר חנוך זונדיל ה"ה עץ יוסף וענף יוסף:

[יב] דברי המשפט כ"י להגאון הגדול מו"ה אברהם טיקטין נזכר בספרו פתח הבית:

[יג] דברי התענוגים ספר במוסר להרב הגדול מו"ה בנימין וואלף הגובלש הב"ד דק"ק ניקלשבורג ובסופו ענג נפש מוסר להרב מו"ה יוסף אבד"ק ליכטענשטאד:

[יד] דברי חיים להרב הגאון מו"ה יצחק איצק אוירבאך אבד"ק לונטשיץ פלפולים על ד' חלקי ש"ע:

[טו] דברי חיים חיבור גדול משו"ת וחידושים להלכה מהגאון החסיד מופה"ד מו"ה חיים ז"ל האבד"ק צאנז. נדפס בלבוב:

[טז] דברי מאיר עיין [ה"ר מאיר מפראג] בח"א:

[יז] דברי מנחם דברים נחמדים ודרושים יקרים על פסוקי התורה להרב הגדול חסידא קדישא מו"ה מנחם מענדל מרימנאב זצ"ל:

[יח] דברי מנחם שאלות ותשובות על חלקי ש"ע להגאון מו"ה מנחם א"ש אבד"ק אונגוואהר בן הגאון מהר"ם א"ש ז"ל בעל אמרי א"ש:

[יט] דברי מרדכי [עיין דרישת מרדכי]:

[כ] דברי משה חיבור על התורה בדרושים נחמדים ע"ד פרד"ס להרב חסידא קדישא מו"ה משה מ"מ דק"ק דאלין. חד מבני היכלא קדישא של רבינו הבעש"ט נבג"מ:

[כא] דברי משפט חדושים ובאורים על ש"ע חו"מ כולו בחריפות ובבקיאות להגאון האמתי מו"ה חיים אוירבאך אבד"ק לונטשיץ. ובסופו קצת חדושים מלוקטים על תנ"ך מבן המחבר הרב מו"ה מנחם אוירבעך אבד"ק אוסטראווצע:

[כב] דברי נחמי' ב' חלקים מתשובות להלכה על או"ח ואהע"ז להגאון החסיד מו"ה נחמי' ז"ל מדובראוונע. נדפסו בווילנא. ויש שם הרבה תשובות מהגאון הקדוש מופה"ד מהר"מ מענדל ז"ל מליבאוויטש אשר השיב להגאון המחבר ז"ל:

[כג] דברי צדיקים ס' קטן מעט דרושים על התורה במוסר ויראת השם להרב החסיד מו"ה דוב בער מאישפצין:

[כד] דברי קהלת כולל ב' ספרים לבני הגאון מו"ה אברהם יקותיאל זלמן ליכטענשטיין ה"ה זרע אברהם על הספרי. א' אור פני משה לבנו הרב החריף מו"ה משה ז"ל דרושים וחדושי הלכות בפוסקים ובלשונות הרמב"ם וחדושי ה' טרפות. ב' חכמת שלמה מבנו הרב החריף מו"ה שלמה ז"ל חדושי כמה הלכות בפוסקים ונדפס ע"י אביהם הגאון הנ"ל:

[כה] דברי רב משולם להגאון הגדול בדורו מו"ה אברהם משולם זלמן בן הגאון האדיר ח"צ ז"ל ח"א שו"ת וח"ב חדושים ופלפולים נשגבים בענינים שונים ואיזה דרושים גם הובאו בתוכו איזה שו"ת מאביו הגאון ז"ל ח"צ. נדפס ע"י בנו הגאון מו"ה צבי הירש אבד"ק אוסטרה:

[כו] דברי שאול כ"י להגאון הגדול המפורסם בדורנו מו"ה יוסף שאול הלוי ז"ל אבד"ק לבוב. והוא חיבור על תנ"ך ועין יעקב ודרושים לכל חפציהם:

[כז] דברי שמואל על התורה דרושים נחמדים ומתוקים ע"ד פרד"ס להגאון האמתי נזה"ק מו"ה שמואל שמעלקי הלוי אבד"ק ניקלשבורג. ובסופו מעט חדושים על איזה מסכתות גם שו"ת אחת והתנהגות מהמחבר ז"ל. נדפס זה מקרוב פעם ראשונה בק"ק לבוב מהכתבים אשר היו עד עתה ספון בין כתבי תלמידו הגאון קדוש ישראל המגיד מקאזניץ וצלה"ה כמ"ש בח"א עיי"ש:

[כח] דברי תורה לקוטים נחמדים מכמה ס' ראשונים

דאשונים ואחרונים אשר לקט ואסף מו"ח משה נ"י אשר הוא כעת באה"ק תוב"ב :

[כט] דברים אחדים דרושים להגאון ח"ק חיד"א ז"ל ובסופו ס' אחורי תרעא חדושים על מסכת הוריות. נדפס בליוורני שנת תקמ"ה :

[ל] דברת שלמה דרושים נחמדים על התורה ורמזים נפלאים ע"ד פרד"ס להרב חסידא קדישא מו"ה שלמה לוצקער מ"מ דק"ק קארץ וסקאלי . תלמיד האשל הגדול המגיד ממעזריטש :

[לא] דבש לפי לקוטים נחמדים וכוונות בענינים שונים עפ"י ערך א"ב להגאון ח"ק חיד"א ז"ל . ובסופו פה אחד על הגדה ש"פ נדפס פ"א בליוורני ופעם ב' בק"ק לבוב :

[לב] הגל מחנה אפרים על התורה להגאון החסיד נזה"ק מו"ה משה חיים אפרים אבד"ק סדילקוב נכד קדוש ישראל רבינו הבעש"ט נבג"מ . והמה דברים יקרים אמרותיו אמרות טהורות ומילי מעליותא ועפ"י רוב מביאו דברי זקינו קדוש הקדושים אשר ניצוץ אחד שלו מתפשט לכמה ניצוצין ושבילי דאורייתא כידוע זי"ע. נדפס כמה פעמים :

[לג] דובר שלום פירוש התפלה מהרב הגדול מו"ה יצחק אליהו לאנדא ז"ל מק"ק דובנא רבתי . נדפס זה מקרוב בווארשא :

[לד] דודאים בשדה רמזי התורה בדרושים נחמדים ונעימים גם רמזי ימים נוראים להרב ח"ק מו"ה ראובן הלוי ז"ל אבד"ק דזארנאוויצע :

[לה] דורש לציון חלוקים יקרים בחריפות ובבקיאות להגאון האמתי מאור הגולה מו"ה יחזקאל הלוי לאנדא . בעל המצל"ח והנודע ביהודה :

[לו] דמעות עשוקים כ"י באור על מגילת איכה להגאון הגדול המפורסם בדורנו מו"ה שלמה קלוגר ז"ל מבראד :

[לז] דמשק אליעזר להגאון מו"ה אליעזר במו"ה זלמן ליפשיץ [עיין חשיב ר"א] :

[לח] דמשק אליעזר ביאור על ביאור הגר"א ז"ל לאו"ח מהרב הגדול מו"ה אליעזר לאנדא מהוראדני :

[לט] דעת לחוקר כ"י על מסכתות השייכים לח"ב מש"ע יו"ד להגאון הגדול עמוד הימיני מו"ה אברהם טיקטין אבד"ק ברעסלא ז"ל :

[ס] דעת משה על התורה להרב הצדיק חסידא קדישא מו"ה משה אליקום בריעה בן המגיד הקדוש מקאזניץ כדרכו בקודש בספרו באר משה הנדפס :

[סא] דעת קדושים דרושים נחמדים כסדר התורה להגאון חמובהק מו"ה רפאל הכהן אבד"ק אה"ו בעל תו"ת יקותיאל :

[סב] דעת קדושים להרב הו"ק מו"ה יהודה צבי אבד"ק ראזולי והוא ס' נחמד במוסר :

[סג] דעת קדושים חיבור יקר עצום ורב בחריפות ובבקיאות להלכה על הלכות שחיטות וטריפות מאת הגאון הקדוש מו"ה אברהם דוד ז"ל האבד"ק בוטשאטש ועל סביבו פלפולים בשם גדולי הקודש , נדפס בלבוב . והחיבור הזה נתקבל מאוד אצל כל גדולי המורים :

[סד] דקדוק אליהו חכמת הדקדוק בקצרה להגר"א מווילנא. נדפס בק"ק ווילנא שנת תקצ"ג :

[סה] דרוש וחידוש להגאון האמתי מאור הגולה מו"ה עקיבא איגר וכשמו כן הוא דרושים וחדושים נפלאים על כמה מסכתות וכמה חלוקים בחריפות ובקיאות כדרכו בקודש . נדפס ב' פעמים :

[סו] דרוש ארוך על התורה והמצות לרבינו הגדול האלקי מו"ה לוואי ז"ל הנודע בשמו הקדוש מהר"ל מפראג . והדרוש הזה דרש ביום מתן תורה בפוזנא שנת שנ"ב . בו מבאר כל פרשת בחדש השלישי עם מאמרי חכז"ל המדברים ממעלות התורה וכמה מאמרים ממנו מבוארים שם בספרו תפארת ישראל . ושם דרש על קלקול סדר הלימוד בדורותינו . וז"ל שם והן הן מעשה הדור הזה שאין אחד משגיח על המשנה בחשבו כי לא יקרא חכם רק ע"י התלמוד שהוא בפלפול ומו"מ ולב האדם נמשך אל זה ומניחין המשנה , ע"ז נאמר כי דבר ה' בזה כו' עיי"ש . ונדפס פעם הראשון בפראג שנת הנ"ל ע"י חתנו הגאון המופלא מו' יצחק בר שמשון כ"ץ ואח"כ נדפס שנית בווארשא :

[סז] דרוש נאה לרבינו הנ"ל אשר דרש בפראג בשנת דש"ם בשבת שובה . בו מבאר פ' האזינו והרבה מאמרי חכז"ל ומעלות יוה"כ . ובאותו שבת עשה חרם גדול ונורא מאוד בעשרה ס"ת ע"י חכמי ק"ק פראג לכל אחד ס"ת בית שלא יוציא שום איש לעז על המתים ושלא להזכיר פגם נאדליר על שום אחד מישראל והוא הפגם נאדליר שנזכר בספרו נתיבות עולם נתיב הלשון פ"ט. ושם כתוב כל החרם שהחרימו ע"ז חכמי דורו עיי"ש. נדפס פ"א בק"ק פראג ופעם שנית בווארשא :

[סח] דרוש נאה לרבינו מהר"ל הנז' שדרש בפ' צו בשבת הגדול שנת שנ"ט . בו מבאר ענין קרבן פסח ושאר קרבנות ועוד הרבה ענינים . נדפס פ"א בק"ס פראג וזה לא כביר נדפס שנית ביוזעפאף :

[מט] **דרושים** ובקשות וחדושים בקבלה כ״י להה״ר יקותיאל מווילנא [עיין בח״א]:

[נ] **דרישת מרדכי** פירוש על מס׳ אבות ע״ד פרד״ס להרב מו״ה מרדכי מק״ק הענוא מו״ץ דק״ק האמבורג ממשפחת ח״י. עוד חיבר מגילת מרדכי, שירת מרדכי על חדוש, דברי מרדכי על הרמב״ם, אגרת מרדכי:

[נא] **דרש משה** חבור יקר על תהלים ברמז וסוד מהרב הקדוש המקובל אלקי מ׳ משה אוסטריער מבראד בעה״מ ס׳ ערוגות הבושם על שה״ש:

[נב] **דרש משה** דרושים יקרים על סדר בראשית שמות מאת הרב הגדול מו״ה משה הדרשן מקראקא. ויש שם על ס׳ הנז׳ הסכמה מהגאון בעל פ״י שנתן אז להדפיסו ולא נדפס עד כעת:

[נג] **דרשות הר״י מינץ** להגאון המפורסם מו׳ שמואל יודא קאצינעלבוגן בהגאון רשכב״ה מהר״ם פאדווה ז״ל י״ב דרשות והספדים על גאוני דורו. ומהם מרן הבית יוסף ורבינו הרמ״א ומוהר״י מוסקאטי זכרונם לברכה. נדפסו כמה פעמים:

[נד] **דרשות** כ״י להגאון האמתי מאור הגולה מו״ה חיים כהן ראפפארט. נזכר שם בתשובותיו הנדפסות:

[נה] **דרשות ופשטים** כ״י והוא חיבור יקר נחמד מאוד להגאון מו״ה יעקב משארובקי ונמצא כעת בבראד:

[נו] **דרך אמת** לרבינו האר״י ז״ל הגהות ונסחאות על הזוהר ותקונים נדפסו כמה פעמים סביב הזוה״ק:

[נז] **דרך אמת** קונטרס קטן במוסר השכל דברים היוצאים מן הלב לנפש הקורא. להרב הגדול חסידא קדישא מו״ה משולם פייבוש הלוי העלער זצ״ל מזבארוז:

[נח] **דרך אמת** [עיין דוברי מתניתא]:

[נט] **דרך אניה** חדושים על איזה מסכתות להה״ר מאיר שיף כ״ץ ראבד״ק פ״פ דמיין אחי הגאון מוהר״ד טעבלי אבד״ק לאנדין. נדפס בק״ק פיורדא שנת תקנ״ח:

[ס] **דרך הטוב והישר** להגאון החסיד מופת הדור מו״ה מאיר מרגליות ה״ה שו״ת מאיר נתיבים מליצות ורמזים על סימני כל הד׳ ש״ע ועל תוכן עניניהם. נדפס בק״ק פולנאה:

[סא] **דרך המלך** להרב הדרשן מו״ה יחיאל מיכל מקאלווריע על המסורות והרושים. נדפס שנת תקנ״ה:

[סב] **דרך המלך** באור על מגילת שה״ש להדרשן מו״ה פנחס מ״ם דק״ק פלאצק:

[סג] **דרך חיים** להגיל באור על קהלת:

[סד] **דרך חיים** להגאון האמתי מו״ה יעקב אבד״ק ליסא, והוא פסקי הלכות בקצרה מעניני תפלה ושאר ענינים מלוקט מרבותינו הט״ז ומג״א וא״ר ופ״מ וכדומה גם מעט נופך מדיליה הכל בקיצור נמרץ ובכל דין מ״מ ומוצא כל דבר ממי יצא, ושוה הוא לכל נפש ונחוץ מאוד להלכה ולמעשה, נדפס הרבה פעמים אין מספר בצירוף סדר התפלה:

[סה] **דרך חכמה** להגאון החסיד מו״ה משה חיים לוצאטי. דברי חכמה ומוסר ע״ד שו״ת תלמיד לרב:

[סו] **דרך חסידים** לקוטים נחמדים מספרי המגיד הגדול מק״ק מעזריטש ומתלמידיו ותלמידי תלמידיו. מסודר על סדר ענינים:

[סז] **דרך טובים** הוא צוואת הגאון החסיד מו״ה יונה לאנד סופר מפראג. וצוואת החסיד מו״ה משה ז״ל:

[סח] **דרך עץ חיים** להגאון ח״ק מו״ה מח״ל והוא הקדמה לס׳ קל״ח פתחי חכמה שחיבר. בו ידבר מוסר השכל על פי חקירה אמיתית [ועיין קל״ח פתחי חכמה]:

[סט] **דרך פקודיך** להגאון החסיד מו״ה צבי אלימלך מדינאב והוא ביאור תרי״ג מצות בדרך פרד״ס, ושם בהקדמתו מרבת בראיות חזקות מראשונים ואחרונים מנגלה ומנסתר שמצות צריכות דוקא כוונה וע״ז הדרך הולך ומבאר כל מצוה ומצוה בטוב טעם ודעת הפלא ופלא. וחלק כל מצוה לג׳ אופנים מעשה דיבור מחשבה:

[ע] **דרך תבונות** להגאון החסיד ר׳ מח״ל כולל כל דרכי התבוננות והשכלה להבין בנקל דרכי הלימוד ויסודותיו:

[עא] **דרכי חיים** [עיין נשמת כל חי]:

[עב] **דרכי יוסף** כולל שני חלקים מדרושים להרב מו״ה יוסף אליעזר מ״ם דק״ק סלאנים בן ה״ה אפיקי יהודה. נדפס ביהאניסבורג:

[עג] **דרכי ישרים** הוא הנהגות ישרות מהרב הגדול איש אלהים מו״ה מנחם מענדל מפרימשלאן גם כמה לקוטים מרבותינו הקדושים רבינו הבעש״ט ורבינו המגיד ממעזריטש, ונספח שם מכתב מהרב ח״ק מו״ה צבי הירש מזידיטשוב גם צוואה אחת מאחד קדוש מתלמידי הבעש״ט נבג״מ. וכולם מלאים מוסר ויראת ה׳:

[עד] **דרכי יושר** חיבור נחמד על רוב מסכתות הש״ס בפלפול ישר, לרב וגדול בזמננו אבד״ק אושפיצין, נדפס בפרעמשלא:

[עה] **דרכי משה** כ״י על חו״מ מרבינו הרמ״א ז״ל

וזה לשון הרב הגאון המובהק מוהרא"ז מרגליות מבראד אשר שלח לי נכבד הרב המאוה"ג מו"ה צבי הירש הלוי איש הורוויץ ז"ל שמצא בין תכריך כתבי קודש מזקינו הגאון הנזכר. וז"ל הגאון מוהרא"ז ז"ל הדרכי משה על אהע"ז וחו"מ לא נדפס רק הקיצור אצל הטורים והשמיטו מהם מה שהובא בב"י, ובאמת הד"מ בשלימותו הוא תועלת גדול למעיין וע"י הקיצור לפעמים א"א להבין הכוונה היטב וגם לפעמים הציבו ציונים שלא במקומם, וגם כי טוב הוא לדעת הלשון שהתקין הד"מ מהב"י שמזה יש להבין מה שהיה מפרש כוונת הב"י. ובידי יש ד"מ חו"מ כ"י בשלימות עד סי' קס"ג, ועל הטוב יזכר הרב המובהק מו"ה יוסף מייא ז"ל שבטורים דפוס דיהרנפורט הגיה הד"מ עפ"י הד"מ הארוך וגם הדפיס הגהות דו"פ. אך מ"מ מי שבידו ד"מ הארוך מן האהע"ז וחו"מ ויביאנו לדפוס מוגה היטב יהיה ממצדיקי הרבים, ומלבד הספרים שנדפסו עשה הגהות על המרדכי כאשר הובא הרבה בשמו בס' ג"מ ושמעתי שיש במקום אחד מרדכי מוגה סכ"י אא"ז הרמ"א ז"ל, וגם היה בקי בספרי הקבלה כאשר כתב בד"מ או"ח:

עוד כתב שם הגאון מוהרא"ז הנ"ל וז"ל ושמעתי מאאמו"ר הרב הג' ז"ל ששמע בילדותו מפי אנשי אמת איך שמחמת דבר ר"ל או סיבה אחרת ישב אא"ז הרמ"א זמן מה בכפר א' סמוך לקראקא. ומחמת הסיבה הנ"ל נשארו שם כתבים הרבה שלו והובאו לבית גנזיו של השר הנ"ל. ומאז שישב הרמ"א שם נתעלה השר מאוד והיה הולך וגדול והחזיק בכתביו אלו ולא רצה למוסרם לשום אדם וצוה ליורשיו אחריו לנהוג בהם כבוד. ובכל שנה שוטחין אותם לאויר ורוח היום שלא ירקבו ויתעפשו. וכמדומה לי שאמר לי ששמע מפי איש שראה בעת שהוציאום לשוטחם לשמש ומי יודע אם לעת כזאת עודם קיימים שמה. עכ"ל הגאון מוהרא"ז הנ"ל:

[לח] **דרכי נועם** באור נפלא על אגדות רבב"ח בב"ב וכמה מאמרים בש"ס ובמדרשים ומבאר כל מאמר עפ"י ד' אופנים פרד"ס חברו הרב המקובל אלהי מו"ה שמואל במו"ה אליעזר מקאלווריע ונדפס בקעניגסבורג שנת תקכ"ד ע"פ הסכמות גאוני עולם ומכללם הגאון מו"ה משה יהושע הלוי הורוויץ אבד"ק הוראדני והגר"א מווילנא והגאון ר' שלום מטיקטין:

[לט] **דרכי צדק** הנהגות טובות ונפלאות וכוללים ענינים רבים מסדר קדוש"ה והבדל"ה. והי' נמצא אצל הרב הגאון ח"ק מו"ה מנחם מענדל מליסקא זצ"ל אבל רבים אומרים שהוא כתבו ולשונו הזהב של הרב ח"ק מו"ה זכרי' מענדל מיערסלוב תלמיד מובהק של הקדוש ר' אלימלך מליזענסק זצ"ל. כ"כ בהקדמה לס' הנזכר:

ה

[א] **האוהל עולם** חדושים על מסכת כתובות להרב מו"ה עקיבא במו"ה יהודה ובסופו משך הזרע חדושים על משנה ה' פרק ה' ממסכת כלאים. נדפס בק"ק פפד"ם שנת תע"ד:

[ב] **ס' האמונה** כת"י לרבינו בחיי ז"ל קבלה. (מונח כעת בבראד ת"י הר' געציל מרגליות):

[ג] **ס' הברית** להרב מו"ה פנחס אליהו מווילנא כלול בו רוב עניני מעשי הטבע עם כל חלקיו בקיצור נמרץ מלוקט מספרים שונים ומגלילות הארץ, גם קצת מחכמת נתוח האדם, וח"ב קראו דברי אמת עניני המדות והנהגות ונחלק לפרקים. נדפס כמה פעמים:

[ד] **ס' הברית** על התורה להרב הג"מ צבי הירש מטארין. נדפס סביב לחומש:

[ה] **הגהות הש"ס** מרבינו הלבוש ז"ל עם תקונים והוספות מהגאונים מלבוב [עיין הר' מרדכי זאב בח"א]:

[ו] **הגהות הש"ס** להגאון האדיר מו"ה ישעי' ברלין, והוא הוא המאיר עיני ישראל בהגהותיו היקרים והממולאים מפז הנותן בים התלמוד דרך וברבותינו בעלי התוספות נתיבה ללכת באורח מישור ובדרך סלולה, נדפסו ראשונה בש"ס דיהרנפורט ע"י חתנו הרב המובהק מו"ה יוסף מייא ואחר זאת נדפסו בכל הששין, וכל בית ישראל ילכו לעמוד אורם:

[ז] **הגהות הש"ס** להגאון האמתי מאור הגולה מו"ה יחזקאל הלוי לנדא אבד"ק פראג בעל נוב"י, נדפסו כמה פעמים:

[ח] **הגהות הש"ס** להגאון האמתי רשכבה"ג מו"ה אליהו מווילנא כדרכו בקודש בכמה באורים אשר חיבר. ונקט בהם לשון קצרה לרוחב בינתו וחכמתו אשר הי' עמוק מאוד וחכמי לב נלאו להבין תוקף מפעלותיו בספריו היקרים שחיבר. ושמעתי כי אחד גדול חיבר ועשה פירוש לפירושו לפרש את הציונים שכתבם בביאורו לאו"ח ומי יודע אם כיון היטב ואם ירד לסוף דעת רבינו, והגהותיו על הש"ס המה נפלאים בכמה חדושים יקרים וחלופי גרסאות מהרי"ף והרמב"ם והרא"ש, נדפסו ג"כ בש"ס דיהרנפורט ואח"כ נדפסו בכל הששין:

[ט] **הגהות הש"ס** להגאון האמתי מאור הגולה מו"ה

מוהר"ר עקיבא איגר זצ"ל הנקראים בשם גליון הש"ס והבריך בתוכם חידושים יקרים וקושיות חזקות ועצומות אשר לפום חורפי' הניח אותם בצ"ע, נדפסו ראשונה בש"ס ווילנא ואח"כ נדפסו בכל הששין:

[י] הגהות הש"ס להגאון הגדול מו"ה וואלף באסקוויצער, נדפסו ראשונה בש"ס ווין בצירוף הגהות הלבוש ועוד נדפסו איזה פעמים:

[יא] הגהות הש"ס להגאון האמתי מו"ה ברוך תאומים אבד"ק לייפניק, נדפסו ראשונה בש"ס ווארשא:

[יב] הגהות הש"ס להגאון מו"ה בצלאל ראנשבורג ראבד"ק פראג, נדפסו בש"ס ד' פראג וכעת מדפיסים אותם שנית בשטעטין:

[יג] הגהות הש"ס להגאון מו"ה שאול קאצנעלינבוגן בריסק נדפסו ראשונה בש"ס דפוס ווילנא וכעת מדפיסים אותם שנית בק"ק שטעטין:

[יד] הגהות הש"ס להגאון החריף מו"ה אלעזר לנדא אבד"ק בראד, מדפיסים אותו כעת בש"ס שטעטין:

[טו] הגהות הש"ס להגאון החריף מו"ה שבתי אבד"ק קאלשין נכד הגאון מו' מאיר אבי רבינו הש"ך ז"ל הנקראים בשם מאיר נתיב. והמה עמוקים מאוד על דברי רבותינו בעלי התוספות והוא ברוחב בינתו ולבבו הרחבה ועמוקה מני ים עשה אך ציונים וירמוז רמזים יקרים. וכל המעמיק בהם ירוה דשן ויראה גבורתו וחריפותו כי ידו בכל משלה, נהדפסו ראשונה בש"ס זיטאמיר:

[טז] הגהות הש"ס להגאון מו"ה אברהם בעל משכיל לאיתן נקראים בשם מצפה איתן, נדפסו כעת בש"ס זיטאמיר:

[יז] הגהות הש"ס להגאון מו"ה צבי הירש אבד"ק זאלקווי, נדפסו בש"ס דפוס ווין החדשים:

[יח] הגהות ירושלמי מסדר זרעים להגר"א מווילנא, נדפסו ביחד עם הגהות ולקוטים מהה"ג ר' דוד לוריא מביחוב ... ישן על זרעים ומועד:

[יט] הגהות מהרי"ד ציונים והגהות וקצת חידושים על הספרא תו"כ להגאון החסיד מו"ה יעקב דוד ז"ל אבד"ק הושעבראד. נדפסו בווארשא סביב התו"כ עם פי' הר"ש משאנץ אשר גם הפי' הזה הי' טמון בכ"י אצל הגאון הנ"ל:

[כ] הגהות על המרדכי מרבינו הרמ"א ז"ל, נדפס כעת בווארשא ונספח אצל השסין הנדפסים [ועיין דרכי משה לעיל]:

[כא] הגהות כ"י על ד' חלקי הש"ע וד' טורים וקצת שו"ת ופשטים. להגאון האמתי נזה"ק מו"ה חיים צנזער מבראד:

[כב] הגהות על נודע ביהודה מהגאון המובהק מו"ה ברוך פרענקיל. נדפס כעת בסוף ספרו ברוך טעם בפרעמשלא:

[כג] הגהות רע"ק איגר על ש"ע יורה דעה נדפסו אצל היו"ד בקעניגסבורג ועוד נדפסו שנית בכרך מיוחד:

[כד] הגהות רע"ק איגר על ש"ע או"ח נדפס כעת סביב המג"א בק"ק יאהאניסבורג. ועוד נדפסו שנית בכרך מיוחד, ושמעתי שמדפיסים כעת גם כן על ש"ע חו"מ ואה"ע:

[כה] הגהות על תשובות רעק"א מאת הגאונים מו"ה בעריש בעל נודע בשערים ומו"ה שלמה איגר. נדפסו כעת בצירוף התשובות רעק"א:

[כו] הגהות להגאון מאור הגולה רעק"א על הרמב"ם ונושאי כליו כ"י:

[כז] הגהות על ס' רזיאל כ"י מהגאון קדוש ישראל המקובל אלהי מו"ה ישראל המגיד מקאזניץ. ונדפס פ"א הס' הנזכר בפה עפ"י הגהות האלו:

[כח] הגהות מהגאון הק' הנזכר על ס' גבורות ה' ממהר"ל מפראג כ"י והרבה פעמים ירמוז עליהם בספרו עבודת ישראל וזה מקרוב נדפס פירושו גבורות ישראל על ההגדה ש"פ והובא בו כמה דברים מהגהות הנז' ולכן קראו פי' הגדה בשם גבורות ישראל:

[כט] הגהות על ששה סדרי משנה כ"י להגאון הק' הנזכר אשר כתב על גליון סדרי המשניות שלו:

[ל] הגהות מדרש רבה כ"י להגאון הק' הנזכר:

[לא] הגהות על ש"ע או"ח להגאון הגדול מו"ה ברוך תאומים אבד"ק לייפניק נדפסו בלבוש סביב המג"א:

[לב] הגהות וחדושים על ש"ע יו"ד להנ"ל גם איזה הערות וקרות לה ס' דגול מרבבה להגאון בעל נו"ב:

[לג] הגהות להנ"ל על ש"ע חו"מ, נדפסו בלבוב פעם הראשונה סביב הש"ע:

[לד] הגהות על כל חלקי ש"ע או"ח יו"ד חו"מ אה"ע להגאון הגדול מו"ה יוסף שאול הלוי ז"ל אבד"ק לבוב, נדפסו איזה פעמים סביב הש"ע:

[לה] ס' הדרכה במוסר להרב מו"ה אהרן מ"מ דק"ק ראוויטש, נדפס בברעסלא:

[לו] אדרת אליהו עשרה דרושים בפסוקים ובדרשים בתוכחת מוסר להר"ר אליהו בעה"מ ס' מענה אליהו, נדפס בק"ק פראג בהסכמת כמה גאוני ישראל ומכללם הגאון

הגאון בעל נו"ב והגאון בעל או"ח:

[לז] הדרת מלך באורים על כמה מאמרי הזוהר להמקובל אלהי מו"ה שלום בוזאגלו, נדפס באמשטרדם:

[לח] הון עשיר להמקובל אלהי מוהר"ר עמנואל חי ריקו באורים וחדושים על ששה סדרי משניות, נדפס באמשטרדם:

[לט] הורה גבר להגאון מו"ה בצלאל ראנשבורג חדושים ובאורים על מס' הוריות:

[מ] הוראות שעה ישובים על כל קושיות המהרש"א אשר הניח בויש לישב בספרו חדושי הלכות גם קצת בחדושי אגדות. להני זוגא דרבנן מו"ה שלמה מגרידיץ ומו"ה יצחק מווראניק:

[מא] ס' הזכרונות פרקים במוסר להרב הגדול מו' יצחק אבד"ק האמבורג:

[מב] ס' החיים ספר יקר מאוד נעלה בפשטים יפים ודברים נפלאים נחמדים מפז ושבעתים מזוקקים דברים העומדים ברומו של עולם להגאון המופלא הקדוש האלהי מו"ה חיים ב"ר בצלאל אחי רבינו הגדול ארי' דבי עילאה מו"ה ליווא ז"ל הנודע בשמו הקדוש מהר"ל מפראג, ונחלק לה' ספרים, א) ס' זכיות, ב) ס' פרנסה וכלכלה, ג) ס' חיים טובים, ד) ס' סליחה ומחילה, ה) ס' גאולה וישועה, ונדפס כמה פעמים ובם הקדמה מתתן אחיו הגאון מו"ה יצחק ב"ר שמשון ושמו מרומז בס"ת:

[מג] ס' החיים והוא ביאורים וחדושים נחמדים על כל ש"ע או"ח להגאון המובהק פאר דורנו מו"ה שלמה קלוגר מבראד ז"ל נדפס בזאלקווי שנת תקפ"ח, ואם כי היה אז הגאון המחבר ז"ל צעיר לימים כתב עליו הגאון האמתי מאור הגולה מו' אפרים זלמן מרגליות בהסכמתו לס' הנזכר הרב הגאון הגדול החריף סיני ועוקר הרים וכו':

[מד] ס' החיים חלק שני כ"י להנ"ל על כל או"ח גדול בכמות ואיכות מהנדפס:

[מה] ס' החיים ספר קטן במוסר מלוקט מכמה ספרים קדושים:

[מו] ס' החלכמה והוא חלק אחד מס' חוסן ישועה להרב הגדול החריף מו"ה אברהם בהרב הגדול מו"ה יצחק הלוי מק"ק לאקטש. והוא חיבור נחמד מאוד על מסכת כתובות מבאר כל סתום בדברי הרמב"ם והרי"ף והטור והש"ע ודורך בעקבות רבו הגאון רשכב"ה מו"ה יהונתן ז"ל ומיישב ג"כ דברי המהרש"א ז"ל, ושם כתוב שחיבר על כל סדר נשים ונזיקין, גם כתב שם בהקדמה שיש לו חיבור על איסור והיתר מש"ע יור"ד:

[מז] היכלי שן פלפולים בכמה סוגיות ע"ד שו"ת להרב מו"ה שלום דוב, נדפס בווארשא:

[מח] הילל בן שחר להרב מו"ה הילל מ"מ דק"ק ראצקי כ"ו דרושים לשבתות ומועדי השנה, ובסופו הספדים על הגר"א מווילנא ועל הגאון אבד"ק קעניגסבורג ועל החסיד בעל יסוד ושוה"ע:

[מט] הים והתלמוד להגאון המובהק מו"ה משה יהושע העשיל ז"ל חדושים על מס' ב"ק בפלפול עצום בחריפות ובבקיאות הפלא ופלא, והני זוגא דרבנן הגאונים מו"ה מרדכי זאב הלוי ומו"ה יוסף שאול הלוי אבד"ק לבוב, באו אחריו לפרש את דבריו העמוקים ושקלו וטרו בדבריו בעיון רב ובפלפול עצום וברוחב לבם המה מפרשי הים התלמוד הזה ונדפס דבריהם תחת כל עלה ועלה מחים התלמוד. ובסופו כמה שו"ת מהגאונים הנ"ל אשר נשאו ונתנו בדבר ה' זו הלכה עם המאורות הגדולים הגאונים המפורסמים הלא המה מהר"מ בנעט ומהר"מ סופר ומוהר"ע איגר ור' צבי הירש העלער. ושם בהקדמה לס' הנ' מביאים הגאונים הנ"ל איזה חדושים מבן המחבר הראשון הרב החריף מו"ה שמואל יעקב זצ"ל וכותבים שם אשר מצא כדי מדתו ונשאר ממנו עד הרבה ענינים, נדפס פ"א בק"ק לבוב וזה לא כביר אשר נדפס פעם שנית בק"ק האלברשטאט:

[נ] הין צדק באור על שמנה פרקים להרמב"ם ז"ל להר' אברהם ראבד"ק זאבלוראווי ה"ה ס' עמודי שמים:

[נא] הכתב והקבלה על התורה להרב הג' מו"ה יעקב צבי אבד"ק קעניגסבורג. נדפס שם סביב לחומש גם ז"ז:

[נב] הליכות עולם חדושי הלכות על כמה מסכתות ומתריץ לפעמים קושיות רש"י ותוספות חובר מאת הה"ר מאיר במו"ה משה מייזלש מזאמושטש מחותנו של הרב הגדול מו"ה יואל בע"ש מזאמושטש, נדפס בק"ק זאלקווי. שנת תקנ"ד. ומיחס שם א"ע שהוא מגזע קדושים ה"ה הב"ח והפ"ת והמהר"ם לובלין זי"ע:

[נג] הלכה אדם מישראל להגאון מו"ה ישראל ז"ל בהחסיד מו"ה יעקב דרושים נפלאים וחדושים בחריפות, ובסופו חדושי זקינו הגאון מו"ה אבלי מלאדמור על שיטת תגרי לוד, וכמה פעמים מביא חדושים מבנו הגאון מו"ה יוסף יאסקי אבד"ק פארקמאן ה"ה אהל יוסף. ובשם חמיו הרב מו"ה אהרן ז"ל ובשם אחיו הרב הגדול מו' בונם ז"ל ובשם זקינו הג"מ אבלי הנזכר, נדפס בק"ק פראג:

הלכה

[נד] **הלכה ברורה** להגאון המקובל מו"ה ארי' ליב עפשטיין עיין בח"א:

[נה] **הלכה ברורה** להגאון מוהר"ר פנחס זעליג אבד"ק פפד"מ על ש"ע או"ח ויו"ד ומכריע בין האחרונים. נדפס בק"ק ווילמשדארף:

[נו] **הלכה למשה** חדושים על הש"ס מאת הרב מו"ה אהרן משה דיין דק"ק לבוב, וחיבר ג"כ הלכה למשה על דקדוק כמ"ש במערכת א' עיי"ש:

[נז] **הלכה למשה** [עיין לפני זה]:

[נח] **הלכה למשה** מסיני חיבור קטן מחזיק מרובה יהיב טעמא לשבח בפלפול עצום בענין הלכה למשה מסיני להחכם השלם סיני ועוקר הרים ארי שבחבורה ראש ישיבה ומרביץ תורה מו"ה שלמה רפאל יהודה ליאון טומפלי ז"ל. נדפס באמשטרדם שנת פרו"ת:

[נט] **הלכה למשה** חדושים יקרים על מס' ב"ק ב"מ כתובות ועל ה' רבות להגאון מו"ה משה אליה ז"ל ראבד"ק קראקא בן הגאון בעל מעשי חושב. נדפס בפרעמשלא שנת תרל"ד:

[ס] **הלכתא רבתא** כ"י להגאון החריף מו' צבי הירש הלוי הורוויץ אבד"ק פפד"מ, חדושים נחמדים על כל סוגיות הש"ס כרכו בקודש בספרו מחנה לוי:

[סא] ס' **המגיד** כ"י להגאון המובהק מו"ה יוסף תאומים בעל פרי מגדים, הזכירו בספרו שושנת העמקים:

[סב] ס' **המדות** להרב הגדול הדרשן מו"ה יעקב מ"מ מדובנא מוסר ומידות ונחלק לשערים:

[סג] ס' **המדות** להרב הקדוש מו"ה נחמן מבראסלוב. נדפס כמה פעמים:

[סד] **המכלולים** עה"ת להרב מו"ה יעקב קאפיל צבי אבד"ק פלאלטשיאה בעל המחבר כמה ספרים. נדפס בלבוב שנת תרל"ד:

[סה] ס' **המפואר** להרב הקדוש אלהי מו"ה שלמה מלכו. דרושים בקבלה וסודות נפלאים ומדובר מעניני הגאולה:

[סו] **המצרף** כולל שני חלקים מתשובות בענינים שונים להרב הג"מ משה קאניץ ה"ה בן יוחאי:

[סז] **המקנה** והוא חלק שני מספר הפלאה חדושי הלכות ואגדות מסכת קדושין בבאור עמוק ורחב ובפילפול עצום בחריפות ובבקיאות הפלא ופלא להגאון האמתי נזה"ק מו"ה פנחס הלוי הורוויץ זצ"ל, ובסופו קונטרס אחרון נקוב בשם שבת אחים חדושים נחמדים מאוד על ש"ע אהע"ז הלכות קדושין, ובתחילתו הקדים הקדמה יקרה בדרושים נחמדים נקוב בשם פתחא זעירא, וכל גדולי זמננו לא זזו מחבבו. נדפס פעם ראשונה בק"ק אופעבאך בחיי המחבר ז"ל ופעם ב' בק"ק לבוב ופעם הג' בק"ק סדילקאוו וזה לא כביר אשר נדפס פעם הד' בק"ק לבוב:

[סח] **המקנה** כללים וחדושים מסודרים על מקנה וקנין בסדר נכון ומועיל. להרב מו"ה זוסמאן אליעזר אבד"ק האללאש באונגארין ה"ה ילקוט אליעזר. נדפס בפרעסבורג:

[סט] ס' **הניר** חיבור יקר על הירושלמי להגאון החסיד מו"ה מאיר מארים אבד"ק קאברין. ולא נדפס עדיין רק חלק אחד:

[ע] **הספדים של צדיקים** כ"י להגאון אמתי מאור הגולה מוהר"א זלמן מרגליות ז"ל, כולל כמה הספדים על פטירת גאוני וחכמי הדור. והובא בס' שם אפרים להגאון המחבר ז"ל בפ' וילך:

[עא] **העלם דבר** להגאון חסידא קדישא חיד"א זצ"ל מאמרים מכמה השמטות שנשמטו לגדולי ישראל, מביאו כמה פעמים בספריו:

[עב] **העמק שאלה** ביאור על השאילתות דרב אחאי גאון להרב הג"מ צבי ארי' ברלין ר"מ דק"ק וולאזין:

[עג] **הפלאה** הנקוב בשם ס' כתובה חיבור יקר עצום ורב מחדושי הלכות ואגדות מס' כתובות אשר חידש בעומק העיון ובפלפול זך ועצום בחריפות ובבקיאות מאוד הפלא ופלא הגאון המופלא חסידא קדישא מו"ה פנחס הלוי הורוויץ ז"ל אבד"ק פ"פ דמיין, ובסופו ק"א נקוב בשם שבת אחים חדושים נפלאים על ש"ע אה"ע ה' כתובות לאמיתה של תורה, וכמה חדושים נחמדים מבנו הגאון החריף עוקר הרים מוהר"ץ הלוי הורוויץ בעל מחנה לוי ומבנו הגאון החריף מו"ה מאיר יעקב הלוי ז"ל שנפטר על פני אביו, ואיזה חדושים מחתניו הגאונים מו"ה אברהם חיים ז"ל אבד"ק זלאטשוב ה"ה ס' אורח לחיים עה"ת ומו"ה צבי יהושע הלוי ז"ל בן אחיו הגאון הקדוש מוהר"ש שמעלקי הלוי ז"ל אבד"ק ניקלשבורג, ושמעתתי' בפומי דרבנן גאוני זמננו כולא יומא, נדפס פ"א בק"ק אופעבאך בחיי המחבר ז"ל ופעם ב' בק"ק לבוב ופ"ג בק"ק סדילקאוו ופעם ד' בק"ק לבוב ופעם ה' בפה ווארשא:

[עד] **הפלאה** כ"י להגאון החסיד מו"ה פנחס הנזכר על סדר מועד ונזיקין, דברים נחמדים וחריפים כרכו בקודש בס' הפלאה והמקנה הנדפסים:

[עה] הפלאות נדרים חדושים ופלפולים במס' נדרים מהרב מו"ה יוסף אבד"ק ווילון. נדפס בווארשא:

[עו] ס' הצורף כ"י על הקבלה [עיין הרב סעגדר מ-גליות בח"א ונמצא כעת ת"י הר' געציל מר-גליות בבראד]:

[עז] הקדמה לס' אשל אברהם דרושים בקבלה להמקובל האלהי החסיד מו"ה מרדכי אשכנזי בעל אשל אברהם:

[עח] הר הבית כ"י על הרמב"ם סדר קדשים וקצת מסכתות להגאון הגדול מו"ה אברהם טיקטין אבד"ק ברעסלא:

[עט] הר הכרמל שו"ת על ד' חלקי ש"ע להגאון האמתי מו"ה אליהו אבד"ק בילגורייא בן הגאון החסיד מו"ה יחזקאל אבד"ק אוסטרווצע בהגאון איש מופת מו"ה אביגדור אבד"ק חענטשין, ושם כתוב שחיבר ג"ב ס' ראש הכרמל על מס' פסחים כולו ועוד על איזה מסכתות וס' אשד הנחלים על ש"ע חו"מ. נדפס פ"א בק"ק פפד"א וגאוני דורו נתנו מהודם עליו ונזכר בשה"ג הראשון:

[פ] הר המור קובץ קטן משו"ת להגאון האמתי מהר"מ בנעט ז"ל, ונלוה שם ס' חכמת שלמה שו"ת מתלמידו הגאון מו"ה שלמה קוועטש. נדפס בווין שנת תרכ"ב:

[פא] הר המור חידושים על ש"ס משנה להרב מו"ה משה ראשקיווער נכד הגאון הקדוש מו"ה יחיאל מנעמירוב ז"ל:

[פב] הרי בשמים להגאון הצדיק מופת דורנו מו"ה ישעיה אבד"ק פראגא ז"ל [עיין נועם מגדים]:

[פג] השגות הגאון האלהי מהר"מ אלשקר על ס' האמונות לרבינו שם טוב ומתרץ דברי הרמב"ם ושאר פילוסופים שרצה רש"ט לדחותם. נדפס בוויניציאה:

[פד] השולמת ביאור על שה"ש להמחבר רחובות עיר ושאר חיבורים:

[פה] השיב משה חיבור יקר עצום ורב משו"ת כסדר ד' ש"ע נחמדים מאוד להגאון החסיד מופת הדור מו"ה משה טייטלבום ז"ל אבד"ק איהעל ושינאווע. נדפס בלבוב:

[פו] השיב ר"א ושיח השדה שאלות ותשובות להגאון מאור הגולה הגדול בתורה מו"ה אליעזר במו"ה זלמן ליפשיץ. ובו גם דמשק אליעזר מהמחבר על הב"י מטיו"ד. נדפס בק"ק נאייויט שנת תק"ח:

[פז] התורה והמצוה באור רחב וגדול על ספרא תו"כ להגאון מו"ה מאיר ליבוש מלבים אבד"ק באקרעשט ובתוכו הקדמה ארוכה נקוב בשם אילת השחר נ"ד פרקים בה הולך ומונה תרי"ג כללים בדקדוק לשון רבותינו ז"ל. ונדפס שם בבאקרעשט שנת כת"ר:

[פח] התחלת חכמה מרבינו האר"י זצלה"ה כ"י (נמצא כעת ת"י ה"ר געציל מרגליות בבראד), ואולי הוא הספר שמובא בשה"ג הא' הנזכר במגלה עמוקות:

[פט] התנהגות מהרב הקדוש והטהור מו"ה אלימלך מליזענסק כוללים הרבה ענינים בעבוהש"י. נדפס כמה פעמים אין מספר בצירוף ספרו נועם אלימלך גם ז"ז בספרים מיוחדים. וזה מקרוב אשר הדפיסו התנהגות על שמו באופן אחר וקראו בשם צעטיל קטן אבל אינו ידוע אם ממנו יצאו דברים אלו:

[צ] התנהגות מהרב הקדוש מו"ה יחיאל מיכל מזלאטשוב. נדפס כמה פעמים:

[צא] התנהגות מהגאון הקדוש מוהר"ש שמעלקי הלוי אבד"ק ניקלשבורג. נדפסו בספרו דברי שמואל:

[צב] התנהגות מהרב הקדוש מו"ה דוד הלוי מ"מ דק"ק סטעפין. נדפסו בצירוף הצוואה מהק' מו"ה אהרן מקארלין [ועיין בח"א]:

[צג] התנהגות מהרב הקדוש מו"ה יעקב יצחק הלוי הרב מלובלין דברים יקרים ועמוקים מאוד עומדים ברומו של עולם. נדפסו בצירוף ספרו דברי אמת עה"ת:

[צד] התנהגות מהרב הקדוש מו"ה יעקב יוסף מ"מ דק"ק אוסטרה ה"ה ס' רב ייבא. נדפסו בס' אגרת הקודש:

[צה] התנהגות מהרב הקדוש מו"ה אשר מסטאלין כוללים הרבה ענינים מסדר קדוש"ה והבדל"ה מעניני העוה"ז. נדפסו בצוואת אביו הקדוש ז"ל:

[א] והיה ברכה חיבור על משניות ותוספתא מסכת ברכות ביאורים נחמדים בפשט וגם מתנוצץ בהם קצת קבלה. להגאון החסיד קדוש ישראל מו"ה צבי אלימלך מדינאב המפורסם ע"פ תבל בחיבוריו הנחמדים. נדפס בפרעמשלא שנת תרל"ה:

[ב] והעריך הכהן להרב המובהק חסידא קדישא מו"ה אברהם הכהן מלאסק אשר אוה למושב לו באה"ק תוב"ב. הזכירו בהקדמת ספרו ושב הכהן וכותב שהוא הערכה גדולה על כל הצירופים מכל תיבות בת שתים שלש וארבע אותיות ובכללן תמצא הפרטים בכל שבעים לשונות וכל התיבה אשר הפה יכול לדבר עכ"ל:

[ג] וחשב לו הכהן תוכחת מוסר בביאור דברי הכתובים עפ"י דרושי המקראות ורמזי כתרי אותיות היוצאים מכל פסוק להרב החסיד הנ"ל, ובעת אשר עבר בשליחות מצוה בק"ק פיורדא שנת תקמ"ד העלה שם את ספרו על הדפוס:

[ד] ויחל משה חיבור יקר כולל כל דברי מוסר יראה תשובה וקדושה מלוקט מתלמוד הלכות ואגדות ומדרשים. וזוה"ק ומשאר ספרי מקובלים גם תקוני תשובות ע"ל כל עבירה בפרט. ח"א נקרא ויחל משה וח"ב תורת האשם, חברו הרב מו"ה יהודה אהרן אלטשולר אב"ד ור"מ דק"ק קרומנייא. נדפס בזאלקווי שנת תק"ב, ואולי הוא הס' ויחל משה שמזכירו הגאון בעל שה"ג הראשון:

[ה] ויעש אברהם לקוטים מעניני שו"ב וקצת דברי אגדה להרב מו"ה אברהם זוסמאן שו"ב דק"ק לאנדין ה"ה בית אברהם על יו"ד. נדפס בווילנא:

[ו] ולבש הכהן להרב ר' אברהם כהן הנ"ל, הזכירו בהקדמת ספרו ושב הכהן:

[ז] ושב הכהן להרב הנזכר דרושים וצרופים וגימטריאות על פסוקי התורה, ובעת אשר עבר בשליחות מצוה בק"ק ליוורנו העלה שם את ספרו על הדפוס שנת תקמ"ז:

ז

[א] זאת זכרון להגאון הקדוש אספקלריא המאירה מו"ה יעקב יצחק הלוי זצ"ל מלובלין. והמה אמרות טהורות ומילי מעליותא וכל מידה נכונה מיוסדים על פסוקי התורה. וחיבר ג"כ ס' זכרון זאת וס' דברי אמת:

[ב] זבד טוב באור על בנין יחזקאל למו"ה זאב וואלף מק"ק לוצין:

[ג] זבד טוב [עיין חן טוב:]

[ד] זבח שמואל למו"ה שמואל שוחט ומנקר מליסא, סביב הולך על דיני שחיטות ובדיקות מהר"י וויל עם תוספת הגהות וחדושי דינים מלוקט מפוסקים ראשונים ואחרונים ובסופו לקוטי דיני בדיקה בקצרה וסדר הניקור של פנים ואחורים מבעל העיטור ותוספת דינים מלוקטים נדפס בק"ק פפד"א:

[ה] זבחי רצון כולל כל דיני שחיטות ובדיקות בקצרה מלוקט מראשונים ואחרונים ונתפשט הספר הזה אצל כל השו"ב דמדינותינו. נדפס מכבר ע"י המחבר בעצמו וזה לא כביר אשר הדפיסו פעם שנית עם תוספות חדשים:

[ו] זה ינחמנו באור על המכילתא להרב הגדול מו"ה משה פראנקפורט דיין דק"ק אמשטרדם ה"ה קהלת משה ונפש יהודה

[ז] זית רענן חדושי הלכות בפוסקים וכמה סוגיות הש"ס ושו"ת להרב הגאון המובהק מו"ה משה יהודה ליב אבד"ק קוטנא אשר כעת אוה למושב לו בעה"ק ירושלים תוב"ב. נדפס בווארשא שנת תרי"א:

[ח] זית רענן להגאון הנזכר שו"ת כסדר ד' ש"ע בחריפות ופלפול גדול נדפס ג"כ בווארשא:

[ט] זכור לאברהם להרב הכולל מו"ה אברהם ס"ט. כולל ג' ספרים ספר שו"ת וחדושי מסכתות בפלפול וקצת הדרושים על הרמב"ם ז"ל:

[י] זכור לאברהם להרב הכולל והמובהק מוהר"ר אברהם אלקעלי ז"ל, והוא ס' קיצור דינים חדשים על כל חלקי ד' ש"ע מלוקט מראשונים ואחרונים אשר באשכנז וספרד המה. ודבריו יקרים מאוד ושוים לכל נפש וכ"פ מביא את הברכי יוסף. נדפס ראשונה במדינת איטליא ואח"כ נדפס שנית בק"ק יוזעפאף:

[יא] זכור לאברהם קיצור הלכות שחיטה ובדיקה ושבעים טריפות לבהמה ולעוף מהרב מו"ה אברהם זוסמאן שו"ב דק"ק לאנדין ה"ה ס' בית אברהם וס' ויוסף אברהם ובתוכו דיני ניקור מחלב הפנים גם קונטרס יוסף דינים מחודשים ובסופו תקונים והגהות חדשות על ספרו בית אברהם:

זכירה

[יב] זכירה לחרי זכרי: סק"ק פלונגייאן ענייני סגולות ורפואות ותקוני קרי ולזכות לבנים ת"ח וקצת מעשיות שהיה לעולמים:

[יג] זכירות להרב מו"ה רפאל דיין דק"ק פפד"א ה"ה מרפא לנפש על חו"ה, והוא פי' על כל הזכירות שהם מ"ע לזכור אותם בכל יום ומבאר עניניהם:

[יד] זכירות כנ"ל להגאון הקדוש מו"ה לוי יצחק אבד"ק בארדיטשוב הי"ה קדושת לוי [עיין אגרת הקודש]:

[טו] זכר חחיים דרושים נחמדים להגאון מאור הגולה מו"ה חיים כהן ראפאפרט אבד"ק לבוב:

[טז] זכר יהוסף חדושי כמה מסכתות להרב מו"ה יוסף זכריה בן הה"ג מו"ה נתן שטערין. ושם בפתח השער מזכיר יחוסו מגאוני ארץ זי"ע, נדפס זה מקרוב בווארשא:

[יז] זכר צדיק כולל ב' דרשות להגאון מו"ה רפאל הכהן בעל תורת יקותיאל, נדפס באלטונא שנת תקס"ח:

[יח] זכר צדיק יסוד עולם דרוש להספר הגאון הקדוש מאור הגולה מוהרי"מ ז"ל מגור אשר דרש תלמידו הגאון החסיד מו"ה אלעזר הכהן אבד"ק סאכיטשוב ובסופו איזה פלפולים בדיני טומאת כהן:

[יט] זכרו תורת משה פסקי דינים מהלכות שבת בקצרה להרב מו"ה אברהם דאנציג בעה"מ חיי אדם וחכ"א. ובסופו קונטרס מצבת משה והוא קיצור ס' חרדים, נדפס כמה פעמים:

[כ] זכרון אברהם באור על הגש"פ להדרשן הגדול מ' אברהם אבלי ראזנים מ"מ דק"ק מינסק, ונכדו בהקדמה כתב שיש לו עוד ספרים והם נחלי דבש. אמונת אומן, ארחות יושר, בית מועד על הספרים ר"ל, לב טוב על ה' מגילות, וס' מחזה אברהם נדפס:

[כא] זכרון אברהם על קצת הלכות מש"ע יור"ד להרב הגדול מו"ה אברהם אבלי אבד"ק ראדזין נדפס בלבוב:

[כב] זכרון זאת על סדר פרשיות התורה ע"ד פרד"ס להרב הגדול והקדוש אספקלריא המאירה מו"ה יעקב יצחק הלוי ז"ל מלובלין והמה דברים יקרים עומדים ברומו של עולם נדפס פעם הראשון מכת"י קדשו בפה ווארשא:

[כג] זכרון טוב כולל י"ז דרושים במוסר להרב מו"ה עזרא צורף רב"ד דק"ק סערדעליה:

[כד] זכרון יהודה פתיחה ומבוא וכללים לסדר טהרות למו"ה יהודה אבעלסאן:

[כה] זכרון יהודה להנ"ל כולל כלל דרכי המשנה וכללי הלכות ובסופו קונטרס זרע יצחק באור על המשנה מאה טבל ומאה חולין:

[כו] זכרון יהודה על ש"ס משנה למו"ה יהודה זונדיל ראבד"ק עיר ישן נדפס זה מחדש בפרעמשלא:

[כז] זכרון יהושע כללים וקצת חידושים להרב מו"ה יהושע מרזיקעב:

[כח] זכרון יצחק להרב הגדול מוהר"ר יצחק אב"ד דק"ק תעלמא וק"ק זאמושטש בן הגאון בעל משנת חכמים, כולל ב' חלקים א' שו"ת ב' דרושים כסדר התורה ות"מ. ומביא שם כמה דברים מחותנו הגאון ז"ל ומאחיו ומחתניו מו"ה ישכר בערוש ומו"ה ישראל איסר הלוי:

[כט] זכרון כהונה ספר מתשובות להגאון החסיד המקובל אלקי מו"ה יצחק אייזיק הכהן אבד"ק קארץ ה"ה ס' בית כהונת עולם ושמעתי שנדפס זה מקרוב אבל לא זכיתי עדיין לראותו, וחזיתי לרב מובהק גדול הדור שמביא דברי הספר הזה. ה"ה הגאון אבד"ק לבוב בספרו שואל ומשיב מהדורא רביעאה, שמפלפל שם הרבה בדברי הגאון החסיד המחבר שו"ת זכרון כהונה, בתשובותיו שהשיב להגאון הקדוש אבד"ק שפטיפקע עיי"ש:

[ל] ספר זכרון כ"י להרב הגאון מו"ה ישראל משקלאב ה"ה פאת השלחן הזכירו שם בהקדמתו:

[לא] זכרון מנחם קצת חידושים על מס' שבת עירובין להגאון מו' מנחם מן ר"מ דק"ק מינסק. ובתוכו מדרש מנחם על מגילות ולקוטים:

[לב] זכרון מנחם חדושים ואיזה שושנות ושו"ת ודרושים להגאון מו"ה מנחם נחום אבד"ק ניקלשבורג בן הרב הגדול מו"ה יעקב א"ש פייבל ה"ה רשפי א"ש ובית יעקב א"ש ועוד חבורים, והגאון הנזכר נפטר על פני אביו ואביו הדפיס אותו ספר בק"ק דיהרנפורט שנת תקכ"ו:

[לג] זכרון צבי מנחם שו"ת וחידושים וחדושי תורה ואגדות להרב הצדיק מו"ה צבי מנחם מיזלש האבד"ק ע"ח נדפס בפרעמשלא:

[לד] זכרון שמואל חיבור נפלא על מס' גיטין בפלפול עצום להגאון החריף מו"ה שמואל ז"ל תלמיד הגאון בעל חתם סופר. נדפס בזאלקווי:

[לה] זכריה משלם חדושים על כמה מסכתות בפילפול. להגאון מו"ה זכריה מענדל אבד"ק פודהייץ:

[לו] זמרת הארץ כמה ענינים מקדושת א"י מלוקט

מלוקט מכמה ספרים ראשונים ואחרונים נדפס בלבוב :

[לז] זעיר שם הגהות על מדרש רבה ושיריים לס' שם הגדולים ושאר ענינים להגאון ח"ק חיד"א זצ"ל, ועיין ככר לאדן :

[לח] זר זהב על ס' המקח } עיין [ה"ר אליעזר

[לט] זר זהב על ס' עיני העדה } אבד"ק טריטש] בח"א:

[ס] זר זהב [עיין כרם שלמה] :

[סא] זרע אברהם להגאון המובהק מו"ה אברהם יקותיאל זלמן, והוא באור רחב ומספיק ונכבד על הספרי הפלא ופלא, ונדפס ספר במדבר בק"ק דיהרנפורט, וס' דברים בק"ק ראדוויל. ומובא שם בהספר הנזכר כמה חדושים מאחיו הגאון מ' קלונמים קלמן ז"ל ומבניו הרב מו"ה שלמה סאקלאוועך והרב מו"ה משה ז"ל :

[סב] זרע אברהם על התורה להרב מו"ה אברהם במו"ה אליה ליפשיץ, נדפס בק"ק זאלקווי שנת תמ"ה :

[סג] זרע אברהם ביאור על מדרש משלי להרב מו"ה אברהם שיק נכד התוי"ט ז"ל ה"ה מאורי אש על תנא ד"א :

[סד] זרע אמת להגאון מו"ה ישמעאל הכהן ס"ט [עיין בח"א]

[סה] זרע אפרים להגאון מוהר"א זלמן מרגליות, כולל ב' פירושים על פסיקתא רבתי דרב כהנא ונדפס ביחד עם הפסיקתא. וקריאת שם הביאור זרע אפרים מבואר שם בהקדמה. ושם כתוב שחיבר ג"כ זרע אפרים על הילקוט :

[סו] זרע אפרים [עיין לפני זה] :

[סז] זרע ברוך חדושים על כמה מסכתות להרב מו"ה מנחם מנלי הלוי. נדפס בזאלקווי :

[סח] זרע יעקב להרב מו"ה יעקב במו"ה פסח מניקלשבורג חדושים כסדר התורה. ונדפס בק"ק פיורדא שנת תקכ"ה :

[סט] זרע יעקב שאלות ותשובות להר' יעקב ן' נאים נדפס בליוורנו שנת תקמ"ד :

[נ] זרע יעקב דרושים נפלאים על תהלים להרב הצדיק מו"ה יעקב במו"ה חיים הכהן אבד"ק וויסטינץ. נדפס בק"ק הוראדני שנת תקמ"ח :

[נא] זרע יצחק באורים והדושים על ששה סדרי משנה להגאון העצום מו"ה יצחק חיות אבד"ק סקאלי. נדפס בק"ק פפד"א שנת תצ"ב :

[נב] זרע ישראל חדושים על מס' ר"ה ומגילה להרב מו"ה יעקב בן הגאון בעל ראש יוסף על מסכתות. נדפס באמשטרדם עפ"י הסכמות גאוני ישראל ומכללם הגאון אלקי מו"ה אליעזר רוקח אבד"ק אמשטרדם, ולא היו למראה עיני כ"א על מס' ר"ה :

[נג] זרע ישראל פירוש קצר ומספיק על ששה סדרי משנה להגאון מו"ה ישראל ליפשיץ אבד"ק דאנציג, יכלכל בתוכו תמצית כל פירושי המפורשים הרע"ב והתוי"ט בקיצור נמרץ. ונלוה שם פעמוני זהב כללים מהמחבר זצלה"ה :

[נד] זרע קודש להרב הגדול איש אלקים קדוש מו"ה משה מפראג ה"ה ס' ויקהל משה, תיקון הוצאות ז"ל עפ"י סודות הקבלה ופשטים, ובסופו מעשה רב שהוציא רוח אחת :

[נה] זרע קודש חיבור נחמד על חמשה חומשי תורה ע"ד הרמז ומוסר וסוד להגאון החסיד מופה"ד מו"ה נפתלי האבד"ק ראפשיץ, נדפס בלבוב :

ח

[א] חבור על כמה הלכות ולשונות הרמב"ם להרב הגאון חסידא קדישא מוהר"ר אברהם חיים אבד"ק זלאטשוב ה"ה ס' אורח לחיים על התורה, הזכירו שם :

[ב] חבור בכללי הש"ס והפוסקים כשלש מאות כללים כ"י להגאון האמתי מאור הגולה מוהר"ע איגר :

[ג] חבור כ"י להגאון הנ"ל כולל קושיות עצומות על הש"ס אשר הניחם בצע"ג :

[ד] חבור גדול ורחב ידים על הלכות פסח כ"י להגאון המובהק מו"ה משה יהושע העשיל ה"ה ס' הים התלמוד. נזכר שם :

[ה] חבור להנ"ל על טור וש"ע אה"ע וחו"מ כ"י נזכר ג"כ שם :

[ו] חבור להנ"ל על הרמב"ם כ"י הזכירו שם :

[ז] חבור על דיני והלכות שמחות להרב הגדול מו"ה מרדכי ליסער ראבד"ק ברלין, מובא בס' זכרון יצחק :

[ח] חבור כ"י על הש"ס מהגאון האמתי קדוש ישראל המגיד מקאזניץ וראיתיו והוא קובץ גדול ושמעתי שיודפס בקרוב ונדפס ממנו על כמה מסכתות בשם בית ישראל :

[ט] חבור על איסור והיתר [עיין ס' התכמה] :

חבור

[י] חבור גדול על התורה כ"י להגאון מו"ה מנחם אליעזר ממינסק:

[יא] חבור להנ"ל כ"י על סדרי משניות:

[יב] חבור על התורה כ"י מהגאון האמתי מו"ה משה סופר [עיין חתם סופר]:

[יג] חבור גדול על טור או"ח כ"י להגאון מו"ה אליעזר אבד"ק אורלע והוראדני:

[יד] חבור גדול על ס' משלי מר' אליהו רופא (נמצא כעת בבראד ת"י הר' געציל מרגליות):

[טו] חבור על מסכת גיטין כ"י להגאון המובהק המפורסם מו"ה אריה ליב צונץ אבד"ק פלאצק [ונדפס בשם גרש ירחים]:

[טז] חבור דרשות על התורה
[יז] חבור על תרי"ג מצות
[יח] חבור על תוכחה ומוסר
[יט] חבור על דקדוק
} עיין [הי"ר יצחק חיות] בח"א:

[כ] חבור על כמה מסכתות כ"י להגאון מו"ה משה יהושע העשיל ה"ה ס' הים התלמוד. מובא שם בס' הנזכר:

[כא] חבור על התורה כ"י להגאון איש אלהים קדוש מו"ה מנחם מענדל מוויטעפסק שהיה מ"מ בטבריא:

[כב] חבור מהגאון האמתי מאור הגולה מו"ה יצחק הלוי הורוויץ אבד"ק אה"ו כ"י על מס' כתובות וב"מ ושאר חדושים וכמה שו"ת:

[כג] חדושי אנשי שם להרב הגאון המפורסם בדורנו מוהר"ר שלמה קלוגר ז"ל מבראד שו"ת על שמות הגיטין. והוא חיבור נחמד על שמות אנשים ונשים אשר לא נתבארו בדברי הגאון מוהרא"ז ז"ל בספרו טיב גיטין. נדפס בלייפציג:

[כד] חדושי הלכות על כמה מסכתות להרב המאור הגדול מו"ה יואל בן הרב המאור הגדול מו"ה משה גד. נכד להגאונים עמודי העולם הט"ז והב"ח ז"ע. נדפס באלטונא שנת תצ"ו:

[כה] חדושי הלכות על איזה מסכתות כ"י להר' יהודה ליב הכהן [ועיין בח"א]:

[כו] חדושי הלכות על כמה מסכתות כ"י להגאון ח"ק מו"ה דוד שלמה ז"ל בעל לבושי שרד, נזכר בהקדמה לספרו ערבי נחל:

[כז] חדושי הריב"ש והוא חלק אחד מחדושי [illegible] הגאון החסיד החריף עוקר הרים מו"ה צבי יהושע אבד"ק טרייביטש בן הגאון הקדוש מו"ה שמעלקי ז"ל אבד"ק ניקלשבורג. נדפס כעת מחדש בפרעמשלא:

[כח] חדושי הרי"ם חיבור יקר עצום ורב על ש"ע חו"מ חלק ראשון כולל הלכות דיינים, עדות, הלואה, בחריפות גדול ובבקיאות נפלא הפלא ופלא אליבא דהלכתא. אשר השאיר אחריו ברכה רבן של ישראל הגאון הנורא כאחד מן הראשונים מורנו רבי יצחק מאיר נבג"מ הרב מגור, נדפס בפה ווארשא שנת תר"ל:

[כט] חדושי הרי"ם חלק שני על ש"ע חו"מ להגאון הנזכר. כולל הלכות טוען ונטען ויתר הלכות עד תמו, בעומק העיון ובפלפול זך ועצום כדרכו בקודש בהחלק הראשון וכמעט לא נראה כבושם הזה בכל ספרי האחרונים ז"ל. נדפס ג"כ בווארשא שנת תרל"א:

[ל] חדושי הרי"ם על מסכתות כתובות וקדושין ממנו ז"ל בעמקות גדול ובחריפות נפלא נורא ואיום. מתוכו ניכר גדולת תורתו עוקר הרי הרים וממש הוא מבעית בתלמוד, נדפס ג"כ בווארשא שנת תרל"ה:

[לא] חדושי הרי"ם על מסכת גיטין ועל ש"ע אהע"ז ממנו ז"ל. ובסופו קצת על סדר פרשיות התורה נעתק מגוף כת"י הקדושה ומשם נראה רוחב לבו כפתחו של אולם וצדקתו וקדושתו. וידו בכל משלה, נדפס ג"כ בפה ווארשא שנת תרל"ז:

[לב] חדושי הרי"ם כ"י על מסכתות ב"ק וב"מ ועל יתר הלכות מש"ע אהע"ז להגאון הקדוש הנזכר מרא דכולא תלמודא, עדן לא נדפסו והכתבים המה מסודרים להדפיסם בקרב הימים:

[לג] חדושי הרי"ם לקוטים כחידושי כמה מסכתות ורובם על מס' חולין נדפסו בצירוף תשובותיו הנקובים בשם, תשובות הרי"מ, ביוזעפאף שנת תרכ"ז. אך כל זה הוא חלק אחד וכטפה מן הים מחכמתו המרובה ורוחב לבו וחריפותו בנגלה ובנסתר הפלא ופלא. זי"ע ועכ"י:

[לד] חדושי יעב"ץ על מסכת חולין והוא חלק מהחבור הכולל על הש"ס להגאון מו"ה יעקב המכונה קאפיל אב"ד ור"מ דק"ק ווערבויא והגלילות. כ"כ בפתח השער שם. ונדפס בק"ק פרעסבורג בהסכמת הגאון מהר"ם סופר ז"ל ומפליג שם בשבחו וכותב שם שהחזיק ישיבה גדולה והיה לו תלמידים למאות:

[לה] חדושי מהרי"א חיבור נפלא על מסכת גיטין להגאון החריף עוקר הרים מו"ה אריה ליב אבד"ק פאסטשוב. נדפס בווארשא:

חדושי

[לו] **חדושי מהר"ל צונץ** הוא הגאון מו"ה אריה ליב אבד"ק פלאצק והם חדושים על הלכות שחיטה וטריפות ובסופו חדושים על מסכת שבת, נדפס בווארשא שנת תרי"ט :

[לז] **חדושי מהרים ברבי** להגאון האמתי מו"ה מאיר ברבי אבד"ק פרעסבורג על ה' שיטות הש"ס בפלפול בחריפות ובקיאות. נדפס בדיהרנפורט שנת תקו"ם לפ"ק :

[לח] **חדושי מהרים ברבי** ח"ב להגאון הנ"ל חדושים על כמה מסכתות בחריפות. ובסופו חדושים על התורה. נדפס בפראג שנת תקמ"ז :

[לט] **חדושי מהרמ"ז** הגהות וחדושים וביאורים על רבינו יהונתן שסביב הלכות הרי"ף למסכת עירובין, מהגאון האמתי מו"ה משה זאב אבד"ק ביאליסטאק ה"ה ס' מראות הצובאות על תקנות עגונות וס' אגודות אזוב. ושם בהקדמתו לס' הנזכר כתב אשר חיבר כל הספר במשך שבוע ומחצה עם הלימוד והכתיבה וכי כל מגמתו הי' אך לסקל המסילה ולהסיר כל הקמשונים אשר עלו בדברי ר"י, ונספח בסופו הגהות וחדושים על ש"ע או"ח, נדפס בווארשא שנת תרי"ח :

[מ] **חדושי מהרש"א** על התורה אשר אסף ולקט ה"ר צבי הירש הכהן מק"ק איטל במדינת רוסיא מכל המאמרים מחדושי הלכות ואגדות של רבינו המהרש"א ז"ל השייך לכל פרשה :

[מא] **חדושי סופרים** לקוטים שונים להגאון ח"ק חיד"א זצ"ל, נדפס בליוורנו שנת תקנ"ה :

[מב] **חדושי רד"ה** על הלכות מקוואות מהרב מו"ה זאב וואלף הלוי אבד"ק סעמארטיל :

[מג] **חדושי רזוה** ה"ר זאב הלוי מ"מ דק"ק טארנאפיל על כל שעורי דרבנן הנזכרים בתלמוד ולקוטים על יו"ד ואיזה חדושים בפלפול. נדפס בק"ק זאלקווי :

[מד] **חדושי רעק"א** חדושים על ג' מסכתות בפלפול ועוד כמה חדושים. להגאון האמתי מאור הגולה מו"ה עקיבא איגר אבד"ק פוזנא. נדפס פ"א בק"ק ברלין ופעם שנית בק"ק ווארשא :

[מה] **חדושי השב"ץ** חיבור יקר על מסכת כתובות וגיטין בפלפול להרב הגדול מו"ה שמחה בונים בהגאון מו"ה צבי הירש בן הגאון המופלא מו"ה ברוך כהנא ראפאפארט ז"ל, נדפס בק"ק פיורדא :

[מו] **חדושים** על האלפסי להגאון המובהק מאור הגולה מוהר"א זלמן מרגליות ז"ל מבראד. ונדפס :

[מז] **חדושים** על האלפסי ז"ל להגאון האמתי מאור הגולה מו"ה מרדכי בנעט ז"ל אבד"ק ניקלשבורג. נדפסו בווילנא :

[מח] **חדושים** על ששה סדרי משנה להגאון החסיד קדוש מו"ה לוי יצחק ז"ל אבד"ק באררדיטשוב :

[מט] **חדושים** מרבינו הגאון בעל מגיני שלמה על טור יו"ד הלכות שחיטה כ"י, (נמצא כעת בבראד ת"י הר"ג מרגליות) :

[נ] **חדושים** על הש"ע ושו"ת רבים כ"י להגאון הגדול ח"ק מו"ה דוד שלמה ז"ל בעל לבושי שרד, מובאים ג"כ שם בהקדמה לערבי נחל :

[נא] **חדושים** על ס' ויקהל משה כ"י להגאון הנזכר מובאים ג"כ שם :

[נב] **חדושים** על הלכות ברח והערובות להגאון מו"ה ארי' ליב אבד"ק פלאצק. נדפסו בווארשא :

[נג] **חדושים** והגהות וציונים על ש"ע או"ח להגאון הגדול מו"ה ישעיה ברלין ז"ל :

[נד] **חדושים** והגהות כנ"ל להגאון מו"ה יהודה כהנא בכרך אבד"ק סייני :

[נה] **חדושים** על הש"ס כ"י מהגאון האמתי מו"ה משה סופר [עיין חתם סופר] :

[נו] **חדושים** בנפ"ת"ן עיין [ה"ר יצחק חיות]

[נז] **חדושים** בקבלה עיין בח"א :

[נח] **חדושים** רבים על חש"ס ושו"ת כ"י להגאון מו"ה מנחם אליעזר ממינסק ז"ל :

[נט] **חדושים** ובאורים על הלכות חלה והלכות בכורות להרמב"ן ז"ל מהגאון המופלא ברורו רבי רבנן כמוהר"ר יום טוב אלגאזי ז"ל והוא הוא אשר הפליא לעשות ואין ערוך לו. ועיין [הרה"ח יום טוב אלגאזי] בח"א :

[ס] **חדות** יעקב חדושי איזה מסכתות ולשונות הרמב"ם לה"ר יעקב ואמושמש מפ"פ. נדפס בהעדלהיים שנת תקי"א :

[סא] **חוקי יד** להגאון המוסמך מו"ה שלמה חסון והוא קצת הלכות הרמב"ם ז"ל ע"ד השיר וסביבו ביאור ע"ד הפלפול וחדושי דינים. נדפס זה לא כביר בפעם ראשונה מכת"י באדעסא :

חומר

[סב] **חומר בקודש** כ"י להגאון החריף מו"ה צבי הירש הלוי הורוויץ אבד"ק פפד"מ. חיבור יקר בשו"ת אשר השיב לשואלו דבר:

[סג] **חומרי מתניתא** להגאון האמתי מו"ה גדלי' ליפשיץ אבד"ק חאדיטש והוא חיבור נפלא מאוד כולל ששה קנים ושתי אבות. א) פירוש מספיק על כל הש"ס ובפרט נדרים נזיר בקיצור נמרץ מאוד, ב) מלות זרות לפרש מלות החמורות שבש"ס, ג) עטרת ראש פירוש על דברי הרא"ש ז"ל, ד) מעשה אלפס פירוש על דברי האלפס ז"ל, ה) מיני תרגימא פירוש על המלות הזרות שבתרגום, ו) מרכבת המשנה פירוש על ששה סדרי משניות ובפרט סדר זרעים ופי' הערוגה ופי' על מסכת קנים הכל בקיצור מאוד ועוד הרבה ענינים בקיצור נמרץ הפלא ופלא, ובסופו יסוד נביאים על נביאים ראשונים ואחרונים וכתובים ודרך אמת על איוב ומשלי תהלים. נדפס בברלין שנת תקמ"ד:

[סד] **חומת אנ"ך** פירוש קצר על תורה ונ"כ להגאון ח"ק חיד"א ז"ל. נדפס בליוורנו שנת תקנ"ה:

[סה] **חומת יהושע** על הלכות מליחה להרב מו"ה יהושע אבד"ק בלאשקע בעה"מ אבני יהושע. נדפס בווארשא:

[סו] **חוסן יהושע** [עיין ס' ההכמה]:

[סז] **חוסן ישועות** חדושים יקרים על מס' יבמות וב"ב להרב הגאון שלשלת היוחסין בנש"ק מו"ה יצחק מייזלש ז"ל אבד"ק קאמניץ מגזע הב"ח והמגיני שלמה והמשאת בנימין והחלקת מחוקק והוא ברוחב בינתו מבאר שיטות התלמוד במסכתות הנ"ל בטוב טעם ודעת:

[סח] **חוסן ישועות** על מסכתות חולין ונדה להגאון הנ"ל. נדפס בפפה ע"י בנו הגאון אב"ד דפפה ווארשא:

[סט] **חופת חתנים** כולל עניני קדושת הזווג והנשואין וכל דיני נדה וסתות פתמים וכל הלכותיהן. להגאון המובהק מו"ה רפאל מילדולה מק"ק ליוורנו ראש ישיבת עץ חיים, ובתוכו קונטרס מקוה טהרה על הלכות מקואות בכל פרטותיה עם ביאור שיעור מדתה עפ"י החשבון והמדידה. נדפס פעם ראשונה בק"ק ליוורנו ואח"כ נדפס בלבוב ובווארשא ובלובלין:

[ע] **חוק ומשפט** להגאון האמתי החסיד מו"ה אברהם אריה ליב אבד"ק סטריזוב. חדושים על ש"ע חו"מ עד סי' צ"ט כי נטרפה השעה בעוה"ר ונתבקש בישיבה של מעלה ולא הספיק לגומרו, כ"כ שם:

[עא] **חוקר ומקובל** להגאון המקובל אלהי מו"ה משה חיים לוצאטי והוא מפתח וכללים לחכמת הקבלה בדרך שו"ת חוקר למקובל [ועיין ח"ר מח"ל אות מ' מחלק א']. גם כ' פרקים בקבלה, ווה לא כביר אשר נדפס ג"כ בצירוף י' פרקים מהמחבר והם קיצור כללי השתלשלות מע"ח עם באור נקוב בשם נשמת מרדכי מרב אחד מזמננו:

[עב] **חוקר לדעת** על ח"ב משע יו"ד כ"י להגאון הגדול המפורסם מו"ה אברהם טיקטין אבד"ק ברעסלא:

[עג] **חושב מחשבות** להמקובל אלהי כמוהר"ר עמנואל חי ריקי על מדידות המקוה וקצת מחכמת הנדסה ותפילין דמארי עלמא ופשטים על פסוקים כסדר תנ"ך. נדפס באמשטרדם:

[עד] **חוות דעת** חיבור יקר ונחמד מאוד להגאון האמתי מאור הגולה מו"ה יעקב אבד"ק ליסא הכולל חידושים וביאורים על ש"ע יו"ד יקרים ונפלאים מאוד, בהבאורים ישא מדברותיו על דברי רבותינו החונים סביב השלחן הטהור הט"ז והש"ך והבאים אחריהם. ושקיל וטרי בדבריהם העמוקים והעלה בפלפולו חדושי הלכות לאמיתה של תורה אשר כתבם בהחדושים, וזכה אשר נתפשטו הוראותיו בכל תפוצות ישראל לנהוג כדבריו. נדפס כמה פעמים:

[עה] **חזון למועד** על הלכות קדוש החודש ויו"ט שני להרב מו"ה ישראל דוד מרגליות תלמיד הגאון בעל חת"ם ז"ל:

[עו] **חזות קשה** להגאון החכם החסיד החוקר אלהי רבינו יצחק עראמה ז"ל והוא חיבור נחמד מאוד בו מזהיר שלא יבלבל אדם עצמו בלימוד הפילוסופיא, נדפס איזה פעמים ובשנת תר"י הדפיסו אותו בק"ק פרעסבורג עם פי' מקור חיים מהה"ג מו"ה חיים פאלאק בצירוף חיבורו עקידת יצחק על התורה:

[עז] **חזות קשות** להרב הגדול מו"ה ישכר בער אבד"ק לובראנץ ה"ה ת' ריב"ן. תוכן החיבור לישב כל המקומות אשר הגאון מאור הגולה רע"ק איגר ז"ל הניח אותם בצ"ע. נדפס בווארשא:

[עח] **חידת שמשון** תוכחת מוסר להר"ר אשר אנשיל איעסטי ובתוכו בן אמונים חדושים על תנ"ך. ונדפס בפיורדא:

[עט] **חיי אדם** פסקי דינים להלכה משע אר"ח להרב הגדול מו"ה אברהם דאנציג מו"צ דק"ק ווילנא, וזכה שנתקבלו חבוריו בכל תפוצות ישראל ובכמה קהלות יסדו חבורות ללמוד בספריו ונקראו על שמו חברת חיי אדם. ונדפסו פעמים אין מספר:

חיים

[פ] חיים מדבר חיבור על טור או"ח יו"ד חו"מ ע"ד שו"ת להרב הכולל כמו"ה חיים די טולידו ס"ט:

[פא] חיים שאל שו"ת ודינים ב"ח להגאון ח"ק חיד"א ז"ל. ובח"א נדפס קצת מס' חוה התנופה וקצת שו"ת מהר"י קורקוס ז"ל. נדפס בליוורנו שנת תקנ"ה:

[פב] חינוך בית יהודה להגאון החסיד מו"ה יעקב צבי אבד"ק דינאב ה"ה ס' הנפלא מלא הרועים. והוא חיבור נפלא הפלא ופלא בחקירות עמוקות ונשגבות בחשבון האדם עם נפשו בכל עניניו. נדפס פעם הראשון מכי"ק בפה ווארשא:

[פג] חכמת אדם פסקי דינים להלכה מש"ע יו"ד להרב הגדול מו"ה אברהם דאנציג מו"צ דווילנא בעה"מ חיי אדם. ונדפס הרבה פעמים:

[פד] חכמת הנפש לאחד קדוש קדמון אשר הי' נמצא בבית גנזיו של הגאון החסיד קדוש ישראל מו"ה צבי אלימלך מדינאב והוא שם עיונו עליו להסיר מעליו התרולים מרוב העתים. גם סילת וזיכך המאמרים. ועשה סדרים. ושת עליו הוספות כדרכו בקודש ז"ל. נדפס זה לא כביר פעם ראשונה בלבוב:

[פה] חכמת התורה כ"י להרב הגאון המפורסם בדורנו מו"ה שלמה קלוגר ז"ל מבראד והוא חיבור גדול על התורה והמה שבעים וארבעה כרכים גדולים:

[פו] חכמת שלמה [עיין הר המור]

[פז] חכמת שלמה [עיין דברי קהלת]:

[פח] חלוקא דרבנן על סוגיא דשומר שמסר לשומר להגאון האמתי מאוה"ג מו"ה עקיבא איגר, ובסופו איזה חדושים בשם דודו הגאון מו"ה ליב איגר אבד"ק האלברשטאט ובשם בן דודו הנ"ל הגאון מו"ה זאנוויל איגר אבד"ק בראנשווייג. נדפס בברעסלא בצירוף חדושי הר"ן על מס' ב"מ:

[פט] חלוקא דרבנן כ"י להגאון המובהק מו' יוסף תאומים בעל פרי מגדים, הזכירו שם בספרו שושנת העמקים:

[צ] חלק לשבעה כ"י להגאון המפורסם בדורנו מו"ה יוסף שאול הלוי נ"ל אבד"ק לבוב, והוא חבור על ס' נחלת שבעה ועל מעשה הכתב:

[צא] חלקו של ידיד חיבור יקר מחדושים נחמדים סביב הולך על דברי הטור וב"י מאת הרב המובהק כמוהר"ר ידידיה שמואל טאריקה ריש מתיבתא מעיר רודים, נדפס בשאלונקי שנת תקס"ח:

[צב] חלקת בנימין ביאור על הגדה ש"פ בדרך פרד"ס להרב ח"ק מו"ה בנימין זצ"ל מ"מ דק"ק זלאזיץ:

[צג] חמד משה חיבור יקר על ש"ע או"ח בביאור רחב ומפלפל בדברי הט"ז ומג"א ז"ל. להגאון מו"ה גדליה משה אבד"ק יאנאווי. נדפס בפיורדא שנת תקכ"ז:

[צד] חמדה גנוזה שו"ת וחידושים להגאון המובהק מו"ה צבי הירש מייזליש אבד"ק זאלקווי. נדפס בלבוב שנת תרל"ד:

[צה] חמדה טובה עיין [הר"מ מטיקטין] בח"א:

[צו] חמדת צבי חדושים על הש"ס להגאון מו"ה צבי אבד"ק אובעסיקי. ועיין בח"א:

[צז] חמדת צבי חיבור על התורה וחדושי אגדות מאת הרב הגדול מו"ה צבי הירש הלוי הורוויץ ז"ל מבראד נכד הפלאה ז"ל:

[צח] חמדת שלמה שאלות ותשובות כסדר ד' ש"ע בפלפול עצום ומבאר בו גם כמה שיטות עמוקות בש"ס ופוסקים להגאון האמתי מאור הגולה מו"ה שלמה זלמן אב"ד דפה קהלתנו. ונדפס בחייו בפה ווארשא שנת תקצ"ו:

[צט] חמדת שלמה להגאון הנזכר, חדושים ופלפולים על מסכתות יבמות וכתובות וכמה סוגיות הש"ס. נדפס בווארשא שנת תרי"א:

[ק] חמדת שלמה חיבור שלישי מהגאון הנזכר כולל חדושים ופלפולים יקרים ונפלאים בחריפות ובקיאות על מס' גיטין קדושין וב"מ וכמה סוגיות הש"ס. נדפס זה לא כביר:

[קא] חמודי דניאל פסקי דינים מג' הלכות יו"ד והם מליחה בו"ח תערובות גם הלכות כלי ראשון להרב החריף הצדיק מו"ה דניאל במו"ה יעקב מו"צ דק"ק הוראדני. נדפס שם שנת תק"ע:

[קב] חן טוב וזבד טוב חיבור יקר עצום ורב על סי' י"ז מש"ע אה"ע להגאון החריף מו"ה יואב ה"ה ס' מודעה ואונס, וזבד טוב הוא מהחשי הה"ג מו"ה יצחק פרענקל

[קג] חנה דוד פלפולים בכמה הלכות להרב מו"ה דוד אבד"ק איזבלין ה"ה מגדל דוד על מסכתות. נדפס בווילנא:

[קד] חסד לאברהם דרושים נחמדים על התורה ע"ד פרד"ס בכמה אופנים להני זוגא דרבנן קדושי עליונים צדיקים מוסדי ארץ ה"ה הרב הקדוש והטהור מו"ה אברהם המלאך זצ"ל בן המגיד ממעזריטש והגאון הקדוש חכם הרזים מו"ה אברהם קאליסקר אשר מנוחתו בטבריא תוב"ב, ובתוכו כמה ליקוטים נחמדים מקדושים

אשר

אשר בארץ זי"ע. נדפס פ"א בק"ק טשארנוויץ שנת תרי"א במצות והוצאות הרב הקדוש מו"ה ישראל מרוזין ז"ל. ועוד נדפס פעם שנית בק"ק לבוב:

[ק"ה] חסד לאברהם חיבור יקר מתשובות מאת הרב הגאון הגדול מו"ה אברהם תאומים אבד"ק בוטשאטש בן בתו של הגאון האמתי מוהר"י מליסא זצ"ל:

[ק"ו] חסדי אבות ביאור על מס' אבות להגאון חסידא קדישא חיד"א ז"ל. נדפס איזה פעמים:

[ק"ז] חסדי אבות באור על מסכת אבות לרבינו יצחק ב"ר שלמה יעבץ. נדפס שנת שמ"ג:

[ק"ח] חצי יהונתן דרושים וחלוקים בש"ס להגאון רשכב"ה מו"ה יהונתן אייבשיץ ז"ל. נדפס באלטונא:

[ק"ט] חצי יהונתן [עיין כתונת פסים]:

[ק"י] חק לישראל מלוקט עפ"י כתבי האריי הקדוש ז"ל לומר בכל יום כסדר השנה פסוקי תנ"ך ותרגומים וממשניות ומזוהר, ומצורף שם יוסף לחק מהגאון ח"ק חיד"א ז"ל ג"כ למודים נחלק לחמשה ברכים כחומשי התורה. ונדפסו הרבה פעמים ונתפשטו מאד בעולם:

[קי"א] חקי דעת לקוטי דינים מש"ע יו"ד נלקט מספרי הפוסקים ושו"ת האחרונים ז"ל. נדפס בווארשא:

[קי"ב] חקר הלכה שאלות ותשובות להגאון המובהק מו"ה אלעזר קאליר אבד"ק רעכניץ ה"ה או"ח על פסחים וקדושין:

[קי"ג] חקרי הלכות פלפולים בכמה ענינים בש"ס להרב מו"ה משה ניסן אבד"ק שיטייאץ בהגאון בעל משכיל לאיתן נדפס בווילנא:

[קי"ד] חקרי לב מהדורא בתרא להגאון הנזכר שו"ת על ד' חלקי ש"ע. נדפסו בשאלוניקי שנת תרי"ג:

[קט"ו] חקרי לב כולל כמה שו"ת בד' ש"ע מהגאון מו"ה חיים דוד חזן אב"ד דעה"ק ירושלים תוב"ב:

[קט"ז] חשב האפוד דרושים נחמדים על התורה ע"ד פרד"ס להרב החסיד מו"ה פנחס ארי' ז"ל אבד"ק טורקא. נדפס בלבוב שנת תרכ"ב:

[קי"ז] חשק שלמה עיין [ה"ר שלמה כרטי] בח"א:

[קי"ח] חתם סופר הוא החיבור הגדול יקר הערך המחזיק אלף ושלש מאות שו"ת אשר השיב בהלכה בחריפות ובקיאות מאוד הפלא ופלא ה"ה הגאון האמתי מאור הגולה נר ישראל צדיק יסוד עולם מו"ה משה סופר זצלה"ה מפראנקפורט דמיין אשר הי' אב"ד וריש מתיבתא בק"ק פרעשבורג, הוא היה ראש גאוני הדור בפלפול וסברא ובתורתו וצדקתו האיר לכל העולם. ושם יצא מרחם אמר עליו הגאון האמתי מופת הדור מו"ה אברהם אבוש מפפד"מ אשר יהי' שמו לאות ולמופת בישראל, כאשר שמעתי מפי בנו הגאון הגדול מוהר"ר שמעון סופר הי"ו אבד"ק קראקא כי כאשר היתה אמו של הגאון מוהר"ם הנזכר הרה ללת את הגאון הנ"ל והיה אז עש"ק קודם תפלת המנחה וכאשר כרעה ללדת לא שתה לבה לחבליה כי נהפכו עליה ציריה כי יראה פן יחולל השבת עבורה. ותשלח להרב הגאון החסיד ר' אבוש הנ"ל (כי הוא היה אז אב"ד בפ"פ דמיין עיר מגורה) אשר יצוה להמתין מלקבל שבת בבהכ"נ עד תלד, והגאון שמע לבקשתה וכן גזר לחעשות כן ואמר ברוח קדשו כי הבן הנולד להאשה הזאת יושיע את ישראל בתפלתו ויאיר עיני חכמים בתורתו, ובו יברך ישראל. עוד סיפר לי הגאון מוהר"ש סופר הנ"ל אשר מר אביו הגאון זצ"ל התפלל בתוך סידור רבינו האריז"ל (ועיין בחתם סופר חלק או"ח סי' פ"ג ט"ז קצ"ג). עוד שמעתי מפי הגאון הנ"ל כי הגאון תפארת ישראל מו"ה מרדכי בנעט ז"ל אמר על אביו קדוש ישראל מוהרמ"ס הנ"ל כי דבריו בוערים כדברי החובת הלבבות. וכי כל דברי הספר חתם סופר הנזכר משובץ בעדי עדיים בתורה לשמה ויראת שמים. והם חמשה קובצים גדולים כסדר ד' חלקי הש"ע ועל חלק או"ח ויו"ד כבר נדפס בפעם ראשונה וזה לא כביר אשר נדפסו כולם בשלימות בק"ק פרעשבורג שנת כת"ר. ושמעתי מפי בנו הגאון הנזכר אשר יש עוד ת"י שו"ת על כל ד' חלקי ש"ע מהדורא תנינא כדרכו בקודש בהשו"ת הנדפסים גם חדושים רבים כמעט על כל חש"ס, גם חיבור יקר על התורה בדרושים נחמדים בלול בנגלה ובנסתר ואמר לי אשר ידפים בקרוב את החיבור הנז'. ושמעתי ממנו איזה דברים יקרים מהחבור על התורה הנ"ל ומה מאוד מתקו דבריו הקדושים זי"ע:

[קי"ט] חתם סופר חדש להגאון מאור הגולה מהר"מ סופר ז"ל והוא חלק ששי כולל כמה לקוטים משו"ת חדשות אשר לא באו עדיין בתוך תשובותיו, וחדושים יקרים על פרק לולב הגזול והידושים על מס' ע"ז. נדפס בפ"ב כתבנית כל השו"ת חת"ם:

[ק"כ] חתן סופר חיבור יקר מלא על כל גדותיו מחדושים נחמדים ופלפולים ישרים הנוגעים לכמה סוגיות בש"ס והרבה חדושים באגדה ויראת ה' מרחפת עליהם מרב א' מזמננו אבד"ק מאטריסדארף גדול בתורה וביראה נכד להגאונים הקדושים הר"מ סופר ורע"ק איגר ז"ל. נדפס זה לא כביר ונתקבל החיבור הזה לרצון אצל לומדי תורה:

[א] **טהרת הקודש** הגהות ובאורים על תוספתא מסדר טהרות להגר"א מווילנא זצ"ל. נדפס פ"א בק"ק זאלקווי:

[ב] **טהרת הקודש** ספר נפלא במוסר והתנהגות וחדושים בענינים ע"ד פרד"ס נחמד מאוד. נדפס פ"א בק"ק אמשטרדם ולא נזכר שם המחבר. ואח"כ נדפס שנית בק"ק בליזורקע שנת תקס"ו, ושם מהסכמת הגאון הקדוש מו"ה ארי' ליב אבד"ק וואלטשיסק זצ"ל נראה כי ספר יקר הוא וממקום קדוש וגבוה יצא:

[ג] **טהרת הקודש** להרב הגאון מו"ה יצחק אשכנזי מ"מ ומו"צ דק"ק לבוב תוה"ע, חדושים על מסכת זבחים. ונדפס שם שנת תקנ"ב:

[ד] **טוב החיים** פלפולים להרב מו"ה חיים טוב. נדפס בווילנא:

[ה] **טוב הלבנון** באור על חובת הלבבות להרב הגדול מו"ה ישראל מזאמושטש ה"ה נצח ישראל:

[ו] **טוב טעם ודעת** להגאון העצום המפורסם בדורנו מו"ה שלמה קלוגר ז"ל מבראד, והוא שו"ת על חלק יו"ד נחמדים מאוד לכל רב ומורה לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא. נדפס בלבוב:

[ז] **טוב טעם ודעת** להגאון הנ"ל שו"ת על הלכות טריפות, והוא חבור גדול מאוד. נדפס בלבוב:

[ח] **טוב טעם ודעת** להגאון מוהרש"ק הנזכר כ"י חבור גדול כולל כל חלקי הש"ע או"ח יו"ד אה"ע חו"מ והמה כששת אלפים שו"ת אשר השיב בכי"ק ונחלק לכמה כמה מהדורות ונכנסים תחת שם אחד טוב טעם ודעת:

[ט] **טוב עין** חדושים וקצת שו"ת להגאון חיד"א ז"ל. נדפס בליוורנו ביחד עם שם הגדולים:

[י] **טורי אבן** שאלות ותשובות להגאון מו"ה אליעזר אורבאך ז"ל אבד"ק קאלמשין ודק"ק דובנא רבתי:

[יא] **טיב גיטין** באור רחב על שמות הגיטין של הבית שמואל ז"ל להגאון המובהק מאור הגולה מוהר"ר אפרים זלמן מרגליות מבראד, ובסופו יד אפרים הגהות ובאורים על ש"ע אה"ע וחו"מ. נדפס ב' פעמים:

[יב] **טיב גיטין** כ"י והוא ספר גדול החיבור על מסכת גיטין בפלפול עצום להגאון המובהק ח"ק מו"ה דוד שלמה ז"ל אבד"ק סארקא ה"ה לבושי שרד. נזכר בהקדמה לספרו ערבי נחל על התורה. ושמעתי שמדפיסים אותו כעת:

[יג] **טיב גיטין** חדושים יקרים על מס' גיטין בפלפול זך ועצום להגאון מו' צבי הירש העליר אבד"ק באנהרד ובסופו איזה חדושים מבנו:

[יד] **טיב גיטין** [עיין גט מקושר]:

[טו] **טיב חליצה** חיבור בדיני חליצה להגאון מו"ה ארי' ליב צונץ אבד"ק פלאצק וכתוב שם שהוא ח"ב מס' גט מקושר. נדפס בווארשא:

[טז] **טיב קדושין** חיבור נחמד מאוד על ש"ע אה"ע הלכות קדושין בפלפול להגאון הגדול מו"ה ארי' ליב צונץ אבד"ק פלאצק. נדפס בווארשא שנת תרט"ז:

[יז] **טיב שמות גיטין** על שמות אנשים להח"ס' מאיר עיני סופרים על סת"ם. נדפס בווילנא:

[יח] **טל אורות** להגאון מוהר"ל מרגליות דרושים לכמה ענינים על פי חקירה. נדפס בק"ק פ"פ דאדר:

[יט] **טל אורות** [עיין בית שלמה]:

[כ] **טעם המלך** להר"ר ברוך יוטלס מפראג פלפולים על הרמב"ם וקצת השגות על ס' שער המלך. ונדפס בצירוף הס' שעה"מ איזה פעמים:

[כא] **טעם מן** חדושים על מסכתות בפלפול להרב מו"ה מנחם מנלי ה"ה זרע ברוך:

[כב] **טעם עצו** כ"י להרב מו"ה פנחס בעה"מ ספר הברית. מזכירו שם בספרו הנ"ל ח"ב:

י

[א] **יבין שמועה** עיין [הר' אליעזר אבד"ק טריעסט] בח"א:

[ב] **יבשר טוב** פלפולים בדרך שו"ת להרב מו"ה יחזקאל ממאהליב. נדפס בווילנא:

[ג] **יד אליעזר** שו"ת להרב הגאון מו"ה אליעזר הלוי הורוויץ אבד"ק ווין נכד רבינו הגאון בעל הפלאה ז"ל:

[ד] **יד אפרים** חיבור יקר מאוד נעלה על ש"ע או"ח להגאון האמתי מאור הגולה מוהר"א זלמן מרגליות מבראד, והוא פירוש מספיק ופלפול בחריפות ובקיאות על הט"ז ומג"א לבאר וללבן דבריהם:

[ה] **יד אפרים** להגאון הנזכר והוא פי' מספיק

על ש"ע יו"ד בחריפות ובקיאות לבאר וללבן דברי הט"ז והש"ך ז"ל. גם יאיר נתיב בסופו בדיני התנהגות הרב בנתינת הקבלה ליד השו"ב. גם קונטרס על הלכות אבילות ושו"ת ולקוטים. נדפס בלבוב סביב היו"ד:

[ו] יד אפרים להגאון הנזכר על ש"ע אהע"ז וחו"מ [עיין ט"ב גיטין לעיל]:

[ז] יד דוד על מס' ברכות וסדר מועד, מראה מקומות הענינים למפרשים ולשו"ת רבים גם איזה חדושים להרב מו"ה יוסף דוד אבד"ק זינצנהיים. נדפס בק"ק אופעבאך שנת תקנ"ט:

[ח] יד החזקה חיבור יקר ונפלא לבאר וללבן כמה סוגיות עמוקות בש"ם ובפרט בדיני וכללי חזקות להגאון מו"ה יהודה ליב קאלישער מליסא ובו הראה ידו החזקה. נדפס בק"ק דיהרנפורט:

[ט] יד המאיר חיבור יקר מחידושים יקרים על איזה מסכתות בפלפול זך וישר להגאון מו"ה מאיר קריסטונפאלער האבד"ק בראד. נדפס פעם הראשון מכת"י בק"ק ווארשא:

[י] יד המלך חיבור גדול ורחב ידים על שלשה חלקי הרמב"ם בביאור רחב בחריפות גדול ובבקיאות נפלא להגאון החריף מו"ה אלעזר לנדא מבראד נכד רבינו הגאון בעל נודע ביהודה. נדפס פ"א בק"ק לבוב שנת תקפ"ו:

[יא] יד הקטנה כולל שרשי ועקרי דיני תרי"ג מצות ע"ד הרמב"ם ז"ל בדרך מוסר ובסדר נאה מאוד על ס' המדע ואהבה ויתר לא נדפס ועל שילהי כל עמוד קונטרס מנחת עני מקור כל דין מראשונים ואחרונים, ולא נזכר בו שם המחבר מחמת צדקתו וענותנותו שצוה לפני פטירתו שלא יקרא שמו עליו וכן מבואר שם בהסכמות הגאונים שנחתמו שם. והגאון אבד"ק זאלקווי כותב שם שהוא היה מכיר את המחבר ז"ל ותורף דבריו, אמנם אני ידעתי את האיש ואת שיחו כו' אשר היה ברוחו פי שנים בתורה ובמצות עכ"ל, והוא ספר חשוב מאוד. ונדפס ג' פעמים:

[יב] יד יהודה עיין [ה"ר יהודה אשכנזי] בח"א:

[יג] יד יהודה להרב המופלא חוקר ומקובל אלהי מו"ה יהודה ליב אבד"ק מאגיניצע והוא פירוש מספיק ונכבד מאוד נעלה על ה' מאמרים מספר עשרה מאמרות אשר שנה משנתו בדרך קצרה מאוד עמיקא וטמירא עמוק עמוק מי ימצאנו. ושמעתי אומרים מפי רבנן קדישי כי המחבר הזה הוא הרב רבינו מנחם עזריה בעצמו בעה"מ ספר עשרה מאמרות אשר בא פעם שנית בעולם התחתון לפרש את דבריו החתומים ובעלמים מעין כל חי, כי גם יודעי חן לא ידעו את דרכו ולא הבינו את מקומו כי החכמה מ"עיין תמצא:

[יד] יד יהודה חיבור על הלכות דם ומליחה להרב הגדול מו"ה ליבוש לאנדא אבד"ק מאהליב. נדפס בק"ק לבוב:

[טו] יד יהודה חיבור נחמד על מס' פסחים להגאון מו"ה דוד יהודה אבד"ק ראדחוב וגאוני דורו מפליגים שם בגדלות תורתו. נדפס בק"ק לבוב:

[טז] יד יוסף חיבור יקר מאוד נעלה בפלפול עצום על מס' ב"מ להגאון החריף העצום המפורסם בדורו מו"ה יוסף יוזפא הלוי מלבוב. ונדפס שם:

[יז] יד יוסף להגאון הנזכר על איזה הלכות מש"ע יו"ד. נדפס בלבוב:

[יח] יד יוסף שו"ת בחריפות להגאון מו"ה יוסף יואל דייטש אבד"ק האמבורג:

[יט] יד יוסף [עיין לקמן יסוד יוסף בס"ד]:

[כ] יד יוסף ויד שאול ב' חלקים להרב הגאון המפורסם בדורנו מו"ה יוסף שאול הלוי ז"ל אבד"ק לבוב ח"א על הלכות נדרים עם הפנים מש"ע. וח"ב בלי פנים מהלכות שבועות עד הלכות ערלה:

[כא] יד יוסף ויד שאול כ"י להגאון הנזכר מהלכות ערלה עד סוף היו"ד:

[כב] יד נאמן להרב הכולל המקובל מו"ה חיים מיראנדו. שיטות על קצת מסכתות וקצת שו"ת:

[כג] יד של שלמה על איזה מסכתות להר"ר שלמה נכד הגאון בעל סדר הדורות נדפס ווארשא:

[כד] יד שלמה פלפולים בהרמב"ם ז"ל ובאיזה סוגיות להרב מו"ה שלמה הילל מו"צ דפה ווארשא:

[כה] יהודה יעלה חיבור יקר עצום ורב משו"ת יקרים להגאון המובהק מו"ה יהודה אסעד ז"ל אבד"ק סערדעליה סמוך לק"ק פרעסבורג. נדפס בלבוב:

[כו] יוסף אברהם [עיין ימין משה]:

[כז] יוסף אומץ שאלות ותשובות להגאון ח"ק חיד"א ז"ל, נדפס בליוורנו שנת תקנ"ט:

[כח] יוסף בסדר להגאון ח"ק הנ"ל עניני למוד ותקונים. נדפס כמה פעמים:

[כט] יוסף דעת חיבור על ש"ע יו"ד כולו להגאון המפורסם בדורנו מו"ה יוסף שאול אבד"ק לבוב. נדפס בלבוב אחר פטירתו:

[ל] יוסף דעת להגאון הנזכר לקוטים בש"ע

[לא] יוסף לחק להגאון הנזכר למודים כע"

ספר

ספר חק לישראל. נדפס פ"א בק"ק ליוורנו ואח"ז נדפס בצירוף החק לישראל:

[לב] יוסף תהלות פירוש נחמד על תהלים להגאון החסיד הנ"ל. נדפס איזה פעמים:

[לג] יורה חטאים ספר קטן תקוני תשובה ועניני חבוט הקבר. ובסופו דרך טובים והנהגות טובות והוא צוואת החסיד מו"ה יונה לאנד סופר בעל כנפי יונה:

[לד] יושר לבב ספר עמוק בקבלה להרב הקדוש המקובל אלהי כמוהר"ר עמנואל חי ריקו. נדפס באמשטרדם:

[לה] ייטב לב חיבור רחב ונפלא על התורה בדרך פשט ורמז דרוש וסוד להרב הגאון הצדיק בנש"ק מו"ה יקותיאל טייטלבוים אבד"ק סיגעט בן הגאון הצדיק מו"ה אליעזר ניסן ז"ל בהגאון הקדוש מופה"ד מו"ה משה טייטלבום ז"ל אבד"ק איהל בעל ישמח משה והשיב משה. נדפס בק"ק סיגעט שנת תרל"ה:

[לו] יין המשומר להגאון המקובל אלהי מו"ה נתן שפירא ה"ה ס' מצות שמורים. כולל כל דיני יין נסך והשחתת הזקן ע"ד קבלה:

[לז] יין הרקח להגאון אלהי מו"ה אליעזר רוקח אבד"ק אמשטרדם [עיין מעשה רוקח על התורה]:

[לח] יין הרקח באור מגילת אסתר ע"ד הנסתר להרב הצדיק מוהר"ר אברהם אבוש ה"ה ספר ברכת אברהם [ועיין ברכת אברהם]:

[לט] ילקוט אליעזר מאת הרב מו"ה זוסמאן אליעזר אב"ד דק"ק האללאש באונגארין ה"ה ס' המקנה על מקנה וקנין:

[מ] ילקוט דוד על התורה מלוקט מגדולי המפרשים ז"ל להרב מו"ה דוד פוזנער בהגאון מו"ה נפתלי הירץ פוזנער בהגאון החסיד מוהר"א טובי' מפוזנן:

[מא] ילקוט ראובני הוא החיבור הקדוש הנודע בישראל לתהלה מלוקט מגדולי רבותינו ז"ל ראשונים ואחרונים ומכל מארי קבלה כסדר חמשה חומשי תורה אשר אסף ולקט הרב הגדול חסידא קדישא מו"ה ראובן כהנא מק"ק פראג חתן הגאון האלהי מו"ה אפרים איש לונטשיץ בעל עוללות אפרים, נדפס כמה פעמים בצירוף ספר שכחת לקט לקוטים נחמדים מספרי מקובלים מאת הרב החסיד המקובל מו"ה נתן במו"ה יעקב ז"ל:

[מב] ים יששכר להרב המופלא מו"ה יששכר בער מרפשוויר, והוא פי' נחמד על התוספתא ממסכתות ביצה כתובות משני עבריהם, מצד א' הוא הפירוש ומצד השני חים יששכר הוא פלפול ארוך בים התלמוד בש"ס ופוסקים. ובסופו חדושי דינים נקובים בשם מעידות יששכר, נדפס בק"ק מיץ שנת תרב"ם:

[מג] ימין משה הלכות שחיטה וטריפות מש"ע יו"ד ממרן הב"י ז"ל וסברות מהרשד"ם ומהרש"ך ומהר"י בן לב וסברות גאונים אחרים, הביאו לדפוס פעם הא' הגאון הכולל החכם השלם כמו"ה משה וינטורא ז"ל מידושלים שנת שפ"ד. ואחריו קם החכם השלם והכולל מו"ה חיים משה בן הדיין המצויין מו"ה אברהם קאריגאל ז"ל מירושלים והביאהו לדפוס שנת תע"ח עם כמה הוספות, ואחריו קם החכם השלם והכולל גברא קדישא חסידא ופרישא כמו"ה חיים אברהם ישראל זאבי ז"ל מעה"ק חברון תוב"ב בן הרב המובהק מר קשישא חסידא ופרישא מו"ה חיים זאבי זצ"ל והביאו פעם שלישית לדפוס שנת תקל"ז והוסיף בו ג"כ כמה מילי מעליותא מכתבי קודש הרב הכולל מו"ה חיים שלום מעלי הכהן ז"ל ומבאר היטב, וזה מקרוב אשר נדפס מחדש עם תוספת מרובה מכל הראשונים ואחרונים ועם הגהות של שו"ב ודיני דינים כולם מגאוני עולם ונקרא בשם ויוסף אברהם. אשר אסף ולקט הרב כמו"ה אברהם זוסמאן שו"ב דק"ק לאנדין ה"ה ס' בית אברהם על ש"ע יו"ד:

[מד] ימין משה למו"ה משה קראניק מגלוגא רבתי. דרושים במוסר ונחלק לשערים, נדפס בברעסלא שנת תקפ"ג וגאוני דורו משבחים אותו למאוד:

[מה] יסוד האמונה להגאון החסיד חד כקמאי מו"ה יוסף יעבץ ז"ל מגולי ספרד. ידבר מעיקרי ושרשי האמונה ומרחיק לימוד הפילוסופיא:

[מו] יסוד האמונה חיבור יקר בדרושים נפלאים על התורה בדרך פרד"ס להרב חסידא קדישא מו"ה ברוך מקאסוב:

[מז] יסוד השטרות [עיין פני אריה]:

[מח] יסוד ושורש העבודה להרב הצדיק האמתי המקובל מו"ה אלכסנדר זיסקינד מהוראדני. ספר נורא בהתנהגות האדם כל השנה עפ"י כוונות האר"י ז"ל ושאר מקובלים. ומבאר היטב גודל כל מצוה ועד היכן היא מגעת בעשיתה עם כוונה הראויה לה, וחלקו לי"ב שערים. ובסופו תקוני הטעות מפירש"י של נ"ך ובאור על גבולין ובנין הבית ואח"ז נדפס שער הכולל להמחבר כ"ב פרקים בענין עונש הרשעים וגמול הצדיקים מלוקט מספרים הקדושים. נדפס כמה פעמים:

[מט] יסוד יוסף להדרשן הגדול קדוש יאמר לו

לו מוהר"ר יוסף מפוזנא, מיוסד על
תיקון פגם הברית מלוקט מפי סופרים
וספרים קדושים ומזוהר הקדוש המדברים
מענין זה וכל הסיבות והעונשים והתקונים
נאמר בו כי טוב, ובהקדמה כתוב שם
שחיבר ג"כ שדה בוכים על תיקון חצות וס'
יד יוסף חדש וס' וילקט יוסף וס' ויכלכל
יוסף, נדפס פ"א בק"ק פ"פ דאדר שנת תל"ט:
[נ] יסוד יצחק להמקובל אלהי קדוש יאמר
לו מוהר"ר יצחק אייזיק שוחט
בכפר זוראוויץ. והוא חיבור יקר על הלכות
מילה ותיקון פגם הברית בלול בפרד"ס
מש"ס וממדרשים ומזוה"ק ונ"ח אופנים על
פסוק תן חלק לשבעה גם לשמונה הפלא
ופלא, ובסופו הליכות עולם עפ"י א"ב מוסר
ומדות טובות מלוקט מש"ס בבלי. וב'
אותיות הראשונים נאבדו ולא נדפס רק
מאות ג' עד אות ת', נדפס פ"א בזאלקווי:
[נא] יסוד נביאים על תנ"ך להגאון מו"ה
גדליה ליפשיץ [עיין חומרי מתניתא]
[נב] יעיר אוזן כולל ב' ספרים להגאון ח"ק
חיד"א ז"ל. א' עין זוכר בללי
הש"ס עפ"י סדר א"ב. ב' מדבר קדימות
הקדמות רז"ל ומפרשים בערכין כסדר א"ב
ובסופו השמטות ותקונים, נדפס בליוורנו:
[נג] יעיר קינו פירוש על מסכת קנים להרב
הגאון מו"ה מנחם אליעזר בהגאון
בעל עטרת ראש [ועיין בח"א]:
[נד] יעלת חן להגאון החריף מו"ה ארי' ליב
צינץ חדושים ופלפולים להלכה
בחריפות ובקיאות, עשהו הגאון הנזכר כבן
ח"י שנה. ונדפס בפראג בהסכמת הגאון
בעל נודע ביהודה ומפליג שם בשבחו:
[נה] יעלת חן [עיין מנחת האוכר עשירית האיפה]
[נו] יעלת חן להגאון המפורסם מו"ה אריה
ליב תאומים אבד"ק בראד והקרייז:
[נז] יפה עינים חיבור נחמד על התורה
בפלפולא חריפא בש"ס ופוסקים.
ובסוף כל סדרה תוכחת מוסר היוצא מכל
פרשה להרב מו"ה דוד מבראד, נדפס פ"א
בק"ק זאלקווי עפ"י הסכמות גדולי דורו
ובתוכם הגאון ח"ק בעל הפלאה ז"ל והרב
ח"ק מו"ה משה יהודה ליב מסאסוב:
[נח] יקר הערך להרב מו"ה יצחק ארדיט סי"ט.
הובאו דבריו בס' צפיחית בדבש:
[נט] יקרא דשבתא ענינים יקרים מקדושת
שבת מלוקט מדברי הזוהר וכתבי
האר"י ז"ל ושאר ספרים יקרים. נדפס
בלבוב:
[ס] ירים משה למוהר"ר ירמיה מפיורדא
לקט ואסף כל דברי רבינו
האלשיך הקדוש המפוזרים בפירושו על
תנ"ך השייך למס' אבות, נדפס איזה פעמים:
[סא] יריעות שלמה חדושים ובאורים נפלאים
על איזה הלכות מש"ע יו"ד
להגאון החריף מו"ה זלמן אולמאן אבד"ק
מאקווע במדינות אונגארין:
[סב] יריעות שלמה חבור על שמות הנרדפים
למו"ה שלמה פפנהיים מצילץ,
נדפס בדיהרנפורט:
[סג] ישועה בישראל פירוש מספיק על
הלכות קידוש החודש להרמב"ם
ומפרשיו להרב מו"ה יהונתן מראזנאי.
נדפס בק"ק פ"פ דמיין שנת ת"פ:
[סד] ישועה בראש באור על האשר"י מסדר
נזיקין להה"ר העשיל ממינסק:
[סה] ישועות יעקב להגאון האדיר מאור
הגולה מוהר"י אורינשטיין
אבד"ק לבוב והוא חבור יקר נפלא ונחמד
הרבה קובצים על חלקי הש"ע בבאור רחב
מאוד ובפלפול עצום יעלה הרים ירד בקעות
בחריפות הפלא ופלא. ובתוכם כמה חדושים
בפלפול עצום לבנו הגאון החריף מו"ה מרדכי
זאב ז"ל, נדפסו ראשונה בק"ק זאלקווי והיו
יקרים מאוד במציאות וזה לא כביר אשר
נדפסו שנית בלבוב על ידי נכדו הגאון מוהר"ץ
אורנשטיין הי"ו עם כמה חדושים ממנו:
[סו] ישועות יעקב להגאון ר' יעקב ארש
הנזכר לקוטים נחמדים על
פסוקי התורה, נדפסו איזה פעמים בלבוב:
[סז] ישועות יעקב עיין [הי"ר יעקב ך נעים] בח"א:
[סח] ישועות יעקב פירוש ותקוני השבושים
על תנא דבי אליהו למו"ה
יעקב ז"ל והוא קיצור מלוקט מהספר הקדוש
זקוקין דנורא על התד"א מהקדוש האלהי
מו"ה שמואל הידא ז"ל:
[סט] ישועות ישראל חיבור על ש"ע ח"מ
בחריפות ובקיאות להגאון החריף
המפורסם בזמננו מו"ה ישראל יהושע אבד"ק
קוטנא. ולא הדפיס המחבר לע"ע רק חלק
אחד. נדפס בווארשא:
[ע] ישועות משיחו להגאון החוקר האלהי
דון יצחק אברבנאל על הגדות
מעניני משיח:
[עא] ישמח לב חדושי אגדות הש"ס ע"ד
פרד"ס להרב הגדול איש אלקים
קדוש מו"ה מנחם נחום מטשערנאביל
וכשמו כן הוא שמשמח לבות בני ישראל
החפצים בתורת אלהים חיים:
[עב] ישמח משה דרושים נחמדים מאוד
בדרך פרד"ס על התורה להגאון
ח"ק מו"ה משה טייטלבוים אבד"ק איהעל:
[עג] יש שכר להרב המקובל מו"ה יששכר בער
[illegible]

במ"ה פתחי' משה מקרעמניץ, כל הדינים הנמצאים בזוהר מסודר כסדר ש"ע עם פירוש, נדפס בפראג שנת שס"ט:

[עד] ישרש יעקב חיבר יקר על מס' יבמות להגאון המובהק מו"ה שלמה אבד"ק סקאלא בעה"מ ספרי בית שלמה שו"ת קמא ותנינא. נדפס בלבוב:

כ

[א] כבוד הבית על ד' חלקי ש"ע להגאון האמתי מו"ה גדליה ליפשיץ הזכירו בספרו כנסת ישראל:

[ב] כוכבי יעקב להגאון הגדול מופת הדור מו"ה יעקב אבד"ק לוצקע והוא חיבור על אהע"ז מסי' א' עד סי' ה' ובו כ"ד דפים נדפס בזאלקווי שנת תקל"ד. ולא היה ביכולת הגאון המחבר ז"ל להדפיס יותר כי אפס לו כסף. ויש שם שלש הסכמות מגאוני ארץ ובתוכם הגאון המפורסם מו"ה חיים כהן ראפפארט ז"ל אבד"ק לבוב והגליל וכותב שם עליו הגאון מוהר"ח בזה"ל מחותני הגאון המפורסם מו"ה יעקב וכו' והרבה לספר בשבחו ובשבח הספר וכן הרבו לספר שני גאונים אחרים חולת הסכמות ג' גדולי עולם הנ"ל נדפסו רק חתימות משאר רבנים גאוני ארץ קרוב לחמשים רבנים במספר אשר מעולם לא ראינו עוד בשום ספר מסכימים הרבה כמו בזה הס' רק מרוב ההוצאה לא היה ביכולת הגאון הנ"ל להדפיס כל הסכמותם לזאת נדפסו רק חתימתם:

[ג] בכר לאדן להגאון ח"ק חיד"א ז"ל הגהות על מסכתות קטנות ואדר"נ ובו רוח חיים רמזים על פרק שירה ופרק השלום. וקונטרס זעיר שם שירי שיריים לס' שם הגדולים והגהות על מדרש רבה ושאר ענינים. נדפס בליוורנו שנת תקס"א:

[ד] כלי הרועים באור עובדיה ע"ד הרמז ובסופו הנהגות ישרות להרב הגדול ח"ק מו"ה צבי אלימלך אבד"ק דינאב ה"ה דרך פקודיך ושאר חבורים. ושם נאמר שחיבר על כל תנ"ך בדרך רמז והם בכ"י:

[ה] כליל תפארת חיבור גדול על התורה בכמה אופנים להרב הגאון הצדיק מו"ה ישעיה שור אבד"ק יאס. נדפס בזאלקווי:

[ו] כלילת יופי באורים על הגדות רבב"ח וסבי דבי אתונא להדרשן הגדול מו"ה אליעזר במו"ה זאב וואלף בעל המחבר ס' אמרי שפר:

[ז] כנף רננים ביאור על פרק שירה ע"ד הדרוש להה"ר חנוך זונדל מ"מ דק"ק נאוודאק. נדפס פ"א בק"ק קראטשין ופ"ב בק"ק פרעסבורג:

[ח] כנפי נשרים עיין [הר"א ליבטשטיין] בח"ב:

[ט] כנסת ישראל להגאון האמתי מו"ה גדלי' ליפשיץ והוא חיבור נפלא הפלא ופלא. כולל כמה ענינים בקיצור נמרץ והם, א) נפלאות לששה סדרי משנה, ב) הפלאה בתורת ה' בפסוקים תמוהים, ג) סוגר תרי"ג מצות כמה מדרגות להם ולסלק כל הקושיות מקמאי, ד) סוגר טהרות בקיצור נמרץ, ה) סוגר מכל איסורים שבתורה בקיצור נמרץ ומתרץ כמה וכמה קושיות, ו) סוגר יסודי התורה מקור מים חיים לתורה שבע"פ ולפרש י"ג מדות, ז) תורת כהנים סדר העבודה בבהמ"ק תוב"ב בקיצור מאד וסדר לבישה ומהו מצנפת, ח) דרך חיים פי' קצר על ס' יצירה, ט) סתרי תורה לידע קצת משיעור מעשה בראשית. נדפס פ"א בק"ק ברעסלא שנת תקע"ח:

[י] כסא דוד דרושים יקרים ונחמדים מאד להגאון ח"ק חיד"א ז"ל. ובסופו גאולת עולם על הגדה ש"פ, נדפס בליוורנו:

[יא] כסא מלך באורי כמה מאמרי הזוהר להמקובל אלקי קדוש יאמר לו מו"ה שלום בוואגלו. נדפס באמשטרדם:

[יב] כסא רחמים להגאון ח"ק חיד"א ז"ל חדושים על מס' כלה סופרים אדר"נ נדפס בליוורנו שנת תקס"ג ועוד נדפס הפעם:

[יג] כסף משנה חדושים על ששה סדרי משנה כ"י להגאון האמתי מו"ה גדליה ליפשיץ. והרבה מחדושיו מובאים בספר תפארת ישראל לבנו הגאון ז"ל:

[יד] כסף נבחר כולל מאה וששים כללים אשר זיקק וצירף בכור בחינתו כל הסוגיות ועניני חזקה ובירר וליבן כל הסברות הנאמרות בתוספות ורשב"א וכל הקדמונים. וגם באחרונים ידו הרה ה"ה הרב הגדול בדורו מו"ה ברוך בענדיט אבד"ק העדיעס במדינת אונגארן. נדפס כמה פעמים:

[טו] כסף צרוף חיבור גדול כולל כללים סוגיות פסקים וחידושים וכמה מאות שו"ת על ד' חלקי ש"ע להגאון מו"ה משה ליב ליטש דיין ומורה בק"ק פרעסבורג:

[טז] כף אחת להגאון חידא ז"ל למודים וכוונות ותפלות. נדפס כמה פעמים:

[יז] כף נחת פירוש מספיק על מסכת אבות להרב מו"ה אברהם הילביט ז"ל. נדפס באלטונא שנת תקמ"ט:

[יח] כפלים לתושיה על מגילת שה"ש להרב מו"ה יוסף חבר בהגאון המחבר שו"ת בנין עולם:

[יט] כרם שלמה על ש"ע יו"ד להרב מו"ה שלמה האאם אבד"ק דרעזניץ. נדפס בק"ק פרעסבורג שנת ת"ר. ונדפס שם

דרוש

דוש יקר על פיסקא של כמה מעלות טובות מרבינו הגדול הש"ך ז"ל :

[כ] כרם שלמה להגאון חסידא קדישא מו"ה עוזיאל מייזלש זצ"ל [עיין תפארת הצבי]:

[כא] כרם שלמה חדושי הלכות ופוסקים להרב מו' שלמה אהרן זעליג אבד"ק קארני נכד הגאון בעל ראש יוסף על מסכתות:

[כב] כרם שלמה פלפולים בסדר פרשיות התורה למוהר"ר שלמה זלמן דיינא דק"ק פ"פ דמיין . נדפס בהאמבורג :

[כג] כתב סופר שו"ת יקרות בחריפות ובקיאות על ש"ע או"ח להגאון מ"ה אברהם שמואל בנימין סופר אבד"ק פרעסבורג בן הגאון חתם סופר ז"ל :

[כד] כתב סופר להגאון הנזכר על ש"ע יו"ד כדרכו בחלק או"ח . הנהו על מכבש הדפוס בעיר ווין :

[כה] כתבי קודש לקוטים נפלאים ודרושים יקרים על ימים נוראים וימים טובים ופרק"א ועל כמה פרשיות התורה ע"ד פרד"ס מד' קדושים אשר בארץ המה הרב האלהי ר' ישראל בעש"ט . ותלמידו הגאון הקדוש מוהר"ר דוב בער המגיד ממעזריטץ ותלמידיו הגאון הקדוש מו"ה לוי יצחק מבארדיטשוב והגאון קדוש ישראל המגיד מקאזניץ ומשאר קדושים אשר בארץ. והספר הזה היה ספון וטמון בין גנזי אוצרות כתבי קודש המגיד הקדוש מקאזניץ . וזה מקרוב אשר נדפס פעם ראשונה :

[כו] כתונת פסים להגאון מו"ה יעקב מאיר פאדווה ז"ל חדושים ובאורים על נמוקי יוסף אשר סביב האלפסי ז"ל ובסופו קונטרס חצי יהונתן קצת באור על רבינו יהונתן אשר סביב להאלפסי ממסכת עירובין . נדפס ביהאנסבורג שנת ת"ר :

[כז] כתנות אור דרושים כסדר התורה למו"ה מאיר ווירקר דיינא דק"ק הארחוב. נדפס בפפר"א שנת תקי"ד :

[כח] כתר כהונה שאלות ותשובות להגאון החריף עוקר הרים מו"ה יצחק אברהם אבלי ז"ל אבד"ק פינטשוב . נדפסו בזאלקווי . ויש שם ב' תשובות מהגאון קדוש ישראל המגיד מקאזניץ אשר כתב להגאון הק' בעל הפלאה זצ"ל :

[כט] כתר כהונה ח"ב להגאון הנזכר חדושים על מסכתות כתובות וב"מ בפלפול עצום בחריפות מאוד :

[ל] כתר שם טוב למו"ה אהרן הכהן מאפטא ליקט ואסף את כל דברי קדשו של רבינו שבגולה הרב האלהי ר' ישראל בעש"ט הנמצאים בתוך ספרי הגאון הקדוש מו"ה יעקב יוסף הכהן ז"ל אבד"ק פולנאה תלמידו אשר יצק מים על ידו , גם קיצור דרושי הגאון הנ"ל . נדפס בפעם ראשונה עפ"י הסכמות ג' מטיבי לכת ר' מנחם מענדל מליסקא ור' שלמה מקארלין ור' אברהם משה מפרשווארסק . ואח"כ נדפס הרבה פעמים אין מספר :

[לא] כתר תורה חדושים ופלפולים בכמה הלכות להגאון החסיד מו"ה מאיר בן הגאון הקדוש מו"ה לוי יצחק אבד"ק בארדיטשוב. נדפס פ"א בבארדיטשוב :

[לב] כתר תורה דרוש במעלת העוסק בתורה וסופר ומונה סיבות שהתורה נקנית בהם להדרשן מו"ה פנחס מ"מ דק"ק פאלאצק. נדפס פ"א בק"ק שקלאב וזה מקרוב אשר נדפס פעם שנית :

ל

[א] לב אריה חיבור גדול ורחב ידים על מס' חולין להגאון מו"ה אריה ליב אבד"ק פודהייץ נדפס ג' פעמים . והשאיר אחריו ברכה כתבי ידות ובתוכם חיבור על מס' שבת והמה אצל נכדיו :

[ב] לב דוד מוסר ומידות מדרכי התשובה להגאון ח"ק חיד"א ז"ל נדפס פ"א בליוורנו בצירוף ברית עולם הגהות ופי' על ס' חסידים וזה לא כביר אשר נדפס פ"ש בפ"ע :

[ג] לב העברי כולל דברי תוכחה ומוסר הנוגעים לפרצות הדור להרב הצדיק מו"ה עקיבא יהוסף מאונגארין תלמיד הגאון בעל הת"ס. נדפס איזה פעמים :

[ד] לב חיים [עיין נשמת כל חי] :

[ה] לב חכמים על אגדות הש"ס להרב מו"ה בנימין קאצנעלינבוגן [ועיין אור חכמים]:

[ו] לב טוב להדרשן מו"ה אברהם אבלי ראזנים [עיין זכרון אברהם] :

[ז] לבושי שרד ר"ת שמיט"ה ראי"ה דינים מהגאון החסיד מופת הדור מו"ה דוד שלמה ז"ל אבד"ק סראקע על ש"ע יו"ד ובפנים הספר מבאר כל דיני שמיטת עצמות וטריפות הריאה וגם דינים מפוזרים מחלק יו"ד בקיצור נמרץ להלכה ולמעשה וסביבו מבאר דבריו בפלפולים עצומים בעומק העיון בדברי הראשונים ואחרונים הפלא ופלא. וכל גדולי זמננו לא זזו מחבבו . נדפס כמה פעמים :

[ח] לבושי שרד על ש"ע או"ח להגאון הנזכר מבאר

מבאר כל תמירא בדברי רבותינו הגאונים הט"ז והמג"א בקיצור נמרץ ובסופו ביאור בנין הבית דיחזקאל. נדפס ראשונה בק"ק מאהלוב וו"ז נדפס כ"פ סביב הש"ע. וזה מקרוב אשר נדפס בלבוב סביב הש"ע או"ח וכתבו שם שהשיגו כת"י ממנו מסי' קנ"ח עד גמירא והדפיסוהו שם:

[ט] **לבני בנימין** שו"ת להרב הגדול מו"ה אברהם שמואל אבד"ק וואלקוויסק בהגאון מו"ה בנימין אבד"ק לאמזא:

[י] **לדוד אמת** להגאון ח"ק חיד"א ז"ל והוא קיצור ס' אמת ליעקב מהג"מ ישראל יעקב אלגאזי על דיני קריאת התורה וכתיבתה עם תוספת והגהות. ובסופו קונטרס תורת השלמים קיצור דיני המועדות למהר"א חיון בהגהותיו לס' שלמי ציבור למהרי"ט אלגאזי י"ז סימנים ולקוטים מקונטרס הרמ"ז לכותבי ס"ת ע"ד הרמז סימן ח"י. וסדר לימוד לחינוך הבית ולרפואות החולה והגהות לס' לב דוד וברית עולם ועד אחרון אזהרות ומנהגים בזמן הוצאת ס"ת וברכת התורה ומעלת התורה. נדפס כמה פעמים:

[יא] **לוחות העדות** נקבצו ובאו בו מכתבי גאוני ישראל אשר עמדו לימין הגאון הקדוש מו"ה יהונתן זצ"ל בדבר המחלוקת מענין הקמיעות להצדיק את הצדיק ופתח שם את דבריו בהתנצלות וענוה להשקיט את אש התבערה הזאת. נדפס ג' פעמים:

[יב] **לוית חן ואור יקרות** חברו אב ובנו הרב מו"ה אריה יהודה ליב בהרב החסיד מו"ה שמואל גרשון איש ירושלים בהגאון החסיד מו"ה ליב אבד"ק האנטשין בן רבינו הב"ח ז"ל. ובנו הרב החריף מו"ה יוסף בנימין. והוא פי' עה"ת עפ"י דרוש וקצת חידושים וקושיות מהרב החסיד מו"ה נפתלי הירץ, ועי' בסה"ד:

[יג] **לחם ושמלה** חדושים ולקוטים להלכה על הלכות נדה טבילה מקוואות המפוזרים בדברי האחרונים ותשובותיהם להרב הגדול מו"ה שלמה גאנצפריד דיינא דק"ק אונגוואהר ושם כתוב שחיבר ג"כ ספר פני שלמה ותורת זבח. ובסופו חדושי חתנו הרב מ' שבתי אבד"ק פאטשאנדארף בסוגיא רציגר שחקקו ולבסוף קבעו:

[יד] **לחם תרומה** ספר נחמד מאוד מדרושים יקרים להרב מו"ה אהרן במו"ה ישעי'. כרגע נראה לי:

[טו] **לחמי תודה** דרושים יקרים ונכבדים מאוד בפלפל"א חריפ"א להגאון החריף מו"ה צבי הירש הלוי הורוויץ אבד"ק פפד"ם בעל מחנה לוי. נדפס באופעבאך:

[טז] **לישרים תהלה** להגאון החכם הנפלא בוצינא קדישא מו"ה משה חיים לוצאטי ז"ל. והוא מליצות ושירות נשגבות ממולאים במוסרים שכלים מוכרעים והמה מחושקים בצדק ומשפט ומישרי"ם וחילים יגבר לכתוב יוש"ר דברי אמ"ת. ולהגיד לאדם ישר"ו במחקרי"ם נפלאים מאוד ולשמי מעל יגביה עוף במליצותיו הנעימות:

[יז] **למודי אצילות** מרבינו האר"י ז"ל קבלה מעולם האצילות. נדפס בק"ק לבוב בצירוף שער היחודים:

[יח] **למודי ה'** להחכם השלם רב ועצום מו"ה יהודה נאגר ס"ט מעיר תונס יע"א. כולל ר"ד למודים בפלפול עצום ובסופו קונטרס למד מענינו ומעט דרושים. ומביא שם כמה חדושים מספר תפארת יעקב לאחיו החכם השלם עצום ורב מו"ה שמואל נגאר וגם בשם הרב המובהק מו"ה שמרי' קטריואס ז"ל. נדפס בליוורנו שנת תקמ"ז:

[יט] **לקוטי הלכות** להרב החסיד מו"ה נתן מברסלוב ז"ל. באור ד' חלקי ש"ע ע"ד פרד"ס מתורת רבו ז"ל במוסר ויראת ה' והמה ד' קובצים גדולים. נדפסו בלבוב ועיין בח"א:

[כ] **לקוטי המשנה** על ש"ס משנה למו"ה שרגא פייבל ה"ה זבחי רצון ועוד חיבורים. נדפס בברעסלא:

[כא] **לקוטי יקרים** מד' מטיבי לכת קדושים אשר בארץ המה. רבינו הרב האלהי ר' ישראל בעש"ט ותלמידיו הקדושים אשר נתאבקו בעפר רגליו. הר"ר דוב בער המגיד ממעזריטץ. והר"ר מנחם מענדל מפרימשלאן. יהר"ר יחיאל מיכל מזלאטשוב. והמה לקוטים יקרים העומדים ברומו של עולם נדפס כ"פ וזה מקרוב אשר נדפס מחדש עם תוספת לקוטים דרושים נחמדים מלהיבים לבב הקורא מהרב הגדול איש אלהים קדוש מו"ה משולם פייבש הלוי העליר מזבערז:

[כב] **לקוטי מהרי"א** חיבור על המהרש"א ז"ל. נדפס בלבוב:

[כג] **לקוטי מהרי"ל** דרושים נחמדים על התורה בדרך פרד"ס להגאון החסיד מופת הדור מו"ה יהודה ליב אבד"ק זאקילקוב ודק"ק זאוועכוואסט ובסופו מעט חידושים על איזה מסכתות. נדפס בלבוב:

[כד] **לקוטי מהר"ן** דרושים נחמדים ובאור כמה אגדות הש"ס במוסר ע"ד הרמז להרב החסיד קדוש מו"ה נחמן מברסלוב זצ"ל. ועיין בח"א:

[כה] **לקוטי עצות** למוהר"ן הנזכר מוסר ומדות מלוקטים מש"ס ומדרשים וזוה"ק עפ"י סדר א"ב. ועיין בח"א:

[כו] לקוטי עצות ה' חלקים חדשים. מאת הרב החסיד מו"ה נתן מברסלוב מתורת רבו הרב הקדוש מוהר"ן ז"ל:

[כז] לקוטי צבי חבור נחמד על ש"ע או"ח להרב המאוה"ג החריף ובקי שלשלת היוחסין מו"ה צבי הירש הלוי הורוויץ מבראד, נכד הגאונים מוהרא"ז מרגליות ומוהר"ר צבי הורוויץ בעל מחנה לוי בן הפלאה ז"ל:

[כח] לקוטי רמ"ל להרב הקדוש והטה"ד מו"ה משה יהודה ליב מסאסוב זצ"ל לקוטים והנהגות טובות וישרות על פסוקי התורה ובסופו ס' קשוטי כלה. ולא נאמר בו שם המחבר אבל נאמר בו בי טוב. גם אגרת אחת מהמחבר ז"ל עיי"ש ותראה נפלאות:

[כט] לקוטי שושנים ספר קטן במוסר להרב הקדוש מו"ה פנחס מקאריץ:

[ל] לקוטי תורה דרושים נחמדים על התורה בדרך פרד"ס. ובתהילתו ז' הדרכות בעבודת השי"ת להרב הגדול חסידא קדישא מוהר"ר מרדכי זצ"ל מטשארנאביל. נדפס בטשערנאוויץ:

[לא] לקוטי תורה על ס' ויקרא במדבר דברים יקרים עומדים ברומו של עולם יוצאים ממעין הטהור פום קדוש ממלל רברבין הגאון האלקי מוהר"ש זלמן הרב מלאדי. ויש שם הרבה הגהות מנכדו מופת דורנו הגאון הקדוש מוהר"ם מענדל ז"ל מלובאוויטש. נדפס בזיטאמיר:

[לב] לקוטי תפלות להרב החסיד מו"ה נתן מברסלוב ז"ל ה"ה לקוטי הלכות:

[לג] לקח טוב לקוטים נחמדים ודרושים לכל חפציהם בכמה אגדות הש"ס ומדרשים לה"ר אליעזר ליפמאן מזאמושטש:

[לד] לשון חסידים פניני דברי רבינו הקדוש הבעש"ט נבג"מ מה שמובא בספרי תלמידיו הקדושים ובספרי תלמידי תלמידיו:

[לה] לשון למודים להגאון החכם מו"ה משה חיים לוצאטו ז"ל על דרכי המליצה והגיון:

[לו] לשמוע בלמודים חיבור על אגדות חכז"ל מאת הרב הגדול מו"ה יצחק אלי' לאנדא ה"ה ספרים רבים:

מ

[א] מאורי אש באור על תנא דבי אלי' להרב מוהר"ר אברהם שיק מק"ק ואשליישאק נכד רבינו הגאון בעל תוי"ט ז"ל:

[ב] מאור ושמש חיבור נחמד על התורה בדרושים נעימים ע"ד פרד"ס בכמה אופנים להרב החסיד קדוש מו"ה קלונימוס קלמן זצ"ל מקראקא. ובתוכו גם רמזי ימים נוראים וימים טובים וחמש מגלות נחמדים מאוד. נדפס ב' פעמים ועתה נדפס פעם שלישית סביב החומש:

[ג] מאור עינים תורת אמת על חמשה חומשי תורה להרב הגדול איש אלהים קדוש מו"ה מנחם נחום מטשערנאביל זצ"ל, ובשמו כן הוא שמאיר עיני ההוגים בו ללכת באור החיים:

[ד] מאיר השחר והיא תשובה כוללת על כל דיני ברכת התורה בחריפות ובבקיאות בפלפול וסברות ישרות להרב הג' המופלא מו"ה מאיר סג"ל מליסא ובסופו שאר ענינים. נדפס בפ"פ דאדר שנת תק"ט:

[ה] מאיר נתיבים להגאון החסיד האמתי מופת הדור מו"ה מאיר מרגליות אבד"ק לבוב וק"ק אוסטרהא כולל ב' חלקים (א) שו"ת ב) הדושי גמפ"ת ודרושים נחמדים ומתוקים כסדר פרשיות התורה בחריפות מאוד הפלא ופלא. ובסופו חדושים על מסכת ברכות מאחיו הגדול ממנו הגאון החריף מו' יצחק דוב בער אבד"ק יאזלוויץ מספרו הגדול שהשאיר אחריו ס' באר יצחק גם מעט לקוטים מאביו הרב הגדול בתורה צדיק ועניו מו"ה צבי הירש ז"ל ומעט מדודו ורבו הגאון מו"ה ארי' ליב אב"ד דק"ק סטאניסלאב. נדפס בפולנאה שנת תקל"ד:

[ו] מאיר איוב פירוש יקר על איוב להחכם החסיד מו"ה מאיר ערמאה בן החוקר האלהי רבינו יצחק ערמאה ז"ל. נדפס בווינציאה:

[ז] מאיר עיני סופרים חיבור בדיני סת"ם עפ"י דעות האחרונים מסופר מובהק וגדול. נדפס בלבוב:

[ח] מאיר תהלות פירוש יקר על תהלים להחכם החסיד מו"ה מאיר ערמאה בן החוקר האלהי רבינו יצחק ערמאה ז"ל. נדפס בווינציאה:

[ט] מאירות עינים להני זוגא דרבנן תרי גיסי הגאונים ה"ר מרדכי זאב וה"ר יוסף שאול הלוי אבד"ק לבוב והוא חבור יקר על דיני טריפות הריאה פנים ועליו באור:

[י] מאמץ כח חיבור נחמד ויקר מדרשים נחמדים כפז מסולאים להחכם החסיד האלהי כמוהר"ר משה אלמושנינו והמה כ"ח דרשות בענינים שונים:

מאמר

[יא] מאמר אברהם על התורה להר״ר אברהם בן אשר וואלרשטיין אבד״ק שנייטך. ובתוכו מחזה אברהם כללים בד׳ ש״ע. ובסופו זרע אברהם י״ח פרקים במוסר. נדפס בפיורדא:

[יב] מאמר אסתר כ״י ביאור על מגילת אסתר להגאון המובהק מו״ה שלמה קלוגר ז״ל מבראד:

[יג] מאמר אסתר דרושים יקרים להגאון מו״ה וואלף באסקעוויצער בן הגאון בעל מחצית השקל. נדפס בווין:

[יד] מאמר האחדות להגאון החסיד חד מקמאי כמו״ה יוסף יעבץ ז״ל ידבר משרשי האחדות עפ״י חכמה ותקירה אמתית. נדפס איזה פעמים בצירוף ספריו יסוד האמונה ואור החיים:

[טו] מאמר החכמה להגאון ח״ק מו״ה משה חיים לוצאטי נקרא אור הגנוז בענין כוונת תפלת ר״ה ומשפטו וחוקו וסוד הגלגול וכוונת כל סדר ליל פסח:

[טז] מאמר העיקרים להגאון הנזכר עיקרים הראשיים בעניני אלהות ויסודי הדת:

[יז] מאמר השכל חיבור יקר מאוד נעלה מיוסד על עשרת הדברות וכולל כל התרי״ג מצות וטעמיהם ע״פ קבלה ונעשה כדרך חובת הלבבות ובסדר הדורות הביאו שחיברו ה״ר שמואל ב״ר יהודה ונדפס בק״ק קרימונא שנת שי״ז. אולם בהקדמת החכם מ׳ ווה״ה המו״ל פעם שנית בק״ק רעדלהיים עם מעלות כמבואר שם, נאמר שחיברו הראב״ן בעה״מ הפיוט אל אלהים ה׳ דיבר והרבה שם בראיות עיי״ש בהקדמת הנז׳. ונדפס עוד פעם שלישית בק״ק ליק:

[יח] מאמר יהונתן באור על פיסקא חד גדיא להגאון האמתי רשכב״ה מו״ה יהונתן אייבשיץ ז״ל. נדפס זה מקרוב פעם ראשונה:

[יט] מאמר מרדכי ב׳ כרכים חיבור גדול ורחב על ש״ע או״ח כולו בפלפול רב ועצום וסברות ישרות להחכם השלם והכולל כמו״ה מרדכי כרמי מק״ק קארפאנטראץ בן החכם השלם הדיין המצוין מו״ה אברהם כרמי ז״ל. נדפס בליוורנו שנת תקמ״ד:

[כ] מאמר מרדכי שאלות ותשובות בפלפול עצום להגאון מו״ה מרדכי מהאלברשטאט. נדפס בברין:

[כא] מאמר מרדכי שאלות ותשובות אשר השיב לשאלו דבר הגאון המובהק מו״ה מרדכי זאב איטנגע ז״ל מלבוב ה״ה מפרשי הים ומגן גבורים ושאר חבורים:

[כב] מאמר מרדכי באור על משלי למוהר״ר מרדכי כ״ץ מטיקטין. ובסופו דרוש על מאמר הדרן עלך לסיום הש״ס. נדפס בק״ק הוראדני שנת תקע״א:

[כג] מאמר מרדכי שו״ת להרב מו׳ מרדכי אבד״ק מאלאסטוויקע:

[כד] מאמר מרדכי שו״ת להרב מו״ה מרדכי אבד״ק בויסק:

[כה] מאמר סתום כ״י על ש״ע אר״ח הלכות שבת להגאון מו״ה מנחם אליעזר ממינסק. בן הגאון בעל עטרת ראש:

[כו] מאמר על הגדות להגאון החסיד מו״ה משה חיים לוצאטי באופני תהלוכות ההגדות ושרשיהן:

[כז] מאמר קדישין חיבור יקר על ש״ע חו״מ להרב מו״ה קים קדיש במו״ה קים קדיש. והוא פי׳ קצר מבאר דברי המחבר עפ״י דברי הגאונים הסמ״ע והש״ך והט״ז ומעט נופך משלו. ונדפס בפראג שנת תקכ״ד:

[כח] מבין חידות פי׳ על המסורות למו״ה יוסף במו״ה דוד מעשווא. נדפס באמשטרדם:

[כט] מבקש נרדף כ״י להרב הגדול החריף הנפלא מו״ה יהודה ליב מ״מ דק״ק סלאנימא ה״ה אפיקי יהודה והוא מיוסד על שמות הנרדפים:

[ל] מבשר צדק חיבור על התורה ע״ד פרד״ס להגאון החסיד מו״ה יששכר בער ז״ל אבד״ק זלאטשוב. נדפס פעם ראשונה בצירוף ספרו בת עיני. ח״ז נדפס איזה פעמים:

[לא] מגדל דוד פי׳ על תהלים וקצת עפ״י הקבלה להרב מו׳ אליעזר ליפמאן מבראד. נדפס בווין שנת תקנ״ב:

[לב] מגדל דוד פלפולים בכמה מסכתות להרב מו״ה דוד אבד״ק איזבילין ה״ה חנה דוד. נדפס בווילנא:

[לג] מגיד דבריו ליעקב לקוטי אמרים טהורים ורמים ורזין דאורייתא אשר יצאו מפה קדוש האשל הגדול הגאון האלהי מו׳ דוב בער נבג״מ המגיד ממעזריטש. נדפס איזה פעמים:

[לד] מגיד צדק פירוש על סדור התפלה בדרך פרד״ס להרב מ״מ דק״ק פאלאצק. נדפס פ״א בק״ק שקלאב שנת תקמ״ח בצירוף פירוש האבודרהם וקראם בשם שער הרחמים:

[לה] מגיד תעלומה חיבור נחמד על מס׳ ברכות חידושי הלכות ואגדות יחד משולבות והרבה ענינים ע״ד נסתר. יקרים מאוד להגאון החסיד מו״ה צבי אלימלך מדינאב הנודע בספריו היקרים. נדפס בפרעמשלא

בפרעמשלא שנת תרל"ו :

[לו] מגילת מרדכי [עיין דרישת מרדכי] :

[לז] מגילת סתרים פי' על אגדות רבב"ח להרב מו"ה דוד בן הגאון מו"ה ארי' ליב אבד"ק אמשטרדם וכתב שם שהוא נין ונכד לשני עמודי ישראל הב"ח והתורת חיים . נדפס בק"ק פ"פ דאדר שנת תק"ד :

[לח] מגילת סתרים להגאון האמתי מוהר"י מליסא ז"ל פי' נחמד על מגילת אסתר . נדפס איזה פעמים :

[לט] מגלה סוד ביאור על פי' רבינו א"ע לחמש מגילות למו"ה אהרן מק"ק ברלין . נדפס בווילנא :

[מ] מגן אבות להגאון האמתי מאור הגולה מו"ה מרדכי בנעט ז"ל . והוא ספר יקר מאוד בבאור עמוק ורחב על הל"ט מלאכות השנוים במשנה על בורין ועל שרשן במקומות מושבותם בש"ס ופוסקים והחילוק שבין שבת ליו"ט בחריפות ובבקיאות מאוד הפלא ופלא. גם נספח שם כמה חלוקים בהלכה ותוספות בסוגיות עמוקות שבש"ס . נדפס בזאלקווי שנת תקצ"ה :

[מא] מגן אבות כ"י באור על אבות להגאון המובהק מו"ה שלמה קלוגר ז"ל :

[מב] מגן גבורים שני חלקים להני צנתרי דדהבא תרי גיסי הגאונים מו"ה מרדכי זאב ומו"ה יוסף שאול הלוי אבד"ק לבוב . והוא כולל שני פירושים על ש"ע או"ח אלף המגן ושלטי הגבורים מסימן א' עד הלכות שבת . נדפס בלבוב :

[מג] מגן דוד על התורה בדרך פרד"ס להרב הצדיק הקדוש מו"ה דוד מטאלנא הי"ו . נדפס פ"א בק"ק זיטאמיר ופ"ב בק"ק לובלין :

[מד] מגן האלף חדושים ובאורים על ש"ע או"ח הלכות פסח להגאון המובהק מו"ה ארי' ליב ז"ל אבד"ק פלאצק ומצורף שם שר האלף מסי' תכ"ט עד סי' תמ"ט והוא חדושים להגאון רשכבה"ג מוהר"ר יהונתן אייבשיץ זצלה"ה עם קונטרס שם חדש וקונטרס עשרים גרה לבאר איזה חומרי מתניתא של רבינו המג"א אשר שנה תלמודו בדרך קצרה עמיקא וטמירא והגאון בעל מחצית השקל לא יצא ידי חובת ביאורה לכן השלים המחבר עשרים גרה להשקל , ושם איזה חדושים בכמה ענינים . נדפס ב' פעמים :

[מה] מגן וצנה להגאון המקובל הכולל מו"ה יצחק אייזיק חבר אבד"ק סובאלק ויסודתו לסתור כל דברי הבונה על ע"י ואר"י נוהם אשר דבר עתק על רבותינו חכמי המקובלים ראשונים ואחרונים . והוא בא אחריו לסתור את כל דבריו עפ"י ראיות חזקות לחזק יסודי חכמת הקבלה עיי"ש ותראה נפלאות :

[מו] מדבר קדמות [עיין יעיר אוזן] :

[מז] מדרש כתובה חדושים על מסכת כתובות להרב מו"ה אלכסנדר יהודה מגאמבין . נדפס פ"א בווארשא :

[מח] מדרש לחכמים פי' על תהלים להדרשן מו"ה פנחס מ"מ דק"ק פלאצק . נדפס במינסק שנת תקס"ט :

[מט] מדרש לפרושים [עיין עולם הגדול] :

[נ] מדרש תנאים להרב מו"ה זאב וואלף מהוראדני הגהות ובאורים על פרקי דר"א ועל ל"ב מדות דר"א בנו של ר"י הגלילי . נדפס בווילנא שנת תקצ"ט עפ"י הסכמות גאוני ישראל :

[נא] מהדורא קמא ובתרא כ"י והוא חבור על כל הש"ס להגאון מו"ה אליעזר אבד"ק ארלע :

[נב] מהדורא בתרא לסידור הרב ז"ל והוא ביאור התפלות ע"ד חב"ד להרב הגדול והקדוש מו"ה דוב בער ז"ל כדרכו בקודש בהסידור . נדפס פעם הראשון בפה ווארשא מגוף כי"ק :

[נג] מהרי' הכהן שו"ת בפלפול בד' חלקי ש"ע להגאון מו"ה ישראל הכהן ראפפארט אבד"ק טארני . ובסופו איזה כללים וחידושים בכמה שיטות הש"ס נדפס בלבוב :

[נד] מהרי' הכהן מהדורא תנינא ג"כ שו"ת בחלקי ש"ע להרב הנזכר . ונדפס ג"כ בלבוב :

[נה] מהר"ן יפה שו"ת להרב מו"ה נחום יפה מהוראדני . נדפס בווילנא :

[נו] מודעה ואונס חבור יקר עצום ורב על קונטרס עגונות מהש"ך ז"ל בתוספת באורים ובחריפות מאוד נפלאים להני זוגא דרבנן אב ובנו ה"ה הגאון החריף מו"ה ירמי' אבד"ק מאטרסדארף ובנו הגאון החריף העצום מו"ה יואב . ונקרא בשם מודעה רבה וזוטא. נדפס בזאלקווי שנת תקנ"ח :

[נז] מוסר השכל באורים מלוקטים על הרמב"ם הלכות דעות ותשובה נקוב בשם לשון הזהב ופירושים מלוקטים סביבו מס' בינה לעתים קראו בשם לשון חכמים להרב מר"י פייבל מ"מ דק"ק הרעטשין נדפס הרבה פעמים :

[נח] מוסר ודעת על הלכות דעות מהרמב"ם ז"ל מהרב מו' זאב וואלף מווילנא :

[נט] מורה באצבע [עיין עבודת הקודש] :

[ס] מור דרור חדושים על כמה סוגיות הש"ס ממסכתות כתובות ב"ק ב"מ חולין יומא שבועות להרב הגאון מו"ה מרדכי

מרדכי אבד"ק פאלין והגליל. נדפס בפראג:

[סא] מור דרור פי' על הגדה של פסח להרב מו"ה מרדכי מו"צ דפה קהלתנו נדפס שנת תר"כ:

[סב] מור וקציעה חבור יקר ונחמד מאוד על ש"ע או"ח בטוב טעם ודעת להגאון הגדול מופת הדור מוהר"י עמדין ז"ל. נדפס באלטונא:

[סג] מזבח אבנים כ"י להגאון מוהרש"ק מבראד והוא חבור גדול ויקר על הלכות קדושין:

[סד] מזבח חדש להרב מו"ה דוד מליסא מבאר בו כמה שיטות בעניני חדש ושיטות האוסרין והמתירין חדש בזהמ"ז. נדפס בברעסלא:

[סה] מזרחי ומערבי קיצור המזרחי למו"ה אברהם שטערן וקראו מזרחי ועוד הוסיף איזה ישובים וטעמים על קושיות המזרחי ואיזה השמטות ממנו וקראו מערבי. נדפס בפראג שנת תקנ"ג:

[סו] מחולת המחנים בעניני מנהגים החדשים והישנים מאת הרב מו"ה דוד מרגליות אבד"ק פעזניג תלמיד הגאון בעל חת"ם ז"ל:

[סז] מחוקק יהודה להרב מו"ה יהודה ליב אורבאך חבור על ש"ע או"ח והלכות פסח. מצד אחד פסקי דינים בקיצור מהאחרונים ושו"ת נקוב בשם חוקי עולם. ומצד השני הפלפול באריכות נקוב בשם חוקי דעת. נדפס בלבוב שנת תקנ"ב:

[סח] מחזה אברהם ד' שערים בתוכחת מוסר להרב הדרשן החריף ובקי בנגלה ובנסתר מו"ה אברהם אבלי רוזאנים מ"מ דק"ק מינסק. והוא נכד להגאון הצדיק מו"ה אברהם חסיד מקראז:

[סט] מחזה אברהם דרושים נעימים למו"ה אברהם ליכטנשטיין. ועיין [מערכת א' אות צ"ו] בח"א:

[ע] מחזיק ברכה הדושי דינים והגהות על ש"ע או"ח ויו"ד ב"ח להגאון ח"ק חיד"א זצלה"ה. ובסופו פאת הראש הגהות לספרו ראש דוד. נדפס בליוורנו שנת תקמ"ה. וכעת הוא יקר מאוד במציאות:

[עא] מחנה חיים שו"ת כסדר ד' חלקי ש"ע בחריפות ובקיאות להגאון מו' חיים. סופר אבד"ק מונקאטש תלמיד הגאון בעל חת"ם ז"ל. נדפס בפרעסבורג:

[עב] מחנה חיים מהדורא תנינא להגאון הנזכר ד' חלקים כסדר ד' ש"ע שו"ת יקרים. נדפסו בק"ק מונקאטש:

[עג] מחנה חיים מהדורא תליתאה להגאון הנז' ג"כ שו"ת בחלקי ש"ע. ונדפס חלק אחד:

[עד] מחנה לוי חדושים על כמה מסכתות בפלפול עצום להגאון החריף עוקר הרים מו"ה צבי הירש הלוי הורוויץ בן הגאון הפלאה ז"ל. והוא חיבור נחמד ויקר בו מברר ומלבן כמה הלכות ושיטות הש"ס בעומק העיון בחריפות ובבקיאות. ובסופו איזה חדושים מגיסו הגאון מו"ה צבי יהושע אבד"ק יעמניץ בן דודו הגאון הקדוש מוהר"ש שמעלקי הלוי ז"ל. ומאחיו הגאון מו"ה מאיר יעקב ז"ל. נדפס ראשונה בק"ק אופעבאך שנת תקס"א ופ"ב בק"ק לבוב ופ"ג בק"ק סדילקוב. ווה לא כביר אשר נדפס פעם רביעית בק"ק לבוב:

[עה] מחצית השקל חיבור גדול ורחב ידים להגאון האמתי קדוש ישראל מו"ה שמואל הלוי קעלין אבד"ק באסקאוויץ. הוא החיבור הנפלא והנחמד יקר הערך על ש"ע או"ח כולו ובו מאיר עיני חכמים וכפענח רזי נעלמים דברי קדשו של רבינו הגאון בעל מגן אברהם ז"ל לרוב רוחב לבבו כפתחו של אולם עצר במלים והיו דבריו סתומים וחתומים לנו עד אשר בא הגאון הלז והאיר עינינו ועשה חיבור לטהור ופירש את דברי המג"א באר היטב ובמתק צוף דבריו הטהורים מפרש את כל דברי המג"א בטוב טעם ודעת ונתקבל באהבה לכל ישראל. נדפס כמה פעמים:

[עו] מחצית השקל להגאון הנזכר על הלכות נדה מש"ע יו"ד הפלא ופלא בחריפות ובקיאות:

[עז] מחצית השקל להגאון מוהר"ש הנז' על הלכות מליחה מש"ע יו"ד כדרכו בקודש. נדפסו זה איזה שנים בק"ק לבוב פעם ראשונה ועוד נדפסו ב' פעמים:

[עח] מחשבת משה ביאור על השרשים מס' המצות להרמב"ם להרב מו"ה משה אבד"ק בירז ובסופו פלפולים על ס' המצות מהרבנים הגדולים מו"ה אברהם יונה מהוראדני ומו"ה בצלאל מווילנא. נדפס סביב הס' המצות בווילנא:

[עט] מטה אהרן כולל ב' חלקים על סוגיות וכללי הש"ס להרב המובהק מו"ה אהרן הלוי ז"ל. נדפס בשאלינקי שנת תקע"ט:

[פ] מטה אפרים להגאון האמתי אביר הרועים מו' אפרים זלמן מרגליות והוא חיבור יפה אף נעים דבר השוה לכל נפש משנה סדורה והלכה ערוכה מכל הנהגות ישרים ודינים הנצרכים מר"ח אלול עד אחר יוה"כ. והעריך אותו בלשון צח למען קטן כגדול ידעו המעשה אשר יעשון מראשית

מראשית ימי הביקור עד אחרית צום כפור. ובסופו אלף למטה שמה ביאר בארוכה ועשה סמוכות ויסוד מוסר לכל המנהגים, ומקור הדינים מאין מחצבתם ומקור נבעם ומאין יצאו ולאן באו. נדפס שתי פעמים:

[פא] מטה לוי [עיין קרבן אהרן]:

[פב] מטה לוי על תהלים מאת המחבר קרבן אהרן. בו מבאר המשך וקישור כל פסוק בבאור מספיק. נדפס זה מקרוב בלבוב:

[פג] מטה לוי להנ"ל על סליחות כנ"ל:

[פד] מטה לוי להנ"ל על סדר קינות לת"ב כנ"ל:

[פה] מטמוני מסתרים כ"י בצירוף האותיות לה"ה ס' הברית. מזכירו שם בספרו [ועיין בח"א]:

[פו] מי השלוח על הלכות מקואות עם ביאור מקור נפתח להרב מו' שמחה יואל הכהן אבד"ק סווירז:

[פז] מי נדה להגאון העצום מאור הגולה מו"ה שלמה קלוגר והמה חדושים נחמדים מפז מסולאים על מס' נדה ובסופו ק"א ושו"ת לה' נדה בעיון רב ובפלפול עצום בחריפות ובקיאות הפלא ופלא נוקב ויורד עד תהום רבה פלגי נחלי הפוסקים ראשונים ואחרונים להלכה ולמעשה. נדפס בזאלקווי:

[פח] מילי דנזיקין פלפולים בגפ"ת להרב מו"ה משה ליב בן הגאון מוהר"ד טעביל ממינסק ז"ל:

[פט] מים אדירים חדושים על מסכתות להרב הגדול מו"ה אשר ז"ל מחותנו של הגאון מוהר"ח כהן ראפפארט ז"ל:

[צ] מים חיים שו"ת להגאון מו"ה חיים כהן ראפפארט אבד"ק אוסטרה. נדפס בזיטאמיר. וראיתי להעתיק כאן מה שכתב לי ידידי הרב המאוה"ג החריף כו' מו"ה צבי הירש הלוי הורוויץ בעה"מ ספר לקוטי צבי בתוך מכתביו וז"ל. ואגב אבאר לו מה שנדפס בקרוב הס' מים חיים מהרב הגאבד"ק אוסטרה שהעיד לפניו זקן אחד מומחה שאא"ז הגאון מוהרא"ז מרגליות חזר ממ"ש בספרו טיב גיטין לכתוב טאבא רק שצוה לכתוב טויבא כהב"ש וכן הביא זאת ש"ב הגאון מלבוב בהגהות על הטיב גיטין וכן הפתחי תשובה וכולם הי' להם שגגה גדולה כי לא אתי עדות בע"פ ומדע לשטרא. ומצאתי בכת"י שו"ת בסוף שנותיו מאא"ז ז"ל הוכיח בראיות ברורות לכתוב טאבא בגט כמו בספרו טיב גיטין והיאך נאמר דבעל פה חזר בו תם אני הוכחתי הרבה ואין כאן מקום לבאר לו הכל באריכות ואגיד לו בקיצור שמצאתי בשו"ת ס' אנשי שם מהגאון אמו"ר מהרש"ק נ"י תשובה קצ"ב כתב שם ג"כ טאבא ובבואי לכאן אמר לי המסדר גיטין דכאן שלא השגיחו על הגאון דפה בחיים חייתו כו' ושאלתיו מה הי' כוונתו בזה וסיפר לי שהגאון החריף מו"ה מאיר הרב מגלוגא ז"ל שהי' המסדר גיטין דפה בראד סיפר לו שבתחילה צוה אא"ז הגאון מוהרא"ז מרגליות ז"ל לכתוב בגט טויבא כהב"ש וכל הגאונים דפה לא השגיחו עליו ואח"כ חזר מעצמו וכתב בספרו טיב גיטין להיפך דתליא במבטא המדינות וגם מסתבר הוא אטו היא נקראת על שם חרשת. לכן אין ספק שבמדינותינו יש לכתוב בגט טאבא באל"ף וכן כתבתי לש"ב הגאון מלבוב והודה לדברי דמאן דעשה כטיב גיטין יפה עשה וגם כתבתי לשאר גדולים לידע שתחזרת הי' מהיפך אל היפך וטעו עפ"י השערה והוא נחוץ לידע שהעיקר כמ"ש בטיב גיטין כ"ד ידידו הנ"ל:

[צא] מים טהורים חדושים ובאורים על משניות סדר טהרות להרב הגדול מו"ה יהודה ליב מ"מ דק"ק סלאנימא ה"ה אפיקי יהודה:

[צב] מים יחזקאל דרושים נחמדים על התורה להגאון האמתי מו"ה יחזקאל קאצנעלינפוגן בעל כנסת יחזקאל:

[צג] מים עמוקים חדושים על תשעה מסכתות בפלפול עצום ומתרץ לרוב קושיות המהרש"א ז"ל להגאון המפורסם בדורו מו"ה מרדכי בהגאון מו"ה נחמן אבד"ק בריסק. נדפס בזאלקווי שנת תק"ך:

[צד] מימי הדעת חדושי הלכות ואגדות להגאון מו"ה משה יעקב דעמביצער מקראקא. נדפס בלבוב:

[צה] מיני תרגימא באורים נחמדים לגלות דברים עמוקים בתרגום אונקלוס על התורה להגאון האמתי מו"ה ישעי' ברלין ז"ל ובסופו איזה לקוטים מדרשות. נדפס איזה פעמים:

[צו] מיני תרגימא [עיין הומרי מתניתא]:

[צז] מירא דכיא ביאור על הדקדוקים שבפרש"י עה"ת להרב הגדול מו"ה מרדכי אבד"ק סלאוועטיש. נדפס כמה פעמים וכעת נדפס ע"י ביחד עם הס' באר רחובות ג"כ על הדקדוקים שברש"י ז"ל בשם דקדוקי רש"י בפה ווארשא:

[צח] מכתב אליהו חבור נחמד על מס' אבות ובתוכו מבאר כמה מאמרים ומדרשים תמוהים ע"ד המוסר להרב מו"ה אליהו במו"ה ארי' ליב מקאברין מגזע הש"ך ז"ל:

[צט] מכתב שלמה שו"ת להרב הכולל מו"ה שלמה במהר"ם ז"ל. נדפס בשאלוניקי שנת תקע"ט:

[ק] מלא העומר דרושים יקרים ונכבדים מאוד על התורה בפלפולא חריפא ולפעמים מבאר ע"ד הנסתר כפי כחו בחכמת האמת להגאון המובהק המקובל מוהר"ר ארי' ליב צונץ בעה"מ ספרים רבים ונדפס ב"פ בווארשא צמוד אצל החומשים אבל לא נדפס כולו מחמת סיבה ומונח עוד בכת"י

בכ"י לערך נ' בונין על זמנים ומועדים והרבה ענינים:
[קא] מלא הרועים להגאון החסיד מו"ה יעקב צבי אבד"ק דינאב והוא חבור נחמד נפלא מאוד על כל השיטות וסברות שנמצאו בש"ס ודעות הראשונים בפלפול עמוק מסודר בסדר נאה ע"פ א"ב. ובסופו קונטרס על הי"ג מידות ודרכי וכללי הגמרא ומתוכו יראה הרואה גודל חריפותו ובקיאותו בש"ס ופוסקים כחד מקמאי. נדפס ב' פעמים ונדפס עוד מהרב ס' חינוך בית יהודה וס' קהלת יעקב קבלה בערך א"ב ומתוך הספרים האלה נראה כמה רב גוברי' בתורה בנגלה ובנסתר תנצב"ה:
[קב] מלאה קטורת חיבור מדרשות להרב מוהר"ד זוסמאן אליעזר סופר אבד"ק האללעש. ה"ה ס' המקנה וילקוט אליעזר. נדפס בפרעסבורג:
[קג] מלאכת שמים חיבור יקר על דיני סת"ם להלכה בביאור דעות הראשונים והאחרונים ז"ל להגאון מו"ה יצחק דוב בער אבד"ק ווירצבערג והוא ספר נחמד:
[קד] מלבושי טהרה חיבור על הלכות נדה מש"ע יו"ד כולל כמה דברים חדשים להה"ג מו"ה משה נחמי' אבד"ק האסלאווויטץ ה"ה ס' נתיבות השלום על אהע"ז וחו"מ. נדפס בווארשא:
[קה] מלות זרות [עיין חומרי מתניתא]:
[קו] מנוחת אמת כ"י באור על תנ"ך בדרך קבלה להגאון מו"ה תנחום ז"ל אבד"ק ארלע:
[קז] מנוחת שלום כ"י להגאון הנזכר דרשות בפלפול וחדושי פוסקים להלכה:
[קח] מנוחת שלמה [עיין מנחת כליל בכמוד]:
[קט] מנורה המהורה כ"י על הלכות שבת להגאון העצום קדוש ה' מו"ה עוזיאל מייזלש זצ"ל והוא חיבור עצום מצד אחד הפלפול הארוך בגודל חריפות ובקיאות ומצד השני קיצור דינים שלו המחודשים מתוך עומק פלפולו נקוב בשם קני המנורה:
[קי] מנורת זכריה כ"י להגאון המובהק מו"ה זכרי' מענדל אבד"ק בעלזא בעל באר היטב [ועיין ה"ד ארי' ליב אבד"ק קראקא]:
[קיא] מנורת זכרי' חדושים על מסכת שבת וביצה להגאון מו"ה זכרי' מענדל פודהייץ ה"ה ס' זכרי' משלם:
[קיב] מנחה בלולה להגאון המפורסם מו"ה אהרן מבריסק [עיין מנחת אהרן]:
[קיג] מנחה בלולה שו"ת להרב מו"ה שמעון מסלאנים. נדפס בווילנא שנת תקכ"ץ ושם בפתח השער מזכיר יחוסו שהוא נכר להגאונים מו"ה זלמן מירלש מהמבורג ומו"ה יוסף אבד"ק קאסווע בעל ראש יוסף:
[קיד] מנחם ציון חדושי תורה ודרושים יקרים ע"ד פרד"ס להגאון החסיד קדוש מו"ה מנחם מענדל מרימנאב זצ"ל:
[קטו] מנחת אהרן חדושים על מס' סנהדרין בפלפול עצום בחריפות ובקיאות להגאון הגדול בדורו מו"ה אהרן זצ"ל מק"ק בריסק ובסופו מנחה בלולה שו"ת מהמחבר ז"ל נדפס בנאווי דוואהר שנת תקנ"ב:
[קטז] מנחת אהרן חיבור מדינים וכללים להגאון מו"ה יעקב פארדו ז"ל. נדפס בווינציאה שנת תקס"ט:
[קיז] מנחת אליהו לר"א הכהן ס"ס מובא בס' צפיחת בדבש:
[קיח] מנחת האומר להרב מו"ה שמשון זעליג אבד"ק ראדזין וליקוט ושאר קהלות. בו מ"ב דרושים בחדושי אגדות ומדרשים. וחלק שני יעלת חן י"ג שיטות בחדושי הלכות וגפ"ת מהמחבר:
[קיט] מנחת הזבח חיבור בדיני שחיטות מאסף לכל האחרונים לשוחט מובהק מו' משה אהרן הכהן. נדפס בווארשא:
[קכ] מנחת חינוך חיבור יקר עצום ורב על ס' החינוך להרא"ה ז"ל בביאור עמוק ורחב ובחריפות גדול הפלא ופלא אשר חידש בעומק העיון ובשכל זך ובהיר כבוד הגאון המובהק הצדיק המפורסם חסידא קדישא מופת הדור מו"ה יוסף ז"ל האבד"ק טארנאפיל. נדפסו בלבוב ובעודם בכפם נבלעו וכעת יש להם תובעים מרוב השיבותם:
[קכא] מנחת יהודה ספר יקר מאוד והוא באור על פי' רש"י שבחומש להגאון המופלא מו"ה יהודה אבד"ק בריסק נדפס בק"ק פראג שנת תל"ח וממנו העתיק בעל שפתי חכמים:
[קכב] מנחת יהודה חבור נחמד על טור וש"ע יו"ד להרב הגדול מו"ה יהודה ליב אופנהיים אבד"ק שוואבין בן אחותו של הגאון ר"ד אופנהיים. נדפס בק"ק האמבורג שנת ת"פ:
[קכג] מנחת יעקב פי' על מזמורי האר"י ז"ל לאחד קדוש מו"ה יעקב במו"ה רפאל הלוי מפוזנא חתן ר' יצחק שחר שהי' מפורסם בעולם בשם ר' יצחק פרד"ס נ"ע. נדפס פעם ראשונה בדיהרנפורט שנת תנ"ב וגאוני דורו ומכללם ר' שבתי כהן בן השל"ה ז"ל מפליגים מאוד בשבחו:
[קכד] מנחת יצחק [עיין בית יהודה]:
[קכה] מנחת כהן חדושים על מסכת מנחות בפלפול להרב מו"ה יהודה כ"ץ מליסא ה"ה ס' מראה כהן על מסכת זבחים ושם נאמר שעוד ידו נטויה להוציא לאור ס' מתנות

פתנות כהונה על מס' בכורות וס' משפט הכלל על כללי הש"ס:

[קכו] מנחת כהן באור על ס' תורת העולה לרבינו הרמ"א ז"ל מהרב מו' דוד כ"ץ דיין ומגיד דק"ק קראטשין נין ונכד מצד אביו לרבינו הגאון בעל הסמ"ע ז"ל ומצד אמו לרבינו הב"ח ז"ל. הזכירו בספרו על תהלים:

[קכז] מנחת בליל להרב מ"ה פייבל אבד"ק דובראוונא חתן הגר"א מווילנא והוא הגהות על התורה עפ"י המסורה מה שהשמיט בעל מנחת שי. וגם בשם אביו מנורת שלמה פי' על המסורה. ונדפס ביחד עם הפי' אדרת אליהו ממר חותנו הגאון ז"ל אצל החומשים:

[קכח] מנחת עני שו"ת להרב הגדול מו"ה סיני ספיר אבד"ק ברעזין:

[קכט] מנחת עני חיבור על התורה מהרב הגאון מו"ה יעקב יוקב עטלינגער אבד"ק אלטונא:

[קל] מסילת ישרים ספר נחמד מאוד במוסר ומדות טובות להגאון החסיד קדוש מו"ה משה חיים לוצאטו מיוסד על מאמר ר"פ בן יאיר תורה מביאה לידי זהירות וזהירות מביאה כו'. נדפס הרבה פעמים אין מספר:

[קלא] מספד תמרורים להגאון המובהק מו' צבי הירש אבד"ק אה"ו מה שהספיד לחותנו הגאון החסיד מו"ה רפאל הכהן בעל תורת יקותיאל. ובתוכו צבי לצדיק הספד מבן הרב תורת יקותיאל הגאון ר' צבי הירש אבד"ק קראטשין מה שהספיד לאביו הגאון ז"ל:

[קלב] מספר צבאם חדושי הלכות על איזה מסכתות בפלפול וסברא לאסוקי שמעתתא אליבא דהילכתא להגאון מו"ה צבי הירש מלאנדן אב"ד ור"מ דק"ק שווערין. נדפס בברלין שנת תקמ"ט:

[קלג] מעון הברכות חדושים על מסכת ברכות בבאור רחב מאוד ומסתעף בו לפרקים גם באור דברי הפוסקים להגאון מו"ה ישראל יונה סג"ל אבד"ק קעמפנע בן הגאון מוהר"ר יוסף סג"ל לאנדא. ובסיום לפרק החמישי כתב שם סתירה לדברי הגאון בעל נו"ב בענין אמירת לשם יחוד. וז"ל הגאון המחבר ז"ל ובסיום דינים אלו אזכיר דבר נכון להליץ בעד אנשי סגולה יודעי חן המצמיחים פרי למעלה ראיתי גדול בענקים מדבר ה"ה בן דודי הגאון מו"ה יחזקאל לאנדא מפראג בספרו נודע ביהודה חלק יו"ד תשובה צ"ג בתחלת ועל הרביעית אשר שאל בנופח לשם יחוד כו' והחליט דעתו לאסור אמירת לשם יחוד לתפלה וכו' ויסודו מיוסד על מימרא דר"י בזבחים דף מ"ו כו' ואני בעניי לדעתי הקלושה יש לישב דברי קדמונינו המקובלים ז"ל ומצינו הוכחה לדבריהם ממקומו וסתירה לדברי בן דודי הגאון הנ"ל ות"ל עמדנו לישב כו' (והאריך שם בפלפול וסתר את דבריו עיי"ש) וסיים דבריו בזה"ל ומאוד נכון שיסדו לנו קדמונינו המקובלים ז"ל אמירת לשם יחוד כו' והבין כי זה אמת הוכחה לקדמונינו וסתירה לבן דודי הגאון ז"ל, עד כאן לשונו:

[קלד] מעונות אריות כ"י להגאון הגדול החסיד מו"ה אשר ז"ל אבי הגאון המפורסם אביר הרועים בעל שאגת ארי'. והוא חבור גדול נפלא ונחמד על ש"ע חו"מ דרכו בקודש כחד מקמאי דייק ונחית לעומקא דדינא בגמרא וסברא ומביא לפעמים גם דברי בנו הגאון הנזכר:

[קלה] מעיל שמואל קיצור ומפתחי ספר של"ה הקדוש ומעט נופך מהמחבר בעצמו ע"ס הפרשיות מהחכם הכולל איטאליאני מו"ה שמואל דוד איטלינגי וחזי מאן גברא רבה קמסהיד עליו בהסכמתו הגאון המקובל אלהי מו"ה בנימין הכהן זצ"ל מעיר ריגייו. נדפס פעם ראשונה בוויניציאה שנת תס"ח ופעם שנית בסדילקאוו שנת תקפ"ו:

[קלו] מעין גנים להגאון החסיד מו"ה צבי אלימלך מדינאב והוי פי' רחב על ס' אור החיים להר"ר יוסף יעבץ ז"ל. ונדפס ביחד עם הספר הנזכר:

[קלז] מעין החכמה חיבור יקר עצום ורב על מסכת ב"מ בפלפול זך וסברות ישרות להגאון הגדול בדורו מו"ה יוסף זאלקווער. נדפס בק"ק הנ"ל:

[קלח] מעין החכמה על התורה בדרך פרד"ס להגאון החסיד המקובל אלהי מו"ה אשר צבי אבד"ק קארץ ומ"מ דק"ק אוסטרה:

[קלט] מעין החכמה להגאון הנפלא מו"ה נח חיים צבי אבד"ק אה"ו נקבצו בו כל התרי"ג מצות הנתונות למשה רע"ה עם פירושיהם ושיעוריהם ודקדוקיהם הכל בכתב ובשירים נפלאים נחמדים מאוד ואצל כל מצוה רמיזות כל דבר ומוצא מקום מראשונים ואחרונים הפלא ופלא. נדפס פעם ראשונה ע"י אחיו הגאון מו"ה ליב ברלין בק"ק רעדלהיים בדפוס המשובח של החכם מהרו"ו הײדנהיים. ועוד נדפס פעם שנית בק"ק לבוב:

[קמ] מעין מבית ה' פי' על שה"ש להרב מו"ה יחיאל ב"ר זרח ן' תומר:

[קמא] מעיני החכמה חיבור יקר עצום ורב על מס' ב"מ ב' מהדורות להגאון החריף עוקר הרים מו"ה ארי' ליב צונץ אבד"ק פלאצק וראיתיו בכ"י והוא קובץ גדול לערך

לערך שני מאות דפין. ובסוף ספרו מגן האלף על ה' פסח מובא שם ממנו גרניר אחד בסוגיא דשקלו שקליהן בכדי שלא להוציא חלק. וזה איזה שנים שנדפס בפה ווארשא:

[קסב] מעיני הישועה ביאור על ס' דניאל להחכם החסיד החוקר האלהי כמו"ה דון יצחק אברבנאל. נדפס פ"א בק"ק וויניציאה. ופ"ב בק"ק אמשטרדם. ופעם ג' בק"ק שטעטין:

[קסג] מעלות היוחסין כ"י להגאון האמתי מאור הגולה מו"ה אפרים זלמן מרגליות מבראד כדרך הגאון חיד"א זצלה"ה בספרו שם הגדולים. ונכדו הרב המאוה"ג מו"ה צבי הירש הלוי הורוויץ כתב לי דבר בשם א"ז הגאון הנזכר שכתב שם בס' הנז' וז"ל ובהיותי בעונת חפעוטות שאל אדוני אבי מורי הה"ג ז"ל ממני שאילתא בם"ש בשו"ת ח"צ סי' צ"ג מה דנסתפק אדם הנוצר ע"י ספר יצירה כאותו שאמרו בסנהדרין רבא ברא גברא וכן העידו על זקני הגאון מו"ה אליהו ז"ל אבד"ק חעלם אי מצטרף לעשרה ושאל אותי א"א ז"ל אם יש בידי איזה ראיה בענין זה ואען ואומר יש ויש ממה דאמרינן מעשה בר"א כו' ושחרר עבדו והשלימו לעשרה ופריך והא עובר בעשה ומשני מצוה שאני והרי ר"א הי' מקובל גדול כידוע מעובדא דשיר השירים והי' לו לברוא גברא לצרפו שלא יצטרך לעבור בעשה וכן בהא דאחי יוסף דאיתא שצירפו עמהם השכינה והי' להם לברוא גברא כמ"ש המפרשים שעסקו בספר יצירה ובראו עגלא תלתא וזהו שהיה סבור יוסף שחשודין על אמ"ה כו'. וצהבו פני אאמו"ר ז"ל ואמר אם חכם בני כו' וכמדומה שאמר שראה מזה באיזה ספר ע"כ:

[קסד] מעלות המדות ספר יקר מאוד במוסר ובמדות להרב החסיד חד מקמאי מו"ה יחיאל בר' יקותיאל בר בנימין הרופא ז"ל. נדפסו בקרימוני ובאופעבאך ובזאלקווי ובזיטאמיר ובווארשא:

[קסה] מעלות התורה להגאון מו"ה אברהם אחיו של הגר"א מווילנא והוא מאסף למאמרי חז"ל המדברים במעלות העוסק בת"ת ובתוכו כמה ענינים מאחיו הגר"א ז"ל. נדפס בק"ק שקלאב שנת תקפ"ח:

[קסו] מענה אליהו חדושים בפלפול על מסכתות ביצה וב"מ להרב מו"ה אליהו מפינטשוב. נדפס בזאלקווי:

[קסז] מענה אליהו פירוש על תנא דבי אליהו להרב הגדול מו"ה יצחק אליהו לאנדא מדובנא. ה"ה ברורי המדות וסידור חובר שלום:

[קסח] מעשה אלפס [עיין חומרי מתניתא]:

[קסט] מעשה אלפס חדשים והגהות על האלפסי להגאונים הגדולים הרי מרדכי זאב הלוי תיסו הר' יוסף שאול הלוי אבד"ק לבוב:

[קנ] מעשה אלפס [עיין גאולת עולם]:

[קנא] מעשה המשכן להגאון האלהי מו"ה אלעזר רוקח אבד"ק אמשטרדם [ועיין מעשה רוקח על התורה]:

[קנב] מעשה חושב חדושים על מסכתות ב"ק ושבועות בבאור רחב ובפלפול עמוק להגאון מו"ה יוסף ז"ל נכד רבינו הגאון בעל תורת חיים. נדפס פ"א בק"ק לבוב:

[קנג] מעשה ידי יוצר באורים על הגדה ש"פ להגאון המובהק מוהרש"ק דרושים נחמדים ופלפולא חריפא ושם בתחלתו מעט ח"ת מבנו הרב מו"ה אברהם בנימין. נדפס בלבוב:

[קנד] מעשה ידי יוצר כ"י חלק שני על הגדה ש"פ להגאון הנזכר:

[קנה] מעשה נסים באור הגדה ש"פ להגאון האמתי מו"ה יעקב ז"ל אבד"ק ליסא גם דיני ברכת הנהנין ודיני מוקצה ושאר דינים של פסח. נדפס כמה פעמים:

[קנו] מעשה נסים דרשות להה"ר נסים שולייל. נדפס בשאלוניקי שנת תקי"ז:

[קנז] מעשה רוקח על התורה להגאון אלהי מו"ה אלעזר אבד"ק אמשטרדם דרושים נחמדים בפרד"ס ובתוכו קונטרס מעשה המשכן ל' פרקים בביאור דברי הגמרא ולשונות הרמב"ם גם עפ"י סוד הפלא ופלא. גם קונטרס יין הרקח באור קצת משניות ולקוטים. נדפס שנת תקס"ב ולא נזכר שם מקום הדפוס:

[קנח] מעשה רוקח להגאון הנזכר רמזים בקבלה וקצת חרושים על סדרי משניות. נדפס איזה פעמים:

[קנט] מעשה רוקח הגהות וחדושים על ש"ע או"ח להגאון המפורסם מו"ה אליעזר בעל שמן רוקח. נדפס זה מקרוב פעם ראשונה סביב האו"ח בק"ק לבוב:

[קס] מעשה רוקח חיבור גדול ורחב ידים כולל כמה חלקים על ד' חלקי הרמב"ם להגאון הכולל מו"ה מסעוד חי רוקח. נדפסו בווינציאה ובליווארנו:

[קסא] מפעלות אלהים סגולות ורפואות עפ"י שמות הקדושים מלוקט מכתבי המקובלים הגדולים הה"ר נפתלי כ"ץ והה"ד אליהו בעל שם והה"ר יואל בעל שם. גם מרופאים מומחים. נדפס כמה פעמים:

[קסב] מפענח נעלמים מוסר להרב מו"ה בנימין במו"ה מרדכי. נדפס שנת

שנת תקפ"ו בהסכמת הגאונים :

[קסג] מפתח הזוהר להקדוש האלהי מו"ה משה גלאנטי . והוא מראה מקום תנ"ך היכן הוא מובא בהזוהר הקדוש. נדפס בוויניציאה :

[קסד] מפתח הבית כ"י במנין המצות להגאון המובהק מו"ה אברהם טיקטין אבד"ק ברעסלא :

[קסה] מצודות דוד חדושי אגדות להרב הגדול מו"ה דוד דיין דק"ק ווילנא בהגאון מו"ה משה דיין דק"ק הנ"ל ומביא שם כמה חדושי תורה ממר אביו ז"ל. הדפיסו בעצמו בק"ק אלטונא עפ"י הסכמות שני המאורות הגדולים הגאונים הרב כנסת יחזקאל והר"מ האגיז ז"ל בשנת תצ"ו :

[קסו] מצודת ציון ומצודת דוד להרב מו"ה יחיאל הילל בהחכם השלם מו"ה דוד אלט שולר מיאברוב נכד הגאון האמתי מו"ה פתחי' שהיה אבד"ק פראג ונכד הגאון מאור הגולה מו"ה יצחק חיות בעמח"ם אפי רברבי מגזע חסידי פרובינצע. וזה משפט הפירושים הנ"ל ומעשיהם . במצודת ציון יפלס מלות המקרא ושרשי המלות המסופקות מלוקט משרשי הרד"ק ומכלל יופי והמלה אשר לא ימצא לו חבר במקרא יבקש דוגמתו בתלמוד . והמצודות דוד כלול בו תוכן הפירושים בלשון צח וקל מאוסף ומלוקט מרבותינו מפרשי הנביאים רש"י ואבן עזרא רלב"ג ורד"ק ומוהרי"א ומוהר"ם אלשיך ומכלל יופי . ומלבד מהפירושים אשר פירשו בביא נביא לבד כמו רס"ג והרמב"ן וכלי פז ומאיר איוב ודומיהם ומלבד מה שקבל מאביו המנוח ז"ל ונתקבל בכל ערי ישראל ללמוד על פיהם כ"ד ספרי קודש . ונדפסו פעמים אין מספר סביב העו"א :

[קסז] מצוי המדות [עיין ברוהי המדות] :

[קסח] מצות השם להרב מוהר"ר ברוך היילפערין מק"ק סקאהל כולל תרי"ג מצות בסדר התורה עפ"י דעת הרמב"ם הרמב"ן וסמ"ג וסמ"ק וחרדים וז' מצות בני נח וי"ח כללים ולכל מצוה ולכל ענין מ"מ משו"ם ופוסקים ובסופו תרי"ג מצות לסה"ג תקוני תשובות על עבירות בכלל ופרט מלוקט מהרמב"ם ומשאר ספרים קדושים וסדר הקרבנות שהיה בבהמ"ק תוב"ב עפ"י דעת הרמב"ם ז"ל . נדפס כמה פעמים :

[קסט] מצמיח ישועה באור על המרדכי מסדר זרעים מועד להרב מו"ה יעקב במוהר"מ זצ"ל . גם כמה חדושים בפלפול. וח"ב ג"כ חדושים נקוב בשם ישועות יעקב ויסודו לתרץ קושיות התוספות על רש"י ז"ל . ועיין בח"א :

[קע] מצמיח ישועה באור על המרדכי להרב מו"ה העשיל ממינסק :

[קעא] מצפה אריה פלפולים בהאלפסי ז"ל להרב מו"ה ארי' ליב אבד"ק בילסק :

[קעב] מצרף לכסף לה"ר שמואל צורף מפוזנא והוא קיצור מס' של"ה הקדוש ומחובר אליו גם קיצור מבחר הפנינים :

[קעג] מקום המשפט כ"י על סדר נזיקין להגאון הגדול מו"ה אברהם טיקטין אבד"ק ברעסלא :

[קעד] מקור הברכה כ"י להגאון הנזכר מובא בספרו פתח הבית :

[קעה] מקור החכמה דרושים כסדר התורה למו"ה חיים עוזר מבראד :

[קעו] מקור חיים חיבור יקר אף נחמד להרב הגאון האמתי מאור הגולה מו"ה יעקב אבד"ק ליסא בעה"מ ספרים יקרים ונחוצים מאד להלכה . והוא חדושים ובאורים על הלכות פסח , פנים וסביבו החידושים והביאורים ממולאים מכל דברי הפוסקים ראשונים ואחרונים . ובתוכם מקור מכמה חדושי דינים אשר חידש הגאון הנ"ל והעלה בפלפולא חריפא ובסברא ישרה בהלכות פסח . גם באו שם הגהות וקצת ביאורים מהגאון המחבר על המגני ארץ אשר צלל במים אדירים הסובבים את השלחן הזהב הט"ז והמ"א . גם נספחו קצת מדיני תקוני עירוב ונלוה אליו בסופו חדושי הלכות על מסכת כריתות מאבי הגאון המחבר הה"ג מו"ה יעקב משה ז"ל . נדפס פעם ראשונה במצות הגהמ"ח.ופעם שניה בהסכמת הגהמ"ת בווארשא שנת תקע"ה . ואח"ז נדפס עוד איזה פעמים :

[קעז] מקור חיים פי' מספיק על ספרי בעל עקידה וחזות קשה להגאון החוקר האלהי רבינו יצחק ערמאה ז"ל. חיברו הרב המאור הגדול מו"ה חיים יוסף פאללאק מק"ק טרעביטש במדינות מעהרין . נדפס בפרעסבורג סביב הספרים הנזכרים :

[קעח] מקור מים חיים כולל ב' חלקים להגאון מו"ה יעקב מאיר פאדווא חלק א' חדושים על הלכות יו"ד וחלק ב' חדושים על כמה סוגיות הש"ס . נדפס בק"ק סדילקאב בחיי המחבר ז"ל :

[קעט] מקצוע בתורה כ"י על ש"ע חו"מ להגאון מוהר"ץ הלוי הורוויץ [עיין שפת אמת] :

[קפ] מקצוע בתורה חיבור יקר על ש"ע חו"מ בחריפות נפלא להגאון החריף עוקר הרים מו"ה אריה ליב ז"ל אבד"ק פלאצק . נדפס כעת בפיעטרקוב :

מקראי

[קפא] מקראי קודש להגאון מו"ה מאיר ליבוש מלבי"ם. והוא שם הכולל לביאוריו על נביאים וכתובים שחיבר:

[קפב] מר קשישא ומר ינוקא וויכוח על הקבלה כ"י להרב החכם מו"ה יקותיאל מווילנא. ועיין בח"א:

[קפג] מר שמואל חידושים יקרים על כמה מסכתות בפלפול זך ועצום להגאון המובהק מו"ה שמואל אבד"ק האמד:ר ה"ה תשובת שמואל. נדפס בווילנא:

[קפד] מראה המוסר ספר בקבלה כ"י להרב מו"ה יקותיאל הנזכר:

[קפה] מראה יחזקאל שו"ת בפלפול וחידושי כמה הלכות להגאון החסיד מו"ה יחזקאל אב"ד דק"ק קארליסבורג במדינת זיבענבערג. והוא היה מתלמידי הרב הגדול ח"ק מו"ה מנחם מענדל מרימנאב ז"ל:

[קפו] מראה כהן דרושים ושו"ת להרב מו"ה דוד הכהן:

[קפז] מראה עינים חדושים בכמה סוגיות הש"ס ברש"י ותום' להרב מו"ה יוסף יעקב אזכרא. נדפס בשאלוניקי תקע"ו:

[קפח] מראות העין באור על הגדות הש"ס להגאון ח"ק חיד"א ז"ל ובתוכו מסכתות כותים עבדים, וחדושים וישובים. ובסופו בתי הנפש על הגדה ש"פ. נדפס בליוורנו שנת תקס"ה:

[קפט] מראות הצובאות להגאון האמתי מאור הגולה מו"ה משה זאב אבד"ק ביאליסטאק. והוא חיבור נפלא ונחמד על ש"ע אה"ע ושוקד על תקנות בנות ישראל בדיני היתר עגונות כללותיהן ופרטותיהן בחריפות מאוד וכמה סוגיות עמוקות בפירש"י ותוספות ובאור לשונות הרמב"ם והאלפסי והרא"ש בפלפול עצום. ובסופו קונטרס אחרון לקוטי חדושי גפ"ת ושם בפתח השער מזכיר יחוסו מגאוני ארץ ז"ע ומזרעא דרבינו מהר"ל מפראג והרמ"א זכר כולם לחיי עד. וגאוני דורנו מחבבים את דברי הספר הזה מאוד ומורים כן בדיני עגונות. נדפס בהוראדני שנת תק"ע:

[קצ] מרבה חיים דרשות להגאון מוהר"ר שלמה קלוגר ז"ל. נדפס זה לא כביר:

[קצא] מרגליות התורה להרב המקובל מו"ה צבי הירש מסעמיאטיש דרשים על התורה בקבלה ובצרופין מלוקטים מזוה"ק ומכתבי האר"י ז"ל נחלק לשערים כסדר עשר ספירות. ונדפס בק"ק פאריצק שנת תקמ"ח:

[קצב] מרגליות התורה להרב הנזכר על נביאים וכתובים וחמש מגילות ג"כ ע"ד הזה ובתוכו לקוטים מדרושים על פסוקי התורה. נדפס בווארשא:

[קצג] מרגניתא טבא להגאון מו"ה אברהם אופנהיים על דיני שופר וקצת חדושים. נדפס באמשטרדם תקכ"ז:

[קצד] מרגניתא טבא להרב מו"ה דוד בן הגאון מו"ה אריה ליב אבד"ק אמשטרדם חדושים על התורה ומדרשים. נדפס בק"ק פפד"א שנת תק"ד:

[קצה] מרי צבי חדושים על איזה מסכתות למו"ה צבי הירש ממדינת ליטא ושם בפתח השער מזכיר יחוסו שהוא בן גדולים דור אחר דור. נדפס בזאלקווי שנת תק"ד:

[קצו] מרכבת המשנה [עיין תוספי מתניתא]:

[קצז] מרפא לנפש פי' יקר על ספר חובת הלבבות להרב מו"ה רפאל במו"ה זכריה מענדל דיינא דק"ק פפד"א. נדפס כמה פעמים בצירוף החו"ה:

[קצח] מרפא לשון להגאון החסיד מו"ה רפאל הכהן אבד"ק אה"ו ספר נחמד במוסר ונחלק לעמודים. נדפס ב[illegible]יונא שנת תק"ן. ושם מביא כמה חדושים מבנו הגאון מו"ה צבי הירש אבד"ק קראטשיי ומחתנו הגאון מו"ה יחיאל מיכל שפייאר אבד"ק גאלהוזין:

[קצט] משובב נתיבות להגאון המובהק מו"ה אריה ליב הכהן בעל קצות החושן והוא השגות על ס' נתיבות המשפט מהגאון האמתי מו"ה יעקב מליסא ז"ל:

[ר] משיב נפש על הגדה ש"פ להרב מו"ה הנוך זונדיל המחבר עץ יוסף וענף יוסף:

[רא] משיב נפש לרבינו הב"ח ז"ל על מגילת רות ובתוכו באר מים על רש"י ז"ל ג"כ ממנו ז"ל והוא ספר נפלא הפלא ופלא. נדפס בק"ק לובלין שנת שע"ז וכעת נדפס פעם שנית בלבוב:

[רב] משיבת נפש שו"ת בעניני עגונה דאיתתא להגאון החריף מו"ה ארי' ליב צונץ אב"ד דק"ק פלאצק. נדפס בווארשא:

[רג] משיבת נפש להגאון הנזכר שאלות ותשובות על ג' חלקי ש"ע או"ח יו"ד אה"ע נדפס זה מחדש בפה ויש עוד ממנו הרבה שו"ת בכ"י:

[רד] משכיל אל דל חיבור מתוכחת מוסר להרב הגאון הצדיק גודר גדר ועומד בפרץ מו"ה הילל ל"ש אב"ד דק"ק קאלאמיא

קאלאמיא והוא חותנו של הרב המחבר לב העברי :

[רה] משכן בצלאל להרב הגדול מו"ה יהושע בצלאל אבד"ק טאלטש והוא חלק אחד מז' ספרים שחיבר. כולל שו"ת מאותן דינים המתחילין באות מ' ויתר החלקים לא נראו בעליל :

[רו] משכן שיל"ה להגאון מו"ה שמואל יוסף סג"ל לאנדא אבד"ק קעמפנא בן הגאון בעל מעון הברכות והוא חיבור יקר משו"ת ודרושים אבל לא נדפס רק קונטרס אחד ממנו נקוב בשם כור הבחינה כי בעוה"ר נקרא המחבר ז"ל לשמים בתוך ימי הדפוס ולא הספיק לגומרו כמ"ש בח"א ונדפס שם ג"כ צוואת המחבר ז"ל :

[רז] משכנות יעקב שאלות ותשובות כסדר ד' חלקי ש"ע בחריפות להגאון המפורסם מו"ה יעקב ז"ל אבד"ק קארלין ה"ה קהלת יעקב. נדפס בווילנא שנת תקצ"ח :

[רח] משלי שועלים ספר קטן במשלים ומוסר לחד מקמאי רבי ברכיה ב"ר נטרונאי הנקדן. נדפס כמה פעמים :

[רט] משמרת איתמר חיבור עה"ת ע"ד רמז ומוסר להרב הצדיק חסידא ופרישא מו"ה איתמר ז"ל מקונסקיוואלע. ורוב דברי הספר בנויים על דברי רבותיו הקדושים ה"ה המגיד מקאזניץ והרב מלובלין והיהודי מפרשיסחא נ"ע. נדפס בווארשא :

[רי] משמרת הבית עיין [מו"ה אביעזר מטיקטין] בח"א :

[ריא] משנת אברהם חיבור נפלא על הלכות סת"ם ע"פ דעות כל האחרונים ז"ל מלוקט מהרבה ספרים ראשונים ואחרונים והרבה שו"ת וכמה כת"י וספרי קבלה. וסדר החיבור הוא פנים וביאור. בהפנים מבאר כל דין בקיצור ובלשון צח עם מ"מ למקור כל דין ועליו סביב ביאור טעמו וסברתו של ההלכה בדרך פלפול. חובר מאת הרב מו"ה אברהם מגזע הלבוש ז"ל והוא ספר יצלח לכל מורה וסופר סת"ם. נדפס בזיטאמיר שנת תרכ"ח :

[ריב] משנת אליהו הגהות על מס' שקלים לרבינו הגר"א מווילנא נדפס על ידי תלמידו הגאון מו"ה ישראל משקלאב עם תוספת באורים ממנו בשם תקלין חדתין בק"ק מינסק שנת תקע"ב :

[ריג] משנת דר"א חבור נחמד על ש"ע חו"מ להרב מו"ה אליעזר לאזי ראבד"ק ברלין. ובסופו מהדורא בתרא מהמחבר. נדפס באלטונא :

[ריד] משנת דרע"ק חדושים יקרים על איזה מסכתות הש"ס בפלפול זך ועצום להגאון הגדול בדורו מו"ה עקיבא איגר אבד"ק פרעסבורג. זקינו של הג"מ עקיבא איגר המפורסם :

[רטו] משנת חכמים להגאון האבתי מו"ה יוסף הוכגילערנטר חבור נחמד הפלא ופלא על הרמב"ם ס' המדע. וד' ספרים נפתחים בו. האחד יבין שמועה מפלפל בדברי ראשונים ואחרונים. השני צפנת פענח דינים מחודשים מלוקטים וגם מה שחידש בעצמו. השלישי מעלות המדות מצות ומדות ישרות ומסתעפים ומביא עליהם ראיות ברורות מכל חכמי התעודות. הרביעי חוט המשולש חדושים על הש"ס מחתנו הרב מו"ה משה בהגאון מו"ה צבי הירש מזאמושטש ומבנו הרב מו"ה חיים ז"ל :

[רטז] משנת חכמים להגאון מו"ה משולם פייבוש הלוי הורוויץ מקרעמניץ והוא חיבור נפלא ונחמד על ששה סדרי משנה בו ירד וצלל במים אדירים ים התלמוד והפוסקים לבאר בהם כל חמירא. נדפס באוסטרהא שנת תק"ן :

[ריז] משען המים חדושי אגדות כסדר פרשיות התורה להגאון מו"ה משולם זלמן הכהן מפיורדא ה"ה ספר בגדי כהונה. ובתוכו נחלת אבות להנ"ל תוכחת מוסר. נד"י בפיורדא :

[ריח] משפט הכה' למוהר"י מליסא [עיין מנחת כהן] :

[ריט] משפט צדק כ"י להגאון המובהק מאור הגולה מו"ה שלמה קלוגר באורים וחדושים על כל הש"ע חו"מ ונחלק לכמה מהדורות :

[רכ] משפט שלום חיבור על ש"ע חו"מ מדינים מחודשים אשר לא בא זכרם בש"ע ולא בשום פוסק. חיבור מאת הרב הגדול מו"ה שלום מרדכי הכהן אבד"ק יאזליוויץ ונדפס בלבוב :

[רכא] משפטי צדק לקוטים נחמדים ויקרים מאד. מלוקט מספרי גאוני עולם קדושי עליון. ונכבדות מדובר בו לנחם את לב ב"י לשמוח ביסורין כמאמרם ז"ל על פסוק ואוהביו כצאת השמש בגבורתו, אשר אסף ולקט הרב הצדיק מו"ה משה מזאלשין ז"ל ונספח אצל ספר תהלים. ונדפס הרבה פעמים :

[רכב] משרת משה חיבור נחמד מחדושים ופלפולים נאים על הרמב"ם ז"ל להרב הגאון מו"ה שמחה שמואל אב"ד דק"ק מעזריטש :

[רכג] מתא דירושלים בשדר על הירושלמי מסדר מועד להגאון מו"ה משה ליב ליטש והוא חלק אחד מספרו אשר חיבר על

על כל תלמוד ירושלמי נדפס בק"ק פרסבורג :

[רכד] **מתוק מדבש** ספר קטן במוסר להרב מו"ה יצחק פרחי איש ירושלים תוב"ב . נדפס כמה פעמים :

[רכה] **מתנות כהונה** על מס' ברכות [עיין מנחת כהן] :

נ

[א] **נאות דשא** חיבור יקר ונחמד מאוד מתשובות על כל ד' חלקי ש"ע להגאון העצום חסידא קדישא מו"ה דוד שלמה אייבשיץ ז"ל בעל לבושי שרד ובסופו נספח ב' תשובות מהגאון המובהק מוהרש"ק נדפס זה לא כביר פעם ראשונה בק"ק לבוב על ידי הרב המאוה"ג מו"ה אברהם בנימין בן הגאון מוהרש"ק הנזכר גם איזה ח"ת בתחלתו מהרב רא"ב הנזכר :

[ב] **נבחר מחרוץ** להרב מו"ה אלי' הי"ה ס' מענה אליהו העמיד כל ס' העקרים על לשון קל כדברי רב ותלמיד . נדפס בזאלקווי שנת תקל"ב :

[ג] **נבחר מפנינים** ביאור נחמד על מדרש רבה להרב מו"ה חנוך זונדיל ה"ה עץ יוסף וענף יוסף על כמה מדרשים . נדפס סביב למדרש :

[ד] **נדבות פי** ספר קטן מדרושים עפ"י חקידה כדרך הגאון מו"ה מאיר ליבוש מלבי"ם חובר מאת הרב הה"ג מו"ה יצחק אב"ד דק"ק טשענסטאכאוו . נדפס בק"ק ברלין :

[ה] **נדרי זריזין** שני חלקים להגאון האדיר מו"ה שלמה קלוגר מבראד והוא חבור נחמד מאוד על כל מס' נדרים וקונטרס אחרון ושו"ת להלכות נדרים . והחלק שני נקרא בשם קנין עולם מעט שו"ת הנחוצים מאוד להלכה בהלכות פסח. חלק ראשון נדפס בזאלקווי וחלק שני בלבוב :

[ו] **נהורא דאורייתא** חיבור נחמד סביב הולך על ה' ת"ת של הרב ז"ל בש"ע שלו והוא מאסף לכל המחנות מתלמוד הלכות ואגדות ומדרשים ווה"ק גודל חיוב לימוד התורה והפורש מהם פורש מן החיים מסודר בסדר נכון . חיברו הרב מו"ה יהושע אבד"ק אקנא :

[ז] **נהורא השלם** לקוטים נחמדים מלוקט מפי סופרים וספרים קדושים בעניני התפלה . גם כמה כוונות מלוקט מקדושים אשר בארץ למו"ה אהרן סג"ל מסבילישאק . ונדפס כמה פעמים בצירוף סדור התפלה :

[ח] **נהר פישון** ספר נחמד מאוד מדרושים נפלאים על פסוקי תנ"ך ועל מאמרים . מאת רבינו הגאון מו"ה יצחק אבוהב ז"ל . נדפס איזה פעמים :

[ט] **נהרות דמשק** . עיין [ה"ר שמואל קאליגרנו] בח"א :

[י] **נודע בשערים** להגאון הגדול מו"ה דוב בערוש אבד"ק סלאנים כולל שו"ת בחריפות בעניני גיטין וקדושין חליצה ותק"ע גם חדושים על מסכת גיטין וחדושים על ש"ע אה"ע הלכות גיטין גם קונטרס כללי רובא וחזקה . ובסופו דרושים כסדר התורה. נדפס בווארשא שנת תרי"ט :

[יא] **נודע בשערים** מהדורא תנינא להגאון הנזכר כולל שו"ת על ד' חלקי הש"ע וחדושים על מסכת יבמות גם דרושים ופלפולים נחמדים ומביא שם בסימן ל"ד תשובת מרן הגאון האמתי ראש הגולה נזה"ק מו"ה יצחק מאיר ז"ל הרב מגור אשר השיב לו בכי"ק להורות הלכה למעשה . נדפס ג"כ פה ווארשא :

[יב] **נוה שלום** להחכם הכולל חוקר ומקובל איש אלהים קדוש מו"ה אברהם שלום בר' יצחק. והוא חיבור יקר מאוד נעלה כלול מכל החכמות לימודים טבעיות ואלהות וקבלה ומחידוש העולם ופלאות הנביאים והצלחה של אדם על מעלות התורה וקרבנות ועל הנפש אחר מות הגוף ומהתחי' ומהתפלות. ופילוסופיא ומאמרים ומדרשים.וחזי מאן גברא רבא דקא נושא אמרותיו הטהורים על שפתיו רבינו הגדול הקדוש אלהי אריה דבי עילאי מהר"ל מפראג ז"ל ומפליא את דבריו . והוא ספר חשוב מאוד . וכעת הוא יקר במציאות כי לא נדפס רק פעם אחת בק"ק ווינציאה שנת של"ה ויש לו תובעין מרוב חשיבותו :

[יג] **נוה שלום** שאלות ותשובות יקרות להגאון המובהק מו"ה שלום הכהן שולאל . נדפס בליוורנו :

[יד] **נועם אלימלך** חיבור יקר ונחמד מאוד על חמשה חומשי תורה בפרד"ס ומגלה בו רזין דאורייתא דברי עתיק יומין עמוק עמוק מאוד להרב הגדול איש אלהים קדוש מו"ה אלימלך זצ"ל מליזענסק גם כמה לקוטים על פסוקים ובאור כמה מדרשים והגדות חז"ל כולם ברוח הקודש נאמרו ומיוסדים על אדני פז להורות לבני ישראל דרך ה' ואת המעשה אשר יעשון . ובסופו התנהגות מהרב המחבר הק' ואיזה מכתבים נחמדים

נחמדים נדפס הרבה פעמים :

[טו] **נועם המדות** להרב מו"ה נתן עמרם ס"ט מק"ק ניי אמון תוכחת מוסר השכל ומדות בקיצור נמרץ מלוקט מספרים ורובם מס' מבחר הפנינים. נדפס פ"א בק"ק שאלוניקי ועוד נדפס פעם שנית :

[טז] **נועם ירושלמי** להגאון החריף האמתי מו"ה יהושע אייזיק אב"ד דק"ק סלאנימא. והוא ביאור רחב על הירושלמי בחריפות ובקיאות לבאר כסדר המסכתות והלכות של הירושלמי בכל פרק ופרק להגיהו מרבות השיבושים וטעותי הדפוס בחסר ויתיר וחילוף. וגם פעמים שנתחלפו השורות עליונים למטה ותחתונים למעלה וגם בו ביאר כמה ענינים והלכות עמוקות בהש"ס בבלי, עוד מבאר החלוקים שבין הש"ס בבלי וירושלמי רבנן דהכא כדעתין ורבנן דהתם כדעתן, והגאון המחבר העיד בהקדמתו לספרו נחלת יהושע כי חבורו על הירושלמי תקילא ליה כבולי תלמודיה וזה חלקו מכל עמלו, נדפס בווילנא בשנה דאשתקד הוא שנת תרכ"ג על סדר זרעים. והשאר נדפסו אח"כ :

[יז] **נועם מגדים** על התורה דרושים נפלאים ונחמדים ע"ד פרד"ס להגאון חסיד וקדוש מו"ה אלעזר הורוויץ אבד"ק טארניגראד. נדפס כמה פעמים :

[יח] **נועם מגדים** להגאון המובהק מו"ה יוסף תאומים בעל פר"מ. והוא קיצור פסקי דינים ומנהגים מכל השנה מסדור התפלה והנהגות ערוכות וסדורות מזוקק שבעתים. נדפס איזה פעמים עם הסדור ביחד גם בפ"ע. וזה לא כביר אשר נדפס בווארשא בצירוף פי' הרי בשמים מהגאון הצדיק מופת דורנו מו"ה ישעיה ז"ל אבד"ק פראגא :

[יט] **נוצר חסד** להרב הגאון הצדיק מו"ה יצחק יהודה יחיאל מקמארני. והוא פירוש על מסכת אבות בכמה אופנים. נדפס בצירוף פירושו הגדול עצי עדן על ש"ס משנה סביב המשניות :

[כ] **נורא תהלות** פירוש ארוך יקר ונפלא מאוד על ספר תהלים מרבינו יואל ן' שועיב. נדפס בווינציאה שנת שכ"ט :

[כא] **נזר ישראל** להגאון המקובל אלהי קדוש ישראל המגיד מקאזניץ. והוא פירוש והגהות על הזוהר ועל זו"ח. נדפס בלבוב וביוזעפאף :

[כב] **נזיר השם** לקוטים על ש"ע אהעז ועוד חידושים. מהגאון הקדוש עוקר הרים מו"ה שמואל שמעלקי הלוי ז"ל אב"ד דק"ק ניקלשבורג. ומצורף שם ס' סמיכות משה על פסוקי תורה וכמה דרושים. מבני הגאון החסיד מו"ה צבי יהושע אב"ד דק"ק יעמניץ. ומצורף שם הצוואה מזקינם הגאון הקדוש מו"ה מאיר ז"ל אבד"ק טיקטין :

[כג] **נחל אשכול** פי' על חמש מגלות מלוקט מקדמונים להגאון ח"ק חיד"א ז"ל. נדפס כמה פעמים בצירוף החומש עם פירושיו נחל קדומים על התורה ונחל שורק על הפטרות :

[כד] **נחל אשכול** והוא הגהות וביאור על ס' האשכול לרבינו אברהם ב"ר יצחק אב"ד מנרבונא חותנו ורבו של הראב"ד ז"ל. חיברו הגאון מו"ה צבי בנימין בהגאון החסיד מו' אברהם אויערבאך אבד"ק האלברשטאט. הספר הנכבד הזה היה עד הנה בכת"י ספרדי ישן נושן והגאון הנזכר העתיק אותו והגיהו בשום שכל ועומק הרעיון. ובראש הספר הציג מבוא והוא תולדות המחבר ז"ל. נדפס בק"ק האלברשטאט שנת תרכ"ח :

[כה] **נחל יצחק** על ש"ע חו"מ להגאון מו"ה יצחק אלחנן אב"ד דק"ק קאוונא. נדפס בווילנא :

[כו] **נחל קדומים** על התורה להגאון החיד"א מלוקט מראשונים. ועיין לפני זה :

[כז] **נחל שורק** באור על הפטרות מכל השנה מלוקט מקדמונים ז"ל להגאון הנזכר. ועיין לפני זה :

[כח] **נחלה ומנוחה** שו"ת להגאון מו"ה ישראל משקלאב בעה"מ תקלין חדתין ופאת השלחן :

[כט] **נחלה לישראל** שו"ת וקצת חידושים למוהר"ר יחיאל מיכל. נדפס בלבוב :

[ל] **נחלה לישראל** פסקים עד ירושת נחלה מהרב מו"ה ישראל משה חזן אבד"ק רומי נדפס בוויען. ובסופו שארית נחלה :

[לא] **נחלי דבש** להרב הדרשן מו' אברהם אבלי ראזנום [עיין זכרון אברהם] :

[לב] **נחלי דבש** על דיני חליצה להגאון מו"ה יצחק דוב בער אבד"ק ווירצבערג :

[לג] **נחלי מים** כ"י דרושים לכל חפציהם במוסר השכל להגאון מו"ה יעקב מאיר פאדווא ז"ל. ה"ה מקור מים חיים. וכתונת פסים. ושאר חבורים :

[לד] **נחלת אבות** למוהרז"ך [עיין משען המים] :

[לה] **נחלת חיים** ראשון ושני ב"ח מדרושים על התורה להרב מו"ה חיים הורוויץ :

[לו] **נחלת יהושע** להגאון החריף העצום מו"ה יהושע אייזיק אב"ד דק"ק סלאנימא והם שני חלקים חלק האחד מיוסד על שו"ת המבארים כמה הלכות וענינים עמוקים

עמוקים בש"ס בבלי וירושלמי בחריפות ובקיאות . גם ביאר בו חלוקי הסברות בין שיטת הבבלי וירושלמי ולהבין כללים ועקרים מהש"ס והתוספות ובכל תשובה הביא ראיות ברורות מהבבלי וירושלמי וקרב אותם אחד אל אחד בא זה ולמד על זה הדא ילפא מהדיא והדיא ילפא מהדא והפלא לעשות . ובהחלק השני בו י"ג דרושים על הרבה שבתות ומועדים ובתוכם חדושים נפלאים בנוים על יסודי ועקרי הש"ס בבלי וירושלמי בלולים בדברי הגדה מלתא דשויא לתרווייהו בעלי התלמוד ובעלי הגדה גם הרבה דברי כבושין . ובסופו הספר גדול נקרא אבל כבד על אביו הרב הצדיק מו"ה יחיאל ז"ל נין ונכד להגאון בעל סדר הדורות שנפטר בשנת הזעם ר"ל . נדפס פה ווארשא ע"י המחבר בעצמו שנת תרי"א בעת אשר היה אב"ד בק"ק נזיקטין :

[לז] **נחלת יעקב** להגאון האמתי מו"ה יעקב ז"ל אבד"ק ליסא כולל ב' חלקים א' דרושים על התורה ובאור על הרבה אגדות תמוהות הנמצאות בבבלי גם איזה הספדים ר"ל . וח"ב חדושי הלכות בסוגיות שונות ואיזה שו"ת . ונספח שם איזה תשובות מבן בתו ותלמידו הגאון המובהק מו' אברהם תאומים אבד"ק זאבראב בעל חסד לאברהם . נדפס פ"א בק"ק ברעסלא :

[לח] **נחלת יעקב** פי' על מסכת סופרים להרב יעקב נוימבורג נכד הגאון בעל קיקיון דיונה . נדפס פ"א בפ"ע ואח"ז נדפס בהש"ס זיטאמיר סביב המסכתות הנזכרים :

[לט] **נחלת יעקב ואבני שוהם** חיבורים עה"ת לאב ובנו ה"ה הרב מו"ה יעקב אברהם אבד"ק ליפניק ובנו הרב שמרי' זלמן . נדפס ראשונה באמשטרדם שנת תפ"ד ופעם שנית בלבוב :

[מ] **נחלת צבי** על מס' יבמות וקנים מבן הגאון הצדיק מו"ה אלי' ז"ל מניידיץ . נדפס בצירוף ספרו צפנת פענח :

[מא] **נחלת שמעון** דרושים נחמדים עה"ת להרב הגאון הצדיק מו"ה שמעון אבד"ק דאברמיל וק"ק יעריסלוב. והגאון בעל ישועות יעקב בהסכמתו לספר הנזכר ז"ל וכמה פעמים נשאתי ונתתי עמו בהלכה השאיר אחריו כתבים רבים ונשרפו בעוה"ר עכ"ל :

[מב] **נחמות ציון** דרושים בענינים להרב מו"ה מנחם ציון בן החסיד מו"ה זלמן מקראקא :

[מג] **נחמות ציון** כ"י הגהות וציונים על הש"ס להגאון מו"ה תנחום ז"ל אבד"ק ארלע וראבד"ק הוראדנא :

[מד] **נטיעה של שמחה** מוסר ונחלק לשערים להרב מו"ה שמחה מ"מ דק"ק זאלזיץ . נדפס בזאלקווי שנת תקכ"ג :

[מה] **נטע שעשועים** להרב מו"ה דוב בער מפינסק נכד המגלה עמוקות . חדושים על סדר נשים וקצת מנזיקין ובסופו לקוטים . נדפס בזאלקווי שנת תק"ח :

[מו] **נטע שעשועים** חדושים בגפ"ת להגאון מו"ה אברהם נתן נטע ז"ל . ושמענו שחיבר עוד חבורים יקרים אבל לא נודע לנו על מה אדניהם הטבעו :

[מז] **נמוקי הגרי"ב** חדושים והגהות על ששה סדרי משנה להגאון מו"ה יהודה בכרך אבד"ק סייני . נדפס בווארשא אצל המשניות :

[מח] **נפוצות יהודה** להגאון האלהי מו"ה יהודה מוסקאטו והוא חיבור יקר מאוד נפלא ונחמד בדרושים אמיתים כלולים מכל החכמות ומוזיקא . והמה כ"ב דרשות גדולים וארוכים . נדפס פ"א בק"ק ווינציאה שנת שמ"ט ובעודם בכף נבלעו והיו יקרים מאוד במציאות עד אשר כמטמונים נחפשו . וזה לא כביר שנדפס שנית בק"ק ווארשא :

[מט] **נפלאות חדשות** פשטים ולקוטים בקבל' ורמזים על התורה להרב מו"ה נח מינדס מחותנו של הגר"א מווילנא . ולא נזכר בו שם המחבר רק על צד השני בר"ת ונדפס בהוראדנא :

[נ] **נפש דוד** חדושים בגפ"ת להרב מו"ה דוד כהן בן הגאון מו"ה משה כהנא אבד"ק בעלזא ה"ה מראה כהן :

[נא] **נפש החיים** ד' שערים במוסר ויראת שמים להגאון המפורסם בתורתו וצדקתו מו"ה חיים אבד"ק וולאזין . נדפס פ"א בק"ק ווילנא ע"י בנו הגאון מו"ה יצחק זצ"ל . ועוד נדפס בשני פעמים :

[נב] **נפש חיי** להרב הגאון המפורסם בדורנו מו"ה חיים אליעזר אבד"ק קאליש . כולל ד' חלקים מתשובות . וכמה חידושים בש"ס . נדפסו בק"ק פיעטרקוב :

[נג] **נפש יהודה** לקוטים וחדושים על פסוקי תנ"ך וקצת מדרשים להרב מו"ה יהודה ליב מזאלקווי . ונדפס בהסכמת הגאונים ז"ל :

[נד] **נפש יהודה** ביאור על ספר מנורת המאור לרבינו יצחק אבוהב ז"ל חיברו הרב כמו"ה משה פראנקפורט דיין דק"ק אמשטרדם ה"ה זה ינחמנו וקהלת משה . ונדפס הפי' הנזכר כמה פעמים סביב המנה"מ :

[נה] **נצח ישראל** להרב הגדול מו"ה ישראל סג"ל מזאמושטש חדושים בגפ"ת ומבאר דבריהם במקומות המובאים מחכמת המדידה והתכונה :

[נו] **נקרת הצור** [עיין עט ברזל] :

[נז] **נר אלהים** להגאון מו"ה ברוך בענדיט ה"ה ספר נר תמיד . והוא חדושים ובאורים על מס' כריתות . נדפס בנאווידוואהר שנת תקמ"ט :

[נח] **נר ישראל** להגאון קדוש ישראל המגיד מקאזניץ זצ"ל פי' נפלא בחדושי תורה ורזין עילאין על לקוטי רב האי גאון גם סודות עמוקות ונוראים על שם מ"ב . גם פירוש על ספר שער השמים מהמקובל הגדול האלקי מוהר"י גיקטליא ונספח לזה ח"ן כללים בקבלה מהמחבר ז"ל . ובסופו לקוטים יקרים ונחמדים מהרב הגדול עיר וקדיש מו"ה פנחס מקארץ זצ"ל . גם איזה חדושים בהלכה מהגאון הקדוש היהודי מפרשיסחא זצ"ל . נדפס ב' פעמים :

[נט] **נר מעריב** באור על תלמוד ירושלמי להני זוגא דרבנן הגאונים המפורסמים ה"ר מרדכי זאב וה"ר יוסף שאול . מדפיסים אותו כעת סביב הירושלמי בזיטאמיר וכבר יצא מהם איזה כרכים לאור אולם הבאור הנ"ל לא נגמר כולו מהגאונים הנ"ל מטעם הכמוס וכעת השגתי ידיעה מכבוד הגאון המובהק המפורסם אב"ד דק"ק לבוב אשר הוא לבדו ישלים אותו ברצות השם :

[ס] **נר מצוה** ביאור על ספר המצות להרמב"ם וכללי הפוסקים להרב מו"ה יהודה בן מנוח . נדפס בשאלוניקי שנת תק"ע :

[סא] **נר תמיד** להגאון מו"ה ברוך בענדיט אבד"ק זאבלודאווא חדושים ובאורים על מסכת תמיד . נדפס בנאווי דוואהר שנת תקמ"ט :

[סב] **נשמת אדם** חיבור יקר להרב הגדול המקובל מו"ה אהרן שמואל ז"ל מיוסד על הנשמה מירידתה לעולם מה תכליתה ואיך יתנהג האדם . וענין עוה"ב ושכר ועונש בפשטים יפים . נדפס פ"א בק"ק הענאווי שנת שס"ז וזה לא כביר אשר נדפס פעם שנית בק"ק זיטאמיר ונאמר שם בהקדמת הרב המו"ל שהרב הקדוש מו"ה יצחק מאיר מזינקעב בן הגאון הקדוש מאפטא צוה שידפיסו החיבור הנכבד הזה והיה חביב מאד אצלו וכן קיימו כדבריו :

[סג] **נשמת אדם** להרב המאוה"ג מוהר"ר אברהם דאנציג מו"ץ דק"ק ווילנא . והוא חלק שני מחבורו חיי אדם . ובו מבאר כל דין שכתב בחיי אדם שהכריע בין האחרונים או שחידש מדעתו איזה דין מחדש זקקו וצרפו בראיות ברורות מבבלי וירושלמי וכמה פוסקים ושו"ת . גם נמצאו בו הרבה ביאורים במקומות הסתומים בירושלמי וברמב"ם ז"ל . ובכל מקום שדברי המגן אברהם צריכין ביאור או תיקון ביאר כוונתו בראיות . נדפס כמה פעמים בצירוף החיי אדם :

[סד] **נשמת דוד** להרב המקובל מו"ה דוד די מודינא והוא פירוש על שיר השירים בקבלה מתורת האר"י והרח"ו זי"ע :

[סה] **נשמת חיים** כ"י להגאון הצדיק מוהרח"ו ז"ל נזכר בהקדמת בנו לס' נפש החיים עיי"ש . וזה לא כביר אשר נדפס בווילנא ספר מתשובות לנכדו בשם בית הלוי מובא שם איזה תשו' ממנו :

[סו] **נשמת כל חי** שו"ת על ג' טורים להגאון הכולל מו' חיים פאלאגי ז"ל אבד"ק איזמיר . נדפס בשאלוניקי שנת תר"ב :

[סז] **נשמת כל חי** להרב הנזכר שו"ת על ש"ע אה"ע כולו . עוד חיבר לב חיים , בית אבות , דרכי חיים , סמיכה לחיים , ובספר הראשון מביא השמטות לכל ספריו . והיה בזמן הגאון חיד"א ז"ל :

[סח] **נתיב מצותיך** והוא הקדמה לס' אוצר החיים על תרי"ג מצות שחיברו הרב הגאון הצדיק מו"ה יצחק יהודה יחיאל מקמארני . בעה"מ ס' עצי עדן על ששה סדרי משנה :

[סט] **נתיבות המשפט** להגאון האדיר מאור הגולה מו"ה יעקב אבד"ק ליסא ז"ל . והוא חדושים ובאורים על ש"ע חו"מ בפלפול זך ועצום ובבאור עמוק ורחב בסברות ישרות אמתיות להלכה להוציא כל דין לאמיתה של תורה. נדפס כמה פעמים וז"ז נדפס הרבה פעמים סביב הש"ע חו"מ בק"ק לבוב :

[ע] **נתיבות השלום** להרב הגדול מו"ה משה נחמיה אבד"ק חאסלאוויטש והוא תמצית הכרעת האחרונים ז"ל על כמה הלכות מש"ע חו"מ ואה"ע . וסביבו קונטרס דרך תשובה בפלפול . נדפס בק"ב :

[עא] **נתיבות השלום** להרב הנזכר על סי' י"ז מש"ע אהע"ז כדרכו בחלק הראשון . נדפס בווארשא :

[עב] **נתיבות לשבת** חדושים יקרים על ש"ע אה"ע להגאון החסיד מאור הגולה מו"ה פנחס הלוי הורוויץ ז"ל בעל הפלאה :

[עג] נתיבות עולם לרבינו הגדול והקדוש אריה דבי עילאי מו"ה לוואי ז"ל הנודע בשמו הקדוש מהר"ל מפראג. הוא החיבור הקדוש הנודע ביהודה ובישראל גדול שמו. כולל ל"ג נתיבות דרכי המדות המשובחות אשר נמצא בדברי חז"ל בש"ס ובמדרשים. עם ביאור על כל מאמר בדרך נפלא מאד. נדפס פעם ראשונה בק"ק פראג ע"י המחבר בעצמו. ועוד נדפס אח"כ ב' פעמים:

ס

[א] סבר יוסף פשטים ומוסר להגאון חיק חיד"א ז"ל ומזכירו המחבר בשה"ג אשר לו וכתב שהעתיק אל תוכו לקוטים מכ"י ר' ווידאל הצרפתי עה"ת. ע"ש בה"א מערכת ו':

[ב] סדור התפלה עם כוונות עמוקות להרב ה"ק המקובל אלהי מו"ה שבתי ראשקוער ז"ל. נקובים בשם עליות העולמות:

[ג] סדור התפלה עם כוונות עמוקות נוראים מאוד מתורת האר"י ז"ל עם הרבה הוספות מדיליה נקוב בשם קול יעקב להרב המקובל האלקי מוהר"ר יעקב קאפיל ממעזריטש זצ"ל ה"ה ספר שערי ג"ע. ושם בהסכמת הגאון המקובל אלהי מו"ה אשר צבי אבד"ק קארץ נאמר. שהי' למראה עיני הנשר הגדול קודש קדשים רבינו הבעש"ט נבג"מ וישרו מאוד בעיניו. ונדפס שם בק"ק קארץ ואח"כ נדפס שנית בק"ק סלאוויטא. וזה לא כביר אשר נדפס פעם שלישית בק"ק לבוב:

[ד] סדור התפלה עם כוונות עמוקות בדרך חב"ד להגאון הקדוש האלקי מו"ה שניאור זלמן הרב מלאדי. ז"ל ורובו ככולו הוא מבנו הרב הגדול והקדוש מו"ה דוב בער זצ"ל ורק מעט מזעיר הסה דברי אביו אשר נכתב שמה. נדפס איזה פעמים:

[ה] סדורו של שבת להגאון החסיד אור ישראל וקדושו מו"ה חיים ז"ל ה"ה ס' באר מים חיים ועוד חבורים. והוא חיבור נפלא ונחמד בדרושים נשגבים מקדושת יום השבת לחזק ידים רפות ולהלהיב הלבבות לדאחז בנועם קדושתו. ומבאר בו גודל ותוקף קדושת השבת יותר על כל הימים והחגים וזמני המועדים ושאר כל המצות שבתורה. נחלק לשערים ולשרשים והוא חפלא ופלא ויראת ה' חופף עליו. ובתוכו כמה שו"ת בפלפול זך וישר. נדפס כמה פעמים:

[ו] סדר המצות והוא חיבור הכולל תרי"ג מצות מסודרים ע"פ סדר מהיד החזקה להרמב"ם ז"ל עם פרטי דיניהם ושעמי מצותיהם מהרמב"ם והחינוך ושאר גאונים ז"ל מיוסד עם י"ד שרשי הרמב"ן והשגות הרמב"ן ז"ל ובסוף התרי"ג מצות מסודר סלוקי המצות מה שהרמב"ן מסלק ממנין הרמב"ם ולעומת זה המצות שממלא הנחסר מהמנין וכן המצות לפי דעת הסמ"ג וסמ"ק ורשב"ץ ז"ל בטעמיהם וסברותיהם וחדושים נפלאים מלוקט מהרשב"ץ ומהרדב"ז וממגן אברהם ומלב שמח ומפרשת דרכים וממעין החכמה ושאר גאונים ז"ל אשר בארו דברים הסתומים מהרמב"ם ורמב"ן ז"ל. וגם הרבה הגהות ותקונים על סדר המצות והחינוך מהגאונים הנזכרים מחלופי נוסחאות מדפוסים הראשונים גם כ"ד כללי דינים הנצרכים לדיני תרי"ג מצות. חובר מאת הרב המופלג מוהר"ר יעקב יוסף מתושבי קהלתנו יע"א והדפיסו בעצמו בפה שנת תרכ"ב:

[ז] סדר זמנים כ"י להגאון המובהק המאיר עיני חכמים בהלכה מו"ה יוסף תאומים בעל פרי מגדים. הזכירו בספרו שושנת העמקים:

[ח] סדר זמנים להגאון מו"ה יצחק אייזיק אבד"ק טיקטין. איזה שיטות בפלפול ובסופו דרוש על סיום ששה סדרי משנה. נדפס בווארשא:

[ט] סדר משנה חדושים ובאורים על הרמב"ם ז"ל ספר המדע להגאון החריף מו"ה וואלף באסקוויצער ז"ל. נדפס בפראג שנת תק"פ:

[י] סדר משנה על הרמב"ם כ"י להגאון המופלא מוהר"ר חיים יונה תאומים נזכר בקונטרס מדיני דגרמי אשר לו:

[יא] סוד ברית יצחק על ס' בראשית בדרך נסתר להרב המאוה"ג החסיד מו"ה יצחק ראבד"ק קריסנפאלי. ושם נאמר שהיבור על כל התורה גם חיבר באור על הרבינו יונה ז"ל. ופלפול גדול בש"ע או"ח. וחבור על מאמרי רבב"ח ושאר מאמרים סתומים בש"ס. גם חיבר על הגדה ש"פ. נדפס בזאלקווי שנת תקנ"ט:

[יב] סוד יכין ובועז הוא צוואות הגאון החסיד קדוש מו"ה מאיר מרגליות ז"ל אבד"ק אוסטרה בעל מאיר נתיבים. והוא

ספר

ספר עמוק בקבלה מביא שם כ"פ דברי רבו הק' רבינו הבעש"ט נבג"מ נדפס בפולנאה:

[יג] סור מרע חבור יקר הערך להרב חסידא קדישא מו"ה צבי הירש מזידיטשוב ז"ל. והוא הקדמה ודרך לעץ חיים וסביבו הוספות רצ"א להרב הגדול ח"ק מו"ה צבי אליכלך מדינאב ז"ל. נדפס איזה פעמים:

[יד] סייג להורה ציונים ומראה מקומות מכל הש"ס כל דבור המובא בתוספות והמה נחוצים מאוד. למוהר"ר אהרן במו"ה מנחם בהרב מו"ה בצלאל בהגאון מו"ה מנחם מענדל אבד"ק קאמניץ. נדפס שנת תק"ע:

[טו] סייעתא דשמיא חדושי הלכות ואגדות כסדר התורה להרב המופלא מו"ה שמעיה מק"ק טאמשוב. נדפס בדיהרנפורט שנת תקל"ד:

[טז] סם חיים הידושים על כמה מסכתות מראשונים ז"ל. נדפס בליוואנו שנת תקס"א:

[יז] סמא דחיי הדושים על אגדות הש"ס להגאון מו"ה אליעזר אבד"ק טריטש בעל שמן רוקח:

[יח] סמיכה לחיים שאלות ותשובות יקרות להגאון המובהק מו"ה חיים פאלאגי אבד"ק אזמיר. נדפס בשאלוניקי שנת תקפ"ו:

[יט] סמיכות משה [עיין נזיר השם]:

[כ] סנסן ליאיר סדר לימוד ותפלות להגאון ח"ק חיד"א ז"ל נדפס כמה פעמים:

[כא] סעודת מצוה תשובות ודרושים להגאון הכולל מו"ה דניאל טירני ה"ה עקרי דינים. נדפס בווינציאה שנת תקנ"א:

[כב] ספור החיים דרשות מאת הרב ר' חיים ווידאל שבתי הספרדי. נדפס שם שנת תקכ"א:

[כג] ספר גדול על הרמב"ם כ"י להגאון מו"ה אליעזר אבד"ק ארלע:

[כד] ספר גדול על הרמב"ם כ"י להגאון האמתי מאור הגולה מוהר"ר משולם איגרא אבד"ק טוסמניץ ז"ל ועיין [הי"ר משולם איגרא בה"א איגרא רמא בחיב]:

[כה] ספר יהושע חיבור יקר מתשובות להגאון המפורסם מו"ה יהושע העשיל אבד"ק טארנאפיל ונדפס:

[כו] ספר סת"ם שאלות ותשובות על הלכות ס"ת תפילין ומזוזות להגאון המופלא מוהרש"ק מבראד. נדפס בלבוב:

[כז] ספרא דצניעותא דיעקב להמקובל אלהי קדוש יאמר לו כמו"ה יעקב תעמרלש זצ"ל והוא פשטים כסדר התורה עפ"י קבלת האר"י ז"ל. גם כללים לחכמת הקבלה:

ע

[א] עבודה ומורה דרך לקוטים נחמדים בעניני התפלה מלוקט מקדושים אשר בארץ. ובתוכו עקבי הצאן לקוטים על פרקי אבות. נדפס איזה פעמים בצירוף סדור התפלה:

[ב] עבודת היום קצורי דינים עפ"י הכרעת האחרונים ז"ל על קצת הלכות מתחלת ש"ע או"ח. מנכד הגאון החסיד ה"ה ס' בת עיני. נדפס בלבוב:

[ג] עבודת הלוי להרב הגדול ח"ק מו"ה אהרן הלוי הורוויץ מסטרשעלע והוא חבור נפלא ונחמד בדרך חב"ד על ג' ספרים בראשית שמות ויקרא. ובתוכו כמה דרושים נפלאים לזמנים גם למועדי ה' ועל תפלות ובסופו כמה שו"ת בפלפול. ומימיו מן המקדש יצאו מתורת רבו הגאון האלהי הרב מלאדי ז"ל דלה, נדפס זה לא כביר פעם ראשונה בק"ק לבוב:

[ד] עבודת הלוי חלק שני להרב הקדוש הנזכר כולל כמה לקוטים כתבי קודש מה שכתב לאנ"ש גם כמה הקדמות יקרות מהמחבר ז"ל. ובתוכו הקדמה לסדור תפלה. ונאמר שם שהיה בלבם להדפיס סדור התפלה שלו ולא מצאו כ"א ההקדמה לבד:

[ה] עבודת הלוי להרב הנזכר חלק שלישי על ס' במדבר ודברים ומועדי ה' כדרכו בקודש בספריו שנדפסו:

[ו] עבודת הלוים כ"י להגאון המובהק מו"ה יוסף שאול הלוי אבד"ק לבוב והוא ספר גדול על תורת הבית להרשב"א ז"ל לחזק את בדק הבית להרז"ה ולישב השגות על משמרת הבית. ועשה משמרת למשמרת:

[ז] עבודת הקודש להגאון ח"ק חיד"א ז"ל ב' חלקים א' מורה באצבע דינים והנהגות אדם לכל השנה. ב' צפורן שמיר אוהרות ומוסר ותקונים. נדפס כמה פעמים:

[ח] עבודת ישראל להגאון המקובל אלהי קדוש ישראל המגיד מקאזניץ זצ"ל אמרות טהורות ורזין דאורייתא ודברים עמוקים כסדר התורה ובתוכו לקוטים נחמדים ובאור על מסכת אבות. ובסופו מעט מחדושי פלפולו בהל' יו"ד. נדפס כמה פעמים:

[ט] עבודת עבודה חבור יקר על מס' ע"ז להגאון

לגאון המובהק מו"ה שלמה קלוגר ז"ל מבראד . ובסופו קונטרס אחרון על הלכות יין נסך והוא חיבור גדול בחריפות ובבקיאות נפלא מאוד :

[י] עדות ביהוסף שו"ת על ש"ע חלק יו"ד להגאון מו"ה יוסף אבד"ק סלאנימא ובסופו דרושים. ג"כ בשם עדות ביהוסף נדפס בווילנא :

[יא] עדות ביהוסף חיבור על מס' ב"מ להגאון המובהק הסידא קדישא מו"ה יוסף ן' סאמון ז"ל. נדפס בליווארנו שנת תק"ם :

[יב] עדות לישראל חדושים על מסכת מכות להרב הגאון מו"ה בנימין זאב ראפפארט נדפס בפרעסבורג :

[יג] עונת אליהו להרב מו' אליהו ישראל שו"ת בחלקי ש"ע. נדפס בליוורנו :

[יד] עוטה אור פירוש על שה"ש להרב הגדול מו"ה יחיאל העליר אבד"ק סובאלק. נדפס בק"ק ליק :

[טו] עולם אחד להרב הגדול הצדיק המקובל מו"ה אליעזר פישל מסטריזוב חדושים נחמדים בדרך פרד"ס ולא ראיתי אותו :

[טז] עולם ברור להרב הנזכר כנ"ל :

[יז] עולם הגדול להרב ר' אליעזר הנזכר נקוב בשם מדרש לפרושים שבעים דרושים נפלאים בקבלה על פסוק ויבא יעקב שלם וגו'. ח"א ל' דרושים בעניני הספירות ואורות וכלים . ח"ב מ' דרושים כנ"ל על ימים טובים ועניני נשגבים . נדפס פעם אחת בק"ק זאלקווי שנת תק"ם :

[יח] עולם הפוך להנ"ל מוסר ומדות ודרושים בדרך פרד"ס. נדפס בזאלקווי :

[יט] עולת חודש דרושים לחדשי השנה מר"ח ניסן עד תשרי להה"ג מו"ה סיני ספיר אבד"ק בערזין נדפס בווארשא:

[כ] עולת חודש חלק שני להנ"ל מתשרי עד אדר. נדפס ג"כ בווארשא :

[כא] עולת חודש להרב מו"ה אלעזר פלעקלס דרושים לענינים ומוסר. נדפס בק"ק פראג :

[כב] עולת צבור להנ"ל ג"כ דרושים :

[כג] עולת שבת חבור יקר מאוד נעלה בדרושים נפלאים מפז מסולאים כסדר פרשיות התורה להגאון האלהי חד מקמאי כמוהר"ר יואל בן שועיב . נדפס בווינציאה שנת של"ז . וכעת הוא יקר מאוד במציאות :

[כד] עולת שמואל שו"ת להרב מו"ה שמואל ליב קוידר . נדפס בפראג שנת הקפ"ג :

[כה] עולת שמואל שאלות ותשובות יקרות בחלקי ש"ע להרב המובהק מו"ה שמואל קונפורטו ז"ל :

[כו] עוללות אפרים כ"י להגאון האב"ד מאור הגולה מוהר"א זלמן מרגליות מבראד . והוא חבור יקר על ברכת הפירות. והובא בס' יד אפרים על ש"ע או"ח להגאון המחבר ז"ל :

[כז] עוללות אפרים כ"י להגאון הנזכר על מסכת קדושין . והוא חבור יקר הפלא ופלא :

[כח] עוללות אפרים כ"י להנ"ל על ש"ע יו"ד וקונטרס אחרון לספרו טיב גיטין . ובו כמה חדושי דינים להלכה ולמעשה :

[כט] עונג שבת לקוטים בפרד"ס על עניני שבת להרב המופלא ח"ק מו"ה ראובן כהנא בעל ילקוט ראובני :

[ל] עזרת יהודה שאלות ותשובות להרב מו"ה איסר יהודה ראבד"ק בריסק . נדפס בווארשא :

[לא] עזרת כהנים פירוש על התורת כהנים להרב הגדול מו"ה צבי הכהן ראפפארט מדובנא . נדפס בווילנא :

[לב] עט ברזל חבור יקר על כמה סוגיות הש"ס בחריפות ובקיאות להגאון הגדול מו"ה טוביה בהרב מו"ה יחזקאל אבד"ק צעמפילבורג . ובסופו נקרת הצור חדושים מבנו מו"ה גרשון אבד"ק פראנצלאוויע . נדפס בברלין :

[לג] עטרת חכמים חיבור יקר מאוד נעלה להגאון החריף העצום עוקר הרים בפלפולו מ"ה ברוך פרענקיל ז"ל האבד"ק לייפניק, כולל ב' חלקים ח"א שו"ת בחלקי הש"ע יקרות ונפלאות , וח"ב חדושים על כמה מסכתות הש"ס בחריפות גדול הפלא ופלא. נדפס זה איזה שנים ביוזעפאף :

[לד] עטרת יוסף להרב המקובל מו"ה יוסף אבד"ק ליסקאווי ל"ב פרקים בקבלה נקרא רזי דרזין. וסביבו פירוש נקרא פרישה ודרישה. נדפס בזאלקווי שנת תקל"ח :

[לה] עטרת ישועה לקוטים נחמדים ומעט חדושי גפ"ת למו"ה יואל במו"ה יהושע העשיל . נכד הרב זרע ישראל ונין ונכד להגאון בעל ראש יוסף על הש"ס ולהגאון ר' משה קרעמער . נדפס בווילנא שנת הקנ"ט :

[לו] עטרת פז על מס' כתובות להגאון מו"ה זאביל איגר אבד"ק בראנשווינג [עיין פרץ ורמון] :

[לז] עטרת צבי פירוש על מאמרי הזוה"ק להרב הגדול ח"ק מו"ה צבי הירש מזידיטשוב ז"ל . נדפס בלבוב :

עטרת

[לח] **עטרת צבי** חדושים על מס׳ סנהדרין להרב הגדול מו״ה צבי הירש הלוי הורוויץ ז״ל מבראד. נכד הגאונים הפלאה ומוהרא״ז מרגליות ז״ל נדפס בלבוב:

[לט] **עטרת ראש** ספר נחמד מאוד על ר״ה ויוה״כ להרב הגדול חסידא קדישא מו״ה דוב בער ז״ל בן הרב מלאדי ז״ל. נדפס ב׳ פעמים:

[מ] **עטרת ראש** [עיין הוסרי מתניתא]:

[מא] **עטרת שאול** חדושים על מסכת חולין בפלפול להרב החריף מו״ה שאול אבד״ק שאוולאן בן הרב החריף הצדיק מו״ה משה מושיל לוריא אבד״ק קראקינאווי ובסופו חדושים מלוקטים. נדפס בווילנא:

[מב] **עטרת תפארת ישראל** חיבור יקר על התורה בדרך פרד״ס להרב הצדיק חסידא קדישא מופת דורו מו״ה ישראל ז״ל מבהאפאלע. וכפי ששמעתי היה הרב הזה מתלמידי הרב הקדוש ר׳ נחום מטשערנאביל בעל מאור עינים. ונדפס הס׳ הזה פעם אחת בזיטאמיר:

[מג] **עיון תפלה** והוא פירוש התפלה להרב הגדול מו׳ שמרי׳ שמעריל אבד״ק רזמלוב. נדפס כמה פעמים בצירוף נהורא השלם בלבוב:

[מד] **עיון תפלה** והוא פירוש התפלות להרב הגדול מו״ה יעקב צבי אבד״ק קעניגסבורג נדפס שם בצירוף סדור התפלה:

[מה] **עיטור בכורים** פי׳ על הגמטריאות של רבינו יעקב בעל הטורים להרב מ׳ ברוך מפיורדא ז״ל:

[מו] **עין אלי׳** פירוש על עין יעקב להרב הגדול מו״ה אלי׳ שיק אבד״ק קאברין:

[מז] **עין דמעה** להגאון המובהק מוהרש״ק מבראד כולל הספדים על גדולי הדור דברים נחמדים ויקרים ונחלק לכמה חלקים הספר על הגאון מוהרא״ז מרגליות ועל הגאון מליסא ועל הגאון בעל חתם סופר ועל הרב הצדיק מפרימשלאן ושאר גדולים:

[מח] **עין דמעה** כ״י להגאון הנזכר שמונים הספדים לגדולי הדור:

[מט] **עין המים** שו״ת להגאון מו״ה יעקב מאיר פאדווא אבד״ק בריסק ולא נדפס:

[נ] **עיקה מים** חיבור על ש״ע יור״ד להרב הכולל מו״ה רפאל יעקב מנשה. נדפס בתוגרמא שנת תרי״ח:

[נא] **עיין זוכר** [עיין יעיר אוזן]:

[נב] **עיין פנים בתורה** להרב המקובל מו״ה אברהם הכהן מלאסק בו סובב ומתרץ קושיות הזוה״ק שהקשה למה התחיל הקב״ה את התורה באות בי״ת ולא באות אל״ף ומתרץ שם בשבעים אופנים בגימטריאות ורמזים נפלאים. נדפס פעם אחת בווארשא שנת תקנ״ז:

[נג] **עיני אברהם** להרב מו״ה אברהם צו״ג על הרמב״ם ה׳ מעשה הקרבנות נדפס באמשטרדם שנת תקמ״ד:

[נד] **עיני שלמה** כ״י על העין יעקב להגאון מו״ה שלמה קלונר ז״ל:

[נה] **עיקר תיו״ט** מאוסף ומלוקט מדברי רבינו תוי״ט על ששה סדרי משנה ועיקרו שהול על פלגי מים רבים ים התלמוד בבלי וירושלמי ספרא ספרי תוספתא שביארו את המשנה ומובאים בדברי רבינו בעל תוי״ט או במקום שמביא פירש״י ותוספות הרי״ף והרמב״ם והראב״ד והר״ש והר״י והרמב״ן והרשב״א והרא״ש והטור והר״נ ונ״י ורבינו יהונתן הכהן והמרדכי והבית יוסף שמביא התוי״ט בסדר זרעים עם כל דברי הגאונים הבאים אחריהם מה שנוגע לפשט המשנה או הר״ב. אספם המאסף ולקטם מדברי תוי״ט ככתבם וכלשונם גם מביא דברי רבינו התוי״ט ודברי התוספות חדשים מה שנוגעים לפשט המשנה, ובמקום שדברי התוי״ט רחבים חלק המאסף למאמרים שונים והציגם לבדנה זולת במקום שנוגע לפלפול פסח עליו. אספם ולקטם הגאון מו״ה משולם הכהן אחי הגאון מו״ה יצחק אייזיק בני הרב הגדול מו״ה יואל הכהן נין ונכד להגאון רבינו מהר״ל מפראג. נדפס הרבה פעמים סביב המשניות בכרך קטן:

[נו] **עיקרי דינים** להרב הכולל והמובהק מו״ה דניאל טירני ס״ט אבד״ק פורינצו והוא ספר קיצור דינים חדשים על או״ח ויו״ד מלוקט מכל גדולי האחרונים ומפלפל בדבריהם וחותם שמו תמיד הד״ט כשמו. נדפס ראשונה בפירינצו שנת תקס״ג ופעם שנית בסדילקאוו שנת תקצ״ה וגודל בקיאתו נראה מתוך הספר:

[נז] **עיר הצדק** ביאור על הסמ״ג מהרה״ג מו״ה שמואל פריינד אבד״ק פראג:

[נח] **עלה דיונה** להגאון המופלא מו״ה חיים יונה תאומים קונטרס עצום ורב בדיני דגרמי דבר שנתחבטו בו הגאונים ירד במים צלולים והעלה מרגניתא טבא לפי רוב חריפותו ובקיאותו. ובירר וליבן את כל דבריהם. ובסופו חדושים על הלכות עדות נדפס ב׳ פעמים:

[נט] **עליות העולמות** [ע׳ מערכת ס׳ אות ב׳ לעיל]:

[ס] **עמוד העבודה** פתיחה לקבלה מהרב הגדול חסידא קדישא מו״ה ברוך מקאסוע בעל יסוד האמונה:

[סא] **עמוד התורה** ספר נחמד במוסר להלהיב לבות

לבות ב"י לעבודת הש"י. חיברו הרב הצדיק חסידא קדישא מו' יהודה צבי אריה אבד"ק ראזלי:

[סב] עמודי אור שו"ת להרב הגאון מו"ה יחיאל העלער אבד"ק סובאלק. נדפס:

[סג] עמודי בית יהודה להרב מו"ה יהודה הלוי הורוויץ אסיה דק"ק ווילנא ויכוחים בהאמונה לחזק ידים רפות ולאמץ ברכים כושלות עפ"י דברי הרמב"ם ורמב"ן. נדפס באמשטרדם עפ"י הסכמות גאוני ישראל המפורסמים:

[סד] עמודי שמים להרב מו"ה לוי במו"ה דוד פאלק חדושים על כמה מסכתות. ובסופו שו"ת מהגאון מו"ה העשיל המפורסם להגאון מבריסק זצלה"ה:

[סה] עמודי שמים על ס' המדע להרמב"ם ז"ל כולל ב' פירושים אבן בוחן ואבן מחוקק להרב מו"ה אברהם ליכטנשטיין מ"מ דק"ק וואלקוויסק ולידא:

[סו] עמק בנימין עיין [ה"ר בנימין רפאל] בה"א:

[סז] עמק ברכה עשר סוגיות במסכת ברכות להרב מו"ה יחיאל מטארני. נדפס בלעמבערג שנת תקע"א:

[סח] עמק הלכה כ"י להגאון האדיר מוהרש"ק מבראד. חיבור יקר מאוד על רוב סוגיות הש"ס ונחלק לכמה וכמה מהדורות:

[סט] עמק הלכה קבוצת חדושי דינים בדרך שו"ת על ש"ע או"ח ויו"ד להרב מו"ה זאב וואלף הלוי אבד"ק זעטיל. נדפס בווילנא:

[ע] עמק הלכה פלפולים בכמה הלכות להרב מו"ה יהושע הורוויץ בן הרב הצדיק המפורסם בזמננו מו"ה מאיר הורוויץ ז"ל האבד"ק דזיקעב. נדפס בלבוב:

[עא] עמק המלך חדושים וביאורים על הרמב"ם ח"ב לה"ר יקותיאל זאב מק"ק ניקלשבורג ר"מ דק"ק קאוולי ושם בהקדמה כותב שיש לו גם על חלק ראשון מהרמב"ם ז"ל. ומזכיר שם גודל יחוסו שהוא נין ונכד לשני עמודי וגאוני עולם והם הרב הגדול המקובל אלהי מו"ה אלחנן הנקרא ר' אלחנן בעש"ט והגאון מו"ה יצחק אבד"ק מעזיץ ה"ה שו"ת אור נעלם וס' אור לו בציון:

[עב] עמק יהושע להגאון החריף העצום מו"ה יהושע אייזיק אבד"ק סלאנימא כולל ב' חלקים ח"א שו"ת המבארים כמה הלכות בפלפול עצום עוקר הרים בענינים עמוקים בש"ס בבלי וירושלמי כדרכו בנחלת יהושע ודלה מים מבארות עמוקות עפ"י ראיות ברורות מבבלי וירושלמי גם מביא בו הגהה מפירושו הגדול על הירושלמי. וח"ב באו בו ט' דרושים נחמדים מה שדרש

בתוכחת מוסר בתקופות השנה דבר בעתו בשבתות ומועדי השנה בלולים בפלפול. נדפס בווארשא שנת בעמק של הלכה:

[עג] ענף יוסף ביאורים קצרים על מדרש תנחומא להרב מו"ה חנוך זונדל מביאליסטאק. נדפס עם עץ יוסף מהמחבר:

[עד] ענף יוסף להנ"ל על מדרש שמואל רבתי. נדפס ג"כ בצירוף עץ יוסף מהמחבר:

[עה] ענף יוסף להנ"ל על מדרש רבה ועל חמש מגילות ונדפס המדרש רבה ב"פ עם פירושיו הרחבים עץ יוסף ענף יוסף יד יוסף. וראיתי פירושיו כנ"ל על מדרש שוח"ט בכ"י:

[עו] עץ הגפן כ"י להגאון המובהק מו"ה שלמה קלוגר מבראד. ותמה ביאורים וחדושים על כל ש"ע אהע"ז ונחלק לכמה מהדורות:

[עז] עץ הדעת טוב להגאון האמתי חסידא קדישא מו"ה עוזיאל מייזלש ז"ל חיבור יקר נפלא ונחמד. כולל ב' חלקים א' חדושים על מס' כתובות בעומק העיון ובפלפול זך ועצום בחריפות ובקיאות מאוד וח"ב רמזי התורה ולקוטי נ"ך להלהיב לבות ב"י לעבודתו נקוב בשם תפארת עוזיאל. נדפס פעם ראשונה פה ווארשא:

[עח] עץ הדעת טוב כ"י להגאון הנזכר חדושים יקרים על מסכת שבת בגודל חריפות ובקיאות. ושמעתי שיודפס בקרוב:

[עט] עץ חיים דרשות להרב מו"ה חיים אנגיל:

[פ] עץ יוסף להרב מו"ה יוסף הארמשטאט חדושים על ג' מסכתות ברכות ביצה מגילה ולפעמים מסתעף בו גם ביאור דברי הפוסקים. נדפס בק"ק קארלסרוא:

[פא] עץ יוסף [עיין ענף יוסף לעיל]:

[פב] עצי לבונה חבור רחב על ש"ע יו"ד להרב הגאון מו"ה ניסן מדובנא רבתי. בו ירד לעומק של הלכה וצלל בים הפוסקים ראשונים ואחרונים והראה חוות דעתו להלכה. נדפס פעם ראשונה בק"ק הנ"ל ואח"כ נדפס פעם שנית:

[פג] עצי לבונה להרב הנזכר חיבור נפלא מחדושי דינים על ש"ע או"ח חו"מ אה"ע ובסופו קצת חדושים על כמה מסכתות ומשניות נדפס בסדילקאוו:

[פד] עצי עדן דרושים נחמדים בנוים על ארני החקירה למוהרי"ל מרגליות. נדפס ראשונה בק"ק פ"פ דאדר. ועוד נדפס פעם שנית:

[פה] עצי עדן דרושים על ששה סדרי משנה להרב

להרב הגאון הצדיק המפורסם מו"ה יצחק יהודה יחיאל מקאמרנא . נדפס בלבוב בצירוף המשניות :

[פו] עקבי הצאן [עיין עבודה ומורה דוד] :

[פז] ערבי נחל ספר קדוש ונורא להגאון חסידא קדישא מו"ה דוד שלמה אבד"ק סראקא אשר מנוחתו באה"ק תוב"ב ה"ה לבושי שרד על או"ח ויו"ד. והוא חיבור נפלא ונחמד על התורה בלול בפרד"ס בחריפות ובקיאות בנגלה ובנסתר. ויראת ה' חופף עליו ואין לגמור עליו את ההלל . נדפס כמה פעמים :

[פח] ערוגות הבושם ב' פירושים על שה"ש להרב החסיד המקובל אלהי מו"ה משה אוסטריער מבראד נכד המקובל אלקי מו"ה יעקב תעמרלש ה"ה ספרא דצניעותא דיעקב . פי' אחד נקרא ערוגות הבושם ע"ד הנסתר מלוקט מזוה"ק ומכתבי האר"י ז"ל. ופי' הב' נקרא פרי מגדים בנגלה מלוקט מהאלשיך הקדוש. ובתוכו פי' על לכה דודי הפלא ופלא. גם כללים מהאר"י ז"ל. נדפס בק"ק זאלקווי שנת תק"ח:

[פט] ערוגות הבושם חיבור יקר על ש"ע יור"ד להלכה בחריפות ובקיאות להגאון מו"ה ארי' ליבוש אבד"ק זאסלאב. ה"ה שם אריה על ד' חלקי ש"ע. נדפס בווילנא :

[צ] ערוך לנר חדושים יקרים על הלכות והגדות ממסכתות מכות וכתובות. להרב הגאון המפורסם בדורנו מו"ה יעקב יוקב אבד"ק אלטונא:

[צא] ערוך לנר להגאון הנזכר על מס' סוכה:

[צב] ערוך לנר להגאון הנזכר על מס' נדה :

[צג] ערוך לנר להגאון הנזכר על מס' יבמות :

[צד] ערוך לנר להגאון הנזכר על מסכת ר"ה וסנהדרין :

[צה] ערכי הכנוים להגאון החסיד המקובל האלהי מו"ה יחיאל ז"ל בעל סדר הדורות. חיבור נפלא בנגלה ובנסתר מיוסד ע"ס א"ב בערכין וכנוים . נדפס בדיהרנפורט :

[צו] עשרה למאה להרב מ"ה צבי הירש מ"מ דק"ק ווארדיסלוב עשרה דרושים נפלאים. ושם נאמר שהוא חלק אחד מהחיבור הגדול המחזיק מאה דרושים שהיבר. אבל לא נדפס יותר :

[צז] עשרים גרה [עיין מגן האלף] :

פ

[א] פאת השלחן להרב הגאון מו"ה ישראל משקלאב תלמיד הגר"א מווילנא אשר עלה לאה"ק והמה הלכות ארץ ישראל עפ"י ביאור רבו הגאון ז"ל לירושלמי סדר זרעים . והדפיסו שם בעה"ק צפת תובב"א שנת תקצ"ו :

[ב] פאת נגב חיבור מתשובות יקרות בחלקי ש"ע להרב הגדול מו"ה ניסים גבאי ז"ל. נדפס בשאלוניקי שנת תקס"ב:

[ג] פדיות יעקב להרב מו"ה יעקב אבד"ק פיליפאווע לקט וקבץ כל הדינים המפוזרים בד' חלקי ש"ע והציג אותם בענינים על סדר האותיות למצוא כל ענין בנקל. נדפס בפפד"א שנת תקנ"ו :

[ד] פה אחד פירוש הגדה של פסח להגאון חיד"א ז"ל [עיין דבש לפי] :

[ה] פורת יוסף חלוקים בפלפול להרה"ג החריף מו"ה יוסף אבד"ק וועקסנע חתן הגאון בעל עמק יהושע ז"ל :

[ו] פי אליהו ביאור על פרק שירה להרב מו"ה אליהו דייץ מהאמבורג . נדפס באלטונא :

[ז] פי שנים חיבור על ד' טורים להגאונים רח"מ סורינגא ור' בנימין נבון ז"ל. נדפס בשאלוניקי שנת תקס"ו :

[ח] פינות הבית כ"י שו"ת להגאון המובהק מו' אברהם טיקטין. נזכר בספרו פתח הבית :

[ט] פינות צבעים דרושים לכל המצוים להגאון הגדול בדורו מו"ה צבי הירש מלאנדין אבד"ק שווערין. הזכירו שם בספרו מספר צבעים :

[י] פירוש על מסכת אבות מרבינו הגאון האלהי מו"ה עובדיה ספורנו . כדרכו בקודש בחבוריו היקרים אשר האיר עינינו בהם. נדפס פ"א בק"ק בלוניא בתוך מחזור רומי. וזה מקרוב אשר נדפס בק"ק לבוב בצירוף פירוש מרבינו יונה ז"ל על מס' אבות :

[יא] פירוש על מסכת אבות לרבינו יונה ז"ל. עיין לפני זה :

[יב] פירוש על הגדה של פסח להגאון האלהי מו"ה אלעזר רוקח אבד"ק אמשטרדם . נדפס :

[יג] פירוש על ס' יצירה להגר"א מווילנא נדפס בק"ק הוראדני שנת תקס"ו בצירוף כמה פירושים מגדולי הראשונים ז"ל:

[יד] פירוש על הגש"פ להגאון אלהי מו"ה שאול אבד"ק אמשטרדם . נדפס ג"כ :

[טו] **פירוש** על ס' רוח חן מרבינו יהודה ן' תבון להרב הגדול מו"ה ישראל מזאמושטש בעל נצח ישראל:

[טז] **פירוש** על הגש"פ. איזה לקוטים מהגאון המופלא שבסנהדרין בעל משנה למלך:

[יז] **פירוש** על מדרש רבה מכל המלות החמורות להגאון מו"ה נפתלי הירץ ריש מתיבתא דק"ק לבוב. דפוס ישן:

[יח] **פירוש** על מזמור ק"ז שבתהלים מרבינו הקדוש והנורא הבעש"ט נבג"מ דברים יקרים ונעלמים עומדים ברומו של עולם. וכל דבור ודבור מרגניתא תחותיה וברוח הקודש נאמרו:

[יט] **פירוש** על הגדה ש"פ להגאון המקובל אלקי קדוש יאמר לו מו"ה שמשון מאוסטרפאלע:

[כ] **פירוש** על מסכת אבות להגר"א מווילנא ובו גם הגהות על אדר"נ ומס"ק וסופרים:

[כא] **פירוש** להגר"א הנזכר על משניות דערוגה והגהות על ל"ב מדות מר"י הגלילי. נדפס בק"ק שקלאב בצירוף ס' הצבא לבעה"מ. וז"ז נדפס כמה פעמים בצירוף המשניות:

[כב] **פירוש** על הגש"פ להגאון המקובל איש אלהים קדוש מו"ה נתן שפירא בעל מגלה עמוקות וכנראה שנלקט מספרו על התורה:

[כג] **פירוש** מספיק על כל הש"ס [עיין חוסרי מתניתא]:

[כד] **פירוש** על הגש"פ מהגאון מאור הגולה מו"ה יחזקאל הלוי לאנדא בעל נודע ביהודה:

[כה] **פירוש** על המסורה להחכם השלם החסיד מו"ה יהודה יצחק הנקרא ר' יהודה הדרשן בהגאון החסיד המפורסם בדורו מוהר"ר יעקב מק"ק חענטשין:

[כו] **פירוש** על רש"י שבתורה עיין [ה"ר יצחק חיות] בח"א:

[כז] **פירוש** על הגדה ש"פ מרבינו הרשב"ץ זצ"ל. נדפס מחדש בווין:

[כח] **פירוש** על הגדה ש"פ להגאון החסיד אור ישראל וקדושו מו"ה פנחס הלוי הורוויץ בעל הפלאה זצלה"ה כדרכו בקודש בספרו פנים יפות על התורה:

[כט] **פלא יועץ** ספר במוסר על סדר א"ב להרב מו"ה אליעזר פאפי. נדפס בווין:

[ל] **פלגי מים** ביאור נחמד על מגילת איכה להגאון מוהר"י אבד"ק ליסא ז"ל נדפס איזה פעמים:

[לא] **פני אריה** להגאון החריף עוקר הרים מו"ה אריה ליב אבד"ק ברעסלא תשובות וחדושים ופסקים וכמה ביאורים בש"ס ופוסקים בסוגיות הרבה בפלפול עצום בחריפות מאוד. ובסופו ס' יסוד השטרות בעניני שטרות. ושקיל וטרי שם עם הגאונים הר' פנחס הורוויץ והר' מאיר פוזנער. נדפס בחייו בק"ק אמשטרדם:

[לב] **פני אריה** חדושים על מסכתות מסדר מועד ועפ"י רוב מתרץ קושיות המהרש"א ז"ל אשר הניחם בויש לישב ובתוכם פלפולים נאים. להגאון מו"ה ארי' ליב בהגאון מו"ה משה כ"ץ חתן הגאון החסיד מוהר"ר אשר קמץ אבד"ק טיקטין וק"ק ווישעגראד. ובסופו קונטרס המכונה בשם מילי דאבות והמה חדושים וביאורים על התורה ואגדות חז"ל מאביו הגאון הנ"ל ומחותנו הגאון מוהר"ר אשר הנ"ל. נדפס בנאווי דוואהר שנת תקמ"ו בהסכמת גאוני עולם זי"ע:

[לג] **פני דוד** דרושים ופשטים על התורה להגאון ח"ק חיד"א ז"ל ואחרי כל פרשה נמוקי החומש לרבינו ישעיה די טראני הראשון. ובסופו צוארי שלל על הפטרות. וקונטרס סבר פנים הגהות ותקונים. וקונטרס זרוע ימין חדושים. נדפס בליוורנו:

[לד] **פני יוסף** חיבור יקר בחריפות ובקיאות כולל שני חלקים ח"א על ה' רבות מש"ע יור"ד. וח"ב על ה' פסח מש"ע או"ח להגאון החריף מו"ה יוסף חנינא ליפא מייזליש אבד"ק פרעמשלא. נדפס בלבוב:

[לה] **פני יצחק זוטא** חדושים על אגדות סדר מועד. להרב מו"ה יצחק אבד"ק יאנוב:

[לו] **פני משה** כ"י על מסכת שבת להגאון מו"ה משה ז"ל בעל פני משה על הירושלמי:

[לז] **פנים חדשות** להגאון הגדול המפורסם בדורו מו"ה יצחק ישורון. והוא פסקי דינים בקיצור נמרץ מלוקט משו"ת ראשונים ואחרונים כדרך הגאון מהר"פ תאגיז בספרו לקט הקמח. ובסוף חלק יו"ד כתוב שהושלם מלאכת הספר הזה בעש"ק י"ג ניסן תקי"ד:

[לח] **פנים חדשות** שאלות ותשובות להגאון מו"ה בנימין זאב הורוויץ מקראקא:

[לט] **פנים יפות** חיבור יקר נפלא ונחמד על חמשה חומשי התורה בדרך פרד"ס ודברים חריפים. עמוק עמוק בדרך נפלא מאוד. נדפס כמה פעמים בצירוף החומשים וז"ז נדפס בפ"ע:

[מ] **פנים יפות** כ"י להגאון הנזכר על תהלים כדרכו

בדרכו בקודש בפנים יפות על התורה :

[סא] **פנים מסבירות** חדושים ותשובות להגאון מו"ה יהושע שפירא אבד"ק שווערין. נדפס פ"א בק"ק פפד"א שנת תקל"א :

[סב] **פעמוני זהב** ביאור על מ"א מזמורי תהלים להרב מו"ה דוד כ"ץ דיין ומגיד דק"ק קראטשין. נין ונכד מצד אביו להסמ"ע ז"ל ומצד אמו להב"ח ז"ל. נדפס בפיורדא שנת תקכ"ט :

[סג] **פרדס** דרושים נחמדים מאוד להגאון החסיד המקובל מו"ה ארי' ליב עפשטיין אבד"ק קעניגסבורג :

[סד] **פרדס דוד** להגאון מו"ה דוד דישבעק אבד"ק פיורדא חילוקים יקרים ונפלאים, ושס"ז ישובים על הרמב"ם. נדפס בזולצבאך שנת תקמ"ו :

[סה] **פרדס החכמה** דרושים למו"ה משה במו"ה אהרן מ"מ דק"ק מיר. וגאוני דורו נתנו מהודם עליו :

[סו] **פרי דעה** על הלכות נדה ומקואות. להרב מו"ה עזריאל דוב הלוי אבד"ק קארסאן :

[סז] **פרי הדר** על קצת הלכות מש"ע יו"ד להרב מו"ה אבגדור ז"ל. נדפס בווילנא :

[סח] **פרי הארץ** לקוטים נחמדים על התורה להגאון החסיד קדוש מו"ה מנחם מענדל מוויטעפסק אשר אח"כ קבע ישיבתו באה"ק ונתקבל למ"מ בק"ק טבריא תובב"א והוא ספר עמוק מאוד. ושם עד פ' לך הוא תורת הרב הקדוש מו"ה אברהם המלאך זצ"ל. ונדפס שם איזה מכתבים מה ששלח הוא והגאון הקדוש מו"ה אברהם קאליסקער לתלמידיהם שבחו"ל עצות נפלאות בעבודת הש"י :

[סט] **פרי הארץ** להרב המופלא מו"ה אברהם ירוחם פישל מקולקוב ואח"כ אוה למושב לו בעה"ק צפת תוב"ב ומשם שלח הס' הזה. והוא קצת ביאורים וחדושים על מסכתות גם על משניות ועל הט"ז והש"ך מש"ע יו"ד וקצת על תבואות שור וש"ח :

[ע] **פרי עץ** ספר קטן מהרב הגדול בוצינא קדישא מו"ה מנחם מענדל ז"ל מוויטעפסק בעל פרי הארץ :

[נא] **פרי עץ חיים** שו"ת וחידושים להרב מו"ה חיים אבגדור ז"ל. נדפס באמשטרדם שנת תק"ב :

[נב] **פרי קודש הלולים** ספר יקר מאוד בפרד"ס להרב הגדול ח"ק מו"ה צבי הירש מזידיטשוב. והוא הקדמה ודרך לעץ חיים :

[נג] **פרדס רמונים** חיבור על הלכות נדה להגאון מו"ה יצחק אבגדור אבד"ק שקלאב ז"ל. נדפס בווילנא :

[נד] **פרי תבואה** שאלות ותשובות להגאון מו"ה יהודה ליב מרגליות אבד"ק שעברשין ודק"ק בוזנאב. נדפס בנאווידוואר :

[נה] **פרפרת רשב"ץ** פירוש על תמניא אפי מספר תהלים וביאור על מס' אבות להרב הגאון מו"ה שמחה בונם בהגאון המפורסם מו"ה ברוך כהנא ראפפארט אבד"ק פיורדא. נדפס בפיורדא שנת תקס"ז [ועיין חדושי רשב"ץ] :

[נו] **פרפראות לחכמה** עיין [חיד נח מינדס] בח"א :

[נז] **פרפראות לחכמה** מאמרים מלוקטים מתורת הר"ן מבראסלב ז"ל נדפס בלבוב :

[נח] **פרץ ורמון** חדושים על מס' ביצה להגאון מו"ה זאבייל איגר אבד"ק ברוינשווייג ונדפס ביחד עם עטרת פז מהמחבר על מסכת כתובות :

[נט] **פרשת הכסף** על הרמב"ם ה' ע"ז להרב ר' שמואל סורינגא נדפס בשאלוניקי שנת תקי"ח :

[ס] **פת לחם** ביאור על ס' חובת הלבבות להרב מו"ה אברהם חיים כ"ץ מ"מ דק"ק מאהליב. ושם מובאים הרבה דברים מהרב מו"ה יואל מ"מ דק"ק טולטשין. נדפס כמה פעמים :

[סא] **פתוחי חותם** חיבור על כל תיקו שבתלמוד. ותיבת גם שבתורה. נדפס בשאלוניקי שנת תקע"ט :

[סב] **פתח הבית** להגאון הגדול מאור הגולה מו"ה אברהם טיקטין והוא חבור יקר נפלא מאוד על ש"ע חו"מ. ומבאר בו כמה וכמה סוגיות עמוקות בש"ס בפלפול עצום ובסברות עמוקות בחריפות ובקיאות הפלא ופלא, ובניו המה הרב מו"ה משה טיקטין והגאון מו"ה זלמן טיקטין מובאים בהספר הנזכר. נדפס פ"א בק"ק דיהרנפורט :

[סג] **פתח עינים** פירוש על עין יעקב ב' חלקים להגאון ח"ק חיד"א ז"ל נדפס בליוורנו שנת תקס"ד :

[סד] **פתחי נדה** חבור נחמד מאוד להגאון מ' משולם הכהן מ"מומו"צ דק"ק לבוב. אחי הגאון בעל ברית כהונת עולם :

[סה] **פתחי שערים** חדושים על פרק איזהו נשך ממסכת ב"מ בפלפול עצום להגאון מו"ה ישכר אבד"ק טשענסטאכאו בהרב מו"ה יהודה ליב מקאליש. והיה תלמיד הגאון בעל דברי משפט. נדפס בדיהרנפורט שנת תקע"ט :

פתחי

[סו] פתחי שערים ח"ב להגאון הנזכר על ג' פרקים האחרונים ממסכת ב"מ נדפס אח"כ :

[סז] פתחי שערים [עיין שער אפרים] :

[סח] פתחי תשובה להרב המאור הגדול חריף ובקי מ' אברהם צבי הירש בהרב מו"ה יעקב אייזנשטאט מביאליסטאק נכד להגאון בעל פנים מאירות אשר היה נכד להגאון מו"ה מאיר אבי הש"ך ז"ל ונכד הגאון החריף הגדול מו"ה הירץ אבד"ק אלקווי. והוא פתח גדול לידע כל הדינים המחודשים הנמצאים בספרי שו"ת הראשונים ואחרונים. נדפס בצירוף נחלת צבי מהמחבר אשר יבאר בו חדושים וביאורים בדברי רבותינו ז"ל האחרונים גם הגהות ותקונים בבאר היטב, נדפס כ"פ סביב היו"ד :

[סט] פתחי תשובה להרב הנזכר על ש"ע אה"ע כנ"ל. נדפס זה לא כביר פעם ראשונה על ידי המחבר בעצמו בצירוף הש"ע עם באר היטב :

[ע] פתחי תשובה להה"ב הנזכר על סדר גיטין וחליצה של הגאון מו"ה מיכל ר' יוזפס הקצר הנדפס בס' הלקט מחוקק. בו מבאר היטב כל דברי הגאון הנזכר בסדורו הזה את מקור מוצא כל דבר בש"ע והאחרונים ז"ל עפ"י דברי גדולי האחרונים ז"ל בספריהם להלכה ולמעשה והכרעות רבות אליבא דדינא. נדפס מהרש בווילנא :

[עא] פתחי תשובה להרב הנזכר על ש"ע חו"מ. נדפס בווילנא סביב הש"ע בצירוף הבאר היטב :

[עב] פתחי תשובה על שו"ע או"ח להרב מו"ה ישראל מווילנא מאסף מעט שו"ת האחרונים ז"ל . נדפס בפ"ע בווילנא :

צ

[א] צבי קודש חיבור נחמד על אגדות הש"ס מג' מסכתות ברכות שבת עירובין להרב הגדול מו"ה צבי הירש במו"ה דוד זצ"ל מק"ק סאקלוב ושם בפתח השער נאמר שיש לו על שאר מסכתות. נדפס בזולצבאך שנת תק"ח וגאוני דורו מפליגים שם בשבח הספר :

[ב] צדיק יסוד עולם ספר על מגלת רות בדרך קבלה לרבינו האר"י ז"ל :

[ג] צוהר התיבה כולל כל חכמת הדקדוק מהחכם המדקדק הגדול מו"ה שלמה זלמן הכהן הענא. ה"ה בנין שלמה ויסוד הניקוד :

[ד] צוואה קדושה ונוראה מהגאון החסיד נשיא ישראל מו"ה נפתלי כ"ץ בעל סמיכות חכמים. נדפס כמה פעמים :

[ה] צוואה מהרב הגדול איש אלהים קדוש מו"ה אהרן זצ"ל מקארלין גם זמר נאה ממנו אשר היה משורר בכל ש"ק ברות קדשו. ונספח שם אזהרות והנהגות ישרות מבנו הרב הצדיק חסידא קדישא מו"ה אשר מסטאלין ז"ל גם הנהגות טובות מהקדוש אלהי מוהר"י גיקטאליא ומהרב הק' מו"ה אלימלך זצ"ל מליזענסק ומהרב הגדול ח"ק מו"ה דוד הלוי מ"מ דק"ק סטעפין :

[ו] צוואה כהרב החסיד המקובל אלהי מו"ה אלכסנדר זיסקינד מהוראדני בעל יסוד ושורש העבודה מלא מוסר ויראה :

[ז] צוואת מהר"י הוא הרב מו"ה יואל במו"ה אברהם שמעריל . ושם בהקדמה מפליגים מאוד בשבחו :

[ח] צוואת משה מהגאון האמתי וצדיק יסוד עולם מוהר"ר משה סופר זצ"ל אבד"ק פ"ב בעל חתם סופר והמה דברים יקרים :

[ט] צוואת ריב"ש אשר נמצא באמתחת חסידא קדישא א"א מו"ה ישעי' אבד"ק יאנוב תלמיד מובהק של רבינו הבעש"ט זצ"ל מה ששמע בעצמו מפי קדשו ומצורף לזה הנהגות ישרות מהאשל הגדול הגאון אלהי המגיד ממעזריטץ נבג"מ :

[י] צוארי שלל פירוש על הפטרות להגאון חיד"א [עיין פני דוד] :

[יא] צורת הארץ ותבנית הבית להגר"א מווילנא והוא ביאור על הגבולין דיהושע גם ביאורים על התחלת יהושע ובנין הבית במלכים וביחזקאל . נדפס בפעם ראשונה לבדו בק"ק שקלאב . ואח"כ נדפס כמה פעמים בצירוף העו"א עם ביאור דברי הימים מהמחבר :

[יב] צורת הארץ והוא ספר בחכמת התכונה להרב מו"ה יהונתן ה"ה ס' ישועה בישראל על קידוש החודש :

[יג] צידה לדרך ס' קטן מלוקט מאמרים יקרים מש"ס בבלי וירושלמי מדרשים וזוה"ק מבעה"מ ס' דברי תורה :

[יד] ציון יהושע מסורת הש"ס מירושלמי לבבלי מאת הרב מו"ה יהושע העשיל . נדפס בווילנא :

[טו] ציון לדרש להרב מו"ה שרגא פייביל פרענקיל

פרענקיל ה"ה זבחי רצון . והוא לקוטי אגדות הז"ל נהלקים ע"ס א"ב :

[טז] ציוני כולל שני חלקים מתשובות על סדר ד' חלקי הש"ע להג"מ שאול זעליג אבד"ק לוצין . נדפס בווילנא :

[יז] ציונים לדברי הקבלה מראה דרשות חז"ל הרמוזים בגמטריאות של הפסוקים להר"א מפראג :

[יח] צלותא דאברהם שו"ת ודרושים להרב מו"ה אברהם מקראקא . נדפס בלבוב :

[יט] צל"ח חדש להגאון האמתי אביר הרועים מו"ה יחזקאל סג"ל לאנדא מפראג בעל נו"ב והצל"ח הנודעים בעולם . והמה כמעט על כל הש"ס בכ"י . וחלק אחד יצא לאור זה לא כביר כולל שבת ערובין ויתר המסכתות מסדר מועד :

[כ] צמח דוד יכלכל בתוכו דורות הקדמונים מאדם הראשון וכו' נביאים תנאים ואמוראים רבנן סבוראי והגאונים והרבנים גם יספר ממלכי אוה"ע וקורותיהם . חובר מאת הגאון מו"ה דוד גאנז ז"ל :

[כא] צמח ה' לצבי חיבור יקר על התורה בדרושים נחמדים ומתוקים בדרך פרד"ס להרב הגדול חסידא קדישא מו"ה צבי הירש זלה"ה מ"מ דק"ק נאדווארנע :

[כב] צמח לאברהם ביאור על ילקוט שמעוני להרב מו"ה צבי הירש מפלאצק נכד המג"א זצ"ל מחותנו של הגאון הק' מ' לוי יצחק ז"ל . נדפס בווארשא שנת תקנ"ו ולא היה למראה עיני כ"א על ג' ספרים בראשית שמות ויקרא :

[כג] צמח צבי לצדיק חבור יקר על התורה בדרך פרד"ס להרב ח"ק מו"ה צבי הירש מ"מ דק"ק דאלין :

[כד] צמח צדק להגאון האמתי קדוש עליון רבן של ישראל מו"ה מנחם מענדל ז"ל מלובאוויטש . חבורים נוראים ועצומים כולל הרבה קובצים משו"ת יקרות ונפלאות על ד' חלקי ש"ע אליבא דדינא . והרבה שיטות עמוקות בש"ס בחריפות ובקיאות נפלא להלכה ולמעשה . מדפיסים אותם כעת בווילנא וכבר נגמרו מהם איזה חלקים . והמעיין בהם יכיר גדולת המחבר הקדוש הזה כמה רב חילו . כי ספריו האלה מבהילים את הרעיון מראות נפלאות ופלאי פלאות בקיאותו . כי הבבלי והירושלמי וכל הפוסקים ראשונים ואחרונים כמאן דמונח בכסתיה . וכגדולתו בנגלה כן ברזי התורה ידו משלה והמפורסמות א"צ ראי' . והשאיר אחריו ברכה כמה אלפים ניירות הן בנגלה והן בנסתר . זי"ע ועל כל ישראל :

[כה] צעיר רודם שו"ת להרב מו"ה רפאל דוד מזרחי [עיין אבני שוהם] :

[כו] צפורן שמיר [עיין עבודת הקודש] :

[כז] צפיחת בדבש שו"ת או"ח ויו"ד להרב המובהק מוה' חייא פנטרימולי ס"ט . נדפסו ע"י בנו הרב מו"ה חיים בניסן ס"ט :

[כח] צפנת פענח ביאורים נחמדים על כל מאמרי רבב"ח שבמס' ב"ב להגאון הצדיק מופת דורנו מו"ה אליהו ז"ל האבד"ק גריידיץ . ומצורף שם ס' נחלת צבי מבנו מו"ה צבי ז"ל על מס' יבמות וקנים :

[כט] צפנת פענח דיני שחיטות ובדיקות להר"ר יוסף מישקאלטץ . נדפס בלבוב :

[ל] צרור החיים להרב מו' חייקל מאמרשטש על מדות האדם :

[לא] צרור החיים חיבור על ש"ע אה"ע כהלכה להגאון בעל מחצית השקל ז"ל למו"ה משה יאגיד . נדפס איזה פעמים בלבוב :

[לב] צרור החיים חיבור על מסכתות וש"ע ודרושים להרב המובהק כמו"ה חיים קצבי ז"ל . נדפס בליווארנו :

[לג] צרור המור פירוש יקר על מגילת שה"ש להגאון מוהר"י סליסא ז"ל . נדפס כמה פעמים :

ק

[א] קב ונקי חיבור נפלא על הלכות גיטין בעניני שמות אנשים ונשים עפ"י הכרעת כל האחרונים מאת הרב מו"ה אברהם אבד"ק מיקאלייעב , נדפס בווארשא והחיבור הזה נתקבל אצל כל המורים בזמנינו זה :

[ב] קדשי דוד וחסדי דוד על ש"ע או"ח להחכם השלם רב ועצום מו"ה דוד חזאן . נדפס בליוורני שנת תקנ"ב :

[ג] קדושת הארץ ידבר במעלות ארץ ישראל מלוקט מתנ"ך וגמרא ומדרשים ומספרים קדושים ע"י המחבר ס' דברי תורה ועוד ספרים קטנים :

[ד] קדושת יו"ט שו"ת יקרות בחריפות ובקיאות . גם חדושים רבים בכמה סוגיות בש"ס להגאון המובהק המפורסם בדורו מו"ה יו"ט ליפמאן אבד"ק קאפוליע :

[ה] קדושת לוי חיבור יקר על חמשה חומשי תורה וחמש מגילות להגאון הקדוש מו"ה לוי יצחק אבד"ק בארדיטשוב גם כמה לקוטים על פסוקים וגמרות ומדרשים אשר צלל לעומק העיון במעיין החכמה ומילין דסתמרן אתגליין ליה. זכותו יגן עלינו :

[ו] קדושת לוי להגאון הק' הנזכר חמש קדושות ובהם חדושי הלכות ואגדות על חנוכה ופורים וכללות ימים טובים וכללות הנסים גם חדושי אגדות מסבי דבי אתונא. ואיזה חדושים מאביו הגאון מוהר"ר מאיר ז"ל אבד"ק הוסקאב. ומבניו הגאונים הקדושים מו"ה ישראל ומו"ה מאיר זי"ע :

[ז] קדושת לוי להגאון הנזכר קונטרס קטן על מס' אבות כדרכו בקודש. נדפס מקרוב מהכ"י אשר היה ספון בין כתבי תלמידו המגיד הק' מקאזניץ זצ"ל :

[ח] קדושת שבת ענינים יקרים מלוקט ממדרשים וזוה"ק וכתבי האר"י ז"ל. נדפס בלבוב :

[ט] קהלת יעקב חדושים בכמה ענינים משו"ע אה"ע ואו"ח להגאון מוהר"י אבד"ק ליסא. נדפס בק"ק יוזעפאף :

[י] קהלת יעקב חדושים נפלאים על כמה סוגיות הש"ס ובסופו כמה שו"ת להגאון מו"ה יעקב אבד"ק קארלין ז"ל. נדפס בווילנא שנת תר"ז :

[יא] קהלת יעקב חדושי הלכות על מסכתות להרב מו"ה יעקב במו"ה שמעי' ונדפס בשנת תק"ט :

[יב] קהלת יעקב כ"י להגאון המובהק מוהרש"ק מבראד. והוא חיבור בפשטים למועדים ולרגלים :

[יג] קהלת יעקב להגאון החסיד מו"ה יעקב אבד"ק דינאב בעל מלא הרועים והוא חיבור נפלא בקבלה הפלא ופלא מערכין ע"ס א"ב בעניני הפרצופין והספירות כו' כו'. ולא נראה כבושם הזה מכמה שנים שעברו. נדפס בלבוב :

[יד] קהלת שלמה כ"י להגאון מהרש"ק הנזכר ביאור על קהלת :

[טו] קובץ חדושים על הרמב"ם בפלפול להגאון המפורסם מו"ה נחום טריבטש אבד"ק ניקלשבורג. נדפס בוויען סביב הרמב"ם וכעת נדפס פעם שנית בספרי הרמב"ם דק"ק ברלין החדשים :

[טז] קול בוכים }
[יז] קול התור } [עיין קול יעקב] :

[יח] קול יהודה לקוטים וחדושים נפלאים על כמה מסכתות מגאוני עולם אשר אסף ולקט הרב מו"ה יהודה מק"ק גלוגא רבתי בהיותו משמש אותם :

[יט] קול יהודה דרושים על ג' מגילות אסתר רות איכה להרב מו"ה יהודה ליב מ"מ דק"ק הוראדנא [ועיין בח"א] :

[כ] קול יעקב [עיין סדר התפלה] :

[כא] קול יעקב להרב הדרשן המפורסם מו"ה יעקב מ"מ דק"ק דובנא. דרושים נפלאים ובאור הכתובים ומאמרי חז"ל על חמש מגילות הנקובים בשמותם. קול ישורר על שה"ש. קול התור על מגלת רות. קול בוכים על איכה. קול רנה וישועה על אסתר. ובסופו אבל מספד תמרורים דרושים נפלאים בענין פרידת הנפש מהגוף :

[כב] קול ישורר }
[כג] קול נגידים } [עיין קול יעקב] :
[כד] קול רנה וישועה }

[כה] קול שמחה חדושים יקרים על התורה בדרך נפלא מאד להרב הגדול איש אלהים קדוש מו"ה שמחה בונם מפרשיסחא ומבאר בו ג"כ בטוב טעם ודעת כמה מדרשים ואגדות תמוהים. כמה מיני מעליותא אית בי' גם דברי כבושין המושכין לבן של ישראל לעוררם לאביהם שבשמים. ובסופו כמה לקוטים ומעט מחדושי פלפולו. נדפס זה לא כביר פעם ראשונה בק"ק ברעסלא. אולם לאשר מעין חכמתו היה עמוק עמוק מאד ולא ירדו לסוף דעתו העמוקה והרחבה. לכן בכמה מקומות עלו שבושים בדבריו הטהורים יען כי לא קלעו למטרת כונתו. והשם הטוב יכפר :

[כו] קומץ המנחה דרושים נפלאים על חמשה חומשי תורה להגאון המובהק הצדיק ומקובל מו"ה ארי' ליב ז"ל אבד"ק פלאצק ה"ה ספרים רבים. נדפסו בצירוף חמשה חומשי תורה עם פירושו מלא העומר ממנו ז"ל. גם פירוש פנים יפות מהפלאה ז"ל :

[כז] קונטרס התבוננות להרב הגדול חסידא קדישא מו"ה דוב בער בן הגאון אלהי הרב מלאדי ז"ל. נדפס בסוף ספר תורה אור המיוחס ג"כ אל המחבר הנזכר :

[כח] קונטרס התפעלות להרב הנזכר ספר יקר מאוד בעניני התפעלות והתבוננות אלקות. ונלוה אליו קונטרס קטן בעניני בחירה מהמחבר ז"ל. וזה איזה שנים אשר נדפס ספר הזה בווארשא עם ביאור רחב ועמוק מאת הרב הגדול חסידא קדישא מו"ה הלל מפאריטש ז"ל תלמוד מובהק של המחבר ז"ל :

[כט] קונטרס הספיקות להגאון החריף מו"ה יהודה כהנא אחי הגאון בעל קצות החשן. והוא חיבור מדרושים יקרים על

על חו"מ בפלפול עצום בחריפות ובבקיאות ונדפס כ"פ בצירוף קצות החושן :

[ל] קונטרס הר"י שפירא חדושים על איזה סוגיות הש"ס להרב מו"ה יהושע שפירא מטיקטין. נדפס בברלין :

[לא] קונטרס עגונות חיבור נפלא הפלא ופלא בחריפות גדול על סי' י"ז מאה"ע להגאון החריף מו"ה חנינא ליפא מייזליש אבד"ק פרעמשלא ה"ה פני יוסף ותפארת יוסף. נדפס בלבוב :

[לב] קיצור של"ה להה"ר יחיאל מיכל עפשטיין הנהגות טובות וישרות וחדושי דינים. מלוקט מס' של"ה הקדוש ומשאר ספרים קדושים :

[לג] קיצור פסקי דינים עיין [ה"ר שמחה מוולאזין] בח"א :

[לד] קיצור יורה דעה } עיין [ה"ר יצחק

[לה] קיצור וביאור מעץ חיים } חיות] בח"א :

[לו] קיצור שלחן ערוך להג"מ שלמה גאנצפריד מאונגוואהר. והפליא לעשות ונתקבל בכל ארצות. נדפס כמה פעמים אין מספר :

[לז] קל"ח פתחי חכמה מפתחות גדולות לחכמת האמת מה שמצא הגאון החסיד ומקובל אלהי מו"ה משה חיים לוצאטי זצ"ל. וסביבם פירוש רחב ע"ז מהגאון הנזכר עמוק בקבלה והמה פתיחות לס' הקדוש עץ חיים מהאר"י ז"ל. ושם הקדמה ארוכה נקובה בשם דרך עץ חיים. נדפס פעם ראשונה בק"ק קארץ ופעם שנית בק"ק יאהאניסבורג :

[לח] קמח פסח להרב מו"ה פסח בהגאון הגדול מו"ה שמואל אשכנזי ה"ה מקום שמואל. והוא חבור נאה לתרץ דברי רש"י ותוספות בכל המקומות אשר רבינו הגאון המהרש"א משיג עליהם. ושם בפתח השער מזכיר שאר ספריו שחיבר והם אתרא דשמואל דרושים לכל חפציהם על התורה גם על כל המועדים. גם ספר תלמוד קטן על כל שאר תלמודא דידן מברכות עד עוקצין. נדפס בקיניגסבורג שנת תקכ"א :

[לט] קנאת סופרים להגאון המובהק מוהר"ש קלוגר. והמה שו"ת אשר השיב אודות אשר השיגו חכמי הדור על חבוריו והוא העמיד דבריו על כנו. והוא חבור גדול כמה מאות שו"ת וגם הערות רבות חדשות. נדפס בלבוב :

[מ] קנין עולם [עיין נדרי זריזין] :

[מא] קסת הסופר להה"ר שלמה גאנצפריד לקוטי דינים מהלכות כתיבת סת"ם ומגילת אסתר ותקוניהם, והגאון מאור הגולה בעל חתם סופר קמשתבח בגויה טובא וז"ל שם בהסכמתו עיינתי בו ועברתי בין בתריו מרישא לסיפא והנה כלך יפה רעיתי מום אין בך מכוון להלכה ע"ד האמת. ואמרתי מי יתן ה' ויבצע מעשהו אז אני פוקד על כל תלמידי המחויבים לשמוע בקולי. שמיום הדפסת ס' קסת הסופר הלז מכאן ואילך לא יתנו רשות וכתב קבלה לשום סופר כ"א שיהיה בקי בס' הזה והנול על לשונו כדרך השוחטים שנוטלים קבלה וכמ"ש הט"ז סימן א' ס"ק ה' כן ינהגו עם הסופרים. וסופר שאינו בקי בספר הזה יופסל מאמונתו וכו' והספר הזה כולו מחמדים כו' עכ"ל. נדפס איזה פעמים ונצמדו שם איזה הערות מהגאון בעל חתם סופר ז"ל :

[מב] קצוי ארץ ביאור גבולי א"י והלוקתה להה"ר יהושע פייבל מטארנינראד חתן הגאון מו"ה יצחק מאיר תאומים. נדפס בהוראדני שנת תקע"ג :

[מג] קצות החושן חיבור יקר עצום ורב על ש"ע חו"מ כולו. להגאון החריף עוקר הרים מו"ה ארי' ליב הכהן אבד"ק סטריע. יעלה הרים ירד בקשות בחריפות ובקיאות מאוד הפלא ופלא. נדפס כמה פעמים בפני עצמו גם סביב הש"ע חו"מ :

[מד] קרבן אהרן והוא שם הכולל מג' באורים על המחזור מכל השנה. א' בית לוי בו מבאר כל מלות הקשות ומאין מקורם. ב' מטה לוי בו מבאר המשך וקישור כל פיוט בביאור מספיק, ג' מעשה אורג בו נאספים גרסות שונות או באורים מתחלפים. חובר מאת הרב מו"ה אהרן ממבייאלשאק ונתקבלו בעולם ונדפסו הרבה פעמים סביב המחזורים :

[מה] קרבן אשם חדושים על כמה מסכתות להרב מו"ה איצק שאברליש דיינא דק"ק פ"ב. נדפס בזולצבאך שנת תקל"ה :

[מו] קרבן פסח כ"י להגאון האמתי מוהר"ש קלוגר מבראד. חבור יקר מאד על הלכות פסח שלשה מהדורות וקונטרס אחרון לו :

[מז] קרבן פסח כ"י להגאון החסיד מו"ה יהודה פסח אבד"ק לענטשנע עיין בח"א :

[מח] קרבן ראשית להגאון מוהרי"ל מרגליות שו"ת וחדושים ואגדות על מס' ר"ה ובסופו מפתח קצר בחכמת התכונה לבאר סוד הגלגל והעלותי. נדפס בק"ק פ"פ דאדר :

[מט] קרבן תודה פלפולים בכמה מסכתות להרב מו"ה אבגדור ה"ה פרי הדר ושד חיבורים :

[נ] קרית ספר עיין [הר"א ליכטשטיין] בח"א :

[נב] קרן אורה חדושים על מסכת יבמות והוריות להרב הגאון מו"ה יצחק אבד"ק קארלין. אחי הגאון מו"ה יעקב אבד"ק קארלין ה"ה משכנות יעקב וקהלת יעקב. נדפס בווילנא שנת תר"ב:

[נג] קרן אורה חדושים יקרים להגאון הנזכר על מסכת נדרים:

[נג] קרן אורה להגאון הנז' על נזיר וסוטה:

[נד] קרן אורה להגאון הנזכר על מסכת זבחים ומעילה. והמה ספרים יקרים ונדפסו כולם בווילנא:

[נה] קרני ראם חיבור על מס' פסחים להרה"ג מו"ה מרדכי אליעזר קאוונער:

[נו] קשות מיושב חדושים נפלאים על כמה מסכתות להגאון האמתי מאור הגולה מו"ה ישעיה ברלין ז"ל. ובתוכו קונטרס אומר השכחה כולל כמה דברים חדשים אשר לא נזכרו כלל בדברי הפוסקים ראשונים ואחרונים דברים הנוגעים לדינא ובסופו חדושי הש"ס חדושים מלוקטים בכמה מסכתות. נדפס ראשונה בק"ק יאהאניסבורג שנת תר"ד:

[נז] קשר אגודל הנהגות האדם בבוקר ודיני ציצית ותפילין ברכות ותפלה וכו' להגאון ח"ק חיד"א ז"ל נדפס כמה פעמים:

[נח] קשת יהונתן דרושים נחמדים להגאון האמתי רשכב"ה מו"ה יהונתן אייבשיץ ז"ל אבד"ק אה"ו. ובסופו חצי יהונתן חלוקים יקרים כדרכו בקודש ז"ל:

ר

[א] ראש אפרים להגאון המובהק מאור הגולה מוהר"א מרגליות חיבור יקר מאוד נעלה. כולל פרי תבואה והוא הפנים. והביאור נקוב בשם ראש אפרים:

[ב] ראש דוד דרושים נחמדים מאד על התורה להגאון ח"ק חיד"א ז"ל נדפס בשנת תקל"ו:

[ג] ראש הגבעה צוואת הרב מו"ה פנחס דרשן מ"מ דק"ק פאלאצק ובסופו ד' דרושים. נדפס בווילנא שנת תק"פ:

[ד] ראש הכרמל [עיין הר הכרמל]:

[ה] ראש יוסף חדושים בהלכות ואגדות כסדר הש"ס להגאון מו"ה יוסף אבד"ק קאסווע וק"ק סעלץ. נדפס בברלין שנת תע"ו:

[ו] ראש יוסף כי להגאון המובהק מו"ה יוסף תאומים בעל פרי מגדים והוא חיבור על שבע שיטות והם ברכות שבת פסחים ביצה מגילה קדושין חולין. ועל שיטה אחרונה נדפס כמה פעמים והנשארים עדיין בכתובים. וזה לא כביר אשר נדפס עוד על איזה מסכתות:

[ז] ראש יוסף חיבור נחמד על טריפות עפ"י דעות הראשונים והאחרונים ז"ל סביב הולך על ס' תבואות שור. חיברו הרב הגדול מו"ה אברהם דוד אב"ד דק"ק ליטערמוסק ולא הדפיס עדיין רק חלק אחד:

[ח] ראש משביר שו"ת להרב הכולל הדיין המצוין מו' יוסף שמואל מודיאנה נדפס בשאלוניקי שנת תקס"א:

[ט] ראשי בשמים חיבור נחמד על סדר פרשיות התורה בדרך רמז ומוסר להרב הגאון הצדיק מו"ה ישעיה ז"ל האבד"ק פראגא. נדפס בווארשא:

[י] ראשית בכורים דרושים נפלאים ותוכחת מוסר נחלק לענינים להני זוגא דרבנן אב ובנו הגאון מו"ה חנוך בן החסיד מו"ה אברהם דיין מצוין מפוזנא. ובנו החסיד מו"ה יהודה ליב אבד"ק פפערשי:

[יא] ראשית בכורים שו"ת להרב הג"ם בצלאל הכהן ז"ל מווילנא. נדפס שם בווילנא:

[יב] רב ייבא [ר"ת יעקב יוסף בן יהודה] והוא חיבור נחמד ונפלא על התורה בדרושים יקרים ע"ד פרד"ס להרב החסיד קדוש מו"ה יעקב יוסף מ"מ דק"ק אוסטרה ובתוכו גם חדושי אביו ז"ל בכל סדרה ופי' רחב ע"ד הנ"ל על נ"ג מזמורי תהלים וביאור כמה מדרשים ואגדות נעלמים וכמה חדושים על גמרא ותוספות בכמה מסכתות. נדפס ראשונה בק"ק קארץ בעודו בחיים חיותו ופעם שנית באוסטרה שנת תקס"ח ע"י בנו הרב החסיד מו"ה אליקים געץ ז"ל:

[יג] רב פנינים להגאון מו"ה מאיר תאומים שיטות וכללים. נדפס איזה פעמים:

[יד] רביד הזהב פסקי דינים משו"ע יו"ד עד אחר הלכות מליחה ומעט חדושים על מסכתות. להרב מו"ה יהודה זעלקא אב"ד דק"ק סטאניסלאב. נדפס בלבוב שנת תקס"א:

[טו] רביד הזהב על התורה להרב המאוה"ג מו"ה דוב בער אבד"ק זאגער. והוא ספר נפלא מאד לחבר ולצרף שתי התורות שבכתב ושבעל פה חדושים נפלאים ופילפול"א הריפ"א. נדפס פ"א בק"ק הורודני שנת תקנ"ז:

[טו] רגל ישרה להגאון המובהק מו"ה גדליה ליפשיץ. חדושים בפירש"י ובתוס' בדרך קצרה מאוד על מסכתות מסדר נזיקין גם פירוש מספיק על אדר"נ וממ' סופרים ושמחות וכלה וד"א. ובסופו ב' קונטרסים. א' בביאור מדות ומשקלות. וב' בחכמת הנדסה ופירוש על ערוגה ממסכת כלאים. נדפס פ"א בק"ק ברעסלא:

[יז] רגל ישרה לקוטים ודרושים בקבלה וגלגולים עפ"י סדר א"ב. להרב הגדול חסידא קדישא מו"ה צבי אלימלך מדינאב:

[יח] רדיפי מיא כ"י להרב הגדול הדרשן הנפלא מו"ה יהודה ליב מ"מ דק"ק סלאנימא:

[יט] רוח דוד להרב המקובל מו"ה דוד די מודינא. והוא פירוש האדרא רבא בקבלה מלוקט מתורת האר"י והרח"ו זי"ע:

[כ] רוח חיים רמזים על פרק שירה להגאון חיד"א ז"ל [עיין ככר לאדן]:

[כא] רוח חיים ביאור על מסכת אבות במוסר להרב הגאון הצדיק מו"ה חיים אבד"ק וולאזין. ויש שם כמה הגהות מבנו הה"ג הצדיק מו"ה יצחק ז"ל. נדפס בווילנא:

[כב] רוח נאמן קונטרס השמות להרב הכולל המקובל החכם השלם רב ועצום מו"ה חיים אברהם מיראנדו. נדפס בשאלוניקי שנת תקס"ג:

[כג] רוממות ישראל ספר קטן מלוקט כמה דברים יקרים מגאוני ארץ וקדושי עליון זי"ע. מבעל המחבר ספר דברי תורה:

[כד] רוממות נשמת ישראל להמחבר הנ' ג"כ ענינים יקרים מלוקטים מכמה ספרים קדושים. נדפס כמה פעמים:

[כה] רזא מהימנא חיבור יקר בקבלה ובאור מאמרי הזוהר להרב ח"ק המקובל אלהי מו"ה יצחק אייזק שוחט בכפר זיראוויץ ה"ה יסוד יצחק ואותיות דר' יצחק:

[כו] רזוהי גליין דרושים להרב מו"ה דוד מק"ק יאנווע:

[כז] רחובות עיר ביאור רחב על המדרש רבה ע"פ יסודות עקרים מחקרים לחבר את האוהל להיות אחד. דברי חכמי ישראל החוקרים. בסמיכות חכמי האמת חכמי הקבלה הנאמנה. יתלכדו ולא יתפרדו להיותם עולים בקנה אחד לפרש ולהבין מדרשי חז"ל ויחדיו יהיו תמים להבין דברי חכמים וחידותם דבר דבור על אופניו הפונה על מרכז האמת. והוא נתוח בסדר נכון לענינים מתחלקים ויבן גם שווקים ורחובות להרחיב דעת הלומדים למדרשי רבותינו במסילות המסתעפות מדרך הפשט ועולות על מרום גבעת המורה וחדרים מלאים כל טוב ממתק דברי הזוהר ומשובצים במשכיות אמרי קודש וכי סותם פי שקר הדוברים על מאמרי חז"ל עתק, חובר מאת הרב מו"ה משה שלמה זלמן הלוי על כל סדר בראשית. ולא בא לדפוס אך על י"ג פרשיות מבראשית. עד ויכולו הדפים המחבר אותו פה ווארשא. ועל פרשה י"ב י"ג נדפס ביאהאניסבורג:

[כח] ריח דודאים כ"י על מס' מגילה חו' חנוכה ופורים. להגאון החסיד מו"ה צבי אלימלך ז"ל מדינאב:

[כט] ריח השדה דרושים כסדר התורה להרב הדרשן מו"ה אליעזר הלוי רב הקלויז דק"ק פינסק. ושם כתוב שחיבר ג"כ שיח השדה. והיה בזמן הגאונים מו"ה אברהם ק"ב אבד"ק בריסק ומו"ה ארי' ליב אבד"ק טשעכנאוועצ ומו"ה שלמה אבד"ק וואלקמיר ונדפס שם הספר עליהם. נדפס בק"ק שקלאב שנת תקנ"ה:

[ל] ריח ניחוח הוא תשובת הגאון מהר"ר אפרים אליעזר צבי חרל"פ אבד"ק מעזיריטש בסוגיות ריחא מילתא מה שכתב להרב מו"ה עזריאל אבד"ק קאסניטין. נדפס בווארשא:

[לא] רמוני זהב להרב מו"ה יוסף מקאמנקי דרושים וגימטריאות וחדושי דינים כסדר התורה לירד בהם לעומקה של הלכה:

[לב] רשמי שאלה להגאון מו"ה ישראל משה ראבד"ק קרינאק שו"ת וחדושים על שיטות הש"ס ובסופו דרושים ע"ד מוסר:

[לג] רשפי אש קונטרס קטן להגאון הקדוש האלהי מוהר"מ מנעשחיז ז"ל דברים יקרים מאד. וכשמו כן הוא שדבריו בוערים כרשפי אש. נדפס ב' פעמים:

ש

[א] שאגת אריה חיבור נחמד על מסכת סכות בפלפול. להגאון מו"ה ארי' ליב אבד"ק קרינאק בן הגאון בעל נר תמיד. נדפס בביאליסטאק:

[ב] שאגת אריה החדשות להגאון האמתי אביר הרועים מו"ה אריה ליב אבד"ק

אבד"ק מיץ ה"ה שאגת אריה המפורסם . והוא ספר שו"ת בדיני חדש וחובת קרקע בזהמ"ז כדרכו בקודש ז"ל בחריפות ובקיאות הפלא ופלא . נדפס בווילנא :

[ג] שאילתות אביה כולל ב' ספרים תשובות בפלפול והגהות נקובים בשם ברקת ונופך . גם הגהות בשם משוח מלחמה מלאת אבן להרב מו"ה אהרן אבד"ק נאהוד נדפס בברלין :

[ד] שאילת שמואל שו"ת מחלקי או"ח ויו"ד להרב הגאון מו"ה שמואל אביגדור תוספאה אבד"ק קארלין ה"ה תנא תוספאה על התוספתות . ובתוכו כלילת שמואל מעט כללים עפ"י א"ב :

[ה] שאלות ותשובות מהר"מ ראטענבערג האחרונים כסדר ד' ש"ע מהגאון הג' החריף מו"ה משה ראטענבורג אבד"ק חלאדאווע ודק"ק קאזמיר מגזע משפחות מהר"מ ראטענבורג :

[ו] שאלות ותשובות על ד' חלקי ש"ע חדושים יקרים מפז מסולאים להגאון האמתי מאור הגולה מו"ה חיים כהן ראפפארט אבד"ק לבוב . נדפס זה לא כביר פעם ראשונה בלבוב שנת תרכ"א . ובסופו קונטרס שאלת חכם איזה תשובות מגאוני דורו :

[ז] שאלות ותשובות כ"י ב' חלקים להגאון מאור הגולה מו"ה עקיבא איגר ושמעתי שיודפסו בקרוב :

[ח] שאלות ותשובות עיין [ה"ר יצחק חיות] בח"א :

[ט] שארית אפרים כ"י להגאון המובהק מאוה"ג מוהרא"ז מרגליות . חבור נחמד מאוד על כל תנ"ך . כדרכו בקודש בספרו שם אפרים על התורה :

[י] שארית אפרים כ"י להגאון הנזכר חדושים על כל סוגיות הש"ס . דברים חריפים מאוד הפלא ופלא :

[יא] שארית ישראל חדושים על איזה מס' להב"ח ישראל סג"ל . גם שם חלק שני דבק מאח ג"כ חדושים על כמה מסכתות . והסכימו עליו שני גאוני עולם להקים שם המת בנערותו . והמה ה"ר צבי הירש אב"ד דק"ק ברלין וה"ר רפאל הכהן אבד"ק אה"ו :

[יב] שארית ישראל חיבור נחמד בדרושים יקרים בענינים שונים ע"ד פרד"ס להרב הגדול בוצינא קדישא צדיק יסוד עולם מו"ה ישראל דוב מווילעדניק ז"ל והיה בזמן הרה"ק ר' מרדכי מטשערנאביל ז"ל , נדפס ג' פעמים :

[יג] שארית צבי חבור נחמד על הלכות יו"ט להרב המאוה"ג החריף ובקי מו"ה צבי הירש הלוי הורוויץ ז"ל מבראד נכד הגאונים מוהרא"ז מרגליות ומוהר"ץ הלוי בעל מחנה לוי :

[יד] שב שמעתתא חיבור יקר עצום ורב בפלפול עצום . בשבע ענינים והלכות . בחריפות מאד הפלא ופלא . להגאון החריף עוקר הרים מו"ה ארי' ליב הכהן ה"ה קצות החושן ואבני מלואים . נדפס כמה פעמים :

[טו] שב שמעתתא עיין [ה"ר אליעזר אבד"ק טריטש] בח"א :

[טז] שבט בנימין להרב מו"ה בנימן ס"ט הובאו דבריו בספר צפיחית בדבש לבנו :

[יז] שבט מיהודה פירוש על משלי להרב מו"ה פנחס מ"מ דק"ק פלאצק . נדפס בק"ק ווילנא שנת תס"ג :

[יח] שבט מישראל דרושים ובאורים על תהלים להרב הכולל מו"ה יעקב ישראל מ"מ דק"ק קרעמניץ . נדפס בק"ק זאלקווי שנת תק"מ :

[יט] שביל הישר להגאון מו"ה שאול מווילנא והוא ביאור על הלכות רב אלפסי ז"ל להלכה עפ"י פסקי האחרונים . ולא נדפס רק על מס' ברכות שבת עירובין בק"ק ווילנא :

[כ] שבילי תורה על ש"ע אה"ע הלכות גיטין להרב מו"ה שלמה מאפטא אשר מנוחתו בפה קהלתנו :

[כא] שבע פתילות להרב המובהק מו"ה משה פראנקפורט דיין דק"ק אמשטרדם והוא קיצור מס' מנורת המאור :

[כב] שברי לוחות להגאון הקדוש מו"ה יחיאל אבד"ק נעמראוו שנהרג בעוה"ר בגזירת ת"ח . ביאור על פרשיות ועל כל מימרות אל תקרי שבש"ס :

[כג] שבת אחים [עיין המקנה והפלאה] :

[כד] שבת אחים כ"י שו"ת להני תרי גיסי הגאונים ה"ר מרדכי זאב וה"ר יוסף שאול הלוי :

[כה] שבתא דריגלא להדרשן הגדול המקובל אלהי קדוש יאמר לו מו"ה צבי הירש דיין מצוין דק"ק קראקא . והם דרושים נפלאים על דרך הנסתר על שבת תשובה ושבת תוה"מ ושבת הגדול . והוא חלק אחד מחבורו הגדול עטרת צבי על כל התורה וחמש מגלות ומועדי ה' שחיבר . ובפתח השער כתב כי מפני הוצאות הדפוס לא היה ביכלתו להוציא לאור כל חדושיו . נדפס בפיורדא שנת תג"נ :

[כו] שדה בוכים להגאון הדרשן מו"ה יוסף מפחנן [עיין יסוד יוסף]:

[כז] שדה יצחק חדושים יקרים על י"ד מס' בפלפול להרב הכולל והמובהק מו"ה יצחק גוויטן. נדפס בליוורנו:

[כח] שואל ומשיב שו"ת אשר השיב לשואלו דבר הרב הגאון המובהק מו"ה יוסף שאול הלוי אבד"ק לבוב והגליל כוללים חמשה מהדורות. והמה ט"ו קובצים כמה מאות שו"ת בד' חלקי ש"ע:

[כט] שובע שמחות חיבור נפלא על התורה להגאון החסיד המפורסם בדורו מו"ה מנחם מענדל מטארני שהיה אבד"ק סטריזוב, נדפס בלבוב:

[ל] שובע שמחות להגאון הנזכר חיבור יקר על מס' קדושין. נדפס זה מקרוב בפרעמשלא:

[לא] שומר ישראל למודים ותפלות להגאון ח"ק מו"ה חיד"א ז"ל. נדפס כמה פעמים:

[לב] שום שכל פירוש על המסורה להרב מו"ה שמעלקי מ"מ דק"ק פראג:

[לג] שושנת אברהם דרושים על סדר בראשית שמות ויקרא להרב מו"ה אברהם ליטש מפ"ב ה"ה שו"ת בן יהודה. נדפס בפרעסבורג:

[לד] שושנת יעקב חיבור גדול על ש"ע חו"מ כולו בביאור רחב. כולל הרבה קובצים גדולים. נדפסו בלבוב ובזאלקווי, והחלקים האחרונים ראיתי:

[לה] שו"ת להרקב"ג הוא הרב מו"ה יעקב קאפיל צבי בעל המכלולים:

[לו] שי למורא חיבור על מס' בכורות למו"ה יצחק ליב מטרעסטינא:

[לז] שיבת ציון שאלות ותשובות להגאון מו"ה שמואל בן הגאון מאוה"ג בעל נודע ביהודה:

[לח] שיח הסופר חיבור על הלכות סת"ם מבעה"מ אמרי שפר על סת"ם:

[לט] שיח יצחק חדושים על איזה מסכתות בפלפול ובסופו זכרון יצחק מעט דרושים לה"ר יצחק מקראקא. נדפס בפיורדא תאתי דורו משבחים אותו למאוד. והיה תלמיד מהגאון הקדוש מוהר"ש שמעלקי אבד"ק ניקלשבורג:

[מ] שיח ספונים להרב הצדיק מו"ה אליעזר מקארלין. והוא באור נחמד בדרך הרמז על חמש מגילות:

[מא] שיר הדש באור על מגילת שה"ש ע"ד הדרוש להרב הגדול מו"ה דוב בער אב"ד דק"ק זאגער. ה"ה ספר רביד הזהב על התורה. ונדפס בק"ק ווילנא שנת תק"ס:

[מב] שירה לחיים להרב מו"ה חיים מו"ץ דק"ק שערשאב בו הולך ומבאר רמיזות התרי"ג מצות היוצאים מר"ת של פסוקי פ' האזינו:

[מג] שיורי ברכה חדושים על כל חלקי ד' ש"ע להגאון ח"ק חיד"א ז"ל ובתוכו הגהות והשמטות לס' ברכי יוסף ומחזיק ברכה. נדפס ב' פעמים בליוורנו ובשאלונקי:

[מד] שירי המנחה שאלות ותשובות להרב מו"ה שמעון מסלאנים הזכירו בספרו מנחה בלולה:

[מה] שירי הנפש באור על מגלת שה"ש להגאון מו"ה מאיר ליבוש אב"ד דק"ק בוקארעסט. נדפס ג' פעמים:

[מו] שירי טהרה להגאון מאור הגולה מו"ה שלמה קלוגר מבראד והמה שו"ת על הלכות נדה ומקואות ובסופו קונטרס נחמד נקוב בשם תיקון עולם ותוכן הקונטרס להתיר לשלוח גט ע"י הבידואר. נדפס בזאלקווי:

[מז] שירי לקט קצת הגהות על ש"ע או"ח מה שנמצא כתוב על גליון הש"ע של הגאון בעל סדרי טהרה, נדפס בווארשא שנת ת"ר:

[מח] שירי קומץ המנחה דרושים נחמדים להגאון מו"ה אריה ליב אבד"ק פלאצק והוא שירי שיריים מספרו הגדול קומץ המנחה עה"ת שנדפס סביב החומש:

[מט] שירת מרדכי [עיין דרישת מרדכי]:

[נ] שירת משה אשר שר הגאון וצדיק יסוד עולם מו"ה משה סופר בעל חתם סופר. נדפס בפרעסבורג:

[נא] שכחת הלקט [עיין ילקוט ראובני]:

[נב] שלום בפמליא של מעלה קונטרס לישב הסתירות מש"ע ורמ"א ז"ל להגאון הצדיק מו"ה אליהו ז"ל אבד"ק גריידיץ. נדפס בצירוף ספרו צפנת פענח:

[נג] שלום ירושלים ביאורים וחדושים על תלמוד ירושלמי להגאון מו"ה נחום טריבטש אבד"ק נ"ש:

[נד] שלחן הטהור קיצור פסקי דינים מש"ע או"ח ויו"ד אספם וקבצם הגאון מו"ה יוסף פארדו אבד"ק אמשטרדם. נדפס איזה פעמים:

[נה] שלחן המערכת חיבור על ה' ניסין בסדר שמות אנשים ונשים להרב מו"ה יצחק אבד"ק סימפעראפאל. נדפס בווארשא שנת תרל"ו:

[נו] שלחן ערוך הרב חיבור יקר עצום ורב להגאון

להגאון האמתי מאור הגולה איש אלהים קדוש מו"ה שניאור זלמן זצ"ל הרב מלאדי כולל פסקי דינים מש"ע או"ח ומעט י"ד וחו"מ תמצית ופנימיות טעמי ההלכות הנזכרים בכל דברי הראשונים ואחרונים ז"ל כל דבר על אופניו בלי בלבול ותערובות כלל. בשני לוחות כתובים פנים וחוץ הלוח הפנים הוא ההלכות בטעמיהן ופסקי דינים העולים אחרי הפלפול בראשונים ואחרונים וטעמיהן בלשון זך ונקי להיות שגורה בפי כל אדם. והלוח החוץ הנקרא בשם קונטרס אחרון. הפליא בהרחבת הפלפול ובראיות חזקות ובדקדוק היטב לשון הגמרא והפוסקים מדבש מתוקות הפלא ופלא. ובא כל אחד על מקומו לעשות רצון איש ואיש כדי שיהיה כל אדם קורא כדרכו ההלכה הקבועה בטעמים תהיה בפיו שמורה והפלפול יהיה למשכילים לבד מסורה [עיין באורך בהקדמת בני המחבר ז"ל]. והמה ה' קבצים. ד' קובצים הוא הש"ע או"ח כולו רק מעט מזעיר איזה הלכות שלא נדפסו וחבל ע"ז, וקובץ האחרון הוא הלכות מש"ע יו"ד שחיטה. טריפות, ריבית, נדה, תלמוד תורה. וקצת שו"ת בענינים בחריפות מאוד ובסופו לקוטים בהלכות חושן משפט. ונצטווה ע"ז מרבו הקדוש המגיד ממעזריטש כמ"ש בח"א [עיי"ש מערכת ז' אות י"ג] ומזכירו שם בתשובותיו וז"ל והנה פלפול זה אם די בהסרת הדלדולים במקום יציאת ובליטת הסירכא לחודי' היה בקיץ תקל"ב בהיותי בבית אדמ"ו רבינו הגדול הגאון המפורסם מו"ה דוב בער נ"ע בק"ק ראוונע והסכימה דעתו הק' דדי בבך וכו' עיי"ש. נדפסו ראשונה בק"ק קאפוסט ע"י בני המחבר ז"ל בעצמם. ופעם שנית נדפסו ביתר שאת בפה ווארשא שנת תקצ"ח ע"י הרב החסיד המנוח מו"ה אברהם מרדכי ז"ל בהגאון הקדוש מוהרי"ם הרב מגור. ואח"כ נדפסו איזה פעמים בק"ק טשערנאוויץ ובק"ק לבוב ובק"ק זיטאמיר ובק"ק יוזעפאף השחיתו אותם. וזה לא כביר אשר נדפסו מחדש בק"ק שטעטין ב' פעמים ביופי גדול עם הוספות איזה תשובות מהמחבר ז"ל:

[נז] שלחן שלמה חיבור יקר בפסקי דינים מש"ע או"ח מלוקט מראשונים ואחרונים להגאון מו"ה שלמה זלמן בן הגאון החסיד מו"ה ליב מירקס מק"ק טיר. נדפס בק"ק פ"פ דאדר:

[נח] שלטי הגבורים [עיין מגן גבורים]:

[נט] שליחות אליהו להרב מ"ה בנימין אבד"ק ניקלשבורג דרושים נחמדים הלכות ואגדות יחד משולבות כסדר התורה. נדפס בק"ק פ"פ דאדר:

[ס] שלש שיטות להגאון מ"ה אברהם מק"ק לאקטש. חדושים בפלפול עצום על ג' שיטות הש"ס והמה שיקול הדעת ר"ח סגן הכהנים פרה וטלית:

[סא] שלשה שריגים ביאור על הפטרות להרב מו"ה יוסף יששכר במו"ה אלחנן. נדפס שנת תס"א:

[סב] שם אפרים לקוטים נחמדים ודרושים על התורה להגאון האמתי מאור הגולה מוהרא"ז מרגליות. נדפס כמה פעמים:

[סג] שם אריה חיבור גדול ועצום הכולל שני חלקים משו"ת על כל ד' חלקי ש"ע להגאון מו"ה אריה ליב אבד"ק זאסלב ה"ה ערוגות הבושם על יו"ד. נדפסו בווילנא:

[סד] שם הגדולים ועד לחכמים להגאון המובהק חסידא קדישא חיד"א ז"ל חיבור יקר מאוד. והוא מערכת סדר יוחסין משפחות סופרים וגדולי ישראל בדור ודור מימות הגאונים עד זמנו וכל המחברים ספרים כסדר א"ב עם כמה הוספות ומהדורות ד' חלקים ולשונו תהלך על יקר תפארת תלמודים בבלי וירושלמי ועל רבותינו בעלי התוספות וזמנם ועל מקור מחצב התרגומים ומדרשי רז"ל למניניהם וגדולי המפרשים אשר עליהם גם ישא מדברותיו במרוצת דבריו בעניני שקלא וטריא לדין והלכה, בדורות הגאונים וקצת מרבנן סבוראי החל ובסוף ימיו וזמנו כלה. ומדי דברו באחד הגדולים אשר הובא כבר מכותבי הדורות הביא דבריהם בכור המבחן ושקל במאזנים ישאו יחד. ועפ"י רוב צרף כבור סיגיהם וישם העקוב למישור והעמיד דבריו על מרכז האמת והוסיף עליהם הרבה שמות גאוני וגדולי ישראל וספרים רבים יקרים ונכבדים מדורות האחרונים הנזכרים בפוסקים ושו"ת ומפרשים ובספרי חכמי האמת אשר ידיו רב לו בהם וספרים רבים כתבי יד הטמונים באוצרות בחצרות מלכים וזולתם אשר ראו עיניו והאיר עיני החכמים המתאוים לדעת מעלילות מצעדי גבר מהגאונים הקדושים אשר היו לאות ולמופת שמותיהם ומעשיהם כל אחד ואחד זמנו ומקומו וכל גלגולי סיבותיהם ופעולת צדקותיהם ותרומות מדותיהם וחבוריהם הנדפסים והכתבי ידות. ומלבד אשר לבבו הרחבה ראה הרבה חכמה ודעת כי כל יקר ראתה עינו וידו בכל משלה. עוד זאת עמדה לו והופע עליו נהרה להוציא יקר מזולל כי היה שליחא דרחמנא ורוב ימיו הלך ונסע בכל ארצות המזרח והמערב מעיר לעיר וממדינה למדינה וספרים רבים ראו עיניו אצל גדולי עיר ועיר ויאסף אותם בחפניו ויביאם ביתה יוסף. גם נקבצו ובאו בו ספורים נאים ושמועות טובות כולם נכוחים למבין וישרים למוצאי דעת. נדפס

ב'

ב׳ פעמים בליוורנו ואח״כ נדפסו בקראטשין אבל לא נאמר בכולם כי טוב עד שהדפיסוהו בק״ק ווילנא בסדר חדש ומועיל. ונחלקו לשתי מערכות א׳ מערכת גדולים ב׳ מערכת ספרים. ובסדר הזה נדפסו אח״כ איזה פעמים בדפוסים שונים:

[סה] **שם חדש** [עיין מגן האלף]:

[סו] **שם טוב קטן** ספר נחמד מאוד מלוקט כוונות והנהגות קדושות ותקוני תפלות מכתבי האר״י ז״ל גם מהרמב״ן ז״ל. להרב מו״ה בנימין בינוש הכהן בש״ם מקראטשין:

[סז] **שם יעקב** חיבור במוסר להרב מו״ה יעקב סג״ל מק״ק זלאטווי. נדפס שנת תס״ו:

[סח] **שם ישראל** על משניות מסדר זרעים להר״ר ישראל מווילנא בעל אשי ישראל ותום׳ ירושלים:

[סט] **שם משמואל** להגאון המפורסם מו״ה שמואל סאליר ראבד״ק לבוב והמה ב׳ חלקים ח״א דרושים נחמדים כסדר התורה וח״ב חדושים על מסכתות בפלפול. נדפס בלבוב שנת תקע״ז:

[ע] **שם משמעון** חידושים על איזה מסכתות להרב הגדול מו״ה שמעון שטערין אבד״ק דאמבראווא, נדפס בלבוב:

[עא] **שמחת הרגל** ב׳ חלקים להגאון בוצינא קדישא חיד״א ז״ל. ח״א ג׳ למודים רמזים לפסח ואח״ז הגדה ש״פ עם פירוש. ח״ב ג׳ למודים רמזים לחג השבועות ואח״ז מדרש רות עם פירוש וג׳ למודים לסוכות וקצת הערות על הוה״מ והו״ר וש״ת ואח״ז מס׳ גרים אחת ממסכתות קטנים שהעתיק אותם מכ״י. נדפס בליוורנו שנת תקנ״ד. וזה לא כביר אשר נדפס פ״ב אבל לא הדפיסו. רק ח״א:

[עב] **שמחת יו״ט** חבור יקר על מסכת ביצה בחריפות ובקיאות להגאון המובחק מו״ה אריה ליב צינץ אבד״ק פלאצק ומסתעף בו גם ביאור דברי הפוסקים. נדפס בווארשא:

[עג] **שמחת יודא** שו״ת להרב המובהק מו״ה חיים יודא אליעזר. נדפס בשאלוניקי שנת תקס״א:

[עד] **שמן המאור** דרשות להדרשן המפורסם מו״ה בעריש פלאהם. נדפס בווארשא:

[עה] **שמן המשחה** להגאון הכולל כמו״ה שמואל חיים מיוחס והמה ב״ח שו״ת והדושים על לשונות הרמב״ם ז״ל בפלפול עצום לענין דינא, גם מובא בו שמ״ז גיטין אשר ניתנו בבית דינו בפניו כדי להורות מהם הלכה למעשה לענ׳ שמות הגיטין. ונדפס בקושטנטינא במאה הזו:

[עו] **שמן רוקח** להגאון המובהק מו״ה אליעזר אבד״ק פילץ ושאר ק״ק. והוא ספר שו״ת כסדר ד׳ חלקי ש״ע. ובסופו דרושים:

[עז] **שמן רוקח** ח״ב להגאון הנזכר ג״כ שו״ת על ש״ע. ובסופו באורים וחדושים על ש״ע חו״מ:

[עח] **שמן רוקח** חדושי הלכות להגאון הנזכר עיין בח״א:

[עט] **שמע יוסף** שיטות ותשובות. להגאון חסידא קדישא חיד״א ז״ל:

[פ] **שמע יעקב** דרשות למו״ה יעקב מנאוואהרדק. נדפס בליק:

[פא] **שמע שלמה** כ״י על כל הפטרות להגאון המובהק מוהרש״ק מבראד:

[פב] **שמעתתא חדתא** חדושים על מס׳ כתובות ועל פרק שני ממס׳ גיטין להגאון ראש הגולה מו״ה אברהם ברודא. נדפס בק״ק פ״פ דאדר שנת תצ״ז:

[פג] **שנות אליהו** פירוש המשניות סדר זרעים להגר״א מווילנא כולל ב׳ פירושים פי׳ הארוך ופי׳ הקצר הוא חיבור נפלא ונחמד נוקב ויורד עד תהום רבה בבבלי וירושלמי ומבאר המשנה בטוב טעם ודעת נדפס פ״א בק״ק לבוב שנת תקנ״ט ואח״כ. נדפס בק״ק ווילנא וז״ז נדפס כעת בכל ספרי המשניות:

[פד] **שנות חיים** להגאון המפורסם בדורנו מו״ה שלמה קלוגר ז״ל מבראד והמה שו״ת להאנשים אשר השיגו על ספרו ס׳ החיים והוא תיקן את דבריו והמה כמה מאות שו״ת נחמדים ויקרים והערות רבות וחדשות. נדפס בלבוב:

[פה] **שעות דרבנן** להרב החסיד מו״ה שלמה הכהן ס״ט מירושלים שו״ת ובסופו דרוש לשבת הגדול וגם הספר:

[פו] **שער אפרים** להגאון האמתי מוהרא״ז מרגליות על דיני קריאת התורה והתנהגתה משעת הוצאה עד שובה למנוחתה נחלק לי׳ שערים ובתוכו פתחי שערים מוצא הדבר ומקור כל דין מראשונים ואחרונים:

[פז] **שער אפרים** פירוש תהלים להרב מו״ה אפרים בע״ש. נדפס בלבוב:

[פח] **שער האמונה** להרב הגדול חו״ק מו״ה דוב בער ז״ל בן הרב מלאדי על פסח. ובסופו שער היחוד מהמחבר:

[פט] **שער הזקנים** להרב הגאון מו״ה ואלף האמבורג ג״ח מתשובות ודרושים והוא היה תלמיד להגאון בעל בגדי כהונה:

[צ] **שער היחוד והאמונה** להרב הגדול חסידא קדישא מ׳ אהרן הלוי מסטראשעלע. דרושים יקרים ע״ד חב״ד ומימיו

ושימו בן המקדש יצאו תורת רבו הגאון הקדוש אלקי הרב מלאדי ז"ל :

[צא] שער המים על ש"ע יור"ד ומס' חולין להרב מו"ה מרדכי יוסף . נדפס בשאלונקי שנת תקכ"ח :

[צב] שער המלך תוכחת מוסר והנהגות מכל השנה להרב מו"ה מרדכי בטו"ה שמואל . נדפס בדיהרנפורט :

[צג] שער המשפט חבור יקר על ש"ע חו"מ בפלפול עצום בחריפות להגאון מו"ה ישראל איסר מוויניצע במדינת ליטא . ובסופו שערי דעה על ש"ע יו"ד הלכות ריבית . נדפס ב' פעמים :

[צד] שער העבודה להרב מו"ה אהרן הנזכר לעיל חבור יקר בעניני העבודה ע"ד חב"ד :

[צה] שער התפלה להגאון חסידא קדישא מו' חיים מטשארנוויץ . והוא חיבור נחמד הפלא ופלא . בו ערך וסדר ברוב טהרתו וקדושתו סדר העבודה לישראל ללמד בני יהודה קשת ללחום מלחמותיהם בעבוד' שבלב זו תפלה לעלות במעלות האולם במדרגה בסולם מוצב ארצה וראשו מגיע בשמי מרום בלול בפרד"ס , וסדרו לי' שערים על עשר לשונות של תפלה המבואר במאמר ר' יוחנן המובא במדרש חז"ל [רבה פרשת ואתחנן] ועשה בהם כוונים כנגד עשר ספירות ושם בתחלת הספר נדפס מהמחבר תשובה אחת השייכה לענין תפלה בפלפול עמוק ורחב . ושם יתן בקולו קול עוז נגד דברי הגאון האמתי צדיק יסוד עולם מו"ה יחזקאל סג"ל לאנדא . מה שהאריך שם בספרו נו"ב בענין נוסח לשם יחוד ומלבו יוציא מילין לנגוע במשיחי ה' קדושי עליון זי"ע . יצא בנגדו בתוכחת מגולה וסותר שם את כל דבריו וראיותיו מראשונים ואחרונים מנגלה ומנסתר עיי"ש באורך ותראה נפלאות [ועיין ס' מעון הברכות] . נדפס ג' פעמים :

[צו] שער יהודה להרי' אלגאזי על הרמב"ם ועל מסכתות . נדפס בשאלוניקי שנת תקכ"ח :

[צז] שער יוסף הדרושים יקרים על מסכת הוריות להגאון ח"ק הידא ז"ל . נדפס פ"א בק"ק ליוורנו :

[צח] שער נפתלי חיבור יקר על ש"ע אהע"ז להגאון הגדול מו"ה נפתלי הירש קאצנעלינבוגן אבד"ק פ"פ דאדר . נדפס בק"ק פ"פ דאדר שנת תקנ"ז :

[צט] שער שמעון הגהות על הירושלמי להרב מו"ה שמעון הורוויץ אבד"ק לייפציג :

[ק] שערי אורה חיבור יקר על חנוכה ופורים להרב הגדול חסידא קדישא מו"ה דוב בער בן הרב מלאדי ז"ל :

[קא] שערי אמת ובית אריה על ה' מזוזה וצורת האותיות הקדושים להגאון מו"ה משה ליב ליטש מפ"ב . וזאת הוא חלק אחד מחיבורו הגדול אמרות טהורות :

[קב] שערי אמת ותפארת אריה על ה' תפילין להגאון הנזכר והוא ג"כ חלק אחד מחיבורו הנזכר :

[קג] שערי אמת וחמדת אריה על ה' מגילה להנזכר ג"כ חלק מחיבורו הנזכר :

[קד] שערי בינה ביאור על ס' שערי השבועות המיוחס לרבינו הרי"ף ז"ל להגאון החריף עוקר הרים מו"ה יואב בהגאון מו"ה ירמיה אבד"ק מאטרום דארף . והוא חבור יקרא הפלא ופלא :

[קה] שערי גן עדן להמקובל האלקי מו"ה יעקב קאפיל ממעזריטש כלול בו כל כתבי האר"י ז"ל ועד סוד מעשה בראשית קראו אורח צדיקים ועל מעשי מרכבה דרך אמת גם סודות כל הכ"ב אותיות הקדושי' וכתוב שם שבהיות כבוד הרב הקדוש המאיר לארץ ולדרים בדברי רוה"ק הבעש"ט ז"ל בק"ק הנ"ל הובא לפניו מערכת המנורה הטהורה דברי נופת צופים מהחבור הלז גם מהסידור התפלה שחיבר וקרא בהם שתים ושלש דלתות וחיבקם ונשקם ולקח דברי קודש הנ"ל כו' ונענע בראשו אשרי העם שלו ככה וכו' . נדפס ראשונה בק"ק קארי' שנת תקס"ג ועוד נדפס פעם שנית :

[קו] שערי גן עדן דרושים בקבלה מהחכם המקובל הנעלה כמוהר"ר משה רומי תלמיד רבינו הרמ"ק זצ"ל . ובסופו שערי גיהנם נדפס בלבוב שנת שנ"ז :

[קז] שערי דיעה [עיין שער המשפט לעיל] :

[קח] שערי חיים חיבור יקר עצום ורב ה' שערים למודים להרב המובהק ח"ק המקובל אלקי כמו"ה ניסים חיים רפאל אהרן די שיגירה נדפס בשאלונקי שנת תקס"ז :

[קט] שערי הכמה להגאון מו"ה אליעזר אבד"ק טריטש . והוא ח"א מספרו שב שמעתתא . כולל כללי הש"ס ודרכי המשנה ובסופו שערי יראה דרושים :

[קי] שערי טהרה כולל ב' פרושים על הלכות נדה א' כתר שם טוב בדברי הט"ז ב' כתר כהונה בדברי הש"ך :

[קיא] שערי יראה [עיין שערי חכמה לעיל] :

[קיב] שערי עזרה על סי' י"ז מש"ע אהע"ז בפלפול לאב ובנו נדפס בלבוב :

[קיג] שערי צדק להרב הגדול מו"ה אברהם דאנציג

דאנציג המפורסם בחבוריו חיי אדם וחכמת אדם. והוא כולל ג' שערים א' שער מצות הארץ בו מבוארים כל המצות התלוים בארץ ונוהגים בזה"ז. ב' שערי משפטי הארץ בו מבואר שאר דינים הנהוגים ויש מהם גם בחו"ל. ג' שערי תקוני אדם והוא הגהות והשמטות לספרו חיי אדם ונשמת אדם שבירר דבריו בתקון לשון והרבה חדושי דינים שהמציא המחבר אחר הדפסת ספריו הנ"ל. נדפס בווילנא שנת תקע"ב ושמענו כי עתה נדפס מחדש בעה"ק ירושלים תובב"א:

[קיד] שערי צדק עיין [הר' אביעזר מטיקטין] בח"א:

[קטו] שער ציון להרב החסיד מו"ה דוד טעבלי מפוזנא בענין כוונת התפלות מלוקט מש"ס ומספרים קדושים וח"ב פי' על המסורה כסדר התורה נקוב בשם מסורת הברית:

[קטז] שערי ציון להרב החסיד המקובל אלהי מו"ה נתן נטע האנובר. תקוני תפלות ותיקון חצות לילה ויום. הועתק מכתבי האר"י. ותפלות לכל יום מימי השבוע וסדר לימוד לימות השנה וק"ש על המטה ותפלות יו"כ קטן וסדר מלקות ותיקון שבועות והו"ר ותפה"ד. נדפס כמה פעמים:

[קיז] שערי קודש ותואר משה שני ספרים נפתחים על ה' שחיטה וכיסוי דם להגאון רמ"ל הנזכר והוא חלק אחד מחיבורו הגדול כסף צרוף. נדפסו בפ"ב:

[קיח] שערי רחמים לקוטי דינים ומנהגי הגר"א ז"ל. נדפס בווילנא.

[קיט] שערי שמחה כולל שני חלקים מפסקי דינים לאחד מבעלי תוס' הרי"ץ גיאות ז"ל. וסביבו ביאור מהגאון מו"ה יצחק דוב בער הלוי אבד"ק ווירצבערג:

[קכ] שערי שמחה על כמה סוגיות הש"ס בפלפול עצום הנוגעים לש"ע ש"ד להרב הגאון מו"ה יעקב שמחה מקעמפנע. נדפס בווארשא:

[קכא] שערי תורה להגאון החריף עוקר הרים מ' בנימין וואלף אבד"ק קעלין חיבור יקר הפלא ופלא על כמה שיטות עמוקות בש"ס בפלפול עצום צלל במים אדירים בחריפות ובקיאות והעלה מרגניתא טבא וכמה הלכתא איכא למשמע מיניה ומבאר בתוכו ארבעה ועשרים כללים ובכל כלל וכלל הרבה פרטים מסודרים. דין הוראת בע"ד ושתיקה כהודאה וכל ענינים המסתעפים מהם ודיני הודאת בע"ד באיסורא ובדבר שבערוה ונאמנות בע"ד בממונא ובאיסורא והרבה דיני דינים. ובסופו איזה דרושים נדפס בווין שנת תקפ"א:

[קכב] שערי תורה ח"ב להגאון הנזכר כדרכו בחלק ראשון. נדפס ג"כ בווין:

[קכג] שערי תורה חלק שלישי להגאון הנזכר כדרכו בהחלקים אשר כבר נתפשטו בישראל. נדפס זה לא כביר:

[קכד] שערי תשובה להגאון הגדול מו"ה חיים מרדכי מרגליות אבד"ק דובנא רבתי וק"ק ברעסטיצקע אחי הגאון מאור הגולה מוהרא"ז מרגליות והוא חיבור נחמד מאוד על ש"ע או"ח מלוקט כל הדינים ממאתים שו"ת האחרונים חדשים גם ישנים והוסיף נופך מדילי' בחריפותו ובקיאותו גם על דברי הגאון בעל אליהו רבא ישא מדברותיו והחבור הזה השלימו אחיו הגאון הנזכר:

[קכה] שערי תשובה ג' קובצים במוסר ע"ד חב"ד להרב הגדול חסידא קדישא מו"ה דוב בער בן הרב מלאדי:

[קכו] שפה אחת פירוש הגדה ש"פ להגאון ח"ק חיד"א ז"ל [עיין אהבת דוד]:

[קכז] שפע טל להרב הגדול המקובל אלהי מו"ה שבתי סג"ל הורוויץ מפראג והוא חבור נפלא ונחמד מאוד. מפתח גדול לפתוח חדרים נעולים וסתומים בגנזי אוצרות סודות חכמת הקבלה לקרבה אל השכל בדברים נכוחים למבין וישרים למוצאי דעת להבין אמרי נועם ודעת ובינה, ונכלל בו ג"כ ס' אגרת הטעמים וכמה מאמרים סתומים מס' יצירה ומאמרי הזוהר ותקונים, ורוב דבריו בנוים על אדני פז חכמת רבינו הרמ"ק ז"ל, נדפס כמה פעמים:

[קכח] שפת אמת שו"ת להחכם השלם מו"ה מתתי' נסים טירני ז"ל. נדפס בליוואָרני שנת תקנ"ז:

[קכט] שפת אמת כ"י שלשה חלקים להגאון החריף עוקר הרים מו"ה צבי הירש הלוי הורוויץ והוא חיבור נחמד על מסכת שבועות. דברים חריפים כפתורים ופרחים משוקדים. ובסופו קונטרס אחרון נקוב בשם מקצוע בתורה על ש"ע חו"מ הפלא ופלא בחריפות:

[קל] שפת אמת דרושים ופשטים על משלי להרב הכולל מו"ה יעקב ישראל מ"מ דק"ק קרעמניץ ז"ל. נדפס בלבוב:

[קלא] שפת הנחל דרשות בפלפלא חריפא להגאון המובהק מו"ה יהושע איזיק אבד"ק סלאנימא כדרכו בשאר ספריו:

[קלב] שפתי חכמים } עיין [הר' שבתי
[קלג] שפתי ישנים } שטארם] בח"א:

[קלד] שר האלף [עיין סגן האלף]:

[קלה] שרביט הזהב דברים הצריכים לברית מילה להגאון מו"ה דוד אבד"ק מגניצא

מאגניצא ה"ה עיר דוד. נדפס איזה פעמים:
[קלו] שש המערכות חדושים וביאורים והגהות על ששה סדרי משניות להרב מו"ה שמעון מפראג:

ת

[א] תאמי צביה דרושים להרב מו"ה צבי הירש. נדפס בקעניגסבורג שנת תרכ"ח:

[ב] תבואת שמש להרב מו"ה מאיר בהגאון בעל מנחת אהרן והוא חבור על ד' הלקי הרמב"ם בפלפול עצום ועמוק ולא נדפס רק ח"א מחבורו ומתוכו ניכר גודל חריפותו:

[ג] תבונת משלי ביאור על ס' משלי בטוב טעם ודעת לה"ה ס' רחובות עיר על מאמרים שבמדרש ופירוש שה"ש וקהלת:

[ד] תבנית אות יוסף חדושים בפלפול על כמה מסכתות להגאון האמתי נזר הקודש מו"ה יוסף ז"ל אבד"ק חענטשין בהגאון מו"ה אבינדור ז"ל. נדפס בק"ק פ"פ דאדר:

[ה] תבנית הבית ספר במוסר ונחלק לשערים למו"ה מרדכי במו"ה מאיר. נדפס בק"ק פפד"א שנת תק"ג:

[ו] תבת גומא להגאון המובהק המאיר עיני חכמים בהלכה מו"ה יוסף תאומים בעל פ"מ. נדפס פ"א בק"ק זאלקווי בחיי המחבר ז"ל:

[ז] תהלות יעקב באור נחמד על תהלים בדרושים נעימים להרב מו"ה יעקב א"ש פייבל אבד"ק זלאטווע. נדפס בהאמבורג שנת תקמ"ד:

[ח] תהלות ישראל פי' נפלא על תהלים עמוק בקבלה מה שנמצא על גליון המקראות של הגאון קדוש ישראל המגיד מקאזניץ. נדפס זה מקרוב:

[ט] תהלות ישראל כ"י על תהלים להגאון המובהק מוהרש"ק מבראד:

[י] תולדות אדם על סדר פרשיות התורה ע"ד המוסר להרב הצדיק מו"ה יהושע ז"ל מאוסטראווע, ובסופו לקוטים מאביו הקדוש ר' שלמה ליב מלענטשנע. ומהקדוש ר' ירחמיאל ז"ל מפרשיסחא:

[יא] תולדות אהרן חבור יקר מאוד נעלה על התורה בדרושים נחמדים ומתוקים בדרך פרד"ם להרב חסידא קדישא מו"ה אהרן מזיטאמיר:

[יב] תולדות יוסף חיבור נחמד על חמש מגילות בדרושים נעימים להרב מו"ה יוסף זצלה"ה. נדפס בזאלקווי וכרגע נראה לי:

[יג] תולדות יעקב יוסף על התורה להגאון הקדוש אלהי מו"ה יעקב יוסף הכהן אבד"ק פולנאה. חדושי תורה ודרוש דאורייתא ומילין לצד עילאה ימלל עפ"י הקדמות רבו הק' אור העולם רבינו הבעש"ט נבג"מ. נדפס איזה פעמים:

[יד] תולדות יעקב חבור נחמד על מס' ברכות להרב מו"ה יעקב בהגאון מו"ה אברהם סג"ל בהגאון החסיד מו"ה יעקב אבד"ק בערז. נדפס בק"ק ביאליסטאק שנת תקס"ו:

[טו] תולדות יעקב דרושים על התורה להה"ר יעקב איילינבורג מקראקא. נדפס בזאלקווי שנת תקס"ח:

[טז] תולדות יצחק חיבור נחמד על התורה ע"ד פרד"ס להרב הגדול הקדוש מו"ה יצחק ז"ל אבד"ק נעשכיז בן הקדוש האלהי מהר"מ מנעשכיז ז"ל. נדפס בפה ווארשא:

[יז] תולדות יצחק שו"ת להרב מו"ה יצחק הלוי מזוראוונא נדפס בלבוב:

[יח] תולדות יצחק פלפולים בכמה ענינים להרב מו"ה יצחק אייזיק שור אבד"ק בוקארעשט. נכד הגאון מו"ה משה טוביש. נדפס בלבוב:

[יט] תולדות יצחק בן לוי חיבור נחמד מאוד ע"ד קבלה להגאון חסידא קדישא מו"ה ישראל אבד"ק פיקעב בן הגאון הנורא איש אלהים קדוש מו"ה לוי יצחק אבד"ק בארדיטשוב ז"ל:

[כ] תולדות נח י"ט דרושים להרב מו"ה נח מק"ק ליבראניץ. ונדפס עפ"י הסכמות ד' מטיבי לכת גאוני עולם רע"ק איגר ורש"ז אבד"ק ווארשא ור' משה אפרים אבד"ק קאליש ור' חיים אבד"ק לונטשיץ:

[כא] תולדות שלמה כ"י ביאור על מגלת רות להגאון האמתי מוהרש"ק מבראד:

[כב] תוספת אהרן להגאון מו"ה אהרן אבד"ק פינסק והוא חיבור על כמה מסכתות ויסודתו לישב קושיות רבותינו בעלי התוספות ז"ל במקום שלא העלו ישוב לדבריהם הוא מפרק הרי קושייתם ומשבר סלעי מחלוקת השיטות שבין הבבלי וירושלמי וקושיות המפרשים ז"ל. גם הפליא לדבר במקומות אחדים הכמוסים בתוך דברי חז"ל

בחכמת הנסתר כיד כחו בחכמה זו . ובסופו איזה חלוקים בפלפול ואיזה דרושים :

[כג] תוספות חדשים חדושים וביאורים על ששה סדרי המשניות להגאון החסיד מו"ה שמשון מאלטונה ז"ל נדפסו בכל ספרי המשניות.

[כד] תוספות יו"ט [עיין בתוי"ט]:

[כה] תוספות ירושלים קצורי דינים מש"ע או"ח ויו"ד להרב מו"ה ישראל מווילנא. נדפס שם :

[כו] תוספות קדושה חיבור יקר על כמה הלכות באלפסי ואיזה סוגיות בש"ס. להגאון המובהק מו"ה יו"ט ליפמאן אבד"ק קאפוליע ה"ה ס' קדושת יו"ט. נדפס באיידטקאהן :

[כז] תוספות רע"ק הדושים וביאורים וקושיות הזקות ועצומות על ששה סדרי משנה . בפלפול עצום ועמיק . הפלא ופלא . אשר הרבה הניח אותם בצ"ע להגאון האמתי מאוה"ג מוהרע"ק איגר . ונדפסו הרבה פעמים :

[כח] תועפות רא"ם שאלות ותשובות להגאון מו"ה אהרן משה טוביש אבד"ק יאס. נדפסו בלבוב . והיבר ג"כ הגהות רבות על הש"ס ועל המהרש"א ז"ל . ונדפסו בש"ס דפוס לבוב :

[כט] תוצאות חיים על התורה להרב מו"ה חיים מבאסקוויץ. נדפס בווין סביב לחומש עם תרגום ורש"י וא"ע :

[ל] תוצאות חיים קיצור דיני שחיטות וטריפות להר' חיים טויבער מלייפניק. נדפס בפרעסבורג שנת תקצ"ח :

[לא] תורה אור חיבור יקר מאוד נעלה על פסוקי התורה ושה"ש ותהלים להרב הגדול ח"ק מו"ה דוב בער בן הרב מלאדי ז"ל . כדרכו בקודש בשאר ספריו שחיבר.ובסופו קונטרס התבוננות מהמחבר :

[לב] תורה אור חיבור יקר מאוד נעלה ברמזי התורה על ס' בראשית שמות מהורת איש האלהים קדוש הרב מלאדי ז"ל . ולא נודע לי מי חיברו אם הוא בעצמו או בנו הקדוש חכם הרזים מו"ה דוב בער זצ"ל. ומאיש אחד נאמן שמעתי שחיברו הגאון הקדוש מופת דורנו מו"ה מנחם מענדל מליבאוויטש ז"ל . אבל לא נאמר שמו עליו :

[לג] תורה אור והדרך חיים פסקי דינים מהלכות שחיטות וטריפות מראשונים עם כמה חדושי דינים . הפנים נקוב בשם תורה אור. והביאור בשם דרך חיים . חברו הרב מו"ה חיים בהגאון מו"ה בנימין ברודא אבד"ק הוראדני . נדפס בק"ק

הנ"ל שנת תקפ"ג :

[לד] תורה אחת ח"א משו"ת פרי תבואה להגאון מוהרי"ל מרגליות . והוא שו"ת בדיני ספק ספיקא ונדפס :

[לה] תורי זהב על התורה חיבור יקר ונחמד ע"ד פרד"ס להלהיב לבות ב"י לעבודתו ית'. מהרב חסידא קדישא מו"ה בנימין מ"מ דק"ק זאלזיץ . ובתוכו דרושים נחמדים בתוכחת מוסר על ר"ה ובסופו דרושים כנ"ל על מגילות איכה ואסתר . נדפס פ"א בק"ק מאהלוב עוש"ר לפ"ק :

[לו] תורת אבגדור על ש"ע או"ח להה"ר אבגדור מרדכי בעל המחבר ס' קרבן תודה :

[לז] תורת אמת לקוטים על התורה להגאון החסיד קדיש ישראל מו"ה אברהם יהושע העשיל זצ"ל אבד"ק אפטא. ורובו ככולו בא לספר אוהב ישראל מהמחבר ז"ל .

[לח] תורת גיטין להגאון האמתי מו"ה יעקב מליסא היבור יקר ונחמד על ש"ע אה"ע הלכות גיטין חדושים וביאורים . ובסופו הדושי הלכות בפלפול זך על מסכת גיטין. נדפס ב' פעמים :

[לט] תורת האדם להרב הסידא קדישא מו"ה שמואל נכד הקדוש בעל ערוגות הבושם והם לקוטים נחמדים ודברים מתוקים דרושי הפסוקים בפרד"ס ותוכחת מוסר . וכמה דברים יקרים נלקחו מס' משנת חסידים :

[מ] תורת האשם כ"י להגאון מו"ה משה אבד"ק חעלמא ודק"ק ווילנא בן לרבינו הגאון בעל בית הלל והוא חדושי הלכות על מסכתות ר"ה . יומא . מגילה . תענית. חגיגה :

[מא] תורת הזבח על שחיטות ובדיקות להג"מ שלמה גאנצפריד ה"ה ספרים רבים :

[מב] תורת העולה להגאון מו"ה גדליה ליפשיץ על כל שמות נרדפים ונשאלים. הזכירו בספרו כנסת ישראל :

[מג] תורת חיים חבור יקר על התורה ע"ד חב"ד להרב הגדול חסידא קדישא מו"ה דוב בער בן הרב מלאדי. ולא נדפס רק על ס' בראשית :

[מד] תורת חכם חיבור בקבלה מהחכם המקובל מו"ה חיים די לה רווה. נדפס בתוגרמא שנת תר"ח :

[מה] תורת חסד להגאון אלהי מו"ה אליעזר רוקח אבד"ק אמשטרדם. בו ל"ט כללים בענינים והלכות. נדפס בווין שנת ק"ס :

תורת

[מו] תורת חסד עיין [הר' אליעזר אבד"ק טריטש] בח"א :

[מז] תורת חסד חיבור נחמד על פסוקי התורה וכמה לקוטים נחמדים מחסיד אחד מתלמידי הגאון הקדוש מאפטא ז"ל. נדפס בווארשא :

[מח] תורת יקותיאל להגאון החסיד מו"ה רפאל הכהן אבד"ק אה"ו חיבור רחב על ש"ע יו"ד חלק א'. בפלפול עצום בחריפות ובבקיאות . גם כמה שו"ת . וחיבר ג"כ שו"ת ושב הכהן המובא בשה"ג הראשון :

[מט] תורת משה להגאון המובהק מו"ה יוסף שאול הלוי אבד"ק לבוב יתוכן דבריו לישב ההשגות אשר השיג הגאון המופלא איש אלהים קדוש מו"ה חיים ב"ר בצלאל אחי הגאון הנורא רבינו מהר"ל מפראג בספרו ויכוח מים חיים על תורת חטאת לחבירו רבינו הק' הרמ"א ז"ל אשר יצא כנגדו בתוכחת מגולה ואהבה מסותרת . והגאון הנזכר מישב את דבריו בקיצור והשיב דברי רבינו הרמ"א ז"ל על כנו . נדפס ביחד עם ס' תורת חטאת וס' ויכוח מים חיים בק"ק לבוב :

[נ] תל תלפיות על הש"ס להרב מו"ה יעקב קאפיל צבי אבד"ק פלאלטשיאה ה"ה כמה ספרים :

[נא] תלמיד קטן [עיין קמח פסח] :

[נב] תנא תוספאה חדושים וביאורים על התוספתא מהרב הגאון מו"ה שמואל אביגדור אבד"ק קארלין נדפס בווילנא:

[נג] תניא ספר קדוש ונורא והמה לקוטי אמרים להגאון אלהי מו"ה שניאור זלמן הרב מלאדי ז"ל ה"ה ספרי הש"ע . מיוסד ע"פ כי קרוב אליך הדבר מאוד בפיך ובלבבך לעשותו . ומבאר היטב איך הוא קרוב מאוד בדרך ארוכה וקצרה עמוק עמוק ברעיונות נשגבים . ושם ד' חלקים, ח"א נקרא ספר של בינונים ח"ב שער היחוד והאמונה ח"ג אגרת התשובה ח"ד אגרת הקודש עם קונטרס אחרון . והספר הזה נדפס כמעט בכל שנה מחדש מפני שיש לו תובעין מחמת חשיבותו :

[נד] תעלומות חכמה פירוש נחמד על מגילת קהלת להגאון מוהר"י אבד"ק ליסא ז"ל . נדפס איזה פעמים :

[נה] תפארת אדם חיבור על ד' חלקי ש"ע מאת הרב מו"ה חיים אברהם בר' דוד הספרדי . נדפס בשאלוניקי שנת תרכ"נ :

[נו] תפארת אדם והוא קצורי דינים מש"ע או"ח להרב הגדול מו"ה יצחק איזיק שוו אבד"ק בוקארעסט . נדפס בלבוב :

[נז] תפארת הגרשוני כ"י חבור גדול על התורה וחמש מגילות להגאון החריף שלשלת היוחסין מוה"ר גרשון מפוזנן אשר הי' אבד"ק פלאצק . ווימאקי דליטא . ואור תורתו הי' זורח בק"ק קעניגסבערג . והוא נכד הה"ג המקובל אלהי א"א מו"ה גרשון חסיד ממשפחת הגרשוני גם חתן הה"ג המפורסם בדורו מו"ה משה חריף ר"מ דק"ק גלוגא רבתי . וגאוני דורו נתנו מהודם עליו מהם הגאון איש אלהים המגיד מקאזניץ . והגאון המפורסם בדורו בעל כתר כהונה . ובסופו נמצא גם פירוש הגדה ש"פ גם חדושי חותנו הנזכר.ובנו הרב מו"ה שמעון בהקדמתו מספר בשבח אביו הגאון המחבר ופרשת גדולתו איך שכל גאוני דורו הריצו שאלותיהם אליו לשאול את פיו בדבר הלכה . גם הגאון מו"ה יהודה מטיקטין בעל באר היטב שאל את פיו באיזה ענינים . וכחזיון הזה ראיתי שחיבר גם על כ"ו מסכתות מהש"ס בבלי ועל ד' חלקי הרמב"ם ועל ד' ש"ע וקצת שו"ת. ובחיבורו הנזכר נלוה שם כמה חדושים מבנו הנ"ל ג"כ על התורה וחמש מגילות ונו"ך והגדה ש"פ נקוב בשם תפארת שמעוני וראיתיו והוא חבור גדול מחזיק ערך ד' מאות דפים . ונכתב שנת תקס"ה :

[נח] תפארת הצבי חיבור נפלא ונחמד על מסכת ביצה להגאון [illegible] קדישא מו"ה עוזיאל מייזלש ז"ל . ומצורף שם ס' כרם שלמה והוא חיבור נחמד בכמה שיטות עמוקות בש"ס ופוסקים בחריפות ובקיאות השייכים לש"ע יו"ד ואו"ח הפלא ופלא. ושם סביבו זר זהב מאחי המחבר ז"ל הגאון החסיד מו"ה יצחק מייזלש זצ"ל :

[נט] תפארת הקודש להרב ס' שלמה במו"ה ישראל . חדושים נחמדים על הפטרות מכל השנה ובסוף כל סדר הפטורה תוכחת מוסר מעניני הפרשה נדפס בק"ק פיורדא :

[ס] תפארת יוסף להרב מו"ה יוסף יחיאל אבד"ק לעסלא על רש"י שבחומש עד אחר ס' ויקרא . נדפס בפראג :

[סא] תפארת יוסף חיבור יקר עצום ורב משו"ת יקרות על ד' חלקי ש"ע להגאון המובהק מו"ה יוסף חנינא ליפא מייזליש אבד"ק פרעמשלא . ה"ה פני יוסף וקונטרס עגונות . נדפס שם בפרעמשלא :

[סב] תפארת יעקב להחכם השלם רב ועצום מו"ה שמואל נגאר ס"ט [עיין למודי ה'] :

[סג] תפארת יעקב להרב הגאון מו"ה יעקב גזונדהייט מפה ווארשא חיבור גדול על ש"ע חו"מ ח"א . נדפס בווארשא שנת תר"ב :

תפארת

[סד] תפארת יעקב להרב הנזכר חיבור גדול על מסכת גיטין . נדפס בווארשא שנת תרי"ח :

[סה] תפארת יעקב להנ"ל חיבור גדול על מסכת חולין ויש עוד להרב הנזכר ת"י כ"י חיבור על ש"ע יו"ד ועל ש"ע אה"ע . נדפס ג"כ בווארשא :

[סו] תפארת ירושלים להרב הגאון המפורסם מו"ה משה יהודה ליב אשר היה אבד"ק קוטנא וכעת תקע אהלו בעה"ק ירושלים תוב"ב ומשם שלח חבורו הנ"ל לפה להדפיסו . והוא חדושים וביאורים על ששה סדרי משנה. ועפ"י רוב מתרץ הקושיות העצומות מהגאון רע"ק איגר אשר הניחם בתוספות ר"ע בצ"ע. נדפס פעם ראשונה שנת תרכ"ב פה ווארשא בצירוף המשניות :

[סז] תפארת ישראל להגאון האמתי מו"ה ישראל ליפשיץ אבד"ק דאנציג והוא פירוש מספיק על כל ששה סדרי משנה בטוב טעם ודעת מבאר כל קלות וחמורות לדעת כל משנה ומשנה על בוריו. מלוקט מדברי רבותינו הקדמונים מבארי המשנה עם תוספת מנופת צוף הגאון המחבר ז"ל מלא זיו ומפיק נוגה על כל חומר בקודש ובמקומות סתומות שבששה סדרי משנה בלישנא קלילא חכמתו ממתקים וכלו מחמדים ומלא כפו קוצר וחציו מעמר לבאר כל סתום וחתום ולהודיע פתרונו. גם באו פלפולים רבים וחידושים יקרים אחר כל פרק ופרק בלולים בש"ס בבלי וירושלמי וישובים רבים לתרץ קושיות הגאון מאור הגולה ר"ע איגר בפירושו על המשניות המכונים בשם תוס' ר"ע. וגם מבנו הגאון מו"ה ברוך יצחק ושם הקדמות ופתיחות נפלאות קודם כל סדר וסדר מהמשנה או בסוף המסכתות כמו בסדר קדשים טהרות. ולפני מס' שבת בא שם בארוכה לבאר כל הלכות שבת בפתיחא הבהתא וקרא שמה כלכלת שבת גם בסוף קדשים בענין צורת בית המקדש תוב"ב . נדפס פעם ראשון ע"י הגאון המחבר בדאנציג שנת והתשובה לישראל. ועתה נדפס ביתר שאת פה ווארשא בהוספות מרובות מיד הגאון המחבר ז"ל והלכתא גבירתא הלכה פסוקה בסוף כל פרק. גם לבאר הלכות בפרטות כמו כלאים וכדומה וההלכתא גבורתא הוא עד שבת מפרק ב' ואילך מבן המחבר ה"ה הגאון מו"ה ב"י הנ"ל גם הרבה הגהות וחדושים ממנו . וגם נספח בסופו קונטרס אחד מבן הגאון המחבר הנקרא בשם מסגרת זהב :

[סח] תפארת ישראל כולל לקוטים מהמדרים מס' תפארת ישראל הגדול ומספר יפה עינים ומספר מלחמות ה'. אשר הכינם וגם חקרם הרב הגאון המקובל אלהי מו"ה ישראל אבד"ק שקלאב ה"ה ס' אור ישראל. לקטם וחברם נכדו הר' ישראל זוטא ותוכן ענינו להסיר תלונות הגאונים אשר ערערו על הספר הקדוש אור ישראל ושמו את כבוד הגאון הקדוש לשמצה באמרם אשר הוא מכת הטועים אחר צבי השבור. יען כי מזכיר הרבה פעמים בספרו אור ישראל שם צבי. והגאון הקדוש הנ"ל כיון לארץ הצבי כמבואר שם בהקדמת הגאונים אשר הצדיקו את הצדיק דמעיקרא ומפליגים מאוד בקדושתו ופרישותו, גם נספח שם בסופו ס' קישוט טוב להרב המגיד מו"ה משה במו"ה מנחם ז"ל. והרב מו"ה ישראל זוטא הנ"ל עשה הגהות על כל הנ"ל. נדפס בק"ק פ"פ דאדר שנת תקל"ד :

[סט] תפארת ישראל הגדול [עיין לפני זה] :

[ע] תפארת ישראל לרבינו הגאון הגדול והקדוש מהר"ל מפראג והוא חיבור יקר מאוד נעלה על מתן תורה הפלא ופלא. בו ידבר נפלאות ממעלות התורה והמצות ושכרה בעוה"ז ועוה"ב וסותר דעת הפילוסופים שאומרים שהשארת הנפש הוא בהשגת ענין הגלגלים והשכלים הנפרדים לא במצות מעשיות. ומביא ע"ז ראיות נצחיות כי עיקר הצלחת ושלימות האדם הוא דוקא ע"י עסק התורה בנזקי שור והבור ועשיית מצותיה. ומבאר בו ג"כ חיוב תורה שבע"פ ואמיתית עוה"ב אף שלא נזכר בתורה בפירוש. ועוד הרבה ענינים בדרך נפלא מאוד כדרכו בקודש בשאר ספריו הטהורים אשר כל בית ישראל ילכו לאורם. נדפס פ"א בווינציאה שנת שנ"ט ואח"כ נדפס עוד שני פעמים בסלאוויטא ובווארשא וזה לא כביר אשר נדפס פ"ד בק"ק לבוב :

[עא] תפארת ישראל חיבור בקבלה על סדרי פרשיות התורה להגאון החריף המקובל אלהי מו"ה ישראל חריף ז"ל מסאטינאב. נדפס איזה פעמים :

[עב] תפארת מנחם על הרמב"ם ח"ב ובסופו על מס' חולין להגאון מו"ה מנחם אבד"ק טוסמניץ. נדפס בלבוב :

[עג] תפארת עוזיאל [עיין עץ הדעת טוב] :

[עד] תפארת צבי חיבור יקר ונכבד הפלא ופלא על הלכות נדה מש"ע יו"ד להגאון המופלא מו"ה נח חיים צבי אבד"ק אה"ו ה"ה עצי ארזים ועצי אלמוגים :

[עה] תפארת צבי שו"ת להגאון הגדול מופת הדור מו' צבי הירש מזאמושטש נדפס ע"י חתנו הרב מו"ה משה האבד"ק טאמשוב, בפה ווארשא :

תפארת

[עו] תפארת צבי שו"ת יקרות חדשות אשר היה עד הנה בכת"י להגאון הנזכר. נדפס ביוזעפאף:

[עז] תפארת שלמה כ"י ביאור על מגילת שה"ש להגאון המובהק מו"ה שלמה קלוגר מבראד.

[עח] תפארת שלמה חיבור נחמד על התורה ע"ד הרמז והמוסר להרב הגאון הצדיק המפורסם בדורנו מו"ה שלמה הכהן ז"ל אבד"ק ראדמסק:

[עט] תפארת שלמה להרב הנ"ל חיבור על זמנים ומועדי השנה כדרכו בחיבורו על התורה. נדפסו שניהם בווארשא:

[פ] תפארת שמעוני [עיין תפארת הגרשוני]:

[פא] תפלה למשה ספר יקר מדרושים נשגבים ומדבר מהתועלת הנמשך מהתורה וסדר ק"ש על המטה. ועוד כמה ענינים מאת החכם החסיד האלהי מו"ה משה אלמושנינו ז"ל. נדפס בק"ק קראקא:

[פב] תפלה למשה להרב חסידא קדישא מו' משה אליקים בריעה מ"ם דק"ק קאזניץ והמה דרושים על חג הסוכות בדרך פרד"ס להלהיב לבות ב"י לעבודת הש"י גם דרושי קהלת ודרושים על האושפיזין ועל הושענות ועל הקפות לשמ"ע ולש"ת. נדפס זה מחדש בלבוב:

[פג] תקוני שבת לקוטים נחמדים מאוד מספרי גאוני ישראל וקדושי עליון על עניני שבת ושאר ענינים. אשר ליקט הרב הצדיק מו' משה מזאלשין. ונתפשט בכל תפוצות ישראל. ונדפס הרבה פעמים אין מספר:

[פד] תקלין חדתין [עיין משנת אליהו]:

[פה] תרומת הכרי חידושי דינים בפלפול עצום על ש"ע חו"מ להגאון מו"ה יהודה כהנא בעל קונטרס הספיקות:

[פו] תרומת זהב חיבור על התורה ועל משניות בפלפול להרב הגדול מו"ה זאב וואלף מפה. נכד הגאון בעל חמדת שלמה ז"ל. נדפס בפה ווארשא:

[פז] תרי"ג מצות ע"ד השיר להגאון האמתי מאור הגולה מו' יהונתן אייבשיץ ז"ל כפי סדר ומנין שמנה הרמב"ם ז"ל. ובסופו מקור כל מצוה לידע ולהבין כוונת השיר נדפס איזה פעמים:

[פח] תשואות חן להרב הגדול חסידא קדישא מו"ה גדליה מלוניץ. חדושים יפלאים ודברים מתוקים כסדר התורה. ועיין [ה"ר גדליה מלוניץ] בח"א:

[פט] תשואות חן שו"ת להרב המופלג מו"ה שמשון זעליג אבד"ק ראדזין ה"ה ס' מנחת האומר יעלת חן. וכתב שם בהקדמה שיש לו חבור על אלף הומרות בהלכות ואגדות נקוב בשם אלף המגן:

[צ] תשובות הרא"ם חבור יקר עצום ורב מחדושי הלכות ושו"ת וכמה שיטות עמוקות בש"ס ופוסקים. להגאון המובהק עוקר הרים מו"ה סענדר מרגליות אבד"ק סטאנוב. ולא נדפס לע"ע רק התשובות השייכים לש"ע אה"ע. נדפס בפה ווארשא שנת תרי"ט:

[צא] תשובות הרי"ם חיבור עצום משאלות ותשובות יקרות ונשגבות בד' חלקי ש"ע מחוטבות. אשר השיב לשואלו דבר ה' זו הלכה. הגאון הקדוש מאור הגולה אביר הרועים מרן רבי יצחק מאיר זלה"ה הרב מגור, ומתשובותיו ניכר גודל צדקתו שבמקום גדולתו שמה שכנה ענותנותו הטהורה, אם כי היה בימיו ראש כל גאוני דורו בפלפול ובסברא, ברח כל ימיו מלדין והיה מיראי הוראה, כי לא רצה מעולם מרוב קדושתו לסמוך על עצמו בעניני עגונות לפסוק הלכה ברורה. רק בדוחק גדול במקום שלא היה לו שום מקום להשמיט את עצמו, פסק ההלכה רק התנה בפירוש שדבריו המה מועילים דוקא בתנאי שיסכמו לדבריו עוד שנים מגאוני דורו, מאותם שבחר בהם*). כן מסיים ברוב תשובותיו, ומצורף שם לקוטים מחידושיו על הש"ס בכמה מסכתות ורובם על מסכת חולין. נדפסו ביוזעפאף שנת תרכ"ז:

[צב] תשובות מהרי"ם שו"ת בעניני אה"ע ושאר ענינים להגאון האמתי מו"ה יעקב מאיר פאדווא ז"ל אבד"ק בריסק. נדפס בווארשא:

[צג] תשובות עין המים כ"י להגאון הנזכר כולל שו"ת רבות ונכבדות בעמקי הלכות:

[צד] תשובות ריב"ן להרב הגדול מו"ה יששכר בער אבד"ק לובראנץ בן הרב תולדות נח. ויש בו איזה תשובות מהגאון הצדיק מו"ה אליהו ז"ל אבד"ק גריידיץ. נדפס בווארשא:

[צה] תשובות רמ"ץ חיבור גדול משו"ת בחלקי

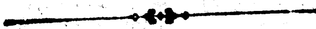
*) ורוב משא ומתן שלו בהלכה היה עם הגאונים האדירים הלא הגאון מוהר"ר אברהם לנדא ז"ל האבד"ק דק"ק טשעכינאווי, והגאון מו"ה יעקב מאיר פאדווא ז"ל האבד"ק בריסק, והגאון מו"ה דוב בעריש אשכנזי ז"ל האבד"ק לובלין בעל נודע בשערים:

בחלקי ש"ע או"ח ויו"ד. להרב הגאון מו"ה מאיר צבי אב"ד דק"ק סאמבור. נכתב שם בהקדמתו שיש לו ג"כ על חו"מ ואה"ע. נדפס בפרעמשלא:

[צו] תשובת רע"ק והוא ספר ראשון להגאון האמתי מאור הגולה מוהרע"ק איגר ז"ל. כולל ח"א מן ס' הפסקים תשובות לשואלים הלכה. וח"א מס' הכתבים תשובות למבקשים באורים. ובתוכו קונטרס במילי דנזיקין. וגם ב' חדושים בסוגיא דהוציאה גם כו' ובסוגיא דהמקדיש מעשה ידי אשתו, נדפס פעם ראשונה בחיי המחבר ז"ל בווארשא ועוד נדפס שני פעמים:

[צז] תשובת שמואל להגאון מו"ה שמואל אבד"ק אמדור ומינסק. נכד רבינו הגאון בעל בית שמואל. כולל שו"ת בדיני שחיטה וגיטין ועגונה קדושי קטן אשת כהן ושקיל וטרי שם עם הגאונים מו"ה יחיאל מרגליות אבד"ק הוראדני ומו"ה שלום אבד"ק טיקטין ומו"ה אריה ליב שפירא מווילנא. ונלוה אליו גם פלפולים בדברי הרמב"ם והפוסקים ואיזה סוגיות בש"ס. נדפס פעם ראשונה בק"ק ווילנא שנת תרי"ם:

[צח] תשע שיטות להגאון המפורסם מו' צבי הירש ראזנום אבד"ק זאלקווי חדושים על שיטות הש"ס בפלפול עצום ועמוק. ונדפסו קצת חדושי אביו הגאון מוהר"ר ישכר בעריש אבד"ק מורהייץ. נדפס פ"א בק"ק זאלקווי:

אגרות כל עולמים, גאונינו מחמדי נפ[illegible],
המאורות הגדולים, כוכבי אור שמשנו,
רבות פעלו אתנו בחייהם, לבבנו תמכו,
נפשותנו יהללו, רוחינו יצהילו, ובם נס[illegible],
בין אור וחושך לנו הבדילו, עוז [illegible],
נגה החשמל להם סביב, יקר הל[illegible],
יומם וליל לא אשכחם נצח כל הימים,
שמותם וספריהם, לכן העליתי לזכרון עול[illegible],
עורו התעוררו יקרים, בני אלהים חיים,
יפים הודם והדרם תבינו, אשר תאירו ש[illegible],
הלא נפשותם עלו מאתנו, ובאור החיים נ[illegible],
נבחר בדרכיהם הטובים, כאשר הורו לנו,
תמיד נזכיר שמותם לברכה, וזכותם יגן על[illegible],
נפשנו יחלץ ממצר, לעלות ברננה לאר[illegible].

תם ונשלם

והוא השמטות לחלק ראשון מערכת גדולים

א

[א] הרב הגאון הקדוש מו"ה אברהם אבד"ק טשעכינאווי עיין [ה"ר פישל מסטריקוב] בח"ב :

[ב] הרב הצדיק הקדוש מו"ה אהרן מקארלין עיין [הר"ר אשר מסטאלין] בח"א [בית אהרן] בח"ב :

[ג] הרב הצדיק הקדוש מו"ה אהרן מ"מ דק"ק טשערנאביל עיין [מהר"ם מטשערנאביל] בח"א :

[ד] הרב הצדיק הקדוש מו"ה אברהם מ"מ דק"ק טריסק הי"ו עיין [מהר"ם מטשערנאביל] בח"א :

[ה] הרב הצדיק הקדוש מו"ה אברהם יעקב מסאדיגורע הי"ו [בן הרב הקדוש מוהר"ר ישראל מרוזין] :

[ו] הרב הגאון הצדיק מו"ה אליהו אבד"ק גריידיץ עיין [צפנת פענח . שלום בפמליא של מעלה] בח"ב :

[ז] הרב הגאון מו"ה אברהם תאומים אב"ד דק"ק זבאראב עיין [חסד לאברהם , נחלת יעקב] בח"ב :

[ח] הרב הצדיק הגאון מו"ה אייזיק מקאמרני עיין [הי"ר סענדר מקאמרני] בח"א [אוצר החיים . נוצר חסד . עצי עדן] בח"ב :

[ט] הרב הגאון מו"ה אברהם שמואל בנימין אבד"ק פרעסבורג בהגאון מהר"ם סופר עיין [כתב סופר] בח"ב :

[י] הרב הצדיק הקדוש מו"ה אברהם אלחנן מפלאנטש עיין [ברכת אברהם] בח"ב :

[יא] הרב הגאון מו"ה אברהם אפלי אבד"ק ראדזין עיין [זכרון אברהם] בח"ב :

[יב] הרב הצדיק הקדוש מוהר"ר אייזיק מזידיטשוב :

[יג] הרב הצדיק הקדוש מו"ה איתמר מקונסקיוואלע עיין [משמרת איתמר] בח"ב :

[יד] הרב הגאון מו"ה אברהם צבי אב"ד דק"ק באנארדע :

[טו] הרב הגדול מו"ה אברהם צבי איינזנשטאט עיין [פתחי תשובה] בח"ב :

[טז] הרב הגאון מו"ה אליהו אב"ד דק"ק קארלסריא [תלמיד הגאון בעל שאגת אריה]:

[יז] הרב הגאון מו"ה אשר אבד"ק טוקטין עיין [ברכת ראש] בח"ב :

[יח] הרב הגאון הצדיק מו"ה אליעזר נימן [בן הגאון מהר"ם טייטלבום . אבד"ק אוהעל]

[יט] הרב הגאון מו"ה אליהו הורש אב"ד דק"ק ברוכזאל [במדינת באדין] :

[כ] הרב הגדול מו"ה אברהם ליטעש מפרעסבורג עיין [בן יהודה . שושנת אברהם] בח"ב :

[כא] הרב מו"ה אברהם בן יעקב עיין [אבני שוהם] בח"ב :

[כב] הרב הגדול מו"ה אברהם שמחה אב"ד דק"ק מאסטיסלאוו עיין [בנין של שמחה] בח"ב :

[כג] הרב הגאון מו"ה אברהם אולמאן אבד"ק לק"ב :

[כד] הרב המובהק מו"ה אברהם רפאל קובי עיין [חיי אברהם] בח"ב :

[כה] הרב הגאון מו"ה אברהם אהרן אב"ד דק"ק האללעש :

[כו] הרב הגדול מו"ה אליהו שיק אב"ד דק"ק קאברין עיין [עין אליהו] בח"ב :

[כז] הרב מו"ה אברהם קוריאט עיין [זכות אבות] בח"ב :

[כח] הרב הגדול מו"ה איסר יהודה עיין [עזרת יהודה] בח"ב :

[כט] הרב הגאון מו"ה אברהם שאג אבד"ק גאבעלסדארף :

[ל] הרב מו"ה אברהם מגזע הלבוש עיין [משכת אברהם] בח"ב :

[לא] הרב הצדיק מו"ה אשר בן הרב הקדוש מו"ה אהרן מקארלין :

[לב] הרב הגאון מו"ה אברהם אויערבך עיין [נחל אשכול] בח"ב :

[לג] הרב הצדיק מו"ה אליעזר פאפי עיין [אורות אילים . פלא יועץ] בח"ב :

[לד] הרב הגאון מו"ה אליהו אב"ד דק"ק הראהבימש :

[לה] הרב הגדול מו"ה אלכסנדר יהודה מגאמבין עיין [מדרש כתובה] בח"ב :

[לו] הרב הגאון מו"ה אשר אנשיל אבד"ק טשענגער :

[לז] הרב הגאון מו"ה אליעזר הלוי הורוויץ עיין [יד אליעזר] בח"ב :

[לח] הרב מו"ה אברהם שיק מסלאנים עיין [אשד הנחלים . זרע אברהם . מאורי אש] בח"ב :

[לט] הרב הגאון מו"ה אהרן דוד דייטש אבד"ק יארמיט :

[מ] הרב מו"ה אהרן במו"ה ישעיה עיין [לחם תרומה] בח"ב :

[מא] הרב הגדול מו"ה אברהם מקראקא עיין [ברכת אברהם . צלותא דאברהם] בח"ב :

הרב

[סב] הרב הגדול מו"ה אברהם צזיג עיין [עיני אברהם] בח"ב :

[סג] הרב הגדול המקובל מו"ה אליהו אבד"ק ליווארנו עיין [אדרת אליהו] בח"ב :

[סד] הרב הגדול מו"ה אורי עיין [בן אורי] בח"ב :

[סה] הרב מו"ה אליהו ישראל עיין [עוגת אליהו] בח"ב :

ב

[א] הרב הגאון מו"ה (דוב) בעריש מייזלש אבד"ק ווארשא עיין [ה"ר יצחק מייזלש בח"א [באורי מהרד"ם . חוסן ישועות] בח"ב :

[ב] הרב הצדיק חסידא ופרישא מו"ה (דוב) בעריש מביאלע [בן הגאון הקדוש מו"ה אברהם מטשעכינאווי] :

[ג] הרב הגדול מו"ה (ישכר) בער אבד"ק ליבראנץ עיין [חזות קשות . תשבות ריב"ן] בח"ב :

[ד] הרב המובהק מו"ה ברוך קאלימיטי עיין [אבק רוכלים] בח"ב :

[ה] הרב הצדיק חסידא ופרישא מו"ה ברוך מציוואוו עיין [מהר"ם מקאצק] בח"א :

[ו] הרב הגדול מו"ה ברוך בענדיט אב"ד דק"ק העדיעס עיין [כסף נבחר] בח"ב :

[ז] הרב הצדיק חו"פ מו"ה ברוך שלום [בן הגאון הקדוש מהר"ם מליבאוויטש] :

[ח] הרב הגאון המובהק מו"ה בנימין נבון עיין [פי שנים] בח"ב :

[ט] הרב הגאון מו"ה בנימין אב"ד דק"ק גריידיץ עיין [אם לבינה] בח"ב :

[י] הרב הגאון מו"ה בצלאל הכהן מווילנא עיין [ראשית בכורים] בח"ב :

[יא] הרב הגדול מו"ה בצלאל אב"ד דק"ק מאלטש עיין [משכן בצלאל] בח"ב :

ג

[א] הרב הגאון מו"ה גדליה אב"ד דק"ק באדינגהיים [תלמיד הגאון בעל שאגת אריה] :

[ב] הרב הצדיק מו"ה גבריאל עיין [הר"ר חיים מאיר יחיאל ממאגלניצא] בח"א :

ד

[א] הרב הגדול והקדוש מו"ה דוד הרב מקאצק עיין [מהר"ם מקאצק] בח"א :

[ב] הרב הגאון המובהק מו"ה דוד די בוטין עיין [יד דוד] בח"ב :

[ג] הרב הצדיק הקדוש מו"ה דוד מטאלנא הי"ו עיין [מהר"ם מטשערנאביל] בח"א [ברכת דוד . מגן דוד] בח"ב :

[ד] הרב הצדיק חסידא ופרישא מו"ה (יעקב) דוד אבד"ק אמשינאוו עיין [מהר"י מווארקי] בח"א :

[ה] הרב הצדיק מו"ה דוד מדינאב :

[ו] הרב הכולל והמובהק מו"ה דוד חסאן עיין [קדשי דוד וחסדי דוד] בח"ב :

[ז] הרב הגאון מו"ה דוד יהודה אבד"ק ראדחוב עיין [יד יהודה] בח"ב :

[ח] הרב המובהק מו"ה דוד חזן עיין [אגן הסהר] בח"ב :

[ט] הרב הצדיק מו"ה דוד שלמה מטולטשין עיין [מגדל דוד] בח"ב :

[י] הרב הגדול מו"ה דוד קאראסו עיין [ידי דוד] בח"ב :

[יא] הרב הגדול מו"ה דוד מרגליות עיין [חזון למועד . יפיח לקץ . מחולת המחנים] בח"ב :

[יב] הרב הגדול מו"ה דוד מליסא עיין [מזבח חדש] בח"ב :

[יג] הרב מו"ה דוד מקראטשין עיין [ילקוט דוד] בח"ב :

[יד] הרב מוהר"ר דוד עיין [חנות דוד . מגדל דוד] בח"ב :

ה

[א] הרב הגדול הקדוש מוהר"ר (חנוך) הענך הכהן הרב מאלכסנדער עיין [מהר"ם מקאצק] בח"א :

[ב] הרב הגדול חסידא ופרישא מו"ה הילל מפאריץ עיין [קונטרס התפעלות] בח"ב :

[ג] הרב הגאון הצדיק מו"ה הילל ל"ש אבד"ק קאלאמיא עיין [משכיל אל דל] בח"ב :

[ד] הרב הצדיק ח"ק מו"ה (צבי) הירש מאפטשנע עיין [מהר"ם מקאצק] בח"א :

[ה] הרב הגאון מו"ה (צבי) הירש מטארין עיין [ס' הברית , מאזנים למשפט] בח"ב :

[ו] הרב הגאון מו"ה (צבי) הירש אב"ד דק"ק ליסקא :

[ז] הרב הגאון מו"ה (צבי) הירש חיות עיין [הגהות הש"ס . שו"ת מהר"ץ] בח"ב :

[ח] הרב הגדול מו"ה (צבי) הירש הלוי הורוויץ עיין [חמדת צבי , לקוטי צבי , עטרת צבי , שארית צבי] בח"ב :

[ט] הרב הגאון מו"ה (יושע) העשיל אשכנזי אבד"ק לובלין :

הרב

[י] הרב הגדול מו"ה (צבי) הירש ראפפארט עיין [עזרת כהנים] בח"ב :

[יא] הרב מו"ה (צבי) הירש עיין [תאמי צביה] בח"ב :

ו

[א] הרב הגאון מו"ה (זאב) וואלף אבד"ק ווערפלים עיין [אילת השחר לוית חן] . בח"ב :

[ב] הרב הגדול מו"ה (זאב) וואלף עיין [חדושי רזו"ה] בח"ב :

[ג] הרב הגדול מו"ה (בנימין) וואלף רייכלש מניקלשבערג . עיין [דברי התענוגים] בח"ב :

[ד] הרב הגדול מו"ה (זאב) וואלף עיין [תרומת זהב] בח"ב :

[ה] הרב מו"ה (זאב) וואלף עיין [ביאור הרזו"ו. מדרש תנאים] בח"ב :

ז

[א] הרב הגדול מו"ה זיסמאן אליעזר אבד"ק האללעש עיין [ס' המקנה . ילקוט אליעזר , מלאה קטורת] בח"ב :

[ב] הרב הצדיק מו"ה זישא מזינקעב [בן הרה"ק מו"ה יצחק מאיר מאפטא] :

[ג] הרב הצדיק מו"ה זלמן [בהרב הקדוש מו"ה יוסף מראשקוב] :

[ד] הרב הגדול מו"ה זעליג אבד"ק לוצין עיין [ציוני שו"ת] בח"ב :

[ה] הרב המופלג מו"ה (חנוך) זונדיל עיין [נבחר מפנינים , ענף יוסף] בח"ב :

ח

[א] הרב הגאון ח"ק מו"ה חיים דוד חזן אב"ד דעה"ק ירושלים תוב"ב עיין [חקרי לב] בח"ב :

[ב] הרב הגאון מו"ה חיים קצבי עיין [צרור החיים] בח"ב :

[ג] הרב הגאון המקובל מו"ה חיים פאלאגי אבד"ק אזמיר עיין [אבות הראש , חקקי לב , נשמת כל חי , סמיכה לחיים] בח"ב :

[ד] הרב הגאון הצדיק מו"ה חיים אבד"ק צאנז עיין [דברי חיים] בח"ב :

[ה] הרב הגאון מו"ה חיים סופר אבד"ק מונקאטש עיין [מחנה חיים] בח"ב :

[ו] הרב המובהק מו"ה חיים יודא אליעזר עיין [שמחת יודא] בח"ב :

[ז] הרב הגאון מו"ה חנינא ליפא מייזלש אבד"ק פרעמשלא עיין [פני יוסף, קונטרס עגינות , תפארת יוסף] בח"ב :

[ח] הרב המובהק מו"ה חזקיה דוד אובלעפיא עיין [בן זקונים] בח"ב :

[ט] הרב המובהק מו"ה חיים ווידאל שבתי הספרדי עיין [ספור החיים] בח"ב :

[י] הרב המובהק מו"ה חיים די לה רוזה עיין [תורת הכם] בח"ב :

[יא] הרב המובהק מו"ה חיים אברהם ב"ר דוד הספרדי עיין [תפארת אדם] בח"ב :

י

[א] הרב הגאון הקדוש מו"ה יצחק מאיר הרב מגור [עיין הר"ר בונם מפרשיסחא , הר"ר ישראל מקאזניץ , מהר"ם מקאצק] בח"א . [חדושי הרי"מ אות כ"ח כ"ט ל' ל"א ל"ב ל"ג . נודע בשערים . תשובות הרי"ם] בח"ב :

[ב] הרב הצדיק הקדוש מו"ה יצחק אבד"ק נעשכיז עיין [מהר"ם מנשכיז] בח"א [תולדות יצחק] בח"ב :

[ג] הרב הצדיק הקדוש מו"ה יוסף מ"ט דק"ק האלשיץ עיין [גנזי יוסף] בח"ב :

[ד] הרב הצדיק הקדוש מו"ה ישראל מבהאפאלע . עיין [עטרת תפארת ישראל] בח"ב :

[ה] הרב הצדיק הקדוש מו"ה ישראל אבד"ק ווילעדניק עיין [שארית ישראל] בח"ב :

[ו] הרב הגאון המובהק ח"ק מו"ה יוסף ן' חסאן עיין [בית המלך , עדות ביהוסף] בח"ב :

[ז] הרב הגאון המובהק מו"ה יוסף זאלקיוועד עיין [מעין החכמה] בח"ב :

[ח] הרב הגאון הגדול מו"ה יוסף לאנדא אבד"ק יאס עיין [ברכת יוסף] בח"ב :

[ט] הרב הגאון הצדיק מו"ה יוסף אבד"ק טארנאפיל עיין [מנחת חינוך] בח"ב :

[י] הרב הגאון המובהק מו"ה יוסף יוזפא הלוי מלבוב עיין [יד יוסף] בח"ב :

[יא] הרב הצדיק הקדוש מו"ה יעקב אריה אבד"ק ראדזמין עיין [הר"ר בונם מפרשיסחא והר"ר יצחק מווארקי] בח"א :

[יב] הרב הגאון מו"ה יהודה אסעד אבד"ק סערדעלי'א עיין [יהודה יעלה] בח"ב :

[יג] הרב הגאון הגדול מו"ה יוסף שאול הלוי אבד"ק לבוב עיין [הר' מרדכי זאב] בח"א . [דברי שאול . הגהות . הים התלמוד . חלק לשבעה . יד יוסף ויד שאול . יוסף דעת . מאירת עינים . מגן גבורים . מעשה אלפס . נר מערבי . עבודות הלוים . שבת אחים . שואל ומשיב . תורת משה] בח"ב :

הרב

[יד] הרב הגאון המובהק מו"ה יהודה בן מנוח עיין [נר מצוה] בח"ב :

[טו] הרב הגאון מו"ה יעקב יוקב אבד"ק אלטונא עיין [בכורי יעקב . בנין ציון . מנחת עני . ערוך לנר] . בח"ב :

[טז] הרב הגאון מו"ה יום טוב ליפמאן אבד"ק קאפאלי עיין [קדושת יו"ט . תוספת קדושה] בח"ב :

[יז] הרב הגאון החריף מו"ה יהושע אייזיק אבד"ק סלאנים עיין [אבי הנחל . נועם ירושלמי , נחלת יהושע , עמק יהושע . שפת הנחל] בח"ב :

[יח] הרב הגאון הצדיק מו"ה ישעיה אבד"ק פראגא עיין [הר"ר יצחק מראדוויל] בח"א . [הרי בשמים . ראשי בשמים] בח"ב :

[יט] הרב הגאון הצדיק מו"ה ישעיה שור אבד"ק יאס עיין [כליל תפארת] בח"ב :

[כ] הרב הגאון מו"ה יצחק דוב בער הלוי אבד"ק ווירצבערג עיין [מלאכת שמים . שערי שמחה] בח"ב :

[כא] הרב הצדיק חסידא ופרישא מו"ה יוסף מעיר חדש [בן הרב הקדוש מו"ה קלמן בעל מאור ושמש] :

[כב] הרב הגאון מו"ה יצחק אבגדור אבד"ק שקלאב עיין [פרדס רמונים] בח"ב :

[כג] הרב הצדיק הקדוש מו"ה יעקב ישראל מטשערקאס עיין [מהר"ם מטשערנאביל] בח"א :

[כד] הרב הצדיק הקדוש מוהר"ר יצחק מסקווירא הי"ו. עיין [מהר"ם מטשערנאביל] בח"א :

[כה] הרב הצדיק חו"פ מוהר"ר יוחנן מראחמסטריפקע הי"ו . עיין [מהר"ם מטשערנאביל] בח"א :

[כו] הרב הגאון מו"ה יעקב פארדו עיין [מנחת אהרן] בח"ב :

[כז] הרב המובהק מו"ה יצחק גאטיניו עיין [בית ישחק . יצחק ירנן] בח"ב :

[כח] הרב הגאון מו"ה יוסף יואל דייטש אבד"ק חאדרוב עיין [יד יוסף] בח"ב :

[כט] הרב הגאון מו"ה ירמיה אבד"ק איהעל:

[ל] הרב המובהק מו"ה יצחק הכהן עיין [אוהל יצחק שו"ת] בח"ב :

[לא] הרב הצדיק חסידא ופרישא מוהר"ר יהושע מאוסטראווע עיין [הר"ר צבי מנחם מייזלש , וה"ר שלמה ליב מלענטשנע] בח"א [תולדות אדם] בח"ב :

[לב] הרב המובהק מו"ה יוסף דוד משאלונקי עיין [בתי אבות] בח"ב :

[לג] הרב הגאון מו"ה יצחק אלחנן אבד"ק קאוונע עיין [נחל יצחק] בח"ב :

[לד] הרב הגאון הצדיק מו"ה יקותיאל טיטלבום אבד"ק סיגעט עיין [ייטב לב] בח"ב :

[לה] הרב הכולל מו"ה יוסף שמואל מודיאנה עיין [ראש משביר] בח"ב :

[לו] הרב הגאון מו"ה יצחק הורוויץ אבד"ק יערסלוב עיין [באר יצחק] בח"ב:

[לז] הרב הגדול מו"ה יעקב ישראל אבד"ק לייפניק עיין [נחלת יעקב] בח"ב :

[לח] הרב הגדול מו"ה יצחק נבון עיין [דין אמת] בח"ב :

[לט] הרב הגדול מו"ה ישראל שמואל עיין [ישמח ישראל] בח"ב :

[מ] הרב הגדול מו"ה יצחק אייזיק שור אבד"ק באקרעשט עיין [תולדות אדם . תפארת אדם] בח"ב :

[מא] הרב המובהק מו"ה יצחק גוויטין עיין [שדה יצחק] בח"ב :

[מב] הרב הגאון מו"ה יוסף תומארקין אבד"ק קרימענטשאק :

[מג] הרב הגדול מו"ה יצחק מוסאפיא עיין [חיים וחסד] בח"ב :

[מד] הרב הגאון מו"ה יעקב אב"ד דק"ק אושפיצין עיין [דרכי יושר] בח"ב:

[מה] הרב המובהק מו"ה יצחק נטף עיין [ושבועתו לישחק] בח"ב :

[מו] הרב הגאון מו"ה יצחק יהודה אבד"ק פרעמשלא עיין [בית יצחק] בח"ב :

[מז] הרב המובהק מו"ה יוסף יעקב אזכרא עיין [מראה עינים] בח"ב :

[מח] הרב הגדול מו"ה יוסף יהודה עיין [אומץ יוסף] בח"ב :

[מט] הרב המובהק מו"ה יצחק בדרשי עיין [הרי בשמים] בח"ב :

[נ] הרב הגאון מו"ה יעקב עיין [תפארת יעקב] בח"ב :

[נא] הרב הגדול מו"ה יעקב צבי אבד"ק קעניקסבערג עיין [הכתב והקבלה . עיון תפלה] בח"ב :

[נב] הרב המובהק מו"ה ידידיה שמואל טאריקא עיין [בן ידיד] בח"ב :

[נג] הרב הצדיק מו"ה יצחק מפרשיסחא עיין [ה"ר ירחמיאל מפרשיסחא] בח"א :

[נד] הרב המובהק מו"ה יצחק די פאס עיין [ביד יצחק] בח"ב :

[נה] הרב הגדול מו"ה יצחק אב"ד דק"ק האמבורג עיין [ס' הזכרונות] בח"ב :

[נו] הרב הצדיק מו"ה יחיאל מיכל מזאוועהל עיין [הר"ר ישראל חיים מלאדמיר והר"ר משה מזאוועהל] בח"א :

[נז] הרב הגדול מו"ה יוסף אב"ד דק"ק ליבמנשטאט עיין [דברי התענוגים] בח"ב:

הרב

[נח] הרב הגדול מו"ה ישראל משה חזן עיין [נחלה לישראל] בח"ב :

[נט] הרב הצדיק מוהר"ר ישראל יצחק מראדשיץ עיין [ה"ר ישכר בער מראדשיץ זה"ר ראובן מדזארנוביץ] בח"א :

[ס] הרב המובהק מו"ה ידידיה עיין [ידיד ד'] בח"ב :

[סא] הרב הצדיק מוהר"ר יצחק פרחי מירושלים עיין [מתוק מדבש] בח"ב :

[סב] הרב החסיד מו"ה יוסף עיין [הר"ר חיים מאיר יחיאל ממאגלניצא] בח"א :

[סג] הרב הגדול מו"ה יצחק אליהו לאנדא עיין [דובר שלום . ברורי המדות , מענה אליהו , לשמוע בלמודים . כפלים לתושיה] בח"ב :

[סד] הרב הכולל מו"ה יעקב ווארשנא עיין [יגל יעקב] בח"ב :

[סה] הרב מו"ה יוסף אליעזר עיין [דרכי יוסף] בח"ב :

[סו] הרב מו"ה יהושע אבד"ק אוקנא עיין [נהורא דאורייתא] בח"ב :

[סז] הרב מו"ה יוסף חבר עיין [כפלים לתושיה. מטה יוסף . שער יוסף] בח"ב :

[סח] הרב מו"ה יהושע מרזיקעב עיין [זכרון יהושע] בח"ב :

ל

[א] הרב הגאון מו"ה ליבוש נאטנזאהן עיין [בית אל] בח"ב :

[ב] הרב הצדיק ח"ק מו"ה ליב מקאפיסט [בן הגאון הקדוש מהר"ם מליבאוויטץ] :

[ג] הרב הצדיק ח"ק מו"ה ליבוש אבד"ק בינדער [אחי הרה"ק מו"ה משה מסאווראן] :

[ד] הרב הגדול מו"ה ליבוש לאנדא אבד"ק מאהליב עיין [יד יהודה] בח"ב :

[ה] הרב הצדיק מו"ה לוי יצחק מ"מ בק"ק מסטעפין [נכד הרה"ק מו' דוד מסטעפין] :

[ו] הרב הצדיק הו"פ מו"ה ליבוש אבד"ק חעלם עיין [תר"ה יוסף קעזעס] בח"א :

[ז] הרב הגאון מו"ה (אריה) ליבוש אבד"ק זאסלאב עיין [ערוגות הבושם , שם אריה] בח"ב :

[ח] הרב הגדול החסיד מוהר"ר לעמיל אבד"ק וואין [תלמיד מובהק להני אשלי רברבי מוהר"ם מקאצק ומהרי"ם מגור] :

מ

[א] הרב הגאון הקדוש מו"ה מנחם מענדל מליבאוויטץ עיין [הרב מלאדי . הד יצחק מולאדין] בח"א [דברי נחמיה . לקוטי תורה צמח צדק] . בח"ב :

[ב] הרב הגאון הקדוש מו"ה משה אבד"ק סאמבור עיין [מגיד משנה] בח"ב :

[ג] הרב הגאון הכולל מו"ה משה מרדכי מיוחס עיין [ברכות מים] בח"ב :

[ד] הרב הגאון החסיד מו"ה מנחם מענדל אבד"ק סטריזוב עיין [שובע שמחות] בח"ב :

[ה] הרב הגאון מו"ה מנחם א"ש אבד"ק אונגוואהר עיין [דברי מנחם] בח"ב :

[ו] הרב הגאון מו"ה מנחם מענדל מטוסמניץ עיין [תפארת מנחם] בח"ב :

[ז] הרב הצדיק הקדוש מו"ה מרדכי מנחם מווארקי עיין [מהר"י מווארקי] בח"א :

[ח] הרב הגאון מו"ה משה ליב אבד"ק קוטנא עיין [זית רענן . תפארת ירושלים] בח"ב :

[ט] הרב הצדיק הקדוש מוהר"ר משה מקארשטשוב עיין [מהר"ם מטשערנאביל] בח"א :

[י] הרב הגאון החסיד מו"ה מאיר מארים אבד"ק קאברין עיין [ס' הניר] בח"ב :

[יא] הרב המובהק מו"ה משה אדרת עיין [בירך משה] בח"ב :

[יב] הרב הגאון מו"ה מאיר אבד"ק קאליש עיין [אמרי בינה] בח"ב :

[יג] הרב הצדיק חסידא ופרישא מו"ה מאיר הורוויטץ אבד"ק דזיקעב עיין [אמרי נועם] בח"ב :

[יד] הרב הגאון מו"ה משה פערע אבד"ק פעטשיניידארף :

[טו] הרב הגאון מו"ה משה תאומים אבד"ק הארדענקי עיין [דבר משה] בח"ב :

[טז] הרב המובהק מו"ה משה פרישקו עיין [ידיו של משה] בח"ב :

[יז] הרב הגאון מו"ה מאיר ליבוש מלבי"ם אבד"ק בוקערעסט ושאר ק"ק עיין [ארצות החיים . ארצות השלום . התורה והמצוה . מקראי קודש . שירי הנפש] . בח"ב :

[יח] הרב הגאון מו"ה משה אליהו ראבד"ק קראקא [בן הגאון בעל מעשי חושב] עיין [הלכה למשה] בח"ב :

[יט] הרב הגאון מו"ה משה לעווינגער אבד"ק חייצען :

[כ] הרב המובהק מו"ה מרדכי קריספין עיין [דברי מרדכי] בח"ב :

[כא] הרב הגאון מו"ה משה דעמביצער עיין [סימני הדעת] בח"ב :

[כב] הרב הגדול מו"ה משה קאניץ מאובין ישן עיין [בן יוחאי . המצרף] בח"ב :

[כג] הרב הגאון מו"ה מאיר פריד מבאסקעוויץ :

[כד] הרב הגדול מו"ה משה צבי העללער עיין [גאון צבי] בח"ב:

[כה] הרב הגאון מו"ה משולם ישכר הלוי הורוויץ עיין [בר לוואי] בח"ב:

[כו] הרב הגאון מו"ה מסעוד חי רוקח עיין [מעשה רוקח] בח"ב:

[כז] הרב הגדול מו"ה משה הדרשן מקראקא עיין [דרש משה] בח"ב:

[כח] הרב הגאון מו"ה מרדכי מיכאל יפה עיין [בית מנחם] בח"ב:

[כט] הרב הגאון מו"ה משה ליב ליטעש עיין [אמרות טהורות. אניה דיגה, כסף צרוף. מתא דירושלים] בח"ב:

[ל] הרב הגאון מו"ה מנחם מן ראבד"ק מינסק עיין [זכרון מנחם] בח"ב:

[לא] הרב הגדול מו"ה משה נחמיה אבד"ק חאסלאוויטש עיין [מלבישי טהרה נתיבות השלום] בח"ב:

[לב] הרב מו"ה מרדכי אליעזר קאוונער עיין [קרני ראם] בח"ב:

[לג] הרב המובהק מו"ה מתתיה נסים טירני עיין [שפת אמת] בח"ב:

[לד] הרב הגדול מו"ה מרדכי יוסף עיין [שער המים] בח"ב:

נ

[א] הרב המובהק מו"ה ניסים שולאל עיין [מעשה ניסים] בח"ב:

[ב] הרב הצדיק חסידא ופרישא מו"ה נחום משטיפענשט [בן הרב הקדוש מו"ה ישראל מרוזין]:

[ג] הרב המובהק מו"ה ניסים חיים רפאל אהרן די שיגורה עיין [שערי חיים] בח"ב:

[ד] הרב החסיד מו"ה נתן מברסלוב עיין [לקוטי הלכות. לקוטי עצות החדש] בח"ב:

[ה] הרב הצדיק חסידא ופרישא מו"ה נתן דוד משידלאווצי עיין [חה"ר ירחמיאל מפרשיסחא] בח"א:

[ו] הרב הגדול מו"ה נח מלובראנץ עיין [תולדות נח] בח"ב:

[ז] הרב הגדול מו"ה נחום יפה מהוראדני עיין [מהר"ן יפה] בח"ב:

[ח] הרב מו"ה נפתלי אבד"ק ווארין:

[ט] הרב המובהק מו"ה ניסים גבאי עיין [מאה נגב] בח"ב:

ס

[א] הרב הגדול מו"ה סיני ספיר אבד"ק בערזין עיין [מנחת עני. עולת חודש] בח"ב:

ע

[א] הרב הצדיק מו"ה עקיבא יהוסף עיין [לב העברי] בח"ב:

[ב] הרב הגדול מו"ה עזרא צורף עיין [זכרון טוב] בח"ב:

[ג] הרב הצדיק מו"ה עתניאל [בן הגאון הקדוש מו"ה ישעיה אבד"ק פרשעדבורז]:

[ד] הרב הגדול מו"ה עזריאל דוב אבד"ק קארסאן עיין [פרי דיעה] בח"ב:

פ

[א] הרב הגדול מו"ה פישל סופר מפרעסבורג:

[ב] הרב הצדיק מו"ה פנחס [בן הרה"ק מהר"ר משה אבד"ק סלאוויטא]:

[ג] הרב הגדול מו"ה פייביל אבד"ק בראדשין עיין [גדולי הקודש. משמרת הקודש] בח"ב:

[ד] הרב מו"ה פייבוש פרענקיל עיין [בגדי שרד. זבחי רצון. לקוטי המשנה. ציון לדרש] בח"ב:

צ

[א] הרב הגאון מו"ה צבי בנימין אבד"ק האלבערשטאט עיין [נחל אשכול] בח"ב:

[ב] הרב הגדול מו"ה צבי אריה עיין [העמק שאלה] בח"ב:

ק

[א] הרב הגדול מו"ה (יעקב) קאפיל עיין [אופן הגלגלים. המכלולים. תל תלפיות] בח"ב:

[ב] הרב הצדיק חסידא ופרישא מו"ה קלמן משעדליץ [תלמיד הני אשלי רברבי הרה"ק מוהר"ש בינם מפרשיסחא והרה"ק מהר"ם מקאצק]:

ר

[א] הרב המובהק מו"ה רפאל יצחק דומאיד עיין [דרכי חים] בח"ב:

הרב

[ב] הרב הכולל מו"ה רחמים ניסים עיין [תר המור] בח"ב :

[ג] הרב המובהק מו"ה רפאל אברהם מצלח עיין [מאמר המלך] בח"ב :

ש

[א] הרב הגאון הגדול מו"ה שלמה קלוגר מבראד עיין [בגדי יו"ט. דמעת עשוקים. ס' החיים. חידושי אנ"ש. חכמת התורה. טוב טעם ודעת. מאמר אסתר. מגן אבות. מזבח אבנים. מי נדה. מעשה ידי יוצר. מרבת חיים. משפט צדק. נדרי זריזין. ספר סת"ם. עבודת עבודה. עין דמעה. עיני שלמה. עץ הגפן. קהלת יעקב. קהלת שלמה. קנאת סופרים. קרבן פסח. קנין עולם. שירי טהרה. שמע יעקב. שנות חיים. תהלות ישראל. תולדות שלמה. תפארת שלמה] בח"ב :

[ב] הרב הגאון מו"ה שלמה אב"ד דק"ק סקאלא עיין [בית שלמה קמא. ותנינא. ישרש יעקב] בח"ב :

[ג] הרב הצדיק הגאון מו"ה שלמה הכהן אבד"ק ראדמסק עיין [תפארת שלמה] בח"ב :

[ד] הרב הגאון מו"ה שמואל אבגדור תוספאה עיין [שאילת שמואל. תנא תוספתא] בח"ב :

[ה] הרב המובהק מו"ה שמואל קינפורטו עיין [עולת שמואל] בח"ב :

[ו] הרב הגדול מוהר"ר שמואל קודור מפראג עיין [עולת שמואל] בח"ב :

[ז] הרב הגאון מו"ה שמחה מקעמפנע עיין [שערי שמחה] בח"ב :

[ח] הרב הגדול מו"ה שמואל העליר אבד"ק צפת עה"ק תוב"ב :

[ט] הרב המובהק מו"ה שלמה חלילו עיין [אמר שלמה] בח"ב :

[י] הרב הגאון מו"ה שמחה שמואל אבד"ק מעזריטש עיין [משרת משה. שמחת ישרים] בח"ב :

[יא] הרב המובהק מו"ה שלמה דקא עיין [כסא שלמה] בח"ב :

[יב] הרב הגאון החסיד מו"ה שלום צבי אבד"ק זנערש [תלמיד הני אשלי רברבי מהר"ם מקאצק ומהרי"ם מגור] :

[יג] הרב הגאון מו"ה שמואל עיין [זכרון שמואל] בח"ב :

[יד] הרב המובהק מו"ה שלום הכהן שולאל עיין [נוה שלום] בח"ב :

[טו] הרב הגדול מו"ה שמעון שטערין אבד"ק דאמבראווע עיין [שם משמעון] בח"ב :

[טז] הרב הגאון מו"ה שאול אב"ד דק"ק באנהיירט :

[יז] הרב מו"ה שלמה במהר"ם עיין [מכתב שלמה] בח"ב :

[יח] הרב הגדול החסיד מוהר"ר שמואל משינאווע אבד"ק נאשעלסק [תלמיד הני אשלי רברבי מהר"ם מקאצק ומהרי"ם מגור] :

[יט] הרב הגדול מו"ה שמואל סורינגא עיין [פרשת הכסף] בח"ב :

[כ] הרב הגאון מו"ה שמואל נחום אבד"ק ליזענסק עיין [נבל עשור] בח"ב :

[כא] הרב הגאון מו"ה שלום מרדכי אבד"ק יאזלאווטץ עיין [משפט שלום] בח"ב :

[כב] הרב המובהק מו"ה שמחה אבד"ק קשונז עיין [אמרי מהרש"ח] בח"ב :

[כג] הרב הגאון מו"ה שמואל שמעלקי אבד"ק סעלעש :

[כד] הרב הגדול מו"ה שאול הורוויץ עיין [בשמים ראש] בח"ב :

[כה] הרב הגדול מו"ה שמואל שטראשון [בעל הגהות על הש"ס] :

והוא השמטות לחלק שני מערכת ספרים

א

[א] אבות הרא"ש על אבות דר"נ מהגאון הכולל המקובל אלהי מו"ה חיים פלאג'י ז"ל אבד"ק אזמיר :

[ב] אבות עולם חיבור נפלא ונחמד על מסכת אבות להגאון המקובל אלהי מו"ה בנימין הכהן מעיר ריגיו. נדפס בווינציאה שנת תע"ט :

[ג] אבן ציון על סדר תנאים ואמוראים לר"י טוב עלם . נדפס שנת תקט"ו :

[ד] אבן שוהם כללי הש"ס להרב מו"ה משה אינגאר . נדפס באונגוואהר :

[ה] אבן שוהם על מאמרי רבב"ח להגאון מוהר"ר יהודה ליב מ"מ דק"ק סלאנים :

[ו] אבני שוהם חיבור על הרמב"ם ושו"ע להרב מו"ה אברהם בן יעקב . נדפס בשאלונקי שנת תר"ח :

[ז] אבק דרכים ספר שו"ת להרב המובהק מו"ה ברוך קאלימיטי ז"ל :

[ח] אגן הסהר פירוש משלי להרב הכולל והמובהק מו"ה דוד חזן . נדפס שנת תקט"ו :

[ט] אדרת אליהו חידושים ושו"ת להגאון המקובל האלהי מו"ה עמנואל חי ריקו ז"ל בעל משנת חסידים . נדפס בליוורנו שנת תק"ב :

[י] אדרת אליהו חיבור נחמד על התורה במוסר ומעט קבלה מהרב הגדול הצדיק מו"ה אליהו אבד"ק ליוורנו . נדפס שם זה לא כביר :

[יא] אהל דוד חלק שני להגאון הצדיק מו"ה דוד דיישש אבד"ק ע"ח . והוא חיבור יקר וחידושים על כמה מס' בפלפול זך ועצום . נדפס באונגוואהר :

[יב] אהל יצחק שו"ת להרב הכולל והמובהק מו' יצחק הכהן. נדפס בשאלונקי שנת תקס"א :

[יג] אורות אילים חיבור על אגדות הש"ס להרב הצדיק מו"ה אליעזר פאפו ז"ל ה"ה פלא יועץ . נדפס בשאלונקי שנת תקפ"ח :

[יד] אלון בכות חיבור נפלא על מגלת איכה בב' אופנים להגאון הכולל המקובל אלהי מו"ה בנימין הכהן ז"ל מעיר ריגיו . נדפס בווינציאה שנת תע"ט :

[טו] אלפי יהודה חיבור על מסכת שבועות מהרב הכולל מו"ה יהודה נאגור . נדפס בליוורנו שנת תקנ"ד :

[טז] אכר שלמה שו"ת להרב הגדול מו"ה שלמה חליליו . נדפס בשאלונקי :

[יז] אמרי בינה חידושים על מסכתות להגאון הצדיק מו"ה מאיר א"ש ז"ל אבד"ק אונגוואהר . ה"ה ספרי אמרי א"ש שו"ת :

[יח] אמרי יושר להגאון הנזכר כולל הדרשות וחידושי אגדות בש"ס :

[יט] אשל אברהם ועץ חיים על סדר המצות להגאון המקובל אלהי מו"ה אברהם טובייאנא ז"ל אבד"ק ליוורנו . והיה ביחד עם הגאון חיד"א ז"ל . נדפס בליוורנו שנת תקמ"ו :

ב

[א] בינה לעתים להרב החסיד מו"ה נתן מברסלוב כדרכו בכל ספריו שחיבר. נדפס בלבוב :

[ב] בירך יצחק שו"ת להרב מו"ה יצחק די פאס . נדפס שנת תקמ"ב :

[ג] בירך משה חידושים על מסכתות להרב המובהק מו"ה משה אדרת ז"ל . נדפס בזאלקווי שנת תקנ"ב :

[ד] בית אהרן חיבור נחמד על ס' פרשיות התורה עפ"י רמז ומוסר בכמה אופנים בדרך נפלא מאוד להלהיב לבות בנ"י לעבודתו ית"ש . מהרב הצדיק הקדוש מו"ה אהרן ז"ל מקארלין . ובתוכו כמה לקוטים נפלאים ממנו ז"ל. ומאביו הקדוש ר' אשר ז"ל. ומאבי אביו הקדוש ר' אהרן ז"ל אשר נשא את שמו . ומבנו הרב הצדיק ר' אשר ז"ל , ונקרא הספר על שם שנקבץ בו חדושי תורה מכל בית אהרן הגדול מקארלין קדוש ה' זי"ע . נדפס בבראד :

[ה] בית המלך חיבור על הרמב"ם ושו"ת להגאון החסיד מו"ה יוסף ן' חסאן ז"ל . נדפס בשאלונקי שנת תקס"ה :

[ו] בית יהודה שו"ת יקרות להגאון הכולל מו"ה יהודה עייאש הנודע ע"פ תבל בחיבוריו היקרים . נדפס בליוורנו שנת תק"ו :

[ז] בית ישחק חיבור על הרמב"ם להרב הכולל והמובהק מו"ה יצחק גאטיניו . וחיבור עוד על הרמב"ם בשם יצחק ירנן . נדפס בשאלונקי שנת תקנ"ב :

[ח] בן זקונים להרב מו"ה חזקיה דוד אבואלעפיא . נדפס בליוורנו :

בן

אהבת

[ט] בן ידיד שו"ת להרב מו"ה ידידיה שמואל טאריקא. נדפס בתוגרמא שנת תקס"ד :

[י] ברכת אברהם שו"ת להרב מו"ה אברהם מקראקא בעל צלותא דאברהם . נדפס בלבוב :

[יא] ברכות מים חיבור גדול כולל שו"ת על ד' חלקי ש"ע להגאון הכולל מו"ה משה מרדכי מיוחס . נדפס בשאלונקי שנת תקמ"ט :

[יב] בתי אבות פירוש על מסכת אבות והושענות ופיוטים להרב מו"ה יוסף דוד משאלונקי . נדפס שם שנת תקפ"ה :

ג

[א] גאון צבי חיבור על ש"ע חו"מ להרב מו"ה משה צבי העלער . נדפס בלבוב :

[ב] גדגלי הקודש והוא הגהות וביאורים על ס' דעת קדושים מהגאון החסיד מו"ה אברהם דוד ז"ל אבד"ק בוטשאטש אשר חיבר תלמידו. הרב הגדול מו"ה פייבל הלוי אבד"ק בראדשין. נדפס סביב הדעת קדושים :

ד

[א] דברי הגאונים פסקי דינים מקובץ מספרי שו"ת ושאר מחברים על ש"ע חו"מ . מסודרים ההלכות על סדר א"ב מרח"ל כהנא . נדפס זה לא כביר :

[ב] דברי מרדכי שו"ת ופסקים להרב מו"ה מרדכי קריספין . נדפס בשאלונקי שנת תקצ"ו :

[ג] דברי מרדכי דרושים על התורה ובסופו קצת חדושים ושו"ת להרב מו"ה מרדכי מפרעסבורג . נדפס בווין :

[ד] דברי סופרים [עיין דקדוקי סופרים] :

[ה] דין אמת שו"ת על ש"ע חו"מ מהרב המובהק מו"ה יצחק נבון . נדפס בשאלונקי שנת תקס"ו :

[ו] דקדוקי חברים חבור על מס' תענית להרב מו"ה אברהם מיראנדו . נדפס בשאלונקי שנת תקפ"ה :

[ז] דקדוקי סופרים כולל נוסחאות הנמצאות בש"ס כתב יד ישן נושן . עם הגהות דברי סופרים למו"ה רפאל נתן . יצא לאור כמה כרכים במינכין :

[ח] דרכי הים פירוש על התורה להרב מו"ה רפאל יצחק רומאיו . נדפס בשאלונקי שנת תקע"נ :

ה

[א] הגהות על ס' עץ חיים מרבינו האר"י הקדוש ז"ל . להמקובל אלהי מו"ה שלום שרעבי ז"ל מירושלים . נדפס בשאלונקי סביב העץ חיים בצירוף הגהות מהח"ם מטראן . שנת תקצ"ה :

[ב] הגהות על ש"ע או"ח מהגאון בעל חתם סופר . נדפסו קצתם בסוף ספר חתן סופר ח"ב לנכדו . וכותב שם שידו נטויה להוציא כולם לאור :

[ג] הר המור חיבור על הרמב"ם להרב מו"ה רחמים ניסים . נדפס בשאלונקי שנת תק"ץ :

[ד] הרי בשמים דרשות על התורה להרב מו"ה יצחק בדרשי . ובתוכו ערוגת הבושם ג"כ דרושים מהמחבר . נדפס בשאלונקי שנת תקנ"ג :

ו

[א] ושבועתו לישחק חיבור בעניני שבועות להרב הכולל מו"ה יצחק נטף ז"ל . נדפס בליוורנו שנת תקפ"ה :

ז

[א] זכות אבות שו"ת להרב הגדול מו"ה אברהם קוריאט . נדפס בעיר פיסא שנת תקע"ב :

[ב] זכרון דברים דרושים נחמדים בדרך פרד"ס להרב הצדיק חסידא קדישא מו"ה אלכסנדר סענדר מקאמרני ז"ל . נדפס בלבוב :

[ג] זכרון משה קיצור פסקי דינים מספרי הגאון חיד"א ז"ל . נדפס בליוורנו שנת ת"ר :

ח

[א] חזון למועד דרושים להגאון מו"ה אלעזר פלעקלש מפראג . נדפס שם :

[ב] חיי אברהם שו"ת להרב מו"ה אברהם רפאל קובא . נדפס בשאלונקי :

[ג] חיים וחסד שו"ת להרב מו"ה יצחק מוסאפיא . ומצורף שם הלכות ברכות להרימב"א ז"ל . נדפס בליוורנו שנת תר"ד :

[ד] חפץ חיים חיבור במוסר מלוקט מאגדות ומדרשי חז"ל המעוררים ליראת השם יתברך . נדפס בווילנא :

[ה] **חקקי לב** שו"ת להגאון הכולל מו"ה חיים פאלאגי אבד"ק איזמיר :

[ו] **חתן סופר** חבש והוא חיבור נפלא על ש"ע או"ח ח"א מסודר בסדר נכון נקוב בשם עבודת היום . כולל ז' שערים בפלפול ובהלכה מהשכמת הבוקר עד אחר גמר התפלה וכללים וביאורים בפלפול ובסברא. ובירר וליבן כל דבר ממקורו . מראשונים ואחרונים . חיברו הרב הגדול מו"ה שמואל אבד"ק מאטריסדארף נכד הגאונים הקדושים מהר"ם סופר ומודרע"ק איגר ז"ל . ה"ה חתן סופר הראשון על שיטות וכללים . ובסופו הגהות על ש"ע או"ח מזקינו הגאון בעל חת"ס . נדפס במונקאטש שנת תרל"ח :

ט

[א] **טוב לישראל** ביאור וחידושי דינים על חרוזי השחיטות וטריפות להר"ש ן' שמעון מהר"א חיון ס"ט. נדפס בירושלים :

י

[א] **יגל יעקב** דרושים על התורה מאת הרב מו"ה יעקב ווראשנא . נדפס בשאלונקי שנת תקכ"ה :

[ב] **יד אבישלום** פירוש משלי לרבינו יצחק ערמאה בעל העקידה. נדפס שנית בליפצינג :

[ג] **יד דוד** שו"ת על ש"ע ע"ד להגאון המובהק מו"ה דוד די בוטון , נדפס בשאלונקי שנת תר"ט :

[ד] **ידי דוד** שו"ת על ד' חלקי ש"ע להרב הכולל מו"ה דוד קאראסו . נדפס בשאלונקי שנת תרי"ט :

[ה] **ידיד ד'** דרושים על התורה מאת הרב מו"ה ידידיה בכה"ר אהרן . נדפס בשאלונקי שנת תק"ל :

[ו] **ידיו של משה** שו"ת וחידושים להרב הכולל מו"ה משה פרושקי . נדפס בשאלונקי שנת תקע"ב :

[ז] **יפיח לקץ** על סדרי התורה להרב הגדול מו"ה דוד מרגליות . ויש שם כמה פנינים כרבו הגאון בעל חתם סופר ז"ל אבל לא נדפס עדיין רק על ס' בראשית . נדפס בפרעסבורג :

[ח] **יצחק ירנן** חיבור על הרמב"ם מאת הרב המובהק מו"ה יצחק גאטיניו ה"ה בית ישחק על הרמב"ם . נדפס בשאלונקי שנת תקמ"ז :

[ט] **ישמח ישראל** על ש"ע יור"ד מאת הרב הגדול מו"ה ישראל שמואל הרופא הספרדי , וסביבו חקי דעת מבעל לחם הפנים :

כ

[א] **כוכב מיעקב** דרושים על סדר הפטרות מכל השנה להדרשן הגדול הרב מו"ה יעקב מדובנא . נדפס בווארשא :

[ב] **כסא שלמה** חידושים על מס' כתובות להרב מו"ה שלמה זרקא . נדפס בליוורנו שנת תקצ"ו :

[ג] **כפלים לתושיה** ביאור על תהלים להרב מו"ה יצחק אליהו לאנדא ה"ה ספרים רבים :

[ד] **כתר נהורא** והוא סידור עם כוונות התפלה להרב הצדיק הקדוש מו"ה אהרן מזעליחאב. והסכימו עליו שלשה רועי ישראל הגאון הקדוש מבארדיטשוב. והמגיד הקדוש מקאזניץ. והרבי הקדוש מלובלין . נדפס איזה פעמים בצירוף הסידור :

ל

[א] **לב מבין** חיבור על הרמב"ם מאת ר"י בכור נאבארו. נדפס בשאלונקי שנת תקע"ז :

[ב] **לשכת הסופר** על דיני סת"ם להסופר המובהק מו"ה אברהם מאסטרין. נדפס בווילנא :

מ

[א] **מאור ושמש** חיבור נפלא על התורה הפלא ופלא ע"ד פרד"ס וביאור לשונות הרמב"ן ז"ל. מאת הגאון הקדוש המקובל אלהי מו"ה יהודה בן עטר ז"ל. נדפס בליוורנו שנת תקל"ט :

[ב] **מאמר המלך** חיבור על הרמב"ם להרב המובהק מו"ה רפאל אברהם מצלח. נדפס בשאלונקי שנת תקס"ו :

[ג] **מגדל דוד** לקוטים נחמדים מהרב הצדיק ח"ק מו"ה דוד שלמה ז"ל מטולטשין :

[ד] **מגיד משנה** פירוש על ס' משנת חסידים להמקובל אלהי מו"ה עמנואל חי ריקי ז"ל. חברו הגאון החסיד המקובל

המקובל אלהי מו"ה משה ז"ל אבד"ק סאמבור והיה בדורו של רבינו הבעש"ט ז"ל . וראיתי הסכמתו על ספרי יסוד האמונה ועמוד העבודה מהרה"ק מו"ה ברוך מקאסוב ז"ל :

[ה] מטה יוסף דרושים להרב מו"ה יוסף תבר . בהגאון בעל בנין עולם :

[ו] מסגרת השלחן תקונים והוספות על ס' קיצור ש"ע של הרב מו"ה שלמה גאנצפריד . גם נתוספו בו כמה דינים . חיברו הרב מו"ה חיים ישעיה הכהן מראחוב :

[ז] משמרת הקודש להרב הגדול מו"ה פייבל הלוי אבד"ק בראדשין בעל גדולי הקודש . והוא השמטות והוספות לס' דעת קדושים מרבו ז"ל ובסופו קונטרס תשובות . נדפס בלבוב :

נ

[א] נבל עשור כולל עשר שיטות בהלכות שבת בחריפות להרב הגאון הצדיק מו"ה שמואל נחום אבד"ק ליזענסק . נדפס בזאלקווי :

[ב] נ"ל בכי דרוש להספד הגאון הקדוש מו"ה אברהם ז"ל אב"ד דק"ק פשעכינאווי . אשר דרש הגאון החסיד מו"ה אלעזר הכהן אבד"ק סאכיטשוב :

[ג] נפש דוד דרושים קצרים על פרשיות התורה ע"ד רמז להרב הגאון החסיד מו"ה דוד טעבלי ז"ל האבד"ק ליסא . ובתוכו מכתם לדוד קצת פלפולים מהמחבר ז"ל . נדפס זה מחדש בפרעסשלא :

ר

[א] רמזי הפטרות לרבינו אליעזר מגר[illegible] בעל הרוקח ז"ל . אשר היה בכת[illegible] אצל הגאון מוהר"ד לוריא מביחאב ישן[illegible]

ש

[א] שו"ת מהרי"ץ המה תשובות יקרות בחריפות גדול להגאון מו"ה צבי הירש חיות אבד"ק זאלקווי . נדפסו שם :

[ב] שמחת ישרים ביאור קהלת להרב הגדול מו"ה שמחה שמואל אבד"ק מעזריטש . בעה"מ משרת משה על הרמב"ם :

[ג] שמירת הלשון חבור במוסר כולל ג' שערים . מלוקט מאגדות ומדרשי רז"ל המעוררים לאדם גודל עונש לשה"ר ולהיפך שכר שמירת הלשון . מהמחבר ס' חפץ חיים במוסר . נדפס בווילנא :

[ד] שער יוסף דרושים להרב מו"ה יוסף תבר . בן הגאון בעל בנין עולם :

ת

[א] תורה והמצוה והוא ביאור על חמשה חומשי תורה להרב הגאון מו"ה מאיר ליבוש מלבי"ם ז"ל מדפיסים אותו כעת בצירוף החומשים בווארשא :

